

SODIŠČE
EVROPSKE UNIJE

LETNO
POROČILO

2016

SODNA DEJAVNOST

SODIŠČE EVROPSKE UNIJE

LETNO POROČILO 2016 SODNA DEJAVNOST

Pregled sodne dejavnosti Sodišča, Splošnega sodišča
in Sodišča za uslužbence Evropske unije

Luxembourg, 2017

curia.europa.eu

SODIŠČE EVROPSKE UNIJE

SODIŠČE
2925 LUXEMBOURG
LUKSEMBURG
TEL. +352 4303-1

SPLOŠNO SODIŠČE
2925 LUXEMBOURG
LUKSEMBURG
TEL. +352 4303-1

SODIŠČE ZA USLUŽBENCE
2925 LUXEMBOURG
LUKSEMBURG
TEL. +352 4303-1

Spletno mesto Sodišča: curia.europa.eu

Konec redakcije: 1. januar 2017

Reprodukcija je dovoljena le ob navedbi vira. Fotografije je dovoljeno reproducirati le kot del te publikacije. Za vsako drugo uporabo je treba prositi za dovoljenje Sodišče Evropske unije.

Veliko drugih informacij o Evropski uniji je na voljo prek spleta na strežniku Europa (<http://europa.eu>).

Luxembourg: Sodišče EU, Direktorat za komuniciranje, Oddelek Objave in elektronski mediji
Urad za publikacije Evropske unije

Print	ISBN 978-92-829-2309-2	ISSN 2467-0960	doi:10.2862/109957	QD-AP-17-001-SL-C
PDF	ISBN 978-92-829-2345-0	ISSN 2467-1193	doi:10.2862/067191	QD-AP-17-001-SL-N
ePUB	ISBN 978-92-829-2370-2	ISSN 2467-1193	doi:10.2862/639779	QD-AP-17-001-SL-E

© Evropska unija, 2017

Fotografije © Georges Fessy
Fotografije © Gediminas Karbauskis

Printed in Luxembourg

TISKANO NA PAPIRJU, BELJENEM BREZ ELEMENTARNEGA KLORA (ECF)

KAZALO

<i>Predgovor K. Lenaerts, predsednika Sodišča Evropske unije</i>	8
--	---

POGLAVJE I | SODIŠČE

A. Razvoj in dejavnost Sodišča leta 2016	12
B. Sodna praksa Sodišča leta 2016	14
I. Temeljne pravice	14
II. Državljanstvo Unije	15
1. Pravice državljanov Unije	15
2. Izvedena pravica državljana tretje države do prebivanja	17
III. Institucionalne določbe	19
1. Pravna podlaga aktov Unije	19
2. Pristojnosti in pooblastila institucij	21
IV. Pravo Unije in nacionalno pravo	22
V. Postopki po pravu Unije	24
VI. Kmetijstvo	25
VII. Prosti pretok	27
1. Prosto gibanje delavcev	27
2. Prosti pretok blaga	28
3. Svoboda ustanavljanja in svoboda opravljanja storitev	29
VIII. Mejna kontrola, azil in priseljevanje	32
1. Azilna politika	32
2. Politika priseljevanja	35
IX. Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah	36
1. Uredba Bruselj I	36
2. Uredbi Rim I in Rim II	38
X. Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah	39
1. Evropski nalog za prijetje	39
2. Pravica do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih	43
3. Postopki in odločbe v kazenskih zadevah v drugi državi članici	43
XI. Konkurenca	45
1. Omejevalni sporazumi	45
2. Državne pomoči	47
XII. Davčne določbe	50

XIII. Približevanje zakonodaje	51
1. Intelektualna in industrijska lastnina	51
2. Varstvo osebnih podatkov	54
3. Elektronsko poslovanje	56
4. Telekomunikacije	57
5. Tobačni izdelki	57
6. Kozmetični izdelki	58
XIV. Javna naročila	59
XV. Ekonomska in monetarna politika	61
XVI. Socialna politika	62
XVII. Varstvo potrošnikov	63
XVIII. Okolje	66
XIX. Mednarodni sporazumi	68
XX. Skupna zunanja in varnostna politika	70
C. Dejavnost sodnega tajništva Sodišča v letu 2016	72
I. Kratek statistični pregled sodne dejavnosti v letu 2016	72
II. Komuniciranje s strankami in tretjimi osebami	74
III. Pomoč članom sodišča	75
D. Sodna statistika Sodišča	78
E. Sestava Sodišča	106
1. Spremembe v sestavi Sodišča leta 2016	107
2. Protokolarni vrstni red	108
3. Nekdanji člani Sodišča	110

POGLAVJE II | SPLOŠNO SODIŠČE

A. Dejavnost Splošnega Sodišča leta 2016	116
1. Organizacija	116
2. Sodna statistika	117
B. Sodna praksa Splošnega sodišča v letu 2016	120
I. Sodni postopek	120
Dopustnost tožb, vloženih na podlagi člena 263 PDEU	120
1. Pojem izpodbojnega akta	120
2. Procesno upravičenje	121
Neposredno nanašanje	121
a. Posamično nanašanje	122
3. Pojem predpisa, ki ne potrebuje izvedbenih ukrepov	123

4. Spoštovanje formalnih zahtev in rokov za vložitev tožbe	124
Zloraba postopka	126
Brezplačna pravna pomoč	126
Uporaba novega poslovnika	127
II. Pravo institucij – Evropska državljanska pobuda – Socialna politika	127
III. Pravila o konkurenci, ki veljajo za podjetja	128
Splošno	128
1. Pravica do obrambe	128
a. Obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah	128
b. Pravica do izjave	129
c. Uporaba tajnih posnetkov telefonskih pogovorov kot dokazov	130
2. Pogoji, določeni za odobritev imunitete	130
3. Možnost Komisije, da se odloči za poravnavo	131
4. Obveznost obrazložitve	132
5. Neomejena sodna pristojnost	132
Prispevek na področju člena 101 PDEU	133
1. Pojem potencialne konkurence	133
2. Omejevanje zaradi cilja	135
a. Določba o nekonkuriranju	135
b. Nesorazmerna plačila v obratni smeri zaradi izključitve konkurentov s trga	136
3. Izračun globe	137
IV. Državne pomoči	139
Dopustnost	139
1. Izpodbojni akt	139
2. Posamično nanašanje	139
Upravni postopek	140
Pojem prednosti	141
1. Dokazno breme	141
2. Merilo zasebnega upnika	142
Pojem državnih sredstev	144
Selektivnost – Davčne pomoči	145
Državna pomoč, ki je združljiva z notranjim trgom	146
Zagotovitev vračila pomoči	147
V. Intelektualna lastnina – Znamka Evropske unije	149
Avtonomija sistema znamke Evropske unije	149
Absolutni razlogi za zavrnitev	149
1. Preizkus, ki ga odbor za pritožbe opravi po uradni dolžnosti	149
2. Obveznost obrazložitve	150
3. Slaba vera	150
4. Geografska označba	151
5. Zvočne znamke	152
6. Predložitev dokazov	153
Relativni razlogi za zavrnitev	153
1. Preizkus, ki ga odbor za pritožbe opravi po uradni dolžnosti	153
2. Dokazna sredstva	154

3. Prekluzija zaradi dopustitve	155
Postopkovna vprašanja	156
VI. Skupna zunanja in varnostna politika – Omejevalni ukrepi	158
Islamska republika Iran	158
Republika Tunizija	161
Ukrajina	162
Sirska arabska republika	163
Boj proti terorizmu	164
VII. Registracija kemikalij	165
VIII. Damping	167
IX. Nadzor finančnega sektorja	168
X. Javna naročila institucij Unije	169
XI. Dostop do dokumentov institucij	170
Prošnja za dostop do predhodno razkritih dokumentov	170
Izjema v zvezi z varstvom postopka odločanja	171
Izjema v zvezi z varstvom pravnih nasvetov	171
Izjema v zvezi z varstvom sodnih postopkov	173
XII. Odškodninski spori	174
Pristop Republike Hrvaške k Evropski uniji	174
Obdelava osebnih podatkov	175
Pooblastila, ki jih ima OLAF	176
Izguba možnosti	177
XIII. Pritožbe	178
XIV. Predlogi za izdajo začasne odredbe	178
C. Dejavnost sodnega tajništva Splošnega sodišča leta 2016	182
I. Organizacijski učinki, povezani z nastopom funkcije novih sodnikov	183
II. Postopkovni učinki reforme	184
III. Pomoč pri izvajanju sodne oblasti	186
D. Sodna statistika Splošnega sodišča	188
E. Sestava Splošnega sodišča	214
1. Spremembe v sestavi Splošnega Sodišča leta 2016	215
2. Protokolarni vrstni red	217
3. Nekdanji člani Splošnega Sodišča	221

POGLAVJE III | SODIŠČE ZA USLUŽBENCE

A. Dejavnost sodišča za uslužbence leta 2016	226
B. Sodna praksa Sodišča za uslužbence leta 2016	228
I. Postopkovna vprašanja	228
1. Predhodni postopek	228
2. Akt, ki posega v položaj	228
3. Nepristojnost avtorja akta, ki posega v položaj	228
4. Roki za tožbo	229
5. Stroški	229
6. Pravnomočnost	229
II. Vsebinska vprašanja	230
Splošni pogoji veljavnosti aktov in temeljne pravice	230
1. Obseg preambule	230
2. Formalna obrazložitev	230
3. Časovna uporaba določb novih kadrovske predpisov	230
4. Ponovni preizkus upravnih aktov	231
5. Sklicevanje na načela iz Listine Evropske unije o temeljnih pravicah	231
6. Dolžnost lojalnega sodelovanja z nacionalnimi sodišči	231
7. Pravica do izjave	231
8. Pravica do dobrega upravljanja	232
9. Dolžnost skrbnega ravnanja	233
10. Pravica uradnika ali uslužbenca do dostopa do spisa, ki se nanj nanaša	233
Prejemki in socialne ugodnosti uradnikov	233
1. Socialna varnost	233
2. Pokojnine	234
3. Odpravnina	235
4. Povišanje v stopnji	235
Kariera uradnikov in uslužbencev	235
1. Napredovanje zaposlenih, ki so na razpolago sindikalnim ali poklicnim organizacijam	235
2. Disciplinska ureditev	236
3. Prerazporeditev začasnih in pogodbenih uslužbencev ob premestitvi sedeža agencije iz ene države članice v drugo	236
4. Prekinitev kariere uslužbenca	236
Prijavitelj nepravilnosti	237
C. Sodna statistika Sodišča za uslužbence	238
D. Sestava Sodišča za uslužbence	250
1. Sprememba v sestavi Sodišča za uslužbence 2016	251
2. Protokolarni vrstni red	252
3. Nekdanji člani Sodišča za uslužbence	254

Koen LENAERTS

predsednik Sodišča Evropske unije

Evropsko unijo so v letu 2016 pretresali boleči dogodki.

Po napadih v Parizu novembra 2015 so se v zadnjih mesecih tudi Bruselj, Nica in Berlin, tako kot številni drugi kraji po svetu, soočili z grozo terorističnih napadov velikih razsežnosti, s katerimi se strahopetno teptajo temeljne vrednote miru, človečnosti, strpnosti in spoštovanja drugih, na katerih temelji nam dragoceni evropski projekt.

Britanci so 23. junija 2016 sprejeli odločitev, da bodo zapustili Evropsko unijo. Ta demokratična in suverena odločitev Evropsko unijo in njene institucije postavlja pred pomembne izzive, s katerimi se bo treba v času, polnem negotovosti, čim bolje soočiti.

Vendar nam leto 2016 prinaša tudi več razlogov za zadovoljstvo.

Z imenovanjem – septembra 2016 – generalnega pravobranilca, ki po načelu rotacije pripada Bolgariji, lahko zdaj kolegij generalnih pravobranilcev Sodišča, katerega število je bilo junija 2013 povečano na enajst, končno deluje v polnem številu, česar sem vesel glede na povečanje števila zadev, v katerih se zlasti na področjih, povezanih z velikimi izzivi, s katerimi se mora soočiti Evropska unija v teh trenutkih (boj proti terorizmu, migracijska kriza, ukrepi, povezani s krizo bančnega in finančnega sistema ...), odpirajo nova pomembna pravna vprašanja, ki terjajo razjasnitev v sklepnih predlogih.

Z zadovoljstvom nas mora navdati tudi dejstvo, da sta bili dve od treh faz reforme strukture sodstva Evropske unije, ki so jo evropski zakonodajni organi sprejeli decembra 2015, skoraj popolnoma izvedeni v letu 2016. Enajst od dvanajstih imenovanj dodatnih sodnikov Splošnega sodišča Evropske unije, ki spadajo v prvo fazo te reforme, je bilo opravljenih v tem letu. Druga faza se je izvedla z ukinitvijo Sodišča za uslužbence Evropske unije v letu 2016, v zvezi s čimer se želim na tem mestu ponovno zahvaliti nekdanjim članom tega sodišča in njihovim sodelavcem za dragocen prispevek k razvoju sodne prakse na pogosto občutljivem področju delovnopравниh sporov v zadevah v zvezi z evropskimi javnimi uslužbenci. Poleg tega se nam je v septembru tega leta pridružilo tudi pet od sedmih dodatnih sodnikov Splošnega sodišča, katerih nastop funkcije tudi spada v drugo fazo reforme.

Nazadnje, čeprav je bilo leto 2016 zaznamovano s popolno stabilnostjo sestave Sodišča, razen prihoda novega generalnega pravobranilca, pa je institucijo v okviru delne zamenjave članov Splošnega sodišča in zaradi odstopa člana tega sodišča zapustilo šest članov Splošnega sodišča.

Z vidika statističnih podatkov je bilo preteklo leto zaznamovano z zelo veliko delovno aktivnostjo. Čeprav je skupno število zadev, predloženih trem sodiščem v letu 2016 (1604 zadeve), nekoliko manjše kot leta 2015 (1711), pa število končanih zadev v letu 2016 ostaja veliko (1628 zadev). To velja zlasti za Sodišče, ki je s 704 končanimi zadevami v letu 2016 zaključilo več zadev, kot pa jih je prejelo (692 zadev), in za Sodišče za uslužbenke, ki si je zastavilo za cilj zaključiti čim večje število zadev pred ukinitvijo tega sodišča in prenosom zadev s področja javnih uslužbenecv na Splošno sodišče. To sodišče je zato od januarja do decembra 2016 rešilo nič manj kot 169 zadev.

Z vidika sredstev je lahko vsakdo opazil začetek gradnje tretjega stolpa, katerega temeljni kamen je bil simbolično položen 27. junija 2016. Veselim se že končnega rezultata tega pomembnega nepremičninskega projekta, ki bo sčasoma omogočil združitev vseh zaposlenih v instituciji na istem naslovu, kar bo okrepilo poklicne in osebne stike med zaposlenimi.

Ob robu teh dogodkov bi rad spomnil, da je 11. novembra tega leta, to je na dan spomina na sklenitev premirja, s katerim se je končala prva svetovna vojna, potekalo drugo srečanje „Bâtisseurs d’Europe“ („Oblikovalci Evrope“) – prvo srečanje je potekalo novembra 2014. To srečanje, organizirano na pobudo Sodišča, je bilo še posebej dobrodošlo v teh za evropsko konstrukcijo viharnih časih in je omogočilo približno 250 dijakom iz okoliških srednjih šol razpravo v povsem neformalnem ozračju s predsedniki Evropskega parlamenta, Evropske komisije in Sodišča o aktualnih evropskih vprašanjih.

S tem poročilom je bralcu predstavljena celotna slika razvoja in dejavnosti institucije v letu 2016. Tako kot prejšnja leta je bistveni del namenjen kratkim, vendar izčrpnim povzetkom sodne dejavnosti Sodišča, Splošnega sodišča in Sodišča za uslužbenke v pravem pomenu besede. S statističnimi podatki za vsako od teh sodišč posebej, ki sledijo kratkemu uvodnemu delu, pa je analiza dopolnjena in ponazorjena.

Ob tej priložnosti se toplo zahvaljujem svojim sodelavcem in vsem zaposlenim v instituciji za odlično delo, ki so ga opravili v tem letu.

POGLAVJE I

SODIŠČE

A | RAZVOJ IN DEJAVNOST SODIŠČA LETA 2016

Koen LENAERTS, predsednik

V prvem poglavju je strnjeno opisana dejavnost Sodišča leta 2016. Najprej je v tem delu (A) opisan razvoj Sodišča v preteklem letu in njegove sodne dejavnosti. V drugem delu (B) je tako kot vsako leto opisan poglobitveni razvoj sodne prakse, razvrščene po področjih, v tretjem in četrtem delu sta predstavljeni dejavnost sodnega tajništva v referenčnem obdobju (C) in statistika za preteklo sodno leto (D), v petem delu pa je navedena sestava Sodišča za isto leto (E).

1. 1 V letu 2016 je bila sestava sodnikov Sodišča popolnoma stabilna, tega leta namreč ni bilo nobenega odhoda niti novega nastopa funkcije. Pri generalnih pravobranilcih je nastop funkcije bolgarskega generalnega pravobranilca Evgenija Tancheva 19. septembra 2016 omogočil, da generalni pravobranilci – katerih število se je na podlagi sklepa Sveta z dne 25. junija 2013 o povečanju števila generalnih pravobranilcev Sodišča Evropske unije zvišalo z osem na enajst – delujejo v polni zasedbi, kar je zelo dobrodošlo z vidika naraščajočega prirasta zadev, v katerih se postavljajo nova in občutljiva pravna vprašanja.

1. 2 Na področju delovanja institucije sta bili v letu 2016 skoraj v celoti izvedeni prvi fazi reforme sodnega sistema Unije, določene z Uredbo (EU, Euratom) 2015/2422 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2015 o spremembi Protokola št. 3 o Statutu Sodišča Evropske unije (UL 2015, L 341, str. 14).

Tako je na slavnostnih sejah, ki so potekale 13. aprila, 8. junija in 19. septembra 2016, enajst novih sodnikov Splošnega sodišča Evropske unije nastopilo funkcijo v okviru prve faze te reforme, ki določa povečanje števila sodnikov tega sodišča za dvanajst sodnikov.

V drugi fazi reforme, ki naj bi po namerah zakonodajnih instanc Unije sovpadla z delno zamenjavo članov Splošnega sodišča Evropske unije septembra 2016, je prišlo do prenehanja delovanja Sodišča za uslužbence Evropske unije in prenosa njegovih pristojnosti na Splošno sodišče Evropske unije, in sicer na podlagi Uredbe (EU, Euratom) 2016/1192 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2016 o prenosu pristojnosti za odločanje o sporih med Evropsko unijo in njenimi uslužbenci na prvi stopnji na Splošno sodišče (UL 2016, L 200, str. 137), ki se je začela uporabljati 1. septembra 2016.

Ta druga faza določa hkratno imenovanje sedmih dodatnih sodnikov Splošnega sodišča Evropske unije, kar po številu ustreza številu „nekdanjih“ sodnikov Sodišča za uslužbence Evropske unije. V tem okviru je na slavnosti seji dne 19. septembra 2016 nastopilo funkcijo pet dodatnih sodnikov Splošnega sodišča Evropske unije, pri tem pa je bilo izraženo upanje, da bo v kratkem prišlo še do preostalih imenovanj, ki bi tako sklenila izvedbo prvih dveh faz reforme.

Tretja faza reforme je predvidena ob delni zamenjavi članov Splošnega sodišča Evropske unije septembra 2019. Takrat se bo število sodnikov povečalo še za devet dodatnih sodnikov, tako da jih bo skupno 56 oziroma dva na vsako državo članico.

2. Glede statističnih podatkov bodo sedaj na kratko predstavljene glavne značilnosti v zvezi z njimi, dodatne informacije pa so v komentarjih, ki v delu C tega poglavja letnega poročila zadevajo podatke iz preteklega leta.

Prva opazna značilnost zadeva skupno število zadev, ki jih je Sodišče končalo v letu 2016: s 704 končanimi zadevami (14 % več kot leta 2015) je Sodišče v letu 2016 rešilo več zadev, kot jih je v tem letu registriralo (692), kar odraža izjemno produktivnost Sodišča v preteklem letu ter je povzročilo rahlo zmanjšanje števila še nerešenih zadev na datum 31. decembra 2016 (872) v primerjavi s številom ob konca leta 2015 (884).

Glede zadev, vloženih v letu 2016, se jih je 470 nanašalo na predloge za sprejetje predhodne odločbe, kar je rekordna številka v zgodovini Sodišča in dokazuje tako pomen postopka predhodnega odločanja v izgradnji prava Evropske unije kot zaupanje nacionalnih sodišč v to obliko pravosodnega sodelovanja z namenom enotne razlage in uporabe tega prava.

Druga opazna značilnost preteklega leta zadeva povprečno trajanje postopkov pred Sodiščem. Postopek predhodnega odločanja je v letu 2016 povprečno trajal 15 mesecev, kar je primerljivo s povprečjem iz leta 2014, ko je bilo zabeleženo najnižje povprečje v več kot tridesetih zadnjih letih. To povprečje gre zlasti pripisati, na eni strani, povečani uporabi odločanja s sklepom v zadevah predhodnega odločanja, v katerih je odgovor Sodišča očitno, in v tem letu zelo povečanemu številu zadev predhodnega odločanja, za katere sta bila uporabljena nujni postopek predhodnega odločanja (PPU) ali hitri postopek, na drugi strani. V zvezi s pritožbami gre občutno znižanje povprečja trajanja njihovega obravnavanja – in sicer 12,9 meseca (v primerjavi s 14 meseci leta 2015), kar je najnižje zabeleženo povprečje od ustanovitve Splošnega sodišča – pripisati zlasti poenostavljenemu načinu obravnave, ki ga je v letu 2016 Sodišče uporabilo za pritožbe s področij dostopa do dokumentov, javnih naročil ter intelektualne in industrijske lastnine.

B | SODNA PRAKSA SODIŠČA LETA 2016

I. TEMELJNE PRAVICE

Sodišče je leta 2016 večkrat odločalo o temeljnih pravicah v pravnem redu Unije. Nekatere od teh odločitev so zbrane v tem poročilu¹.

Med temi je treba posebno pozornost nameniti sodbi **Paoletti in drugi** (C-218/15, [EU:C:2016:748](#)), izdani 6. oktobra 2016. V tej sodbi je Sodišče z *vidika načela retroaktivnosti bolj ugodne kazenske zakonodaje* preučilo učinek pristopa tretje države k Uniji na uporabo kazenske zakonodaje države članice za kaznivo dejanje pomoči pri nezakonitem priseljevanju, s katerim se izvaja člen 3 Direktive 2002/90². Zoper več italijanskih državljanov je namreč potekal kazenski postopek zaradi pomoči pri nezakonitem priseljevanju državljanov Romunije v Italijo pred pristopom te države k Evropski uniji. Ker so ti nato postali državljani Unije, se je predložitveno sodišče spraševalo, po eni strani, ali je učinek pristopa odprava navedenega kaznivega dejanja pomoči, storjenega pred tem pristopom, in po drugi, ali je treba načelo retroaktivne uporabe ugodnejše kazenske zakonodaje uporabiti za obdolžence iz postopka v glavni stvari.

Prvič, Sodišče je najprej spomnilo, da je načelo retroaktivne uporabe ugodnejše kazenske zakonodaje, kot je določeno v členu 49(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, del primarnega prava Unije, nato pa je ugotovilo, da uporaba ugodnejše kazenske zakonodaje nujno pomeni časovno sosledje zakonov in temelji na ugotovitvi, da je zakonodajalec spremenil stališče bodisi glede kazenske kvalifikacije bodisi glede kazni, ki se uporabi za kaznivo dejanje. V obravnavanem primeru pa italijanska kazenska zakonodaja ni bila spremenjena, odkar so bila storjena kazniva dejanja, očitana obdolžencem.

Drugič, Sodišče je razsodilo, da v skladu s členom 6 PEU in členom 49 Listine o temeljnih pravicah pristop neke države k Uniji drugi državi članici ne preprečuje, da naloži kazensko sankcijo osebam, ki so pred tem pristopom storile kaznivo dejanje pomoči pri nezakonitem priseljevanju v korist državljanov prve države. Kazenska zakonodaja, ki v skladu z Direktivo 2002/90 in Okvirnim sklepom 2002/946³ za tako kaznivo dejanje določa zaporno kazen, se ne nanaša na nezakonite priseljence, ampak na osebe, ki navedenim priseljencem pomagajo, da v to državo nezakonito vstopijo in v njej prebivajo. Zgolj to, da so ti priseljenci po njihovem nezakonitem vstopu postali državljani Unije, ne more vplivati na potek kazenskih postopkov, ki tečejo zoper osebe, ki so pomagale pri nezakonitemu priseljevanju.

1| Povzete sodbe so: sodba z dne 6. septembra 2016, **Petruhhin** (C-182/15, [EU:C:2016:630](#)), predstavljena v razdelku II.1 „Pravice državljanov Unije“, sodba z dne 5. julija 2016, **Ognyanov** (C-614/14, [EU:C:2016:514](#)), predstavljena v razdelku V „Postopki po pravu Unije“; sodba z dne 9. junija 2016, **Pesce in drugi** (C-78/16 in C-79/16, [EU:C:2016:428](#)), predstavljena v razdelku VI „Kmetijstvo“; sodba z dne 21. decembra 2016, **AGET Iraklis** (C-201/15, [EU:C:2016:972](#)), predstavljena v razdelku VII.3 „Svoboda ustanavljanja in svoboda opravljanja storitev“; sodba z dne 15. februarja 2016, **N.** (C-601/15 PPU, [EU:C:2016:84](#)), predstavljena v razdelku VIII.1 „Azilna politika“; sodba z dne 5. aprila 2016, **Aranyosi in Căldăraru** (C-404/15 in C-659/15 PPU, [EU:C:2016:198](#)), predstavljena v razdelku X.1 „Evropski nalog za prijetje“; sodba z dne 29. junija 2016, **Kossowski** (C-486/14, [EU:C:2016:483](#)), predstavljena v razdelku X.3 „Postopki in odločbe v kazenskih zadevah v drugi državi članici“; sodba z dne 28. julija 2016, **Ordre des barreaux francophones et germanophone in drugi** (C-543/14, [EU:C:2016:605](#)), predstavljena v razdelku XII „Davčne določbe“; sodba z dne 21. decembra 2016, **Tele2 Sverige in Watson in drugi** (C-203/15 in C-698/15, [EU:C:2016:970](#)), predstavljena v razdelku XIII.2 „Varstvo osebnih podatkov“; sodba z dne 20. septembra 2016, **Ledra Advertising in drugi/Komisija in ECB** (od C-8/15 P do C-10/15 P, [EU:C:2016:701](#)), predstavljena v razdelku XV „Ekonomska in monetarna politika“; sodba z dne 8. novembra 2016, **Lesoohranárske zoskupenie VLK** (C-243/15, [EU:C:2016:838](#)), predstavljena v razdelku XVIII „Okolje“.

2| Direktiva Sveta 2002/90/ES z dne 28. novembra 2002 o opredelitvi pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 64).

3| Okvirni sklep Sveta z dne 28. novembra 2002 o krepitevi kazenskega okvirja na področju preprečevanja nudenja pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju (2002/946/PNZ) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 61).

Tretjič, Sodišče je ugotovilo, da na podlagi nobene določbe prava Unije ni mogoče šteti, da mora pridobitev državljanstva Unije odpraviti kaznivo dejanje, ki so ga storile osebe, ki so tihotapile migrante. Odločiti nasprotno bi pomenilo, da bi se to tihotapljenje spodbujalo, takoj ko bi država začela postopek pristopa k Uniji. Doseženi cilj bi bil tako nasproten temu, za katerega si prizadeva zakonodajalec Unije.

II. DRŽAVLJANSTVO UNIJE

Na področju evropskega državljanstva je treba opozoriti na šest sodb. Med njimi se tri nanašajo na pravice, ki jih lahko imajo državljani držav članic na podlagi evropskega državljanstva. Ostale tri se nanašajo na izvedeno pravico do prebivanja državljana tretje države, ki je družinski član državljana Unije.

1. PRAVICE DRŽAVLJANOV UNIJE

Sodišče je 2. junija 2016 v sodbi **Bogendorff von Wolfersdorff** (C-438/14, [EU:C:2016:401](#)) odločilo o *mejah obveznosti države članice, da prizna priimek, ki ga je državljan pridobil med bivanjem v drugi državi članici, katere državljanstvo prav tako ima*. Spor o glavni stvari se je nanašal na nemškega državljana, ki je med bivanjem v Združenem kraljestvu pridobil britansko državljanstvo in spremenil svoja imena in priimek, tako da je ta priimek vseboval nemške plemiške nazive. Ko se je vrnil v Nemčijo, je bilo zavrnjeno priznanje njegovih novih priimka in imen, pridobljenih po britanskem pravu.

Sodišče je ugotovilo, da v tej zadevi to, da organi države članice zavrnejo priznanje imen in priimka državljana te države članice, kot so določeni in vpisani v drugi državi članici, katere državljanstvo prav tako ima, pomeni omejitev svoboščin, priznanih s členom 21 PDEU. Ker je namreč tožeča stranka prijavljena pod različnimi priimki in imeni v nemškem registru osebnih stanj in pri britanskih organih, ne obstaja le konkretno tveganje, da bo zaradi različnosti priimkov treba ovreči dvome o identiteti zadevne osebe, temveč tudi tveganje, da bo ta naletela na težave pri dokazovanju družinskih vezi s svojo hčerjo.

V tej zadevi je nemška vlada navedla, da so v skladu s členom 123 temeljnega zakona, v povezavi s členom 109, tretji odstavek, weimarske ustave, vsi privilegiji in neenakosti, povezani z rojstvom ali statusom, v Nemčiji odpravljeni, ustvarjanje novih plemiških nazivov in njihovo dodeljevanje pa sta prepovedana, čeprav sta njihova uporaba in prenos kot delov imena dovoljena. Cilj teh določb, ki sta del nemškega javnega reda, naj bi bilo zagotavljanje enakega obravnavanja vseh nemških državljanov.

Glede tega je Sodišče priznalo, da je glede na okoliščine nemške ustavnopravne izbire mogoče člen 109, tretji odstavek, weimarske ustave, kot element nacionalne identitete države članice iz člena 4(2) PEU, upoštevati kot element za utemeljitev omejitve pravice do prostega gibanja oseb, priznane s pravom Unije. Natančneje, upravičenost v zvezi z načelom enakosti nemških državljanov pred zakonom in z ustavnopravno izbiro odprave uporabe plemiških nazivov je treba razlagati, kot da se nanaša na razlog javnega reda. Po mnenju Sodišča bi bilo v nasprotju z namenom nemškega zakonodajalca, če bi nemški državljani z uporabo prava druge države članice znova uporabili odpravljene plemiške nazive. Sistematično priznavanje sprememb osebnih imen, kot je to v postopku z glavni stvari, bi lahko pripeljalo do tega rezultata.

Sodišče je ugotovilo, da lahko organi države članice v okoliščinah, kakršne so te v obravnavanem primeru, državljanu zavrnejo priznanje imena, ki ga je zakonito pridobil v drugi državi članici. Taka zavrnitev priznanja pomeni omejitev svoboščin, priznanih s členom 21 PDEU, vendar je upravičena z razlogi, povezanimi z javnim redom, če je primerna in nujna za zagotavljanje spoštovanja načela enakosti vseh državljanov prve države članice pred zakonom. Presoja sorazmernosti take prakse zahteva analizo ter tehtanje različnih pravnih in

dejanskih elementov, lastnih zadevni državi članici, ki ju lahko predložitveno sodišče opravi bolje kot Sodišče. Med temi elementi, ki jih je treba pri tem upoštevati, je Sodišče med drugim poudarilo, da je tožeča stranka v postopku v glavni stvari uresničevala pravico do prostega gibanja ter da ima dvojno, nemško in britansko državljanstvo, da elementi osebnega imena, pridobljenega v Združenem kraljestvu, formalno niso plemiški nazivi niti v Nemčiji niti v Združenem kraljestvu, ampak dajejo vtis plemiškega rodu, in da zadevna sprememba osebnega imena temelji na izbiri iz povsem osebnih razlogov, pri čemer razlike med osebnimi imeni, ki iz tega izvira, ni mogoče pripisati niti okoliščinam rojstva tožeče stranke, niti posvojitvi, niti pridobitvi britanskega državljanstva.

V sodbi **Petruhhin** (C-182/15, [EU:C:2016:630](#)), izdani 6. septembra 2016, je veliki senat Sodišča preučil, ali mora za namene uporabe sporazuma o izročitvi, sklenjenega med državo članico in tretjo državo, za državljane druge države članice, glede na načelo prepovedi diskriminacije in svobode gibanja in prebivanja državljanov Unije, veljati pravilo države prebivališča, ki prepoveduje izročitev nacionalnih državljanov. V obravnavanem primeru je šlo za prošnjo za izročitev estonskega državljana, ki so jo v zvezi s kaznivim dejanjem nedovoljene trgovine s prepovedanimi drogami ruski organi naslovili na latvijske organe.

Sodišče je najprej opozorilo, da je zadevna oseba s potovanjem v Latvijo kot državljan Unije uveljavila svojo pravico do prostega gibanja v Uniji, tako da njen položaj spada na področje uporabe Pogodb in zato načela prepovedi diskriminacije na podlagi državljanstva. Ureditev, ki vsebuje neenako obravnavanje, s katerim se dovoli samo izročitev državljanov Unije, ki so državljani neke druge države članice, pa pomeni omejitev svobode gibanja v smislu člena 21 PDEU. Sodišče je nato poudarilo, da je taka omejitev lahko utemeljena le, če temelji na objektivnih razlogih in je sorazmerna s ciljem, ki mu nacionalno pravo legitimno sledi. Čeprav je v obravnavanem primeru treba šteti, da je cilj, na katerega se sklicuje zadevna država, in sicer da se prepreči nekaznovanost državljanov druge države članice, ki so storili kaznivo dejanje v tretji državi, v skladu s pravom Unije legitimen, je Sodišče menilo, da je treba vseeno preveriti, ali ne obstaja alternativni ukrep, ki bi bil manj omejevalen za uresničevanje pravic iz člena 21 PDEU in ki bi omogočal, da bi se prav tako učinkovito dosegel navedeni cilj. Glede tega je treba, če pravo Unije ne ureja izročitve med državami članicami in tretjo državo, uporabiti vse mehanizme sodelovanja in vzajemne pomoči, ki na podlagi prava Unije obstajajo na področju kazenskega prava. Zlasti je treba dati prednost izmenjavi podatkov z državo članico, katere državljan je zadevna oseba. Iz tega izhaja, da mora država članica, v katero se je preselil državljan Unije, ki je državljan druge države članice, in na katero tretja država, s katero je prva država članica sklenila sporazum o izročitvi, naslovi prošnjo za izročitev, obvestiti državo članico, katere državljan je navedeni državljan, in glede na okoliščine primera tej državi članici na njeno prošnjo predati tega državljana v skladu z določbami Okvirnega sklepa 2002/584⁴, če je ta država članica na podlagi svojega nacionalnega prava pristojna, da zoper to osebo uvede kazenski postopek za kazniva dejanja, izvršena zunaj njenega nacionalnega ozemlja.

Poleg tega mora država članica, kadar ji tretja država poda prošnjo za izročitev državljana neke druge države članice, preveriti, ali z izročitvijo ne bodo kršene pravice iz člena 19 Listine o temeljnih pravicah, v skladu s katerim se oseba ne sme odstraniti, izgnati ali izročiti državi, kadar bi v tisti državi osebo obsodili na smrt, jo mučili ali z njo kako drugače nečloveško in poniževalno ravnali ali jo kaznovali. Glede tega je Sodišče pojasnilo, da obstoj deklaracij in pristop k mednarodnim pogodbam, s katerimi se načeloma zagotavlja spoštovanje temeljnih človekovih pravic, še ne zagotavljata primerne zaščite pred slabim ravnanjem, če zanesljivi viri poročajo o praksah, ki jih državni organi uporabljajo in ki so v očitnem nasprotju z načeli iz Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: EKČP).

4| Okvirni sklep sveta z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijete in postopkih predaje med državami članicami (2002/584/PNZ) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 34, in popravek v UL 2006, L 279, str. 30).

Nazadnje je Sodišče v sodbi *García-Nieto in drugi* (C-299/14, [EU:C:2016:114](#)), izdani 25. februarja 2016, potrdilo svojo nedavno sodno prakso⁵, v skladu s katero *lahko država članica državljanke drugih držav članic v prvih treh mesecih njihovega prebivanja izključi od prejemanja nekaterih socialnih dajatev*. Spor o glavni stvari je potekal med špansko družino in nemškimi zavodom za zaposlovanje, ki je v skladu z nacionalno zakonodajo zavrnil dodelitev dajatev za kritje preživitinskih stroškov za iskalce zaposlitve in njihove otroke očetu in njegovemu sinu za prve tri mesece njunega prebivanja v Nemčiji. V to državo sta prispela konec junija 2012, nekaj mesecev za materjo in hčerjo. Na ta datum je mati že opravljala redno dejavnost v Nemčiji, za katero je bila od julija dalje obvezno socialno zavarovana.

Sodišče je spomnilo, da imajo v skladu z Direktivo 2004/38 državljani Unije pravico prebivati v drugi državi članici v obdobju do treh mesecev brez kakršnih koli pogojev ali kakršnih koli formalnosti, razen zahteve, da imajo veljavno osebno izkaznico ali potni list. Ker države članice od državljanov Unije v tem obdobju ne morejo zahtevati, da imajo zadostna sredstva za preživljanje in osebno zavarovalno kritje za primer bolezni, jim Direktiva dovoljuje, da za ohranitev finančnega ravnovesja sistema socialne pomoči tem državljanom, razen delavcem, samozaposlenim osebam in osebam, ki ohranijo ta status, zavrnejo dodelitev dajatve socialne pomoči v prvih treh mesecih. Po mnenju Sodišča taka zavrnitev ni pogojena s preučitvijo osebnega položaja zadevne osebe.

2. IZVEDENA PRAVICA DRŽAVLJANA TRETJE DRŽAVE DO PREBIVANJA

V zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi *Rendón Marín* (C-165/14, [EU:C:2016:675](#)) in *CS* (C-304/14, [EU:C:2016:674](#)), ki ju je veliki senat razglasil 13. septembra 2016, je Sodišče preučilo vprašanje, ali *pravo Unije državi članici omogoča, da državljanu tretje države, ki ima izključno pravico do varstva in vzgoje dveh mladoletnih otrok, ki sta državljana Unije in od katerih ima eden državljanstvo države članice, ki ni država članica prebivanja, drugi pa državljanstvo države članice, v kateri je vedno prebival, samodejno zavrne izdajo dovoljenja za prebivanje zgolj iz razloga, da je predkaznovan*.

Prvič, Sodišče je ugotovilo, da bi se, če se kateremu od staršev, državljanu tretje države, ki dejansko skrbi za mladoletnega otroka, ki prebiva v državi članici, katere državljanstva nima, ne bi dovolilo, da prebiva s tem otrokom v državi članici gostiteljici, otrokovi pravici do prebivanja odvzel polni učinek. Sodišče je tako razsodilo, da člen 21 PDEU in Direktiva 2004/38 temu od staršev dovoljujeta, da prebiva s svojim otrokom, ki je državljan Unije, v državi članici gostiteljici, če spoštuje pogoje iz člena 7(1)(b) te direktive, kar pomeni, da ima dovolj sredstev in celovito zavarovalno kritje za primer bolezni. Drugič, glede položaja mladoletnega otroka, ki je vedno prebival v državi članici, katere državljanstvo ima, je Sodišče navedlo, da člen 20 PDEU vsem državljanom Unije priznava pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic. Ta člen nasprotuje nacionalnim ukrepom, katerih učinek je, da državljanom Unije preprečujejo dejansko izvrševanje svojih pravic. Za tako preprečevanje gre, če bi zavrnitev dovoljenja za prebivanje državljanu tretje države ali njegov izgon povzročil, da bi ga moral njegov otrok, ki je državljan Unije in glede katerega ima prvonavedeni izključno pravico do varstva in vzgoje, spremljati in tako zapustiti ozemlje Unije.

Glede vpliva predkaznovanosti na priznavanje izvedene pravice družinskega člana državljana Unije do prebivanja je Sodišče ugotovilo, da pravo Unije nasprotuje omejitvi pravice do prebivanja, ki temelji na razlogih splošne prevencije in je odrejena s ciljem odvratanja drugih tujcev, zlasti če je bil ta ukrep izrečen avtomatično

5| Sodbi Sodišča z dne 11. novembra 2014, *Dano* (C-333/13, [EU:C:2014:2358](#)), in z dne 15. septembra 2015, *Alimanovic* (C-67/14, [EU:C:2015:597](#)).

na podlagi kazenske obsodbe. Morebitni omejevalni ukrepi, ki jih sprejmejo države članice, morajo biti namreč v skladu z načelom sorazmernosti in morajo temeljiti izključno na obstoju resnične, sedanje in dovolj resne grožnje za javni red ali javno varnost, kar pomeni, da je treba konkretno presojsati med drugim osebno ravnanje zadevne osebe.

Sodišče je tako poudarilo, da je treba v primeru, kakršen je obravnavani, vsakršno odstopanje od pravice državljanov Unije ali njihovih družinskih članov do prebivanja zaradi vzdrževanja javnega reda ali ohranjanja javne varnosti razlagati ozko. Tudi če člen 20 PDEU ne vpliva na možnost držav članic, da se sklicujejo na tako izjemo, njegovega obsega te ne smejo določati enostransko in brez nadzora institucij Unije, saj je treba pri tej presoji upoštevati tudi korist otroka in pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, kakor jo določa člen 7 Listine.

V zadevi, v kateri je bila izdana sodba **NA** (C-115/15, [EU:C:2016:487](#)), razglašena 30. junija 2016, je Sodišče obravnavalo vprašanje, ali *lahko državljan tretje države, ki se je razvezal od državljana Unije in ima pravico do varstva in vzgoje otrok, ohrani pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici, tudi če je zakonec, državljan Unije, zapustil to državo članico pred začetkom sodnega postopka za razvezo zakonske zveze*. Postopek v glavni stvari se je nanašal na pakistansko državljanke, poročeno z nemškim državljanom. Par je prebival v Združenem kraljestvu, kjer je imel zakonec status delavca in samozaposlene osebe. Ker se je razmerje poslabšalo, je žena, ki je bila žrtev več dejanj družinskega nasilja, leta 2006, po odhodu svojega zakonca iz Združenega kraljestva, v tej državi članici začela postopek za razvezo zakonske zveze in pridobila izključno pravico do varstva in vzgoje njunih dveh otrok. Ta otroka sta sicer nemška državljana, vendar sta rojena v Združenem kraljestvu, kjer sta se šolala od leta 2009 oziroma 2010. Ta pakistanska državljanke je zakonito vložila prošnjo za pridobitev dovoljenja za stalno prebivanje v Združenem kraljestvu, vendar je pristojni nacionalni organ to prošnjo zavrnil.

Glede pravice žene do prebivanja v Združenem kraljestvu, je Sodišče najprej spomnilo, da člen 13(2), prvi pododstavek, točka (c), Direktive 2004/38⁶ določa, da razveza zakonske zveze ne povzroči izgube pravice do prebivanja družinskih članov državljana Unije, ki niso državljanji države članice, kadar to upravičujejo posebno težke okoliščine, kot na primer dejstvo, da je bila oseba žrtev družinskega nasilja. Vendar je Sodišče s sklicevanjem na sodbo *Singh in drugi*⁷ ponovilo, da mora zakonec – ki je državljan Unije – državljana tretje države v skladu s členom 7(2) te direktive prebivati v državi članici gostiteljici do začetka postopka za razvezo, da bi se lahko ta državljan tretje države skliceval na ohranitev svoje pravice do prebivanja. Vendar v zadevi iz postopka v glavni stvari ni bilo tako.

Sodišče je ugotovilo, da imata na podlagi pravice otrok delavcev migrantov do dostopa do izobraževanja v državi članici gostiteljici iz člena 12 Uredbe št. 1612/68⁸ otrok in tisti od staršev, ki je državljan tretje države z izključno pravico do varstva in vzgoje tega otroka, v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, v katerem je drugi od staršev državljan Unije in je bil zaposlen v državi članici gostiteljici, vendar je tam prenehal prebivati, preden so se otroci vključili v izobraževanje, pravico do prebivanja v tej državi. Kadar imajo namreč otroci na podlagi te določbe pravico, da svoje šolanje nadaljujejo v državi članici gostiteljici, medtem ko starši, ki za njih skrbijo, tvegajo, da bodo izgubili svojo pravico do prebivanja, lahko odločitev, da starši ne smejo

6] Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EGS (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46).

7] Sodba Sodišča z dne 16. julija 2015, *Singh in drugi* (C-218/14, [EU:C:2015:476](#)).

8] Uredba Sveta št. 1612/68 (EGS) z dne 15. oktobra 1968 o prostem gibanju delavcev v Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 15).

ostati v državi članici gostiteljici med šolanjem svojih otrok, tem otrokom odvzame pravico, ki jim jo je priznal zakonodajalec Unije.

Nazadnje je Sodišče opozorilo, da imajo v skladu s členom 21 PDEU mladoletni državljani Unije in tisti od staršev, ki dejansko skrbi zanje, pravico do prebivanja, če navedeni državljani Unije izpolnjujejo pogoje iz člena 7(1) Direktive 2004/38⁹, zlasti pogoj, da imajo dovolj sredstev, ki jih lahko med drugim zagotovi tisti od staršev, ki je državljan tretje države.

III. INSTITUCIONALNE DOLOČBE

1. PRAVNA PODLAGA AKTOV UNIJE

Sodišče je leta 2016 izdalo tri pomembne sodbe, povezane s pravno podlago aktov Unije. Nanašajo se na skupno zunanjo in varnostno politiko (SZVP), kmetijstvo in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah.

Prvič, Sodišče je v sestavi velikega senata s sodbo **Parlament/Svet** (C-263/14, [EU:C:2016:435](#)) z dne 14. junija 2016 razglasilo za nič en *Sklep Sveta 2014/198/SZVP z dne 10. Marca 2014 o podpisu in sklenitvi Sporazuma med Evropsko unijo in Združeno republiko Tanzanijo o pogojih za premestitev osumljenih piratov in z njimi povezanih zaseženih sredstev s pomorske sile pod vodstvom Evropske unije v Združeno republiko Tanzanijo*¹⁰.

Parlament je v utemeljitev ničnostne tožbe navedel dva tožbena razloga. S prvim tožbenim razlogom je trdil, da je bil izpodbijani sklep napačno sprejet po posebnem postopku za sporazume v izključni povezavi s SZVP, določenem v členu 218(6), drugi pododstavek, prvi del stavka, PDEU, ki izključuje vsakršno sodelovanje Parlamenta. Z drugim tožbenim razlogom, ki se nanaša na kršitev člena 218(10) PDEU, je Parlament Svetu očital, da ga v vseh fazah postopka o pogajanju in sklenitvi navedenega sporazuma ni nemudoma in izčrpno obvestil.

Sodišče je glede postopka, po katerem se je sprejemal izpodbijani sklep, najprej opozorilo, da če se pri preizkusu akta Unije izkaže, da ima dva cilja ali dva sestavna dela, pri čemer je eden od teh ciljev ali sestavnih delov glavni, drugi pa samo stranski, mora akt načeloma temeljiti samo na eni pravni podlagi, in sicer tisti, ki se zahteva za glavni ali prevladujoči cilj oziroma sestavni del. Ker je bilo tako iz preizkusa sporazuma EU-Tanzanija razvidno, da v glavnem spada v SZVP in ne v pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah ali v policijsko sodelovanje, je Sodišče ugotovilo, da je bil sklep o njegovem podpisu in sklenitvi pravilno sprejet po posebnem postopku za sporazume v zvezi s SZVP.

Sodišče je opozorilo, da Parlament ni sodeloval v postopkih pogajanj in sklenitve sporazumov v zvezi s SZVP, in nato razsodilo, da se zahteva po obveščanju Parlamenta, v skladu s členom 218(10) PDEU, nanaša tudi na vmesne izide, dosežene s pogajanjem. Svet naj bi tako moral v obravnavanem primeru posredovati besedilo osnutka sporazuma in besedilo osnutka sklepa, kakršni sta bili poslani tanzanijskim organom z namenom sklenitve sporazuma EU-Tanzanija. Ker je neizpolnitev te zahteve po obveščanju Parlamentu preprečila izvrševanje njegove pravice glede področja SZVP in, odvisno od primera, do uveljavljanja njegovega stališča

9| Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EGS (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46).

10| UL L 108, str. 1.

glede pravilne pravne podlage, na kateri bi moral temeljiti sklep o podpisu in sklenitvi sporazuma, je Sodišče izpodbijani sklep razglasilo za ničen zaradi bistvene kršitve postopka.

Drugič, Sodišče je v sodbi **Nemčija/Parlament in Svet** (C-113/14, [EU:C:2016:635](#)), izdani 7. septembra 2016, pojasnilo *stikanje dveh različnih pravnih podlag, ki sta določeni v odstavkih 2 in 3 člena 43 PDEU*. Zvezna republika Nemčija je s svojo ničnostno tožbo trdila, da sta Parlament in Svet s tem, da člena 7 Uredbe št. 1308/2013¹¹ nista sprejela na podlagi člena 43(3) PDEU, ampak na podlagi člena 43(2) PDEU, izbrala napačno pravno podlago. Člen 7 Uredbe št. 1308/2013 določa referenčne pragove kmetijskih proizvodov, ki so lahko predmet javnih intervencij za podporo trga. Ti referenčni pragovi se nanašajo na kmetijske proizvode iz člena 2 Uredbe št. 1370/2013¹².

Glede tega je Sodišče poudarilo, da morata v skladu s členom 43(2) PDEU Parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku sprejeti „določbe, potrebne za doseganje ciljev skupne kmetijske in ribiške politike“. V skladu s členom 43(3) PDEU pa Svet na predlog Komisije sprejme „ukrepe o določitvi cen, prelevmanov, pomoči in količinskih omejitvah ter o določitvi in dodelitvi ribolovnih možnosti“. Sodišče meni, da so ti ukrepi večinoma tehnični in da se sprejmejo za izvajanje določb, sprejetih na podlagi člena 43(2) PDEU. V obravnavanem primeru je treba za določitev in preverjanje referenčnih pragov iz člena 7(2) Uredbe št. 1308/2013 opraviti večinoma tehnične in znanstvene presoje. Ker v Uredbi št. 1308/2013 ni elementov, na podlagi katerih bi bilo mogoče veljavno razlikovati med preverjanjem pragov in njihovo prvo določitvijo, ter glede na okoliščino, da intervencijske cene izhajajo iz referenčnih pragov, je Sodišče ugotovilo, da je določitev teh pragov ukrep za določitev cen. Zato bi bilo treba člen 7 Uredbe št. 1308/2013 sprejeti na podlagi člena 43(3) PDEU.

Sodišče je tožbi ugodilo in ni razglasilo za ničen zgolj člen 7 Uredbe št. 1308/2013, temveč tudi člen 2 Uredbe št. 1370/2013, saj sta ta člena med seboj neločljivo povezana. Ker pa bi razglasitev ničnosti teh določb s takojšnjim učinkom povzročila resne posledice, se je Sodišče odločilo, da ohrani njun učinek do začetka veljavnosti – v razumnem roku, ki ne sme trajati več kot pet mesecev od datuma razglasitve te sodbe – nove ureditve, ki bo temeljila na ustreznih pravnih podlagi.

Nazadnje je Sodišče 22. septembra 2016 v sodbi **Parlament/Svet** (C-14/15 in C-116/15, [EU:C:2016:715](#)), ugodilo ničnostni tožbi, ki jo je Parlament vložil zoper *izvedbene sklepe 2014/731*¹³, *2014/743*¹⁴, *2014/744*¹⁵ in *2014/911*¹⁶, s katerimi je bil štirim državam članicam odobren dostop do sistema za izmenjavo podatkov v zvezi s profili DNK, prstnimi odtisi in nekaterimi podatki v zvezi z registracijo vozil. Menilo je namreč, da pravna podlaga teh sklepov, in sicer člen 25 Sklepa 2008/615¹⁷, določa sprejetje izvedbenih ukrepov za ta akt na drugačen način od tistega, ki je določen s Pogodbami.

11 | Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007 (UL L 347, str. 671).

12 | Uredba Sveta (EU) št. 1370/2013 z dne 16. decembra 2013 o opredelitvi ukrepov za določitev nekaterih pomoči in nadomestil v zvezi s skupno ureditvijo trgov za kmetijske proizvode (UL L 346, str. 12).

13 | Sklep Sveta z dne 9. oktobra 2014 o začetku avtomatizirane izmenjave podatkov iz registrov vozil na Malti (2014/731/EU) (UL L 302, str. 56).

14 | Sklep Sveta z dne 21. oktobra 2014 o začetku avtomatizirane izmenjave podatkov iz registrov vozil na Cipru (2014/743/EU) (UL L 308, str. 100).

15 | Sklep Sveta z dne 21. oktobra 2014 o začetku avtomatizirane izmenjave podatkov iz registrov vozil v Estoniji (2014/744/EU) (UL L 308, str. 102).

16 | Sklep Sveta z dne 4. decembra 2014 o začetku avtomatizirane izmenjave daktiloskopskih podatkov v Latviji (2014/911/EU) (UL L 360, str. 28).

17 | Sklep Sveta 2008/615/PNZ z dne 23. junija 2008 o poglobitvi čezmejnega sodelovanja, zlasti na področju boja proti terorizmu in čezmejnemu kriminalu (UL L 210, str. 1).

Glede tega je Sodišče najprej opozorilo, da so pravila o izražanju volje institucij Unije določena v Pogodbah in niso v diskreciji niti držav članic niti institucij, zato je mogoče le s Pogodbami v posebnih primerih pooblastiti institucijo, da spremeni z njimi uveden postopek odločanja. Nato je spomnilo, da je treba zakonitost akta Unije presojati glede na dejanske in pravne elemente, ki so obstajali ob sprejetju tega akta. Glede tega je ob sprejetju Sklepa 2008/615 člen 34(2)(c) EU določal dva ločena postopka za sprejetje zakonodajnih aktov in izvedbenih ukrepov, pri čemer je moral Svet samo prvonavedene sprejeti soglasno.

Sodišče je preučilo člen 25(2) Sklepa 2008/615 in ugotovilo, da ga je treba razlagati tako, da določa, da Svet soglasno sprejme izvedbene ukrepe za ta sklep, zlasti v zvezi z varstvom osebnih podatkov. Na podlagi tega je ugotovilo, da zahteva iz člena 25(2) Sklepa 2008/615, da Svet ukrepe, potrebne za izvajanje tega sklepa na ravni Unije, sprejme soglasno, čeprav je člen 34(2)(c) EU določal, da morajo biti taki ukrepi sprejeti s kvalificirano večino Sveta, nezakonito uvaja način sprejetja, ki je okrepljen v primerjavi s postopkom, ki ga v ta namen določajo Pogodbe. Zato so bili izpodbijani sklepi razglašeni za nične.

2. PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA INSTITUCIJ

Glede pristojnosti institucij Unije je treba navesti sodbo **Svet/Komisija** (C-660/13, [EU:C:2016:616](#)), izdano 28. julija 2016. V tej sodbi je Sodišče, ki je odločalo v velikem senatu, razglasilo za ničen sklep Komisije, s katerim je po eni strani odobren dodatek k *memorandumu o soglasju med Evropsko unijo in Švicarsko konfederacijo o švicarskem finančnem sodelovanju v razširjeni Uniji* in po drugi je nekaterim članom Komisije dovoljeno, da podpišejo ta dodatek v imenu Unije. Svet je izpodbijal pristojnost Komisije za podpis zadevnega dodatka brez predhodnega dovoljenja.

Sodišče se je oprlo na načeli prenosa pristojnosti in institucionalnega ravnovesja ter najprej opozorilo, da je naloga Sveta, zlasti v skladu s členom 16 PEU, določati zunanje delovanje Unije, naloga Komisije pa je zagotavljati zastopanje Unije navzven. Po mnenju Sodišča zgolj pooblastilo Komisije za zastopanje Unije navzven ne zadostuje za ugotovitev, ali je za podpis zadevnega dodatka potrebno predhodno dovoljenje Sveta. Poleg tega je Sodišče poudarilo, da čeprav je Komisija lahko začela razprave s Švico v zvezi s tem, vseeno ni imela dovoljenja, da v imenu Unije podpiše dodatek, ki je bil rezultat teh pogajanj. Zato ni mogoče šteti, da je bila Komisija pooblaščenca za podpis nezavezujočega sporazuma, ki je bil rezultat takih pogajanj. Ker poleg tega sklep o podpisu takega sporazuma spada med dejanja priprave zunanjega delovanja Unije v smislu člena 16(1), drugi stavek, in (6), tretji pododstavek, PEU, ta podpis vključuje presojo Unije o vprašanju, ali ta sporazum še vedno ustreza njenemu interesu, kot ga je Svet opredelil predvsem v sklepu o začetku pogajanj. Pri tej presoji je treba preveriti vsebino sporazuma, ki je ni mogoče vnaprej določiti niti predvideti ob sprejetju sklepa o uvedbi takih pogajanj. Tako zgolj to, da vsebina sporazuma ustreza pooblastilu za pogajanje, ki ga je podelil Svet, ne zadostuje za dodelitev pooblastila Komisiji za podpis takega akta, brez predhodne odobritve Sveta.

Ničnostni tožbi Sveta je bilo ugodeno. Sodišče pa je ohranilo učinke sklepa Komisije, dokler ne bo v razumnem roku začel veljati nov sklep, ki bo prvonavedeni sklep nadomestil.

Sodišče je v sodbi **Parlament/Komisija** (C-286/14, [EU:C:2016:183](#)) z dne 17. marca 2016 pojasnilo obseg *delegiranega pooblastila Komisije za dopolnitev zakonodajnega akta v smislu člena 290(1) PDEU*.

Sodišče je pri odločanju o ničnostni tožbi Evropskega parlamenta zoper Delegirano uredbo št. 275/2014¹⁸ obravnavalo le en tožbeni razlog, ki se nanaša na to, da naj bi Komisija prekoračila pooblastilo, ki je bilo preneseno nanjo z Uredbo št. 1316/2013¹⁹. Glede tega je Parlament Komisiji očital, natančneje, da je Prilogi I k navedeni Uredbi št. 1316/2013 dodala del VI, namesto da bi sprejela ločen delegirani akt.

Glede sistema delegacij iz člena 290 PDEU je Sodišče opozorilo, da se lahko v zakonodajnem aktu na Komisijo prenese pooblastilo za sprejemanje nezakonodajnih aktov, ki se splošno uporabljajo in „dopolnjujejo“ ali „spreminjajo“ nekatere nebstvene elemente zakonodajnega akta, in da se ti skupini delegiranih pooblastil jasno razlikujeta. Naloga Komisije pri izvrševanju pooblastila za dopolnjevanje zakonodajnega akta je omejena na to, da ob upoštevanju celotnega zakonodajnega akta, ki ga je sprejel zakonodajalec, podrobno opredeli nebstvene elemente zadevnega predpisa, ki jih zakonodajalec ni opredelil. Nasprotno pa se s prenosom pooblastila za spreminjanje zakonodajnega akta Komisiji dovoljuje, da spremeni ali razveljavi nebstvene elemente, ki jih je v tem aktu določil zakonodajalec. Razlike med dvema skupinama delegiranih pooblastil iz člena 290(1) PDEU nasprotujejo temu, da bi se Komisiji lahko priznalo pooblastilo, da sama določi naravo delegiranega pooblastila, ki je preneseno nanjo.

V obravnavanem primeru je člen 21(3) Uredbe št. 1316/2013 s tem, da Komisijo pooblašča za sprejetje delegiranih aktov, s katerimi se „podrobno navedejo“ nekateri elementi, Komisiji dovolil, da „dopolnjuje“ to uredbo v smislu člena 290 PDEU. Iz razlogov normativne jasnosti in preglednosti zakonodajnega postopka Komisija ne more dodati elementa v samo besedilo tega akta. Tako dodajanje bi namreč lahko povzročilo zmedo glede pravne podlage tega elementa, ker bi samo besedilo zakonodajnega akta tako vsebovalo element, ki temelji na izvajanju – s strani Komisije – delegiranega pooblastila, na podlagi katerega ji ni dovoljeno spreminjati ali razveljaviti tega akta. Komisija je morala zato sprejeti akt, ki je ločen od Uredbe št. 1316/2013. Komisija s tem, da je dodala del VI k Prilogi I te uredbe, ni upoštevala razlike med dvema skupinama delegiranih pooblastil, določenih v členu 290(1) PDEU, tako neupoštevanje pa je povzročilo razglasitev ničnosti Delegirane uredbe.

Vendar je Sodišče je s sklicevanjem na utemeljene razloge pravne varnosti odločilo, da bo ohranilo učinke Delegirane uredbe št. 275/2014 do začetka veljavnosti novega akta, ki jo bo nadomestil, v razumnem roku, ki ne sme presegati šestih mesecev po razglasitvi njegove sodbe.

IV. PRAVO UNIJE IN NACIONALNO PRAVO

Veliki senat Sodišča je 15. novembra 2016 v sodbi *Ullens de Schooten* (C-268/15, [EU:C:2016:874](#)) odločil o možnosti sklicevanja na *nepogodbena odgovornost države članice za škodo, ki bi bila posamezniku povzročena zaradi kršitve temeljnih svoboščin, določenih v členih 49, 56 ali 63 PDEU, v položaju, v katerem so vsi elementi omejeni na eno državo članico*. V postopku v glavni stvari se je tožeča stranka, belgijski državljan, ki v Belgiji upravlja laboratorij za klinično biologijo, sklicevala na odgovornost te države za škodo, ki naj bi ji nastala zaradi kršitve členov 49, 56 in 63 PDEU z nacionalno ureditvijo, ki se je uporabljala v zvezi z njo.

18| Delegirana uredba Komisije (EU) št. 275/2014 z dne 7. januarja 2014 o spremembi Priloge I k Uredbi (EU) št. 1316/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Instrumenta za povezovanje Evrope (UL L 80, str. 1).

19| Uredba (EU) št. 1316/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o vzpostavitvi Instrumenta za povezovanje Evrope, spremembi Uredbe (EU) št. 913/2010 in razveljavitvi uredb (ES) št. 680/2007 in (ES) št. 67/2010 (UL L 348, str. 129).

Najprej je Sodišče opozorilo, da se določbe na področju svobode ustanavljanja, svobode opravljanja storitev in prostega pretoka kapitala ne uporabljajo za položaj, v katerem so vsi elementi omejeni na samo eno državo članico.

Vendar je Sodišče pojasnilo, da je mogoče šteti, da so predlogi za sprejetje predhodnih odločb, ki se nanašajo na navedene določbe in so vloženi v povsem notranjih zadevah, dopustni v teh primerih: če ni mogoče izključiti, da bi bili državljani drugih držav članic zainteresirani za izvrševanje teh svoboščin s ciljem opravljanja dejavnosti na ozemlju države članice, ki je sprejela zadevno nacionalno ureditev; če se predložitveno sodišče obrne na Sodišče v okviru postopka za razglasitev ničnosti določb, ki se uporabljajo tako za državljane zadevne države članice kot za državljane drugih držav članic; kadar nacionalno pravo predložitvenemu sodišču nalaga, da mora državljanu zadevne države članice priznati enake pravice, kot bi jih imel v enakem položaju na podlagi prava Unije državljan druge države članice; če se določbe prava Unije uporabljajo na podlagi nacionalne zakonodaje, s katero so za položaje, v katerih so vsi elementi omejeni na državo članico, sprejete enake rešitve, kot jih določa pravo Unije. Sodišče je pojasnilo, da mora predložitveno sodišče Sodišču v predložitvenem sklepu, v skladu z zahtevami iz člena 94 Poslovnika Sodišča, prikazati, zakaj kljub povsem notranji naravi spora, ki poteka pred njim, med tem sporom in določbami prava Unije v zvezi s temeljnimi svoboščinami obstaja povezava, zaradi katere je razlaga, ki se zahteva v okviru predhodnega odločanja, potrebna za njegovo rešitev.

V obravnavanem primeru je Sodišče ugotovilo, da v položaju, v katerem so vsi elementi spora o glavni stvari omejeni na eno državo članico in v katerem ne obstaja nikakršna povezava med predmetom ali okoliščinami navedenega spora in členi 49, 56 ali 63 PDEU, s temi določbami, katerih cilj je varovanje oseb, ki dejansko izvršujejo temeljne svoboščine, posameznikom ne morejo biti podeljene pravice in zato pravo Unije ne more biti podlaga za nepogodbeno odgovornost zadevne države članice.

V sodbi **Association France Nature Environnement** (C-379/15, [EU:C:2016:603](#)) z dne 28. julija 2016 je Sodišče pojasnilo *možnost nacionalnega sodišča, da izjemoma ohrani nekatere učinke nacionalnega akta, ki ni v skladu s pravom Unije*. Predlog za sprejetje predhodne odločbe je bil vложен v okviru postopka nadzora zakonitosti glede skladnosti nacionalnega prava za prenos z Direktivo 2001/42²⁰. Predložitveno sodišče je ugotovilo, da zahteve iz te direktive glede samostojnosti organov, s katerimi se je treba posvetovati pri okoljski presoji, niso bile ustrezno prenesene. Ker pa je menilo, da ima lahko retroaktivnost razglasitve delne ničnosti nacionalnega akta za prenos škodljive učinke na okolje, je Sodišču postavilo vprašanje o možnosti omejitve časovnih učinkov te ugotovitve nezakonitosti.

Sodišče je v odgovor na to vprašanje opozorilo na svojo sodno prakso iz sodbe *Inter-Environnement Wallonie in Terre wallonne*²¹, v skladu s katero lahko nacionalno sodišče izjemoma začasno ohrani nekatere učinke nacionalnega akta, za katerega je bilo razsojeno, da ni v skladu s pravom Unije, če je ta ohranitev potrebna zaradi nujne skrbi, povezane z varstvom okolja, in ob upoštevanju posebnih okoliščin zadeve, o kateri odloča. Vendar mora nacionalno sodišče ugotoviti, da so izpolnjeni vsi pogoji iz navedene sodbe. Tako mora najprej ugotoviti, da izpodbijani nacionalni akt – čeprav je bil sprejet v nasprotju z obveznostmi iz Direktive 2001/42 – pravilno prenaša pravo Unije na področju varstva okolja. Nato mora preveriti, da sprejetje in začetek veljavnosti nove določbe nacionalnega prava ne omogočata izogitve škodljivim učinkom na okolje, ki bi jih povzročila razglasitev ničnosti izpodbijanega akta. Nazadnje mora nacionalno sodišče ugotoviti, da bi razglasitev ničnosti povzročila pravno praznino, škodljivo za okolje, in da se izjemna ohranitev učinkov

20 | Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. junija 2001 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 6, str. 157).

21 | Sodba Sodišča z dne 28. februarja 2012, *Inter-Environnement Wallonie in Terre wallonne* (C-41/11, [EU:C:2012:103](#)).

določbe nacionalnega prava nanaša samo na obdobje, ki je nujno potrebno za sprejetje ukrepov, s katerimi je mogoče odpraviti ugotovljeno nepravilnost.

Sodišče je na vprašanje, ali mora nacionalno sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, preden uporabi to izjemno možnost, Sodišču predložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe, odgovorilo pritrdilno. Vendar je tako sodišče te obveznosti oproščeno, če natančno dokaže, da v zvezi z razlago in uporabo pogojev, ki izhajajo iz sodbe Inter-Environnement Wallonie in Terre wallonne, ni nobenega razumnega dvoma.

V. POSTOPKI PO PRAVU UNIJE

Sodišče je leta 2016 izdalo tri pomembne sodbe, povezane s predhodnim odločanjem. S prvima dvema se razvija ustaljena sodna praksa, v skladu s katero pravo Unije nasprotuje vsakršni nacionalni ureditvi, ki nacionalnim sodiščem preprečuje, da bi postavila vprašanje za predhodno odločanje o razlagi upoštevni določb prava Unije. Tretja je sodba *Ullens de Schooten* (C-268/15, [EU:C:2016:874](#)), v kateri so natančno navedeni pogoji za dopustnost predlogov za sprejetje predhodne odločbe, vloženih v povsem notranjih zadevah. Ta sodba je predstavljena v razdelku IV „Pravo Unije in nacionalno pravo“²².

Prvič, sodba *PFE* (C-689/13, [EU:C:2016:199](#)), razglašena 5. aprila 2016, je bila izdana v okviru spora pred nacionalnim sodiščem, ki odloča na zadnji stopnji, med neizbranim ponudnikom, ki mu ni bilo oddano javno naročilo, in naročnikom navedenega naročila. Ker je zadnjenavedeni z nasprotno tožbo izpodbijal dopustnost tožbe ponudnika, je moralo sodišče, ki je odločalo, na podlagi svoje sodne prakse, ki jo je sprejelo na občni seji, prednostno preučiti nasprotno tožbo. Ker je ta sodna praksa občne seje zavezujoča za vse druge senate tega sodišča, senat, ki mu je bil zadevni spor dodeljen – v skladu s pravili nacionalnega prava, ki se uporabijo – ne more odstopati od nje brez prednostne obravnave zadeve na občni seji, tudi če je rešitev, ki je bila na tej seji sprejeta, v nasprotju s sodno prakso Sodišča. Zaradi očitnega nasprotovanja med tem notranjim postopkovnim pravilom in sodno prakso Sodišča je navedeno predložitveno sodišče vprašalo, *ali člen 267 PDEU nasprotuje temu, da mora senat nacionalnega sodišča, ki odloča na zadnji stopnji, če se ne strinja z usmeritvijo iz odločitve, sprejete na občni seji tega sodišča, to vprašanje predložiti tej občni seji in torej ne more predložiti vprašanja za predhodno odločanje Sodišču.*

Glede tega je Sodišče v sestavi velikega senata najprej opozorilo, da imajo nacionalna sodišča najširšo diskrecijsko pravico, da predložijo Sodišču vprašanje o razlagi upoštevni določb prava Unije, ta pravica pa se v primeru sodišč, ki odločajo na zadnji stopnji, spremeni v obveznost, z izjemami. Ta pravica in ta obveznost sta lastni sistemu sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, uvedenemu s členom 267 PDEU, in nalogam sodišča – pristojnega za uporabo prava Unije – ki so s to določbo zaupane nacionalnim sodiščem. Zato je Sodišče potrdilo, da določba nacionalnega prava ne more preprečiti, da bi senat sodišča, ki odloča na zadnji stopnji, ko je soočen z vprašanjem glede razlage Direktive 89/665, naslovil vprašanje za predhodno odločanje Sodišču.

Glede obveznosti nacionalnih sodišč, da uporabljajo pravo Unije, kot ga razlaga Sodišče, je zadnjenavedeno potrdilo svojo ustaljeno sodno prakso v zvezi s tem, ki izhaja iz sodbe *Simmenthal*²³. Ugotovilo je, da mora senat sodišča, ki odloča na zadnji stopnji, potem ko prejme odgovor Sodišča Evropske unije na vprašanje o

22 | Navesti je treba tudi sodbi *Mallis in drugi/Komisija in ECB* (od C-105/15 P do C-109/15 P, [EU:C:2016:702](#)) in *Ledra Advertising in drugi/Komisija in ECB* (od C-8/15 P do C-10/15 P, [EU:C:2016:701](#)) o dopustnosti ničnostnih tožb zoper odločbe na področju Ekonomske in monetarne politike (glej razdelek XV „Ekonomska in monetarna politika“).

23 | Sodba Sodišča z dne 9. marca 1978, *Simmenthal* (C-106/77, [EU:C:1978:49](#)).

razlaga prava Unije, ki mu ga je postavilo, ali če je že iz sodne prakse Sodišča Evropske unije jasno razviden odgovor na to vprašanje, storiti vse potrebno za uporabo te razlage prava Unije.

V skladu s temi načeli je Sodišče v sestavi velikega senata v sodbi **Ognyanov** (C-614/14, [EU:C:2016:514](#)) z dne 5. julija 2016 odgovorilo na vprašanja, postavljena glede uporabe bolgarskih določb, namenjenih zagotovitvi nepristranskosti sodnikov v kazenskih zadevah. V skladu s temi določbami *se morajo sodniki, ki v okviru predhodnega odločanja predstavijo dejansko stanje in njegovo pravno kvalifikacijo, izločiti iz zadeve*. Predložitveno sodišče je navedlo tudi, da se na podlagi nacionalnega etičnega kodeksa v predložitveni odločbi vsebovana predstavitev dejanskega in pravnega okvira zadeve iz postopka v glavni stvari šteje za začasno mnenje, ki ima za posledico uvedbo postopka zoper nacionalnega sodnika zaradi disciplinske kršitve.

Sodišče je, potem ko je opozorilo na ključne elemente postopka iz člena 267 PDEU, navedlo, da predložitveno sodišče s tem, da v predlogu za sprejetje predhodne odločbe predstavi dejanski in pravni okvir postopka v glavni stvari, samo izpolni zahteve, ki izhajajo iz člena 267 PDEU in člena 94 Poslovnika Sodišča. Predstavitev tega dejanskega in pravnega okvira zato ustreza zahtevi po sodelovanju, ki je bistvena značilnost mehanizma predhodnega odločanja, in ne pomeni kršitve niti pravice do nepristranskega sodišča, ki je določena v členu 47, drugi odstavek, Listine o temeljnih pravicah, niti domneve nedolžnosti, zagotovljene z njenim členom 48(1).

Glede na navedeno je Sodišče ugotovilo, da lahko nacionalne kazenske in etične določbe, na katere se sklicuje predložitveno sodišče, povzročijo, da nacionalni sodnik raje ne postavi vprašanj za predhodno odločanje Sodišču, da se izogne bodisi svoji izločitvi in naložitvi disciplinske sankcije bodisi vložitvi nedopustnih predlogov za sprejetje predhodne odločbe. Take določbe zato posegajo v pristojnosti, ki so nacionalnim sodiščem priznane s členom 267 PDEU, in s tem v učinkovitost sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, ki je uvedeno z mehanizmom predhodnega odločanja.

Glede možnosti, da predložitveno sodišče spremeni svojo prvotno presojo dejanskega in pravnega okvira po razglasitvi sodbe v postopku predhodnega odločanja, je Sodišče navedlo, da lahko nacionalno sodišče spremeni dejanske in pravne ugotovitve, ki jih je podalo v okviru predloga za sprejetje predhodne odločbe, če to sodišče zagotovi polni učinek razlage prava Unije, kot jo je podalo Sodišče.

VI. KMETIJSTVO

Sodišče je v sodbi **Pesce in drugi** (C-78/16 in C-79/16, [EU:C:2016:428](#)), izdani 9. junija 2016 v okviru hitrega postopka odločilo o *veljavnosti člena 6(2)(a) Izvedbenega sklepa 2015/789*²⁴, sprejetega na podlagi Direktive 2000/29²⁵. Namen te direktive je zagotoviti visoko raven varstva rastlin proti vnosu škodljivih organizmov v Unijo v izdelkih, uvoženih iz tretjih držav. V skladu s tem namenom člen 6(2)(a) izpodbijanega izvedbenega sklepa, ki se nanaša na izkoreninjenje bakterije *Xylella fastidiosa*, določa, da mora zadevna država članica nemudoma odstraniti gostiteljske rastline, ne glede na njihovo zdravstveno stanje, v polmeru 100 metrov okrog rastlin, okuženih z navedeno bakterijo. V obravnavanem primeru so italijanski organi uporabili to pravilo na več kmetijskih zemljiščih v deželi Apuliji.

24| Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2015/789 z dne 18. maja 2015 glede ukrepov za preprečevanje vnosa organizma *Xylella fastidiosa* v Unijo in njegovega širjenja znotraj Unije (UL L 125, str. 36).

25| Direktiva Sveta 2000/29/ES z dne 8. maja 2000 o varstvenih ukrepih proti vnosu organizmov, škodljivih za rastline ali rastlinske proizvode, v Skupnost in proti njihovemu širjenju v Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 29, str. 258), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 2002/89/ES z dne 28. novembra 2002 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 38, str. 3) (v nadaljevanju: Direktiva 2000/29).

V zvezi z vprašanjem o veljavnosti, ki se nanaša na skladnost navedenega člena 6(2)(a) Izvedbenega sklepa 2015/789 s pravom Unije in zlasti z Direktivo 2000/29 v povezavi z previdnostnim načelom in načelom sorazmernosti, je Sodišče ugotovilo, da je bil navedeni ukrep glede na znanstvene podatke, dostopne na datum sprejetja tega sklepa, ter alternativne ukrepe, izvedljive na navedeni datum, ustrezen in potreben za doseganje svojega cilja preprečevanja širjenja bakterije. Vendar je Sodišče poudarilo tudi, da bi morala Komisija, če bi se stanje razvijalo tako, da izkoreninjenje bakterije *Xylella fastidiosa* na podlagi novih upoštevnihih znanstvenih podatkov ne bi več zahtevalo navedene odstranitve gostiteljskih rastlin, spremeniti Izvedbeni sklep 2015/789 ali sprejeti nov sklep, da bi to upoštevala.

Glede neobstoja odškodninske sheme v Izvedbenem sklepu je Sodišče priznalo, da obveznost iz člena 6(2)(a) tega sklepa lahko posega v lastninsko pravico na zadevnih kmetijskih gospodarstvih. Ker pa pravica do odškodnine izhaja neposredno iz člena 17 Listine o temeljnih pravicah, zgolj to, da niti Direktiva 2000/29 niti Izvedbeni sklep sama ne vsebujeta take sheme ali ne nalagata izrecne obveznosti določitve take sheme, še ne pomeni, da je taka pravica izključena. Sklep 2015/789 torej iz tega razloga ni neveljaven.

Zadeva, v kateri je bila razglašena sodba **Masterrind** (C-469/14, [EU:C:2016:609](#)), izdana 28. julija 2016, zajema dva ločena vidika. Po eni strani se nanaša na čas vožnje in čas počitka živali med cestnim prevozom, po drugi pa na učinke izjave uradnega veterinarja države članice izstopa glede organa druge države članice, pristojnega za plačilo izvoznih nadomestil. Spor o glavni stvari se je nanašal na prevoz goveda s tovornim vozilom iz Nemčije v Francijo, kjer so živali naložili na ladjo za prevoz v Maroko. Na podlagi nadzora, ki ga je v Franciji opravil uradni veterinar na izstopni točki iz člena Uredbe št. 817/2010²⁶, ki je menil, da prevoz ne izpolnjuje zahtev iz Uredbe št. 1/2005²⁷, so nemški organi zahtevali vračilo uvoznih nadomestil, ki so že bila izplačana, ta sklep pa se je izpodbijal pred nemškim sodiščem.

Na prvem mestu je Sodišče pojasnilo pravilo iz Uredbe št. 1/2005, ki določa 28-urni najdaljši čas prevoza, ki ga prekinja vsaj enourni počitek po prvem 14-urnem delu poti. Glede trajanja počitka med obdobji prevoza je Sodišče potrdilo, da lahko traja dlje od ene ure, pri čemer je pojasnilo, da to trajanje v praksi ne sme predstavljati nevarnosti nastanka poškodb ali nepotrebnega trpljenja za živali, ki se prevažajo. Poleg tega kombinacija časa vožnje in časa počitka ne sme trajati več kot 29 ur, razen če se podaljšata za dve uri v korist živali²⁸ ali kadar nastopijo nepredvidljive okoliščine²⁹. Nazadnje lahko 14-urna obdobja prevoza vsebujejo več postankov, ki pa jih je treba dodati k delom prevozov za izračun celotnega trajanja obdobja prevoza, ki lahko traja največ 14 ur in katerega del so ti postanki.

Na drugem mestu je Sodišče ugotovilo, da na podlagi Uredbe št. 817/2010 organ, ki je pristojen za plačilo izvoznih nadomestil za goveda, ni vezan na presojo uradnega veterinarja na izstopni točki, v skladu s katero določbe Uredbe št. 1/2005 v okviru prevoza teh živali niso bile upoštevane. Za odločitev, ali so izpolnjeni pogoji, od katerih je odvisna pravica do plačila izvoznih nadomestil, je namreč zajeta s pristojnostmi nacionalnega organa, ki je pristojen za to plačilo. V teh okoliščinah so opombe, ki jih je podal uradni veterinar na izstopni točki, gotovo dokaz, ki pa ga je mogoče ovreči.

26 | Uredba Komisije (EU) št. 817/2010 z dne 16. septembra 2010 o določitvi podrobnih pravil v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1234/2007 glede zahtev za odobritev izvoznih nadomestil v zvezi z dobrim počutjem živega goveda med prevozom (UL L 245, str. 16).

27 | Uredba Sveta (ES) št. 1/2005 z dne 22. decembra 2004 o zaščiti živali med prevozom in postopki, povezanimi z njim, in o spremembi Direktiv 64/432/EGS in 93/119/ES ter Uredbe (ES) št. 1255/97 (UL L 3, str. 1, in popravek v UL 2011, L 336, str. 86).

28 | Točka 1.8 poglavja V Priloge I k Uredbi št. 1/2005.

29 | Člen 22 Uredbe št. 1/2005.

VII. PROSTI PRETOK

1. PROSTO GIBANJE DELAVCEV

Na področju prostega gibanja delavcev je treba posebej opozoriti na tri sodbe. Prva sodba se nanaša na pravice osebe s prebivališčem v drugi državi članici do starostne pokojnine, drugi dve pa na shemo pomoči za visokošolski študij, ki se dodelijo rezidentom druge države članice.

Sodišče je v sodbi **Pöpperl** (C-187/15, [EU:C:2016:550](#)), izdani 13. julija 2016, podalo pomembne elemente za razlago člena 45 PDEU. Spor o glavni stvari se je nanašal na *pravico nekdanjega uradnika nemške zvezne dežele, ki je zaradi zaposlitve odšel v drugo državo članico, do starostne pokojnine, določene za uslužbenca te zvezne dežele*.

Sodišče je glede tega razsodilo, da je treba člen 45 PDEU razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, v skladu s katero oseba, ki ima status uradnika v državi članici in ki se prostovoljno odpove svojemu položaju zaradi zaposlitve v drugi državi članici, izgubi pravice do starostne pokojnine na podlagi svojega posebnega sistema pokojninskega zavarovanja in se retroaktivno vključi v splošni sistem pokojninskega zavarovanja, ki daje pravico do nižje starostne pokojnine od tiste, ki bi izvirala iz teh pravic. Taka ureditev pomeni omejitev prostega gibanja delavcev, ker lahko, čeprav se uporablja tudi za uradnike te države članice, ki odpovejo pogodbo o zaposlitvi zaradi zaposlitve v zasebnem sektorju v isti državi članici, tem uradnikom prepreči ali jih odvrne od tega, da bi uveljavljali svojo pravico do prostega gibanja na ozemlju Unije.

Sodišče je razsodilo tudi, da mora nacionalno sodišče zagotoviti polni učinek člena 45 PDEU s tem, da notranje pravo razlaga skladu z navedenim členom ali, če taka razlaga ni mogoča, s tem, da ne uporabi nobene nasprotujoče določbe notranjega prava. Poleg tega, če je z nacionalnim pravom, ki pomeni kršitev prava Unije, določeno različno obravnavanje več skupin oseb, je treba člane skupine, ki so postavljeni v slabši položaj, obravnavati enako in mora zanje veljati enaka ureditev kot za druge zadevne osebe. Zato ureditev, ki se uporablja za člane privilegirane skupine, ob nepravilni uporabi prava Unije ostaja edini veljavni referenčni sistem.

Sodišče je v sodbah **Bragança Linares Verruga in drugi** (C-238/15, [EU:C:2016:949](#)) in **Depesme in drugi** (od C-401/15 do C-403/15, [EU:C:2016:955](#)), ki sta bili izdani 14. in 15. decembra 2016, ponovno preučilo *luksemburško ureditev državne finančne pomoči za visokošolski študij* in podalo pojasnila v zvezi s prostim gibanjem delavcev in socialno varnostjo. Navedena ureditev je dodelitev pomoči najprej pogojevala z rezidentstvom študenta. Ta pogoj je bil odpravljen, da bi se upoštevala sodba *Giersch in drugi*³⁰. Toda v skladu s spremenjeno različico te ureditve, ki je veljala v času dejanskega stanja postopkov v glavni stvari, je lahko študent nerezident zadevno finančno pomoč prejel le, prvič, če je bil otrok delavca, in drugič, če je ta delavec ob vložitvi prošnje za pomoč v Luksemburgu delal nepretrgano vsaj pet let.

V teh dveh letošnjih sodbah je Sodišče uvodoma opozorilo, prvič, da je člen 7(2) Uredbe št. 492/2011³¹, katerega besedilo je bilo povzeto v členu 7(2) Uredbe št. 492/2011³², poseben izraz načela enakega obravnavanja iz člena 45(2) PDEU, na posebnem področju dodelitve socialnih ugodnosti. Drugič, družinski člani delavca

30 | Glej sodbo Sodišča z dne 20. junija 2013, *Giersch in drugi* (C-20/12, [EU:C:2013:411](#)), ki je bila predstavljena v letnem poročilu za leto 2013, str. 23.

31 | Uredba Sveta št. 1612/68 (EGS) z dne 15. oktobra 1968 o prostem gibanju delavcev v Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 15).

32 | Uredba (EU) št. 492/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o prostem gibanju delavcev v Unij (UL L 141, str. 1).

migranta so posredno upravičeni do enakega obravnavanja, kot je odobreno temu delavcu s členom 7(2) Uredbe št. 1612/68, in torej do socialnih ugodnosti iz tega člena, kot je financiranje študija, ki ga država članica dodeli otrokom delavcev, ki opravljajo ali so opravljali dejavnost v tej državi.

Sodišče je tako v sodbi **Bragança Linares Verruga in drugi** razsodilo, da člen 7(2) Uredbe št. 492/2011 nasprotuje zadevni ureditvi. Ta pomeni posredno diskriminacijo na podlagi državljanstva, saj lahko razlikovanje na podlagi prebivališča bolj škoduje državljanom drugih držav članic. Taka ureditev je lahko dovoljena le, če je ustrezna za zagotovitev izpolnitve legitimnega cilja in ne presega tega, kar je potrebno za doseg tega cilja. Sodišče je glede tega na prvem mestu poudarilo, da je zastavljeni socialni cilj spodbujanja visokošolskega študija in povečanja števila visokošolsko izobraženih rezidentov cilj v splošnem interesu, priznan na ravni Unije. Na drugem mestu, pogoj v zvezi s petletnim trajanjem dela je primeren za doseg tega cilja, saj se po eni strani zdi legitimno, da želi država, ki dodeljuje pomoč, zagotoviti, da je obmejni delavec dejansko vključen v družbo, da tako prepreči tveganje, da bi se pojavil „turizem študijskih stipendij“, po drugi strani pa ta pogoj lahko vzpostavi tako povezanost. Vendar ta pogoj vsebuje omejitev, ki presega to, kar je nujno za izpolnitev zelenega cilja. Pristojnim organom namreč ne omogoča dodelitve pomoči, kadar so starši, ne glede na nekaj kratkih prekinitev v obdobju pred to prošnjo, delali v Luksemburgu dalj časa, tudi če se zaradi teh prekinitev ne more prekiniti povezanost med prosilcem za finančno pomoč in Luksemburgom.

Sodišče je v sodbi **Depesme in drugi** odločilo o pojmu „otrok delavca“ iz nacionalne ureditve, glede na člen 45 PDEU in člen 7(2) Uredbe št. 492/2011. Natančneje, preučilo je, ali ta pojem zajema otroke zakonca ali partnerja tega delavca, in odgovorilo je pritrdilno. Iz sodbe tako izhaja, da se pod tema izrazoma ne sme razumeti samo otrok, ki ima sorodstveno vez s tem delavcem, ampak tudi otrok zakonca ali registriranega partnerja navedenega delavca, če slednji zagotavlja preživljanje tega otroka. Zadnjenavedeni pogoj se nanaša na dejanski položaj, o katerem mora presojati uprava in po potrebi nacionalna sodišča, ne da bi jim bilo treba ugotavljati razloge za ta prispevek ne natančno ovrednotiti njegov obseg. Vendar lahko Status družinskega člana obmejnega delavca, ki ga slednji vzdržuje, izhaja iz objektivnih elementov, kot je skupno stalno prebivališče tega delavca in študenta. Kot izhaja med drugim iz člena 2, točka 2(c), Direktive 2004/38³³, je zakonodajalec Unije menil, da se otroci štejejo za vzdrževane do starosti 21 let.

2. PROSTI PRETOK BLAGA

Sodišče je v sestavi velikega senata 21. junija 2016 s sodbo **New Valmar** (C-15/15, [EU:C:2016:464](#)) odločilo o vprašanju, ali je ureditev, v skladu s katero morajo biti računi, vključno s tistimi, ki se nanašajo na čezmejne transakcije, sestavljeni v nacionalnem jeziku, ker so sicer nični, v nasprotju s pravom Unije. Postopek v glavni stvari se nanaša na spor v zvezi z neplačanimi računi med družbo s sedežem v nizozemsko govoreči regiji Belgije in družbo s sedežem v Italiji. Zadnjenavedena naj bi se sklicevala na ničnost teh računov, ker naj bi bili v nasprotju z jezikovnimi pravili, ki po njenem mnenju spadajo v belgijski javni red. V skladu s flamsko ureditvijo morajo namreč podjetja s sedežem v zadevni regiji uporabljati nizozemščino za sestavljanje, med drugim, listin in dokumentov, predpisanih z zakonom. Vse standardne navedbe in splošni pogoji na zadevnih računih pa so bili napisani v italijanščini in ne v nizozemščini.

Sodišče je v sodbi ugotovilo, da zadevna jezikovna ureditev pomeni omejitev prostega pretoka blaga v Uniji. Ta ureditev naj bi namreč lahko s tem, da zadevnim subjektom onemogoča, da bi si za pisanje računov svobodno

33| Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EGS (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46).

izbrali jezik, ki ga skupaj obvladajo, tako da jim vsiljuje jezik, ki ni nujno tisti, za uporabo katerega so se dogovorili v svojih pogodbenih razmerjih, povečala nevarnost izpodbijanja in neplačevanja računov. Naslovnike računov bi se lahko s tem spodbujalo k sklicevanju na to, da dejansko ali domnevno ne razumejo vsebine, da bi lahko nasprotovali njihovem plačevanju. Obratno bi se lahko naslovnika računa v jeziku, ki ni nizozemščina, ob upoštevanju absolutne ničnosti takega računa, spodbujalo k izpodbijanju njegove veljavnosti zgolj iz tega razloga.

Tudi če lahko cilji take ureditve, in sicer pospeševanje in spodbujanje uporabe enega od uradnih jezikov države članice, načeloma upravičujejo tako omejitve, v obravnavanem primeru ni tako. Po mnenju Sodišča namreč taka ureditev presega to, kar je potrebno za izpolnitev teh ciljev in je torej ni mogoče šteti za sorazmerno.

3. SVOBODA USTANAVLJANJA IN SVOBODA OPRAVLJANJA STORITEV

Na področju svobode ustanavljanja in svobode opravljanja storitev je treba opozoriti na pet sodb. Prvi dve se nanašata na zavrnitev kreditnih in plačilnih institucij, da bi posredovale informacije o svojih strankah, v tretji je pojasnjen postopek podaljšanja koncesij na javnem dobrem, četrta se nanaša na naložitev plačila stroškov za opravljanje gospodarske dejavnosti, zadnja pa na uporabo nacionalne zakonodaje o kolektivni odpovedi delovnega razmerja za tuje podjetje.

Sodišče je v sodbi **Sparkasse Allgäu** (C-522/14, [EU:C:2016:253](#)), izdani 14. aprila 2016, razsodilo, da člen 49 PDEU ne nasprotuje ureditvi države članice, ki kreditnim institucijam s sedežem v tej državi nalaga, da nacionalnim organom prijavijo sredstva, ki so vložena pri njihovih nesamostojnih podružnicah v drugi državi članici ali ki jih te upravljajo, v primeru smrti lastnika teh sredstev, ki je bil rezident prve države članice, če v drugi državi članici ni določena primerljiva obveznost prijave in tam za kreditne institucije velja dolžnost varovanja bančne tajnosti, katere kršitve se kazensko sankcionirajo. Spor o glavni stvari je potekal med Sparkasse Allgäu, kreditno institucijo s sedežem v Nemčiji, in nemško davčno upravo, ker je ta kreditna institucija zavrnila, da temu uradu prijavi račune, ki jih imajo pri njeni nesamostojni podružnici, ustanovljeni v Avstriji, odprte osebe, ki so bile ob smrti davčne rezidentke Nemčije. Predložitveno sodišče je v teh okoliščinah vprašalo, ali bi se lahko zaradi obveznosti, ki jo določa nemško pravo, nemške kreditne institucije odvrčalo od opravljanja pridobitne dejavnosti v Avstriji prek podružnice.

Sodišče je na vprašanje odgovorilo nikalno. Poudarilo je, da neugodne posledice, ki jih lahko povzročijo taka obveznost prijave, izhajajo iz dejstva, da dve državi članici vzporedno izvršujeta svojo pristojnost na področju varovanja bančne tajnosti in davčnega nadzora, kar povzroča znatne razlike med zadevnima ureditvama. Država članica sedeža kreditne institucije namreč daje prednost učinkovitosti davčnega nadzora s sporočanjem informacij davčnim organom, medtem ko je treba v državi članici podružnice varovati bančno skrivnost, tudi v razmerju do davčnih organov.

Ker pa ni bilo nobenega usklajevalnega ukrepa na področju izmenjave informacij za potrebe davčnega nadzora, so države članice svobodne pri določanju take obveznosti prijave nacionalnim kreditnim institucijam v zvezi z njihovimi podružnicami, ki poslujejo v tujini, katere namen je zagotoviti učinkovitost takega nadzora, če transakcije, ki jih opravijo navedene podružnice, niso diskriminatorno obravnavane v primerjavi s transakcijami, ki jih opravijo njihove nacionalne podružnice. Sodišče je poudarilo tudi, da svobode ustanavljanja ni mogoče razumeti tako, da je država članica dolžna prilagajati svoja davčna pravila – in natančneje, obveznost prijave – tistim v drugi državi članici, da bi se v vseh položajih zagotovila odprava vsakršne neenakosti, ki izhaja iz nacionalnih ureditev.

Sodišče je v sodbi **Safe Interenvios** (C-235/14, [EU:C:2016:154](#)), izdani 10. marca 2016, odločalo o uporabi ukrepov dolžnosti skrbnosti s strani finančne institucije glede subjekta ali osebe, ki ga prav tako zavezujejo obveznosti iz Direktive 2005/60³⁴, v zvezi s preprečevanjem pranja denarja in financiranja terorizma. V postopku v glavni stvari je šlo za zavrnitev španske plačilne institucije, ki je izvajala nakazila v druge države članice, da bi sporočala informacije o svojih strankah. Te zahteve za informacije so vložile tri banke po odkritju nepravilnosti v zvezi z zastopniki, ki so prenašali sredstva prek računov, ki jih je pri teh bankah imela navedena plačilna institucija. Po ugotovitvi nepravilnosti so banke na podlagi nacionalnega prava, ki se uporabi, zaprle račune.

Sodišče je razsodilo, da Direktiva 2005/60 ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki po eni strani dovoljuje izvajanje ukrepov standardne dolžnosti skrbnosti pri ugotavljanju identitete stranke, kar zadeva stranke, ki so finančne ustanove, katerih spoštovanje ukrepov dolžnosti skrbnosti je predmet nadzora, kadar je podan sum pranja denarja ali financiranja terorizma, in po drugi strani, ustanovam in osebam, za katere velja ta direktiva, nalaga, da glede na svojo presojo tveganja izvajajo ukrepe poglobljene dolžnosti skrbnosti pri ugotavljanju identitete stranke v okoliščinah, ki zaradi svoje narave lahko pomenijo večje tveganje pranja denarja in financiranja terorizma, kot je prenos sredstev. Poleg tega navedena direktiva, tudi če ni podan tak sum ali tako tveganje, državam članicam omogoča, da sprejmejo ali obdržijo v veljavi strožje predpise, če je cilj teh določb okrepitev boja proti pranju denarja in financiranju terorizma.

Po mnenju Sodišča nacionalna ureditev, namenjena boju proti pranju denarja in financiranju terorizma, uresničuje legitimen cilj, s katerim je mogoče utemeljiti omejitev temeljnih svoboščin. Poleg tega je predpostavka, da prenos sredstev s strani ustanove, za katero velja Direktiva 2005/60, v druge države, kot je država njenega sedeža, vedno pomeni večje tveganje pranja denarja ali financiranja terorizma, primerna za zagotovitev uresničitve tega cilja. Vendar taka ureditev presega to, kar je potrebno za uresničenje njenega cilja, če se z njo določena domneva uporablja za vse prenose sredstev, ne da bi bila predvidena možnost izpodbijanja te domneve za prenose sredstev, ki objektivno ne pomenijo takega tveganja.

Sodišče je pojasnilo tudi, da ustanove in osebe, za katere velja Direktiva 2005/60, ne smejo posegati v izvajanje nalog nadzora nad plačilnimi institucijami, za katere so zadolženi pristojni organi, in ne smejo nadomestiti teh organov. Zato čeprav lahko finančna ustanova v okviru obveznosti nadzora, ki jo ima glede svojih strank, upošteva ukrepe glede dolžnosti skrbnosti, ki jih glede svojih strank izvaja plačilna ustanova, morajo biti vsi ukrepi glede dolžnosti skrbnosti, ki jih sprejme, prilagojeni tveganju pranja denarja in financiranja terorizma.

Sodišče je 14. julija 2016 v sodbi **Promoimpresa** (C-458/14 in C-67/15, [EU:C:2016:558](#)) odločilo o vprašanju, ali pravo Unije nasprotuje temu, da se *koncesije za opravljanje turistično-rekreativnih dejavnosti na javnem dobrem ob morju in jezerih* podaljšajo samodejno brez kakršnega koli postopka izbora med potencialnimi kandidati.

Sodišče je s sodbo poudarilo, da je treba, če bi se uporabila Direktiva 2006/123 (v nadaljevanju: Direktiva o storitvah)³⁵, za dodelitev dovoljenj za gospodarsko izkoriščanje javnega dobrega ob morju in jezerih, izvesti postopek izbora med potencialnimi kandidati, ki mora zagotavljati popolno jamstvo za nepristranskost in preglednost. Samodejno podaljšanje dovoljenj pa ne omogoča organiziranja takega postopka izbora.

Člen 12 Direktive o storitvah sicer državam članicam omogoča, da pri uvedbi postopka izbora upoštevajo pomembne razloge, ki se nanašajo na javni interes, kot je med drugim potreba po varstvu legitimnega pričakovanja imetnikov dovoljenj, da se tem lahko povrnejo izvedene investicije. Vendar taki preudarki

34| Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/60/ES z dne 26. oktobra 2005 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja in financiranje terorizma (UL L 309, str. 15), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2010/78/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 (UL L 331, str. 120).

35| Direktiva 2006/123/ES Parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu (UL L 376, str. 36).

ne morejo upravičiti samodejnega podaljšanja, če ob prvotni dodelitvi dovoljenj ni bil organiziran noben postopek izbora. Ta določba tako ne nasprotuje nacionalnemu ukrepu, ki brez vsakršnega postopka izbora med potencialnimi kandidati določa samodejno podaljšanje dovoljenj za opravljanje turistično-rekreativnih dejavnosti na javnem dobrem ob morju in jezerih.

Sodišče je dodalo, da samodejno podaljšanje dodelitve takih koncesij podjetju v državi članici – če se Direktiva o storitvah ne bi uporabila in če te koncesije pomenijo določen čezmejni interes – pomeni različno obravnavanje v škodo podjetij v drugih državah članicah, ki jih morda te koncesije zanimajo, to različno obravnavanje pa je načeloma v nasprotju s svobodo ustanavljanja.

Nazadnje se na načelo pravne varnosti, s katerim se želi koncesionarjem omogočiti povrnitev naložb, ni mogoče sklicevati, da bi se utemeljilo tako različno obravnavanje, saj so bile koncesije iz postopkov v glavni stvari dodeljene, čeprav je že bilo odločeno, da bi morala za pogodbe, ki pomenijo določen čezmejni interes, veljati obveznost preglednosti.

Sodišče je v sodbi z dne 16. novembra 2016, *Hemming in drugi* (C-316/15, [EU:C:2016:879](#)), odločalo o razlagi pojma „stroški, ki lahko nastanejo zaradi postopkov za izdajo dovoljenj“ za začetek opravljanja storitvenih dejavnosti v smislu člena 13(2) Direktive o storitvah. Ta sodba je bila izdana v sporu, v katerem je skupina imetnikov dovoljenj za erotične trgovine izpodbijala skladnost britanske ureditve, ki je določala plačilo pristojbine za izdajo ali podaljšanje dovoljenja, s to direktivo. Ta pristojbina je bila sestavljena iz dveh delov, pri čemer je bil en del povezan z upravnim obravnavanjem vloge in nevračljiv, drugi del, ki je bil precej višji, pa z vodenjem in nadzorom zadevnega sistema dovoljenj in vračljiv, če je bila vloga zavrnjena.

Sodišče je razsodilo, da člen 13(2) Direktive o storitvah nasprotuje zahtevi, da se plača pristojbina, katere del ustreza navedenim stroškom, povezanim z vodenjem in nadzorom, tudi če je v primeru zavrnitve te vloge ta del vračljiv. Po mnenju Sodišča je dejstvo, da je treba plačati pristojbino, finančna obveznost in torej strošek, ki ga mora prosilec plačati, ne glede na to, da lahko ta znesek kasneje v primeru zavrnitve vloge zahteva nazaj. Sodišče je nato ugotovilo, da morajo biti stroški, da bi bili v skladu z Direktivo o storitvah, razumni in sorazmerni s stroški postopka za izdajo dovoljenja ter ne smejo presežati stroškov tega postopka. Glede tega lahko država članica za izračun zneska dajatev, ki se plačajo kot pristojbine ali takse, upošteva ne le materialne in kadrovske stroške, ki so neposredno povezani z izvajanjem nalog, ki pomenijo protidajatev, temveč tudi del splošnih stroškov pristojne uprave, ki se pripišejo tem nalogam.

Vendar upoštevani stroški ne smejo zajemati stroškov, ki so povezani s splošno dejavnostjo nadzora zadevnega organa, saj se po eni strani navedeni člen 13(2) nanaša le na stroške postopka, po drugi pa se z njim uresničuje cilj lajšanja dostopa do storitvenih dejavnosti. Zahteva po predhodnem financiranju stroškov vodenja in nadzora spoštovanja zadevnega sistema dovoljenj, ki zlasti zajemajo stroške za odkrivanje in pregon nedovoljenih dejavnosti, pa ne bi bila v skladu s tem ciljem.

Nazadnje je Sodišče v sestavi velikega senata 21. decembra 2016 v sodbi *AGET Iraklis* (C-201/15, [EU:C:2016:972](#)) odločalo o skladnosti grške ureditve o kolektivnih odpustih s, prvič, Direktivo 98/59³⁶ in drugič, temeljnimi svoboščinami, določenimi s Pogodbo o delovanju Evropske unije (Pogodba DEU) in Listino o temeljnih pravicah. V obravnavanem primeru je grški minister za delo, socialno varnost in socialno solidarnost odločil, da družbi grškega prava, ki je v lasti francoske večnacionalne skupine, ne bo dovolil kolektivnega odpusta. Ta družba je torej izpodbijala skladnost grške ureditve, ki upravne organe pooblašča za ugovarjanje kolektivnim odpustom po oceni razmer na trgu dela, položaja podjetja in interesa nacionalnega gospodarstva, s pravom Unije.

36 | Direktiva Sveta 98/59/ES z dne 20. julija 1998 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi s kolektivnimi odpusti (UL L 225, str. 16).

Sodišče je v sodbi nacionalno zakonodajo analiziralo z vidika, prvič, Direktive 98/59 in drugič, členov 49 in 63 PDEU, ki se nanašata na svobodo ustanavljanja in prosti pretok kapitala, v povezavi s členom 16 Listine o temeljnih pravicah. Glede Direktive 98/59 je Sodišče opozorilo, da vsebinski pogoji, ki – odvisno od primera – veljajo za možnost delodajalca, da opravi kolektivne odpuste ali ne, načeloma ne spadajo na področje uporabe Direktive 98/59 in ostajajo v pristojnosti držav članic. Ta direktiva zato načeloma ne nasprotuje nacionalni ureditvi, kakršna je zadevna. Drugače pa bi bilo, če bi ta ureditev povzročila, da bi bil določbam te direktive odvzet polni učinek. Tako bi bilo, če bi bila zaradi na primer meril, glede na katera mora pristojni organ odločiti, ali načina, kako jih ta organ razlaga ali konkretno uporabi, vsaka dejanska možnost delodajalca, da opravi take kolektivne odpuste, v praksi izključena.

Sodišče pa je razsodilo, da člen 49 PDEU, ki se nanaša na svobodo ustanavljanja, nasprotuje zadevni nacionalni zakonodaji, saj ta pomeni velik poseg v nekatere svoboščine, ki jih imajo na splošno gospodarski subjekti. Vendar bi se lahko mehanizem določitve okvira kolektivnih odpustov, kakršen je obravnavan, izkazal za tak, da prispeva k okrepitvi ravni učinkovitega varstva delavcev in njihove zaposlitve, s čimer bi bil tako primeren za zagotavljanje uresničitve ciljev v splošnem interesu. V obravnavanem primeru pa Sodišče meni, da so konkretni podrobni pogoji, značilni za mehanizem določitve okvira iz helenske ureditve, in zlasti merila, ki jih mora pristojni javni organ upoštevati pri odločitvi, ali bo dovolil ali zavrnil načrtovani kolektivni odpust, premalo jasni, tako da zadevna nacionalna ureditev presega tisto, kar je nujno potrebno za doseganje navedenih ciljev. Poleg tega morebiten obstoj ozadja, za katero sta značilni huda gospodarska kriza in zelo visoka stopnja brezposelnosti, v državi članici ne more vplivati na to razlago.

VIII. MEJNA KONTROLA, AZIL IN PRISELJEVANJE

1. AZILNA POLITIKA

Na področju azilne politike je treba opozoriti na pet sodb. Prva sodba se nanaša na možnost, da se prosilec za azil pridrži, če za to obstajajo razlogi nacionalne varnosti ali javnega reda. Druga obravnava vprašanje, ali imajo upravičenci do subsidiarne zaščite pravico do izbire kraja prebivanja v državi članici. Zadnje tri se nanašajo na obveznosti države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, na podlagi Uredbe št. 604/2013 (v nadaljevanju: Uredba Dublin III)³⁷.

Veliki senat Sodišča je v sodbi **N.** (C-601/15 PPU, [EU:C:2016:84](#)) z dne 15. februarja 2016 v okviru nujnega postopka predhodnega odločanja preučil – z vidika Listine o temeljnih pravicah – veljavnost člena 8(3), prvi pododstavek, (e), Direktive 2013/33³⁸, ki dovoljuje pridržanje prosilca za azil, kadar to zahteva zaščita nacionalne varnosti ali javnega reda. V obravnavanem primeru je tožeča stranka med letoma 1995 in 2013 vložila tri prošnje za azil, ki so jih nizozemski organi zavrnil. Ob zavrnitvi zadnje od teh prošenj je pristojni organ zadevni osebi odredil, naj zapusti ozemlje Unije in zoper njo izdal prepoved vstopa. Sklepi so bili potrjeni s pravnomočno sodbo. Med letoma 1999 in 2015 je bila zadevna oseba večkrat obsojena za različna kazniva dejanja. Med prestajanjem zaporne kazni zaradi tatvine in kršitve prepovedi vstopa je leta 2015 vložila četrto prošnjo za

37 | Uredba (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vložijo državljani tretje države ali oseba brez državljanstva (UL L 180, str. 31).

38 | Direktiva 2013/33/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (UL L 180, str. 96).

azil, in nato je bila priprta. Menila pa je, da je njeno pridržanje v nasprotju s členom 5(1)(f) EKČP, ki določa, da je pridržanje tujca upravičeno le, če proti njemu teče postopek za izgon ali za izročitev.

Sodišče, ki mu je bilo predloženo vprašanje o veljavnosti člena 8(3), prvi pododstavek, točka (e), Direktive 2013/33 z vidika temeljnih pravic zadevne osebe, je opozorilo, da mora biti ta preizkus opravljen samo glede na pravice, zagotovljene z Listino, in da ga ne opravi ESČP, vendar mora biti opravljen ob upoštevanju člena 52(3) Listine, ki določa, da imajo pravice, ki jih zagotavlja, enak pomen in obseg kot pravice, ki jih zagotavlja ESČP.

Sodišče je po ugotovitvi, da navedena določba Direktive 2013/33 določa omejevanje uresničevanja pravice do svobode iz člena 6 Listine, opozorilo, da so omejitve pravic, priznanih z Listino, dovoljene samo, če so potrebne in če dejansko ustrezajo ciljem splošnega interesa, ki jih priznava Unija. Glede tega je ugotovilo, da zaščita nacionalne varnosti ali javnega reda pomeni tak cilj. Tako je pridržanje prosilca za azil, kadar to zahteva zaščita nacionalne varnosti ali javnega reda, omejitev svobode te osebe, ki je določena na izčrpnem seznamu iz člena 8(3), prvi pododstavek, Direktive 2013/33. Ta ukrep je že po svoji naravi ukrep, s katerim je javnost mogoče zaščititi pred nevarnostjo, ki jo lahko povzroča ravnanje take osebe, in je zato z njim mogoče doseči navedeni cilj v splošnem interesu. Sodišče je torej menilo, da se z Direktivo 2013/33 spoštuje pravično ravnovesje med, prvič, pravico prosilca do svobode in drugič, zahtevami, ki so nujne za zaščito nacionalne varnosti in javnega reda. Glede tega je poudarilo, da na navedeno določbo Direktive ni mogoče opreti ukrepa pridržanja, če pristojni nacionalni organi niso prej v vsakem primeru posebej preverili, ali je nevarnost, ki jo oseba pomeni za nacionalno varnost ali javni red, vsaj enaka teži posega, ki ga tak ukrep pomeni za pravico te osebe do svobode. Sodišče je zato ugotovilo, da preizkus člena 8(3), prvi pododstavek, točka (e), Direktive 2013/33 ni razkril nobenega elementa, ki bi lahko vplival na njegovo veljavnost z vidika zaščite iz členov 6 in 52 Listine.

Sodišče je v sestavi velikega senata v sodbi **Alo** (C-443/14 in C-444/14, [EU:C:2016:127](#)), razglašeni 1. marca 2016, razlagalo člena 29 in 33 Direktive 2011/95³⁹, da bi določilo, v kolikšnem obsegu lahko država članica upravičencem do subsidiarne zaščite naloži obveznost glede prebivališča v nekem kraju. Spor o glavni stvari sta začela sirska državljana, ki sta pridobila ta status v Nemčiji, vendar sta njuni dovoljenji za prebivanje vključevali obveznost prebivanja v določenem kraju zaradi prejemanja nekaterih socialnih prejemkov.

Sodišče je potrdilo, da taka obveznost glede prebivališča pomeni omejitev prostega gibanja, zagotovljenega s členom 33 Direktive 2011/95, tudi kadar se s tem ukrepom temu upravičencu ne preprečuje, da se prosto premika po zadevnem ozemlju in da na tem ozemlju začasno biva zunaj kraja, ki je določen z obveznostjo glede prebivališča.

Vendar je Sodišče menilo, da je mogoče zgolj upravičencem do subsidiarne zaščite naložiti obveznost glede prebivališča, če z vidika cilja zadevne nacionalne zakonodaje niso v položaju, ki je objektivno primerljiv s položajem oseb, ki niso državljani Unije, ki v zadevni državi članici zakonito prebivajo, ali s položajem državljanov te države.

Nato je Sodišče priznalo, da lahko selitev upravičencev do socialnih prejemkov ali njihova različna koncentracija na ozemlju države članice pomeni neustrezno porazdelitev finančnega bremena, ki izhaja iz teh prejemkov, med različnimi institucijami, ki so pristojne na tem področju. Vendar taka neenaka porazdelitev bremena ni posebej povezana z morebitno upravičenostjo oseb, ki prejemajo socialne prejemke, do subsidiarne zaščite. V teh okoliščinah Direktiva 2011/95 nasprotuje naložitvi obveznosti glede prebivališča zgolj upravičencem do statusa subsidiarne zaščite zaradi ustrezne porazdelitve bremena, povezanega z zadevnimi prejemki.

39| Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (UL L 337, str. 9).

Sodišče pa je poudarilo, da mora nemško sodišče preveriti, ali imajo upravičenci do subsidiarne zaščite, ki prejemajo socialno pomoč, večje težave pri vključevanju kot druge osebe, ki niso državljani Unije in ki zakonito prebivajo v Nemčiji in prejemajo socialno pomoč. Če ti dve kategoriji oseb nista v primerljivem položaju z vidika cilja olajšanja vključevanja oseb, ki niso državljani Unije, v Nemčiji, Direktiva ne nasprotuje temu, da za upravičence do statusa subsidiarne zaščite velja obveznost glede prebivališča, da bi se spodbujala njihova vključitev, in to tudi če ta obveznost ne velja za druge osebe, ki niso državljani Unije in ki zakonito prebivajo v Nemčiji.

Sodišče je v sodbi **Mirza** (C-695/15, [EU:C:2016:188](#)), ki je bila razglášena 17. marca 2016 in za katero se je uporabil nujni postopek predhodnega odločanja, obravnavalo *pogoje, pod katerimi lahko država članica načrtuje, da prosilca za mednarodno zaščito pošlje v varno tretjo državo v skladu s členom 3(3) Uredbe Dublin III, ne da bi prošnjo vsebinsko obravnavala*. V obravnavani zadevi je tožeča stranka pakistanski državljan, ki je nezakonito vstopil na madžarsko ozemlje iz Srbije. Prvo prošnjo za mednarodno zaščito je tako vložil na Madžarskem. Med postopkom je zadevna oseba odšla s kraja prebivanja, ki so ji ga določili madžarski organi. Ti so zato prenehali obravnavati njeno prošnjo z obrazložitvijo, da jo je ta oseba implicitno umaknila. Tožeča stranka je bila nato prijeta v Češki republiki, ko je poskušala priti v Avstrijo. Češki organi so od Madžarske zahtevali, naj ponovno sprejme zadevno osebo, tej zahtevi pa je Madžarska ugodila. Ta oseba je nato vložila drugo prošnjo za mednarodno zaščito na Madžarskem, ki so jo madžarski organi zavrgli kot nedopustno, ne da bi jo vsebinsko obravnavali. Menili so namreč, da je mogoče škoditi, da je za prosilca Srbija varna tretja država. Tožeča stranka se je zoper to odločbo pritožila.

Sodišče je najprej poudarilo, da pravico prosilca za mednarodno zaščito poslati v varno tretjo državo lahko uresničuje tudi država članica, ki se je v okviru postopka ponovnega sprejema izrekla za odgovorno za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo je vložil prosilec, ki je to državo članico zapustil, preden je bila sprejeta vsebinska odločitev o njegovi prvi prošnji za mednarodno zaščito.

Nato je Sodišče ugotovilo, da v okviru tega postopka Uredba Dublin III odgovorni državi članici ne nalaga obveznosti, da državo članico, ki opravlja predajo (v obravnavanem primeru je to Madžarska), obvesti o vsebini svoje nacionalne ureditve glede pošiljanja prosilcev v varne tretje države ali o svoji upravni praksi v zvezi s tem. Neobveščanje v zvezi s tem med zadevnima državama namreč ne posega v pravico prosilca do učinkovitega pravnega sredstva zoper sklep o predaji in odločbo o prošnji za mednarodno zaščito, kot to zagotavlja pravo Unije.

Sodišče je namreč menilo, da v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, pravica prosilca za mednarodno zaščito do pridobitve dokončne obravnave svoje prošnje ne pomeni niti tega, da je državi članici odvzeta možnost ugotovitve nedopustnosti prošnje, niti tega, da se ji nalaga, naj obravnavanje prošnje nadaljuje v določeni fazi postopka.

V zadevah, iz katerih izhajata sodbi **Ghezelbash** (C-63/15, [EU:C:2016:409](#)) in **Karim** (C-155/15, [EU:C:2016:410](#)), ki ju je Sodišče izdalo 7. junija 2016 v sestavi velikega senata, so prosilci za azil izpodbijali sklep pristojnih organov države članice o njihovi predaji v drugo državo članico, ki se je s prvo državo članico dogovorila, da bo obravnavala njihovo prošnjo za azil. V teh zadevah se je med drugim postavljalo vprašanje, na katere *argumente se lahko sklicujejo prosilci za azil v okviru pravnih sredstev, določenih s členom 27(1) Uredbe Dublin III, za izpodbijanje sklepa o predaji*.

V prvi zadevi je iranski državljan pri nizozemskih organih vložil prošnjo za dovoljenje za začasno prebivanje. Ker je bilo po preverjanju v vizumskem informacijskem sistemu Evropske unije (VIS) ugotovljeno, da je francosko diplomatsko predstavništvo v Iranu zadevni osebi izdalo vizum za določeno obdobje, je nizozemski državni sekretar na podlagi Uredbe Dublin III francoskim organom predlagal, naj jo ponovno sprejmejo. Ti so temu predlogu ugodili. Vendar je zadevna oseba na drugem zaslišanju pred nizozemskimi organi zahtevala

predložitev izvornih dokumentov, ki dokazujejo, da se je bila po svojem bivanju v Franciji vrnila v Iran, kar po njenem mnenju pomeni, da zadnjenavedena država članica ni odgovorna za obravnavanje njene prošnje za azil. Tako se je postavilo vprašanje, ali zadevna oseba lahko izpodbija odgovornost Francoske republike za obravnavo njene prošnje za azil, potem ko je ta država članica že sprejela to odgovornost.

V teh okoliščinah je Sodišče menilo, da je treba člen 27(1) Uredbe Dublin III, v povezavi z njeno uvodno izjavo 19, razlagati tako, da se prosilec za azil v okviru pritožbe zoper odločbo o predaji, sprejeto v zvezi z njim, lahko sklicuje na napačno uporabo merila odgovornosti iz navedene uredbe.

V drugi zadevi je sirski državljani na Švedskem zaprosil za mednarodno zaščito. Ker je bilo po preverjanju v sistemu „Eurodac“ ugotovljeno, da je zadevna oseba že zaprosila za to zaščito v Sloveniji, so švedski organi (švedski organ za priseljevanje) od slovenskih organov zahtevali, naj zadevno osebo sprejmejo na podlagi člena 18(1)(b) Uredbe Dublin III. Slovenski organi so tej zahtevi ugodili. Švedski organ za priseljevanje je zato te organe obvestil, da je zadevna oseba trdila, da je zapustila ozemlje držav članic za več kot tri mesece po svoji prvi prošnji za azil in da je v njenem potnem listu vstopni žig iz Libanona. Ker so slovenski organi ponovno potrdili sprejem zadevne osebe, je švedski organ zavrnil prošnjo zadevne osebe za mednarodno zaščito. Vendar je ta menila, da Slovenija ni država članica, odgovorna za obravnavo njene prošnje za azil.

Sodišče je v sodbi najprej razsodilo, da se člen 19(2) Uredbe Dublin III, zlasti pa njegov drugi pododstavek, uporabi za državljana tretje države, ki po vložitvi prve prošnje za azil v eni državi članici dokaže, da je zapustil ozemlje držav članic za najmanj tri mesece pred vložitvijo nove prošnje za azil v drugi državi članici. Člen 19(2), prvi pododstavek, Uredbe Dublin III namreč določa, da načeloma obveznosti sprejema in ponovnega sprejema prosilca za azil iz člena 18(1) te uredbe prenehajo, kadar lahko odgovorna država članica ob zahtevi za ponovni sprejem prosilca za azil ugotovi, da je zadevna oseba zapustila ozemlje držav članic za najmanj tri mesece. V členu 19(2), drugi pododstavek, navedene uredbe pa je natančneje določeno, da se vsaka prošnja, vložena po takšnem obdobju odsotnosti, šteje za novo prošnjo, ki zahteva začetek novega postopka določanja odgovorne države članice. Iz tega sledi, da v položaju, v katerem je državljani tretje države po vložitvi prve prošnje za azil v eni državi članici in pred vložitvijo nove prošnje za azil v drugi državi članici zapustil ozemlje držav članic za najmanj tri mesece, člen 19(2) te uredbe državi članici, v kateri je bila vložena nova prošnja za azil, nalaga izvajanje postopka določanja države članice, odgovorne za obravnavo te nove prošnje, na podlagi pravil iz te uredbe.

Nato je Sodišče kot v zgoraj navedeni sodbi Ghezelbash ugotovilo, da je treba člen 27(1) Uredbe Dublin III razlagati tako, da se prosilec za azil v okviru pritožbe zoper odločbo o predaji, sprejeto v zvezi z njim, lahko sklicuje na kršitev pravila iz člena 19(2), drugi pododstavek, te uredbe.

2. POLITIKA PRISELJEVANJA

V zadevi, v kateri je bila razglašena sodba *Affum* (C-47/15, [EU:C:2016:408](#)), ki jo je izdal veliki senat 7. junija 2016, je bilo Sodišču predloženo vprašanje, ali Direktiva 2008/115⁴⁰ *nasprotuje nacionalni ureditvi, ki nezakonit vstop državljana tretje države prek notranje meje znotraj schengenskega območja na svoje ozemlje kaznuje z zaporno kaznijo*. Šlo je za državljanko Gane, ki je, ne da bi izpolnjevala pogoje za vstop, prebivanje ali stalno prebivališče, prek Francije z avtobusom iz Belgije potovala v Združeno kraljestvo.

40 | Direktiva 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L 348, str. 98).

Prvič, Sodišče je potrdilo, da če je taka državljanica tretje države na ozemlju države članice, nezakonito prebiva v smislu člena 3(2) Direktive 2008/115. Začasnost ali prehodnost take prisotnosti ni upoštevna.

Drugič, Sodišče je opozorilo na načela iz sodbe *Achughbalian*⁴¹ in rzsodilo, da Direktiva 2008/115 nasprotuje ureditvi države članice, ki dopušča, da se državljan tretje države, v zvezi s katerim postopek vrnitve iz te direktive še ni bil končan, zgolj zaradi nezakonitega vstopa prek notranje meje, katerega posledica je nezakonito prebivanje, kaznuje z zaporno kaznijo. Glede tega je Sodišče med drugim poudarilo, da lahko taka zaporna kazen prepreči uporabo tega postopka in odloži vrnitev, s čimer se slabi polni učinek Direktive 2008/115. Sodišče je dodalo, da ta razlaga velja tudi, kadar lahko državljanica tretje države na podlagi sporazuma ali ureditve v smislu člena 6(3) te direktive ponovno sprejme druga država članica od tiste, v kateri je bil prijet. Ta člen namreč ne določa izjeme od področja uporabe Direktive 2008/115, poleg tistih iz njenega člena 2(2), ki bi v takem primeru državam članicam omogočala, da iz skupnih standardov in postopkov za vračanje izključijo državljane tretjih držav, ki v njih nezakonito prebivajo.

IX. PRAVOSODNO SODELOVANJE V CIVILNIH ZADEVAH

Na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah je treba opozoriti na štiri sodbe, ki se nanašajo na razlago uredb št. 44/2001⁴² (Uredba Bruselj I), št. 593/2008⁴³ (Uredba Rim I) in št. 864/2007⁴⁴ (Uredba Rim II).

1. UREDBA BRUSELJ I

Sodišče je v sodbi z dne 20. aprila 2016, *Profit Investment SIM* (C-366/13, [EU:C:2016:282](#)), odločalo o *dogovorih o pristojnosti, vključenih v prospekt, ki se nanaša na program izdaje obveznic banke s sedežem v državi članici*. V sporu o glavni stvari je prospekt enostransko sestavil izdajatelj obveznic, program pa se je začel izvajati s pogodbami o vpisu teh vrednostnih papirjev. Eden od poznejših kupcev vrednostnih papirjev s sedežem v Italiji, za katerega je bil uveden postopek prisilne likvidacije zaradi neplačila obresti, ki jih je dolgovalo podjetje, povezano z izdajateljem, je proti temu in drugim družbam vložil tožbo pri italijanskih sodiščih, kjer se je proti njemu uporabil dogovor o pristojnosti v korist sodišč druge države članice. V teh okoliščinah je italijansko kasacijsko sodišče Sodišču predložilo vprašanja o veljavnosti in možnosti uveljavljanja navedenega dogovora proti tretjim osebam.

Glede zahteve po pisni obliki dogovorov o pristojnosti iz člena 23(1)(a) Uredbe št. 44/2001 je Sodišče najprej ugotovilo, da v okoliščinah obravnavanega primera ta zahteva določa, da je v pogodbi, ki so jo stranke podpisale ob prvi ali poznejši pridobitvi, navedeno soglasje k temu dogovoru ali izrecno sklicevanje na prospekt. Če poznejši pridobitelj vrednostnih papirjev ne poda soglasja, ga vseeno zavezuje tak dogovor, če

41 | Sodba Sodišča z dne 6. decembra 2011, *Achughbalian* (C-329/11, [EU:C:2011:807](#)).

42 | Uredba Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).

43 | Uredba (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (Rim I) (UL L 177, str. 6).

44 | Uredba (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II) (UL L 199, str. 40).

je ugotovljeno, da je od prenosnika nasledil pravice in obveznosti, povezane s temi vrednostnimi papirji, in da je imel možnost, da se seznanj s prospektom, ki je vseboval navedeni dogovor.

Nato je Sodišče obravnavalo vprašanje, ali je mogoče šteti, da je tak dogovor, če ne izpolnjuje pogoja pisne oblike, vseeno dovoljen z mednarodnimi trgovskimi običaji v smislu člena 23(1)(c) Uredbe št. 44/2001 in da je zato veljaven in učinkuje proti tretjim osebam. Glede tega je Sodišče menilo, da je obstoj takih običajev mogoče ugotoviti, če je med drugim dokazano, da zadevno ravnanje gospodarski subjekti na splošno in redno upoštevajo pri sklepanju tovrstnih pogodb v zadevni panogi in da bi zadevne stranke morale biti seznanjene z njimi. Dejansko ali domnevno poznavanje teh običajev se lahko ugotovi med drugim z dokazovanjem, da so stranke pred tem navezale poslovne odnose med seboj ali z drugimi strankami, ki delujejo v zadevnem sektorju, ali da je zadevno ravnanje dovolj znano, da se lahko šteje za ustaljeno prakso.

Glede vprašanja, ali se v obravnavanem primeru uporabi člen 6, točka 1, Uredbe št. 44/2001, ki omogoča, da se več oseb toži pred sodiščem kraja, v katerem ima ena od njih stalno prebivališče, v primeru nevarnosti nezdržljivih sodnih odločb, je Sodišče potrdilo, da v primeru več tožb, katerih predmet in podlaga sta različna in ki nista v podrednem razmerju ali neskladju, to, da bi lahko morebitna ugoditev eni vplivala na obseg pravice druge, ne zadostuje, da bi obstajalo tako tveganje nezdržljivosti sodnih odločb.

Sodišče je v sodbi z dne 14. julija 2016, **Granarolo** (C-196/15, [EU:C:2016:559](#)) odločalo o primeru *določitve pristojnega sodišča na področju nenadne odpovedi dolgotrajnega poslovnega razmerja*. Spor o glavni stvari izvira iz odločitve italijanskega proizvajalca, da konča distribucijsko razmerje, ki je trajalo približno petindvajset let, s podjetjem s sedežem v Franciji. To distribucijsko razmerje ni bilo urejeno niti z okvirno pogodbo niti s klavzulo izključnosti. Podjetje s sedežem v Franciji je pri francoskih sodiščih vložilo odškodninsko tožbo proti italijanskemu podjetju. Sodišču je bilo tako predloženo vprašanje, ali taka tožba spada med zadeve v zvezi z delikti ali pogodbami, za namene uporabe člena 5 Uredbe št. 44/2001.

Glede tega je Sodišče ugotovilo, da je treba člen 5, točka 3, te uredbe razlagati tako, da odškodninska tožba, ki temelji na nenadni odpovedi vzpostavljenega dolgotrajnega poslovnega razmerja, ne spada med zadeve v zvezi z delikti ali kvazidelikti, če je med strankama obstajalo tiho pogodbeno razmerje, kar mora preveriti predložitveno sodišče, ne glede na opredelitev te tožbe v nacionalnem pravu. Dokazovanje obstoja tihega pogodbenega razmerja mora temeljiti na vrsti skladnih indicev, med katerimi so lahko med drugim obstoj vzpostavljenih dolgotrajnih poslovnih razmerij, dobra vera med strankama, rednost transakcij in njihov razvoj skozi čas, izražen s količino in vrednostjo, morebitni sporazumi o zaračunanih cenah in/ali priznanih popustih ter izmenjana korespondenca.

V zvezi z uporabo člena 5, točka 1, Uredbe 44/2001 za navedena dolgotrajna pogodbeno razmerja je Sodišče poudarilo, da je ta treba šteti za „pogodbo o prodaji blaga“ ali za „pogodbo o opravljanju storitev“ glede na zadevno značilno obveznost. Pogodbo, katere značilna obveznost je dobava blaga, je treba šteti za „prodajo blaga“. Tako opredelitev je mogoče uporabiti za vzpostavljeno dolgotrajno poslovno razmerje med dvema gospodarskima subjektoma, če je to razmerje omejeno na zaporedne sporazume, od katerih je vsak namenjen dobavi in prevzemu blaga. Ne ustreza pa sistematiki tipične distribucijske pogodbe, za katero je značilen okvirni sporazum, katerega predmet je zaveza o dobavi in oskrbi, ki jo gospodarska subjekta skleneta za prihodnost.

Kar zadeva opredelitev opravljanja storitev, pojem storitev v smislu te določbe pomeni vsaj to, da stranka, ki jih opravlja, opravlja določeno dejavnost za plačilo. Tako je, če lahko distributer strankam ponuja storitve in ugodnosti, ki jim jih zgolj prodajalec ne more ponuditi, s čimer lahko s proizvodi dobavitelja osvoji večji del lokalnega trga. Poleg tega lahko to, da distribucijska pogodba temelji na dobaviteljevi izbiri distributerjev, pomeni konkurenčno prednost za distributerje, ki v kombinaciji s pomočjo, ki bi jo pogodba dajala

distributerjem glede dostopa do reklamnega materiala, usposabljanj ali plačilnih olajšav, izpolnjuje merilo odplačnosti, ki je značilna za pogodbo o opravljanju storitev.

2. UREDBI RIM I IN RIM II

Sodišče je v sodbi **Verein für Konsumenteninformation** (C-191/15, [EU:C:2016:612](#)) z dne 28. julija 2016 odločalo o vprašanih v zvezi z razmerjem med pravili o varstvu potrošnikov in pravili o pravu, ki se uporablja za pogodbe. V postopku v glavni stvari je avstrijsko združenje za varstvo interesov potrošnikov vložilo opustitveno tožbo v smislu Direktive 2009/22⁴⁵ zoper uporabo pogodbenih pogojev – ki se štejejo za nepošteno – za določitev prava, ki se uporablja za pogodbene in nepogodbene obveznosti. Pogoji so bili navedeni v splošnih pogojih poslovanja podjetja s sedežem v Luksemburgu, ki elektronsko prodaja blago potrošnikom v različnih državah članicah.

Po mnenju Sodišča je treba uredbi Rim I in Rim II razlagati tako, da je treba brez poseganja v člen 1(3) vsake od teh uredb pravo, ki se uporabi za tako opustitveno tožbo v smislu Direktive 2009/22, določiti v skladu s členom 6(1) Uredbe Rim II, ker je poseganje v pravni red posledica uporabe nepoštenih pogojev, glede katerih je naloga združenj za varstvo potrošnikov, da jih preprečijo. Pravo, ki se uporabi za presojo zadevnega pogodbenega pogoja, pa je treba vedno določiti v skladu z Uredbo Rim I, pa naj se ta presoja opravlja v okviru posamične ali kolektivne tožbe.

Poleg tega je iz člena 6(2) Uredbe Rim I razvidno, da kadar se v okviru opustitvene tožbe presoja nepoštenost nekega pogodbenega pogoja, izbira prava, ki se uporabi, ne posega v uporabo obveznih določb, določenih v pravu države, v kateri prebivajo potrošniki, katerih interesi se branijo s to tožbo. Te določbe lahko vključujejo tiste, s katerimi je prenesena Direktiva 93/13⁴⁶ o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah, če v skladu s členom 8 te direktive potrošniku zagotavljajo večje varstvo.

Tako je pogoj, ki je v splošnih pogojih poslovanja prodajalca ali ponudnika, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, in v skladu s katerim se za pogodbo, sklenjeno s potrošnikom v okviru elektronskega poslovanja, uporablja pravo države sedeža tega prodajalca ali ponudnika, nepošten v smislu člena 3(1) Direktive 93/13, če tega potrošnika zavaja. Tako je med drugim, če pri potrošniku ustvari vtis, da se za pogodbo uporablja samo pravo te države, ne da bi bil potrošnik seznanjen s tem, da je upravičen tudi do varstva, ki mu je zagotovljeno s kogentnimi določbami prava, ki bi se uporabljalo, če ne bi bilo tega pogoja.

Poleg tega je Sodišče presodilo, da obdelavo osebnih podatkov v smislu člena 4(1)(a) Direktive 95/46⁴⁷, ki jo izvaja podjetje za elektronsko poslovanje, ureja pravo države članice, na katero to podjetje usmerja svojo dejavnost, če se izkaže, da to podjetje izvaja to obdelavo podatkov v okviru dejavnosti poslovne enote, ki je v tej državi članici.

Nazadnje je Sodišče v sodbi z dne 18. oktobra 2016, izdani v zadevi **Nikiforidis** (C-135/15, [EU:C:2016:774](#)), v sestavi velikega senata odločilo, prvič, o *področju uporabe rationae temporis Uredbe Rim I in drugič, o uporabi prevladujočih obveznih določb držav članic, ki niso država članica sodišča, pred katerim poteka postopek*. Postopek

45 | Direktiva 2009/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o opustitvenih tožbah zaradi varstva interesov potrošnikov (UL L 110, str. 30).

46 | Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288).

47 | Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 15, str. 355).

v glavni stvari se je nanašal na znižanje plače – med letoma 2010 in 2012 – učitelja, ki je z zasebnopravno pogodbo povezan z grško državo in je zaposlen v Nemčiji od leta 1996, na podlagi ukrepov za konsolidacijo grških javnih financ. V tej zadevi sta se obravnavali vprašanji, katero pravo se uporablja za pogodbo in ali mora nemško sodišče uporabiti grške prevladujoče obvezne določbe.

Sodišče je najprej navedlo, da se v skladu s členom 28 Uredbe Rim I ta uredba uporablja za kakršne koli pogodbe, kot je pogodba o zaposlitvi, sklenjena od 17. decembra 2009 dalje. S področja njene uporabe pa so izključeni prihodnji učinki pogodb, sklenjenih pred tem datumom. Iz tega izhaja, da vsako soglasje pogodbenih strank, do katerega pride po 16. decembru 2009, zato da se predhodno sklenjena pogodba nadaljuje, ne more povzročiti, da se navedena uredba uporabi za obstoječe pogodbeno razmerje. Poleg tega bi bila lahko izbira zakonodajalca vprašljiva, če bi vsaka sprememba, tudi najmanjša, ki bi bila po 17. decembru 2009 vnesena v pogodbo, najprej sklenjeno pred tem datumom, zadoščala za to, da bi ta pogodba spadala na področje uporabe te uredbe, v nasprotju z načelom pravne varnosti. Če pa je bilo od datuma začetka veljavnosti Uredbe Rim I delovno razmerje na podlagi volje strank tako spremenjeno, da je treba šteti, da je bila sklenjena nova pogodba po navedenem datumu, je treba šteti, da je nova pogodba o zaposlitvi nadomestila prvotno pogodbo.

Kar zadeva možnost upoštevanja prevladujočih obveznih določb, ki niso prevladujoče obvezne določbe – iz člena 9(2) in (3) Uredbe Rim I – države sodišča, pred katerim poteka postopek, ali države, v kateri morajo biti ali so bile izpolnjene obveznosti, ki izhajajo iz pogodbe, je Sodišče ugotovilo, da je seznam – iz teh določb Uredbe Rim I – prevladujočih obveznih določb, ki jim sodišče, pred katerim poteka postopek, lahko prizna učinek, izčrpen. Sodišče namreč meni, da bi lahko razširitev tega odstopanja od načela, da pogodbene stranke svobodno izberejo pravo, ki se uporabi, tako da bi se sodišču, pred katerim poteka postopek, dovolilo uporabiti prevladujoče obvezne določbe držav članic, ki niso izrecno navedene v členu 9(2) in (3) Uredbe Rim I, ogrozila zagotavljanje pravne varnosti v evropskem pravosodnem prostoru in posegala v cilj zaščite delavca v skladu s pravom države, v kateri ta opravlja svoje dejavnosti. Vendar te določbe ne nasprotujejo temu, da se prevladujoče obvezne določbe, ki niso prevladujoče obvezne določbe države sodišča, pred katerim poteka postopek, ali države izpolnitve obveznosti, upoštevajo kot dejanske okoliščine, če to upoštevanje določajo materialna pravila prava, ki se uporablja za pogodbo, ki niso bila usklajena z Uredbo Rim I.

X. PRAVOSODNO SODELOVANJE V KAZENSKIH ZADEVAH

1. EVROPSKI NALOG ZA PRIJETJE

V letu 2016 je mogoče opozoriti na sedem sodb, ki se nanašajo na evropski nalog za prijetje, določen z Okvirnim sklepom 2002/584⁴⁸.

Prvič, Sodišče je v sodbi **Aranyosi in Căldăraru** (C-404/15 in C-659/15 PPU, [EU:C:2016:198](#)) z dne 5. aprila 2016 v sestavi velikega senata v okviru nujnega postopka predhodnega odločanja odločilo o *možnosti, da se odloži izvršitev evropskega naloga za prijetje, če obstaja dejanska nevarnost nečloveškega ali ponižujočega ravnanja zaradi razmer v zaporu v državi članici, ki je izdala ta nalog*. Nemški izvršitveni organ, na katerega sta bili naslovljeni zahtevi za izvršitev evropskih nalogov za prijetje, ki sta ju izdali sodišči na Madžarskem in v Romuniji, je menil,

48 | Okvirni sklep sveta z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami (2002/584/PNZ) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 34, in popravek v UL 2006, L 279, str. 30).

da so razmere, v katerih bi lahko bile zadevne osebe v zaporih v teh državah, v nasprotju z njihovimi temeljnimi pravicami, zlasti s členom 4 Listine o temeljnih pravicah, ki prepoveduje nehumano ali ponižujoče ravnanje ali kaznovanje. Glede tega se je navedeni izvršitveni organ skliceval med drugim na več sodb Evropskega sodišča za človekove pravice, s katerimi je to ugotovilo, da sta Romunija in Madžarska kršili temeljne pravice zaradi prenapolnjenosti njunih zavodov za prestajanje kazni.

V zvezi s tem je Sodišče najprej opozorilo, da je absolutna prepoved nečloveškega in ponižujočega kaznovanja, določena v členu 4 Listine, absolutna, saj je tesno povezana s spoštovanjem človekovega dostojanstva iz člena 1 Listine. Če tako organ, odgovoren za izvršitev naloga, razpolaga z elementi, ki pričajo o dejanski nevarnosti takega ravnanja s pridržanimi osebami v odreditveni državi članici, mora pred odločanjem o predaji zadevne osebe presojati to nevarnost.

Kadar taka nevarnost izvira iz splošnih razmer v zaporih zadevne države članice, pa zgolj ta ugotovitev ne more povzročiti zavrnitve izvršitve naloga. Izvršitveni organ mora namreč konkretno in natančno presoditi, ali obstajajo resni in utemeljeni razlogi za prepričanje, da bo zadevna oseba tej nevarnosti dejansko podvržena zaradi razmer v zaporu, ki jih je mogoče predvideti v odreditveni državi članici. Zato mora navedeni organ od odreditvenega organa zahtevati, naj mu nujno pošlje vse potrebne informacije o razmerah v zaporih v odreditveni državi članici. Če izvršitveni organ, ob upoštevanju predloženih informacij in vseh drugih informacij, s katerimi razpolaga, ugotovi, da v zvezi z osebo, za katero je nalog izdan, obstaja dejanska nevarnost nečloveškega ali ponižujočega ravnanja, je treba izvršitev naloga odložiti do pridobitve dodatnih informacij, ki omogočajo izključitev take nevarnosti. Če obstoja te nevarnosti ni mogoče izključiti v razumnem roku, mora ta organ odločiti, ali je treba postopek predaje ustaviti.

Drugič, Sodišče je v sodbi **Dworzecki** (C-108/16 PPU, [EU:C:2016:346](#)), izdani 24. maja 2016 v okviru nujnega postopka predhodnega odločanja, odločalo o *razlagi člena 4a(1)(a)(i) Okvirnega sklepa Sveta 2002/584, kakor je bil spremenjen z Okvirnim sklepom Sveta 2009/299⁴⁹, ki določa fakultativni razlog za zavrnitev priznanja evropskega naloga za prijetje*. Spor o glavni stvari se je nanašal na postopek v zvezi z izvršitvijo evropskega naloga za prijetje na Nizozemskem, ki ga je izdalo poljsko sodišče zoper poljskega državljana zaradi izvršitve treh kazni zapora. Glede ene od teh kazni je bilo v nalogu za prijetje natančno določeno, prvič, da zadevna oseba ni bila osebno navzoča na sojenju, ki se je zaključilo s sodbo, s katero je naložena navedena kazen, in drugič, da je vabilo, ki je bilo poslano na naslov, ki ga je zadevna oseba navedla kot naslov za vročanje, sprejel njen stari oče. Ker torej na podlagi naloga za prijetje ni bilo mogoče ugotoviti, ali je bilo vabilo dejansko predano zadevni osebi, se je nizozemsko sodišče spraševalo, ali so izpolnjeni pogoji za zavrnitev priznanja evropskega naloga za prijetje.

Glede tega je Sodišče najprej opozorilo, da izvršitveni sodni organ načeloma mora izvršiti evropski nalog za prijetje, tudi če zadevna oseba ni bila osebno navzoča na sojenju, na katerem je bil sprejeta odločba o izdaji naloga. Taka obveznost ga zavezuje zlasti, kadar je bila zadevna oseba osebno povabljen in tako obveščena o predvidenem datumu in kraju sojenja ali kadar je bila dejansko kako drugače uradno obveščena, tako da je mogoče nedvoumno sklepati, da je bila seznanjena z načrtovanim sojenjem. Z izpolnitvijo teh pogojev se lahko zagotovi, da je zadevna oseba pravočasno prejela informacije glede datuma in kraja sojenja, in se tako izvršitvenemu organu omogoči, da ugotovi, da je bila pravica do obrambe spoštovana. V teh okoliščinah je treba, čeprav ni mogoče že v osnovi izključiti, da izročitev vabila tretji osebi izpolnjuje navedene zahteve, nedvoumno sklepati, da je ta tretja oseba vabilo zadevni osebi dejansko izročila.

49 | Okvirni sklep Sveta 2009/299/PNZ z dne 26. februarja 2009 o spremembi okvirnih sklepov 2002/584/PNZ, 2005/214/PNZ, 2006/783/PNZ, 2008/909/PNZ in 2008/947/PNZ zaradi krepitev procesnih pravic oseb ter spodbujanja uporabe načela vzajemnega priznavanja odločb, izdanih na sojenju v odsotnosti zadevne osebe (UL L 81, str. 24).

Zato je Sodišče razsodilo, da pogojev iz navedenega člena 4a(1)(a)(i) Okvirnega sklepa ne izpolnjuje vabilo, ki je bilo na naslovu zadevne osebe izročeno osebi v tem gospodinjstvu, ki se je zavezala, da ga bo izročila zadevni osebi, pri čemer na podlagi evropskega naloga za prijetje ni mogoče ugotoviti, ali in – glede na okoliščine primera – kdaj je ta oseba to vabilo zadevni osebi dejansko izročila. Vendar je Sodišče poudarilo tudi, da so bili primeri iz navedenega člena zamišljeni kot izjeme od fakultativnega razloga za zavrnitev priznanja, zato lahko izvršitveni sodni organ vsekakor upošteva druge okoliščine, na podlagi katerih se lahko prepriča, da predaja zadevne osebe ne povzroči kršitve njene pravice do obrambe.

Tretjič, Sodišče je v sodbi **Bob-Dogi** (C-241/15, [EU:C:2016:385](#)), izdani 1. junija 2016, odločalo o členu 8(1)(c) Okvirnega sklepa 2002/584 in zlasti o *posledicah neobstoja nacionalnega predhodnega naloga za prijetje, ločenega od evropskega naloga za prijetje, v primeru zahteve za predajo, ki temelji na zadnjem navedenem*. V obravnavanem primeru je madžarski organ na romunski izvršitveni organ naslovil zahtevo za predajo zgolj na podlagi evropskega naloga za prijetje, ki ni temeljil na ločenem in predhodnem nacionalnem nalogu za prijetje.

Sodišče je menilo, da izvršitveni pravosodni organ evropskega naloga za prijetje, izdanega za namene kazenskega pregona, če v njem ni naveden obstoj nacionalnega naloga za prijetje, ne more izvršiti, če navedeni izvršitveni pravosodni organ, potem ko je od odreditvenega organa zahteval, naj mu nujno pošlje vse potrebne dodatne informacije, ugotovi, da je bil evropski nalog za prijetje izdan, ne da bi bil dejansko izdan nacionalni nalog za prijetje. Glede tega je pojasnilo, da je spoštovanje zahteve po nacionalnem nalogu za prijetje, ločenem od evropskega naloga za prijetje, posebej pomembno, ker pomeni, da je zadevna oseba, če je evropski nalog za prijetje izdan za namene kazenskega pregona, v prvi fazi postopka že lahko uveljavljala postopkovna jamstva in temeljne pravice, katerih varstvo mora zagotoviti odreditveni organ na podlagi nacionalnega prava, ki se uporabi. Sodišče je poudarilo, da sistem evropskega naloga za prijetje vključuje varstvo pravic na dveh ravneh, ki mora biti zagotovljeno iskani osebi, saj je sodnemu varstvu, določenem ob sprejetju nacionalne sodne odločbe, dodano varstvo, ki mora biti zagotovljeno ob izdaji evropskega naloga za prijetje. Tega sodnega varstva pa načeloma ni, saj pred izdajo evropskega naloga za prijetje nacionalni sodni organ ni izdal odločbe.

Četrto, Sodišče je v sodbi **JZ** (C-294/16 PPU, [EU:C:2016:610](#)), izdani 28. julija 2016 v okviru nujnega postopka predhodnega odločanja, razlagalo člen 26 Okvirnega sklepa 2002/584 o *vštevianju pripora, prebitega v izvršitveni državi članici*. V obravnavanem primeru je poljsko sodišče poljskega državljana obsodilo na kazen zapora treh let in dveh mesecev. Ker se je obsojena oseba izognila poljskim pravosodnim organom, je bil proti njej izdan evropski nalog za prijetje. Potem ko so jo organi Združenega kraljestva prijeli v okviru izvrševanja tega naloga, je bil zoper njo odrejen hišni pripor v trajanju devet ur ponoči, v kombinaciji z nadzorom prek elektronske zapestnice, naložena ji je bila obveznost, da se najprej javlja vsak dan, nato pa večkrat na teden na policijski postaji ob določenih urah, ter prepoved, da zaprosi za izdajo dokumentov, ki omogočajo potovanje v tujino. Po predaji zadevne osebe poljskim organom je ta zahtevala, naj se obdobje, med katerim je bila v hišnem priporu v Združenem kraljestvu in je bila podvržena elektronskemu nadzoru, všteje v kazen zapora, ki ji je bila izrečena na Poljskem.

Sodišče je razsodilo, da pojem „pripor, prestan v izvršitveni državi članici“ v smislu člena 26(1) Okvirnega sklepa pomeni ukrep, ki ne pomeni omejitve, temveč odvzem prostosti, ki ni le zapor in zajema vsak ukrep ali vse ukrepe, ki se naložijo zadevni osebi, s katerimi se zaradi njihove vrste, trajanja, učinkov in načinov izvajanja navedeni osebi odvzame prostost na način, ki je primerljiv z zaporom. Zato je pravosodni organ države članice, ki je izdala evropski nalog za prijetje, dolžan preučiti, ali je treba ukrepe, sprejete v zvezi z zadevno osebo v izvršitveni državi članici, izenačiti z odvzemom prostosti. Če v okviru te presoje ta pravosodni organ pride do take ugotovitve, Okvirni sklep določa, da je treba ves čas, ko so se v izvršitveni državi članici izvajali ti ukrepi, všteti v čas odvzema prostosti v odreditveni državi članici.

V obravnavanem primeru je Sodišče ocenilo, da ukrepi, kakršni so tisti, ki so se za zadevno osebo uporabljali v Združenem kraljestvu, načeloma niso omejujoči do te mere, da bi imeli učinek odvzema prostosti, ki bi bil primerljiv z učinkom, ki je posledica zapora, in da bi se torej opredelili kot „pripor“ v smislu člena 26(1) Okvirnega sklepa. Vendar ker ta določba zgolj določa minimalno raven zaščite temeljnih pravic osebe, na katero se nanaša evropski nalog za prijetje, Okvirni sklep ne nasprotuje temu, da lahko pravosodni organ odreditvene države članice na podlagi zgolj nacionalnega prava od celotnega časa odvzema prostosti odšteje celotno obdobje ali en del obdobja, ko so se proti tej osebi izvajali taki ukrepi.

Petič, Sodišče je 10. novembra 2016 v sodbah **Poltorak** (C-452/16 PPU, [EU:C:2016:858](#)), **Özçelik** (C-453/16 PPU, [EU:C:2016:860](#)) in **Kovalkovas** (C-477/16 PPU, [EU:C:2016:861](#)), za katere je bil uporabljen nujni postopek predhodnega odločanja, razlagalo člena 6 in 8 Okvirnega sklepa 2002/584, v skladu s katerima *mora biti v evropskem nalogu za prijetje med drugim naveden obstoj naloga za prijetje ali sodne odločbe, ki jo izda organ države članice*. Šlo je za predloge za sprejetje predhodne odločbe istega nizozemskega sodišča, ki je kot izvršitveni sodni organ odločalo o treh evropskih nalogih za prijetje. V zadevi *Poltorak* je evropski nalog za prijetje izdala švedska generalna policijska uprava. Prav tako je madžarska policija izdala nalog za prijetje v zadevi *Özçelik*, vendar je bil ta pozneje potrjen s sklepom državnega tožilstva. Litovsko ministrstvo za pravosodje pa je izdalo evropski nalog za prijetje v zadevi *Kovalkovas*.

Predložitveno sodišče je tako Sodišču predlagalo, naj pojasni, ali je mogoče šteti, da sta policija (zadeva *Poltorak*) in organ izvršilne oblasti, kot je litovsko ministrstvo za pravosodje (zadeva *Kovalkovas*) zajeta s pojmom „odreditveni pravosodni organ“ v smislu člena 6(1) Okvirnega sklepa. Poleg tega je Sodišču predložilo vprašanje, ali je mogoče šteti, da je to, da državno tožilstvo potrdi nalog za prijetje, ki ga je pred tem za namene kazenskega pregona izdala policija, zajeto s pojmom „sodna odločba“ v smislu člena 8(1)(c) Okvirnega sklepa (zadeva *Özçelik*).

Sodišče je razsodilo, da izraz „pravosodni organ“ iz člena 6(1) Okvirnega sklepa ni omejen zgolj na sodnike ali sodišča katere od držav članic, ampak lahko širše zajema organe, ki sodelujejo pri izvajanju sodne oblasti v zadevnem pravnem redu. Vendar je pojasnilo, da načelo vzajemnega priznavanja, ki je določeno v členu 1(2) Okvirnega sklepa, na podlagi katerega mora izvršitveni pravosodni organ izvršiti nalog za prijetje, ki ga je izdal odreditveni pravosodni organ, temelji na predpostavki, da je pred izvršitvijo evropskega naloga za prijetje zaradi izvedbe sodnega nadzora posegel pravosodni organ. Izdaja naloga za prijetje s strani nepravosodnega organa, kot je policija, ali subjekta izvršilne oblasti, kot je litovsko ministrstvo za pravosodje, pa izvršitvenemu pravosodnemu organu ne more dati zagotovila, da je bil v zvezi z odreditvijo tega evropskega naloga za prijetje opravljen tak sodni nadzor, in zato ni zadostna, da bi upravičila visoko stopnjo zaupanja med državami članicami, ki je temelj Okvirnega sklepa.

Potem ko je Sodišče pojem „pravosodni organ“ iz člena 6(1) Okvirnega sklepa 2002/584 opredelilo kot avtonomen pojem prava Unije, je ugotovilo, da ta pojem zajema organe, ki sodelujejo pri izvajanju kazenske sodne oblasti, ne pa služb policije (zadeva *Poltorak*). Na podlagi tega je tako ugotovilo, da je to, da državno tožilstvo potrdi nacionalni nalog za prijetje, ki ga je izdala nacionalna policija za namene kazenskega pregona, pravni akt, s katerim je to tožilstvo potrdilo nalog in pomeni torej „sodno odločbo“ v smislu člena 8(1)(c) Okvirnega sklepa (zadeva *Özçelik*). Nasprotno pa je ugotovilo, da organ izvršilne oblasti, kot je litovsko ministrstvo za pravosodje, ni zajet s tem pojmom „pravosodni organ“ (zadeva *Kovalkovas*).

2. PRAVICA DO TOLMAČENJA IN PREVAJANJA V KAZENSKIH POSTOPKIH

Sodišče je 9. junija 2016 v sodbi **Balogh** (C-25/15, [EU:C:2016:423](#)) odločilo, prvič, o *obsegu pravice do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih, kakor jo določa Direktiva 2010/64*⁵⁰, in drugič, o *uporabi Okvirnega sklepa 2009/315*⁵¹ in *Sklepa 2009/316*⁵² na področju izmenjave informacij iz kazenskih evidenc. V obravnavanem primeru je avstrijsko sodišče madžarskega državljana obsodilo na kazen zapora. Avstrijski organi so madžarske organe prek Evropskega informacijskega sistema kazenskih evidenc (ECRIS) obvestili o vsebini sodbe. Madžarski organi so torej to sodbo posredovali madžarskemu sodišču v skladu s posebnim nacionalnim postopkom, katerega edini namen je priznati sodbi tujega sodišča vrednost, ki je enaka vrednosti sodbe, ki bi jo izreklo nacionalno sodišče. V okviru tega postopka je bilo treba zagotoviti prevod sodbe v madžarščino. Predloženo vprašanje se je nanašalo na kritje stroškov prevajanja.

V teh okoliščinah je Sodišče razsodilo, da se na podlagi člena 1(2) Direktive 2010/64 pravica do tolmačenja in prevajanja uporablja za osebo, ki je osumljena ali obdolžena storitve kaznivega dejanja „do končanja postopka“, ta pojem pa pomeni do končne ugotovitve, ali je ta oseba storila kaznivo dejanje, po potrebi vključno z izrekom kazni in obravnavo vseh pritožb. Zato se ne uporablja za poseben nacionalni postopek za priznanje pravnomočne sodne odločbe, ki jo je izdalo sodišče druge države članice, ker se ta postopek po definiciji izvede po končni odločitvi o vprašanju, ali je osumljena oziroma obdolžena oseba storila kaznivo dejanje, in – odvisno od primera – po obsodbi te osebe.

Sodišče je poleg tega razsodilo, da Okvirni sklep 2009/315 in Sklep 2009/316 nasprotujeta izvajanju nacionalnih predpisov, s katerimi je uveden poseben postopek priznanja, kakršen je ta, ki ga določa madžarsko pravo. Osrednji organ države članice državljanstva zadevne osebe mora namreč v kazensko evidenco vpisati obsodbe, ki so jih izrekla sodišča države članice izreka obsodbe, neposredno na podlagi tega, da je osrednji organ zadnjenavedene države članice informacije o teh obsodbah posredoval po sistemu ECRIS. Ta vpis zato ne more biti odvisen od predhodne izvedbe postopka za sodno priznanje navedenih obsodb in *a fortiori* ne od posredovanja obsodbe državi članici državljanstva zadevne osebe za tako priznanje. Tak postopek je tudi v nasprotju z načelom vzajemnega priznavanja sodb in sodnih odločb na kazenskem področju, določenim v členu 82(1) PDEU.

3. POSTOPKI IN ODLOČBE V KAZENSKIH ZADEVAH V DRUGI DRŽAVI ČLANICI

Sodišče je v sodbi **Kossowski** (C-486/14, [EU:C:2016:483](#)), izdani 29. junija 2016, natančno določilo *obseg načela ne bis in idem* v *schengenskem območju*. V obravnavanem primeru je bil v Nemčiji uveden kazenski postopek zoper poljskega državljana, obtoženega, da je v tej državi članici izvršil kvalificirano obliko izsiljevanja. Vendar je nemško sodišče, ki je odločalo, zavrnilo razpis glavne obravnave z obrazložitvijo, da temu nasprotuje načelo *ne bis in idem*, kakršno se uporablja v schengenskem območju. Poljsko tožilstvo je namreč uvedlo tudi postopek preiskave zaradi enakih dejstev in ga dokončno končalo, saj obdolženec ni želel dati izjave ter oškodovanca

50 | Direktiva 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih (UL L 280, str. 1).

51 | Okvirni sklep Sveta 2009/315/PNZ z dne 26. februarja 2009 o organizaciji in vsebini izmenjave informacij iz kazenske evidence med državami članicami (UL L 93, str. 23).

52 | Sklep Sveta 2009/316/PNZ z dne 6. aprila 2009 o vzpostavitvi Evropskega informacijskega sistema kazenskih evidenc (ECRIS) (UL L 93, str. 33).

in priče, ki živita v Nemčiji, ni bilo mogoče zaslišati. Sodišču je nemško sodišče predlagalo, naj pojasni, ali je treba glede na to, da je bila odločitev poljskega sodišča sprejeta brez podrobne preiskave, šteti, da je bil postopek zoper obdolženca „pravnomočno končan“ v smislu člena 54 Konvencije o izvajanju Schengenskega sporazuma⁵³ oziroma da je obdolženec „s pravnomočno sodbo [...] oproščen“ v smislu člena 50 Listine o temeljnih pravicah, tako da bi načelo *ne bis in idem* nasprotovalo novemu pregonu v zvezi z istimi dejstvi.

Sodišče je v sestavi velikega senata opozorilo, da je namen načela *ne bis in idem*, da se osebi, ki je bila obsojena in je bila kazen, ki ji je bila izrečena, izvršena, ali ki je bila v eni schengenski državi pravnomočno oproščena, zagotovi, da se lahko znotraj schengenskega območja giblje, ne da bi se ji bilo treba bati, da bo za ista dejanja preganjana v drugi schengenski državi. Namen tega načela pa ni, da je osumljenec zaščiten pred tem, da bi bil podvržen morebitnim naknadnim preiskavam v zvezi z istimi dejanji v več schengenskih državah. Sodišče je zato razsodilo, da sklepa državnega tožilstva, s katerim se kazenski postopek konča in preiskava proti neki osebi dokončno ustavi, za namene uporabe načela *ne bis in idem* ni mogoče šteti za pravnomočno odločbo, če je iz obrazložitve tega sklepa razvidno, da je bil postopek končan, ne da bi bila opravljena podrobna preiskava. V zvezi s tem nezaslišanje oškodovanca in morebitne priče pomeni indic, da ni bila opravljena podrobna preiskava.

Poleg tega je Sodišče v sodbi **Ognyanov** (C-554/14, [EU:C:2016:835](#)), izdani 8. novembra 2016, v sestavi velikega senata odločilo o *obsegu načela vzajemnega priznavanja, ki ga določa med drugim Okvirni sklep 2008/909*⁵⁴, *za določitev prava, ki se uporabi za izvrševanje kazenske sankcije*. Ta zadeva se je nanašala na bolgarskega državljana, ki ga je dansko sodišče obsodilo na enotno kazen zapora 15 let. Zadevna oseba je del kazni prestala na Danskem, nato pa je bila predana bolgarskim organom. Med pridržanjem na Danskem je delala več kot leto in pol. Glede tega bolgarsko pravo, kakor ga razlaga nacionalna sodna praksa, določa, da se delo, ki ga opravi oseba v zaporu, tudi če je to v drugi državi članici, upošteva pri skrajšanju trajanja kazni, tako da sta dva delovna dneva enakovredna trem dnevom odzema prostosti. Vendar so ob predaji zadevne osebe danski organi bolgarskim organom izrecno navedli, da danski zakon sam po sebi ne omogoča skrajšanja naložene zaporne kazni na podlagi dela, opravljenega v času prestajanja te kazni.

Bolgarsko predložitveno sodišče je tako za določitev trajanja kazni, ki jo mora zadevna oseba še prestati v Bolgariji, Sodišču med drugim postavilo vprašanje, ali Okvirni sklep nasprotuje nacionalnemu pravilu, ki državo izvršiteljico pooblašča, da obsojencu zaradi dela, ki ga je opravljal med prestajanjem zaporne kazni v drugi državi članici, zniža kazen, čeprav pristojni organi zadnjenavedene na podlagi njenega prava niso dodelili takega znižanja kazni.

Po mnenju Sodišča je treba člen 17 Okvirnega sklepa 2008/909 razlagati tako, da se za del kazni, ki jo zadevna oseba prestane na ozemlju države izdajateljice do trenutka, ko je premeščena v državo izvršiteljico, uporablja le pravo države izdajateljice, tudi glede vprašanja morebitnega znižanja kazni. Pravo države izvršiteljice se uporabi le za del kazni, ki jo mora ta oseba, potem ko je bila premeščena na ozemlje države izvršiteljice, še prestati. Zato pristojni organ v državi izvršiteljici za vprašanja, povezana z izvrševanjem kazni, s svojim pravom o izvrševanju kazni in, konkretno, s svojimi predpisi o znižanju kazni, ne more za nazaj nadomestiti prava države izdajateljice, kar se tiče dela kazni, ki ga je zadevna oseba že prestala na ozemlju zadnjenavedene države.

53| Konvencija o izvajanju Schengenskega sporazuma z dne 14. junija 1985 med vladami držav Gospodarske unije Beneluxa, Zvezne republike Nemčije in Republike Francije o postopni odpravi kontrol na skupnih mejah, podpisana 19. junija 1990 v Schengnu (UL 2000, L 239, str. 19).

54| Okvirni sklep Sveta 2008/909/PNZ z dne 27. novembra 2008 o uporabi načela vzajemnega priznavanja sodb v kazenskih zadevah, s katerimi so izrečene zaporne kazni ali ukrepi, ki vključujejo odvzem prostosti, za namen njihovega izvrševanja v Evropski uniji (UL L 327, str. 27).

XI. KONKURENCA

1. OMEJEVALNI SPORAZUMI

Na področju omejevalnih sporazumov je treba opozoriti na šest sodb. V prvi sodbi je Splošno sodišče odločalo o pasivnem sodelovanju pri kršitvi konkurenčnega prava. V drugi sodbi je Sodišče obravnavalo nekatere elemente razmerja med členom 101 PDEU in patentnim pravom. Naslednje štiri sodbe se nanašajo na uporabo Uredbe št. 1/2003⁵⁵ v upravnem postopku v zvezi z omejevalnim sporazumom.

Sodišče je v sodbi **Eturas in drugi** (C-74/14, [EU:C:2016:42](#)), razglašeni 21. januarja 2016, podalo pojasnila o *opustitvenih načinih udeležbe pri kršitvi konkurenčnega prava*. Vprašanja, ki jih je predložitveno sodišče predložilo v predhodno odločanje, so se nanašala na spor, ki je potekal med 30 potovalnimi agencijami in litovskim svetom za konkurenco zlasti glede vprašanja sodelovanja navedenih agencij pri kršitvi konkurenčnega prava s tiho privolitvijo. Potovalne agencije so vse sodelovale v skupnem informacijskem sistemu za ponudbe potovanj, ki omogoča prodajo potovanj na njihovem spletnem mestu po enotnem načinu rezervacije. Leta 2009 je skrbnik navedenega skupnega sistema sodelujočim agencijam po osebni elektronski pošti poslal sporočilo, s katerim jih je obvestil, da bodo popusti za proizvode, ki se prodajajo prek navedenega sistema, odslej omejeni. Po pošiljanju tega obvestila se je ta ukrep začel izvajati v okviru uporabe rezervacijskega sistema. V teh okoliščinah je predložitveno sodišče postavilo vprašanje, ali se lahko za sodelujoče agencije šteje, da so vedele ali bi morale vedeti za navedeno sporočilo in da so v primeru neobstoja vsakršnega nasprotovanja takemu ravnanju sodelovale pri usklajenem ravnanju v smislu člena 101(1) PDEU.

Glede morebitnega sodelovanja pri usklajenem ravnanju je Sodišče razsodilo, da se lahko za potovalne agencije šteje, da so od trenutka, ko so izvedele za sporočilo, ki ga je poslal skrbnik skupnega informacijskega sistema, sodelovale pri usklajenem ravnanju v smislu člena 101(1) PDEU, če se od tega ravnanja niso javno distancirale, če tega ravnanja niso naznanile upravnim organom ali če niso predložile drugih dokazov za ovrženje te domneve.

Glede dokazov, ki jih morajo v zvezi s tem predložiti različne stranke v postopku v glavni stvari, je Sodišče navedlo, da čeprav člen 2 Uredbe št. 1/2003 izrecno ureja dodelitev dokaznega bremena v zvezi s kršitvijo člena 101(1) PDEU, ta uredba ne vsebuje določb o bolj natančnih postopkovnih vidikih. Ker pa ni določb Unije na tem področju, mora nacionalno sodišče na podlagi nacionalnih določb o presoji dokazov in dokaznem standardu preučiti, ali je mogoče – ob upoštevanju vseh okoliščin, s katerimi je seznanjeno – posredovanje sporočila s strani skrbnika skupnega sistema šteti za zadosten dokaz za ugotovitev, da so njegovi naslovniki vedeli za njegovo vsebino. Glede tega pa je Sodišče pojasnilo, da domneva nedolžnosti nasprotuje temu, da bi nacionalno sodišče zgolj posredovanje tega sporočila štelo za zadosten dokaz za ugotovitev, da so njegovi naslovniki vedeli ali bi morali vedeti za njegovo vsebino.

Sodišče je v sodbi **Genentech** (C-567/14, [EU:C:2016:526](#)), izdani 7. julija 2016, odločilo o tem, ali je s členom 101(1) PDEU skladna obveznost imetnika licence za patent, da plača licenčnino za uporabo patentirane tehnologije tudi v primeru neobstoja kršitve ali v primeru razveljavitve patenta ali patentov, ki so predmet licence. Tožeča stranka v postopku v glavni stvari je družba, ki je dejavna v farmacevtskem sektorju in je imetnica neizključne svetovne licence za uporabo patentiranega ojačevalnega zaporedja. Ker je to ojačevalno zaporedje uporabljala, ne da bi kršila patente, zajete z licenco, je zavrnila plačilo dela licenčnine, določene z licenčnim sporazumom

55 | Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov [101] in [102] Pogodbe [DEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205).

z imetnikom patenta. Z arbitražno odločbo je bilo farmacevtski družbi vseeno naloženo plačilo pogodbene licenčnine. Nacionalno sodišče, ki je odločalo v sporu, povezanem s to arbitražno odločbo, je Sodišču predložilo vprašanje, ali plačilo licenčnine farmacevtski družbi nalaga neupravičene stroške glede na konkurenčno pravo Unije.

V dopolnitev sodne prakse *Ottung*⁵⁶ je Sodišče menilo, da konkurenčno pravo ne prepoveduje naložitve plačila licenčnine za uporabo zadevnega ojačevalnega zaporedja, tudi če ta ni povzročila kršitve ali se nikoli ni štela za zaščiteno v primeru retroaktivne razveljavitve patenta. To rešitev je mogoče po mnenju Sodišča pojasniti z dejstvom, da licenčnina pomeni ceno, ki jo je treba plačati za komercialno uporabo patentirane tehnologije z zagotovitvijo, da dajalec licence ne bo uveljavljal svojih pravic industrijske lastnine. Na podlagi tega, da lahko pridobitelj licence licenčno pogodbo svobodno odpove, je v teh okoliščinah mogoče izključiti, da se s plačilom licenčnine krši konkurenca s tem, da se ovira svoboda delovanja pridobitelja licence ali omejuje dostop na trg.

Sodišče je v sodbah **HeidelbergCement/Komisija** (C-247/14 P, [EU:C:2016:149](#)), **Schwenk Zement/Komisija** (C-248/14 P, [EU:C:2016:150](#)), **Buzzi Unicem/Komisija** (C-267/14 P, [EU:C:2016:151](#)) in **Italmobiliare/Komisija** (C-268/14 P, [EU:C:2016:152](#)), izdanih 10. marca 2016, podalo pomembna pojasnila o *obsegu obveznosti obrazložitve Komisije pri pripravi zahtev po informacijah na podlagi člena 18(3) Uredbe št. 1/2003*. Spor se je nanašal med drugim na sklepe, s katerimi je Komisija zahtevala informacije od več družb v zvezi z njihovim domnevnim sodelovanjem v omejevalnem sporazumu na trgu cementa in na trgih podobnih proizvodov⁵⁷.

Glede obsega obveznosti obrazložitve take zahteve je Sodišče najprej opozorilo na bistvene elemente obrazložitve, ki se zahtevajo s členom 18(3) Uredbe št. 1/2003. V skladu s to določbo mora Komisija med drugim navesti pravno podlago in namen zahteve po informacijah, podrobno navesti, katere informacije zahteva, in določiti rok, v katerem mora informacije prejeti. Ta obveznost posebne obrazložitve je temeljna zahteva, katere namen ni samo izkazati utemeljenost zahteve po informacijah, temveč tudi zadevnim podjetjem omogočiti, da razumejo obseg svoje dolžnosti sodelovanja in hkrati obdržijo pravico do obrambe.

Zato mora Komisija, kadar zahteva informacije na podlagi člena 18(3) Uredbe št. 1/2003, navesti predmet svoje preiskave in opredeliti domnevno kršitev pravil o konkurenci. Glede tega je Sodišče pojasnilo, da je treba potrebnost informacij presoati glede na namen, ki je omenjen v zahtevi po informacijah, zato mora biti ta namen izražen dovolj natančno, drugače ni mogoče ugotoviti, ali je informacija potrebna, Sodišče pa ne more izvesti nadzora.

Sodišče je s sklicevanjem na dejanski okvir zadevnih postopkov poudarilo tudi, da čeprav je zahteva po informacijah preiskovalni ukrep, ki se splošno uporablja v okviru preiskovalne faze, pa Komisija ne more podati prekratke, ohlapne in splošne obrazložitve, če ima na voljo informacije, ki ji omogočajo, da bi lahko natančneje opredelila domnevne kršitve, ki so bremenile zadevna podjetja. Sodišče je tako, potem ko je ugotovilo, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo z ugotovitvijo, da so bili sklepi Komisije dovolj obrazloženi, odločilo, da se razveljavijo sodbe Splošnega sodišča in sklepi Komisije.

56| Sodba Sodišča z dne 12. maja 1989, *Ottung/Klee & Weilbach in drugi* (320/87, [EU:C:1989:195](#)).

57| Sklepi Komisije C(2011) 2356 final, C(2011) 2361 final, C(2011) 2364 final in C(2011) 2367 final z dne 30. marca 2011 v zvezi s postopkom na podlagi člena 18(3) Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 (zadeva COMP/39520 – Cement in povezani proizvodi).

2. DRŽAVNE POMOČI

Na področju državnih pomoči je treba opozoriti na štiri sodbe: prvi dve se nanašata na sporočila, ki jih je Komisija sprejela glede pomoči, ki jih je mogoče dodeliti v kontekstu finančne in gospodarske krize, drugi dve pa podajata pojasnila o razlagi pogoja selektivnosti.

Sodišče je v sodbi **Grčija/Komisija** (C-431/14 P, [EU:C:2016:145](#)), izdani 8. marca 2016, v sestavi velikega senata na podlagi pritožbe potrdilo *sodbo Splošnega sodišča*⁵⁸ o *zavrnitvi ničnostne tožbe Grčije zoper sklep Komisije o pomočeh v obliki nadomestil, ki jih je izplačala grška kmetijska zavarovalna organizacija* (v nadaljevanju: ELGA)⁵⁹. Komisija je s tem sklepom kot nezakonite državne pomoči opredelila nekatera nadomestila, ki jih je ELGA izplačala grškim kmetom za škodo, nastalo zaradi slabih klimatskih pogojev. Glede tega se je Komisija sklicevala zlasti na pravila ravnanja iz začasnega okvira Skupnosti (v nadaljevanju: ZOS) za državne pomoči v podporo dostopu do financiranja ob trenutni finančni in gospodarski krizi⁶⁰.

Sodišče je v sodbi najprej poudarilo, da se storitve, ki jih zagotavlja ELGA, plačujejo iz državnih sredstev. Ker so bila plačila, ki jih opravi ELGA, neodvisna od prispevkov, ki so jih plačali kmetje kot posebne prispevke za zavarovanje, so po mnenju Sodišča pomenila prednost, ki je upravičene osebe pod običajnimi tržnimi pogoji ne bi bile deležne, in so s tem vplivala na konkurenco.

Sodišče je nato zavrnilo trditev Grčije, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je razsodilo, da Komisija ne sme odstopati od pravil ravnanja iz ZOS, temveč jih mora uporabiti. Glede tega je Sodišče opozorilo, da je Komisija s sprejetjem pravil ravnanja, kakršna so tista iz ZOS, sama omejila svojo široko diskrecijsko pravico za presojo združljivosti pomoči, namenjenih odpravi resne motnje v gospodarstvu države članice, z notranjim trgov, na podlagi člena 107(3)(b) PDEU. Komisija lahko ne upošteva teh pravil ravnanja, zlasti če se država članica sklicuje na izjemne okoliščine, ki so značilne za nek sektor države članice in se razlikujejo od okoliščin, navedenih v teh okvirih. Kot pa je poudarilo Sodišče, Grčija pred Splošnim sodiščem ni trdila, da so v grškem kmetijskem sektorju podane take okoliščine, zaradi katerih bi Komisija lahko odstopala od ZOS.

V zadevi, v kateri je bila razglašena sodba **Kotnik in drugi** (C-526/14, [EU:C:2016:570](#)), izdana 19. julija 2016, je veliki senat Sodišča odločil o *veljavnosti in razlagi sporočila Komisije o bančništvu*⁶¹, zlasti o zahtevi – da bi bilo mogoče pomoči temu sektorju šteti za skladne – po porazdelitvi bremena v zvezi s kritjem stroškov prestrukturiranja bank v težavah med delničarji in podrejenimi upniki. V sporu o glavni stvari je slovensko ustavno sodišče obravnavalo več zahtev za začetek postopka za oceno ustavnosti nacionalnega zakona o bančništvu. Na podlagi tega zakona je Banka Slovenije po svetovni finančni krizi sprejela odločbo o uvedbi izrednih ukrepov za dokapitalizacijo, reševanje oziroma prenehanje poslovanja petih slovenskih bank. V skladu s sporočilom o bančništvu je odločba Banke Slovenije določala izbris lastniškega kapitala delničarjev bank in podrejenih dolžniških instrumentov. Predložitveno sodišče je predložilo vprašanje, ali je pogoj „porazdelitve bremena“, ki ga določa sporočilo, skladen s pravom Unije.

58 | Sodba Splošnega sodišča z dne 16. julija 2014, **Grčija/Komisija** (T-52/12, [EU:T:2014:677](#)).

59 | Sklep Komisije 2012/157/EU z dne 7. decembra 2011 o pomočeh v obliki nadomestil, ki jih je grška kmetijska zavarovalna organizacija (ELGA) izplačala v letih 2008 in 2009 (UL 2012, L 78, str. 21).

60 | Začasni okvir Skupnosti za ukrepe državnih pomoči v podporo dostopu do financiranja ob trenutni finančni in gospodarski krizi, kot izhaja iz Sporočila Evropske komisije z dne 17. decembra 2008 (UL 2009, C 16, str. 1) in kakor je bil spremenjen s Sporočilom Komisije z dne 31. oktobra 2009 (UL 2009, C 261, str. 2).

61 | Sporočilo Komisije o uporabi pravil o državni pomoči za podporne ukrepe v korist bank v okviru finančne krize od 1. avgusta 2013 dalje (v nadaljnjem besedilu: sporočilo o bančništvu) (UL C 216, str. 1).

Sodišče je najprej opozorilo, da je učinek sprejetja pravil ravnanja, kakršna so ta v sporočilu o bančništvu, omejen na samoomejitev Komisije pri izvrševanju njene diskrecijske pravice, tako da mora Komisija, če ji država članica priglasí načrt državne pomoči, ki je v skladu s temi pravili, načeloma ta načrt odobriti. Poleg tega države članice ohranijo možnost, da Komisiji priglasijo načrte državnih pomoči, ki ne izpolnjujejo meril iz tega sporočila, in v izjemnih okoliščinah lahko Komisija take načrte odobri. Iz navedenega izhaja, da sporočilo o bančništvu ne more ustvarjati avtonomnih obveznosti za države članice, ampak je omejeno na določite pogojev, ki so namenjeni zagotovitvi, da so državne pomoči, dodeljene bankam v okviru finančne krize, združljive z notranjim trgom.

Glede pogoja porazdelitve bremena med delničarji in podrejenimi upniki, da Komisija odobri državno pomoč, je Sodišče poudarilo, da je bilo sporočilo sprejeto na podlagi določbe Pogodbe DEU, v skladu s katero lahko Komisija državne pomoči za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu države članice šteje za združljive z notranjim trgom. V tem kontekstu so ukrepi porazdelitve bremena namenjeni zagotovitvi, da pred dodelitvijo kakršne koli državne pomoči banke s kapitalskim primanjkljajem skupaj z vlagatelji ukrepajo za zmanjšanje tega primanjkljaja, zlasti z mobilizacijo lastniškega kapitala in s prispevkom podrejenih upnikov, saj lahko taki ukrepi omejijo višino dodeljene državne pomoči. Pri nasprotni rešitvi bi obstajalo tveganje povzročitve izkrivljanja konkurence, saj bi banke, katerih delničarji in podrejeni upniki ne bi prispevali k zmanjšanju kapitalskega primanjkljaja, dobile višjo državno pomoč od tiste, ki bi zadoščala za odpravo preostalega kapitalskega primanjkljaja. Poleg tega Komisija s sprejetjem tega sporočila ni posegla v pristojnosti, ki jih ima Svet Evropske unije.

Dalje Sodišče meni, da to, da v začetnih fazah mednarodne finančne krize podrejenim upnikom ni bilo treba prispevati k reševanju kreditnih institucij, tem upnikom ne omogoča sklicevanja na načelo varstva legitimnih pričakovanj. Poleg tega, ker so delničarji odgovorni za dolgove banke do višine njenega osnovnega kapitala, ni mogoče šteti, da to, da sporočilo o bančništvu zahteva, da za odpravo kapitalskega primanjkljaja banke ti delničarji pred dodelitvijo državne pomoči prispevajo h kritju izgub banke v enakem obsegu, kot če taka pomoč ne bi bila dodeljena, posega v njihovo lastninsko pravico. Glede vprašanja o veljavnosti sporočila ob upoštevanju določb Direktive 2012/30⁶² je Sodišče tudi poudarilo, da ta direktiva v bistvu določa, da mora biti o vsakem povečanju ali zmanjšanju kapitala delniških družb sprejet sklep na skupščini delničarjev družbe. Sporočilo o bančništvu pa ne vsebuje nobene posebne določbe o pravnih postopkih, po katerih je treba izvršiti ukrepe porazdelitve bremena. Zato čeprav bi države članice morebiti morale v posebnem primeru sprejeti take ukrepe porazdelitve bremena brez soglasja skupščine delničarjev družbe, ta okoliščina ne more vplivati na veljavnost sporočila o bančništvu glede na določbe Direktive 2012/30.

Glede ukrepov pretvorbe ali odpisa podrejenih instrumentov je Sodišče poudarilo, da sporočilo o bančništvu od držav članic ne zahteva, da pred dodelitvijo kakršne koli državne pomoči bankam v težavah naložijo, da podrejene instrumente pretvorijo v lastniški kapital ali jih odpišejo niti da zagotovijo, da ti instrumenti v celoti prispevajo h kritju izgub. Vendar v takem primeru ne bo mogoče šteti, da je bila načrtovana državna pomoč omejena na najmanjšo potrebno. Država članica in banke, upravičene do te državne pomoči, tvegajo, da bo Komisija izdala odločbo, v kateri bo to pomoč razglasila za nezdružljivo z notranjim trgom.

V sodbi **Komisija/Hansestadt Lübeck** (C-524/14 P, [EU:C:2016:971](#)), razglašeni 21. decembra 2016, s katero je bila potrjena izpodbijana sodba Splošnega sodišča, Sodišče v sestavi velikega senata ni pojasnilo zgolj svoje sodne prakse o zahtevi po pravnem interesu v okviru ničnostnih tožb zoper sklep na področju državnih pomoči, temveč tudi sodno prakso o načelu selektivnosti pomoči. Ta zadeva je izhajala iz spora o sklepu Komisije o

62 | Direktiva 2012/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v pomenu drugega odstavka člena 54 Pogodbe o delovanju Evropske unije, glede ustanavljanja delniških družb ter ohranjanja in spreminjanja njihovega kapitala, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti (UL L 315, str. 74).

začetku formalnega postopka preiskave iz člena 108(2) PDEU⁶³, med drugim glede pravilnika o pristojbinah letališča Lübeck, ki se uporablja za vse letalske družbe, ki uporabljajo to letališče, če upravljavec tega letališča in letalska družba nista sklenila sporazuma. Pravilnik je sprejela družba, ki je v lasti mesta Lübeck in ki je upravljala to letališče, ki je bilo nato prodano zasebni družbi. Ker je Komisija menila, da bi ta pravilnik lahko vseboval državno pomoč, je z izpodbijanim sklepom začela formalni postopek preiskave. Ta sklep je nato Splošno sodišče s sodbo, ki je predmet pritožbe, na podlagi ničnostne tožbe mesta Lübeck razglasilo za ničen⁶⁴.

Glede pravnega interesa mesta Lübeck je Sodišče potrdilo, da je to ohranilo svoj interes za zahtevo za razglasitev ničnosti sklepa o začetku postopka tudi po predaji letališča zasebnemu vlagatelju. Glede tega je menilo, da je mesto po privatizaciji letališča ostalo izpostavljeno tveganju, da mu bo nacionalno sodišče naložilo izterjavo morebitnih pomoči, ki so bile izplačane, ko je nadzorovalo podjetje, ki je imelo v lasti letališče, na katero se nanaša preiskovani ukrep. Ker torej ni končnega sklepa Komisije o zaključku formalnega postopka preiskave, sklep o začetku postopka učinkuje še naprej, tako da je mesto ohranilo pravni interes, da predlaga razglasitev njegove ničnosti.

Glede selektivnosti pravilnika o pristojbinah, ki ga je pregledovala Komisija, je Sodišče poudarilo, da državni ukrep, ki koristi le enemu sektorju dejavnosti ali delu podjetij tega sektorja, ni nujno selektiven. Tako to, da je v obravnavanem primeru letališče Lübeck v neposredni konkurenci z letališčem Hamburg ali z drugimi nemškimi letališči in da so imele morebitne ugodnosti od zadevnega pravilnika le letalske družbe, ki uporabljajo letališče Lübeck, ne zadostuje za dokaz o selektivnosti tega pravilnika. Sodišče je glede tega poudarilo, da je upravljavec letališča Lübeck sprejel navedeni pravilnik v okviru svoje pristojnosti, zato je upoštevni referenčni okvir za presojo selektivnosti zadevnih letaliških pristojbin ta pravilnik, in ne splošnejši predpisi, ki se nanašajo na vsa nemška letališča. Ker pa se zadevni pravilnik brez razlikovanja uporablja za vse letalske družbe, ki uporabljajo letališče Lübeck, je Splošno sodišče pravilno presodilo, da je Komisija nepravilno menila, da je ta pravilnik selektiven ukrep.

Sodišče je v sodbi z dne 21. decembra 2016, **Komisija/World Duty Free Group** (C-20/15 in C-21/15, [EU:C:2016:981](#)), s katero je razveljavilo izpodbijani sodbi Splošnega sodišča, v sestavi velikega senata odločilo tudi o merilu *selektivnosti prednosti za opredelitev ukrepa kot državne pomoči v smislu člena 107(1) PDEU*. S sodbama Splošnega sodišča⁶⁵ sta bili razglašeni za delno nični odločbi Komisije 2011/5⁶⁶ in 2011/282⁶⁷, s katerima je bila za nezdržljivo s skupnim trgom razglašena davčna ugodnost, ki podjetjem, obdavčljivim v Španiji, omogoča amortizacijo dobrega imena, ki izhaja iz prevzema deležev v tujih podjetjih, in Kraljevini Španiji naloženo, naj zagotovi vračilo pomoči, dodeljene na podlagi te sheme.

Sodišče je ugotovilo, da je Splošno sodišče v izpodbijanih sodbah napačno uporabilo pravo pri razlagi pogoja v zvezi s selektivnostjo, ker je razglasilo delno ničnost odločb Komisije, z obrazložitvijo, da gre za ukrep, ki je *a priori* dostopen za katero koli podjetje – ne glede na naravo njegove gospodarske dejavnosti – ki želi prevzeti

63| Sklep Komisije C(2012) 1012 final z dne 22. februarja 2012 o državnih pomočeh SA.27585 in SA.31149 (2012/C) (ex NN/2012, ex CP 31/2009 in CP 162/2010) – Nemčija.

64| Sodba Splošnega sodišča z dne 9. septembra 2014, *Hansestadt Lübeck/Komisija* (T-461/12, [EU:T:2014:758](#)).

65| Sodbi Splošnega sodišča z dne 7. novembra 2014, *Autogrill España/Komisija* (T-219/10, [EU:T:2014:939](#)), in *Banco Santander in Santusa/Komisija* (T-399/11, [EU:T:2014:938](#)).

66| Odločba Komisije z dne 28. oktobra 2009 o davčni amortizaciji finančnega dobrega imena (goodwill) za prevzeme tujih deležev C-45/07 (ex NN 51/07, ex CP 9/07) Španije (2011/5/ES) (UL L 7, str. 48).

67| Odločba Komisije z dne 12. januarja 2011 o davčni amortizaciji finančnega dobrega imena (goodwill) za prevzeme tujih deležev C-45/07 (ex NN 51/07, ex CP 9/07) Španije (2011/282/EU) (UL L 135, str. 1).

delež v tujem podjetju, in da se s temi odločbami ni opredelila dana kategorija podjetij, ki so bila v prednosti zaradi zadevnega davčnega ukrepa, in zato se ni preverilo, ali je Komisija dejansko analizirala in dokazala diskriminatornost tega ukrepa. Sodišče je pojasnilo, da za namene dokazovanja selektivnosti zadevnega ukrepa ni mogoče zahtevati, da Komisija opredeli določene posebne značilnosti, skupne podjetjem, ki so upravičena do davčne ugodnosti, zaradi katerih jih je mogoče ločiti od podjetij, ki so iz nje izključena. Za to je namreč pomembno le, da ukrep ne glede na svojo obliko ali uporabljeno zakonodajno tehniko učinkuje tako, da upravičena podjetja postavlja v ugodnejši položaj od drugih podjetij, čeprav so vsa ta podjetja v primerljivem dejanskem in pravnem položaju z vidika cilja, ki se uresničuje z zadevno davčno ureditvijo, in da to razlikovanje ni upravičeno z naravo in sistematiko te ureditve.

Sodišče je ugotovilo tudi, da je Splošno sodišče dodatno napačno uporabilo pravo, ker je razsodilo, da je kategorija upravičenih podjetij, za katera je treba preizkusiti selektivnost zadevnega davčnega ukrepa, tista, ki jo tvorijo podjetja izvozniki. V skladu z zgoraj navedenimi načeli, ki se v celoti uporabljajo za davčne izvozne pomoči, je ukrep, kakršen je zadevni, s katerim se daje prednost izvozu, mogoče šteti za selektiven, če daje prednost podjetjem, ki opravljajo čezmejne posle, zlasti naložbe, v škodo drugih podjetij, ki so v primerljivem dejanskem in pravnem položaju z vidika cilja, ki se uresničuje z zadevno davčno ureditvijo, in opravljajo istovrstne posle na nacionalnem ozemlju.

XII. DAVČNE DOLOČBE

Sodišče je v sodbi *Ordre des barreaux francophones et germanophone in drugi* (C-543/14, [EU:C:2016:605](#)), izdani 28. julija 2016, odločilo o veljavnosti in razlagi Direktive 2006/112⁶⁸ v zvezi z obdavčenjem odvetniških storitev z davkom na dodano vrednost (DDV). Spor o glavni stvari se je začel na podlagi belgijskega zakona o odpravi oprostitve DDV za te storitve. Predložitveno sodišče je Sodišču postavilo vprašanje, ali je obdavčitev odvetniških storitev z DDV, ki je določena s to direktivo in ki pomeni povečanje stroškov za posameznike, ki niso upravičeni do brezplačne pravne pomoči, v skladu s pravico do dostopa do pravnega varstva iz člena 47 Listine o temeljnih pravicah.

Glede na, uvodoma, pravico do učinkovitega pravnega sredstva in načelo enakosti orožij, ki ju zagotavlja člen 47 Listine, je Sodišče razsodilo, da iz preučitve členov 1(2) in 2(1)(c) Direktive 2006/112 ne izhaja noben element, ki bi lahko vplival na njuno veljavnost, v delu, v katerem ti določbi nalagata plačilo DDV za odvetniške storitve, ki se opravijo za posameznike, ki niso upravičeni do brezplačne pravne pomoči. Po eni strani glede teh pravnih subjektov, ki imajo predvidoma zadostna sredstva za dostop do sodnega varstva, tako da jih zastopa odvetnik, pravica do učinkovitega pravnega sredstva načeloma ne zagotavlja pravice, da se te storitve oprostitjo plačila DDV. Naložitev stroškov v zvezi z uporabo DDV je mogoče izpodbijati glede na navedeno pravico samo, če so ti stroški nepremostljivi ali če praktično onemogočajo oziroma preveč otežujejo uveljavljanje pravic, ki jih daje pravni red Unije.

Po drugi strani načelo enakosti orožij ne pomeni obveznosti, da se stranke postavijo v enakopraven položaj glede finančnih stroškov sodnega postopka. Sodišče tako meni, da obdavčenje z DDV in izvajanje pravice do odbitka za enak znesek honorarja posamezniku, ki je zavezanec za DDV, sicer lahko omogoči denarno ugodnost v primerjavi s posameznikom, ki ni zavezanec za DDV, vendar pa ta denarna ugodnost ne more vplivati na postopkovno ravnovesje strank niti ne more ene postaviti v bistveno slabši položaj.

68 | Direktiva Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL L 347, str. 1).

Nato je Sodišče ugotovilo, da se za presojo veljavnosti zgoraj navedenih členov Direktive 2006/112 ni mogoče sklicevati na člen 9(4) in (5) Konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah (Aarhuška konvencija). Člen 9(4) in (5) Aarhuške konvencije, katere pogodbenica je Unija, namreč ne vsebuje nepogojne in dovolj natančne obveznosti, ki bi neposredno urejala pravni položaj posameznikov, in se zato ni mogoče sklicevati nanj v utemeljitev ugovora nezakonitosti direktive Unije.

Nazadnje je Sodišče glede vprašanja morebitne oprostitve storitev, ki jih odvetniki opravljajo za posameznike, upravičene do brezplačne pravne pomoči, razsodilo, da je treba člen 132(1)(g) Direktive 2006/112 razlagati tako, da navedene storitve niso oproščene plačila DDV. Uporaba oprostitve iz te določbe je namreč odvisna od socialnega pomena zadevnih storitev, kar pomeni, da se celovito upoštevajo cilji, ki jih uresničujejo zadevni ponudniki storitev, in trajnost njihovega socialnega delovanja. Sodišče je pojasnilo, da morajo biti tako zadevne storitve tesno povezane s socialnim skrbstvom in socialnovarstvenim delom in da je oprostitve poleg tega omejena na storitve, ki jih opravljajo organizacije, priznane kot organizacije socialnega pomena. Ob upoštevanju neobstoja trajnosti njihovega morebitnega socialnega delovanja tako za poklicno kategorijo odvetnikov in odvetnikov na prizivnem sodišču na splošno ni mogoče šteti, da je socialnega pomena v smislu člena 132(1)(g) Direktive 2006/112. Natančneje, v okviru zadevne nacionalne ureditve brezplačne pravne pomoči, v kateri teh storitev ne opravljajo vsi odvetniki, ampak le tisti, ki delo opravljajo prostovoljno in so zato vpisani na letno določen seznam, je opravljanje storitev le eden izmed vseh ciljev odvetniškega poklica. Zato te storitve ne morejo biti oproščene plačila DDV na podlagi člena 132(1)(g) Direktive 2006/112.

XIII. PRIBLIŽEVANJE ZAKONODAJE

1. INTELEKTUALNA IN INDUSTRIJSKA LASTNINA

Na področju intelektualne in industrijske lastnine je treba opozoriti na pet sodb: prve štiri se nanašajo na vprašanja o avtorski pravici, povezana zlasti z elektronskimi komunikacijami. Peta se nanaša na povrnitev stroškov postopka s strani stranke, ki v sporu v zvezi s kršitvijo pravice intelektualne lastnine ni uspela.

Prvič, Sodišče je 9. junija 2016, v sodbi **EGEDA in drugi** (C-470/14, [EU:C:2016:418](#)) odločilo o *sistemu financiranja pravičnega nadomestila iz člena 5(2)(b) Direktive 2001/29⁶⁹ za avtorje za reprodukcijo njihovih del, ki jo opravi fizična oseba za zasebno uporabo*. V postopku v glavni stvari je šlo za špansko zakonodajo, s katero je bil uveden sistem pravičnega nadomestila za zasebno razmnoževanje, ki se financira iz državnega proračuna. V tem okviru je treba za proračunsko postavko, iz katere se plačuje pravično nadomestilo, šteti, da se vanjo zlivajo vsa sredstva iz proračuna in torej prispevki vseh davčnih zavezancev, vključno s pravnimi osebami.

Glede tega je Sodišče ugotovilo, da ob upoštevanju širokega polja proste presoje držav članic za določitev različnih parametrov sistema pravičnega nadomestila v svojem notranjem pravu člen 5(2)(b) Direktive 2001/29 načeloma ne nasprotje temu, da bi države članice, ki so se odločile za uvedbo izjeme od plačevanja za pravice reproduciranja za zasebno razmnoževanje, v tem okviru vzpostavile sistem pravičnega nadomestila, ki se ne financira s pristojbinami, ampak iz njihovega splošnega proračuna. Sodišče pa je opozorilo, da je izjema zasebnega razmnoževanja določena v izključno korist fizičnih oseb, ki reproducirajo ali imajo možnost reproduciranja varovanih del ali drugih predmetov za zasebno uporabo in v namene, ki niso niti neposredno

69 | Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 230, ter popravka v UL 2008, L 314, str. 16, in UL 2012, L 33, str. 9).

niti posredno komercialni. Te osebe torej povzročajo škodo imetnikom avtorske pravice in morajo načeloma v zameno financirati pravično nadomestilo. Za pravne osebe ta izjema ne velja. V teh okoliščinah pa, čeprav lahko države članice uvedejo sistem pravičnega nadomestila, financiran s pristojbino, ki jo morajo pravne osebe pod nekaterimi pogoji plačati, take pravne osebe navsezadnje nikakor ne smejo biti dejanske dolžnice obveznosti, povezane s to pristojbino. To načelo se po mnenju Sodišča uporablja v vseh primerih, v katerih država članica uvede izjemo zasebnega razmnoževanja, ne glede na oblikovani sistem financiranja. Zato je Sodišče presodilo, da člen 5(2)(b) Direktive 2001/29 nasprotuje sistemu pravičnega nadomestila za zasebno razmnoževanje, ki se financira iz splošnega državnega proračuna, tako da ni mogoče zagotoviti, da bi strošek tega pravičnega nadomestila bremenil uporabnike zasebnega razmnoževanja.

Drugič, Sodišče je v sodbi **GS Media** (C-160/15, [EU:C:2016:644](#)), izdani 8. septembra 2016, preučilo vprašanje, *ali in v kakšnih morebitnih okoliščinah namestitev, na spletnem mestu, hiperpovezave do varovanih del, ki so prosto dostopna na drugem spletnem mestu, brez soglasja imetnika avtorske pravice, pomeni „priobčitev javnosti“* v smislu člena 3(1) Direktive 2001/29. Ta sodba je bila izdana v okviru spora med družbo, ki upravlja spletno mesto za novice in izdajateljem revije, ki je imetnica avtorskih pravic za nekatere fotografije. Navedena družba je na tem spletnem mestu objavila članek in hiperpovezavo, ki je bralce napotila na drugo spletno mesto, na katerem so bile zadevne fotografije dane javnosti na voljo brez soglasja avtorja.

Sodišče je opozorilo, da je treba pojem „priobčitev javnosti“ presojati posamično, in poudarilo, da je treba, če hiperpovezavo do dela, ki je prosto dostopno na drugem spletnem mestu, namesti oseba, ki pri tem nima pridobitnega namena, upoštevati dejstvo, da ta oseba ni vedela – in ni mogoče razumno pričakovati, da bi vedela – da je bilo to delo na internetu objavljeno brez dovoljenja imetnika avtorske pravice. Nasprotno pa, če je ta oseba vedela ali bi morala vedeti, da hiperpovezava omogoča dostop do dela, ki je na internetu objavljeno nezakonito, na primer zato, ker so jo na to opozorili imetniki avtorske pravice, je treba šteti, da namestitev te hiperpovezave pomeni „priobčitev javnosti“. Enako velja, če ta hiperpovezava uporabnikom spletnega mesta, na katerem je, omogoča obiti omejevalne ukrepe, ki so sprejeti na mestu, na katerem je varovano delo, da bi se dostop javnosti omejil samo na naročnike.

Poleg tega je Sodišče ocenilo, da je mogoče, če so hiperpovezave nameščene s pridobitnim namenom, kot v obravnavanem primeru, od tistega, ki jih je namestil, pričakovati, da opravi potrebna preverjanja, da se prepriča, da zadevno delo na spletnem mestu, na katero napotujejo navedene povezave, ni objavljeno nezakonito. Tako je treba domnevati, da je do te namestitve prišlo ob seznanjenosti s tem, da je navedeno delo varovano, in s tem, da imetnik avtorske pravice morda ni dovolil objave na spletu. V teh okoliščinah in dokler se ta izpodbojna domneva ne ovrže, dejanje namestitve hiperpovezave do dela, ki je nezakonito objavljeno na spletu, pomeni „priobčitev javnosti“. Ne pride pa do priobčitve „javnosti“ v primeru, v katerem so dela, do katerih je omogočen dostop z navedenimi hiperpovezavami, na drugem spletnem mestu prosto dostopna s soglasjem imetnika avtorske pravice.

Tretjič, Sodišče je 10. novembra 2016 v sodbi **Vereniging Openbare Bibliotheken** (C-174/15, [EU:C:2016:856](#)) odločalo o vprašanju, *ali je mogoče ureditev izposoje knjig v digitalni obliki v javnih knjižnicah enačiti z ureditvijo izposoje tradicionalnih knjig, glede na določbe Direktive 2006/115⁷⁰*. Spor o glavni stvari poteka med združenjem nizozemskih javnih knjižnic in ustanovo za pobiranje nadomestil za avtorje v zvezi z morebitnim kršenjem njihovih izključnih pravic na področju dajanja v najem in posojanja del.

Sodišče je najprej ugotovilo, da ni nobenega odločilnega razloga, ki bi omogočal, da bi se posojanje digitalnih primerkov in nematerialnih predmetov v vsakem primeru izključilo s področja uporabe Direktive 2006/115.

70 | Direktiva 2006/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski pravici, na področju intelektualne lastnine (UL L 376, str. 28).

Nato je preverilo, ali je lahko javno posojanje primerka knjige v digitalni obliki po modelu „one copy, one user“ zajeto s členom 6(1) Direktive, ki določa možnost odstopanja od izključnih pravic avtorjev za javna posojanja proti plačilu pravičnega nadomestila. Glede tega je Sodišče ugotovilo, da glede na pomembnost javnega posojanja digitalnih knjig in z namenom, da se ohrani tako polni učinek tega odstopanja za javno posojanje, kot tudi njegov prispevek k promociji kulture, ni mogoče izključiti, da se to uporabi, kadar ima postopek, ki ga izvede javno dostopna knjižnica, lastnosti, ki so v bistvu primerljive z lastnostmi posojanja tiskanih del. Sodišče je torej menilo, da pojem „posojanje“ v smislu Direktive 2006/115 zajema tudi posojanje primerka knjige v digitalni obliki po modelu „one copy, one user“.

Države članice lahko določijo dodatne pogoje, s katerimi se lahko varstvo pravic avtorja izboljša preko tega, kar je izrecno določeno v Direktivi 2006/115. V obravnavanem primeru nizozemska zakonodaja zahteva, da je primerek knjige v digitalni obliki, ki ga da na voljo javna knjižnica, dan v promet s prvo prodajo tega primerka ali z drugim prenosom lastništva na njem v Uniji s strani imetnika pravice distribuiranja ali z njegovim privoljenjem. Za tak dodaten pogoj je zato po mnenju Sodišča treba šteti, da je v skladu z navedeno direktivo.

Nazadnje je Sodišče glede primera, v katerem je bil primerek knjige v digitalni obliki pridobljen iz nezakonitega vira, opozorilo, da je eden od ciljev Direktive 2006/115 boj proti piratstvu, in poudarilo, da bi lahko dopustitev posojanja takega primerka povzročila neupravičeno škodo imetnikom avtorske pravice. Zato Sodišče meni, da se izjema javnega posojanja ne uporabi, kadar javna knjižnica daje na razpolago primerke knjige v digitalni obliki, ki je bil pridobljen iz nezakonitega vira.

Četrtrič, Sodišče je v sodbi **Soulier in Doke** (C-301/15, [EU:C:2016:878](#)), izdani 16. novembra 2016, odločilo o pravicah avtorjev, da nasprotujejo reproduciranju in priobčitvi javnosti knjig v digitalni obliki, ki niso dostopne na trgu, glede na določbe Direktive 2001/29⁷¹. Spor o glavni stvari je potekal med francoskimi avtorji in Francosko republiko glede zakonitosti digitalne uporabe knjig, izdanih pred letom 2001, ki se ne razširjajo in objavljajo več.

Glede tega je Sodišče razsodilo, da člen 2(a) in člen 3(1) Direktive 2001/29 nasprotujeta temu, da nacionalna zakonodaja organizaciji, pooblaščenim za pobiranje in razdeljevanje avtorskih pravic, zaupa uveljavljanje pravice dovoljevanja reproduciranja in priobčitve javnosti t. i. „nedostopnih knjig“ v digitalni obliki, hkrati pa avtorjem teh knjig ali njihovim pravnim naslednikom dovoli, da temu uveljavljanju ugovarjajo ali zahtevajo njegovo prenehanje v šestih mesecih od vpisa navedenih knjig v podatkovno bazo, vzpostavljeno v ta namen. Ob upoštevanju izjem in omejitev, ki jih izrecno določa navedena direktiva, imajo avtorji izključno pravico, da dovolijo ali prepovejo reproduciranja ali priobčitev svojih del javnosti. Pod temi pogoji mora biti vsak avtor – da bi bilo mogoče priznati njegovo predhodno implicitno soglasje za uporabo enega od njegovih del – dejansko obveščen o prihodnji uporabi svojega dela s strani tretje osebe in o ukrepih, ki jih ima na voljo, da jo prepove, če to želi.

V obravnavanem primeru je Sodišče glede oblikovnih in vsebinskih pogojev, ki jih francoska ureditev opredeljuje za ugovarjanje ali zahtevanje prenehanja izvrševanja zadevne pravice s strani zadevne pooblaščenice organizacije, ugotovilo, da ta ureditev ne zagotavlja, da bi bili avtorji dejansko in posamično obveščeni, tako da zgolj njihovega neugovarjanja ni mogoče šteti za izraz njihovega implicitnega soglasja za uporabo njihovih del, in to še toliko bolj, saj ni mogoče razumno domnevati, da vsi avtorji teh „pozabljenih“ knjig, ker ne ugovarjajo, podpirajo „oživitev“ svojih del v digitalni obliki. Poleg tega mora biti mogoče avtorjevo pravico, da zahteva prenehanje prihodnjega izkoriščanja svojega dela v digitalni obliki, izvrševati, ne da bi bilo

71 | Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 230, ter popravka v UL 2008, L 314, str. 16, in UL 2012, L 33, str. 9).

to odvisno od soglasne volje oseb, ki niso tiste, ki jim je ta avtor predhodno dovolil tako digitalno izkoriščanje. Natančneje, avtor dela mora imeti možnost, da prepove to izkoriščanje, ne da bi mu bilo treba predhodno izpolniti formalnost dokaza, da druge osebe niso imetniki drugih pravic na navedenem delu, kot so pravice, ki se nanašajo na njegovo izkoriščanje v tiskani obliki.

Petič, Sodišče je s sodbo **United Video Properties** (C-57/15, [EU:C:2016:611](#)), razglašeno 28. julija 2016, razlagalo pojma „razumni in sorazmerni pravni stroški“ in „drugi izdatki“ v smislu člena 14 Direktive 2004/48⁷². V skladu s tem členom take stroške stranke, ki dobi pravdo, praviloma plača stranka, ki pravdo izgubi, razen če to ne bi bilo pravično. Spor o glavni stvari, ki se je izvorno nanašal na kršitev patenta, se je nanašal le na stroške, ki jih mora vrniti stranka, ki je s svojim zahtevkom uspela. Ta je izpodbijala skladnost navedenega člena z nacionalno ureditvijo, ki sicer sodišču omogoča upoštevanje posebnosti zadeve, vendar, prvič, določa sistem pavšalnih tarif, v okviru katerega se določi absolutna zgornja meja za povračilo v zvezi s stroški za pomoč odvetnika, in drugič, predvideva povračila stroškov za tehničnega svetovalca samo, če je stranka, ki je pravdo izgubila, ravnala krivdno.

Glede pavšalnih tarif za povračilo nagrade odvetnika je Sodišče ugotovilo, da bi bila ureditev, ki določa take tarife, načeloma lahko upravičena, če bi bil njen namen zagotoviti, da so stroški, ki jih je treba povrniti, razumni, ob upoštevanju dejavnikov, kot so predmet spora, njegova vrednost ali delo, ki ga je treba opraviti za obrambo zadevne pravice. Ne more pa biti upravičena ureditev, ki določa pavšalne tarife, ki so znatno nižje od povprečnih dejansko veljavnih tarif za storitve odvetnika v zadevni državi članici. Poleg tega člen 14 Direktive 2004/48 v delu, v katerem določa, da morajo biti stroški postopka „sorazmerni“, nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki določa pavšalne tarife, ki zaradi prenizkih najvišjih zneskov, ki jih vsebujejo, ne zagotavljajo, da stranka, ki je pravdo izgubila, nosi vsaj znaten in primeren del razumnih stroškov, ki jih je imela stranka, ki je pravdo dobila.

Kar zadeva stroške za pomoč tehničnega svetovalca, je Sodišče razsodilo, da člen 14 Direktive 2004/48 nasprotuje nacionalnim pravilom, ki določajo povračilo stroškov tehničnega svetovalca samo v primeru krivdnega ravnanja stranke, ki je pravdo izgubila, saj so te storitve, ne glede na njihovo naravo, nujne za to, da se učinkovito vloži tožba, katere namen je zagotoviti spoštovanje pravice intelektualne lastnine. Ti stroški spadajo v kategorijo „drugih stroškov“, ki so neposredno in tesno povezani s tako tožbo in jih mora v skladu s to določbo nositi stranka, ki je pravdo izgubila.

2. VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

V zadevi, v kateri je bila razglašena sodba **Breyer** (C-582/14, [EU:C:2016:779](#)), izdana 19. oktobra 2016, je Sodišče podalo pojasnila o pojmu „osebni podatki“ in uresničitvi zakonitih interesov upravljavca v smislu členov 2(a) in 7(f) Direktive 95/46/ES⁷³, v okviru shranjevanja naslova internetnega protokola („IP-naslov“) s strani ponudnika storitev spletnih medijev. Tožeča stranka v postopku v glavni stvari je zahtevala, naj se Zvezni republiki Nemčiji prepove hramba računalniških podatkov – ali zbiranje teh podatkov s strani tretjih oseb – posredovanih po koncu vsakega dostopa do spletnih mest nemških zveznih služb. Ponudnik storitev spletnih medijev nemških zveznih služb je namreč shranil podatke, ki so zajemali dinamični IP-naslov⁷⁴ ter datum in uro dostopa do

72| Direktiva 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 2, str. 32).

73| Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 15, str. 355).

74| IP-naslivi so začasni naslovi, ki se dodelijo vsaki povezavi z internetom in se zamenjajo z vsako naknadno povezavo.

spletnega mesta. Zgolj ti podatki temu ponudniku niso omogočali identifikacije uporabnika, ponudnik dostopa do interneta pa je imel na voljo dodatne informacije, ki bi skupaj s tem IP-naslovom omogočile identifikacijo navedenega uporabnika.

Prvič, Sodišče je ugotovilo, da dinamični IP-naslov, ki ga je ponudnik storitev spletnih medijev zabeležil ob dostopu neke osebe do spletnega mesta, ki jo ta ponudnik daje na voljo javnosti, glede tega ponudnika pomeni osebni podatek v smislu člena 2(a) Direktive 95/46, če ima na voljo pravna sredstva, ki mu omogočajo identifikacijo posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, z dodatnimi informacijami o tej osebi, ki jih ima na voljo ponudnik dostopa do interneta.

Drugič, Sodišče je analiziralo zadevno nacionalno ureditev, v skladu s katero lahko ponudnik storitev spletnih medijev zbira in uporablja osebne podatke, ki se nanašajo na uporabnika teh storitev brez njegovega soglasja samo, če sta to zbiranje in ta uporaba potrebna za to, da se zadevnemu uporabniku omogoča in zaračunava konkretni dostop do teh storitev, ne da bi cilj zagotavljanja splošnega delovanja teh storitev lahko upravičil uporabo teh podatkov po koncu postopka uporabe. Po mnenju Sodišča člen 7(f) Direktive 95/46 nasprotuje taki ureditvi. Na podlagi te določbe je namreč obdelava osebnih podatkov v smislu te določbe zakonita, če je obdelava potrebna zaradi zakonitih interesov, za katere si prizadeva upravljavec ali tretja stranka ali stranke, ki so jim osebni podatki posredovani, razen kadar nad takimi interesi prevladajo temeljne pravice in svoboščine posameznika, na katerega se osebni podatki nanašajo. V obravnavanem primeru pa je nemška ureditev kategorično in na splošno izključila možnost za nekatere vrste osebnih podatkov, da se obdelajo, ne da bi omogočila tehtanje zadevnih nasprotujočih si pravic in interesov v posebnem primeru. S tem je protipravno zmanjšala obseg tega načela, določenega v členu 7(f) Direktive 95/46, tako da je izključila, da je cilj zagotavljanja splošnega delovanja strani spletnih medijev lahko predmet tehtanja v primerjavi z interesi ali s temeljnimi pravicami in svoboščinami uporabnikov.

Sodišče je 21. decembra 2016 v sodbi **Tele2 Sverige ter Watson in drugi** (C-203/15 in C-698/15, [EU:C:2016:970](#)) v sestavi velikega senata po hitrem postopku odločilo o *razlagi člena 15(1) Direktive 2002/58⁷⁵, ki državam članicam omogoča, da uvedejo nekatere izjeme od obveznosti iz te direktive, da zagotovijo zaupnost elektronskih sporočil in s tem povezanih podatkov o prometu*. Predloga za sprejetje predhodne odločbe sta bila vložena v okviru dveh sporov o švedski in britanski nacionalni ureditvi o dostopu javnih organov do podatkov uporabnikov, ki jih hranijo ponudniki storitev elektronske pošte.

Sodišče je v sodbi najprej opozorilo na sodno prakso, po kateri varstvo pravice do spoštovanja zasebnega življenja na ravni Unije zahteva, da se izjeme od varstva osebnih podatkov in njegove omejitve, v skladu z načelom sorazmernosti, določijo v mejah tega, kar je nujno potrebno. Nato je razsodilo, da člen 15(1) Direktive 2002/58, v povezavi s členi 7, 8, 11 in 52(1) Listine o temeljnih pravicah, nasprotuje nacionalni ureditvi, kakršna je švedska, ki za namene boja proti kriminalu določa splošno in nerazlikovalno hrambo vseh podatkov o prometu in podatkov o lokaciji vseh vpisanih naročnikov in uporabnikov, ki zajema vsa elektronska komunikacijska sredstva. Po mnenju Sodišča taka ureditev presega meje nujno potrebnega in je ni mogoče šteti za upravičeno v demokratični družbi, kot zahteva navedeni člen 15(1), v povezavi z zgoraj navedenimi členi Listine. Ta določba namreč ne nasprotuje ureditvi, ki zaradi preventivnosti in za namene boja proti hudim oblikam kriminala dovoljuje hrambo ciljno opredeljenih podatkov te vrste, če je ta hramba glede kategorij zadevnih podatkov, komunikacijskih sredstev, oseb in trajanja hrambe omejena na to, kar je nujno potrebno.

75 | Direktiva 2002/58/ES evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2002 o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij (Direktiva o zasebnosti in elektronskih komunikacijah), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2009/136/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 (UL L 337, str. 11).

Sodišče meni, da je v nasprotju s členom 15(1) Direktive 2002/58 tudi nacionalna ureditev, kakršna je ta v Združenem kraljestvu, ki pristojnim nacionalnim organom dovoljuje dostop do podatkov o prometu in do podatkov o lokaciji, ne da bi ta dostop omejevala na namen boja proti hudim oblikam kriminala, ki lahko edini upravičuje tak dostop. V nacionalnem pravu je treba določiti jasna in natančna pravila, iz katerih je razvidno, pod katerimi pogoji morajo ponudniki elektronskih komunikacijskih storitev odobriti dostop do teh podatkov. Ta dostop mora biti poleg tega, razen v ustrezno utemeljenih nujnih primerih, predmet predhodnega nadzora, ki ga opravi sodišče ali neodvisen upravni organ, odločitev tega sodišča ali tega organa pa mora biti sprejeta na podlagi obrazloženega predloga pristojnih nacionalnih organov, ki se med drugim vložijo v postopkih preprečevanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj. Nazadnje je Sodišče poudarilo, da mora nacionalna ureditev določati zadevno hrambo podatkov na ozemlju Unije in njihovo nepovratno uničenje po koncu njihove hrambe, da bi se s tako ureditvijo spoštovala raven varstva, zagotovljena z Listino na področju obdelave osebnih podatkov.

3. ELEKTRONSKO POSLOVANJE

Sodišče je s sodbo **Mc Fadden** (C-484/14, [EU:C:2016:689](#)), razglašeno 15. septembra 2016, podalo pojasnila o uporabi člena 12(1) Direktive 2000/31 o elektronskem poslovanju⁷⁶. Spor o glavni stvari je potekal med producentom glasbenega dela in upravljavcem trgovine, pri čemer je zadnji navedeni upravljaval javno in brezplačno brezžično omrežje, prek katerega si je javnost lahko prenesla glasbeno delo brez soglasja navedenega producenta. Sodišče je bilo pozvano, naj odloči, ali oprostitev odgovornosti posrednih ponudnikov storitev za „izključni prenos“ informacij, ki jo določa ta določba, ovira uveljavljanje posredne odgovornosti upravljavca omrežja zaradi kršitev avtorske pravice, ki jih je storil eden od uporabnikov njegovega omrežja.

Sodišče je uvodoma poudarilo, da dajanje komunikacijskega omrežja v brezplačno uporabo javnosti pomeni „storitev informacijske družbe“ v smislu člena 12(1) Direktive 2000/31, kadar tega zadevni ponudnik storitev ne opravlja za plačilo, temveč z namenom oglaševanja proizvodov, ki jih prodaja, ali storitev, ki jih ponuja. Ta določba izključuje to, da so ponudniki take storitve odgovorni za podatke, ki so jim jih posredovali prejemniki te storitve, če so izpolnjeni trije pogoji: da ti ponudniki ne sprožijo prenosa podatkov, da ne izberejo prejemnika tega prenosa in da ne izberejo ali spremenijo informacij, ki so predmet navedenega prenosa. Iz tega sledi, da je, kadar so izpolnjeni navedeni pogoji, izključeno, da bi lahko imetnik avtorske pravice od tega ponudnika storitev zahteval odškodnino na podlagi tega, da so tretje osebe povezavo v to omrežje uporabile za kršitev njegovih pravic. Ker s takim odškodninskim zahtevkom ni mogoče uspeti, je izključeno tudi, da bi imetnik avtorske pravice lahko zahteval povračilo stroškov opomina ali sodnih stroškov, ki se nanašajo na navedeni odškodninski zahtevek. Vendar ta določba ne vpliva na možnost imetnika avtorske pravice, da bi od nacionalnega sodišča ali organa zahteval, naj ponudniku storitev odredi prenehanje vseh kršitev avtorske pravice, ki so jih storili uporabniki njegovega omrežja, ali preprečevanje takih kršitev.

Nazadnje je Sodišče ugotovilo, da lahko ukrep, s katerim se ponudniku storitev odredi, naj zaščiti internetno povezavo, na primer z geslom, zagotovi pravično ravnotežje med temeljno pravico do varstva intelektualne lastnine, na eni strani, ter pravico do svobodne gospodarske pobude ponudnika, ki zagotavlja storitev dostopa do komunikacijskega omrežja, in pravico prejemnikov te storitve do svobode obveščanja, na drugi. Tak ukrep lahko uporabnike omrežja odvrne od kršitve pravic intelektualne lastnine, če morajo ti za pridobitev tega gesla razkriti svojo identiteto. Ukrep popolne prekinitve internetne povezave, ne da bi bili predvideni ukrepi, ki manj posegajo v svobodo ustanavljanja ponudnika te povezave, pa ne bi omogočal uskladitve zadevnih nasprotujočih si pravic.

76 | Direktiva 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 25, str. 399).

4. TELEKOMUNIKACIJE

Sodišče je s sodbo **Ormaetxea Garai in Lorenzo Almendros** (C-424/15, [EU:C:2016:780](#)), izdano 19. oktobra 2016, razlagalo Direktivo 2002/21⁷⁷ s tem, da je pojasnilo obseg zahtev po nepristranskosti in neodvisnosti nacionalnih regulativnih organov (v nadaljevanju: NRO) na področju elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev. V obravnavanem primeru je španska vlada začela reformo, ki je pomenila združitve različnih regulativnih organov v en sam večsektorski organ. Njena neposredna posledica je bil predčasni konec mandata predsednika NRO iz postopka v glavni stvari in mandata enega od članov njegovega sveta brez zakonskega razloga za razrešitev, kot je določen v nacionalnem zakonu, ki ureja ta organ.

V zvezi s tem je Sodišče menilo, prvič, kar zadeva zakonitost prestrukturiranja NRO, da Direktiva 2002/21 načeloma ne nasprotuje nacionalni zakonodaji, s katero se NRO združuje z drugimi NRO, kot so regulativni organi za konkurenco, poštni sektor in sektor energije, da bi se s tem ustanovil večsektorski regulativni organ. Vendar je tako le, če ta organ pri opravljanju svojih nalog izpolnjuje pogoje glede pristojnosti, neodvisnosti, nepristranskosti in preglednosti, določene s to direktivo, in če je zoper odločbe, ki jih sprejme, mogoče vložiti učinkovito pravno sredstvo pri organu, ki je neodvisen od udeleženih strank, kar mora preveriti nacionalno sodišče.

Drugič, Sodišče je ugotovilo, da mora država članica v okoliščinah, kakršne so te v obravnavanem primeru, da bi izpolnila obveznosti iz člena 3(3a) Direktive 2002/21, sprejeti pravila, ki zagotavljajo, da predčasno prenehanje mandatov članov kolektivnega organa, ki vodi NRO, ne škoduje neodvisnosti in nepristranskosti zadevnih oseb. Po mnenju Sodišča bi tveganje takojšnjega odpoklica iz razloga, ki ni vnaprej predviden z zakonom, tudi če bi mu bil izpostavljen en sam član kolektivnega organa, lahko ustvarilo razumen dvom o nevtralnosti zadevnega NRO in o njegovi odpornosti na zunanje vplive ter škodovalo njegovi neodvisnosti, nepristranskosti in ugledu. Sodišče je torej razsodilo, da člen 3(3a) Direktive 2002/21 nasprotuje temu, da so zgolj zaradi institucionalne reforme, s katero se združujejo nekateri NRO, njihovi predstavniki predčasno razrešeni, ne da bi bila določena pravila, ki zagotavljajo, da taka razrešitev ne škoduje njihovi neodvisnosti in nepristranskosti.

5. TOBAČNI IZDELKI

Sodišče je s tremi sodbami⁷⁸, izdanimi 4. maja 2016, odločilo o veljavnosti nekaterih določb Direktive 2014/40⁷⁹ o proizvodnji, predstavitvi in prodaji tobačnih izdelkov.

Med temi sodnimi odločbami je treba izpostaviti sodbo **Poljska/Parlament in Svet** (C-358/14, [EU:C:2016:323](#)). S to sodbo je Sodišče zavrnilo ničnostno tožbo, s katero se je izpodbijala veljavnost nekaterih določb Direktive 2014/40, kakršna je njen člen 7(1), ki določa prepoved dajanja tobačnih izdelkov z značilno aromo, kot je mentol, na trg. Poljska je v podporo tej tožbi navedla tri tožbene razloge, ki so se nanašali na kršitev člena 114 PDEU, načela sorazmernosti oziroma načela subsidiarnosti.

77 | Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2002/21/ES z dne 7. marca 2002 o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (okvirna direktiva) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 29, str. 349), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2009/140/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 (UL L 337, str. 37).

78 | Sodbe sodišča z dne 4. maja 2016, **Poljska/Parlament in Svet**, (C-358/14, [EU:C:2016:323](#)), **Pillbox 38** (C-477/14, [EU:C:2016:324](#)) ter **Philip Morris Brands in drugi** (C-547/14, [EU:C:2016:325](#)).

79 | Direktiva 2014/40/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic o proizvodnji, predstavitvi in prodaji tobačnih in povezanih izdelkov in razveljavitvi Direktive 2001/37/ES (UL L 127, str. 1).

Prvič, glede tožbenega razloga v zvezi s tem, da člen 114 PDEU ni primerna pravna podlaga za sprejetje izpodbijanih določb, je Sodišče najprej opozorilo, da so avtorji Pogodbe z izrazom „ukrepi za približevanje“ v smislu tega člena 114 zakonodajalcu Unije pustili polje proste presoje glede tehnike usklajevanja, ki je najprimernejša za doseg želenega cilja, predvsem na področjih, za katera so značilne zapletene tehnične posebnosti. Ti ukrepi lahko zavezujejo vse države članice, da dovolijo dajanje v promet enega ali več zadevnih izdelkov, da tako obveznost dovoljenja vežejo na določene pogoje ali da začasno ali dokončno prepovejo dajanje v promet določenega izdelka ali izdelkov. Sodišče je nato ugotovilo, da je odprava razlik med nacionalnimi ureditvami, med drugim s prepovedjo nekaterih dodatkov k tobačnim izdelkom na ravni Unije, namenjena olajšanju pravilnega delovanja notranjega trga s temi izdelki. Zato nič ne kaže na to, da zakonodajalec Unije z uvedbo dinamičnih mehanizmov, ki Komisijo pooblašajo za določitev tobačnih izdelkov, ki imajo značilno aromo, ni spoštoval polja proste presoje, ki mu ga daje člen 114 PDEU.

Drugič, Sodišče je menilo, da je zadevna prepoved primerna tudi za zagotavljanje dvojnega cilja, in sicer olajševanja pravilnega delovanja notranjega trga s tobačnimi izdelki ob upoštevanju visoke ravni varovanja zdravja ljudi, zlasti mladih. Nekatere arome so namreč posebej privlačne za mlade in olajšujejo njihov začetek uporabe tobaka. Glede nujnosti prepovedi vsakršne značilne arome je Sodišče razsodilo, da je lahko zakonodajalec Unije pri izvrševanju svoje diskrecijske pravice legitimno določil tako prepoved, saj manj strogi ukrepi, ki jih predlaga Republika Poljska, niso enako primerni za doseg želenega cilja. Zakonodajalec je s tehtanjem ekonomskih posledic navedene prepovedi za države članice na eni strani in potrebo po visoki ravni varstva zdravja na drugi poskrbel, da so negativne posledice prepovedi uporabe mentola kot značilne arome ublažene. Zato je Sodišče menilo, da ni mogoče šteti, da je ta ukrep v nasprotju z načelom sorazmernosti.

Nazadnje je Sodišče glede tožbenega razloga v zvezi z nespoštovanjem načela subsidiarnosti razsodilo, da je dva cilja Direktive 2014/40 zaradi njune soodvisnosti lažje doseči na ravni Unije, kot na ravni držav članic. Pred Sodiščem namreč ni bilo dokazano, da je uporaba mentolovih tobačnih izdelkov v glavnem omejena na nekatere države članice.

6. KOZMETIČNI IZDELKI

Sodišče je v sodbi *European Federation for Cosmetic Ingredients* (C-592/14, [EU:C:2016:703](#)), izdani 21. septembra 2016, pojasnilo obseg – v smislu člena 18(1)(b) Uredbe št. 1223/2009⁸⁰ – prepovedi dajanja kozmetike, ki vsebuje sestavine, ki so bile zaradi izpolnjevanja zahtev navedene uredbe testirane na živalih, na trg Unije. Spor o glavni stvari se je nanašal na poklicno združenje, ki zastopa proizvajalce sestavin za uporabo v kozmetičnih izdelkih v Uniji in katerega več članov je izvajalo testiranje na živalih zunaj ozemlja Unije, da bi se omogočilo trženje njihovih izdelkov v tretjih državah.

Prvič, Sodišče je ob upoštevanju konteksta in ciljev Uredbe št. 1223/2009 ugotovilo, da je njen cilj vzpostavitev pogojev dostopa na trg Unije za kozmetične izdelke in zagotovitev visoke ravni varovanja zdravja ljudi ob hkratnem zagotavljanju dobrega počutja živali s prepovedjo testiranja na živalih. Zgolj za rezultate testiranja na živalih, na katera se sklicuje v poročilu o varnosti o kozmetičnih izdelkih, je mogoče šteti, da se nanašajo na testiranja, opravljena zaradi izpolnjevanja zahtev te uredbe. V tem kontekstu ni pomembno, da so bila testiranja na živalih zahtevana, da bi se omogočilo trženje izdelka v tretjih državah.

Drugič, Sodišče je pojasnilo, da pravo Unije ne vzpostavlja razlikovanja glede na kraj, kjer je bilo izvedeno testiranje na živalih. Z Uredbo št. 1223/2009 se želi spodbujati uporaba alternativnih metod brez živali za zagotovitev varnosti kozmetičnih izdelkov. Doseganje tega cilja bi bilo resno ogroženo, če bi bilo mogoče

80 | Uredba (ES) št. 1223/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o kozmetičnih izdelkih (UL L 342, str. 59).

zaobiti prepovedi iz prava Unije tako, da bi se prepovedana testiranja na živalih opravljala v tretjih državah. Zato Sodišče meni, da je lahko prepovedano dajanje kozmetičnih izdelkov, katerih nekatere sestavine so bile zunaj Unije testirane na živalih, da bi se omogočilo trženje teh izdelkov v tretjih državah, na trg Unije, če so podatki, ki iz teh testiranj izhajajo, uporabljeni tudi za dokazovanje varnosti zadevnih izdelkov zaradi njihovega dajanja na trg Unije.

XIV. JAVNA NAROČILA

Sodišče je leta 2016 izdalo več pomembnih odločb v zvezi s pojmom javnega naročila, tehnično in/ali poklicno sposobnostjo gospodarskih subjektov ter nekaterimi postopkovnimi zahtevami iz Direktive 89/665⁸¹.

Sodišče je v sodbi **Falk Pharma** (C-410/14, [EU:C:2016:399](#)), izdani 2. junija 2016, pojasnilo *pojmem javnega naročila v smislu člena 1(2)(a) Direktive 2004/18*⁸². Spor o glavni stvari je potekal med podjetjem za dobavo zdravil in zavodom za zdravstveno zavarovanje glede postopka, ki ga je začel zadnjenavedeni za sklenitev več sporazumov z enako vsebino s podjetji, ki tržijo specifično zdravilo. Tožeča stranka je menila, da bi se moralo za ta postopek uporabljati pravo o javnih naročilih.

Glede tega je Sodišče razsodilo, da sistem sporazumov – s katerim javni subjekt namerava pridobiti blago na trgu tako, da v celotnem obdobju veljavnosti tega sistema sklepa pogodbe z vsemi gospodarskimi subjekti, ki se zavežejo, da bodo dobavili zadevno blago pod vnaprej določenimi pogoji, pri čemer ne izbira med zainteresiranimi gospodarskimi subjekti in jim dovoljuje, da pristopijo k navedenemu sistemu kadar koli med obdobjem, v katerem ta velja – ne pomeni javnega naročila v smislu te določbe. Nedoločitev gospodarskega subjekta, ki bi mu bila zagotovljena izključnost naročila, ima namreč za posledico, da ravnanja tega naročnika ni treba omejiti s podrobnimi pravili Direktive 2004/18 tako, da se mu prepreči oddaja naročila z dajanjem prednosti nacionalnim gospodarskim subjektom. Ker pa ta postopek za dovolitev vključuje nedvomen čezmejni interes, mora biti določen in izpeljan v skladu s temeljnimi pravili Pogodbe DEU, zlasti z načeloma prepovedi diskriminacije in enakega obravnavanja gospodarskih subjektov. Glede tega imajo države članice v takšnem položaju sicer polje proste presoje, vendar obveznost preglednosti pomeni, da je potrebna ustrezna javnost, na podlagi katere se potencialno zainteresirani gospodarski subjekti lahko ustrezno seznanijo s potekom in bistvenimi značilnostmi postopka za dovolitev vključitve.

Sodišče je s sodbama **Partner Apelski Dariusz** (C-324/14, [EU:C:2016:214](#)) z dne 7. aprila 2016 in **Wrocław – Miasto na prawach powiatu** (C-406/14, [EU:C:2016:562](#)) z dne 14. julija 2016 razlagalo pojem *tehnične in/ali poklicne sposobnosti gospodarskih subjektov v smislu Direktive 2004/18*. V prvi zadevi je namreč obravnavalo načeli enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije gospodarskih subjektov.

V zadevi **Partner Apelski Dariusz** je spor o glavni stvari potekal med družbo ponudnico in upravo za mestno komunalno v Varšavi zaradi izključitve navedene družbe iz postopka oddaje javnega naročila v zvezi s čiščenjem cest tega mesta, z obrazložitvijo, da navedena uprava kot naročnica ni bila prepričana, da bi ta družba pravilno izvajala javno naročilo, saj je del njene ponudbe vključeval storitve, ki bi jih opravila tretja oseba s sedežem v drugem mestu, ki je razmeroma oddaljeno od Varšave. Sodišče je najprej opozorilo, da člena 47(2) in 48(3) Direktive 2004/18, v povezavi s členom 44(2) te direktive, dajeta vsakemu gospodarskemu subjektu pravico,

81 | Direktiva Sveta z dne 21. decembra 1989 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o uporabi revizijskih postopkov oddaje javnih naročil za preskrbo in javnih naročil za gradnje (89/665/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 246), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2007/66/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2007.

82 | Direktiva 2004/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil gradenj, blaga in storitev (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 7, str. 132).

da se za določeno javno naročilo sklicuje na zmogljivosti drugih subjektov, ne glede na naravo povezave z njimi, če se naročniku dokaže, da bo imel kandidat ali ponudnik dejansko na voljo sredstva navedenih subjektov, ki so potrebna za izvedbo tega naročila. Vendar je izvrševanje te pravice mogoče omejiti v posebnih okoliščinah. Ni namreč mogoče izključiti, da so po eni strani gradnje specifične in da zahtevajo določeno zmogljivost, ki je ni mogoče doseči s kumuliranjem manjših zmogljivosti več subjektov, in da po drugi strani v posebnih okoliščinah, ob upoštevanju narave in ciljev določenega naročila, zmogljivosti, ki jih ima tretji subjekt in ki so nujne za izvedbo določenega naročila, ni mogoče prenesti na ponudnika. Zato se v takih okoliščinah ponudnik na navedene zmogljivosti lahko sklicuje le, če ta tretji subjekt neposredno in osebno sodeluje pri izvedbi zadevnega naročila.

Poleg tega člen 48(2) in (3) Direktive 2004/18 določa, da lahko naročnik ob upoštevanju predmeta določenega naročila in njegovih ciljev v posebnih okoliščinah za namene pravilne izvedbe zadevnega naročila v javnem razpisu ali razpisni dokumentaciji izrecno navede natančna pravila, v skladu s katerimi se gospodarski subjekt lahko sklicuje na zmogljivosti drugih subjektov, če so ta pravila povezana in sorazmerna s predmetom in cilji tega naročila.

V zadevi *Wrocław – Miasto na prawach powiatu* je spor o glavni stvari potekal med mestom Wrocław (Poljska) in ministrom za infrastrukturo in razvoj zaradi odločbe, s katero je bil mestu naložen finančni popravek zaradi domnevne kršitve Direktive 2004/18. Odločba se je nanašala na obveznost iz zadevne razpisne dokumentacije, ki se nanaša na postopek za oddajo javnega naročila gradenj, ki jih sofinancirajo skladi Unije, in sicer da mora ponudnik z lastnimi sredstvi opraviti vsaj 25 % zadevnih del. Glede tega je Sodišče presodilo, da naročnik s klavzulo v razpisni dokumentaciji za oddajo javnih naročil ne sme zahtevati, da bodoči izbrani ponudnik z lastnimi sredstvi izvrši določen odstotek del, ki so predmet tega naročila. Po eni strani namreč člen 48(3) Direktive 2004/18 določa pravico – ne da bi jo kakor koli omejeval – da se za izvedbo naročila sklenejo pogodbe s podizvajalci. Po drugi strani sme sicer naročnik za izvedbo bistvenih delov naročila prepovedati sklepanje pogodb s podizvajalci, katerih sposobnosti ni mogel preveriti ob pregledu ponudb in izbiri izbranega ponudnika, če je v razpisni dokumentaciji od ponudnikov zahtevano, da v ponudbah navedejo del naročila, ki ga nameravajo oddati v podizvajanje. Taka klavzula, s katero se sklepanje pogodb s podizvajalci za abstraktno določen delež naročila omeji na določen odstotek naročila – in to ne glede na to, ali je mogoče preveriti sposobnosti morebitnih podizvajalcev, in brez kakršne koli navedbe o tem, da so zadevne naloge bistvenega pomena – pa nima takega dometa.

Sodišče je v sodbi **PFE** (C-689/13, [EU:C:2016:199](#))⁸³ pojasnilo *postopkovne zahteve, ki izhajajo iz Direktive 89/665 v okoliščinah, v katerih po postopku oddaje javnega naročila ponudnik, katerega ponudba ni bila izbrana, in izbrani ponudnik vložita tožbi, s katerima se uveljavlja njuna vzajemna izključitev*. Po eni strani je Sodišče najprej opozorilo, da ima vsaka stranka v sporu legitimen interes za izključitev ponudbe drugih konkurentov. Nasprotna tožba izbranega ponudnika tako ne more pripeljati do zavrnitve ničnostne tožbe, ki jo je zoper sklep o dodelitvi vložil neizbrani ponudnik, če se zakonitost ponudbe vsakega od teh gospodarskih subjektov izpodbija v okviru istega postopka. Po drugi strani število udeleženih v zadevnem postopku oddaje javnega naročila, število udeleženih, ki so vložili tožbo, in razhajanje v njihovih tožbenih razlogih niso upoštevni za uporabo tega načela, ki izhaja iz sodne prakse.

83| Za predstavitev dela sodbe, ki se nanaša na sodni postopek, glej razdelek V „Postopki po pravu Unije“.

XV. EKONOMSKA IN MONETARNA POLITIKA

Na področju ekonomske in monetarne politike so leto 2016 zaznamovale tri sodbe Sodišča, prvi dve se nanašata na podporni program za ciprski bančni sektor, tretja pa na povečanje kapitala irske banke v razmerah resnih motenj v gospodarstvu in bančnem sektorju.

Sodišče je 20. septembra 2016 v sestavi velikega senata izdalo sodbi *Mallis in drugi/Komisija in ECB* (od C-105/15 P do C-109/15 P, [EU:C:2016:702](#)) in *Ledra Advertising in drugi/Komisija in ECB* (od C-8/15 P do C-10/15 P, [EU:C:2016:701](#)).

Sodišče je v prvi sodbi zavrnilo pritožbe, vložene zoper pet sklepov Splošnega sodišča⁸⁴, s katerimi je to kot nedopustne zavrnilo *tožbe za razglasitev ničnosti izjave Euroskupine z dne 25. marca 2013 v zvezi s prestrukturiranjem bančnega sektorja na Cipru*. Sodišče je potrdilo sodbo Splošnega sodišča, tako da izjave Euroskupine ni bilo mogoče šteti za skupno odločbo Komisije in Evropske centralne banke (v nadaljevanju: ECB), ki ustvarja zavezujoče pravne učinke. Naloge, ki so s Pogodbo o Evropskem mehanizmu za stabilnost (Pogodba o EMS) poverjene Komisiji in ECB, namreč ne zajemajo izvajanja nobene lastne pristojnosti za odločanje, saj dejavnosti, ki jih instituciji opravljata na podlagi te pogodbe, zavezujejo le EMS. To, da Komisija in ECB sodelujeta na sestankih Euroskupine, ne spreminja narave izjav Euroskupine. Navedena izjava Euroskupine ne vsebuje nobenega elementa, ki bi kazal na to, da odločba Komisije in ECB na škodo Cipra ustvarja zakonsko obveznost izvajanja ukrepov, ki jih vsebuje, temveč je popolnoma informativna, njen namen pa je obvestiti javnost o obstoju političnega soglasja med Euroskupino in ciprskimi organi, ki izraža skupno voljo, da se opravijo pogajanja v skladu z navedeno izjavo.

Sodišče je namreč v drugi sodbi ugodilo pritožbam zoper tri sklepe Splošnega sodišča⁸⁵, s katerimi je to kot delno nedopustne in delno neutemeljene zavrnilo *ničnostne in odškodninske tožbe v zvezi s sprejetjem memoranduma o soglasju o posebnih gospodarskopoličnih pogojih, sklenjenega med Ciprom in Evropskim mehanizmom za stabilnost*. Sodišče je ocenilo, da to, da naloge, ki so poverjene Komisiji in ECB v okviru Pogodbe o EMS, ne zajemajo izvajanja nobene lastne pristojnosti za odločanje in zavezujejo le EMS, ne preprečuje tega, da se zahteva odškodnina od teh dveh institucij zaradi njunega domnevno protipravnega ravnanja v okviru sprejetja memoranduma o soglasju v imenu EMS. Naloge, zaupane Komisiji in ECB v okviru Pogodbe o EMS, namreč ne izkrivljajo pristojnosti, ki so na ti instituciji prenesene s pogodbama EU in DEU. Komisija tako v okviru Pogodbe o EMS ohranja vlogo varuha Pogodb, tako da ne bi smela podpisati memoranduma o soglasju, če dvomi v njegovo skladnost s pravom Unije. Sodišče zato meni, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo z ugotovitvijo, da ni pristojno za obravnavanje odškodninskih tožb, ki temeljijo na nezakonnosti nekaterih določb zadevnega memoranduma o soglasju, zgolj na podlagi ugotovitve, da sprejetja teh določb formalno ni mogoče pripisati niti Komisiji niti ECB.

Poleg tega se je Sodišče odločilo, da bo samo odločilo o odškodninski tožbi, ker stanje postopka v tej zadevi to dovoljuje. Glede tega je opozorilo, da je nepogodbena odgovornost Unije odvisna od izpolnitve več pogojev, med drugim mora biti ravnanje, ki se očita instituciji Unije, nezakonito, za ugotovitev česar je treba dokazati dovolj resno kršitev pravnega pravila, katerega cilj je podeliti pravice posameznikom. Glede tega pogoja je Sodišče poudarilo, da je v obravnavanem primeru pravno pravilo, katerega cilj je podeliti pravice

84| Sklepi Splošnega sodišča z dne 16. oktobra 2014, *Mallis in Malli/Komisija in ECB* (T-327/13, [EU:T:2014:909](#)), *Tameio Pronoias Prosoipokou Trapezis Kyprou/Komisija in ECB* (T-328/13, [EU:T:2014:906](#)), *Chatzithoma/Komisija in ECB* (T-329/13, [EU:T:2014:908](#)), *Chatziioannou/Komisija in ECB* (T-330/13, [EU:T:2014:904](#)) ter *Nikolaou/Komisija in ECB* (T-331/13, [EU:T:2014:905](#)).

85| Sklepi Splošnega sodišča z dne 10. novembra 2014, *Ledra Advertising/Komisija in ECB* (T-289/13, [EU:T:2014:981](#)), *Eleftheriou in drugi/Komisija in ECB* (T-291/13, [EU:T:2014:978](#)) in *Theophilou/Komisija in ECB* (T-293/13, [EU:T:2014:979](#)).

posameznikom, člen 17(1) Listine o temeljnih pravicah, ki določa, da ima vsakdo pravico imeti v posesti svojo zakonito pridobljeno lastnino. Čeprav Listina ni naslovljena na države članice, kadar ne izvajajo prava Unije, pa se brez omejitev naslavlja na institucije Unije, tudi kadar delujejo zunaj pravnega okvira Unije, kot v okviru EMS. Komisija mora torej zagotoviti, da je memorandum, kakršen je izpodbijani, skladen s temeljnimi pravicami, zagotovljenimi z Listino. Vendar po mnenju Sodišča ta pogoj za vzpostavitev nepogodbene odgovornosti Unije v obravnavanem primeru ni izpolnjen. Sprejetje navedenega memoranduma namreč ustreza cilju v splošnem interesu, ki ga uresničuje Unija, in sicer zagotavljanju stabilnosti bančnega sistema euroobmočja. Ob upoštevanju tega cilja in glede na neposredno tveganje finančnih izgub, ki bi ogrozilo imetnike vlog v primeru stečaja zadevnih dveh bank, ti ukrepi ne pomenijo nesorazmernega in nedopustnega posredovanja, ki posega v bistvo lastninske pravice imetnikov vlog, in jih zato ni mogoče šteti za neutemeljene omejitve.

Na drugem mestu je Sodišče v sestavi velikega senata v sodbi **Dowling in drugi** (C-41/15, [EU:C:2016:836](#)), izdani 8. novembra 2016, odločilo o *skladnosti povečanja kapitala banke, ki so ga irski javni organi odredili brez soglasja skupščine delničarjev te banke, s pravom Unije v položaju, v katerem obstajajo resne motnje v gospodarstvu in finančnem sistemu države članice*. Spor o glavni stvari je potekal med družbeniki in delničarji družbe, ki ima v lasti kreditno institucijo, ter irskim ministrom za finance in se je nanašal na njihovo zahtevo za razveljavitev odredbe, ki jo je izdalo High Court na predlog tega ministra in s katero je bilo tej družbi odrejeno povečanje kapitala in izdaja novih delnic ministru za znesek, ki je nižji od njihove nominalne vrednosti. Ta ukrep, ki je namenjen dokapitalizaciji navedene kreditne institucije, je bil sprejet v okviru dokapitalizacije nacionalnih bank v skladu z zavezami, ki izhajajo iz Izvedbenega sklepa 2011/77 o finančni pomoči Unije Irski⁸⁶.

Sodišče je glede tega poudarilo, da je namen Direktive 77/91⁸⁷ minimalna enakovredna zaščita za delničarje in upnike delniških družb. Ukrepi, določeni s to direktivo, za ustanovitev, ohranitev, povečanje in zmanjšanje kapitala teh družb zagotavljajo tako zaščito proti dejanjem organov teh družb in tako zadevajo njihovo redno delovanje.

Vendar odredba iz postopka v glavni stvari pomeni izjemen ukrep, ki je bil sprejet v položaju, v katerem obstajajo resne motnje v gospodarstvu in finančnem sistemu države članice, in s katerim naj bi se odpravila sistemska nevarnost za finančno stabilnost Unije. Zato Direktiva 77/91 ne nasprotuje takemu izjemnemu ukrepu, ki so ga nacionalni organi sprejeli v gospodarsko resnem položaju brez soglasja skupščine delničarjev družbe in s ciljem preprečiti sistemsko tveganje za Unijo. Sodišče meni, da čeprav obstaja jasen javni interes za zagotovitev močnega in doslednega varstva delničarjev in upnikov po vsej Uniji, ni mogoče šteti, da ta interes v vseh okoliščinah prevlada nad splošnim interesom zagotovitve stabilnosti finančnega sistema, določenim s Pogodbami Unije.

XVI. SOCIALNA POLITIKA

Na področju socialne politike je mogoče navesti dve sodbi, ki se nanašata na prepoved diskriminacije na podlagi starosti.

Prvič, Sodišče je v sodbi **DI** (C-441/14, [EU:C:2016:278](#)), izdani 19. aprila 2016, v sestavi velikega senata potrdilo *možnost sklicevanja na splošno načelo prepovedi diskriminacije na podlagi starosti, kot je konkretizirano z Direktivo*

86 | Izvedbeni sklep Sveta z dne 7. decembra 2010 o finančni pomoči Unije Irski (2011/77/EU) (UL 2011, L 30, str. 34).

87 | Druga direktiva Sveta z dne 13. decembra 1976 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v skladu z drugim odstavkom člena 58 Pogodbe glede ustanavljanja delniških družb ter ohranjanja in spreminjanja njihovega kapitala, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti (77/91/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 21, str. 8).

2000/78⁸⁸, tudi v sporu med osebami zasebnega prava in pojasnilo obveznosti nacionalnega sodišča v primeru neskladnosti nacionalne sodne prakse s pravom Unije. V postopku v glavni stvari je šlo za veljavnost nacionalne ureditve, ki delavcu odreka pravico do odpravnine zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi, če ta lahko zahteva starostno pokojnino na podlagi pokojninskega sistema, h kateremu je delavec pristopil pred dopolnjenim 50. letom starosti, ne glede na to, ali se odloči ostati na trgu dela ali se upokojiti.

Sodišče je najprej pojasnilo, da Direktiva 2000/78 le konkretizira splošno načelo prepovedi diskriminacije na podlagi starosti na področju zaposlovanja in dela ter da je zato mogoče to načelo v sporu med posamezniki uveljavljati tudi zoper nacionalno ureditev, kakršna je ta v obravnavanem primeru.

Sodišče je nato opozorilo, da obveznost rezultata, ki zavezuje države članice glede uporabe direktiv, velja tudi za sodne organe. V teh okoliščinah je Sodišče pojasnilo, da zahteva po skladni razlagi vključuje obveznost nacionalnih sodišč, da po potrebi spremenijo ustaljeno sodno prakso, če ta temelji na razlagi nacionalnega prava, ki ni v skladu s cilji direktive. Niti načeli pravne varnosti in varstva zaupanja v pravo niti možnost posameznika, da začne postopek za ugotovitev odgovornosti zadevne države članice za kršitev prava Unije, ne morejo poseči v to obveznost.

Drugič, veliki senat Sodišča je v sodbi **Salaberria Sorondo** (C-258/15, [EU:C:2016:873](#)), izdani 15. novembra 2016, odločil o obstoju *diskriminacije na podlagi starosti v okviru omejitve zaposlovanja policistov na kandidate, ki še niso dosegli določene starosti*. V obravnavanem primeru je šlo za natečaj za zaposlitev policistov Baskovske avtonomne skupnosti, v katerem se je zahtevalo, da so kandidati mlajši od 35 let. Zadevna oseba, ki je starejša od 35 let, je trdila, da ta zahteva pomeni med drugim kršitev Direktive 2000/78⁸⁹.

Sodišče je razsodilo, da člen 2(2) Direktive 2000/78, v povezavi s členom 4(1) te direktive, ne nasprotuje nacionalni ureditvi, na podlagi katere morajo biti kandidati za delovno mesto policista, ki opravlja vse operativne ali izvršilne naloge v pristojnosti te policije, mlajši od 35 let. Posedovanje posebnih fizičnih sposobnosti, ki omogočajo izpolnjevanje treh bistvenih nalog policije avtonomne skupnosti, ki so varovanje oseb in premoženja, zagotavljanje svobodnega izvrševanja pravic in svoboščin vseh posameznikov ter zagotavljanje varnosti državljanov, je mogoče šteti za bistveno in odločilno poklicno zahtevo v smislu člena 4(1) Direktive 2000/78 za opravljanje tega poklica. Zato je mogoče za ureditev, kot je ta iz postopka v glavni stvari, šteti, prvič, da je primerna za uresničitev cilja zagotoviti operativno usposobljenost in dobro delovanje zadevne policije, in drugič, da ne presega tega, kar je nujno za uresničitev tega cilja. Ta cilj namreč zahteva, da se za ponovno vzpostavitev določene starostne strukture na posebne fizične sposobnosti ne gleda statično zgolj v trenutku natečaja, ampak dinamično, tako da se upoštevajo leta službovanja policista po zaposlitvi.

XVII. VARSTVO POTROŠNIKOV

Na področju varstva potrošnikov je treba posebej opozoriti na pet sodb. Prva se nanaša na potrošniške kreditne pogodbe, tri druge na nepoštene pogodbene pogoje in zlasti na pooblastilo nacionalnih sodišč za nadzor, zadnja pa na prehranske in zdravstvene trditve na živilih.

88 | Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. oktobra 2003 o prestrukturiranju okvira Skupnosti za obdavčitev energentov in električne energije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 1, str. 405).

89 | Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. oktobra 2003 o prestrukturiranju okvira Skupnosti za obdavčitev energentov in električne energije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 1, str. 405).

Prvič, veliki senat Sodišča je v združenih zadevah, iz katerih izhaja sodba **Gutiérrez Naranjo** in drugi (C-154/15, C-307/15 in C-308/15, [EU:C:2016:980](#)), izdana 21. decembra 2016, odločil o *nacionalni sodni praksi, ki časovno omejuje pravico potrošnikov do vračila zneskov, ki so bili neupravičeno plačani na podlagi nepoštenega pogoja v smislu Direktive 93/13 o nepoštenih pogojih*⁹⁰. Postopki v glavni stvari so se nanašali na klavzule v pogodbah o hipotekarnih kreditih, ki so določale minimalno obrestno mero, pod katero se variabilne obresti niso mogle znižati. Čeprav so bile te klavzule „o minimalni obrestni meri“ razglašene za nepoštene s predhodno sodbo nacionalnega vrhovnega sodišča, ob upoštevanju sodne prakse Sodišča v zvezi z razlago Direktive 93/13, je to sodišče vseeno na splošno omejilo restitucijske učinke ugotovitve ničnosti teh klavzul na zneske, ki so bili neupravičeno plačani po razglasitvi njegove temeljne sodbe. V teh okoliščinah so predložitvena sodišča, pri katerih so tožbe vložili potrošniki, ki so čutili posledice uporabe navedenih klavzul o minimalni obrestni meri, postavila vprašanje, ali je taka časovna omejitev učinkov razglasitve ničnosti v skladu z Direktivo 93/13.

Sodišče je v sodbi poudarilo, da mora biti posledica ugotovitve nepoštenosti pogodbenega pogoja v smislu Direktive 93/13 to, da se ponovno vzpostavi položaj potrošnika, v katerem bi ta bil, če ne bi bilo tega pogoja. Zato mora v obravnavanem primeru ugotovitev nepoštenosti klavzul „o minimalni obrestni meri“ omogočiti restitucijo prednosti, ki so bile neupravičeno pridobljene na škodo potrošnikov. Glede tega je Sodišče pojasnilo, da lahko nacionalno sodišče odloči, da zaradi pravne varnosti njegova sodba ne vpliva na položaje, o katerih je bilo dokončno odločeno s prejšnjimi sodnimi odločbami, zgolj Sodišče pa je pristojno, da odloča o časovnih omejitvah, ki jih je treba uporabiti pri njegovi razlagi pravila prava Unije. Poleg tega časovna omejitev učinkov ničnosti klavzul „o minimalni obrestni meri“, kot jo je določilo nacionalno vrhovno sodišče, ker potrošnikom odvzema pravico do pridobitve restitucije vseh zneskov, ki so jih neupravičeno plačali, zagotavlja le nepopolno in nezadostno varstvo potrošnikov. V teh okoliščinah taka omejitev ne pomeni niti ustreznega niti učinkovitega sredstva za doseg prenehanja uporabe te vrste klavzul, kar je v nasprotju s tem, kar določa Direktiva. Sodišče je tako ugotovilo, da pravo Unije nasprotuje tej časovni omejitvi restitucijskih učinkov, povezanih z ničnostjo nepoštenega pogodbenega pogoja.

Drugič, Sodišče je s sodbo **Radlinger in Radlingerová** (C-377/14, [EU:C:2016:283](#)), izdana 21. aprila 2016, pojasnilo – *v okviru postopka zaradi insolventnosti – pristojnost nacionalnega sodišča, da po uradni dolžnosti preuči, ali trgovci spoštujejo pravila prava Unije na področju varstva potrošnikov*. Spor o glavni stvari se je nanašal na češko ureditev, s katero se nacionalnim sodiščem ni priznavala taka pristojnost za pogodbene pogoje v potrošniški kreditni pogodbi.

Sodišče je najprej ugotovilo, da člen 7(1) Direktive 93/13 o nedovoljenih pogojih⁹¹ nasprotuje taki nacionalni ureditvi, ki, prvič, ne dopušča tega preizkusa za navedene pogodbe, čeprav ima sodišče za to na voljo potrebne pravne in dejanske elemente, in drugič, navedeno sodišče pooblašča le, da obravnava nekatere terjatve, in to le v zvezi z omejenim številom očitkov. Poleg tega je Sodišče poudarilo, da mora v skladu s členom 10(2) Direktive 2008/48 o potrošniških kreditnih pogodbah⁹² nacionalno sodišče, ki odloča o sporu glede terjatev, temelječih na taki pogodbi, po uradni dolžnosti preveriti, ali so bile informacije v zvezi s kreditom (kot je letna efektivna obrestna mera), ki morajo biti omenjene v tej pogodbi, navedene jasno in jedrnato. Zato mora določiti vse posledice, ki so v primeru kršitve te obveznosti predpisane z nacionalnim pravom. Kazni, ki se uporabijo v tem okviru, morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne v smislu člena 23 Direktive 2008/48.

90| Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288).

91| Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288).

92| Direktiva 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS (UL, L 133, str. 66, ter popravki v UL 2009, L 207, str. 14, UL 2010, L 199, str. 40, in UL 2015, L 36, str. 15).

Sodišče je pojasnilo tudi, da v skladu s to direktivo pojem „skupni znesek kredita“, ki mora biti naveden v kreditni pogodbi, ne more vključevati nobenega od zneskov, ki spadajo v „skupni znesek kredita“, kot so administrativni stroški, obresti, provizije in vse druge vrste stroškov, ki se jih je potrošnik zavezal plačati. Napačna vključitev teh zneskov v skupni znesek kredita povzroči prenizko oceno letne efektivne obrestne mere in torej vpliva na pravilnost informacij, ki jih mora posojilodajalec navesti v kreditni pogodbi. Nazadnje je glede preučitve nepoštenosti kazni, ki se naložijo potrošniku, ki ne izpolni svojih obveznosti, Sodišče poudarilo, da mora nacionalno sodišče oceniti kumulativni učinek vseh pogodbenih pogojev in – če ugotovi, da je več pogojev take pogodbe nepoštenih – zavrnilo uporabo vseh teh pogojev in ne le nekaterih od njih.

Tretjič, v zadevi, v kateri je bila izdana sodba **Finanmadrid EFC** (C-49/14, [EU:C:2016:98](#)), razglašena 18. februarja 2016, je Sodišče podalo pojasnila o *obsegu pristojnosti nacionalnega sodišča za odločanje o ničnosti nepoštenega pogoja v potrošniški pogodbi v okviru izvedbe postopka za izdajo plačilnega naloga*. Ta zadeva se je nanašala na špansko ureditev, ki po eni strani – razen izjemoma – ne določa posredovanja sodišča v postopku za izdajo plačilnega naloga in po drugi tudi temu ne omogoča, da po uradni dolžnosti preveri morebitni obstoj nepoštenih pogodbenih pogojev v okviru izvršbe navedenega plačilnega naloga.

Glede tega je Sodišče razsodilo, da je potrošnik lahko soočen z izvršilnim naslovom, ne da bi kadar koli v postopku koristil jamstvo, da se presoja nepoštenosti zadevnih pogojev opravi, če so delovanje in posebnosti postopka za izdajo plačilnega naloga take, da je postopek za izdajo plačilnega naloga ob neobstoju posebnih okoliščin, zaradi katerih sodnik posreduje v postopku, končan brez kakršne koli možnosti za nadzor, ali obstajajo nepošteni pogoji v pogodbi med prodajalcem oziroma ponudnikom in potrošnikom, in če sodišče, ki mu je predložen predlog za izvršbo plačilnega naloga, nima pristojnosti, da po uradni dolžnosti presoja, ali obstajajo taki pogoji. Taka postopkovna ureditev lahko ogrozi učinkovitost varstva pravic iz Direktive 93/13. Učinkovito varstvo teh pravic je mogoče namreč zagotoviti le, če navedeni postopkovni sistem v postopku za izdajo plačilnega naloga ali postopku izvršbe plačilnega naloga dovoljuje nadzor morebitne nepoštenosti pogojev v zadevni pogodbi po uradni dolžnosti.

Po mnenju Sodišča tega preudarka ni mogoče izpodbiti, če nacionalno postopkovno pravo šteje odločbo, ki jo je sprejel organ, ki mu je bil predložen predlog za izdajo plačilnega naloga, za pravnomočno in ji priznava učinke, ki so podobni učinkom sodne odločbe. Taka ureditev namreč ni v skladu z načelom učinkovitosti, ker v postopkih, ki jih sprožijo prodajalci ali ponudniki proti potrošnikom, onemogoča ali močno otežuje uporabo zaščitne, ki jo Direktiva 93/13 želi zagotoviti potrošnikom.

Četrto, Sodišče je 8. decembra 2016 v sodbi **Verein für Konsumenteninformation** (C-127/15, [EU:C:2016:934](#)) pojasnilo po eni strani *področje uporabe Direktive 2008/48*⁹³, po drugi strani pa *odstopanja od obveznosti potrošniku zagotoviti predpogodbene informacije, ki jo ta direktiva določa*. Spor o glavni stvari je potekal med združenjem za informiranje potrošnikov in agencijo za izterjavo terjatev v zvezi s prakso zadnjenavedene, v okviru katere s potrošniki sklepa dogovore o novem načrtu obročnega odplačevanja dolgov, ki se nanašajo na odobritev odloga plačila, ne da bi jim zagotovila predpogodbene informacije.

Ker se Direktiva 2008/48 ne uporablja za kreditne pogodbe, s katerimi se podelijo krediti brez obresti in kakršnih koli drugih stroškov, je Sodišče najprej pojasnilo, da se dogovor o novem načrtu obročnega odplačevanja kredita, sklenjen med potrošnikom in dajalcem kredita prek agencije za izterjavo terjatev, ne nanaša na „brezplačen“ odlog plačila, če se potrošnik s tem dogovorom zaveže odplačati celoten znesek tega kredita ter plačati obresti in stroške, ki niso bili določeni s prvotno pogodbo, v skladu s katero je bil navedeni kredit odobren. Te ugotovitve ni mogoče omajati s tem, da skupni zneski obresti in stroškov, določeni v takem

93 | Direktiva 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS (UL L 133, str. 66).

dogovoru, ne presegajo zneskov, ki bi se zahtevali ob neobstoju navedenega dogovora v skladu z nacionalnimi predpisi.

Sodišče je razsodilo tudi, da je treba agencijo za izterjavo terjatev, ki v imenu dajalca kredita sklene dogovor o novem načrtu obročnega odplačevanja neodplačanega kredita, vendar deluje kot kreditni posrednik le v pomožni funkciji, šteti za kreditnega posrednika v smislu Direktive 2008/48 in da torej ni zavezana potrošniku zagotoviti predpogodbenih informacij v skladu s členoma 5 in 6 te direktive. Vendar je Sodišče poudarilo, da ta izjema od obveznosti zagotoviti predpogodbene informacije ne vpliva na raven varstva potrošnikov, določeno z Direktivo 2008/48, in ne posega v obveznost dajalca kredita, da zagotovi, da potrošnik prejme predpogodbene informacije iz teh členov 5 in 6.

Petič in nazadnje, Sodišče je v sodbi **Verband Sozialer Wettbewerb** (C-19/15, [EU:C:2016:563](#)), izdani 14. julija 2016 odločalo, *ali prehranske ali zdravstvene trditve o živilu v komercialnem obveščanju, ki je naslovljeno izključno na zdravstvene delavce, spadajo na področje uporabe Uredbe št. 1924/2006*⁹⁴. Spor o glavni stvari je potekal med združenjem za varstvo konkurence in družbo, ki prodaja živilo, glede reklamnega dopisa, ki ga je zadnjenavedena poslala izključno zdravnikom. V tem okviru je združenje trdilo zlasti, da je ta dopis vseboval zdravstvene trditve, prepovedane z Direktivo št. 1924/2006.

Sodišče je v sodbi menilo, da te prehranske ali zdravstvene trditve pomenijo komercialno obveščanje, ki spada na področje uporabe Uredbe št. 1924/2006, tudi če tako obveščanje ni naslovljeno na končnega potrošnika, ampak izključno na zdravstvene delavce. Pojem „komercialno obveščanje“ v smislu te uredbe se nanaša med drugim na obveščanje v obliki oglaševanja živil, ki je namenjeno neposredni ali posredni promociji teh živil. Tako obveščanje je lahko tudi v obliki reklamnega dopisa, ki ga nosilci živilske dejavnosti naslovijo na zdravstvene delavce v smislu te uredbe, da bi ti strokovni delavci – odvisno od primera – svojim pacientom priporočili nakup in/ali uživanje navedenih živil.

Poleg tega ni mogoče izključiti, da tudi zdravstvenih delavcev ne bi zavedle nenatančne, dvoumne ali zavajajoče prehranske ali zdravstvene trditve, in tako obstaja tveganje, da bi končnim potrošnikom povsem dobroverno prenesli napačne podatke. Zato Sodišče meni, da uporaba Uredbe št. 1924/2006 za prehranske ali zdravstvene trditve pri komercialnem obveščanju, namenjenem zdravstvenim delavcem, v okviru notranjega trga prispeva k visoki ravni varstva potrošnikov.

XVIII. OKOLJE

Sodišče je v sestavi velikega senata 8. novembra 2016 v sodbi **Lesoochranárske zoskupenie VLK** (C-243/15, [EU:C:2016:838](#)) preučilo, *ali člen 47 Listine o temeljnih pravicah, v povezavi s členom 9 Aarhuške konvencije*⁹⁵, *nasprotuje nekaterim nacionalnim natančnim postopkovnim pravilom v zvezi z vložitvijo tožbe okoljevarstvenega združenja zoper odločbo o izdaji dovoljenja za projekt*. Do spora v glavni stvari je prišlo, ker se združenju za varstvo okolja ni priznal status stranke v upravnem postopku v zvezi z izdajo dovoljenja za projekt, ki naj bi se izvedel na zaščitenem območju, v skladu s členom 6(3) Direktive 92/43⁹⁶. Ker je bila pritožba združenja zoper

94| Uredba (ES) št. 1924/2006 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o prehranskih in zdravstvenih trditvah na živilih (UL L 404, str. 9).

95| Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki je bila podpisana 25. junija 1998 v Aarhusu in odobrena v imenu Evropske skupnosti s Sklepom Sveta 2005/370/ES z dne 17. februarja 2005 (UL L 124, str. 1).

96| Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 102), nazadnje spremenjena z Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 o prilagoditvi nekaterih direktiv na področju okolja zaradi pristopa Republike Hrvaške (UL L 158, str. 193).

to zavrnitev zavrnjena z obrazložitvijo, da se je upravni postopek v zvezi z izdajo dovoljenja vsebinsko končal pred izdajo pravnomočne sodne odločbe o njenem „statusu stranke“, je predložitveno sodišče vprašalo, ali pravo Unije nasprotuje taki razlagi postopkovnih pravil, pri čemer pa se sklicuje na obstoj drugega pravnega sredstva, ki bi ga združenje lahko vložilo glede vsebine po sprejetju upravne odločbe o izdaji dovoljenja.

Glede tega je Sodišče po eni strani opozorilo, da ima organizacija za varstvo okolja, ki izpolnjuje zahteve iz člena 2(5) Aarhuške konvencije v smislu njenega člena 6, pravico do sodelovanja v postopku sprejemanja odločitve o zahtevku za izdajo dovoljenja za projekt, ki lahko pomembno vpliva na okolje, ker je treba v okviru tega postopka sprejeti eno od odločb iz člena 6(3) Direktive 92/43. Glede pravice do učinkovitega pravnega sredstva iz člena 47 Listine je Sodišče po drugi strani opozorilo, da odločbe, ki jih sprejmejo nacionalni organi v okviru navedenega člena 6(3) Direktive 92/43, spadajo na področje uporabe člena 9(2) Aarhuške konvencije. Ta določba omejuje polje proste presoje držav članic pri določanju vrst pravnih sredstev z namenom zagotoviti „širok dostop do pravnega varstva“.

Sodišče je zato ugotovilo, da člen 47 Listine, v povezavi s členom 9(2) in (4) Aarhuške konvencije, v delu, v katerem določa pravico do učinkovitega sodnega varstva, v pogojih, ki zagotavljajo širok dostop do pravnega varstva, nasprotuje zavrnitvi zahtevka, da se združenju za varstvo okolja prizna status stranke v postopku, z obrazložitvijo, da se je zadevni upravni postopek končal. Glede tega je Sodišče poudarilo, da če bi bil navedenemu združenju priznan status stranke v upravnem postopku, bi mu bilo omogočeno aktivnejše sodelovanje v postopku odločanja s tem, da bi lahko bolj upošteveno razvijalo svoje argumente glede nevarnosti škodovanja celovitosti zaščitenega območja s predvidenim projektom, ki bi jih morali upoštevati nacionalni organi pred izdajo dovoljenja za ta projekt in njegovo izvedbo. Sodišče je navedlo tudi, da je status „stranke v postopku“ nujen za možnost vložitve ničnostne tožbe zoper odločbo o izdaji dovoljenja za projekt, ki naj bi se izvedel na zaščitenem območju, zato je končanje upravnega postopka za izdajo dovoljenja, preden je bilo odločeno o tem zahtevku za priznanje statusa, v nasprotju z zgoraj navedenimi določbami Listine in Aarhuške konvencije.

Sodišče je s sodbo *Borealis Polyolefine in drugi* (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 in od C-391/14 do C-393/14, [EU:C:2016:311](#)), izdano 28. aprila 2016, odločilo o *veljavnosti člena 15(3) Sklepa 2011/278⁹⁷ ter člena 4 Sklepa 2013/448⁹⁸ in Priloge II k temu sklepu*. V postopku v glavni stvari je več podjetij izpodbijalo veljavnost nacionalnih odločb o dodelitvi pravic do emisije toplogrednih plinov za obdobje od leta 2013 do leta 2020. Pri teh nacionalnih odločbah se je uporabljal enotni medresorski korekcijski faktor iz člena 10a(5) Direktive 2003/87⁹⁹, torej korekcijski faktor, ki se uporabi, če je količina pravic, ki jih države članice dodelijo brezplačno, večja od največje mogoče količine brezplačno dodeljenih pravic, ki jo določi Komisija. V utemeljitev svojih tožb tožeče stranke zlasti trdijo, da sta sklepa 2011/278 in 2013/448, ki vsebujeta izvedbene ukrepe v zvezi z Direktivo 2003/87, delno neveljavna.

Prvič, Sodišče je ugotovilo, da je Sklep 2011/278, s katerim je izključeno upoštevanje emisij proizvajalcev električne energije pri določitvi največje letne količine pravic, ki se podelijo brezplačno, veljaven. Iz Direktive 2003/87 namreč izhaja, da se v nasprotju z emisijami, ki jih ustvarijo industrijske naprave, emisije, ki jih ustvarijo proizvajalci električne energije, nikoli ne upoštevajo za ta namen. Asimetrično obravnavanje zadevnih emisij,

97 | Sklep Komisije z dne 27. aprila 2011 o določitvi prehodnih pravil za usklajeno brezplačno dodelitev pravic do emisije na ravni Unije v skladu s členom 10a Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta (2011/278/EU) (UL L 130, str. 1).

98 | Sklep Komisije z dne 5. septembra 2013 v zvezi z nacionalnimi izvedbenimi ukrepi za prehodno brezplačno dodeljevanje pravic do emisije toplogrednih plinov v skladu s členom 11(3) Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta (2013/448/EU) (UL L 240, str. 27).

99 | Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 7, str. 631), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2009/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. oktobra 2004 (UL L 140, str. 63).

s katerim se omejuje število razpoložljivih pravic, je po mnenju Sodišča v skladu s primarnim ciljem Direktive 2003/87, ki je zmanjšanje emisij toplogrednih plinov.

Drugič, glede veljavnosti določb Sklepa 2013/448, s katerim je določen enoten medresorski korekcijski faktor za leta od 2013 do 2020, je Sodišče na podlagi sobesedila in ciljev Direktive 2003/87 ugotovilo, da mora Komisija pri določanju največje letne količine pravic upoštevati zgolj emisije iz naprav, ki so vključene v sistem Unije od leta 2013. Ker pa je Komisija upoštevala podatke nekaterih držav članic o emisijah, ki jih ustvarjajo nove dejavnosti naprav, ki so bile vključene v sistem trgovanja s pravicami že pred letom 2013, je Sodišče ugotovilo, da ta vključitev v izračun največje letne količine pravic ni bila skladna z zahtevami iz člena 10a Direktive 2003/87 in da je tudi korekcijski faktor, določen v členu 4 Sklepa 2013/448 in v Prilogi II k temu sklepu, v nasprotju z Direktivo. Zato je razsodilo, da člen 4 Sklepa 2013/448 in Priloga II k temu sklepu nista veljavna.

Vendar je Sodišče omejilo časovne učinke svoje razglasitve neveljavnosti, da bi se upoštevali nevarnost hudih posledic za veliko število pravnih razmerij, ki so nastala v dobri veri, in cilji Direktive 2003/87.

XIX. MEDNARODNI SPORAZUMI

Kar zadeva mednarodne sporazume, je mogoče opozoriti na tri sodbe, ki se nanašajo na različne pridružitvene sporazume.

Veliki senat Sodišča je v sodbi **Genc** (C-561/14, [EU:C:2016:247](#)) z dne 12. aprila 2016 razlagalo *klavzulo „standstill“ iz člena 13 Sklepa št. 1/80 Pridružitvenega sveta EGS-Turčija*¹⁰⁰, ki državam članicam prepoveduje uvedbo novih omejitev v zvezi s pogoji dostopa do zaposlitve za delavce in njihove družinske člane, ki so na njihovem ozemlju zakonito. V postopku v glavni stvari je mladoleten otrok, turški državljan in rezident, katerega oče, prav tako turški državljan, je imetnik dovoljenja za stalno prebivanje na Danskem in ima tam stalno prebivališče kot zaposleni delavec, vložil prošnjo za izdajo dovoljenja za prebivanje. To prošnjo so danski organi zavrnil na podlagi nacionalne določbe, uvedene po dnevu začetka veljavnosti Sklepa št. 1/80 na Danskem¹⁰¹. V skladu s to določbo mora mladoletni otrok za združitev družine izkazati zadostne vezi z državo, kar pa ni mogoče, če je prošnja vložena po roku dveh let od dneva izdaje dovoljenja za prebivanje enemu od staršev.

Sodišče je ob sklicevanju na razlago, podano v sodbi **Dogan**¹⁰², ugotovilo, da nacionalna ureditev države članice, ki otežuje združitev družine z zaostritvijo pogojev za prvi sprejem mladoletnih otrok turških državljanov, ki prebivajo v tej državi članici kot delavci, v primerjavi s pogoji, ki so se uporabljali ob začetku veljavnosti Sklepa št. 1/80, in ki lahko zato vpliva na opravljanje gospodarske dejavnosti teh turških državljanov v navedeni državi članici, za te državljanke pomeni novo omejitev uresničevanja prostega gibanja delavcev.

Po mnenju Sodišča lahko sicer cilj vključitve mladoletnega otroka pomeni nujni razlog v splošnem interesu, ki lahko upraviči sprejetje takega ukrepa. Vendar lahko to, da se zadostna vez z državo gostiteljico ne presoja glede na osebni položaj otrok, temveč glede na merilo, ki ne omogoča integracije v zadevno državo članico,

100| Sklep Pridružitvenega sveta št. 1/80 z dne 19. septembra 1980 o razvoju pridružitve, ki je priložen Pridružitvenemu sporazumu med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Turčijo, ki so ga Republika Turčija na eni strani ter države članice EGS in Skupnost na drugi strani podpisale v Ankaru 12. septembra 1963 in ki je bil v imenu Skupnosti sklenjen, odobren in potrjen s Sklepom Sveta z dne 23. decembra 1963 (64/732/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 11, str. 10).

101| Odstavek 13 člena 9 danskega zakona o tujcih, ki je bil uveden z zakonom št. 427 z dne 9. junija 2004.

102| Sodba Sodišča z dne 10. julija 2014, **Dogan** (C-138/13, [EU:C:2014:2066](#)).

kot je obdobje od izdaje dovoljenja za stalno prebivanje zadevnemu od staršev do dne vložitve prošnje za združitve družine, vodi do diskriminacije, ki ni utemeljena s pravom Unije.

Sodišče je s sodbo **SECIL** (C-464/14, [EU:C:2016:896](#)), izdano 24. novembra 2016, odločilo o *sočasni uporabi določb Pogodbe DEU in evro-mediteranskih pridružitvenih sporazumov, in sicer sporazumov ES-Tunizija*¹⁰³ in *ES-Libanon*¹⁰⁴, namenjenih zlasti vzpostavitvi pogojev za postopno liberalizacijo kapitalskih tokov. V okviru spora med družbo rezidentko na Portugalskem in portugalskimi davčnimi organi je bilo Sodišče zaproseno, naj med drugim odgovori na vprašanje, ali je davčna ureditev, v skladu s katero lahko taka družba pod nekaterimi pogoji iz svoje davčne osnove izvzame dividende, ki jih je prejela od družbe rezidentke te države članice, ne sme pa izvzeti dividend, ki jih je prejela od družbe rezidentke Tunizije oziroma Libanona, v nasprotju z zgoraj navedenima sporazumoma ter členi od 63 do 65 PDEU.

Sodišče je po preučitvi predmeta in cilja navedenih sporazumov ugotovilo, da imata člen 34 Sporazuma ES-Tunizija in člen 31 Sporazuma ES-Libanon neposreden učinek na prosti pretok kapitala. Nato je Sodišče ugotovilo, da lahko zadevna nacionalna ureditev odvrne družbe rezidentke na Portugalskem od kapitalskih naložb v družbe s sedežem v tretjih državah, kot sta Republika Tunizija in Libanonska republika, in zato načeloma pomeni omejitev prostega pretoka kapitala, ki ni prepovedana samo v skladu s členom 63 PDEU, temveč tudi v skladu z zgoraj navedenimi določbami navedenih sporazumov.

Vendar je Sodišče poudarilo, da je mogoče tako omejitve utemeljiti z nujnimi razlogi v splošnem interesu, povezanimi z nujnostjo zagotavljanja učinkovitosti davčnega nadzora. Tako bi lahko bilo, kadar davčni organi zadevne države članice ne morejo pridobiti podatkov od tretje države, s katerimi bi bilo mogoče preveriti, ali so izpolnjeni vsi pogoji za možnost izvzema dividend, ki jih je prejela družba rezidentka te države članice. Vendar je Sodišče pojasnilo, da zavrnitve priznanja delnega izvzema, ki se načeloma uporabi, če dohodki izhajajo iz dobička, ki dejansko ni bil obdavčen, ni mogoče upravičiti z nujnostjo, da se zagotovi učinkovitost davčnega nadzora, kadar je to izvzetje mogoče uporabiti v položajih, v katerih zavezanosti za davek družbe razdeljevalke v državi, v kateri je ta družba rezidentka, ni mogoče preveriti.

Kar zadeva možnost iz člena 64(1) PDEU, da država članica v razmerjih s tretjimi državami še dalje uporablja omejitve nekaterih kapitalskih tokov, ki so v nasprotju s členom 63 PDEU, če so že veljale 31. decembra 1993, je Sodišče pojasnilo, da ta časovni pogoj zahteva, da je bil pravni okvir, v katerega spada zadevna omejitev, od tega dne neprekinjeno del pravnega reda zadevne države članice. Če bi bilo drugače, bi država članica lahko kadar koli ponovno uvedla omejitve pretoka kapitala v tretje države ali iz njih, ki so v nacionalnem pravnem redu obstajale na dan 31. decembra 1993, a niso bile ohranjene. Glede tega je Sodišče razsodilo, da se država članica odpove možnosti iz člena 64(1) PDEU, če brez razveljavitve ali uradne spremembe veljavne ureditve sklene mednarodni sporazum, kakršen je pridružitveni sporazum, v katerem je v določbi, ki ima neposredni učinek, določena liberalizacija ene od vrst kapitala, določene v navedenem členu 64(1). Tako spremembo pravnega okvira je zato treba glede tega, kako vpliva na možnost sklicevanja na člen 64(1) PDEU, enačiti z uvedbo nove ureditve, ki temelji na logiki, ki je drugačna od tiste v veljavni ureditvi.

103| Evro-mediteranski sporazum o pridružitvi med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in Republiko Tunizijo na drugi strani, ki je bil podpisan 17. julija 1995 v Bruslju ter v imenu Evropske skupnosti in Evropske skupnosti za premog in jeklo odobren s Sklepom Sveta in Komisije z dne 26. januarja 1998 (98/238/ES, ESPJ) (UL L 97, str. 1).

104| Evro-mediteranski sporazum o pridružitvi med Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na eni strani ter Libanonsko republiko na drugi strani, ki je bil podpisan 17. junija 2002 v Luxembourg in v imenu Evropske skupnosti odobren s Sklepom Sveta z dne 14. februarja 2006 (2006/356/ES) (UL L 143, str. 1).

Sodišče je v sestavi velikega senata s sodbo **Svet/Front Polisario** (C-104/16 P, [EU:C:2016:973](#)), razglašeno 21. decembra 2016, ugodilo pritožbi Sveta zoper sodbo Splošnega sodišča¹⁰⁵ o razglasitvi delne ničnosti Sklepa 2012/497¹⁰⁶, s katerim je bil v imenu Unije potrjen sporazum o liberalizaciji EU-Maroko o spremembi prejšnjega pridružitvenega sporazuma¹⁰⁷ in, natančneje, določb s področja liberalizacije trgovine s kmetijskimi in ribiškimi proizvodi. Tožeča stranka je bila Front Polisario, organizacija, ki želi doseči neodvisnost Zahodne Sahare in ki nadzoruje majhen in zelo redko naseljen del njenega ozemlja, medtem ko je večji del trenutno pod nadzorom Maroka.

Glede dopustnosti ničnostne tožbe je Sodišče ugotovilo, da je Splošno sodišče napačno presodilo, da se sporazum o liberalizaciji uporablja za Zahodno Saharo in da ni mogoče šteti, da ima Front Polisario procesno upravičenje. Zato bi bilo treba njeno ničnostno tožbo zavreči kot nedopustno.

Prvič, glede razlage pridružitvenega sporazuma je Sodišče menilo, da Splošno sodišče ne bi smelo upoštevati le pravila razlage v dobri veri iz člena 31(1) Dunajske konvencije¹⁰⁸, temveč bi moralo v obravnavanem primeru upoštevati tudi načelo samoodločbe, ki je pravilo običajnega prava, kodificirano v členu 29 Dunajske konvencije, v skladu s katerim sporazum vsako pogodbenico zavezuje le na „njenem ozemlju“, če ni izrecno določeno drugače, in načelo relativnega učinka pogodb. Sodišče pa meni, da ta pravila in načeli nasprotujejo temu, da bi se štelo, da Zahodna Sahara spada na ozemeljsko področje uporabe pridružitvenega sporazuma, ker mora biti za njegovo izvajanje na tem ozemlju podano soglasje ljudstva Zahodne Sahare kot „tretjih strank“ sporazuma. Iz izpodbijane sodbe pa ni razvidno, da bi bilo izraženo tako soglasje.

Drugič, Sodišče je navedlo, da sta pridružitveni sporazum in sporazum o liberalizaciji zaporedni pogodbi in da je treba šteti, da določbe drugega prevladajo nad določbami prvega v smislu člena 30(2) Dunajske konvencije. Ob upoštevanju te povezave morajo določbe pridružitvenega sporazuma, ki s sporazumom o liberalizaciji niso bile izrecno spremenjene, za namene uporabe sporazuma o liberalizaciji prevladati, da bi se preprečila kakršna koli nezdržljivost med njimi. Zato sporazuma o liberalizaciji ob njegovi sklenitvi ni bilo mogoče razumeti tako, da je področje njegove uporabe zajemalo ozemlje Zahodne Sahare. Poleg tega te presoje ne omaja obstoj prakse po sklenitvi pridružitvenega sporazuma, v okviru katere maroški organi dejansko že več let uporabljajo določbe pridružitvenega sporazuma za Zahodno Saharo.

XX. SKUPNA ZUNANJA IN VARNOSTNA POLITIKA

Sodišče je v sodbi **National Iranian Oil Company/Svet** (C-440/14, [EU:C:2016:128](#)), izdani 1. marca 2016, v sestavi velikega senata na pritožbeni stopnji potrdilo sodbo Splošnega sodišča¹⁰⁹ o zavrnitvi ničnostne tožbe, ki jo je iransko javno podjetje, ki opravlja dejavnosti v sektorju za nafto in plin, vložilo zoper več sklepov Sveta o zamrznitvi sredstev, ki so se uporabili zato, ker je bilo zadevno podjetje v lasti in pod upravljanjem iranske

105| Sodba Splošnega sodišča z dne 10. decembra 2015, *Front Polisario/Svet* (T-512/12, [EU:T:2015:953](#)).

106| Sklep Sveta z dne 8. marca 2012 o sklenitvi Sporazuma v obliki izmenjave pisem med Evropsko unijo in Kraljevino Maroko o vzajemnih ukrepih liberalizacije v zvezi s kmetijskimi proizvodi, predelanimi kmetijskimi proizvodi ter ribami in ribiškimi proizvodi, nadomestitvi protokolov 1, 2 in 3 ter njihovih prilog ter spremembah Evro-mediteranskega sporazuma o pridružitvi med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani ter Kraljevino Maroko na drugi strani (2012/497/EU) (UL L 241, str. 2).

107| Evro-mediteranski pridružitveni sporazum med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani in Kraljevino Maroko na drugi, podpisan v Bruslju 26. februarja 1996 in v imenu navedenih skupnosti odobren s Sklepom Sveta in Komisije 2000/204/ES, ESPJ z dne 24. januarja 2000 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 33, str. 175).

108| Dunajska konvencija o pravu pogodb z dne 23. maja 1969 (*Recueil des traités des Nations unies*, zv. 1155, str. 331).

109| Sodba Splošnega sodišča z dne 16. julija 2014, *National Iranian Oil Company/Svet* (T-578/12, [EU:T:2014:678](#)).

države ter je tej državi zagotavljalo finančna sredstva. V pritožbi je iransko podjetje Splošnemu sodišču med drugim očitalo, da je napačno uporabilo pravo, ker je menilo, da si je Svet lahko v svoji uredbi o sprejetju omejevalnih ukrepov proti Iranu legitimno pridržal pristojnost za sprejetje izvedbene uredbe o odreditvi zadevne zamrznitve sredstev. Pritožnica je sodbo Splošnega sodišča izpodbijala tudi v delu, v katerem je bilo z njo potrjeno, da je bil Svet upravičen odrediti zamrznitev sredstev na podlagi pravnega merila, ki se nanaša na zagotavljanje podpore iranski vladi.

Sodišče je zavrnilo pritožbo pritožnice in poudarilo, da čeprav je na splošno Komisija pooblaščenca za izvajanje uredb Sveta, si ta lahko pridržati izvajanje svojih uredb v ustrezno utemeljenih posebnih primerih. V obravnavanem primeru si je Svet pridržal pristojnost za sprejetje najobčutljivejših ukrepov, in sicer seznamov fizičnih in pravnih oseb, katerih sredstva se zamrznejo. Ker imajo take zamrznitve pomembne negativne učinke na življenje in gospodarske dejavnosti zadevnih oseb in morajo biti sprejete v kratkih rokih in po postopkih, katerih skladnost in usklajevanje lahko najlaže zagotavlja Svet, je Sodišče ugotovilo, da je Svet lahko razumno menil, da so zadevni omejevalni ukrepi posebni, na podlagi česar si lahko upravičeno pridržati izvedbena pooblastila.

Glede merila za določitev oseb, za katere veljajo ukrepi zamrznitve sredstev, je Sodišče presodilo, da je Splošno sodišče pravilno razlagalo razvoj tega merila. Glede tega je poudarilo, da je bil Svet, kot je pravilno presodilo Splošno sodišče, z letom 2012 razširiti navedeno merilo za določitev z vključitvijo fizičnih ali pravnih oseb, ki lahko kljub temu, da niso neposredno ali posredno povezane s širjenjem jedrskega orožja, to širjenje spodbujajo z zagotavljanjem sredstev ali podpore iranski vladi, zaradi katerih lahko ta izvaja svoj program širjenja.

Sodišče je v sodbi **H/Svet in Komisija** (C-455/14, [EU:C:2016:569](#)) z dne 19. julija 2016 razveljavilo sklep Splošnega sodišča¹¹⁰, s katerim se je to izreklo za *nepristojno za odločanje o tožbi italijanske sodnice, napotene na policijsko misijo Evropske unije (EUPM) v Sarajevu, za razglasitev ničnosti dveh odločb EUPM o njeni premestitvi v regionalni urad te misije*. Tožeča stranka je v utemeljitev tožbe med drugim navedla, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ko se je izreklo za nepristojno za odločanje o njeni tožbi.

Sodišče je uvodoma in potem ko je opozorilo, da načeloma ni pristojno v zvezi z določbami, ki se nanašajo na SZVP, ugotovilo, da sta sporni odločbi povezani z operativnim ukrepom Unije, sprejetim in vodenim v okviru SZVP. Taka okoliščina pa ne pomeni nujno, da je treba v obravnavanem primeru izključiti pristojnost sodišča Unije. Po eni strani so namreč sodišča Unije v skladu s členom 270 PDEU pristojna za odločanje o vseh tožbah, ki jih vložijo uslužbenci Unije, ki so bili napoteni na EUPM. Po drugi strani iz Sklepa 2009/906¹¹¹ izhaja, da za osebe, ki ga dodelijo države članice, in osebe, ki ga dodelijo institucije Unije, veljajo enaka pravila v zvezi z opravljanjem njihovih nalog na „območju operacije“. Zato omejitev, ki pomeni odstopanje od pristojnosti sodišča Unije v zvezi z določbami, ki se nanašajo na SZVP, ne more izključiti njegove pristojnosti glede nadzora nad akti upravljanja s kadri, ki se nanašajo na osebe, ki ga dodelijo države članice, in katerih cilj je izpolnjevanje potreb misije na območju operacije. Zato je za nadzor nad temi akti pristojno Splošno sodišče, v okviru pritožbe pa Sodišče.

110| Sklep Splošnega sodišča z dne 10. julija 2014, *H/Svet in drugi* (T-271/10, [EU:T:2014:702](#)).

111| Sklep Sveta 2009/906/SZVP z dne 8. decembra 2009 o policijski misiji Evropske unije (EUPM) v Bosni in Hercegovini (BiH) (UL L 322, str. 22).

C | DEJAVNOST SODNEGA TAJNIŠTVA SODIŠČA V LETU 2016

Timothy MILLETT, namestnik sodnega tajnika

Glavne dejavnosti sodnega tajništva Sodišča prispevajo k izpolnjevanju treh bistvenih nalog, ki so mu zaupane z določbami, ki ga urejajo.

Ker je v skladu s Poslovníkom odgovorno za sprejemanje, posredovanje in hranjenje vseh dokumentov, sodno tajništvo skrbi predvsem za pravilen potek postopkov in vodi spise zadev, ki potekajo pred Sodiščem, od vpisa vloge, s katero se postopek začne, v vpisnik sodnega tajništva do vročitve odločbe, s katero se postopek konča, zadevnim strankam.

V okviru opravljanja prve od teh nalog – in njenem nadaljevanju – sodno tajništvo z zastopniki strank in s tretjimi osebami prav tako vzdržuje potrebne stike glede nerešenih ali končanih zadev, in to v vseh uradnih jezikih Evropske unije.

Nazadnje je sodno tajništvo na voljo članom sodišča, ki jim pomaga pri vseh uradnih dejavnostih. Ta pomoč seveda zajema obravnavanje številnih postopkovnih vprašanj, ki se postavljajo med celotnim obravnavanjem zadeve, in dejavno sodelovanje članov sodnega tajništva na obravnavah sodišča in administrativnih sejah njegovih senatov, pa tudi vključenost vodstva sodnega tajništva v delo različnih odborov in zlasti odbora, pristojnega za preučitev sprememb Statuta Sodišča in njegovega poslovníka.

V nadaljevanju bo predstavljen kratek statistični pregled sodne dejavnosti v preteklem letu in zato tudi dejavnosti sodnega tajništva v okviru treh zgoraj navedenih nalog.

I. KRATEK STATISTIČNI PREGLED SODNE DEJAVNOSTI V LETU 2016

Kot je razvidno iz zgoraj navedenega, na dejavnost sodnega tajništva neposredno vpliva število zadev, predloženih Sodišču – nad katerim to nima nobenega nadzora – in v manjši meri število zadev, ki jih Sodišče konča. Preteklo leto je bilo tako kot leto 2015 zaznamovano z intenzivno sodno dejavnostjo, ki odraža tako vitalnost prava Evropske unije kot pomen, ki ga Sodišče pripisuje hitremu reševanju sporov, ki so mu predloženi.

Vložene zadeve

Sodišču je bilo leta 2016 predloženih 692 zadev. Število novih zadev je torej nekoliko manjše kot prejšnje leto, ko je bilo doseženo rekordno število 713 vloženi zadev, toda najbolj pri razpredelnih v nadaljevanju pade v oči razporeditev teh zadev glede na vrsto postopka. Od 692 zadev, vloženi leta 2016, je šlo namreč pri 470 zadevah za predloge za sprejetje predhodne odločbe, kar pomeni skoraj 70 % vseh zadev, ki so bile Sodišču predložene tega leta. Nikoli v zgodovini Sodišča ni bilo vloženi toliko predlogov za sprejetje predhodne odločbe. Število direktnih tožb (ničnostne tožbe, tožbe zaradi opustitve ukrepanja ali tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti) pa je bilo s 35 zadevami na zgodovinsko najnižji ravni, medtem ko se je število pritožb s 175 zadevami (vse kategorije) rahlo zmanjšalo, kar je mogoče deloma pripisati zmanjšanju števila zadev, ki jih je končalo Splošno sodišče, zaradi posebnih razmer, v katerih se je znašlo to sodišče leta 2016 (odhod in prihod številni članov, povezana zlasti s preoblikovanjem strukture sodstva Evropske unije).

Poleg posebej velikega števila predlogov za sprejetje predhodne odločbe, vloženih pri Sodišču leta 2016, je zanimiv njihov izvor. Sodišča vseh držav članic razen ene so se namreč leta 2016 obrnila na Sodišče, da bi mu predložila vprašanja v zvezi z razlago ali veljavnostjo prava Unije. Iz tega trenda je razvidno, da pomen tega postopka ne narašča le v državah, ki so že dolgo članice Evropske unije (veliko predlogov leta 2016 namreč izvira iz Nemčije, Italije ali Španije), temveč tudi v državah, ki so k Uniji pristopile pozneje, leta 2004, 2007 ali 2013. Kar 18 predlogov so leta 2016 tako vložila bolgarska sodišča, medtem ko so 19 predlogov za sprejetje predhodne odločbe na Sodišče naslovila poljska sodišča, kar je največ vloženih predlogov v enem letu iz Poljske od njenega pristopa k Uniji leta 2004. Zanimivo je tudi, da so britanska sodišča kljub številnim negotovostim, povezanim z izidi referendumom z dne 23. junija 2016, v preteklem letu na Sodišče naslovila 23 predlogov, kar je največ predlogov za sprejetje predhodne odločbe iz Združenega kraljestva od leta 2011.

Nazadnje je mogoče glede področij, na katera spadajo zadeve, ki so bile leta 2016 predložene v presojo Sodišča, ponovno navesti, da so zelo različna. Kot leta 2015 prva tri mesta zasedajo območje svobode, varnosti in pravice, obdavčitev ter intelektualna in industrijska lastnina, vendar je znatno povečano število zadev iz prve kategorije (76 zadev v zvezi z območjem svobode, varnosti in pravice v primerjavi z 52 v prejšnjem letu), kar je povezano z migracijsko krizo in ukrepi nacionalnih organov za soočanje z njo. Državne pomoči z 39 novimi zadevami, vloženimi leta 2016, prav tako sestavljajo nezanemarljiv del dela Sodišča, tako kot pravo o konkurenci, socialna politika ali promet.

Končane zadeve

Čeprav se je število vloženih zadev leta 2016 rahlo zmanjšalo, pa se je število končanih zadev močno povečalo, saj je Sodišče leta 2016 rešilo kar 704 zadeve, kar pomeni več kot 14-odstotno povečanje v primerjavi z letom 2015 (v katerem je bilo končanih 616 zadev). Pri večini teh zadev gre za predloge za sprejetje predhodne odločbe in pritožbe, ki skupaj obsegajo več kot 90 % zadev, ki jih je Sodišče rešilo leta 2016.

Glede načina rešitve zadeve je treba posebej opozoriti na dva elementa. Po eni strani gre za število zadev, v katerih je bilo razsojeno s sklepnimi predlogi, po drugi pa za znatno povečanje števila sklepov, ki imajo naravo sodne odločbe.

Sodišče je namreč leta 2016 izdalo 412 sodb, za kar 271 sodb (kar je 66 % skupnega števila sodb) od njih pa so bili prej izdani sklepni predlogi generalnega pravobranilca. Za primerjavo je število zadev, v katerih je bilo razsojeno s sklepnimi predlogi, leta 2015 obsegalo „samo“ 57 % števila sodb, razglašanih v tem letu.

Znatno se je povečalo tudi število sklepov, saj je Sodišče leta 2016 poleg štirih sklepov o začasni odredbi izdalo kar 232 sklepov, s katerimi se postopek konča. Za primerjavo, leta 2015 so bili taki sklepi izdani v 171 zadevah. Ta porast je v glavnem mogoče pojasniti z večjo uporabo instrumentov, ki jih določa Poslovnik za pospešitev obravnave zadev, in zlasti z možnostjo iz člena 99 tega poslovnika, da se z obrazloženim sklepom odloči o vprašanjih za predhodno odločanje, če so enaka vprašanjem, o katerih je Sodišče že odločalo, če je iz sodne prakse mogoče jasno sklepati, kakšen je odgovor na ta vprašanja, ali če ta odgovor ne dopušča nobenega razumnega dvoma. Leta 2016 je bilo tako skupno 55 zadev (v primerjavi s 37 leta 2015) končanih na podlagi te določbe.

Tudi na področju pritožb je bilo kar 89 zadev – ali skoraj polovica skupnega števila pritožb, končanih leta 2016 (189) – rešenih na podlagi člena 181 Poslovnika, v skladu s katerim lahko Sodišče odloči z obrazloženim sklepom, če je glavna ali nasprotna pritožba, ki mu je predložena, v celoti ali deloma očitno nedopustna ali očitno neutemeljena. Teh zadev je bilo leta 2015 samo 57.

Trajanje postopkov

Na podlagi kombinacije zgoraj navedenih dejavnikov je mogoče deloma pojasniti zelo pozitivne rezultate glede trajanja postopkov v preteklem letu. Povprečno trajanje postopkov predhodnega odločanja je bilo namreč 15 mesecev, kar je bilo doseženo že leta 2014 in pomeni najkrajše zabeleženo trajanje v zadnjih več kot tridesetih letih. Trajanje postopkov se je rahlo povečalo za obravnavo direktnih tožb (19,3 meseca), skrajšala pa se je obravnava pritožb. Ta je namreč leta 2016 trajala 12,9 meseca, kar je tudi najkrajše zabeleženo obdobje od ustanovitve Splošnega sodišča.

To skrajšanje obravnave pritožb je mogoče večinoma pojasniti z novim pristopom, ki ga je Sodišče leta 2016 uporabilo za obravnavo pritožb, vloženih na področju dostopa do dokumentov, javnih naročil ter intelektualne in industrijske lastnine. Če namreč Sodišče oceni, da je treba pritožbo, vloženo na enem od teh treh področij, zavrnilo na podlagi člena 181 Poslovnika, odslej v svoj sklep vključi analizo generalnega pravobranilca, ki mu je zadeva dodeljena, ne da bi se na razloge in trditve strank odzvalo z novim razlogovanjem, kar prispeva k znatnemu skrajšanju trajanja postopka.

Zaradi izčrpnosti je treba nazadnje navesti, da je bilo pri Sodišču leta 2016 vloženih veliko predlogov za uporabo hitrega postopka ali nujnega postopka predhodnega odločanja in da je to tem predlogom ugodilo v znatnem številu zadev. Pristojni senat je tako od 12 predlogov nujnega postopka predhodnega odločanja, ki so mu bili predloženi leta 2016, ugodil osmim od njih, medtem ko se je hitri postopek uporabil v štirih primerih (trikrat pri predhodnem odločanju in enkrat v okviru pritožbe). Obravnavanje teh zadev je ostalo zadovoljivo kratko, zlasti z vidika dejstva, da se odslej tudi v tej kategoriji zadev izdajajo sklepni predlogi: 2,7 meseca za obravnavanje zadev, za katere se uporabi nujni postopek predhodnega odločanja, in štiri mesece za obravnavanje zadev v zvezi s predhodnim odločanjem, za katere se uporabi hitri postopek. Kot leta 2015 je Sodišče prav tako prednostno obravnavalo sedem zadev.

Nerešene zadeve

Sodišče je 31. decembra 2016 obravnavalo še 872 nerešenih zadev (824 po združitvi), kar je malo manj nerešenih zadev kot konec leta 2015 (884 zadev).

II. KOMUNICIRANJE S STRANKAMI IN TRETJIMI OSEBAMI

Kot jasen odraz intenzivne sodne dejavnosti v preteklem letu so se stiki sodnega tajništva z zastopniki strank in, odvisno od primera, tretjimi osebami, glede nerešenih ali končanih zadev leta 2016 še okrepili in so razvidni med drugim iz naraščajoče količine procesnih listin, vpisanih v vpisnik sodnega tajništva, in števila obravnav. Število ustnih obravnav se je tako povečalo z 256 leta 2015 na 270 leta 2016, medtem ko so bili leta 2016 na 319 obravnavah predstavljeni sklepni predlogi, kar pomeni 33-odstotno povečanje v primerjavi s prejšnjim letom.

Organiziranje vsake od teh obravnav pomeni nezanemarljivo delovno obremenitev za sodno tajništvo ter službo za prevajanje in tolmačenje, ki se na srečo obvladuje z vedno večjo uporabo računalniških aplikacij.

Glede tega je treba opozoriti na posebej dobre rezultate petega dopolnjenega leta delovanja aplikacije e-Curia, ki si jo delita obe sodišči, ki sestavljata institucijo, ter ki omogoča elektronsko vložitev in vročanje procesnih aktov. Poleg institucij Unije in naraščajočega števila agentov in odvetnikov imajo zdaj vse države članice Evropske unije dostop do te aplikacije, prek katere je bilo leta 2016 opravljenih 75 % vložitev.

Ta aplikacija tako ob stalnem povečevanju delovne obremenitve pomeni pomemben dejavnik za izboljševanje storilnosti sodišč, hkrati pa prispeva k skrajševanju procesnih rokov (in poštinih stroškov) in k varstvu okolja.

Na področju informatike je bilo leta 2016 prav tako mogoče zaznati hitrejše objavljane sodne prakse in izboljšanje zmogljivosti, ki so na voljo uporabnikom. Elektronska zbirka odločb sodne prakse, ki se je prej objavljala v obliki mesečnih zvezkov, v katerih so bile zbrane vse odločbe, ki so jih sodišča Unije sprejela v nekem mesecu, se zdaj neprekinjeno in sproti razširja in objavlja, ko Sodišče in Splošno sodišče sprejemata odločbe. Ta sprememba razporeda objavljanja – ki je bila uvedena 1. novembra 2016 in je terjala znatna organizacijska in koordinacijska prizadevanja vseh akterjev, udeleženi v postopku objavljanja sodne prakse tako v instituciji kot zunaj nje – prinaša znatne ugodnosti za vse pravne subjekte, saj ne omogoča le zelo hitre razpoložljivosti sodne prakse v vseh jezikih, ki so na voljo, temveč omogoča tudi boljše iskanje, ker odločbe, objavljene v zbirki odločb, vsebujejo hiperpovezave, ki napotujejo neposredno na upoštevne točke obrazložitve odločb ali zakonodajnih aktov, navedenih v odločbah.

Nazadnje je treba poudariti, da so se na sodno tajništvo, kot v preteklosti, leta 2016 naslavljali številni predlogi in zahteve vseh vrst, nepovezani s sodnimi zadevami, ki jih je bilo treba obravnavati neposredno ali v sodelovanju z direktoratom za komuniciranje. Delovne obremenitve, povezane z obravnavanjem teh predlogov in zahtev, ki jih sodno tajništvo prejme na tisoče, v vseh uradnih jezikih Evropske unije in v najrazličnejših oblikah (poštni in elektronski dopisi ali telefonski klici), se ne sme podcenjevati. Vključuje namreč natančno analizo vsake zahteve, naslovljene na Sodišče, za katero se včasih skriva dejanska zadeva.

III. POMOČ ČLANOM SODIŠČA

Kot je bilo poudarjeno v uvodu tega prispevka, je sodno tajništvo nazadnje na razpolago članom sodišča, ki jim pomaga pri vseh uradnih dejavnostih.

Pri tej pomoči gre najprej za konkretno posredovanje vseh procesnih aktov – in njihovih prevodov – sodnikom in generalnim pravobranilcem, ki so jim dodeljene zadeve, predložene Sodišču, in za obravnavanje več postopkovnih vprašanj, ki se lahko postavijo med potekom teh zadev. Ta naloga sicer zajema znaten del dela, ki ga je sodno tajništvo opravilo leta 2016, vendar se je v preteklem letu zelo spremenila, saj je Sodišče na pobudo svojega predsednika uvedlo splošno uporabo digitalnega notranjega prenosa procesnih listin. „Elektronski spremni listi“ so namreč z nadomestitvijo papirnega sistema s popolnoma digitaliziranim omogočili posodobitev delovanja sodišča, hkrati pa skrajšali čas, potreben za sprejemanje postopkovnih odločb.

Pomoč sodnega tajništva pomeni tudi dejavno sodelovanje pri pripravi in izvrševanju odločb, sprejetih na upravni seji Sodišča in na obravnava, ki jih sodišče organizira, saj je sodno tajništvo med drugim zadolženo za pripravo zapisnikov teh obravnava, ki so del izvornikov spisov zadev.

Nazadnje mora sodno tajništvo pomagati pri delu različnih odborov in zlasti odbora za Statut in Poslovnik Sodišča. Ta odbor se je v preteklem letu večkrat sestal in njegovo delo je leta 2016 vodilo do sprejetja več pomembnih predpisov.

Najprej je treba opozoriti na razprave, povezane z reformo strukture sodstva Evropske unije, na podlagi katerih je bila 6. julija 2016 sprejeta Uredba (EU, Euratom) št. 2016/1192 Evropskega parlamenta in Sveta

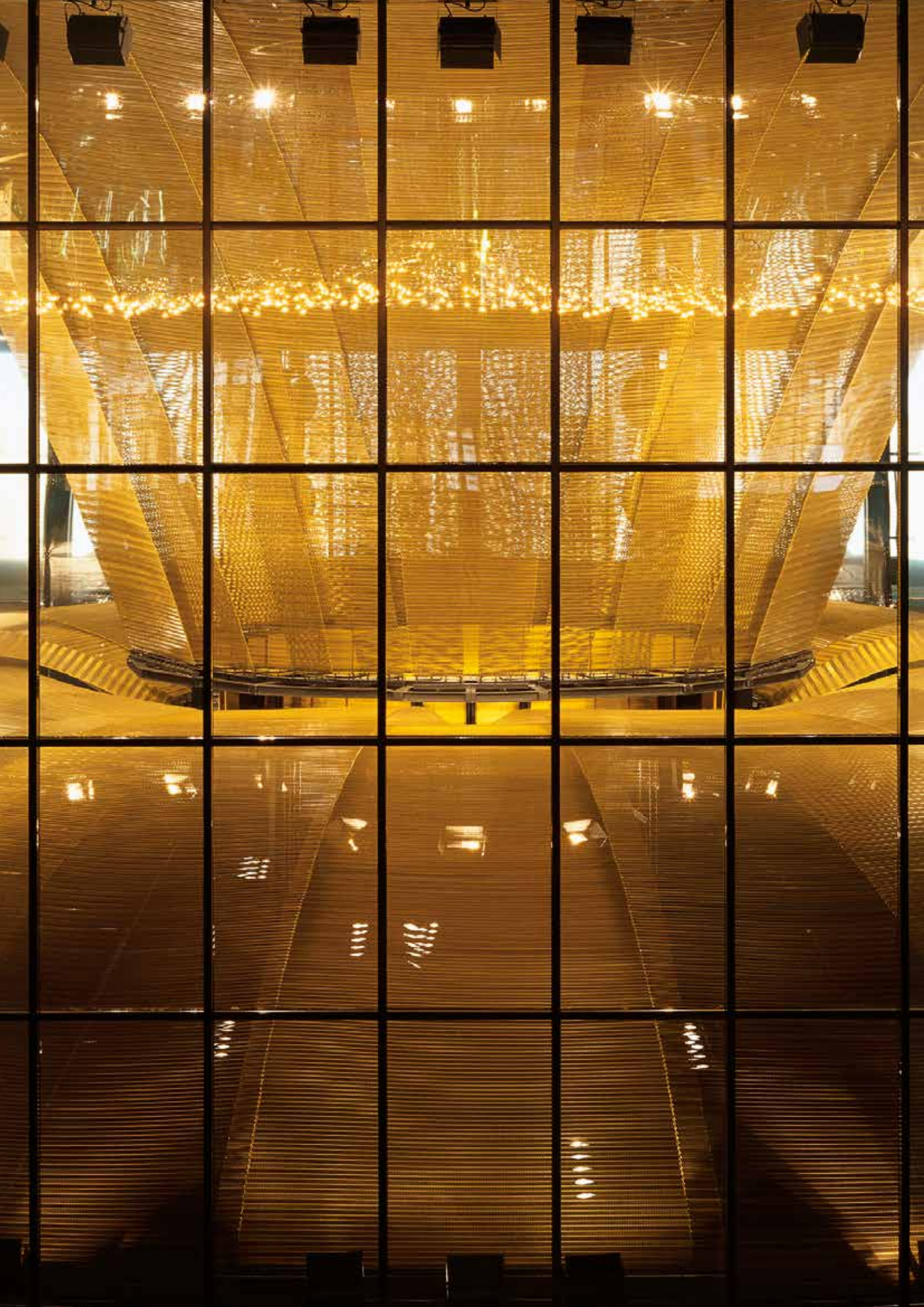
o prenosu pristojnosti za odločanje o sporih med Evropsko unijo in njenimi uslužbenci na prvi stopnji na Splošno sodišče¹.

Na področju varnosti je treba nato poudariti dela, opravljena za dopolnitev mehanizma, ki ga je uvedlo Splošno sodišče za zagotovitev ustreznega varstva informacij ali dokumentov, ki so mu bili predloženi in ki se nanašajo na varnost Unije ali njenih držav članic ali na vodenje njihovih mednarodnih odnosov. S spremembo člena 105 Poslovnika Splošnega sodišča je bil tako v Poslovnik Sodišča vključen člen 190a, da bi se v primeru pritožbe zoper odločbo Splošnega sodišča zagotovila enakovredna raven varstva, kot jo zagotavlja to sodišče. Ti določbi sta bili dopolnjeni tako, da sta tako Sodišče kot Splošno sodišče sprejeli sklepa o uporabi členov 105 in 190a, s katerima sta pojasnjena narava in obseg ukrepov, predvidenih za uresničitev tega cilja². V skladu z njunimi določbami sta ta sklepa začela veljati naslednji dan po njuni objavi v *Uradnem listu Evropske unije*, torej 25. decembra 2016.

Nazadnje je treba navesti, da je Sodišče sprejelo novo različico Priporočil nacionalnim sodiščem v zvezi z začetkom postopka predhodnega odločanja. Ta priporočila – objavljena v vseh uradnih jezikih v *Uradnem listu Evropske unije* C 439 z dne 25. novembra 2016 – so pomemben instrument dialoga, ki ga Sodišče navezuje s sodišči držav članic. Priporočila namreč opozarjajo na bistvene značilnosti postopka predhodnega odločanja in vsebujejo dragocene napotke glede predmeta in obsega predloga za sprejetje predhodne odločbe ter glede njegove oblike in vsebine. Prvič v zgodovini Sodišča so v zelo praktični prilogi za nacionalna sodišča povzeti elementi, ki jih je treba upoštevati, kadar pri Sodišču vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe.

1 | Ta uredba je bila objavljena v *Uradnem listu Evropske unije* L 200 z dne 26. julija 2016, str. 137.

2 | Ta člena in ta sklepa so bili objavljeni v *Uradnem listu Evropske unije* L 217 z dne 12. avgusta 2016, str. 69 in 72, oziroma L 355 z dne 24. decembra 2016, str. 5 in 18.

D | SODNA STATISTIKA SODIŠČA

I. SPLOŠNA DEJAVNOST SODIŠČA

1. Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2012–2016)

II. VLOŽENE ZADEVE

2. Vrste postopkov (2012–2016)
3. Predmet pravnega sredstva (2016)
4. Tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti države (2012–2016)

III. KONČANE ZADEVE

5. Vrste postopkov (2012–2016)
6. Sodbe, sklepi, mnenja (2016)
7. Sestava (2012–2016)
8. Zadeve, končane s sodbo, mnenjem ali sklepom (2012–2016)
9. Zadeve, končane s sodbo, mnenjem ali sklepom – Predmet pravnega sredstva (2012–2016)
10. Zadeve, končane s sodbo, mnenjem ali sklepom – Predmet pravnega sredstva (2016)
11. Sodbe zaradi neizpolnitve obveznosti države: izid postopka (2012–2016)
12. Trajanje postopkov (2012–2016) v mesecih

IV. NEREŠENE ZADEVE 31. DECEMBRA

13. Vrste postopkov (2012–2016)
14. Sestava (2012–2016)

V. RAZNO

15. Hitri postopek (2012–2016)
16. Nujni postopek predhodnega odločanja (2012–2016)
17. Začasne odredbe (2016)

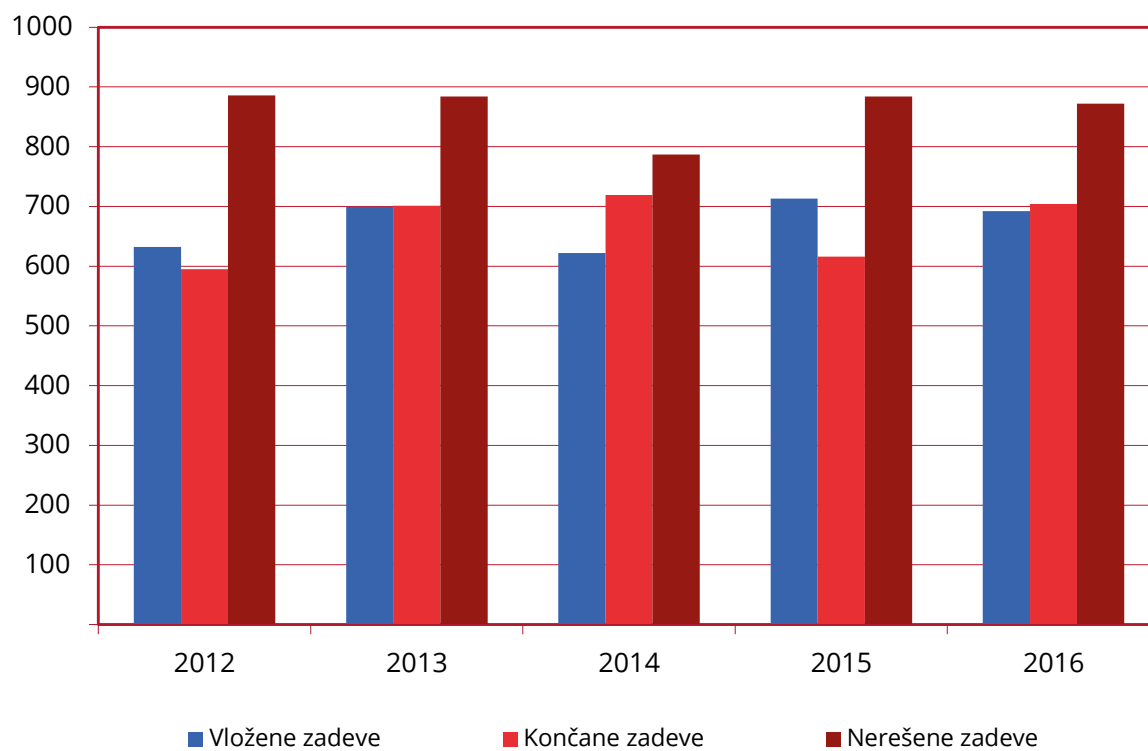
VI. SPLOŠNI RAZVOJ SODNE DEJAVNOSTI (1952–2016)

18. Vložene zadeve in sodbe
19. Vloženi predlogi za sprejetje predhodne odločbe (po državi članici in po letu)
20. Vloženi predlogi za sprejetje predhodne odločbe (po državi članici in po sodišču)
21. Tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti, vložene zoper države članice

VII. AKTIVNOST SODNEGA TAJNIŠTVA SODIŠČA (2015–2016)

I. SPLOŠNA DEJAVNOST SODIŠČA

1. VLOŽENE ZADEVE, KONČANE ZADEVE, NEREŠENE ZADEVE (2012–2016)¹

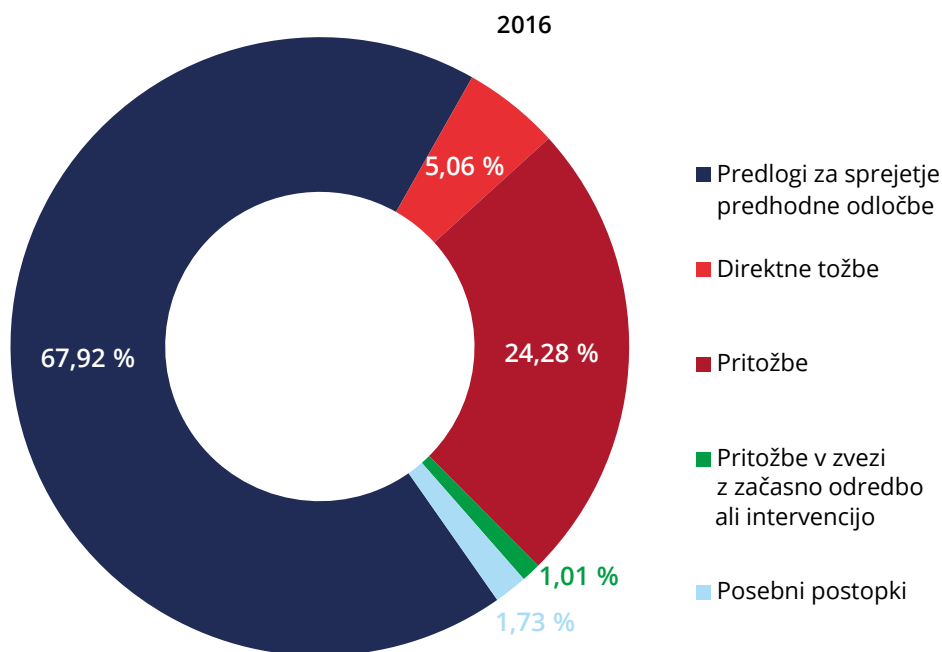

	2012	2013	2014	2015	2016
Vložene zadeve	632	699	622	713	692
Končane zadeve	595	701	719	616	704
Nerešene zadeve	886	884	787	884	872

1 | Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

II. VLOŽENE ZADEVE

2. VRSTE POSTOPKOV (2012–2016)¹

	2012	2013	2014	2015	2016
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	404	450	428	436	470
Direktne tožbe	73	72	74	48	35
Pritožbe	136	161	111	206	168
Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	3	5		9	7
Predlogi za izdajo mnenja	1	2	1	3	
Posebni postopki ²	15	9	8	11	12
Skupaj	632	699	622	713	692
Predlogi za izdajo začasne odredbe		1	3	2	3

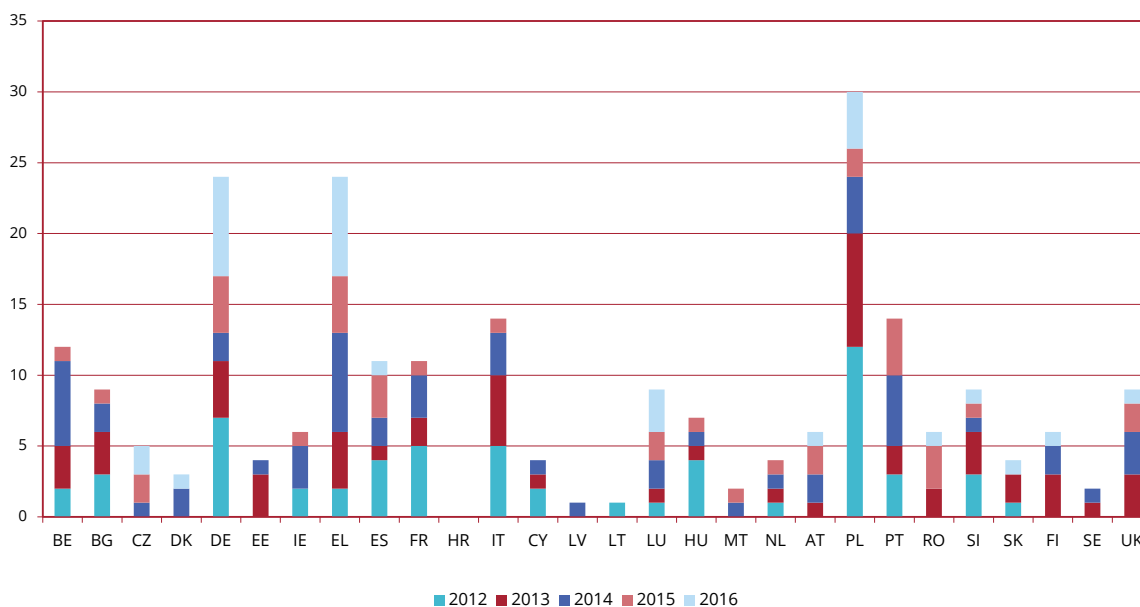
1| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

2| Za „posebne postopke“ se štejejo: brezplačna pravna pomoč, odmera stroškov, poprava, ugovor zoper zamudno sodbo, ugovor tretjega, razlaga, obnova postopka, preučitev predloga prvega generalnega pravobranilca za preveritev odločbe Splošnega sodišča, postopek rubeža, zadeve v zvezi z imuniteto.

3. PREDMET PRAVNEGA SREDSTVA (2016)¹

	Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	Direktne tožbe	Pritožbe	Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	Skupaj	Posebni postopki
Carinska unija in skupna carinska tarifa	13				13	
Dostop do dokumentov			3	3	6	
Državljanstvo Unije	6				6	
Državne pomoči	10	2	26	1	39	
Ekonomski in monetarna politika			1		1	
Energija	2		1		3	
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam ...)	2		1		3	
Industrijska politika	3				3	
Intelektualna in industrijska lastnina	18		48		66	
Javna naročila	15	1	3		19	
Javno zdravje			1		1	
Kmetijstvo	14		12	1	27	
Konkurenca	12		23		35	
Načela prava Unije	9	1	1		11	
Obdavčitev	68	3			71	
Območje svobode, varnosti in pravice	76				76	
Okolje	18	11		1	30	
Podjetniško pravo	7				7	
Pravo institucij	2	3	15	1	21	1
Približevanje zakonodaje	32	2			34	
Promet	23	9			32	
Prosti pretok blaga	3				3	
Prosti pretok kapitala	4				4	
Prosto gibanje oseb	27	1			28	
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje			3		3	
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)			2		2	
Skupna ribiška politika	2		1		3	
Skupna zunanja in varnostna politika			7		7	
Socialna politika	33				33	
Socialna varnost delavcev migrantov	10				10	
Svoboda opravljanja storitev	15				15	
Svoboda ustanavljanja	15	1			16	
Trgovinska politika	6		14		20	
Varstvo potrošnikov	21		2		23	
Zunanje delovanje Evropske unije	3		1		4	
Pogodba ES/PDEU	469	34	165	7	675	1
Kadrovski predpisi za uradnike		1			1	
Postopek			3		3	10
Privilegiji in imuniteta	1				1	1
Razno	1	1	3		5	11
SKUPAJ V CELOTI	470	35	168	7	680	12

1 | Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

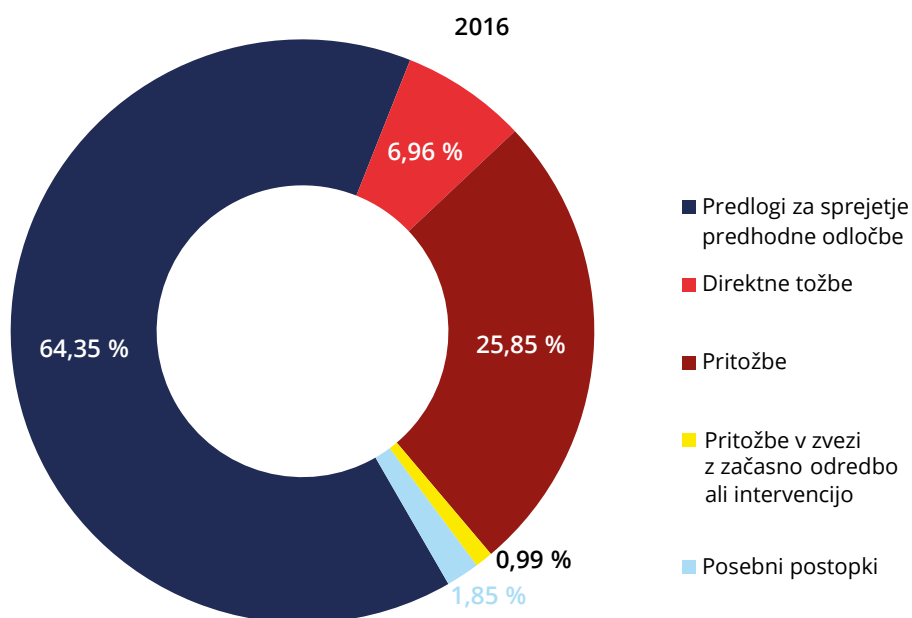
4. TOŽBE ZARADI NEIZPOLNITVE OBVEZNOSTI DRŽAVE (2012–2016)¹

	2012	2013	2014	2015	2016
Belgija	2	3	6	1	
Bolgarija	3	3	2	1	
Češka			1	2	2
Danska			2		1
Nemčija	7	4	2	4	7
Estonija		3	1		
Irska	2		3	1	
Grčija	2	4	7	4	7
Španija	4	1	2	3	1
Francija	5	2	3	1	
Hrvaška					
Italija	5	5	3	1	
Ciper	2	1	1		
Latvija			1		
Litva	1				
Luksemburg	1	1	2	2	3
Madžarska	4	1	1	1	
Malta			1	1	
Nizozemska	1	1	1	1	
Avstrija		1	2	2	1
Poljska	12	8	4	2	4
Portugalska	3	2	5	4	
Romunija		2		3	1
Slovenija	3	3	1	1	1
Slovaška	1	2			1
Finska		3	2		1
Švedska		1	1		
Združeno kraljestvo		3	3	2	1
Skupaj	58	54	57	37	31

1| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

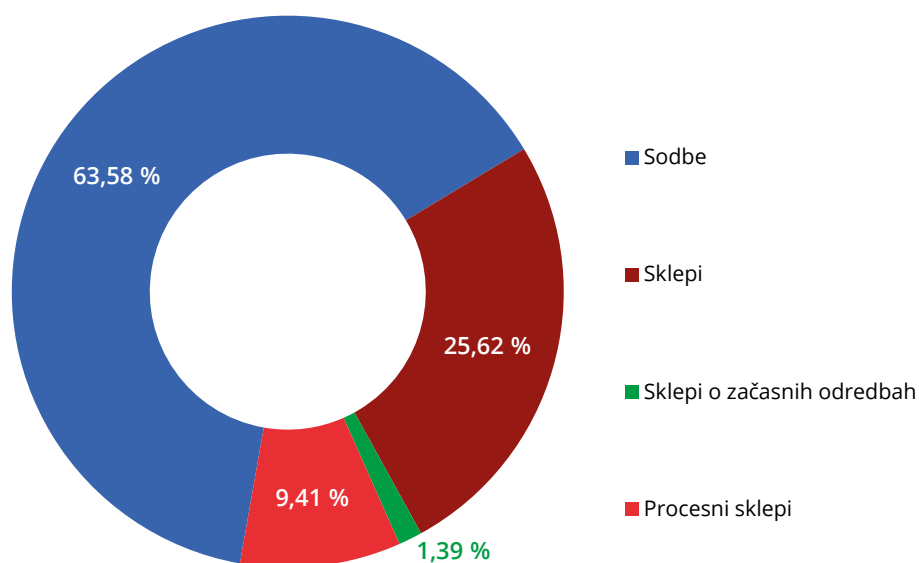
III. KONČANE ZADEVE

5. VRSTE POSTOPKOV (2012–2016)¹

	2012	2013	2014	2015	2016
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	386	413	476	404	453
Direktne tožbe	70	110	76	70	49
Pritožbe	117	155	157	127	182
Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	12	5	1	7	7
Predlogi za izdajo mnenja		1	2	1	
Posebni postopki	10	17	7	7	13
Skupaj	595	701	719	616	704

1| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

6. SODBE, SKLEPI, MNENJA (2016)¹

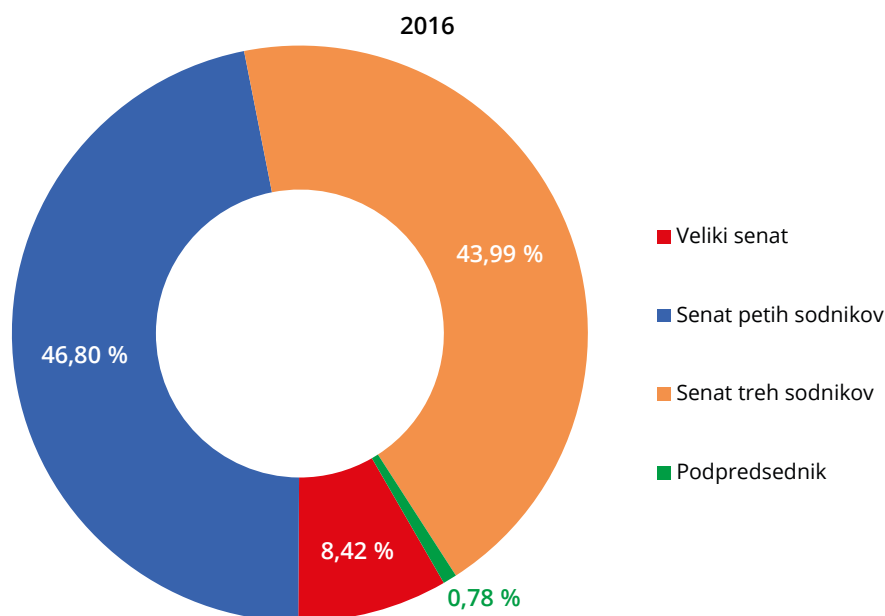
	Sodbe	Sklepi ²	Sklepi o začasnih odredbah ³	Procesni sklepi ⁴	Predlogi za izdajo mnenja	Skupaj
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	302	67		39		408
Direktne tožbe	37	1		10		48
Pritožbe	73	87	4	9		173
Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo			5	2		7
Predlogi za izdajo mnenja						
Posebni postopki		11		1		12
Skupaj	412	166	9	61	0	648

1 | Navedene številke (neto številke) označujejo skupno število zadev ob upoštevanju združitve zaradi povezanosti (en niz združenih zadev = ena zadeva).

2 | Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.

3 | Sklepi, izdani zaradi predloga na podlagi členov 278 PDEU in 279 PDEU (prejšnja člena 242 ES in 243 ES) ali člena 280 PDEU (prejšnji člen 244 ES) ali ustreznih določb PESAE ali zaradi pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo.

4 | Sklepi, s katerimi se postopek konča z izbrisom zadeve, z ustavitvijo postopka ali z vrnitvijo zadeve Splošnemu sodišču v ponovno odločanje.

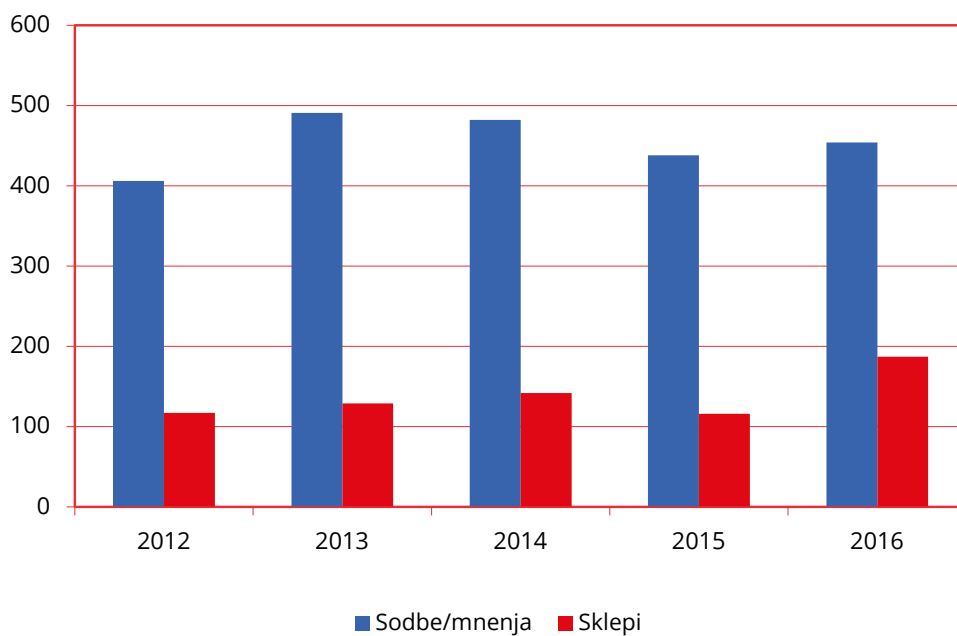
7. SESTAVA (2012–2016)¹

	2012			2013			2014			2015			2016		
	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj
Občna seja	1		1				1		1						
Veliki senat	47		47	52		52	51	3	54	47		47	54		54
Senat petih sodnikov	275	8	283	348	18	366	320	20	340	298	20	318	280	20	300
Senat treh sodnikov	83	97	180	91	106	197	110	118	228	93	89	182	120	162	282
Predsednik		12	12												
Podpredsednik					5	5		1	1		7	7		5	5
Skupaj	406	117	523	491	129	620	482	142	624	438	116	554	454	187	641

1 | Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

2 | Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.

8. ZADEVE, KONČANE S SODBO, MNENJEM ALI SKLEPOM (2012–2016)^{1 2}

	2012	2013	2014	2015	2016
Sodbe/mnenja	406	491	482	438	454
Sklepi	117	129	142	116	187
Skupaj	523	620	624	554	641

1| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

2| Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.

9. ZADEVE, KONČANE S SODBO, MNENJEM ALI SKLEPOM – PREDMET PRAVNEGA SREDSTVA (2012–2016)¹

	2012	2013	2014	2015	2016
Carinska unija in skupna carinska tarifa ⁴	19	11	21	20	27
Dostop do dokumentov	5	6	4	3	4
Državljanstvo Unije	8	12	9	4	8
Državne pomoči	10	34	41	26	26
Ekonomska in monetarna politika	3		1	3	10
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	3	6	8	4	2
Energija		1	3	2	
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam ...) ²	3	2	5	1	2
Industrijska politika	8	15	3	9	10
Intelektualna in industrijska lastnina	46	43	69	51	80
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport	1		1	1	
Javna naročila	12	12	13	14	31
Javno zdravje	1	2	3	5	4
Kmetijstvo	22	33	29	20	13
Konkurenca	30	42	28	23	30
Načela prava Unije	7	17	23	12	13
Obdavčitev	64	74	52	55	41
Območje svobode, varnosti in pravice	37	46	51	49	51
Okolje ³	27	35	30	27	53
Okolje in potrošniki ³	1				
Podjetniško pravo	1	4	3	1	1
Pravo institucij	27	31	18	27	20
Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah					1
Približevanje zakonodaje	12	24	25	24	16
Pristop novih držav	2				1
Promet	14	17	18	9	20
Prosti pretok blaga	7	1	10	9	5
Prosti pretok kapitala	21	8	6	8	7
Prosto gibanje oseb	18	15	20	13	12

>>>

1| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

2| Rubriki „Proračun Skupnosti“ in „Lastna sredstva Skupnosti“ sta bili za zadeve, vložene po 1. decembru 2009, združeni v rubriko „Finančne določbe“.

3| Rubrika „Okolje in potrošniki“ je bila za zadeve, vložene po 1. decembru 2009, razdeljena na dve ločeni rubriki.

4| Rubriki „Skupna carinska tarifa“ in „Carinska unija“ sta bili za zadeve, vložene po 1. decembru 2009, združeni v eno rubriko.

Raziskave, tehnološki razvoj in veselje	1	1		1	3
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)			5	1	1
Skupna ribiška politika			5	3	1
Skupna zunanja in varnostna politika	9	12	3	6	11
Socialna politika	28	27	51	30	23
Socialna varnost delavcev migrantov	8	12	6	14	5
Svoboda opravljanja storitev	29	16	11	17	14
Svoboda ustanavljanja	6	13	9	17	27
Trgovinska politika	8	6	7	4	14
Turizem	1				
Varstvo potrošnikov ³	9	19	20	29	33
Vseevropska omrežja					1
Zaposlovanje				1	
Zunanje delovanje Evropske unije	5	4	6	1	5
Pogodba ES/PDEU	513	601	617	544	626
Pogodba AE				0	
Kadrovski predpisi za uradnike		5	1	3	
Postopek	7	14	6	4	14
Privilegiji in imuniteta	3			2	1
Razno	10	19	7	9	15
SKUPAJ V CELOTI	523	620	624	553	641

- 1| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).
- 2| Rubriki „Proračun Skupnosti“ in „Lastna sredstva Skupnosti“ sta bili za zadeve, vložene po 1. decembru 2009, združeni v rubriko „Finančne določbe“.
- 3| Rubrika „Okolje in potrošniki“ je bila za zadeve, vložene po 1. decembru 2009, razdeljena na dve ločeni rubriki.
- 4| Rubriki „Skupna carinska tarifa“ in „Carinska unija“ sta bili za zadeve, vložene po 1. decembru 2009, združeni v eno rubriko.

10. ZADEVE, KONČANE S SODBO, MNENJEM ALI SKLEPOM – PREDMET PRAVNEGA SREDSTVA (2016)¹

	Sodbe/ mnenja	Sklepi ²	Skupaj
Carinska unija in skupna carinska tarifa ⁵	25	2	27
Dostop do dokumentov	2	2	4
Državljanstvo Unije	7	1	8
Državne pomoči	19	7	26
Ekonomska in monetarna politika	10		10
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	2		2
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam ...) ³	2		2
Industrijska politika	10		10
Intelektualna in industrijska lastnina	29	51	80
Javna naročila	20	11	31
Javno zdravje	2	2	4
Kmetijstvo	11	2	13
Konkurenca	23	7	30
Načela prava Unije	10	3	13
Obdavčitev	37	4	41
Območje svobode, varnosti in pravice	45	6	51
Okolje ⁴	42	11	53
Podjetniško pravo	1		1
Pravo institucij	11	9	20
Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah	1		1
Približevanje zakonodaje	15	1	16
Pristop novih držav	1		1
Promet	14	6	20
Prosti pretok blaga	5		5
Prosti pretok kapitala	6	1	7
Prosto gibanje oseb	11	1	12
Raziskave, tehnološki razvoj in vesolje	1	2	3

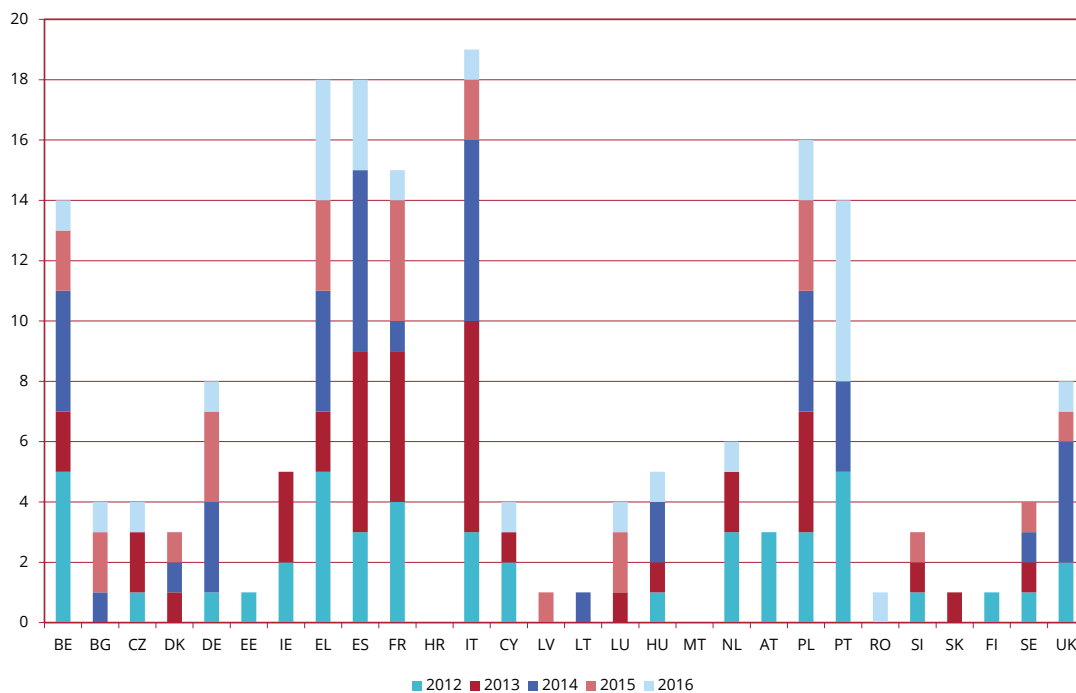
>>>

- 1| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).
- 2| Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.
- 3| Rubriki „Proračun Skupnosti“ in „Lastna sredstva Skupnosti“ sta bili za zadeve, vložene po 1. decembru 2009, združeni v rubriko „Finančne določbe“.
- 4| Rubrika „Okolje in potrošniki“ je bila za zadeve, vložene po 1. decembru 2009, razdeljena na dve ločeni rubriki.
- 5| Rubriki „Skupna carinska tarifa“ in „Carinska unija“ sta bili za zadeve, vložene po 1. decembru 2009, združeni v eno rubriko.

Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	1		1
Skupna ribiška politika	1		1
Skupna zunanja in varnostna politika	11		11
Socialna politika	19	4	23
Socialna varnost delavcev migrantov	5		5
Svoboda opravljanja storitev	11	3	14
Svoboda ustanavljanja	5	22	27
Trgovinska politika	10	4	14
Varstvo potrošnikov ⁴	22	11	33
Vseevropska omrežja	1		1
Zunanje delovanje Evropske unije	5		5
Pogodba ES/PDEU	453	173	626
Privilegiji in imuniteta	1		1
Postopek		14	14
Razno	1	14	15
SKUPAJ V CELOTI	454	187	641

- 1| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).
- 2| Sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve, ustavitvi postopka ali vrnitvi v ponovno odločanje Splošnemu sodišču.
- 3| Rubriki „Proračun Skupnosti“ in „Lastna sredstva Skupnosti“ sta bili za zadeve, vložene po 1. decembru 2009, združeni v rubriko „Finančne določbe“.
- 4| Rubrika „Okolje in potrošniki“ je bila za zadeve, vložene po 1. decembru 2009, razdeljena na dve ločeni rubriki.
- 5| Rubriki „Skupna carinska tarifa“ in „Carinska unija“ sta bili za zadeve, vložene po 1. decembru 2009, združeni v eno rubriko.

11. SODBE ZARADI NEIZPOLNITVE OBVEZNOSTI DRŽAVE: IZID POSTOPKA (2012–2016)¹

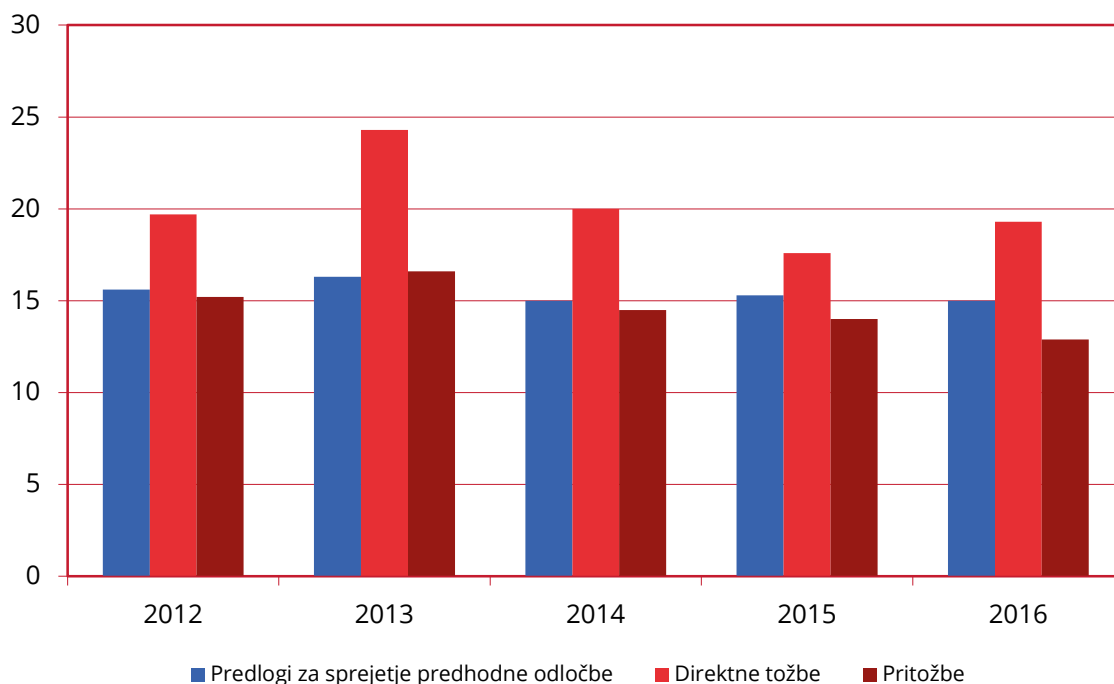

	2012		2013		2014		2015		2016	
	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev
Belgija	5	1	2	1	4		2		1	
Bolgarija					1	1	2		1	
Češka	1		2	2					1	
Danska			1	1	1		1			
Nemčija	1	2		2	3	1	3		1	
Estonija	1									
Irska	2		3	1				1		
Grčija	5		2	1	4		3		4	
Španija	3		6		6				3	
Francija	4		5	3	1		4		1	
Hrvaška										
Italija	3		7	1	6		2		1	
Ciper	2		1						1	
Latvija							1			
Litva					1					
Luksemburg			1	1			2		1	
Madžarska	1		1		2				1	
Malta										1
Nizozemska	3	1	2	2		1			1	1
Avstrija	3			1						1
Poljska	3		4	2	4		3	1	2	
Portugalska	5			1	3				6	
Romunija									1	
Slovenija	1		1				1			
Slovaška		1	1					2		
Finska	1			2						
Švedska	1		1	1	1		1			
Združeno kraljestvo	2			1	4		1	1	1	1
Skupaj	47	5	40	23	41	3	26	5	27	4

1 | Navedene številke (neto številke) označujejo skupno število zadev ob upoštevanju združitve zaradi povezanosti (en niz združenih zadev = ena zadeva).

12. TRAJANJE POSTOPKOV V MESECIH (2012–2016)¹

(SODBE IN SKLEPI)

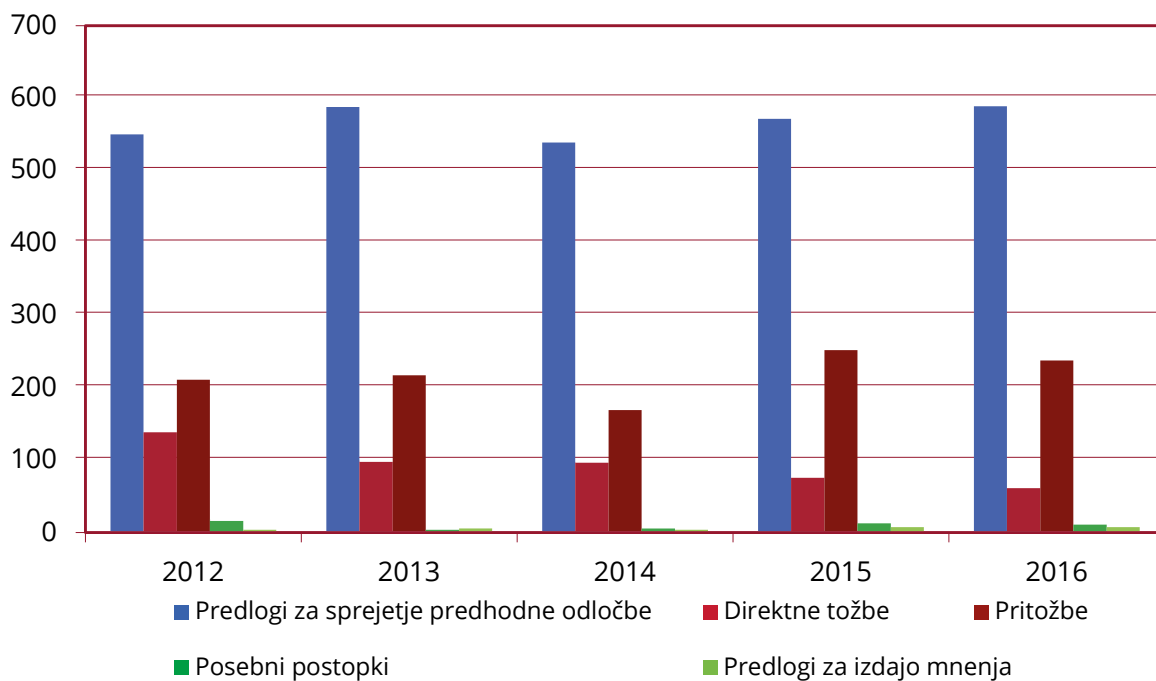

	2012	2013	2014	2015	2016
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	15,6	16,3	15,0	15,3	15,0
Nujni postopek predhodnega odločanja	1,9	2,2	2,2	1,9	2,7
Direktne tožbe	19,7	24,3	20,0	17,6	19,3
Pritožbe	15,2	16,6	14,5	14,0	12,9

1| Pri izračunu trajanja postopkov so izključeni: zadeve, v katerih je bila izdana vmesna sodba ali v katerih so bili izvedeni pripravljalni ukrepi, mnenja, posebni postopki (in sicer: brezplačna pravna pomoč, odmera stroškov, poprava, ugovor zoper zamudno sodbo, ugovor tretjega, razlaga, obnova postopka, preučitev predloga prvega generalnega pravobranilca za preveritev odločbe Splošnega sodišča, postopek rubeža in zadeve v zvezi z imuniteto), postopki, ki se končajo s sklepom o izbrisu zadeve, s sklepom o ustavitvi postopka ali s sklepom o vrnitvi zadeve v ponovno odločanje Splošnemu sodišču; postopki za izdajo začasne odredbe ter pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo..

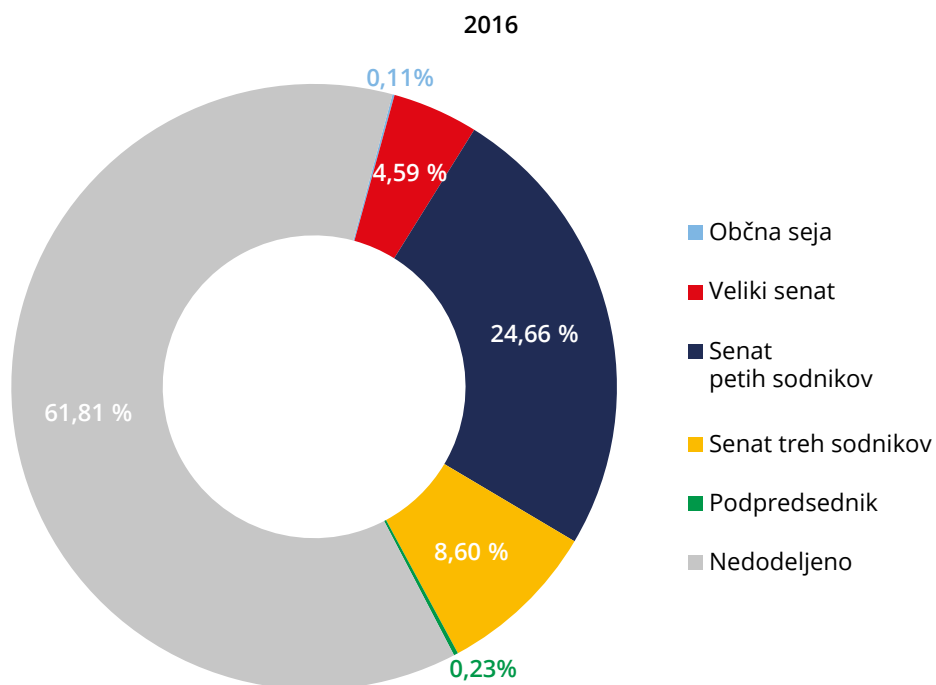
IV. NEREŠENE ZADEVE 31. DECEMBRA

13. VRSTE POSTOPKOV (2012–2016)¹

	2012	2013	2014	2015	2016
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	537	574	526	558	575
Direktne tožbe	134	96	94	72	58
Pritožbe	205	211	164	245	231
Posebni postopki	9	1	2	6	5
Predlogi za izdajo mnenja	1	2	1	3	3
Skupaj	886	884	787	884	872

1| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

14. SESTAVA (2012–2016)¹

	2012	2013	2014	2015	2016
Občna seja					1
Veliki senat	44	37	33	38	40
Senat petih sodnikov	239	190	176	203	215
Senat treh sodnikov	42	51	44	54	75
Podpredsednik	1	1		2	2
Nedodeljeno	560	605	534	587	539
Skupaj	886	884	787	884	872

1| Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti zadev (ena številka zadeve = ena zadeva).

V. RAZNO

15. HITRI POSTOPEK (2012–2016)¹

	2012		2013		2014		2015		2016	
	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev
Direktne tožbe	1			1						
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	1	5		16	2	10	1	14	2	13
Pritožbe		1							1	
Skupaj	2	6	0	17	2	10	1	14	3	13

1| Zadeve, v katerih je bila v zadevnem letu sprejeta odločba ali sklep o ugoditvi predlogu o uporabi hitrega postopka ali o njegovi zavrnitvi.

16. NUJNI POSTOPEK PREDHODNEGA ODLOČANJA (2012–2016)¹

	2012		2013		2014		2015		2016	
	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev	Ugoditev	Zavrnitev
Območje svobode, varnosti in pravice	4	1	2	3	4	1	5	5	8	4
Približevanje zakonodaje						1				
Skupaj	4	1	2	3	4	2	5	5	8	4

1| Zadeve, v katerih je bilo odločeno v zadevnem letu, da se predlogu za obravnavo po nujnem postopku ugotovi ali da se ga zavrne.

17. ZAČASNE ODREDBE (2016)¹

	Predlogi za izdajo začasne odredbe	Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	Izid postopka		
			Zavrnitev	Ugoditev	Izbris ali ustavitev postopka
Dostop do dokumentov		3	1	1	
Državne pomoči		1	1		
Kmetijstvo	1	1	2		
Konkurenca			2	1	
Okolje	1	1	2		
Pravo institucij		1			1
Raziskave, tehnološki razvoj in vesolje	1				1
SKUPAJ V CELOTI	3	7	8	2	2

1| Navedene številke (neto številke) označujejo skupno število zadev ob upoštevanju združitve zaradi povezanosti (en niz združenih zadev = ena zadeva).

VI. SPLOŠNI RAZVOJ SODNE DEJAVNOSTI (1952–2016)

18. VLOŽENE ZADEVE IN SODBE

Leta	Vložene zadeve ¹							Sodbe/mnenja ²
	Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	Direktne tožbe	Pritožbe	Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	Predlogi za izdajo mnenja	Skupaj	Predlogi za izdajo začasne odredbe	
1953		4				4		
1954		10				10		2
1955		9				9	2	4
1956		11				11	2	6
1957		19				19	2	4
1958		43				43		10
1959		46			1	47	5	13
1960		22			1	23	2	18
1961	1	24			1	26	1	11
1962	5	30				35	2	20
1963	6	99				105	7	17
1964	6	49				55	4	31
1965	7	55				62	4	52
1966	1	30				31	2	24
1967	23	14				37		24
1968	9	24				33	1	27
1969	17	60				77	2	30
1970	32	47				79		64
1971	37	59				96	1	60
1972	40	42				82	2	61
1973	61	131				192	6	80
1974	39	63				102	8	63
1975	69	61			1	131	5	78
1976	75	51			1	127	6	88
1977	84	74				158	6	100
1978	123	146			1	270	7	97
1979	106	1218				1324	6	138
1980	99	180				279	14	132
1981	108	214				322	17	128
1982	129	217				346	16	185
1983	98	199				297	11	151
1984	129	183				312	17	165
1985	139	294				433	23	211
1986	91	238				329	23	174
								>>>

1| Bruto številke; brez posebnih postopkov.

2| Neto številke.

Leta	Vložene zadeve ¹							Sodbe/mnenja ²
	Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	Direktne tožbe	Pritožbe	Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	Predlogi za izdajo mnenja	Skupaj	Predlogi za izdajo začasne odredbe	
1987	144	251				395	21	208
1988	179	193				372	17	238
1989	139	244				383	19	188
1990	141	221	15	1		378	12	193
1991	186	140	13	1	2	342	9	204
1992	162	251	24	1	2	440	5	210
1993	204	265	17			486	13	203
1994	203	125	12	1	3	344	4	188
1995	251	109	46	2		408	3	172
1996	256	132	25	3		416	4	193
1997	239	169	30	5		443	1	242
1998	264	147	66	4		481	2	254
1999	255	214	68	4		541	4	235
2000	224	197	66	13	2	502	4	273
2001	237	187	72	7		503	6	244
2002	216	204	46	4		470	1	269
2003	210	277	63	5	1	556	7	308
2004	249	219	52	6	1	527	3	375
2005	221	179	66	1		467	2	362
2006	251	201	80	3		535	1	351
2007	265	221	79	8		573	3	379
2008	288	210	77	8	1	584	3	333
2009	302	143	105	2	1	553	1	376
2010	385	136	97	6		624	3	370
2011	423	81	162	13		679	3	370
2012	404	73	136	3	1	617		357
2013	450	72	161	5	2	690	1	434
2014	428	74	111		1	614	3	416
2015	436	48	206	9	3	702	2	399
2016	470	35	168	7		680	3	412
Skupaj	9616	8984	2063	122	26	20.811	364	11.024

1| Bruto številke; brez posebnih postopkov.

2| Neto številke.

19. VLOŽENI PREDLOGI ZA SPREJETJE PREDHODNE ODLOČBE (PO DRŽAVI ČLANICI IN PO LETU)

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Drugo ¹	Skupaj
1961																			1										1	
1962																			5										5	
1963																1			5										6	
1964												2						4											6	
1965					4				2									1											7	
1966																		1											1	
1967	5				11				3							1		3											23	
1968	1				4				1		1							2											9	
1969	4				11				1							1													17	
1970	4				21				2		2							3											32	
1971	1				18				6		5					1		6											37	
1972	5				20				1		4							10											40	
1973	8				37				4		5					1		6											61	
1974	5				15				6		5							7								1			39	
1975	7			1	26				15		14					1		4								1			69	
1976	11				28				8		12							14								1			75	
1977	16			1	30		2		14		7							9								5			84	
1978	7			3	46		1		12		11							38								5			123	
1979	13			1	33		2		18		19					1		11								8			106	
1980	14			2	24		3		14		19							17								6			99	
1981	12			1	41				17		11					4		17								5			108	
1982	10			1	36				39		18							21								4			129	
1983	9			4	36		2		15		7							19								6			98	
1984	13			2	38		1		34		10							22								9			129	
1985	13				40		2		45		11					6		14								8			139	
1986	13			4	18		4	2	1	19	5					1		16								8			91	
																														>>>

1 | Zadeva *Campina Melkunie*, C-265/00 (Cour de justice Benelux/Benelux-Gerechthof).

Zadeva *Miles in drugi*, C-196/09 (Odbor za pritožbe Evropskih šol).

Zadeva *Montis Design* (Cour de justice Benelux/Benelux-Gerechthof), C-169/15.

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Drugo ¹	Skupaj
1987	15			5	32		2	17	1	36		5				3			19									9		144
1988	30			4	34				1	38		28				2			26									16		179
1989	13			2	47		1	2	2	28		10				1			18			1						14		139
1990	17			5	34		4	2	6	21		25				4			9			2						12		141
1991	19			2	54		2	3	5	29		36				2			17			3						14		186
1992	16			3	62			1	5	15		22				1			18			1						18		162
1993	22			7	57		1	5	7	22		24				1			43			3						12		204
1994	19			4	44		2		13	36		46				1			13			1						24		203
1995	14			8	51		3	10	10	43		58				2			19	2		5				6	20		251	
1996	30			4	66			4	6	24		70				2			10	6		6			3	4	21		256	
1997	19			7	46		1	2	9	10		50				3			24	35		2			6	7	18		239	
1998	12			7	49		3	5	55	16		39				2			21	16		7			2	6	24		264	
1999	13			3	49		2	3	4	17		43				4			23	56		7			4	5	22		255	
2000	15			3	47		2	3	5	12		50							12	31		8			5	4	26	1	224	
2001	10			5	53		1	4	4	15		40				2			14	57		4			3	4	21		237	
2002	18			8	59			7	3	8		37				4			12	31		3			7	5	14		216	
2003	18			3	43		2	4	8	9		45				4			28	15		1			4	4	22		210	
2004	24			4	50		1	18	8	21		48				1	2		28	12		1			4	5	22		249	
2005	21		1	4	51		2	11	10	17		18				2	3		36	15		1			4	11	12		221	
2006	17			3	77		1	14	17	24		34			1	1	4		20	12		2			1	5	2	10	251	
2007	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26		43			1		2		19	20		3	1		1	5	6	16	265	
2008	24		1	6	71	2	1	9	17	12		39	1	3	3	4	6		34	25		4			4	7	14		288	
2009	35	8	5	3	59	2		11	11	28		29	1	4	3		10	1	24	15		3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33		49		3	2	9	6		24	15		8	10	17	1	5	6	29		385
2011	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31		44		10	1	2	13		22	24		11	14	1	3	12	4	26		423
2012	28	15	7	8	68	5	6	1	16	15		65		5	2	8	18	1	44	23		6	14	13	9	3	8	16		404
2013	26	10	7	6	97	3	4	5	26	24		62	3	5	10		20		46	19		11	14	17	1	4	12	14		450
2014	23	13	6	10	87		5	4	41	20	1	52	2	7	6		23		30	18		14	8	28	4	3	12		428	
2015	32	5	8	7	79	2	8	2	36	25	5	47		9	8	7	14		40	23		15	8	18	5	4	7	16	1	436
2016	26	18	5	12	84	1	6	6	47	23	2	62		9	8	1	15	1	26	20		19	21	14	3	6	7	5	23	470
Skupaj	820	101	53	184	2300	18	91	178	437	954	8	1388	7	55	45	91	136	3	975	490	108	153	123	17	38	102	126	612	3	9616

1| Zadeva *Campina Melkunie*, C-265/00 (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof).
Zadeva *Miles in drugi*, C-196/09 (Odbor za pritožbe Evropskih šol).
Zadeva *Montis Design* (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof), C-169/15.

20. VLOŽENI PREDLOGI ZA SPREJETJE PREDHODNE ODLOČBE (PO DRŽAVI ČLANICI IN PO SODIŠČU)

			Skupaj
Belgija	Cour constitutionnelle	32	
	Cour de cassation	94	
	Conseil d'État	80	
	Druga sodišča	614	820
Bolgarija	Върховен касационен съд	2	
	Върховен административен съд	17	
	Druga sodišča	82	101
Češka	Ústavní soud		
	Nejvyšší soud	8	
	Nejvyšší správní soud	26	
	Druga sodišča	19	53
Danska	Højesteret	36	
	Druga sodišča	148	184
Nemčija	Bundesverfassungsgericht	1	
	Bundesgerichtshof	213	
	Bundesverwaltungsgericht	120	
	Bundesfinanzhof	313	
	Bundesarbeitsgericht	37	
	Bundessozialgericht	76	
	Druga sodišča	1540	2300
Estonija	Riigikohus	7	
	Druga sodišča	11	18
Irska	Supreme Court	30	
	High Court	28	
	Druga sodišča	33	91
Grčija	Άρειος Πάγος	11	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	57	
	Druga sodišča	110	178
Španija	Tribunal Constitucional	1	
	Tribunal Supremo	71	
	Druga sodišča	365	437
Francija	Conseil constitutionnel	1	
	Cour de cassation	122	
	Conseil d'État	110	
	Druga sodišča	721	954

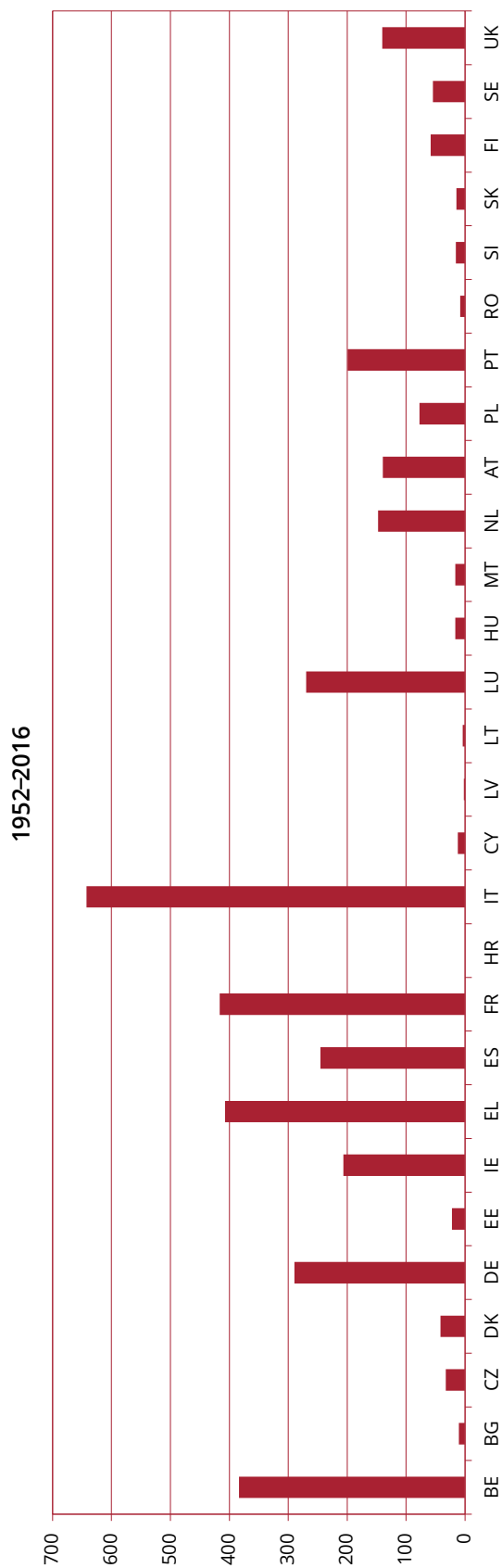
Hrvaška	Ustavni sud		
	Vrhovni sud		
	Visoki upravni sud		
	Visoki prekršajni sud		
	Druga sodišča	8	8
Italija	Corte Costituzionale	2	
	Corte suprema di Cassazione	141	
	Consiglio di Stato	134	
	Druga sodišča	1111	1388
Ciper	Ανώτατο Δικαστήριο	4	
	Druga sodišča	3	7
Latvija	Augstākā tiesa	21	
	Satversmes tiesa		
	Druga sodišča	34	55
Litva	Konstitucinis Teismas	1	
	Aukščiausiasis Teismas	16	
	Vyriausiasis administracinis teismas	17	
	Druga sodišča	11	45
Luksemburg	Cour constitutionnelle	1	
	Cour de cassation	27	
	Cour administrative	28	
	Druga sodišča	35	91
Madžarska	Kúria	23	
	Fővárosi Ítéltábla	6	
	Szegedi Ítéltábla	2	
	Druga sodišča	105	136
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Druga sodišča	3	3
Nizozemska	Hoge Raad	278	
	Raad van State	109	
	Centrale Raad van Beroep	63	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	156	
	Tariefcommissie	35	
	Druga sodišča	334	975
Avstrija	Verfassungsgerichtshof	5	
	Oberster Gerichtshof	115	
	Verwaltungsgerichtshof	96	
	Druga sodišča	274	490

Poljska	Trybunał Konstytucyjny	1	
	Sąd Najwyższy	15	
	Naczelny Sąd Administracyjny	40	
	Druga sodišča	52	108
Portugalska	Supremo Tribunal de Justiça	8	
	Supremo Tribunal Administrativo	59	
	Druga sodišča	86	153
Romunija	Înalta Curte de Casație și Justiție	11	
	Curtea de Apel	64	
	Druga sodišča	48	123
Slovenija	Ustavno sodišče	1	
	Vrhovno sodišče	11	
	Druga sodišča	5	17
Slovaška	Ústavný súd		
	Najvyšší súd	15	
	Druga sodišča	23	38
Finska	Korkein oikeus	19	
	Korkein hallinto-oikeus	50	
	Työtuomioistuin	3	
	Druga sodišča	30	102
Švedska	Högsta Domstolen	21	
	Högsta förvaltningsdomstolen	8	
	Marknadsdomstolen	5	
	Arbetsdomstolen	4	
	Druga sodišča	88	126
Združeno kraljestvo	House of Lords	40	
	Supreme Court	10	
	Court of Appeal	83	
	Druga sodišča	479	612
Drugo	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹	2	
	Odbor za pritožbe Evropskih šol ²	1	3
Skupaj			9616

1| Zadeva *Campina Melkunie*, C-265/00.
Zadeva *Montis Design*, C-169/15.

2| Zadeva *Miles in drugi*, C-196/09.

21. TOŽBE ZARADI NEIZPOLNITVE OBVEZNOSTI, VLOŽENE ZOPER DRŽAVE ČLANICE

BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Skupaj
383	9	32	41	289	22	407	245	416	0	642	12	1	3	269	16	16	147	139	77	199	7	15	14	58	54	140	3859

VII. AKTIVNOST SODNEGA TAJNIŠTVA SODIŠČA (2015–2016)

Način intervencije	2015	2016
Število vlog, vpisanih v vpisnik sodnega tajništva	89.328	93.215
Odstotek vlog, vloženih z e-Curia	69 %	75 %
Število sklicanih in organiziranih obravnav	256	270
Število sklicanih in organiziranih obravnav o sklepnih predlogih	239	319
Število sodb, mnenj in sklepov s katerimi se postopek konča, vročenih strankam	570	645
Število zapisnikov obravnave (ustne navedbe strank, sklepni predlogi in sodbe)	894	1001
Število obvestil v Uradnem listu o vloženih zadevah	639	660
Število obvestil v Uradnem listu o končanih zadevah	546	522

E | SESTAVA SODIŠČA

(Protokolarni vrstni red 31. decembra 2016)

Prva vrsta, od leve proti desni:

prvi generalni pravobranilec M. Wathelet, predsednika senatov T. von Danwitz in M. Ilešič, podpredsednik Sodišča A. Tizzano, predsednik Sodišča K. Lenaerts, predsednica senata R. Silva de Lapuerta, predsednika senatov L. Bay Larsen in J. L. da Cruz Vilaça

Druga vrsta, od leve proti desni:

sodnika A. Borg Barthet in A. Rosas, predsednik senata M. Vilaras, predsednica senata M. Berger, predsednik senata E. Juhász, predsednica senata A. Prechal, predsednik senata E. Regan, generalna pravobranilka J. Kokott

Tretja vrsta, od leve proti desni:

sodnica C. Toader, sodnik J.-C. Bonichot, generalni pravobranilec P. Mengozzi, sodnika E. Levits in J. Malenovský, generalna pravobranilka E. Sharpston, generalni pravobranilec Y. Bot, sodnik A. Arabadjiev

Četrta vrsta, od leve proti desni:

sodnik F. Biltgen, generalni pravobranilec N. Wahl, sodniki C. G. Fernlund, D. Šváby, M. Safjan, E. Jarašiūnas, C. Vajda in S. Rodin

Peta vrsta, od leve proti desni:

generalni pravobranilci M. Bobek, M. Campos Sánchez-Bordona in M. Szpunar, sodnica K. Jürimäe, sodnik C. Lycourgos, generalna pravobranilka H. Saugmandsgaard Øe in E. Tanchev, sodni tajnik A. Calot Escobar

1. SPREMEMBE V SESTAVI SODIŠČA LETA 2016

Predstavniki vlad držav članic Evropske unije so z odločbo z dne 7. septembra 2016 za obdobje od 16. septembra 2016 do 6. oktobra 2021 za generalnega pravobranilca Sodišča Evropske unije imenovali Evgenija Tancheva¹.

1 | E. Tanchev, bolgarske narodnosti, po načelu rotacije nadomesti N. Jääskinena, finske narodnosti, ki se mu je mandat končal 7. oktobra 2015.

2. PROTOKOLARNI VRSTNI RED

OD 1. JANUARJA 2016 DO 6. OKTOBRA 2016

K. LENAERTS, predsednik
A. TIZZANO, podpredsednik
R. SILVA DE LAPUERTA, predsednica prvega senata
M. ILEŠIČ, predsednik drugega senata
L. BAY LARSEN, predsednik tretjega senata
T. von DANWITZ, predsednik četrtega senata
J. L. da CRUZ VILAÇA, predsednik petega senata
M. WATHELET, prvi generalni pravobranilec
A. ARABADJIEV, predsednik šestega senata
C. TOADER, predsednica sedmega senata
D. ŠVÁBY, predsednik osmega senata
F. BILTGEN, predsednik desetega senata
C. LYCOURGOS, predsednik devetega senata
A. ROSAS, sodnik
J. KOKOTT, generalna pravobranilka
E. JUHÁSZ, sodnik
A. BORG BARTHET, sodnik
J. MALENOVSKÝ, sodnik
E. LEVITS, sodnik
E. SHARPSTON, generalna pravobranilka
P. MENGOZZI, generalni pravobranilec
Y. BOT, generalni pravobranilec
J.-C. BONICHOT, sodnik
M. SAFJAN, sodnik
M. BERGER, sodnica
A. PRECHAL, sodnica
E. JARAŠIŪNAS, sodnik
C. G. FERNLUND, sodnik
C. VAJDA, sodnik
N. WAHL, generalni pravobranilec
S. RODIN, sodnik
K. JÜRIMÄE, sodnica
M. SZPUNAR, generalni pravobranilec
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA, generalni pravobranilec
M. VILARAS, sodnik
E. REGAN, sodnik
H. Saugmandsgaard ØE, generalni pravobranilec
M. BOBEK, generalni pravobranilec
E. TANCHEV, generalni pravobranilec

A. CALOT ESCOBAR, sodni tajnik

OD 7. OKTOBRA 2016 DO 31. DECEMBRA 2016

K. LENAERTS, predsednik
A. TIZZANO, podpredsednik
R. SILVA de LAPUERTA, predsednica prvega senata
M. ILEŠIČ, predsednik drugega senata
L. BAY LARSEN, predsednik tretjega senata
T. von DANWITZ, predsednik četrtega senata
J. L. da CRUZ VILAÇA, predsednik petega senata
M. WATHELET, prvi generalni pravobranilec
E. JUHÁSZ, predsednik devetega senata
M. BERGER, predsednica desetega senata
A. PRECHAL, predsednica sedmega senata
M. VILARAS, predsednik osmega senata
E. REGAN, predsednik devetega senata
A. ROSAS, sodnik
J. KOKOTT, generalna pravobranilka
A. BORG BARTHET, sodnik
J. MALENOVSKÝ, sodnik
E. LEVITS, sodnik
E. SHARPSTON, generalna pravobranilka
P. MENGOZZI, generalni pravobranilec
Y. BOT, generalni pravobranilec
J.-C. BONICHOT, sodnik
A. ARABADJIEV, sodnik
C. TOADER, sodnica
M. SAFJAN, sodnik
D. ŠVÁBY, sodnik
E. JARAŠIŪNAS, sodnik
C. G. FERNLUND, sodnik
C. VAJDA, sodnik
N. WAHL, generalni pravobranilec
S. RODIN, sodnik
F. BILTGEN, sodnik
K. JÜRIMÄE, sodnica
M. SZPUNAR, generalni pravobranilec
C. LYCOURGOS, sodnik
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA, generalni pravobranilec
H. Saugmandsgaard ØE, generalni pravobranilec
M. BOBEK, generalni pravobranilec
E. TANCHEV, generalni pravobranilec

A. CALOT ESCOBAR, sodni tajnik

3. NEKDANJI ČLANI SODIŠČA

(po nastopu funkcije)

SODNIKI

Massimo PILOTTI, sodnik (1952–1958), predsednik od 1952 do 1958
Petrus SERRARENS, sodnik (1952–1958)
Otto RIESE, sodnik (1952–1963)
Louis DELVAUX, sodnik (1952–1967)
Jacques RUEFF, sodnik (1952–1959 in 1960–1962)
Charles Léon HAMMES, sodnik (1952–1967), predsednik od 1964 do 1967
Adrianus VAN KLEFFENS, sodnik (1952–1958)
Maurice LAGRANGE, generalni pravobranilec (1952–1964)
Karl ROEMER, generalni pravobranilec (1953–1973)
Rino ROSSI, sodnik (1958–1964)
Nicola CATALANO, sodnik (1958–1962)
Andreas Matthias DONNER, sodnik (1958–1979), predsednik od 1958 do 1964
Alberto TRABUCCHI, sodnik (1962–1972), nato generalni pravobranilec (1973–1976)
Robert LECOURT, sodnik (1962–1976), predsednik od 1967 do 1976
Walter STRAUSS, sodnik (1963–1970)
Riccardo MONACO, sodnik (1964–1976)
Joseph GAND, generalni pravobranilec (1964–1970)
Josse J. MERTENS de WILMARS, sodnik (1967–1984), predsednik od 1980 do 1984
Pierre PESCATORE, sodnik (1967–1985)
Hans KUTSCHER, sodnik (1970–1980), predsednik od 1976 do 1980
Alain Louis DUTHEILLET DE LAMOTHE, generalni pravobranilec (1970–1972)
Henri MAYRAS, generalni pravobranilec (1972–1981)
Cearbhall O'DALAIGH, sodnik (1973–1974)
Max SØRENSEN, sodnik (1973–1979)
Jean-Pierre WARNER, generalni pravobranilec (1973–1981)
Alexander J. MACKENZIE STUART, sodnik (1973–1988), predsednik od 1984 do 1988
Gerhard REISCHL, generalni pravobranilec (1973–1981)
Aindrias O'KEEFFE, sodnik (1974–1985)
Francesco CAPOTORTI, sodnik (1976), nato generalni pravobranilec (1976–1982)
Giacinto BOSCO, sodnik (1976–1988)
Adolphe TOUFFAIT, sodnik (1976–1982)
Thijmen KOOPMANS, sodnik (1979–1990)
Ole DUE, sodnik (1979–1994), predsednik od 1988 do 1994
Ulrich EVERLING, sodnik (1980–1988)
Alexandros CHLOROS, sodnik (1981–1982)
Sir Gordon SLYNN, generalni pravobranilec (1981–1988), nato sodnik (1988–1992)
Pieter VERLOREN van THEMAAT, generalni pravobranilec (1981–1986)
Simone ROZÈS, generalna pravobranilka (1981–1984)
Fernand GRÉVISSE, sodnik (1981–1982 in 1988–1994)
Kai BAHLMANN, sodnik (1982–1988)
G. Federico MANCINI, generalni pravobranilec (1982–1988), nato sodnik (1988–1999)
Yves GALMOT, sodnik (1982–1988)
Constantinos KAKOURIS, sodnik (1983–1997)

Carl Otto LENZ, generalni pravobranilec (1984–1997)
Marco DARMON, generalni pravobranilec (1984–1994)
René JOLIET, sodnik (1984–1995)
Thomas Francis O'HIGGINS, sodnik (1985–1991)
Fernand SCHOCKWEILER, sodnik (1985–1996)
Jean MISCHO, generalni pravobranilec (1986–1991 in 1997–2003)
José Carlos de CARVALHO MOITINHO de ALMEIDA, sodnik (1986–2000)
José Luís da CRUZ VILAÇA, generalni pravobranilec (1986–1988)
Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSÍAS, sodnik (1986–2003), predsednik od 1994 do 2003
Manuel DIEZ de VELASCO, sodnik (1988–1994)
Manfred ZULEEG, sodnik (1988–1994)
Walter VAN GERVEN, generalni pravobranilec (1988–1994)
Francis Geoffrey JACOBS, generalni pravobranilec (1988–2006)
Giuseppe TESAURO, generalni pravobranilec (1988–1998)
Paul Joan George KAPTEYN, sodnik (1990–2000)
Claus Christian GULMANN, generalni pravobranilec (1991–1994), nato sodnik (1994–2006)
John L. MURRAY, sodnik (1991–1999)
David Alexander Ogilvy EDWARD, sodnik (1992–2004)
Antonio Mario LA PERGOLA, sodnik (1994 in 1999–2006), generalni pravobranilec (1995–1999)
Georges COSMAS, generalni pravobranilec (1994–2000)
Jean-Pierre PUISSOCHET, sodnik (1994–2006)
Philippe LÉGER, generalni pravobranilec (1994–2006)
Günter HIRSCH, sodnik (1994–2000)
Michael Bendik ELMER, generalni pravobranilec (1994–1997)
Peter JANN, sodnik (1995–2009)
Hans RAGNEMALM, sodnik (1995–2000)
Leif SEVÓN, sodnik (1995–2002)
Nial FENNELLY, generalni pravobranilec (1995–2000)
Melchior WATHELET, sodnik (1995–2003)
Dámaso RUIZ-JARABO COLOMER, generalni pravobranilec (1995–2009)
Romain SCHINTGEN, sodnik (1996–2008)
Krateros IOANNOU, sodnik (1997–1999)
Siegbert ALBER, generalni pravobranilec (1997–2003)
Antonio SAGGIO, generalni pravobranilec (1998–2000)
Vassilios SKOURIS, sodnik (1999–2015), predsednik od 2003 do 2015
Fidelma O'KELLY MACKEN, sodnica (1999–2004)
Ninon COLNERIC, sodnica (2000–2006)
Stig von BAHR, sodnik (2000–2006)
José Narciso da CUNHA RODRIGUES, sodnik (2000–2012)
Christiaan Willem Anton TIMMERMANS, sodnik (2000–2010)
Leendert A. GEELHOED, generalni pravobranilec (2000–2006)
Christine STIX-HACKL, generalna pravobranilka (2000–2006)
Luís Miguel POIARES PESSOA MADURO, generalni pravobranilec (2003–2009)
Konrad Hermann Theodor SCHIEMANN, sodnik (2004–2012)
Jerzy MAKARCZYK, sodnik (2004–2009)
Pranas KÜRIS, sodnik (2004–2010)
Georges ARESTIS, sodnik (2004–2014)
Ján KLUČKA, sodnik (2004–2009)
Uno LÖHMUS, sodnik (2004–2013)

Aindrias Ó CAOIMH, sodnik (2004–2015)
Pernilla LINDH, sodnica (2006–2011)
Ján MAZÁK, generalni pravobranilec (2006–2012)
Verica TRSTENJAK, generalna pravobranilka (2006–2012)
Jean-Jacques KASEL, sodnik (2008–2013)
Niilo JÄÄSKINEN, generalni pravobranilec (2009–2015)
Pedro CRUZ VILLALÓN, generalni pravobranilec (2009–2015)

PREDSEDNIKI

Massimo PILOTTI (1952–1958)
Andreas Matthias DONNER (1958–1964)
Charles Léon HAMMES (1964–1967)
Robert LECOURT (1967–1976)
Hans KUTSCHER (1976–1980)
Josse J. MERTENS de WILMARS (1980–1984)
Alexander John MACKENZIE STUART (1984–1988)
Ole DUE (1988–1994)
Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSÍAS (1994–2003)
Vassilios SKOURIS (2003–2015)

SODNI TAJNIKI

Albert VAN HOUTTE (1953–1982)
Paul HEIM (1982–1988)
Jean-Guy GIRAUD (1988–1994)
Roger GRASS (1994–2010)

POGLAVJE II

SPLOŠNO SODIŠČE

A | DEJAVNOST SPLOŠNEGA SODIŠČA LETA 2016

Marc JAEGER, predsednik

Za Splošno sodišče je leto 2016 potekalo v znamenju številnih in velikih sprememb. Poleg triletne zamenjave članov Splošnega sodišča je bila namreč izvedena reforma strukture institucije, ki so jo zaznamovali prvi fazi povečanja števila sodnikov Splošnega sodišča¹, razpustitev Sodišča za uslužbence ter prenos pristojnosti za odločanje na prvi stopnji o sporih med Unijo in njenimi uslužbenci na Splošno sodišče.² Sodniki so v tesnem sodelovanju s sodnim tajništvom Splošnega sodišča in službami institucije opravili poglobljene premisleke s temeljnim ciljem prilagoditi organizacijo potrebam razširjenega Splošnega sodišča, pri tem pa ohraniti učinkovitost in kakovost, ki sta plod notranjih reform izpred več kot desetih let. Splošno sodišče, okrepljeno z novimi močmi, je položilo nove temelje za uspešno uresničevanje ciljev, ki si jih je zadalo ob povečanju števila sodnikov: hitrost, pa tudi kakovost, doslednost in vpliv njegove sodne prakse.

1. ORGANIZACIJA

Najprej, glede sestave Splošnega sodišča: to sodišče je sprejelo 22 novih članov (kar je točno polovica števila članov, ki trenutno opravljajo funkcijo), za kar je bilo potrebnih več korakov, da se je zagotovila ubrana in hitra vključitev novih kabinetov (zaposlovanje, zagotovitev prostorov in opreme, vzpostavitev novega sistema dodeljevanja zadev senatom, usposabljanje osebja, posodobitev računalniških sistemov itd.).

- Šestnajst od teh sodnikov je bilo imenovanih v okviru prvih dveh faz reforme Splošnega sodišča, in sicer v skladu s časovnim načrtom, ki se izvaja postopno zaradi zahtev postopka odločanja pri imenovanju sodnikov. Tako so funkcijo nastopili:
 - 13. aprila 2016: C. Iliopoulos, L. Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín, D. Spielmann, V. Valančius, Z. Csehi, N. Póltorak in A. Marcoulli, in sicer v okviru prve faze reforme;
 - 8. junija 2016: P. G. Xuereb, F. Schalin in I. Reine, in sicer v okviru prve faze reforme;
 - 19. septembra 2016:
 - J. Passer, in sicer v okviru prve faze reforme;
 - E. Perillo, R. Barents, J. Svenningsen, M. J. Costeira in M. A. Kornezov, in sicer v okviru druge faze reforme.

Poleg tega je Splošno sodišče sprejelo šest drugih sodnikov v okviru svoje triletne zamenjave članov, in sicer so bili R. da Silva Passos, P. Nihoul, B. Berke, U. Öberg, O. Spineanu-Matei in K. Kowalik-Bańczyk imenovani

1] Uredba (EU, Euratom) 2015/2422 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2015 o spremembi Protokola št. 3 o Statutu Sodišča Evropske unije (UL 2015, L 341, str. 14). V skladu z Uredbo 2015/2422 bo povečanje števila sodnikov potekalo v treh fazah. Prva faza vključuje imenovanje dvanajstih dodatnih sodnikov s 25. decembrom 2015. Druga faza vključuje imenovanje sedmih dodatnih sodnikov s 1. septembrom 2016, in sicer v okviru razpustitve Sodišča za uslužbence. Nazadnje, tretja faza vključuje imenovanje devetih dodatnih sodnikov s 1. septembrom 2019, s čimer bo število sodnikov 56.

2] Uredba (EU, Euratom) 2016/1192 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2016 o prenosu pristojnosti za odločanje o sporih med Evropsko unijo in njenimi uslužbenci na prvi stopnji na Splošno sodišče (UL 2016, L 200, str. 137). Zaradi posebnosti sporov s področja javnih uslužbencev Evropske unije so bile sprejete tudi Spremembe Poslovnika Splošnega sodišča (UL 2016, L 217, str. 73).

kot posamezne zamenjave za M. E. Martins Ribeiro, F. Dehousseja, O. Czúcza, C. Wetterja, A. Popescuja in I. Wiszniewsko-Białecko.

Splošno sodišče, ki ga trenutno sestavlja 44 sodnikov³, bo moralo sprejeti še tri sodnike, ki jih je še treba imenovati (enega v okviru prve faze, preostala dva v okviru druge faze), da bo doseženo število 47 sodnikov, določeno v členu 48 Statuta Sodišča Evropske unije za obdobje 2016–2019, pri čemer bo leta 2019 potekala tretja in zadnja faza reforme, in sicer z imenovanjem devetih dodatnih sodnikov.

Dalje, glede strukture Splošnega sodišča: to sodišče je spremenilo načelo notranje organizacije, ki je veljala od septembra 2007 do septembra 2016. Splošno sodišče je tako zdaj sestavljeno iz devetih senatov po pet sodnikov, ki lahko zasedajo bodisi v sestavi treh sodnikov z dvema možnostma sestave, ki jima predseduje predsednik senata, bodisi v sestavi petih sodnikov.⁴

Nazadnje, glede delovanja Splošnega sodišča: to sodišče je ustvarilo pogoje za zagotovitev ravnotežja med učinkovitostjo in koordinacijo. Tako, čeprav običajna sestava ostaja senat treh sodnikov, je namen nove strukture olajšati dodelitev zadev sestavam petih sodnikov, olajšati nadomeščanje zadržanih sodnikov znotraj posameznega senata ter okrepiti vlogo podpredsednika in predsednikov senatov pri koordinaciji in skladnosti sodne prakse.

Poleg tega je bilo Splošno sodišče ob triletni zamenjavi članov pozvano, naj za obdobje od septembra 2016 do avgusta 2019 izvoli svojega predsednika, podpredsednika in predsednike senatov. Tako sta bila na eni strani za predsednika oziroma podpredsednika Splošnega sodišča izvoljena M. Jaeger oziroma M. van der Woude, na drugi strani pa so bili za predsednike senatov izvoljeni I. Pelikánová, M. Prek, S. Frimodt Nielsen, H. Kanninen, D. Gratsias, G. Berardis, V. Tomljenović, A. M. Collins in S. Gervasoni.

2. SODNA STATISTIKA

Iz analize sodne statistike za leto 2016 izhajata v bistvu dva pojava, in sicer povečanje števila vloženi zadev in števila še nerešenih zadev na eni strani ter občutno skrajšanje postopkov na drugi strani.

Število vloženi zadev se je povečalo za 17 %, in sicer je z 831 zadev leta 2015 naraslo na 974 leta 2016, kar gre pripisati predvsem prenosu pristojnosti za odločanje na prvi stopnji o sporih s področja javnih uslužbencev Unije (samo teh zadev je 163).⁵ Število še nerešenih zadev je naraslo v podobnem razmerju, in sicer s 1267 zadev leta 2015 na 1486 zadev leta 2016. Povečanje produktivnosti Splošnega sodišča nadaljuje trend rezultatov, doseženih od leta 2013, pri čemer je število končanih zadev med tremi najboljšimi zabeleženimi števili tega sodišča od njegove ustanovitve (755 končanih zadev). Zmanjšanje, ki ga je mogoče opaziti v primerjavi z letoma 2015 in 2014, gre pripisati skupnemu učinku odpravljanja zaostankov (zlasti v letu 2015), triletni zamenjavi članov in notranji reorganizaciji Splošnega sodišča, potrebni zaradi vključitve novih članov, ki v prvih mesecih svojega mandata ne morejo očitno in občutno prispevati k produktivnosti tega sodišča.

Vzporedno se glede pomembnega pokazatelja uspešnosti sodišča, in sicer trajanja postopkov, nadaljuje pozitiven trend. Dinamika skrajševanja trajanja postopka, ki je prisotna od leta 2013, je ponovno potrjena, in

3| Na dan 31. decembra 2016.

4| Do prihoda zadnjih treh sodnikov, ki morajo biti imenovani, so trije od devetih senatov prehodno sestavljeni iz štirih sodnikov, ki lahko zasedajo bodisi v sestavi treh sodnikov s tremi možnostmi sestave bodisi v sestavi petih sodnikov, pri čemer sestavo dopolni dodatni sodnik iz drugega senata.

5| Sodišče za uslužbenca je delovalo do 31. avgusta 2016. Pregled tega delovanja je v Poglavju III „Sodišče za uslužbenca“.

sicer je povprečno trajanje (zadeve, ki se končajo s sodbo ali sklepom, ne glede na področje) 18,7 meseca, kar je 1,9 meseca manj kot leta 2015 in 8,2 meseca manj kot leta 2013.

Poleg tega je treba navesti, da se je, zlasti zaradi reorganizacije Splošnega sodišča in novih možnosti, ki se ponujajo z izvedbo njegove reforme, število zadev, dodeljenih senatu v sestavi petih sodnikov, v letu 2016 povečalo na 29, medtem ko je bilo povprečje takih dodelitev med letoma 2010 in 2015 manj kot 9 zadev na leto.

Nazadnje, dogajanje na področju sodnih sporov so zaznamovali povečanje števila zadev s področja intelektualne lastnine (za 11 %), prenos pristojnosti za odločanje na prvi stopnji v zadevah s področja javnih uslužbencev Unije (1. septembra je bilo s Sodišča za uslužbence preneseno 123 tožb, do 31. decembra 2016 pa je bilo naknadno vloženih še 40 tožb, skupno torej 163 zadev oziroma skoraj 17 % vloženih zadev), sorazmerno zmanjšanje števila zadev s področja omejevalnih ukrepov (28 zadev vloženih leta 2016), ohranitev visoke ravni zadev s področja državnih pomoči (76 zadev), zlasti s področja davkov držav članic, in pojavitev novega vira sodnih sporov, in sicer v zvezi z uporabo pravil bonitetnega nadzora glede kreditnih institucij.

V nadaljevanju tega poročila bo podpredsednik Splošnega sodišča predstavil sodno prakso, ki je zaznamovala leto 2016. Iz predstavitve izhajajo velika raznolikost in ponekod kompleksnost vprašanj, ki so bila predložena v presojo našemu sodišču, ter temeljna vloga, ki mu je zaupana, in sicer zagotavljati pravico do učinkovitega sodnega varstva in s tem pravno Unijo.

B | SODNA PRAKSA SPLOŠNEGA SODIŠČA V LETU 2016

I. SODNI POSTOPEK

DOPUSTNOST TOŽB, VLOŽENIH NA PODLAGI ČLENA 263 PDEU

Splošno sodišče se je v sodni praksi v letu 2016 med drugim izreklo o spoštovanju formalnih zahtev in rokov za vložitev tožbe ter o pojmi izpodbojnega akta, procesnega upravičenja in predpisa, ki ne potrebuje izvedbenih ukrepov.

1. POJEM IZPODBOJNEGA AKTA

Splošno sodišče je v sodbi z dne 15. septembra 2016, *Italija/Komisija* (T-353/14 in T-17/15, pod pritožbo¹, [EU:T:2016:495](#)), pojasnilo pojem akta, zoper katerega je mogoče vložiti ničnostno tožbo, v smislu člena 263 PDEU. Podlaga za združeni zadevi, v katerih je bila izdana ta sodba, sta bila predloga za razglasitev dveh razpisov natečaja, ki ju je objavil Evropski urad za izbor osebja (EPSO).² Evropska komisija je podala ugovor nedopustnosti, utemeljen na razlogu, da sta v bistvu izpodbijana razpisa bodisi potrditvena akta bodisi akta, s katerima se izključno izvajajo Splošna pravila za javne natečaje³ in Splošne smernice kolegija vodij uprav za rabo jezikov na natečajih EPSO iz Priloge 2 k navedenim splošnim pravilom.

Splošno sodišče je najprej navedlo, da je treba za odgovor na trditve Komisije preučiti naravo in pravni pomen Splošnih pravil in Splošnih smernic. Sporna razpisa natečaja bi bilo namreč mogoče šteti za potrditvena akta ali izključno izvedbena akta samo, če bi bila namenjena uvedbi zavezujočih pravil in bi iz tega naslova pomenila akte, ki lahko imajo zavezujoče pravne učinke. Iz samega besedila teh aktov pa izhaja, da urad EPSO z njuno objavo ni dokončno sprejel jezikovne ureditve za vse natečaje, katerih organizacija mu je naložena. Poleg tega vsekakor velja, da čeprav ta akta vsebujeta vrsto preudarkov, v skladu s katerimi se omeji izbira drugega jezika natečaja, ki ga organizira urad EPSO, in jezika komunikacije med uradom EPSO in kandidati, teh preudarkov ni mogoče razlagati tako, da določajo jezikovno ureditev, ki se uporabi za vse natečaje, ki jih organizira urad EPSO, saj se temu uradu ali kolegiju vodij uprav ni z nobenim predpisom priznala pristojnost za določitev take ureditve za splošno uporabo ali za to, da bi v zvezi s tem sprejela načelna pravila, od katerih bi se lahko z razpisom natečaja odstopilo le izjemoma. Uradu EPSO ni onemogočeno, da za zagotovitev enakega obravnavanja in pravne varnosti sprejme in objavi akte, kot so Splošna pravila in Splošne smernice, s katerimi želi sporočiti, kako namerava v nekaterih položajih uporabiti diskrecijsko pravico, ki mu je priznana s temi določbami, pod pogojem, da ta besedila ne odstopajo od splošnih pravil, ki omejujejo njegove pristojnosti, in pod pogojem, da se z njihovim sprejetjem ne odpoveduje izvajanju pristojnosti, ki mu je pri organizaciji raznih natečajev dodeljena za presojo potreb institucij in organov Unije, vključno z njihovimi jezikovnimi potrebami. Zato je treba Splošna pravila in Splošne smernice razlagati tako, da gre kvečjemu za obvestili, s katerima se sporočajo merila, po katerih urad EPSO namerava izbrati jezikovno ureditev natečajev, ki jih mora organizirati.

1| Zadeva C-621/16 P, *Komisija/Italija*.

2| Razpis javnega natečaja – EPSO/AD/276/14 – Upravni uslužbenci (AD 5) (UL 2014, C 74 A, str. 4) in Razpis javnega natečaja – EPSO/AD/294/14 – Upravni uslužbenci (AD 6) na področju varstva podatkov (UL 2014, C 391 A, str. 1).

3| Splošna pravila za javne natečaje (UL 2014, C 60 A, str. 1).

Splošno sodišče je dalje navedlo, da se vsak razpis natečaja sprejme za določitev pravil postopka izvedbe enega ali več specifičnih natečajev, za katere se s tem glede na cilj, ki ga določi organ za imenovanja, določi normativni okvir. S tem normativnim okvirom, ki se glede na posamezni primer določi v skladu s splošnimi pravili, ki se uporabijo za organizacijo natečajev, se določa postopek zadevnega natečaja od objave zadevnega razpisa do objave rezervnega seznama, na katerem so imena uspešnih kandidatov zadevnega natečaja. Tako je treba ugotoviti, da razpisa natečaja – kot sta izpodbijana razpisa – s katerim se ob upoštevanju posebnih potreb zadevnih institucij ali organov Unije določa normativni okvir specifičnega natečaja, vključno z njegovo jezikovno ureditvijo, in ki s tem zajema samostojne pravne učinke, načeloma ni mogoče šteti za potrditveni akt ali akt, s katerim se izključno izvajajo prejšnji akti. Zato sta izpodbijana razpisa akta, ki zajemata zavezujoče pravne učinke glede jezikovne ureditve zadevnih natečajev, in sta tako izpodbojna akta, pri čemer dejstvo, da je urad EPSO pri njunem sprejetju upošteval merila, ki so navedena v Splošnih pravilih in v Splošnih smernicah, na katere se v izpodbijanih razpisih izrecno napotuje, ne more omajati te ugotovitve.

2. PROCESNO UPRAVIČENJE

NEPOSREDNO NANAŠANJE

Splošno sodišče je v sklepu z dne 28. septembra 2016, *PAN Europe in drugi/Komisija* (T-600/15, [EU:T:2016:601](#)), pojasnilo merilo neposrednega nanašanja, da bi presodilo procesno upravičenje tožečih strank, in sicer združenja čebelarjev in okoljevarstvenih organizacij, za predlaganje razglasitve ničnosti Izvedbene uredbe (EU) 2015/1295⁴ v delu, v katerem je njen cilj zlasti odobritev – pod nekaterimi pogoji – aktivne snovi sulfoksaflor kot sestavine fitofarmaceutskih sredstev v skladu z Uredbo (ES) št. 1107/2009⁵ in vpis te sestavine v priložo k Izvedbeni uredbi (EU) št. 540/2011⁶.

Splošno sodišče je glede tega najprej navedlo, da je pravna posledica odobritve sulfoksaflora in njegovega vpisa na seznam odobrenih aktivnih snovi, kot izhajata iz izpodbijanega akta, da se državam članicam da možnost, da ob upoštevanju sklopa dodatnih zahtev registrirajo dajanje v promet fitofarmaceutskih sredstev, ki vsebujejo sulfoksaflor, če je vložen zahtevek za to. Torej ima izpodbijani akt neposredne učinke na pravni položaj držav članic in morebitnih vlagateljev zahtevkov za registracijo dajanja v promet fitofarmaceutskih sredstev, ki vsebujejo sulfoksaflor. Splošno sodišče je ugotovilo, da odobritev aktivne snovi sulfoksaflor z izpodbijanim aktom ne pomeni grožnje za proizvodno dejavnost, ki jo opravljajo člani tožečega združenja, ter posledično nima pravnih učinkov na njihovo lastninsko pravico in pravico do opravljanja poslovne dejavnosti. Prvič, tudi če bi uporaba fitofarmaceutskih sredstev, ki vsebujejo sulfoksaflor, resnično lahko ogrozila poslovne dejavnosti članov tožečega združenja, se namreč te ekonomske posledice ne bi nanašale na njihov pravni položaj, ampak samo na njihov dejanski položaj. Drugič, za uresničitev te domnevne grožnje mora država članica prej še registrirati fitofarmaceutsko sredstvo, ki vsebuje sulfoksaflor. Zato, če bi že lahko trdili, da ima izpodbijani akt pravni vpliv na lastninsko pravico in poslovne dejavnosti članov tožečega združenja, tega vpliva nikakor ni mogoče opredeliti kot neposredno nanašanje.

4| Izvedbena uredba Komisije (EU) 2015/1295 z dne 27. julija 2015 o odobritvi aktivne snovi sulfoksaflor v skladu z Uredbo (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v promet ter o spremembi Priloge k Izvedbeni uredbi Komisije (EU) št. 540/2011 (UL 2015, L 199, str. 8).

5| Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL 2009, L 309, str. 1).

6| Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 540/2011 z dne 25. maja 2011 o izvajanju Uredbe (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta glede seznama registriranih aktivnih snovi (UL 2011, L 153, str. 1).

Splošno sodišče je poleg tega pojasnilo, da člena 37 in 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ne omajata razlage člena 263, četrti odstavek, PDEU in še posebej merila neposrednega nanašanja. Člen 37 Listine o temeljnih pravicah namreč vsebuje le načelo, ki določa splošno obveznost Unije v zvezi s cilji, zastavljenimi v okviru njenih politik, ne pa pravice do vložitve tožbe v zvezi z okoljskimi zadevami pri sodiščih Unije. Kar zadeva člen 47 Listine o temeljnih pravicah, namen te določbe ni spremeniti sistema sodnega nadzora, določenega s Pogodbama, in zlasti pravila v zvezi z dopustnostjo tožb, vloženih neposredno pri sodišču Unije. Nazadnje, Splošno sodišče je opozorilo, da mednarodni sporazumi, ki jih je sklenila Unija in med katerimi je tudi Aarhuška konvencija⁷, ne prevladajo nad primarnim pravom Unije, tako da ni mogoče dopustiti odstopanja od člena 263, četrti odstavek, PDEU na podlagi navedene konvencije. Poleg tega člen 9(3) Aarhuške konvencije ne vsebuje nobene nepogojne in dovolj natančne obveznosti, ki bi neposredno urejala pravni položaj posameznikov, zato se stranke v postopku pred sodišči Unije ne morejo neposredno sklicevati na to določbo. Splošno sodišče je poleg tega navedlo, da so že s samo Aarhuško konvencijo, ki vsebuje formulacijo „člani javnosti, kadar izpolnjujejo morebitna merila po [...] notranjem pravu“, pravice, ki naj bi jih članom javnosti podeljeval člen 9(3) te konvencije, pogojene s tem, da ti izpolnjujejo merila dopustnosti, ki izhajajo iz člena 263, četrti odstavek, PDEU. Zato ni dokazano, da člen 263, četrti odstavek, PDEU, kakor ga razlagajo sodišča Unije, ni združljiv s členom 9(3) Aarhuške konvencije.

a. POSAMIČNO NANAŠANJE

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 13. decembra 2016, *IPSO/ECB* (T-713/14, [EU:T:2016:727](#)), izreklo o procesnem upravičenju sindikalne organizacije v okviru tožbe, s katero se je predlagala zlasti razglasitev ničnosti akta izvršilnega odbora Evropske centralne banke (ECB), s katerim je bilo določeno, da lahko ECB posameznega začasnega uslužbenca, ki opravlja administrativne in tajniške naloge, zaposli za največ dve leti. To tožbo je vložila Organizacija za zaposlene v evropskih in mednarodnih institucijah v Zvezni republiki Nemčiji (IPSO).

Splošno sodišče je opozorilo, da so tožbe, ki jih vložijo sindikalne organizacije, dopustne v treh primerih, in sicer kadar zastopajo interese oseb, ki bi jim bilo sicer procesno upravičenje priznано posamično, kadar jih zadevni akt individualizira zaradi vplivanja na njihove interese, ki jih imajo kot združenja, predvsem kadar je akt, za katerega se zahteva razglasitev ničnosti, prizadel njihov pogajalski položaj, ali kadar so jim z zakonsko določbo izrecno priznane določene procesne sposobnosti. V obravnavani zadevi je tožeča stranka uveljavljala procesno upravičenje zlasti glede na svoje interese kot socialni partner in pogajalec, ki je sodeloval pri razpravah o položaju začasnih uslužbencih v ECB.

Splošno sodišče je poudarilo, da zgolj to, da ima sindikalna organizacija vlogo pogajalca, ne zadošča, da se jo individualizira enako, kot bi to veljalo za naslovnik spornega akta. Tožba te organizacije pa je lahko vseeno dopustna, če je izpodbijani akt prizadel njen pogajalski položaj v posebnih položajih, v katerih je imela vlogo pogajalca, ki je jasno določena in tesno povezana s samim predmetom izpodbijanega akta. V obravnavani zadevi pa je Splošno sodišče ugotovilo, da njen položaj sogovornika z BCE v socialnih zadevah v okviru zadevnih razprav zadošča kot dokaz za to, da se izpodbijani akt nanjo posamično nanaša v smislu člena 263 PDEU. Ta vloga jo namreč individualizira v primerjavi z vsako drugo sindikalno organizacijo, ki predstavlja osebe, ki so zaposlene v ECB ali so v njej na začasnem delu, ker se je med različnimi sindikati, ki bi lahko eventualno branili interese teh oseb, edina vključila v razprave z ECB, ki so se nanašale prav na vprašanja, zajeta z izpodbijanim aktom.

7) Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, podpisana 25. junija 1998 v Aarhusu in odobrena v imenu Evropske skupnosti s Sklepom Sveta 2005/370/ES z dne 17. februarja 2005 (UL 2005, L 124, str. 1).

3. POJEM PREDPISA, KI NE POTREBUJE IZVEDBENIH UKREPOV

Splošno sodišče je v letu 2016 večkrat obravnavalo pojem predpisa, ki ne potrebuje izvedbenih ukrepov, v smislu tretjega primera iz člena 263, četrti odstavek, PDEU. Na prvem mestu je Splošno sodišče v zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi z dne 14. januarja 2016, **Tilly-Sabco/Komisija** (T-397/13, pod pritožbo⁸, [EU:T:2016:8](#)), in z dne 14. januarja 2016, **Doux/Komisija** (T-434/13, neobjavljena, [EU:T:2016:7](#)), odločalo o tožbah družb, ki se ukvarjata zlasti z izvozom celih zamrznjenih piščancev v države Bližnjega vzhoda. S tema tožbama se je predlagala razglasitev ničnosti Izvedbene uredbe (EU) št. 689/2013⁹, s katero je Komisija določila, da znesek izvoznih nadomestil v sektorju perutninskega mesa za tri kategorije celih zamrznjenih piščancev znaša 0 EUR.

Tožeči stranki sta trdili, da sta na podlagi člena 263, četrti pododstavek, PDEU tožbi dopustni, ker izpodbijana izvedbena uredba pomeni predpis, ki ne potrebuje izvedbenih ukrepov. Glede tega je Splošno sodišče najprej navedlo, da iz sodne prakse sicer res izhaja, da je treba pojem predpisa, ki ne potrebuje izvedbenih ukrepov, razlagati glede na cilj te določbe, ki je zagotoviti učinkovito sodno varstvo. Vendar to ne pomeni, da je treba zadevni pojem preučiti izključno glede na ta cilj. Glede na besedilo tretjega primera iz člena 263, četrti odstavek, PDEU lahko izvedbene ukrepe v smislu te določbe pomenijo zgolj ukrepi, ki jih organi ali telesa Unije in nacionalni organi sprejmejo pri običajnem delovanju. Kadar organi ali telesa Unije in nacionalni organi pri običajnem delovanju ne sprejmejo nobenega ukrepa za izvedbo predpisa in za konkretizacijo njegovih posledic za vsakega od zadevnih gospodarskih subjektov, ta predpis ne potrebuje izvedbenih ukrepov. Prav tako mora iti za ukrepe, ki naravno sledijo predpisu. Tako ne zadošča, da ima gospodarski subjekt možnost, da od uprave neutemeljeno zahteva, naj sprejme ukrep, zoper katerega je mogoče pravno sredstvo, ker tak ukrep ne pomeni ukrepa, ki naj bi ga „vseboval“ že predpis.

Ker pa je bil znesek izvoznih nadomestil v izpodbijani izvedbeni uredbi določen na 0 EUR in ker za izvoz zadevnih proizvodov ni treba predložiti izvoznega dovoljenja, se pri nacionalnih organih zahteve za izvozna dovoljenja, v katerih se vnaprej določijo izvozna nadomestila, pri običajnem delovanju ne bodo vlagale. Brez takih zahtev nacionalni organi pri običajnem delovanju ne bodo sprejemali ukrepov za izvajanje izpodbijane izvedbene uredbe. Tako ne bo obstajal noben ukrep, ki bi konkretiziral posledice, ki jih ima izpodbijana izvedbena uredba za različne zadevne gospodarske subjekte.

Glede tega okoliščina, da se zahteva za izvozno dovoljenje vložijo pri nacionalnem organu zgolj z namenom pridobitve dostopa do sodišča, pomeni, da ta zahteva pri običajnem delovanju ne bi bila vložena. Ker nacionalni organ nima druge možnosti, kot da določi nadomestilo v znesku 0 EUR, izvoznik v teh okoliščinah ne more imeti nobenega interesa za to, da nacionalni organ določi nadomestilo, razen da umetno doseže sprejetje akta, zoper katerega je mogoče vložiti tožbo. Zato izpodbijana izvedbena uredba ne potrebuje izvedbenih ukrepov v smislu tretjega primera iz člena 263, četrti odstavek, PDEU.

Na drugem mestu je Splošno sodišče v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 15. septembra 2016, **Ferracci/Komisija** (T-219/13, pod pritožbo¹⁰, [EU:T:2016:485](#)), odločalo o tožbi, ki jo je lastnik hotelske nastanitve v bližini mesta Rim (Italija) vložil zoper sklep Komisije v zvezi z davčno ureditvijo, na podlagi katere so bili nekomercialni subjekti oproščeni plačila občinskega davka na nepremičnine. Komisija je s tem sklepom zadevno ureditev razglasila za delno nezdržljivo z notranjim trgovom, vendar ni odredila izterjave, ker je menila, da ne bi bilo mogoče zagotoviti vračila pomoči.

8| Zadeva C-183/16 P, *Tilly-Sabco/Komisija*.

9| Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 689/2013 z dne 18. julija 2013 o določitvi izvoznih nadomestil za perutninsko meso (UL 2013, L 196, str. 13).

10| Zadeva C-624/16 P, *Komisija/Ferracci*.

Splošno sodišče je, prvič, v zvezi z vprašanjem, ali je bilo treba izpodbijani sklep obravnavati kot predpis, ugotovilo, da je sklep Komisije na področju državnih pomoči, ki se uporablja za objektivno določene položaje in ima pravne učinke za skupino oseb, ki so določene splošno in abstraktno, splošen. Namen sklepov v zvezi z davčno ureditvijo države članice je glede na člen 107 PDEU preučiti zlasti, ali imajo nacionalni predpisi, ki se uporabljajo za nedoločeno število oseb, ki so določene splošno in abstraktno, elemente državne pomoči ter, odvisno od okoliščin primera, ali je zadevna pomoč združljiva z notranjim trgov in jo je mogoče vrniti. Glede na naravo pristojnosti, ki jo ima Komisija na podlagi določb Pogodbe DEU glede državnih pomoči, tak sklep odraža, tudi če ima le enega naslovnika, obseg nacionalnih instrumentov, ki so predmet preučitve s strani te institucije bodisi za odobritev, ki je potrebna za izvedbo ukrepa pomoči, bodisi za navedbo posledic, ki izhajajo iz njegove morebitne nezakonnosti ali nezdržljivosti z notranjim trgov. Gospodarski subjekti, ki spadajo na področje uporabe zadevnih instrumentov, pa so opredeljeni na splošno in abstraktno. Zato so ti instrumenti splošni.

Drugič, Splošno sodišče je v zvezi z obstojem ukrepov za izvedbo izpodbijanega sklepa ugotovilo, da če Komisija ugotovi, da bi bilo absolutno nemogoče zagotoviti vračilo nezakonitih pomoči, ki jih je dodelila država članica, in tako odloči, da navedeni državi članici ne bo naložila obveznosti, da od vsakega prejemnika zagotovi vračilo zneskov, dodeljenih v skladu z navedeno shemo, nacionalni organi ne smejo sprejeti nobenega ukrepa, zlasti glede tožeče stranke, za izvedbo izpodbijanega sklepa. Poleg tega je Splošno sodišče navedlo, da če Komisija meni, da nacionalni predpis ne pomeni pomoči v smislu člena 107(1) PDEU, izpodbijani sklep ne zahteva sprejetja nobenega izvedbenega ukrepa, ampak se nacionalni organi v zvezi s tem omejijo na uporabo nacionalne zakonodaje. Na nacionalni ravni ne bo sprejet noben ukrep za izvedbo navedenega sklepa, zlasti glede tožeče stranke.

4. SPOŠTOVANJE FORMALNIH ZAHTEV IN ROKOV ZA VLOŽITEV TOŽBE

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bil izdan sklep z dne 22. junija 2016, **1&1 Telecom/Komisija** (T-43/16, [EU:T:2016:402](#)), odločalo o tožbi za razglasitev ničnosti sklepa Komisije v zvezi z izvajanjem popravilnih ukrepov, ki so bili določeni v dokončnih zavezah, priloženih k sklepu o pogojni odobritvi koncentracije. Komisija je trdila, da tožba ni bila dopustna, ker je ni podpisal odvetnik, ki je zastopal tožečo stranko.

Glede tega je Splošno sodišče najprej opozorilo, da to, da odvetnik, pooblaščen za opravljanje procesnih dejanj pred Splošnim sodiščem, tožbe ne podpiše, ne spada med formalne nepravilnosti, ki se lahko odpravijo po izteku roka za vložitev tožbe v skladu s členom 19 Statuta Sodišča Evropske unije ter členom 51(4) in členom 78(5) Poslovnika Splošnega sodišča. Zahtevo, da tožbo podpiše zastopnik tožeče stranke, katere namen je zaradi pravne varnosti zagotoviti izvirnost tožbe in izključiti tveganje, da ta v resnici ni delo avtorja, pooblaščenega za ta namen, je treba namreč obravnavati kot bistveno formalno zahtevo in jo strogo uporabljati, tako da njeno neupoštevanje povzroči nedopustnost tožbe.

V obravnavani zadevi je Splošno sodišče ugotovilo, da je tožbo podpisal odvetnik, pooblaščen za opravljanje procesnih dejanj pred Splošnim sodiščem. Na prvi strani tožbe je bilo sicer res navedeno, da tožečo stranko zastopa odvetnik s sedežem v Bruslju (Belgija), medtem ko je vlogo prek aplikacije e-Curia vložil solicitor, ki je član Law Society Anglije in Walesa ter sodelavec navedenega odvetnika v isti odvetniški pisarni. Vendar ni sporno, da je ta solicitor član evropske odvetniške zbornice in na tej podlagi pooblaščen za opravljanje procesnih dejanj pred Splošnim sodiščem.

Sama okoliščina, da ime tega solicitorja ni navedeno na prvi strani tožbe, ne omaje njegovega statusa zastopnika tožeče stranke. Ta status je namreč potrjen s tem, da je tožeča stranka predložila pooblastilo za zastopanje, dano zadnjem navedenemu. Dejstvo, da to pooblastilo ni bilo vloženo hkrati s tožbo, ne more

spremeniti te ugotovitve niti povzročiti nedopustnosti tožbe, ker je tako opustitev ob vložitvi tožbe mogoče popraviti in ker je tožeča stranka to storila v določenem roku v skladu s členom 78(5) Poslovnika.

Poleg tega uporaba računa e-Curia ne le velja kot podpis na podlagi člena 3 Odločbe o aplikaciji e-Curia¹¹, temveč v nasprotju z lastnoročnim podpisom tudi samodejno zagotavlja informacije o identiteti, statusu in naslovu podpisnika, ki zastopa tožečo stranko. Posledično je treba za tožbo šteti, da izpolnjuje tudi obveznost navedbe statusa in naslova zastopnika tožeče stranke iz člena 76(b) Poslovnika. Zgolj to, da v besedilu tožbe ni naveden naslov zadevnega odvetnika ali dejstvo, da je zastopnik tožeče stranke, samo po sebi nikakor ne more povzročiti nedopustnosti tožbe, ki jo je veljavno podpisal odvetnik Unije, ki ga je pooblastila tožeča stranka, ne glede na to, ali je ta podpis lastnoročen ali elektronski, in ki je bila vložena ob upoštevanju roka iz člena 263, šesti odstavek, PDEU.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 18. oktobra 2016, **Sina Bank/Svet** (T-418/14, [EU:T:2016:619](#)), preizkusilo tožbo iranske banke, ki je izpodbijala proti njej sprejete omejevalne ukrepe. Svet Evropske unije je pred Splošnim sodiščem zatrjeval, da tretji sklop predlogov v utemeljitev tožbe za razglasitev ničnosti Sklepa (SZVP) 2015/1008¹² in Izvedbene uredbe (EU) 2015/1001¹³ v delu, v katerem je bilo s tema aktoma ime tožeče stranke ohranjeno na spornem seznamu, ni dopusten. Po mnenju Sveta je rok za vložitev tožbe zoper navedena akta začel teči s tem, ko so bili odvetniki tožeče stranke 26. junija 2015 uradno obveščeni o teh aktih, in naj bi potekel 5. septembra 2015.

Splošno sodišče je poudarilo, da za vložitev predloga za prilagoditev tožbenih predlogov velja zahteva spoštovanja roka za vložitev tožbe iz člena 263, šesti odstavek, PDEU. Da bi za tožečo stranko začel teči ta rok za vložitev tožbe, bi jo moral Svet, ker je poznal njen naslov, individualno obvestiti o Sklepu 2015/1008 in Izvedbeni uredbi 2015/1001. Splošno sodišče je ugotovilo, da je v obravnavani zadevi Svet tožečo stranko o teh aktih obvestil prek njenih odvetnikov z dopisom in elektronskim sporočilom z dne 26. junija 2015.

Vendar se člen 263, šesti odstavek, PDEU sklicuje na „uradno obvestilo [o aktu] tožniku“, ne pa na uradno obvestilo o aktu njegovemu zastopniku. Iz tega sledi, da – kadar mora biti akt predmet uradnega obvestila – za to, da rok za vložitev tožbe začne teči, mora biti ta akt načeloma naslovljen na njegovega naslovnika, ne pa na odvetnike, ki ga zastopajo. V obravnavani zadevi pa v predpisih, ki se uporabljajo, in sicer gre za člen 24(3) Sklepa 2010/413/SZVP¹⁴ in člen 46(3) Uredbe (EU) št. 267/2012¹⁵, ni nobenega izrecnega sklicevanja na možnost, da se o omejevalnih ukrepih, sprejetih glede osebe oziroma subjekta, uradno obvesti njunega zastopnika, je pa izrecno določeno, da je treba to osebo oziroma subjekt, kadar je naslov zadevne osebe oziroma subjekta znan, neposredno obvestiti o sklepu, da zanjo oziroma zanj veljajo omejevalni ukrepi. O Sklepu 2015/1008 in Izvedbeni uredbi 2015/1001 bi torej morala biti tožeča stranka, katere naslov je Svet poznal, neposredno uradno obveščena. Ker poleg tega na podlagi ničesar ni bilo mogoče sklepati, da je tožeča stranka s Svetom sklenila dogovor, da se jo o zadevnih aktih uradno obvešča na naslovu odvetnikov in torej prek njih, je Splošno sodišče ugotovilo, da to, da so bili o teh aktih dejansko obveščeni odvetniki tožeče stranke, ni enakovredno obvestitvi in s tem uradnemu obvestilu tožeči stranki o teh aktih.

11 | Odločba Splošnega Sodišča z dne 14. septembra 2011 o vlaganju in vročanju procesnih aktov prek aplikacije e-Curia (UL 2011, C 289, str. 9).

12 | Sklep Sveta (SZVP) 2015/1008 z dne 25. junija 2015 o spremembi Sklepa 2010/413 o omejevalnih ukrepih proti Iranu (UL 2015, L 161, str. 19).

13 | Izvedbena uredba Sveta (EU) 2015/1001 z dne 25. junija 2015 o izvajanju Uredbe št. 267/2012 o omejevalnih ukrepih proti Iranu (UL 2015, L 161, str. 1).

14 | Sklep Sveta 2010/413/SZVP z dne 26. julija 2010 o omejitvenih ukrepih proti Iranu in razveljavitvi Skupnega stališča 2007/140/SZVP (UL 2010, L 195, str. 39).

15 | Uredba Sveta (EU) št. 267/2012 z dne 23. marca 2012 o omejevalnih ukrepih proti Iranu in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 961/2010 (UL 2012, L 88, str. 1).

ZLORABA POSTOPKA

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bil izdan sklep z dne 16. marca 2016, *One of Us in drugi/Komisija* (T-561/14, [EU:T:2016:173](#)), pojasnilo pojem zloraba postopka, potem ko so tožeče stranke na spletnem mestu objavile predloge za intervencijo v tej zadevi skupaj z negativnimi komentarji o organizacijah, ki so jih vložile.

Splošno sodišče je opozorilo, da na podlagi pravil o obravnavanju zadev pred tem sodiščem stranke uživajo varstvo pred neustrezno uporabo procesnih aktov. To varstvo odraža bistveni vidik splošnega načela učinkovitega izvajanja sodne oblasti, na podlagi katerega imajo stranke pravico braniti svoje interese neodvisno od kakršnih koli zunanjih vplivov, zlasti s strani javnosti. Iz tega sledi, da lahko stranka, ki ji je omogočen dostop do procesnih aktov drugih strank, zaradi zagotovitve nemotenega poteka razprav med strankami in posvetovanja zadevnega sodišča o tekoči zadevi to pravico uporabi le za svojo obrambo in ne za uresničevanje kakršnega koli drugega cilja, kot je spodbuditi kritiko javnosti glede argumentov drugih strank v postopku. Ravnanje, ki je v nasprotju s tem vidikom splošnega načela učinkovitega izvajanja sodne oblasti, pomeni zlorabo postopka, kar je mogoče upoštevati pri razdelitvi stroškov. To varstvo, ki je zagotovljeno strankam sodnega postopka, je treba razširiti na predlagatelja intervencije, saj je ta namreč udeležen v sodni dejavnosti in mora biti zato deležen enake ravni varstva kot stranke postopka, kar zadeva možnost, da brani svoje interese neodvisno od vsakršnih zunanjih vplivov.

Splošno sodišče je ob upoštevanju teh preudarkov razsodilo, da so v obravnavani zadevi tožeče stranke s tem, da so na spletu razkrile predloge za intervencijo, pri čemer so neposredno napeljevale na postopek pred Splošnim sodiščem in organizacije, ki so avtorice teh predlogov, javnosti prikazovale negativno, zlorabile postopek, kar je mogoče upoštevati pri razdelitvi stroškov na podlagi člena 135(2) Poslovnika.

BREZPLAČNA PRAVNA POMOČ

Splošno sodišče je v sklepu z dne 17. februarja 2016, *KK/EASME* (T-376/15 AJ, [EU:T:2016:89](#)), pojasnilo pogoje za odobritev brezplačne pravne pomoči na podlagi členov od 146 do 150 Poslovnika.

Glede tega je Splošno sodišče najprej navedlo, da presoje premoženjskega stanja pravne osebe za namene odločitve, ali ji je treba priznati pravico do brezplačne pravne pomoči, ni dopustno opraviti le glede na njena sredstva, obravnavana ločeno, in neodvisno od položaja neposrednih ali posrednih imetnikov njenega kapitala. Navedlo je namreč, da je treba pogoje za odobritev brezplačne pravne pomoči, ki so določeni v členih od 146 do 150 Poslovnika, razlagati ob upoštevanju člena 47, tretji odstavek, Listine o temeljnih pravicah, v skladu s katerim se osebam, ki nimajo zadostnih sredstev, odobri pravna pomoč, kolikor je ta potrebna za učinkovito zagotovitev dostopa do sodnega varstva. Za pravno osebo pa se ne sme šteti, da ji je bil odvzet učinkovit dostop do sodnega varstva v smislu člena 47 Listine o temeljnih pravicah zgolj zato, ker bi neposredni ali posredni imetniki njenega kapitala ne dovolili uporabe sredstev, s katerimi razpolagajo, da bi tej pravni osebi omogočili vložitev tožbe. V takih okoliščinah se iz proračuna Unije ne sme s sredstvi, ki so na voljo Splošnemu sodišču, nadomestiti nedelovanje oseb, ki nadzirajo zadevno pravno osebo in ki imajo nazadnje glavni interes za varstvo njenih pravic.

Splošno sodišče je posledično ugotovilo, da je treba za presojo premoženjskega stanja pravne osebe, ki zaprosi za brezplačno pravno pomoč, upoštevati ne le njena lastna finančna sredstva, ampak tudi sredstva, s katerimi na splošno razpolaga skupina podjetij, katere del je neposredno ali posredno, in finančne zmožnosti njenih delničarjev in družbenikov, ki so fizične ali pravne osebe.

UPORABA NOVEGA POSLOVNIKA

Splošno sodišče se je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 25. maja 2016, **Komisija/McCarron. Poultry** (T-226/14, [EU:T:2016:313](#)), izreklo o uporabi *ratione temporis* člena 123 Poslovnika, s katerim je bila spremenjena ureditev iz prej veljavnega Poslovnika z dne 2. maja 1991 v zvezi s postopkom z zamudno sodbo. Predmet zadeve je bila tožba, s katero je Komisija predlagala, naj se zasebni družbi naloži vračilo dela predujma, ki ga je Komisija plačala v okviru pogodbe, umeščene v peti okvirni program Evropske skupnosti za raziskave, tehnološki razvoj in predstavitvene dejavnosti (1998–2002). Glede na to, da je v obravnavani zadevi Komisija 10. marca 2015 na podlagi člena 122(1) Poslovnika z dne 2. maja 1991 vložila predlog, naj Splošno sodišče njenim predlogom ugotovi, vendar je 1. julija 2015 začel veljati poslovnik, ki v členu 123 vsebuje nove določbe o postopku z zamudno sodbo, je moralo Splošno sodišče ugotoviti, katera določba se uporablja za ta spor.

Splošno sodišče je navedlo, da se nobena prehodna določba ne nanaša izrecno na člen 123 Poslovnika, zato je treba za to določbo, ki je procesna določba, šteti, da se uporablja takoj od začetka veljavnosti Poslovnika 1. julija 2015 in zato tudi za ta spor, ki na dan začetka njene veljavnosti še ni bil rešen. Glede tega je Splošno sodišče poudarilo, da tudi ob predpostavki, da se za pravila, ki se uporabljajo za ugotitev predlogom tožeče stranke v okviru postopka z zamudno sodbo, lahko šteje, da delno spadajo v materialno pravo, ker neposredno vplivajo na interese strank v sporu, ta okoliščina nima nobenega vpliva na uporabo pravil *ratione temporis*. Ker namreč položaj, ki izhaja iz neveljavnosti odgovora na tožbo in vložitev predloga, naj se predlogom tožeče stranke ugotovi, dokončno nastane šele v trenutku, ko Splošno sodišče odloči o navedenem predlogu, je treba navedena pravila uporabiti takoj.

Zato v skladu s členom 123(3) Poslovnika Splošno sodišče predlogom tožeče stranke ugotovi, razen če očitno ni pristojno za odločanje o tožbi ali če ta tožba očitno ni dopustna ali očitno nima pravne podlage. Splošno sodišče je ugotovilo, da je pristojno za odločanje o tej tožbi na podlagi arbitražne klavzule v smislu člena 272 PDEU, ki jo vsebuje člen 5(2) sporne pogodbe. Poleg tega je ugotovilo, da ni dvoma, da je ta tožba dopustna, ter da glede na določbe pogodbe in opis dejstev, ki ga je podala Komisija v okviru tožbe in ga utemeljila z listinami iz spisa, tožba očitno ni brez pravne podlage.

II. PRAVO INSTITUCIJ – EVROPSKA DRŽAVLJANSKA POBUDA – SOCIALNA POLITIKA

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 19. aprila 2016, **Costantini in drugi/Komisija** (T-44/14, [EU:T:2016:223](#)), odločalo o tožbi za razglasitev ničnosti sklepa Komisije o zavrnitvi prijave predlagane evropske državljske pobude (v nadaljevanju: EDP), katere namen je bil pozvati Unijo, naj „predlaga zakonodajo, ki varuje temeljno pravico do človekovega dostojanstva z zagotovitvijo ustreznega socialnega varstva vse življenje in dostopa do kakovostne in sprejemljive dolgotrajne oskrbe, ki presega zdravstveno oskrbo“. S sporno EDP se je želelo v bistvu doseči, da se za dolgotrajno oskrbo na podlagi člena 14 PDEU ne uporabljajo pravila o notranjem trgu in da je opredeljena kot storitev splošnega gospodarskega pomena (v nadaljevanju: SSGP). Komisija je zavrnitev utemeljila na členu 4(2)(b) Uredbe (EU) št. 211/2011¹⁶, s tem da je menila, da navedeni predlog očitno ne spada v okvir pristojnosti, ki ji omogočajo vložitev predloga za sprejetje pravnega akta Unije za izvajanje Pogodb. Natančneje, menila je, da člen 14 PDEU ni veljavna pravna podlaga za predlagano EDP, saj zakonodajalec Unije državam članicam ne more naložiti zagotavljanja SSGP.

16 | Uredba (EU) št. 211/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o državljski pobudi (UL 2011, L 65, str. 1).

Na prvem mestu, Splošno sodišče je navedlo, da je Komisija lahko upravičeno ugotovila, da glede na razdelitev pristojnosti med državami članicami in Unijo na področju SSGP ne more vložiti predloga akta na podlagi člena 14 PDEU, katerega namen bi bil opredeliti dolgotrajno oskrbo za SSGP. Države članice namreč smejo ob upoštevanju prava Unije opredeliti obseg in organizacijo svojih SSGP. Imajo široko diskrecijsko pravico pri opredelitvi, kaj štejejo za SSGP, to, kako neka država članica opredeli te storitve, pa lahko Komisija izpodbija le v primeru očitne napake. Ta prerogativa države članice v zvezi z opredelitvijo SSGP je potrjena s tem, da v pravu Unije ni niti pristojnosti, posebej podeljene Uniji, niti natančne in popolne opredelitve pojma SSGP.

Na drugem mestu, Splošno sodišče je ugotovilo, da je Komisija v izpodbijanem sklepu prav tako lahko upravičeno ugotovila, da očitno ne more vložiti predloga akta, ki bi temeljil na členu 14 PDEU in katerega namen bi bil izvzeti dolgotrajno oskrbo iz uporabe pravil o notranjem trgu. Iz člena 14 PDEU je namreč razvidno, da se posebna pravila, ki jih določa, uporabljajo za SSGP brez poseganja v člen 106 PDEU. V skladu s členom 106(2) PDEU pa celo podjetja, ki so pooblaščenca za opravljanje takih storitev, ravnajo po pravilih iz Pogodb, zlasti po pravilih o notranjem trgu in konkurenci, kar je načelo, od katerega je mogoče odstopiti le pod strogimi pogoji, katerih obstoj je odvisen od pravnih in dejanskih okoliščin v vsaki državi članici in ga morata v vsakem posameznem primeru dokazati država članica oziroma podjetje, ki se nanje sklicuje. Splošno sodišče je ugotovilo, da iz tega izhaja, da Komisija ne more na splošno predlagati, naj se storitve, katerih opredelitev za SSGP je odvisna od nacionalne politike vsake države članice, izvzamejo iz uporabe pravil o notranjem trgu.

III. PRAVILA O KONKURENCI, KI VELJAJO ZA PODJETJA

SPLOŠNO

Leto 2016 je zaznamoval bogat razvoj sodne prakse na področju konkurence, zlasti kar zadeva pravico do obrambe, pogoje za odobritev imunitete, možnost Komisije, da se odloči za poravnavo, obveznost obrazložitve in neomejeno pristojnost sodišča Unije.

1. PRAVICA DO OBRAMBE

a. OBVESTILO O UGOTOVITVAH O MOŽNIH KRŠITVAH

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 19. januarja 2016, *Toshiba/Komisija* (T-404/12, pod pritožbo¹⁷, [EU:T:2016:18](#)), preizkusilo zakonitost sklepa, s katerim je Komisija ponovno naložila globi dvema udeležencema omejevalnega sporazuma po tem, ko je Splošno sodišče razglasilo delno ničnost prejšnje odločbe, v kateri se je pokazala metodološka napaka v zvezi z izbiro referenčnega leta za izračun globe.¹⁸ Komisija je zadevnim strankam pred sprejetjem izpodbijanega sklepa poslala dopis o ugotovljenih dejstvih, v

17| Zadeva C-180/16 P, *Toshiba/Komisija*.

18| Glej v nadaljevanju tudi navedbe v zvezi s to sodbo v podrazdelku „b. Pravica do izjave“ in v razdelku „Prispevek na področju člena 101 PDEU – 3. Izračun globe“.

katerem je bil povzet način novega izračuna globe, tožeča stranka pa je trdila, da bi ji morala Komisija namesto preprostega dopisa o ugotovljenih dejstvih poslati novo obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah.

Splošno sodišče je navedlo, da se vsebina obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, poslanega pred sprejetjem prejšnje odločbe, lahko upošteva, če se v sodbi, s katero je bila razglašena delna ničnost navedene odločbe, ni podvomilo v to vsebino. Poleg tega je navedlo, da se v sodbi, s katero je bila razglašena delna ničnost prve odločbe, ni podvomilo o resničnosti, upoštevnosti ali utemeljenosti pravnih in dejanskih elementov v zvezi z izračunom globe, ki so bili navedeni v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, pripravljenem v okviru sprejetja navedene odločbe. Splošno sodišče, ki je poleg tega zavrnilo trditve tožeče stranke, ki so se opirale zlasti na sodbo *Cimenteries CBR in drugi/Komisija*¹⁹, domnevno prakso odločanja Komisije in Obvestilo o dobrih praksah²⁰, je sklenilo, da Komisija na podlagi načela spoštovanja pravice do obrambe ni bila dolžna poslati novega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah.

b. PRAVICA DO IZJAVE

Splošno sodišče je v sodbi z dne 19. januarja 2016, *Toshiba/Komisija* (T-404/12, pod pritožbo²¹, [EU:T:2016:18](#)), pojasnilo tudi obseg pravice do izjave.²²

Glede tega je Splošno sodišče opozorilo, da spoštovanje pravice do obrambe zahteva, da se mora zadevni osebi v upravnem postopku dati možnost, da ustrezno predstavi stališče glede resničnosti in upoštevnosti zatrjevanih okoliščin in dejstev ter glede dokumentov, ki jih Komisija navaja v utemeljitev svoje trditve o obstoju kršitve Pogodbe DEU. Tako mora Komisija, kadar, kot je bilo to v obravnavani zadevi, po razglasitvi delne ničnosti odločbe o naložitvi globe sprejme sklep o spremembi zneska te globe, zadevnemu podjetju poslati dodatne informacije o tem, kako bo uresničila svoj namen zagotovitve odvrčalnega učinka globe, s čimer bi se mu omogočilo, da ustrezno poda svoje mnenje, tudi glede naložitve dodatnega zneska. Vendar, če Komisija pred sprejetjem sklepa o spremembi navedenemu podjetju pošlje dopis o ugotovljenih dejstvih, ni potrebno, da so zadevne informacije izrecno navede prav v tem dokumentu, ki nima posebnega postopkovnega pomena. Preveriti je treba, ali je bila zadevnemu podjetju glede na celoten potek postopka, v katerem je bil sprejet izpodbijani sklep, dana primerna možnost, da ta namen razume in nanj odgovori.

Splošno sodišče je na podlagi teh preudarkov navedlo, da je v obravnavani zadevi zadevno podjetje od prvotnega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah vedelo, da namerava Komisija zagotoviti odvrčalni učinek naložene globe. Poleg tega je opozorilo, da je vsaj od prvotne odločbe lahko razumelo, da ta namen pomeni naložitev dodatnega zneska za določeno obdobje delovanja ter da se v sodbi o razglasitvi delne ničnosti prvotne odločbe ni podvomilo o tem namenu in je bil potrjen tako v dopisu o ugotovljenih dejstvih kot na sestanku med Komisijo in tem podjetjem. Zato je Splošno sodišče ugotovilo, da kršitev pravice tega podjetja do obrambe v delu, ki se nanaša na namen Komisije, da mu naloži dodatni znesek, ni bila dokazana.

19 | Sodba z dne 15. marca 2000 (T-25/95, T-26/95, od T-30/95 do T-32/95, od T-34/95 do T-39/95, od T-42/95 do T-46/95, T-48/95, od T-50/95 do T-65/95, od T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 in T-104/95, [EU:T:2000:77](#)).

20 | Obvestilo Komisije o dobrih praksah za izvajanje postopkov v zvezi s členoma 101 in 102 PDEU (UL 2011, C 308, str. 6).

21 | Zadeva C-180/16 P, *Toshiba/Komisija*.

22 | Glej tudi navedbe v zvezi s to sodbo zgoraj v podrazdelku „a. Obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah“ in v nadaljevanju v razdelku „Prispevek na področju člena 101 PDEU – 3. Izračun globe“.

c. UPORABA TAJNIH POSNETKOV TELEFONSKIH POGOVOROV KOT DOKAZOV

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 8. septembra 2016, *Goldfish in drugi/Komisija* (T-54/14, [EU:T:2016:455](#)), izreklo o uporabi tajnih posnetkov telefonskih pogovorov kot dokazov v okviru preiskave v zvezi s kršitvijo konkurenčnega prava. Natančneje, v obravnavani zadevi se je zastavilo vprašanje, ali lahko Komisija dokaze, ki jih je zakonito pridobila, v tem primeru je šlo za tajne posnetke telefonskih pogovorov, uporabi, čeprav je te izvirno pridobila tretja oseba, morda celo nezakonito, na primer s kršitvijo pravice do spoštovanja zasebnega življenja osebe, ki je sodelovala v pogovorih, ki so bili predmet spornih posnetkov.

Splošno sodišče je v zvezi s tem vprašanjem navedlo, da iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice izhaja, da uporaba nezakonitega posnetka kot dokaznega sredstva še ne pomeni neskladnosti z načeli pravičnosti iz člena 6(1) Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, in to tudi, če je bil ta dokaz pridobljen s kršitvijo zahtev iz člena 8 Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu, kadar, prvič, zadevnemu pritožniku ni bilo poseženo niti v pravico do pravičnega sojenja niti v pravico do obrambe, in drugič, ta dokaz ni bil edini dokaz, na katerem je temeljila obsodba. V obravnavani zadevi pa je Komisija, kot je navedlo Splošno sodišče, med upravnim postopkom vsem strankam omogočila dostop do vseh avdio posnetkov in zapiskov v zvezi s temi posnetki iz spisa. Poleg tega sporni posnetki niso bili edino dokazno sredstvo, ki ga je uporabila Komisija, saj je ugotovitev v izpodbijanem sklepu, da so tožeče stranke kršile člen 101 PDEU, temeljila na celoti dokazov, ki jih je Komisija pridobila med upravnim postopkom. V teh okoliščinah je Splošno sodišče ugotovilo, da je Komisija zadevne posnetke – čeprav bi bilo treba šteti, da jih je eno od konkurenčnih podjetij tožečih strank nezakonito posnelo – pravilno uporabila kot dokazna sredstva v okviru izpodbijanega sklepa, da je ugotovila kršitev člena 101 PDEU.

2. POGOJI, DOLOČENI ZA ODOBRITEV IMUNITETE

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 29. februarja 2016, *Schenker/Komisija* (T-265/12, pod pritožbo²³, [EU:T:2016:111](#)), izreklo o pogojih, pod katerimi lahko Komisija odobri imuniteto podjetju, ki razkrije svojo udeležbo pri domnevem omejevalnem sporazumu.²⁴ Splošno sodišče je odločalo o predlogu za razglasitev ničnosti sklepa Komisije, s katerim je bilo ugotovljeno, da so družbe, dejavne v sektorju storitev mednarodne zračne špedicije, sodelovale pri različnih sporazumih in usklajenih ravnanjih v tem sektorju. Komisija, ki je začela preiskavo po tem, ko je družba Deutsche Post AG vložila prošnjo za imuniteto na podlagi Obvestila o prizanesljivosti iz leta 2006²⁵, je tej družbi odobrila zaproseno imuniteto. Tožeča stranka je izpodbijala odločitev Komisije o odobritvi imunitete družbi Deutsche Post, s tem da je trdila, da je zadnjenavedeno družbo v primerjavi z drugimi podjetji, ki so vložila prošnjo za imuniteto in zmanjšanje globe, obravnavala ugodneje. Čeprav je Komisija ugotovila obstoj štirih kršitev, naj bi družbi Deutsche Post odobrila splošno pogojno imuniteto, ki zajema sektor zračnih špedicijskih storitev, ne da bi preučila, ali so bila z dokazi, ki jih je predložilo to podjetje, zajeta vsa zadevna ravnanja. Tožeča stranka je zatrjevala, da če bi bile vse prošnje za imuniteto in znižanje globe preučene ob upoštevanju sektorja špedicije kot celote, bi bila lahko ugodneje obravnavana.

23| Zadeva C-263/16 P, *Schenker/Komisija*.

24| Glej v nadaljevanju tudi navedbe v zvezi s to sodbo v razdelku „3. Možnost Komisije, da se odloči za poravnavo“.

25| Obvestilo Komisije o imuniteti pred globami in znižanju glob v kartelnih zadevah (UL 2006, C 298, str. 17).

Glede tega je Splošno sodišče navedlo, da Komisija ob prejetju prošnje za imuniteto v smislu točke 8(a) Obvestila o prizanesljivosti iz leta 2006 še ni bila seznanjena z zadevnim omejevalnim sporazumom. Zato, kot je navedeno v opombi št. 1 k točki 8(a) Obvestila o prizanesljivosti iz leta 2006, mora izvesti oceno prošnje za imuniteto *ex ante*, in sicer izključno na podlagi narave in kakovosti podatkov, ki jih predloži podjetje. Obvestilo o prizanesljivosti iz leta 2006 torej ne nasprotuje temu, da Komisija podjetju odobri pogojno imuniteto, čeprav ji podatki, ki jih je to predložilo, še ne omogočajo, da bi si ustvarila podrobno in natančno predstavo o naravi in obsegu domnevnega omejevalnega sporazuma. Splošno sodišče je zato ugotovilo, da se na podlagi točke 8(a) ter točk 9 in 18 Obvestila o prizanesljivosti iz leta 2006 ne zahteva, da so elementi, ki jih predloži podjetje, podatki in dokazi, ki se nanašajo prav na kršitve, ki jih Komisija ugotovi ob koncu upravnega postopka, ampak zadostuje, da ji ti elementi omogočajo izvedbo usmerjene preiskave v zvezi z domnevno kršitvijo, ki zajema eno ali več kršitev, ki jih ugotovi ob koncu tega postopka.

3. MOŽNOST KOMISIJE, DA SE ODLOČI ZA PORAVNAVO

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 29. februarja 2016, *Schenker/Komisija* (T-265/12, pod pritožbo²⁶, [EU:T:2016:111](#)), izreklo tudi o obsegu polja proste presoje, ki ga ima Komisija v zvezi s tem, ali se v okviru uporabe členov 101 in 102 PDEU odloči za poravnavo.²⁷ Tožeča stranka je trdila, da je Komisija s tem, da se je, preden je vzpostavila stik z naslovnici izpodbijanega sklepa, odločila, da ne bo sklenila poravnave, storila napako pri presoji. Po mnenju tožeče stranke namreč Komisija tega, ali je bil postopek poravnave primeren, ni mogla celovito presoditi pred vzpostavitvijo stika z zadevnimi strankami in preveritvijo njihove pripravljenosti za poravnavo.

Splošno sodišče je navedlo, da lahko Komisija v skladu s členom 10a(1) Uredbe (ES) št. 773/2004²⁸, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 622/2008²⁹, določi rok, v katerem lahko stranke predložijo pisno izjavo o pripravljenosti na sodelovanje v pogovorih o poravnavi z namenom, da po možnosti predložijo vloge za poravnavo. Iz besedila te določbe je torej jasno razvidno, da Komisija ni zavezana navezati stika s strankami, ampak da ima v zvezi s tem polje proste presoje. V tem okviru je Splošno sodišče navedlo, da je praksa Komisije skladna s tem pristopom. Točka 6 njenega Obvestila o vodenju postopkov poravnave³⁰ namreč določa, da lahko Komisija, če meni, da je določena zadeva načeloma primerna za poravnavo, preveri pripravljenost za poravnavo vseh strank istega postopka, čeprav stranke v postopku sicer nimajo pravice do te vrste postopka. Iz navedene točke je jasno razvidno, da bi morala Komisija pripravljenost zadevnih podjetij preveriti le, če bi menila, da je zadeva primerna za poravnavo. Zato navedena točka določa tudi možnost, da Komisija ugotovi, da zadeva ni primerna za poravnavo, ne da bi prej vzpostavila stik z zadevnimi strankami in preverila, ali so se pripravljene poravnati. Tako v obravnavani zadevi zgolj na podlagi dejstva, da Komisija ni preverila, ali so se tožeča stranka in druga zadevna podjetja pripravljena poravnati, ni bilo mogoče dokazati, da so bile v izpodbijanem sklepu storjene napake.

26 | Zadeva C-263/16 P, *Schenker/Komisija*.

27 | Glej tudi navedbe v zvezi s to sodbo zgoraj v razdelku „2. Izpolnjevanje pogojev, določenih za odobritev imunitete“.

28 | Uredba Komisije (ES) št. 773/2004 z dne 7. aprila 2004 v zvezi z vodenjem postopkov Komisije v skladu s členoma [101] in [102] PDEU (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 3, str. 81).

29 | Uredba Komisije (ES) št. 622/2008 z dne 30. junija 2008 o spremembi Uredbe (ES) št. 773/2004 glede vodenja postopkov poravnave v kartelnih zadevah (UL 2008, L 171, str. 3).

30 | Obvestilo Komisije o vodenju postopkov poravnave za sprejetje odločb v skladu s členoma 7 in 23 Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 v kartelnih zadevah (UL 2008, C 167, str. 1).

4. OBVEZNOST OBRAZLOŽITVE

Splošno sodišče je v sodbi z dne 13. decembra 2016, *Printeos in drugi/Komisija* (T-95/15, [EU:T:2016:722](#)), pojasnilo obseg obveznosti obrazložitve sklepov Komisije o naložitvi glob v okviru konkurenčnega prava, sprejetih v okviru postopka poravnave na podlagi člena 10a Uredbe št. 773/2004 in Obvestila o vodenju postopkov poravnave.

Glede tega je Splošno sodišče, potem ko je opozorilo na načela za izvajanje obveznosti obrazložitve, kot je določena v členu 296, drugi odstavek, PDEU, razsodilo, da se – glede na zahteve, ki izhajajo iz člena 47 Listine o temeljnih pravicah v povezavi na eni strani s členom 263 PDEU ter na drugi strani s členom 261 PDEU in členom 31 Uredbe (ES) št. 1/2003³¹, kot je nanje opozorjeno v točki 41 Obvestila o vodenju postopkov poravnave – ta načela smiselno uporabljajo za obveznost Komisije, da obrazloži odločbo o naložitvi glob, ki jo sprejme na koncu postopka poravnave, v katerem naj bi zadevno podjetje sprejelo zgolj najvišji znesek predlagane globe.

To, da Komisija spoštuje jamstva, ki se zagotavljajo s pravnim redom Unije v upravnih postopkih, med katera spada obveznost obrazložitve, je še toliko bolj bistveno, kadar se v fazi določanja naloženih glob odloči odstopiti od splošne metodologije, navedene v Smernicah o načinu določanja glob³², tako da se kot v obravnavani zadevi opre na točko 37 teh smernic. S Smernicami iz leta 2006 so namreč določena pravila ravnanja, ki kažejo na prakso, ki ji je treba slediti in od katere Komisija v konkretnem primeru ne more odstopiti brez navedbe razlogov, ki so skladni zlasti z načelom enakega obravnavanja. Ta obrazložitev mora biti toliko natančnejša, ker se točka 37 Smernic iz leta 2006 omejuje na nejasno sklicevanje na posebnosti posamezne zadeve in torej Komisiji pušča široko polje proste presoje, da izjemoma spremeni osnovne zneske glob. Iz tega izhaja, da je bila Komisija v obravnavani zadevi dolžna dovolj jasno in natančno pojasniti, kako je nameravala uporabiti prosto presojo, vključno z različnimi dejanskimi in pravnimi elementi, ki jih je za to upoštevala. Natančneje, ob upoštevanju njene obveznosti, da pri določanju glob upošteva načelo enakega obravnavanja, ta obveznost obrazložitve zajema vse upoštevne elemente, ki so potrebni, da bi se lahko ugotovilo, ali so zadevna podjetja, ki so jim bili osnovni zneski glob spremenjeni, v primerljivih položajih, ali so bili navedeni položaji obravnavani enako oziroma različno in ali je bila morebitna enaka oziroma različna obravnava navedenih položajev objektivno upravičena. V obravnavani zadevi pa je Splošno sodišče ugotovilo, da Komisija v izpodbijanem sklepu ni navedla razlogov, iz katerih je za zadevna podjetja uporabila precej različne stopnje zmanjšanja. Na podlagi tega je ugotovilo, da izpodbijani sklep ni bil zadostno obrazložen.

5. NEOMEJENA SODNA PRISTOJNOST

Splošno sodišče je v sodbah z dne 28. junija 2016, *Portugal Telecom/Komisija* (T-208/13, [EU:T:2016:368](#)), in z dne 28. junija 2016, *Telefónica/Komisija* (T-216/13, pod pritožbo³³, [EU:T:2016:369](#)), pojasnilo obseg sodnega nadzora, ki ga opravi sodišče Unije v zvezi s sklepi Komisije glede uporabe členov 101 in 102 PDEU in zlasti v zvezi z določitvijo glob, ki naj se naložijo v tem okviru.³⁴ Splošno sodišče je preizkusilo zakonitost sklepa,

31 | Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov [101] in [102] PDEU (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8 zvezek 2, str. 205).

32 | Smernice o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 (UL 2006, C 210, str. 2).

33 | Zadeva C-487/16 P, *Telefónica/Komisija*.

34 | Glej v nadaljevanju tudi navedbe v zvezi s tema sodbama v razdelku „Prispevek na področju člena 101 PDEU – 2. Omejevanje zaradi cilja in 3. Izračun globe“.

s katerim je Komisija ugotovila, da sta družbi Portugal Telecom SGPS, SA (največji telekomunikacijski operater na Portugalskem) in Telefónica, SA (največji telekomunikacijski operater v Španiji) kršili člen 101 PDEU s tem, da sta sodelovali pri sporazumu o nekonkuriranju. Šlo je za določbo o nekonkuriranju na iberškem trgu, vključeno v pogodbo o prevzemu – s strani družbe Telefónica – deleža, ki ga ima družba Portugal Telecom v brazilskem operaterju mobilne telefonije Vivo.

Glede tega je Splošno sodišče opozorilo, da sistem sodnega nadzora sklepov Komisije v zvezi s postopki na podlagi členov 101 in 102 PDEU zajema nadzor nad zakonitostjo aktov institucij Unije, ki je določen v členu 263 PDEU ter se lahko na podlagi člena 261 PDEU in na predlog tožečih strank dopolni z izvajanjem neomejene pristojnosti Splošnega sodišča glede sankcij, ki jih na tem področju naloži Komisija. Vendar je Splošno sodišče ugotovilo, da v obravnavanih zadevah ni imelo na voljo dovolj elementov za določitev končnega zneska globe, ki jo je bilo treba naložiti tožečima strankama. Poudarilo je namreč, da Splošno sodišče sicer lahko na podlagi neomejene pristojnosti, ki jo ima na podlagi člena 31 Uredbe št. 1/2003 in ki je širša od samega nadzora zakonitosti sankcije, s svojo presojo nadomesti presojo Komisije. Vendar v obravnavanih zadevah Komisija za določitev vrednosti prodaje, ki jo je treba upoštevati pri izračunu globe, ni opravila analize elementov, ki sta jih tožeči stranki predložili, da bi dokazali neobstoj potencialne konkurence med strankama glede nekaterih storitev. Splošno sodišče bi z določitvijo vrednosti te prodaje torej zapolnilo pomanjkljivosti v preiskavi zadeve. Izvrševanje neomejene sodne pristojnosti pa ne more pomeniti, da Splošno sodišče opravi tako preiskavo.

PRISPEVEK NA PODROČJU ČLENA 101 PDEU

1. POJEM POTENCIALNE KONKURENCE

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 8. septembra 2016, **Lundbeck/Komisija** (T-472/13, pod pritožbo³⁵, [EU:T:2016:449](#)), ki je bila izdana istega dne kot pet drugi sodb (sodbe z dne 8. septembra 2016, **Arrow Group in Arrow Generics/Komisija**, T-467/13, neobjavljena, [EU:T:2016:450](#); z dne 8. septembra 2016, **Merck/Komisija**, T-470/13, neobjavljena, [EU:T:2016:452](#); z dne 8. septembra 2016, **Sun Pharmaceutical Industries in Ranbaxy (UK)/Komisija**, T-460/13, neobjavljena, [EU:T:2016:453](#); z dne 8. septembra 2016, **Generics (UK)/Komisija**, T-469/13, neobjavljena, [EU:T:2016:454](#), in z dne 8. septembra 2016, **Xellia Pharmaceuticals in Alparma/Komisija**, T-471/13, neobjavljena, [EU:T:2016:460](#)) v okviru serije tožb, vloženih zoper sklep o ugotovitvi obstoja omejevalnega sporazuma na trgu antidepresivov, ki vsebujejo aktivno farmacevtsko sestavino citalopram, izreklo o pojmu potencialne konkurence.³⁶ Šlo je za sporazume, sklenjene med družbo danskega prava H. Lundbeck A/S (v nadaljevanju: Lundbeck), ki nadzira skupino družb, ki je dejavna na področju iskanja novih zdravil in njihovega trženja ter je imetnica patentov za zadevna zdravila, in podjetji, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in prodajo generičnih zdravil. Namen teh sporazumov je bil določiti omejitve zadnjenavedenim podjetjem za vstop na trg zadevnih proizvodov v zameno za visoke zneske, ki jim jih je izplačala družba Lundbeck. Komisija je ugotovila, da so bili družba Lundbeck in proizvajalci generikov vsaj potencialni konkurenti in da so sporni sporazumi pomenili omejevanje konkurence zaradi cilja.

Glede tega je Splošno sodišče opozorilo, da preizkus pogojev konkurence na danem trgu ne temelji samo na obstoječi konkurenci, ampak tudi na potencialni konkurenci, da bi se ugotovilo, ali ob upoštevanju strukture trga ter gospodarskega in pravnega okvira, ki ureja njegovo delovanje, obstajajo dejanske in

35| Zadeva C-591/16 P, **Lundbeck/Komisija**.

36| Glej v nadaljevanju tudi navedbe v zvezi s to sodbo v podrazdelku „2. Omejevanje zaradi cilja – b. Nesorazmerna plačila v obratni smeri zaradi izključitve konkurentov s trga“.

konkretne možnosti za konkurenco med zadevnimi podjetji ali za vstop novega konkurenta na zadevni trg in njegovo konkuriranje tam že prisotnim podjetjem. Komisija mora za namene presoje, ali je podjetje potencialni konkurent, preveriti, ali bi brez sklenitve sporazuma, ki ga preiskuje, obstajale dejanske in konkretne možnosti, da to podjetje v okviru ekonomsko uspešne strategije vstopi na navedeni trg in konkurira tam že prisotnim podjetjem. Tak dokaz mora biti podprt z dejstvi ali analizo struktur upoštevnega trga.

Splošno sodišče, ki je v tem okviru natančneje preizkusilo trditve družbe Lundbeck, da je bilo v izpodbijanem sklepu napačno uporabljeno pravo, ker je bilo ugotovljeno, da dajanje zdravil, s katerimi so kršene pravice intelektualne lastnine tretjih, na trg pomeni izraz potencialne konkurence na podlagi člena 101 PDEU, je navedlo, da čeprav se patenti štejejo za veljavne, dokler niso izrecno preklicani ali razglašeni za neveljavne s strani pristojnega organa ali sodišča, te domneve veljavnosti ni mogoče enačiti z domnevo nezakonitosti generičnih proizvodov, ki so veljavno dani na trg, za katere imetnik patenta meni, da pomenijo kršitev patenta. Tako bi morala v obravnavani zadevi družba Lundbeck v primeru vstopa generikov na trg pred nacionalnimi sodišči dokazati, da je z njimi kršen kateri od njenih patentov za postopke, saj sam tvegan vstop še ni nezakonit. Poleg tega bi v primeru, da bi družba Lundbeck vložila tožbo proti proizvajalcem generikov, zadnjenavedena podjetja lahko z nasprotno tožbo izpodbijala veljavnost patenta, na katerega bi se sklicevala družba Lundbeck. Tako je ob sklenitvi spornih sporazumov na splošno obstajalo več načinov, ki so pomenili konkretne in realne možnosti proizvajalcev generikov za vstop na trg, med drugim „tvegano“ dajanje na trg generika z možnostjo, da se bodo morali soočiti z družbo Lundbeck v okviru morebitnih sporov. Takšna možnost je izraz potencialne konkurence v položaju, kakršen je ta iz obravnavane zadeve, v katerem so patenti, ki jih je pridobila družba Lundbeck, potekli in so obstajali drugi postopki za generično proizvodnjo citaloprama, za katere ni bilo dokazano, da so pomenili kršitev drugih patentov družbe Lundbeck. Poleg tega prizadevanja in naložbe proizvajalcev generikov, da bi lahko vstopili na trg citaloprama, pred sklenitvijo spornih sporazumov dokazujejo, da so bili pripravljene vstopiti na trg in se soočiti s tveganji, povezanimi s takšnim vstopom. Poleg tega je Splošno sodišče navedlo, da čeprav bi bilo druge izjave iz časa ob sklenitvi spornih sporazumov mogoče razumeti, kot da je na strani proizvajalcev generikov obstajal dvom v zvezi s tem, ali imajo njihovi proizvodi naravo kršitve, ali kot da je bila družba Lundbeck prepričana, da so njeni patenti veljavni, zgolj na podlagi teh izjav ni mogoče omajati ugotovitve, da je družba Lundbeck proizvajalce generikov dojemala kot potencialno grožnjo in da bi lahko ti že samo s svojim obstojem izvajali konkurenčni pritisk na to družbo in na podjetja na trgu.

Splošno sodišče je poleg tega opozorilo, da je treba za obstoj potencialne konkurence dokazati zgolj, da bi se vstop na trg zgodil v razumnem obdobju, brez določitve natančne omejitve v zvezi s tem. Zato Komisiji ni treba dokazati, da bi proizvajalci generikov zagotovo vstopili na trg pred potekom veljavnosti spornih sporazumov, da bi tako dokazala obstoj potencialne konkurence v obravnavani zadevi, še zlasti ker se predvsem v farmacevtskem sektorju potencialna konkurenca lahko izvaja veliko pred potekom patenta in ker so prizadevanja pred tem potekom upoštevna za presojo tega, ali je bila ta konkurenca omejena. Nazadnje, Splošno sodišče je navedlo, da potencialna konkurenca zajema zlasti dejavnosti proizvajalcev generikov za pridobitev potrebnih dovoljenj za promet in za izpolnitev vseh administrativnih in komercialnih obveznosti, ki so nujne za pripravo vstopa na trg. Ta potencialna konkurenca je varovana s členom 101 PDEU. Če bi bilo namreč mogoče podjetjem, ki opravljajo potrebna dejanja za pripravo začetka prodaje generičnega zdravila in so v ta namen izvedla obsežne investicije, plačati za to, da ta postopek ustavijo ali ga vsaj upočasnijo, ne da bi to pomenilo kršitev prava konkurence, učinkovita konkurenca ne bi nikoli obstajala ali bi bila močno oslABLJENA, kar bi škodilo potrošnikom.

2. OMEJEVANJE ZARADI CILJA

a. DOLOČBA O NEKONKURIRANJU

Splošno sodišče se je v sodbah z dne 28. junija 2016, *Portugal Telecom/Komisija* (T-208/13, [EU:T:2016:368](#)), in z dne 28. junija 2016, *Telefónica/Komisija* (T-216/13, pod pritožbo³⁷, [EU:T:2016:369](#)), izreklo tudi o opredelitvi določbe o nekonkuriranju kot omejitve konkurence zaradi cilja.³⁸ Tožeči stranki sta takšni opredelitvi nasprotovali, ker naj Komisija ne bi dokazala, da sta bili potencialna konkurenta in da bi torej ta določba lahko omejevala konkurenco.

Prvič, Splošno sodišče je v zvezi z opredelitvijo sporne določbe kot „pomožna omejitev“ ugotovilo, da družba Portugal Telecom ni dokazala, da je bila omejitev, ki jo je povzročila sporna določba, povezana z možnostjo odkupa svojih delnic v lasti družbe Telefónica (ta možnost je bila sprva določena, nato pa v sporazumu opuščena) ali z odstopom članov njenega upravnega odbora, ki jih je imenovala španska družba (ta odstop je bil določen v končni različici sporazuma). Kar zadeva obveznost samoocene, ki naj bi bila vključena v sporni določbi, nič ni nakazovalo na to, da je navedena določba vsebovala to obveznost, od katere je bil odvisen začetek veljavnosti obveznosti nekonkuriranja. Poleg tega, čeprav je družba Telefónica zatrjevala, da je sporno določbo zahtevala portugalska vlada ali da je bila ta določba vsekakor potrebna, zato da zadnjenavedena ne bi blokirala sporazuma v zvezi s „transakcijo Vivo“, je Splošno sodišče ugotovilo, da družba Telefónica teh trditev ni utemeljila z zadostnimi dokazi. Poleg tega je navedlo, da družba Telefónica ni predložila nobenega elementa, s katerim bi bilo mogoče pojasniti, zakaj bi se lahko določba o nekonkuriranju na portugalskem in španskem trgu štela za objektivno potrebno za izvršitev transakcije, ki se je nanašala na prevzem deležev v brazilskem operaterju.

Drugič, tožeči stranki sta v zvezi z zmožnostjo sporne določbe, da omeji konkurenco med družbama Portugal Telecom in Telefónica, trdili, da je Komisija storila napako, ker ni preučila pogojev potencialne konkurence, da bi preverila, ali so obstajale dejanske in konkretne možnosti, da si ti družbi medsebojno konkurirata na upoštevnihih trgih, na katere naj bi se določba o nekonkuriranju nanašala. Splošno sodišče je glede tega navedlo, da je treba za preučitev, ali je sporazum med podjetji ali sklep podjetniškega združenja tako škodljiv, da se šteje, da pomeni omejevanje konkurence zaradi cilja v smislu člena 101(1) PDEU, upoštevati vsebino njegovih določb, cilje, ki se želijo z njim doseči, ter gospodarski in pravni okvir, v katerega je umeščen. Vendar Komisija ni vedno zavezana natančno opredeliti zadevni trg ali trge. Tako v okviru člena 101(1) PDEU predhodna opredelitev upoštevnega trga ni nujna, če ima sporni sporazum sam po sebi protikonkurenčni cilj. Ker je Komisija v obravnavani zadevi ugotovila, da je bil cilj določbe, ki je bila sankcionirana z izpodbijanem sklepom, razdelitev trgov, torej tožeči stranki ne moreta trditi, da je bila za ugotovitev, ali ta določba pomeni omejevanje konkurence zaradi cilja, potrebna podrobna analiza zadevnih trgov. Podjetja, ki sklenejo sporazum, katerega cilj je omejevanje konkurence, se načeloma ne morejo izogniti uporabi člena 101(1) PDEU s tem, da zatrjujejo, da njihov sporazum ni mogel imeti znatnega učinka na konkurenco. Trditve tožečih strank, da obstoj domnevnega sporazuma o nekonkuriranju ne more pomeniti dokaza za obstoj potencialne konkurence med strankama, zato niso bile upoštevne.

37| Zadeva C-487/16 P, *Telefónica/Komisija*.

38| Glej tudi navedbe v zvezi s to sodbo zgoraj v razdelku „Splošno – 5. Neomejena sodna pristojnost“ in v nadaljevanju v podrazdelku „3. Izračun globe“.

b. NESORAZMERNI PLAČILA V OBRATNI SMERI ZARADI IZKLJUČITVE KONKURENTOV S TRGA

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 8. septembra 2016, *Lundbeck/Komisija* (T-472/13, pod pritožbo³⁹, [EU:T:2016:449](#)), zlasti preučilo, ali sporazumi – sklenjeni med skupino družb, ki jo nadzira družba Lundbeck in ki je imetnica patentov za antidepressive, ki vsebujejo aktivno farmacevtsko sestavino citalopram, in podjetji, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in prodajo generičnih zdravil, pri čemer je bila v teh sporazumih določena izključitev teh podjetij s trga navedenih zdravil v zameno za visoka plačila s strani družbe Lundbeck – spadajo na področje prepovedi iz člena 101(1) PDEU.⁴⁰

Splošno sodišče je najprej navedlo, da to, da je do omejevanja konkurence prišlo z uporabo visokih plačil v obratni smeri, pomeni odločilen element pri pravni presoji teh sporazumov. Iz tega izhaja, da kadar plačila v obratni smeri spremljata izključitev konkurentov s trga ali omejitev priprav za tak vstop, takšno omejevanje lahko ni posledica izključno tega, kako stranki presodita moč patentov, ampak lahko nastane s tem plačilom, ki ga je mogoče obravnavati kot odkup konkurence. Tako je mogoče v obravnavani zadevi na podlagi nesorazmernosti teh plačil skupaj z več drugimi dejavniki – kot je to, da se zdi, da ta plačila ustrezajo vsaj pričakovanemu dobičku proizvajalcev generikov v primeru vstopa na trg, ali da ni določb, s katerimi bi bilo proizvajalcem generikov dovoljeno, da dajo svoje proizvode na trg po izteku veljavnosti sporazumov, ne da bi se jim bilo treba bati tožb zaradi kršitev – ugotoviti, da je bil cilj spornih sporazumov omejiti konkurenco s ciljem v smislu člena 101(1) PDEU.

Splošno sodišče je v nadaljevanju navedlo, da asimetrija tveganj, ki so jim bili izpostavljeni proizvajalci generikov in družba Lundbeck, ker je bil z zadevnim patentiranim zdravilom ustvarjen bistveni del prometa zadnjenavedene družbe, sicer lahko delno pojasni, zakaj se je ta družba lahko odločila za visoka plačila v obratni smeri, da bi se izognila vsakršnemu, tudi najmanjšemu tveganju za vstop generikov na trg. Vendar ta okoliščina nikakor ne more izključiti uporabe člena 101 PDEU. Tako je sicer mogoče, da bi družbi Lundbeck v primeru nezakonitega vstopa proizvajalcev generikov na trg nastala nepopravljiva škoda zaradi nepovratnega znižanja cen, ki bi ga povzročil ta vstop, vendar je regulirano znižanje cen po poteku patenta za aktivno farmacevtsko učinkovino ena od značilnosti trga farmacevtskih izdelkov, ki je bila družbi Lundbeck znana in torej pomeni običajno poslovno tveganje, s katerim ni mogoče upravičiti sklepanja protikonkurenčnih sporazumov. Zato bi sprejetje teze v zvezi z asimetrijo tveganj navsezadnje pripeljalo do ugotovitve, da bi se družba Lundbeck s sklenitvijo sporazumov, kakršni so sporni sporazumi, s proizvajalci generikov lahko zavarovala pred nepovratnim znižanjem cen, ki se mu ne bi bilo mogoče izogniti, tudi če bi uspela s tožbami zaradi kršitev pred nacionalnimi sodišči. Tak rezultat bi bil očitno v nasprotju s cilji določb Pogodbe DEU o konkurenci, s katerimi se želi zlasti obvarovati potrošnike pred neupravičenimi zvišanji cen, ki so posledica tajnega usklajevanja med konkurenti. Zato ni nobenega razloga, da bi to tajno usklajevanje v obravnavani zadevi šteli za dovoljeno z obrazložitvijo, da je šlo za spor glede patentov za postopke, saj branjenje teh patentov pred nacionalnimi sodišči niti v primeru razpleta, ki bi bil za družbo Lundbeck najugodnejši, ne bi moglo pripeljati do enakih negativnih posledic za konkurenco in zlasti za potrošnike. Splošno sodišče je poudarilo, da tudi če bi omejitve, ki so vsebovane v spornih sporazumih, potencialno spadale na področje uporabe patentov družbe Lundbeck v smislu, da bi jih bilo mogoče doseči tudi v okviru tožb pred sodišči, je šlo vsekakor pri tem ob sklenitvi spornih sporazumov zgolj za možnost. Dejstvo, da je bila ta negotovost v zvezi s tem, ali je šlo pri proizvodih proizvajalcev generikov za kršitev, in v zvezi z veljavnostjo patentov družbe Lundbeck nadomeščena z gotovostjo, da proizvajalci generikov v obdobju veljavnosti spornih sporazumov ne

39| Zadeva C-591/16 P, *Lundbeck/Komisija*.

40| Glej tudi navedbe v zvezi s to sodbo zgoraj v podrazdelku „1. Pojem potencialne konkurence“.

bodo vstopili na trg, pa v obravnavani zadevi že samo po sebi pomeni omejitev konkurence zaradi cilja, saj je bil ta rezultat dosežen s plačilom v obratni smeri.

Splošno sodišče je nazadnje ugotovilo, da so si proizvajalci generikov močno prizadevali pripraviti vstop na trg in da se niso nameravali odpovedati tem prizadevanjem zaradi patentov družbe Lundbeck. Res je obstajala negotovost glede tega, ali bo katero od pristojnih sodišč njihove proizvode morda razglasilo za ponaredke. Vendar je bilo v izpodbijanem sklepu prikazano, da so imeli proizvajalci generikov realne možnosti za uspeh v primeru spora. Zato so stranke spornih sporazumov to negotovost nadomestile z gotovostjo, da proizvajalci generikov ne bodo vstopili na trg, z uporabo visokih plačil v obratni smeri, zaradi česar je bila za čas veljavnosti teh sporazumov na tem trgu izključena vsa konkurenca, tudi potencialna.

3. IZRAČUN GLOBE

Splošno sodišče se je v sodbah z dne 28. junija 2016, *Portugal Telecom/Komisija* (T-208/13, [EU:T:2016:368](#)), in z dne 28. junija 2016, *Telefónica/Komisija* (T-216/13, pod pritožbo⁴¹, [EU:T:2016:369](#)), izreklo tudi o določitvi vrednosti prodaje, ki jo je treba upoštevati za izračun globe, ki naj se naloži.⁴² Tožeči stranki sta trdili, da je treba iz izračuna globe izključiti obseg prodaje, opravljene na trgih ali s storitvami, ki niso predmet potencialne konkurence in ki ne spadajo na področje uporabe sporne določbe o nekonkuriranju.

Glede tega je Splošno sodišče, čeprav je Komisija trdila, da ji glede na zelo široko področje uporabe določbe o nekonkuriranju ni bilo treba analizirati potencialne konkurence med strankami za vsako od storitev, ki sta jih navajali tožeči stranki, za namene določitve vrednosti prodaje, ki jo je bilo treba upoštevati za izračun globe, razsodilo, da teh trditve ni bilo mogoče sprejeti. Navedena določba se je namreč v skladu s svojim besedilom uporabila za „kakršen koli projekt s področja telekomunikacij, za katerega se lahko šteje, da je v konkurenci z drugo pogodbenico na iberškem trgu“. Splošno sodišče je poleg tega ugotovilo, da je Komisija za izračun globe uporabila vrednost prodaje v okviru dejavnosti, za katere je menila, da spadajo na področje uporabe določbe, in izključila prodajo v okviru obstoječih dejavnosti, ki so v skladu z besedilom določbe izključene s področja njene uporabe. Zato bi morala biti za namen izračuna globe izključena tudi prodaja v okviru dejavnosti, ki v obdobju uporabe določbe niso mogle biti v konkurenci z drugo stranko in ki so prav tako na podlagi besedila določbe izključene s področja njene uporabe. Iz tega sledi, da čeprav Komisiji za ugotovitev kršitve ni bilo treba presojati potencialne konkurence glede na vsako od storitev, ki sta jih navajali tožeči stranki, bi morala vseeno preučiti, ali sta tožeči stranki utemeljeno trdili, da mora biti vrednost prodaje zadevnih storitev izključena iz izračuna globe zaradi neobstoja potencialne konkurence med strankama glede teh storitev.

Splošno sodišče je opozorilo, da mora Komisija presoditi želeni vpliv na zadevno podjetje, zlasti glede na promet, ki odraža njegov dejanski gospodarski položaj v obdobju, v katerem je bila kršitev storjena. Pri določanju globe se lahko upošteva celotni promet podjetja in del prometa, ki je bil ustvarjen s proizvodi, ki so predmet kršitve, in je torej lahko pokazatelj njenega obsega. Splošno sodišče je v tem okviru navedlo, da je cilj točke 13 Smernic o načinu določanja glob iz leta 2006, da se kot izhodišče za izračun globe, naložene podjetju, vzame znesek, ki odraža gospodarski pomen kršitve in relativno težo tega podjetja v njej. Zato pojem vrednosti prodaje iz točke 13 navedenih smernic obsega prodajo, ki je bila opravljena na trgu, na katerega se nanaša kršitev, ki je bila storjena v Evropskem gospodarskem prostoru (EGP), ne da bi bilo treba določiti, ali je ta kršitev dejansko vplivala na to prodajo. Vseeno pa ta pojem ni tako širok, da bi zajemal prodajo zadevnega podjetja, ki s tem omejevalnim sporazumom ni neposredno ali posredno zajeta.

41 | Zadeva C-487/16 P, *Telefónica/Komisija*.

42 | Glej tudi navedbe v zvezi s to sodbo zgoraj v razdelku „Splošno – 5. Neomejena sodna pristojnost“ in v razdelku „Prispevek na področju člena 101 PDEU – 2. Omejevanje zaradi cilja – a) Določba o nekonkuriranju“.

Splošno sodišče je navedlo, da od Komisije ni mogoče zahtevati, da ob omejevanju zaradi cilja po uradni dolžnosti preizkusi potencialno konkurenco za vse trge in storitve, ki spadajo na področje uporabe kršitve. Sprejeta rešitev ne pomeni, da se Komisiji v okviru določitve globe nalaga obveznost, ki je nima na podlagi uporabe člena 101 PDEU glede kršitve, ki ima protikonkurenčni cilj, ampak da se izhaja iz tega, da mora biti vrednost prodaje v neposredni ali posredni zvezi s kršitvijo v smislu točke 13 Smernic in ne more vključevati prodaje, ki ni neposredno ali posredno povezana s sankcionirano kršitvijo. V obravnavani zadevi bi morala Komisija glede na besedilo sporne določbe in glede na to, da sta tožeči stranki navedli dejanske elemente, da bi dokazali, da je treba za izračun globe izključiti vrednost prodaje nekaterih zadevnih storitev zaradi neobstoja vsakršne konkurence med strankama, te elemente preizkusiti. Tako bi morala Komisija določiti storitve, glede katerih stranki nista bili v potencialni konkurenci na ibernskem trgu. Zgolj na podlagi take analize dejstev in pravne analize bi bilo mogoče določiti prodajo, ki je v neposredni ali posredni zvezi s kršitvijo in katere vrednost je treba uporabiti kot osnovo za izračun osnovnega zneska globe.

Splošno sodišče je v sodbah z dne 19. januarja 2016, *Toshiba/Komisija* (T-404/12, pod pritožbo⁴³, [EU:T:2016:18](#))⁴⁴, in z dne 19. januarja 2016, *Mitsubishi Electric/Komisija* (T-409/12, [EU:T:2016:17](#)), med drugim podalo pojasnila v zvezi z določitvijo osnovnega zneska globe v primeru, da podjetje sodeluje pri omejevalnem sporazumu prek skupnega podjetja. Tožeči stranki sta v referenčnem letu sodelovali pri spornem omejevalnem sporazumu prek skupnega podjetja, ki ga je vsak od udeležencev obvladoval v enakem deležu. Da bi Komisija odpravila nezakonitost, ki je pripeljala do razglasitve ničnosti prvotno sprejete odločbe v zvezi s tem omejevalnim sporazumom, se je odločila, da bo izračunala hipotetični izhodiščni znesek za skupno podjetje na podlagi njegovega prometa za referenčno leto in ga razdelila med oba delničarja sorazmerno z njuno prodajo zadevnih proizvodov v zadnjem polnem letu pred ustanovitvijo skupnega podjetja.

Splošno sodišče je ugotovilo, da se je Komisija pravilno odločila, da določi hipotetičen izhodiščni znesek za skupno podjetje in da ga razdeli med njegova delničarja, ker je bilo navedeno podjetje skupno podjetje v izključni lasti, ki je pomenilo ločen subjekt od njegovih delničarjev, čeprav sta ga ta skupno nadzirala. V teh okoliščinah dejstvo, da sta bili globi v izpodbijanem sklepu ob upoštevanju prenehanja skupnega podjetja naloženi le delničarjema, ni moglo imeti za posledico, da bi bila Komisija zavezana, da umetno razdruži promet tega podjetja. Splošno sodišče je ugotovilo, da trditve, da bi bilo treba promet med dvema delničarjema razdeliti glede na njuno udeležbo v kapitalu skupnega podjetja, ne pa glede na njuno prodajo v zadnjem letu pred ustanovitvijo skupnega podjetja, ni bilo mogoče sprejeti. Glede tega je Splošno sodišče prav tako potrdilo odločitev Komisije za razdelitev izhodiščnega zneska med oba delničarja glede na njuno prodajo v zadnjem letu pred ustanovitvijo skupnega podjetja, ker je bilo iz teh podatkov razvidno, da delničarja ob njegovi ustanovitvi nista imela enakega dejanskega položaja na trgu, medtem ko stopnjo udeležbe v kapitalu lahko pojasnijo ali nanjo vplivajo okoliščine, ki niso povezane s trgov. Splošno sodišče je ugotovilo, da v okoliščinah obravnavane zadeve ta odločitev ni pomenila različnega obravnavanja v primerjavi z drugimi udeleženci omejevalnega sporazuma.

Splošno sodišče, ki je poleg tega preizkusilo trditve tožečih strank, da je Komisija s tem, da je globo, ki jima je bila naložena, izračunala na enak način kot globe evropskih proizvajalcev, kršila načelo sorazmernosti, je opozorilo, da je treba, če je kršitev storilo več podjetij, preučiti relativno težo udeležbe vsakega od njih. Tako je treba dejstvo, da podjetje ni bilo udeleženo pri vseh elementih omejevalnega sporazuma ali je imelo manjšo vlogo v okviru svoje udeležbe, upoštevati pri presoji teže kršitve in določitvi globe. Splošno sodišče je glede na te preudarke navedlo, da je bila v obravnavani zadevi opustitev ukrepanja japonskih podjetij, med katerimi sta tožeči stranki, temeljni pogoj za to, da se je lahko projekte za plinsko izolirane stikalne

43| Zadeva C-180/16P, *Toshiba/Komisija*.

44| Glej tudi navedbe v zvezi s to sodbo zgoraj v razdelku „Splošno – 1. Pravica do obrambe“.

naprave v EGP dodeljevalo evropskim proizvajalcem v skladu s pravili, dogovorjenimi za to. Tako so japonska podjetja s spoštovanjem svojih zavez zagotovila nujni prispevek za izvršitev kršitve v celoti. Splošno sodišče je posledično ugotovilo, da je prispevek tožečih strank h kršitvi primerljiv s prispevkom evropskih podjetij.

IV. DRŽAVNE POMOČI

DOPUSTNOST

1. IZPODBOJNI AKT

Splošno sodišče je v sklepu z dne 9. marca 2016, *Port autonome du Centre et de l'Ouest in drugi/Komisija* (T-438/15, [EU:T:2016:142](#)), opozorilo na pogoje, pod katerimi lahko dopis Komisije pomeni izpodbojni akt v smislu člena 263 PDEU v okviru postopka v zvezi z obstoječimi pomočmi. Sporni dopis je bil poslan v okviru faze sodelovanja med zadevno državo članico in Komisijo, ki je določena v členu 17(1) Uredbe (ES) št. 659/1999⁴⁵. Po mnenju tožečih strank je dopis vseboval sklep o ugotovitvi nezdržljivosti obstoječe pomoči, ki naj bi izhajala iz oprostitve davka od dohodkov pravnih oseb v korist belgijskih pristanišč, z notranjim trgom.

Splošno sodišče je ugotovilo, da ker predlog primernih ukrepov ni akt, ki bi ga bilo mogoče izpodbijati, potem *a fortiori* niti pripravljalni akti pred temi predlaganimi primernimi ukrepi, kot je sporni dopis, niso akti z zavezujočimi pravnimi učinki. Glede tega je opozorilo, da so v skladu z ustaljeno sodno prakso pri aktih ali odločbah, ki nastajajo v več fazah, zlasti po opravljenem notranjem postopku, izpodbojni akti načeloma samo ukrepi, ki dokončno določajo stališče institucije ob koncu tega postopka, ne pa tudi vmesni ukrepi, katerih cilj je pripraviti končno odločbo. V zvezi s spornim dopisom v obravnavani zadevi pa očitno ni bilo tako, ker je iz vsebine tega dopisa jasno izhajalo, da gre za „predhodno stališče“ Komisije in da bi bila zadnjenavedena posledično lahko prisiljena preiti v naslednjo fazo postopka, v kateri bi poslala formalne predloge za primerne ukrepe, ki naj bi jih sprejela zadevna država članica. Splošno sodišče je ob upoštevanju teh preudarkov ugotovilo, da sporni dopis ni bil akt z dokončnimi pravnimi učinki, zoper katerega bi bilo mogoče vložiti ničnostno tožbo na podlagi člena 263 PDEU.

2. POSAMIČNO NANAŠANJE

Splošno sodišče je v zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi z dne 4. februarja 2016, *Heitkamp BauHolding/Komisija* (T-287/11, pod pritožbo⁴⁶, [EU:T:2016:60](#)), in z dne 4. februarja 2016, *GFKL Financial Services/Komisija* (T-620/11, pod pritožbo⁴⁷, [EU:T:2016:59](#)), med drugim podalo pojasnila v zvezi s pojmom posamičnega nanašanja v smislu člena 263, četrti odstavek, PDEU.⁴⁸ Zadevi sta se nanašali na sklep Komisije, s katerim je bila državna pomoč, ki jo je izvajala Zvezna republika Nemčija v obliki sheme za prenos davčnih izgub, določene v zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb, razglašena za nezdržljivo z notranjim trgom. Na

45| Uredba Sveta (ES) 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [108 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 339).

46| Zadevi C-203/16 P, *Andres (stečajni upravitelj premoženja družbe Heitkamp BauHolding)/Komisija*, in C-208/16 P, *Nemčija/Komisija*.

47| Zadevi C-209/16 P, *Nemčija/Komisija*, in C-219/16 P, *GFKL Financial Services/Komisija*.

48| Glej v nadaljevanju tudi navedbe v zvezi s to sodbo v razdelku „Selektivnost – Davčne pomoči“.

podlagi te sheme so lahko podjetja v težavah, v katerih so se zgodile pomembne spremembe glede lastništva, prenesla svoje izgube v prihodnja davčna leta.

Splošno sodišče je glede tega navedlo, da podjetje načeloma ne more vložiti tožbe za razglasitev ničnosti sklepa Komisije, ki prepoveduje sektorsko shemo pomoči, če se ta sklep nanaša nanj samo zaradi njegove pripadnosti zadevnemu sektorju in statusa potencialnega upravičenca iz navedene sheme. Kadar pa ta sklep Komisije zadeva skupino oseb, ki so bile identificirane ali bi lahko bile identificirane ob njegovem sprejetju na podlagi meril, ki so značilna za člane te skupine, bi se lahko na te osebe navedeni akt nanašal posamično, ker so del omejenega kroga gospodarskih subjektov. Tako je treba za podjetje, ki ima, tako kot tožeči stranki, pridobljeno pravico do davčnega prihranka na podlagi nacionalne ureditve, ki je bila s sklepom, ki prepoveduje sektorsko shemo pomoči, opredeljena kot državna pomoč, šteti, da spada v zaprt krog gospodarskih subjektov, ki so bili ob sprejetju tega sklepa identificirani ali bi se vsaj z lahkoto identificirali v smislu sodbe *Plaumann/Komisija*⁴⁹. Te ugotovitve ne izpodbije dejstvo, da so nacionalni organi po sprejetju sklepa Komisije o začetku formalnega postopka preiskave in nato sklepa, s katerim je bila prepovedana sektorska shema pomoči, sprejeli ukrepe za to, da ne bi prišlo do uporabe zadevne nacionalne ureditve.

UPRAVNI POSTOPEK

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 1. marca 2016, *Secop/Komisija* (T-79/14, [EU:T:2016:118](#)), odločalo o tožbi zoper sklep Komisije, s katerim je bilo ugotovljeno, da je pomoč, ki jo je dodelila Italijanska republika v obliki javne garancije družbi ACC Compressors SpA, združljiva z notranjim trgovom.⁵⁰ Komisija je pred tem v okviru postopka nadzora koncentracij odločila, da ne bo nasprotovala temu, da hčerinska družba tožeče stranke pridobi sredstva družbe ACC Austria GmbH, ene od hčerinskih družb družbe ACC Compressors. Tožeča stranka je pred Splošnim sodiščem zlasti zatrjevala, da ni imela priložnosti predstaviti svojega stališča v okviru postopka glede državnih pomoči, začetega v korist družbe ACC Compressors, medtem ko naj bi, nasprotno, zadnjenavedena v okviru postopka v zvezi s koncentracijo imela priložnost nasprotovati temu, da tožeča stranka kupi sredstva družbe ACC Austria. Menila je, da je bilo kršeno načelo enakega obravnavanja.

Glede tega je Splošno sodišče navedlo, da tako v okviru postopka glede državnih pomoči kot tudi v okviru postopka glede nadzora koncentracij konkurenti zadevnih podjetij nimajo nikakršne pravice biti po uradni dolžnosti vključeni v postopek, zlasti ne v prvi fazi postopka, v kateri Komisija opravi predhodno preučitev bodisi zadevne pomoči bodisi prijavljene koncentracije. Nasprotno družba ACC Compressors v postopku glede koncentracije ni bila zgolj v položaju podjetja, konkurenčnega družbi Secop Austria, temveč tudi v položaju „druge udeležene stranke“ v smislu člena 11(b) Uredbe (ES) št. 802/2004⁵¹. Kot matično družbo družbe ACC Austria, katere celotna sredstva so se prodajala, jo je bilo namreč treba šteti za prodajalca navedenih sredstev in je torej imela položaj stranke predvidene koncentracije. Drugače kot konkurenti strank predvidene koncentracije pa imajo udeležene stranke pravico, da v vsaki fazi postopka, vključno s predhodno fazo, predstavijo svoja stališča. Zato je bilo treba ugotoviti, da je bil položaj tožeče stranke v postopku glede državnih pomoči, v katerem je bil sprejet izpodbijani sklep, drugačen od položaja družbe ACC Compressors v postopku glede nadzora koncentracij, saj je družba ACC Compressors imela pravico do

49 | Sodba z dne 15. julija 1963 (25/62, [EU:C:1963:17](#)).

50 | Glej v nadaljevanju tudi navedbe v zvezi s to sodbo v razdelku „Državna pomoč, ki je združljiva z notranjim trgovom“.

51 | Uredba Komisije (ES) št. 802/2004 z dne 21. aprila 2004 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 o nadzoru koncentracij podjetij (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 3, str. 88).

izjave pred sprejetjem sklepa. Zato to, da Komisija pred sprejetjem izpodbijanega sklepa tožeči stranki ni dala priložnosti, da izrazi svoje stališče, ne pomeni kršitve načela enakega obravnavanja.

Splošno sodišče, ki je moralo poleg tega preučiti možnost Komisije, da informacije, ki jih zbere v postopku nadzora koncentracije, uporabi v druge namene, je najprej poudarilo, da se v skladu s členom 17(1) Uredbe (ES) št. 139/2004⁵² informacije, pridobljene z uporabo navedene uredbe, uporabijo samo za namene zahteve za informacije, preiskave ali zaslišanja. Vseeno pa te informacije pomenijo indice, ki se lahko, če je potrebno, upoštevajo pri utemeljitvi začetka postopka na drugi pravni podlagi. Splošno sodišče je opozorilo, da v obravnavani zadevi tožeča stranka Komisiji ni očitala, da ni začela postopka o državnih pomočeh na podlagi informacij, pridobljenih v postopku o koncentraciji, temveč ji je očitala, da teh informacij ni upoštevala v okviru postopka o pomočeh, ki je že potekal. Splošno sodišče je ugotovilo, da je imela zato Komisija v okviru postopka o državnih pomočeh vsaj pravico, da zahteva predložitev informacij ali dokumentov, za katere je izvedela v okviru postopka o koncentraciji, če bi bile te informacije ali dokumenti upoštevni za preučitev zadevne pomoči. Splošno sodišče je poleg tega navedlo, da se mora Komisija načeloma izogibati neskladnostim, do katerih bi lahko prišlo pri izvrševanju različnih določb prava Unije. Iz tega izhaja, da mora Komisija pri sprejemanju sklepa o združljivosti državne pomoči upoštevati posledice koncentracije, ki jo presoja v okviru drugega postopka. Tako bi bila Komisija, če bi bilo potrebno, lahko zavezana zadevni državi članici postaviti vprašanje, da bi zadevne informacije uvedla v postopek o državnih pomočeh. Ker pa zadevne informacije niso bile upoštevne za presojo združljivosti sporne pomoči z notranjim trgov, v obravnavani zadevi take obveznosti ni bilo.

POJEM PREDNOSTI

1. DOKAZNO BREME

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 26. maja 2016, *Francija in IFP Énergies nouvelles/Komisija* (T-479/11 in T-157/12, pod pritožbo⁵³, [EU:T:2016:320](#)), izreklo o zakonitosti sklepa, s katerim je Komisija implicitno in neomejeno poročstvo, ki ga je Francoska republika podelila Institut français du pétrole (IFP) z dodelitvijo statusa osebe javnega prava industrijske in komercialne narave (EPIC), opredelila kot državno pomoč. Splošno sodišče je zlasti preučilo vprašanje, ali je Komisija utemeljeno ugotovila, da je bila s tem poročstvom za IFP Énergies nouvelles (IFPEN) ustvarjena selektivna prednost, ki je eden od elementov državne pomoči v smislu člena 107(1) PDEU.

Splošno sodišče je glede tega najprej navedlo, da je pri metodi, ki jo je izbrala Komisija, da je za IFPEN ugotovila obstoj gospodarske prednosti, ki jo je ta imela zaradi svojega statusa EPIC, šlo za preučitev prednosti, nastale v odnosih med IFPEN in njenimi upniki. Splošno sodišče je ugotovilo, da ta metoda ni pravno napačna. Po eni strani je namreč poročstvo akcesorna zaveza, ki je ni mogoče preučiti brez upoštevanja obveznosti, na katero se nanaša. Po drugi strani je imelo poročstvo, ki je predmet izpodbijanega sklepa, to posebnost, da je bilo neločljivo povezano s statusom podjetja, ki je bilo deležno tega poročstva. Zaradi te posebnosti bi lahko to poročstvo vplivalo na to, kako upniki dojemajo podjetje, ki je deležno tega poročstva. Prednost, ki izhaja iz državnega poročstva, ki je neločljivo povezano s statusom podjetja, ki je deležno tega poročstva, tako nastane v odnosu, ki obstaja med tem podjetjem in njegovimi upniki. Ta prednost ima obliko ugodnejšega obravnavanja, ki ga ti upniki namenijo podjetju, deležnemu poročstva.

52 | Uredba Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 3, str. 40).

53 | Zadeva C-438/16 P, *Komisija/Francija*.

Vendar so bile v obravnavani zadevi v načinu uporabe te metode precejšnje pomanjkljivosti. Na prvem mestu namreč v izpodbijanem sklepu ni bil naveden noben element, ki bi dokazoval, da obstaja pojav zniževanja cen, ki ga dobavitelji odobrijo osebam javnega prava, deležnim državnega poroštva, tako da je Komisija v resnici zgolj predpostavljala obstoj znižanja cen. Poleg tega si je Komisija prizadevala oceniti obseg tega znižanja cen z uporabo kazalnika, s katerim ni bilo mogoče izmeriti samega znižanja cen, temveč le vrednost garancije, ki je bila po njenem mnenju primerljiva s poroštvom, ki ga je bila deležna IFPEN. Na drugem mestu je bilo v zvezi z odnosi med IFPEN in njenimi strankami iz izpodbijanega sklepa razvidno, da je Komisija opredelila prednost, ki jo je IFPEN lahko imela zaradi državnega poroštva, vključenega v njen status EPIC, kot neplačevanje premije, ki ustreza garanciji za dobro izvedbo. Vendar ni navedla nobenega dokaza, s katerim bi bilo mogoče dokazati utemeljenost ali tudi zgolj verjetnost hipotez, ki tvorijo njeno sklepanje. Tako je bilo treba ugotoviti, da Komisija ni opredelila prednosti, ki jo je IFPEN lahko imela zaradi zadevnega poroštva v svojih odnosih s strankami. Splošno sodišče je poleg tega poudarilo, da je bila obrazložitev, ki je bila podana v izpodbijanem sklepu v zvezi s tem, nejasna in nedosledna ter torej ni ustrezala standardu, ki se zahteva s členom 296 PDEU.

Splošno sodišče je v tej zadevi tudi pojasnilo obseg sodbe **Francija/Komisija**⁵⁴, v kateri je Sodišče razsodilo, da obstaja izpodbijna pravna domneva, v skladu s katero odobritev implicitnega in neomejenega državnega poroštva v korist podjetja, za katero se ne uporabljata običajna postopka prisilne poravnave in stečaja, povzroči izboljšanje njegovega finančnega položaja z zmanjšanjem stroškov, ki običajno bremenijo njegov proračun. Vendar je možnost uporabiti domnevo kot način dokazovanja odvisna od verjetnosti hipotez, na katerih ta domneva temelji. Komisija pa se ne more sklicevati na navedeno domnevo, da bi dokazala obstoj prednosti v odnosih med osebo javnega prava, ki se ukvarja z raziskavami in ima implicitno in neomejeno poroštvo države, ter njenimi dobavitelji in strankami, ker je uporaba te domneve omejena na odnose, ki vključujejo financiranje, posojilo ali, širše, kredit s strani upnika take osebe javnega prava.

2. MERILO ZASEBNEGA UPNIKA

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 16. marca 2016, **Frucona Košice/Komisija** (T-103/14, pod pritožbo⁵⁵, [EU:T:2016:152](#)), odločalo o tožbi za razglasitev ničnosti sklepa, s katerim je Komisija državno pomoč, ki jo je slovaška država izvajala v korist tožeče stranke v obliki delnega odpisa davčnega dolga v okviru prisilne poravnave, razglasila za nezdržljivo z notranjim trgom. Splošno sodišče je v tej sodbi med drugim ponovno presojalo pojem državne pomoči glede na merilo zasebnega upnika in dokazno breme v tem okviru.

Splošno sodišče je najprej navedlo, da če javni upnik podjetju olajša plačilo dolga, ki mu ga to podjetje dolguje, je to državna pomoč v smislu člena 107(1) PDEU, če upravičeno podjetje, ob upoštevanju obsega s tem dobljenih gospodarskih prednosti, primerljivih olajšav očitno ne bi prejelo od zasebnega upnika, ki je v kar najbolj podobnem položaju kot javni upnik in ki želi doseči poplačilo zneskov, ki mu jih dolguje dolžnik s finančnimi težavami. Ta presoja se načeloma opravi ob uporabi merila zasebnega upnika, pri čemer je to merilo, če se uporabi, med elementi, ki jih Komisija mora upoštevati za ugotovitev obstoja take pomoči. Komisija mora opraviti celovito presojo, pri čemer mora upoštevati vse upoštevne dokaze v zadevi, na podlagi katerih bo lahko odločila, ali upravičeno podjetje očitno ne bi prejelo primerljivih olajšav od takega zasebnega upnika. Kadar ima običajno previden in skrben zasebni upnik, ki je v karseda podobnem položaju kot lokalni davčni organ, možnost izbire med več postopki, s katerimi si lahko zagotovi poplačilo dolgovanih zneskov, mora preučiti prednosti in slabosti vsakega od teh postopkov, da bi ugotovil, katera je najboljša možnost. Na

54 | Sodba z dne 3. aprila 2014 (C-559/12 P, [EU:C:2014:217](#)).

55 | Zadeva C-300/16 P, *Komisija/Frucona Košice*.

njegovo izbiro, ki je odvisna od več dejavnikov, kot so to, ali je hipotekarni, privilegirani ali navadni upnik, vrsta in obseg morebitnih zavarovanj, ki jih ima, njegova presoja možnosti finančnega prestrukturiranja podjetja in izkupiček, ki bi ga dobil v stečajnem postopku, ter tveganje še večje izgube, lahko nezanemarljivo vpliva tudi trajanje postopkov, zaradi česar je izterjava dolgovanj zneskov odložena in kar lahko v primeru dolgotrajnih postopkov močno vpliva na njihovo vrednost.

Dalje, Splošno sodišče je v zvezi z dokaznim bremenom po analogiji s sodno prakso Sodišča, ki se nanaša na uporabo merila zasebnega vlagatelja, razsodilo, da če se država članica med upravnim postopkom sklicuje na merilo zasebnega upnika, mora v primeru dvoma nedvoumno in na podlagi objektivnih in preverljivih elementov dokazati, da izvedeni ukrep izhaja iz njenega položaja zasebnega gospodarskega subjekta. Vendar iz te sodne prakse ni razvidno, da lahko Komisija, če se zadevna država članica ne sklicuje na merilo zasebnega upnika in šteje zadevni ukrep za državno pomoč, zgolj iz tega razloga opusti vsakršen preizkus tega merila ali ga šteje za neuporabljivo. Nasprotno se lahko na merilo zasebnega upnika sklicuje upravičenec do pomoči, pri čemer pa je treba pojasniti, da mora v primeru dvoma nedvoumno in na podlagi objektivnih in preverljivih elementov dokazati, da izvedeni ukrep izhaja iz tega, da ima zadevna država članica položaj gospodarskega subjekta.

Splošno sodišče je nazadnje opozorilo, da je že razsodilo, da možnost uporabe merila zasebnega upnika ni odvisna od oblike, v kateri je bila prednost dana, ampak od opredelitve ukrepa, pri čemer je odločilno vprašanje, ali je bilo s sprejetim ukrepom izpolnjeno merilo gospodarske racionalnosti. Poleg tega je ugotovilo, da v obravnavani zadevi zgolj okoliščina, da drug postopek od tega, na podlagi katerega je bil sprejet sporni ukrep, ni bil dostopen zasebnemu upniku, in sicer gre za postopek davčne izvršbe, ne more preprečiti izvedbe analize merila zasebnega upnika. Ta okoliščina namreč ne preprečuje, da se preuči ekonomska upravičenost odločitve lokalnega davčnega organa, da izbere postopek prisilne poravnave.

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 15. septembra 2016, **FIH Holding in FIH Erhvervsbank/Komisija** (T-386/14, pod pritožbo⁵⁶, [EU:T:2016:474](#)), izreklo o tožbi zoper sklep Komisije, s katerim je bila pomoč, ki jo je Kraljevina Danska dodelila FIH Erhvervsbank A/S v obliki prenosa njenih oslavljenih sredstev na novo hčerinsko družbo in poznejšega odkupa teh terjatev s strani danskega organa, odgovornega za zagotovitev finančne stabilnosti, razglašena za združljivo z notranjim trgov. V skladu z izpodbijanem sklepom so ukrepi v korist FIH Erhvervsbank pomenili državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU, saj je Komisija menila, da s temi ukrepi ni bilo spoštovano načelo zasebnega udeleženca v tržnem gospodarstvu. Tožeči stranki sta to ugotovitev izpodbijali. Menili sta, da je Komisija napačno ugotovila, da pod enakimi pogoji noben udeleženec v tržnem gospodarstvu ne bi vlagal.

Glede tega je Splošno sodišče najprej poudarilo, da je treba za presojo, ali državni ukrep pomeni pomoč v smislu člena 107 PDEU, ugotoviti, ali je upravičeno podjetje prejelo gospodarsko prednost, ki je v običajnih tržnih pogojih ne bi. Tako je treba za ugotovitev, ali ima poseg javnih organov v kapital podjetja naravo državne pomoči, presoditi, ali bi zasebni vlagatelj, ki se po velikosti lahko primerja z organi, ki upravljajo javni sektor, v podobnih okoliščinah izvedel zadevni ukrep. Vendar, kot je pojasnilo Splošno sodišče, se, kadar gre za povračilo javnih terjatev, ne preuči, ali so zadevni javni organi ravnali kot javni vlagatelji, katerih poseg bi bilo treba primerjati z ravnanjem zasebnega vlagatelja, ki vodi globalno ali sektorsko strukturno politiko in ki se ravna po obetih dolgoročne donosnosti vloženega kapitala. Te organe je treba dejansko primerjati z zasebnim upnikom, ki poskuša doseči poplačilo zneskov, ki mu jih dolguje dolžnik, ki je v finančnih težavah. V tem okviru je za gospodarski subjekt, ki je udeležen v kapitalu družbe, ki ji je dal tudi poroštvo, lahko razumno, da sprejme ukrepe, ki zajemajo nek strošek, kadar ti omogočajo znatno zmanjšanje ali celo izničenje tveganja izgube vložka in izpolnitve poroštva. Natančneje, za državo članico je lahko gospodarsko smotno, da sprejme

56| Zadeva C-579/16 P, *Komisija/FIH Holding in FIH Erhvervsbank*.

ukrepe, kot je prenos oslabljenih sredstev, če je njihov strošek omejen in pomenijo zmanjšanje tveganj ter če bi bilo brez njih zelo verjetno, da bi morala nositi izgube, ki so višje od navedenega stroška. Splošno sodišče je tako ugotovilo, da je Komisija napačno uporabila pravo, ker je sporne ukrepe preizkusila z vidika merila zasebnega vlagatelja v tržnem gospodarstvu, ne pa z vidika načela zasebnega upnika v tržnem gospodarstvu, neodvisno od izida, do katerega bi pripeljala ta analiza.

POJEM DRŽAVNIH SREDSTEV

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 10. maja 2016, *Nemčija/Komisija* (T-47/15, pod pritožbo⁵⁷, [EU:T:2016:281](#)), odločalo o predlogu za razglasitev ničnosti sklepa, s katerim je Komisija državne pomoči, dodeljene z nekaterimi določbami nemškega zakona o virih obnovljive energije, razglasila za delno nezdržljive z notranjim trgom. Zvezna republika Nemčija je pred Splošnim sodiščem trdila, da je bil z zadevnim sklepom kršen člen 107(1) PDEU, ker naj bi Komisija napačno menila, da je delovanje mehanizma, ki je bil uveden s sporno ureditvijo, zajemalo državna sredstva. Splošno sodišče je v sodbi pojasnilo obseg sodbe *PreussenElektra*⁵⁸.

Splošno sodišče je najprej opozorilo, da je s sporno ureditvijo določen program pomoči v korist podjetij, ki proizvajajo električno energijo iz obnovljivih virov energije (v nadaljevanju: električna energija EEG). Za financiranje tega podpornega ukrepa je z njo določena „dajatev EEG“, ki jo morajo plačati dobavitelji. Ta dajatev se plačuje upravljavcem medregijskih prenosnih omrežij z visoko in zelo visoko napetostjo (v nadaljevanju: UMPO), ki morajo tržiti električno energijo EEG. UMPO so, kot je navedlo Splošno sodišče, zadolženi za upravljanje sistema pomoči za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov in so najpomembnejša točka delovanja sistema, ki je določen s sporno ureditvijo. Splošno sodišče je navedlo, da so naloge upravljanja tega sistema z vidika njihovih učinkov primerljive državni koncesiji. Sredstva, povezana z delovanjem navedenega sistema, in sicer dodatni stroški, prevaljeni na končne odjemalce, ki jih dobavitelji električne energije plačujejo UMPO, namreč ne potujejo neposredno od končnih odjemalcev do proizvajalcev električne energije EEG, to je med samostojnimi gospodarskimi subjekti, temveč je potrebna intervencija posrednika. Zlasti so predmet ločenega knjiženja in so izključno namenjena financiranju sistemov pomoči in izravnav, pri čemer so vsi drugi nameni izključeni. Zato je treba ugotoviti, da ta sredstva ostajajo pod prevladujočim vplivom javnih organov.

Dalje, Splošno sodišče je navedlo, da so sredstva, obravnavana v tej zadevi, ki so bila pridobljena z dajatvijo EEG, zbrana zaradi bremen, ki so s sporno ureditvijo navsezadnje naložena zasebnim subjektom, in da ni sporno, da dobavitelji električne energije v praksi finančno breme, ki izvira iz dajatve EEG, prevalijo na končne odjemalce. Glede na velikost tega bremena, ki znaša od 20 % do 25 % celotnega zneska računa povprečnega končnega odjemalca, pa je treba šteti, da je njegova prevalitev na končne odjemalce posledica, ki jo je določil in organiziral nemški zakonodajalec. Gre za breme, ki ga je enostransko naložila država v okviru svoje politike pomoči proizvajalcem električne energije EEG ter ki ga je naložil javni organ v javnem interesu in v skladu z objektivnim merilom. Splošno sodišče je zato ugotovilo, da je treba zadevne zneske, zbrane z dajatvijo EEG, opredeliti kot sredstva, povezana z državnimi sredstvi, ki jih je mogoče izenačiti z dajatvijo.

57| Zadeva C-405/16 P, *Nemčija/Komisija*. Do izdaje sodbe v pritožbenem postopku je bil prekinjen postopek v več povezanih zadevah. Gre za zadeve T-103/15, *Flabeg Deutschland/Komisija*, T-108/15, *Bundesverband Glasindustrie in drugi/Komisija*, T-109/15, *Saint-Gobain Isover G+H in drugi/Komisija*, T-294/15, *ArcelorMittal Ruhrort/Komisija*, T-319/15, *Deutsche Edelstahlwerke/Komisija*, T-576/15, *VIK/Komisija*, T-605/15, *Wirtschaftsvereinigung Stahl in drugi/Komisija*, T-737/15, *Hydro Aluminium Rolled Products/Komisija*, T-738/15, *Aurubis in drugi/Komisija*, in T-743/15, *Vinnolit/Komisija*.

58| Sodba z dne 13. marca 2001, C-379/98, [EU:C:2001:160](#).

Splošno sodišče je poleg tega pojasnilo, da čeprav so UMPO organizacije, ki so večinoma ustanovljene v obliki delniških družb zasebnega prava, morajo poleg nalog, povezanih z njihovo glavno dejavnostjo, tudi upravljati sistem pomoči za proizvodnjo električne energije EEG in so pri opravljanju te naloge tudi nadzorovane. V takih okoliščinah torej dejavnost teh organizacij ni dejavnost gospodarskega subjekta, ki svobodno deluje na trgu z namenom ustvariti dobiček, ampak gre za dejavnost, ki jo je opredelil zakonodajalec. Poleg tega imajo UMPO obveznost hraniti finančne zneske, pridobljene na podlagi sporne ureditve, na skupnem namenskem računu, ki je pod nadzorom državnih organov. To je dodaten indic za to, da ne gre za sredstva, ki bi ustrezala normalnim sredstvom v zasebnem sektorju. Natančneje, Splošno sodišče je glede nadzora državnih organov nad UMPO, ki se izvaja na več ravneh, poudarilo, da se obstoj takega strogega nadzora umešča v splošno sistematiko strukture celote, ki je določena s sporno ureditvijo, in podpira sklep, da UMPO ne delujejo za svoj račun in svobodno, ampak kot upravljavci – ki jih je mogoče izenačiti s subjektom, ki izvaja državno koncesijo – pomoči, dodeljene iz državnih sredstev.

SELEKTIVNOST – DAVČNE POMOČI

Splošno sodišče je v sodbah z dne 4. februarja 2016, *GFKL Financial Services/Komisija* (T-620/11, pod pritožbo⁵⁹, [EU:T:2016:59](#)), in z dne 4. februarja 2016, *Heitkamp BauHolding/Komisija* (T-287/11, pod pritožbo⁶⁰, [EU:T:2016:60](#)), podalo koristna opozorila glede treh faz analize merila selektivnosti, ki jo je treba opraviti v zvezi z davčnimi pomočmi.⁶¹

Splošno sodišče je opozorilo, da je za to, da bi se nacionalni davčni ukrep opredelil kot „selektiven“, na prvem mestu treba predhodno določiti in preučiti skupno ali „običajno“ davčno ureditev, ki se uporablja v zadevni državi članici. Na drugem mestu je treba glede na to skupno ali „običajno“ davčno ureditev presoditi in ugotoviti morebitno selektivnost prednosti, dodeljene z zadevnim davčnim ukrepom, tako da se dokaže, da ta ukrep odstopa od navedenega skupnega sistema. Ob koncu teh prvih dveh faz preizkusa se lahko določen ukrep *prima facie* opredeli kot selektiven. Vendar je Splošno sodišče pojasnilo, da je treba na tretjem mestu preveriti, ali je selektivnost navedene prednosti utemeljena z naravo ali splošno sistematiko sistema, v katerega spada, kar mora dokazati zadevna država članica. Če je tako, pogoj selektivnosti ni izpolnjen.

Da bi Komisija dokazala, da se zadevni ukrep uporablja selektivno za posamezna podjetja ali proizvodnjo posameznega blaga, mora dokazati, da ta ukrep uvaja razlikovanja med podjetji, ki so glede na cilj zadevne ureditve v primerljivem dejanskem in pravnem položaju, medtem ko je dolžnost države članice, ki je uvedla tako razlikovanje med podjetji glede dajatev, da dokaže, da je to razlikovanje dejansko utemeljeno z naravo in sistematiko zadevnega sistema.

V obravnavani zadevi je Splošno sodišče v zvezi s prvo fazo analize najprej navedlo, da Komisija ni storila napake, ko je kljub potrditvi obstoja splošnejšega pravila, in sicer pravila prenosa izgub, ugotovila, da je bilo referenčni zakonski okvir, vzpostavljen za presojo selektivnosti spornega ukrepa, pravilo zapadlosti izgub. Slednje pravilo se je sistematično uporabljalo za vse primere spremembe lastništva, ki je enaka ali presega 25 % kapitala, brez razlikovanja zadevnih podjetij glede na njihovo naravo ali značilnosti.

Splošno sodišče je v zvezi z drugo fazo analize ugotovilo, da je davčna olajšava, ki – na podlagi izjeme od pravila, ki omejuje prenos izgub v primeru pridobitve deleža, ki je enak ali presega 25-odstotni delež v

59 | Zadevi C-209/16 P, *Nemčija/Komisija*, in C-219/16 P, *GFKL Financial Services/Komisija*.

60 | Zadevi C-203/16 P, *Andres (stečajni upravitelj družbe Heitkamp BauHolding)/Komisija*, in C-208/16 P, *Nemčija/Komisija*.

61 | Glej tudi navedbe v zvezi s tema sodbama zgoraj v razdelku „IV. Državne pomoči – Dopustnost – 2. Posamično nanašanje“.

družbi – pod določenimi pogoji omogoča prenos izgub v primeru prevzema podjetja v težavah z namenom prestrukturiranja, *prima facie* selektivna, ker se ne nanaša na vsa podjetja, katerih lastništvo se je bistveno spremenilo, ampak se uporablja za točno določeno kategorijo podjetij, in sicer za podjetja, ki so v času prevzema plačilno nesposobna ali prekomerno zadolžena ali bi lahko taka postala. Splošno sodišče je štelo, da ta ukrep, pri katerem nekateri pogoji niso povezani s ciljem preprečevanja zlorab in ki ne zajema vseh podjetij, ki so v dejansko in pravno primerljivem položaju glede na cilj zadevne davčne ureditve, daje prednost podjetjem v težavah. Splošno sodišče je na podlagi tega ugotovilo, da Komisija torej s tem, da je presodila, da je bilo z navedenim ukrepom uvedeno razlikovanje med gospodarskimi subjekti, ki so glede na cilj, določen za davčni sistem, v dejansko in pravno primerljivem položaju, ni storila napake.

Splošno sodišče je v zvezi s tretjo fazo analize opozorilo, da je nacionalni ukrep lahko utemeljen z naravo in splošno sistematiko zadevnega davčnega sistema, le če je na eni strani v skladu ne le z značilnostmi zadevnega davčnega sistema, temveč tudi z delovanjem tega sistema, ter če je na drugi strani v skladu z načelom sorazmernosti in ne prekorači meja nujnega, kar pomeni, da zastavljenega legitimnega cilja ne bi bilo mogoče doseči z blažjimi ukrepi. Splošno sodišče je v obravnavani zadevi ugotovilo, da zadevni davčni ukrep ni bil utemeljen z naravo ali splošno sistematiko davčnega sistema, ker njegov glavni namen olajšati prestrukturiranje podjetij v težavah ne spada med temeljna načela davčnega sistema in torej ni znotraj, temveč je zunaj tega sistema, pri čemer ni treba preveriti, ali je sporni ukrep sorazmeren z zastavljenim ciljem.

DRŽAVNA POMOČ, KI JE ZDRUŽLJIVA Z NOTRANJIM TRGOM

Splošno sodišče je v sodbi z dne 1. marca 2016, **Secop/Komisija** (T-79/14, [EU:T:2016:118](#)), tudi pojasnilo pogoje, pod katerimi je mogoče pomoč za reševanje podjetja v težavah šteti za združljivo z notranjim trgov, in zlasti, ali mora Komisija v tem okviru upoštevati kumulativni učinek te pomoči in domnevnih prejšnjih pomoči.⁶²

Splošno sodišče je opozorilo, da točka 23 Smernic iz leta 2004 o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah⁶³ upoštevanje kumulativnega učinka prejšnjih pomoči in nove pomoči za reševanje ali prestrukturiranje izrecno predvideva zgolj za nezakonite pomoči. Splošno sodišče je v zvezi z vprašanjem, ali je tako upoštevanje obvezno, čeprav taka obveznost v Smernicah iz leta 2004 ni izrecno omenjena, ugotovilo, da posebne značilnosti pomoči za reševanje nasprotujejo upoštevanju kumulativnega učinka prejšnjih pomoči, ki niso navedene v točki 23 Smernic iz leta 2004. Iz opredelitve pojma pomoči za reševanje, ki jo vsebuje točka 15 Smernic iz leta 2004, namreč izhaja, da imajo te pomoči tako zaradi omejitve mogočih ukrepov kot tudi zaradi svoje začasnosti in reverzibilnosti ter omejenosti zgolj na ukrepe, ki so potrebni za začasno preživetje zadevnega podjetja, zelo omejene učinke na notranji trg. Omejenost teh učinkov in nujnost pomoči za reševanje upravičujeta, da jih Komisija običajno preuči v poenostavljenem postopku. Upoštevanje kumulativnega učinka vseh morebitnih domnevno nezakonitih prejšnjih pomoči pa bi onemogočilo upoštevanje enomesečnega roka, za spoštovanje katerega si prizadeva Komisija v okviru tega poenostavljenega postopka, ter torej ne bi bilo združljivo z nujnostjo te preučitve in omejenimi vplivi teh pomoči na konkurenco.

Poleg tega bi upoštevanje tudi drugih prejšnjih pomoči od tistih, ki so opredeljene v točki 23 Smernic iz leta 2004 – ki so že bile predmet negativnega končnega sklepa Komisije – lahko pomenilo kršitev zahtev, ki izhajajo iz načela pravne varnosti. S takim pristopom bi bila namreč Komisija obvezana, da dodatno preuči navedene

62 | Glej tudi navedbe v zvezi s to sodbo zgoraj v razdelku „IV. Državne pomoči – Upravni postopek“.

63 | Smernice skupnosti o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah (UL 2004, C 244, str. 2).

prejšnje pomoči, opredelitev katerih za pomoči in za nezakonite pomoči bi lahko bila med njo in zadevno državo članico sporna in ki bi morale biti, če bi bilo to potrebno, predmet ločenega postopka in ločenega sklepa. To pa bi lahko na koncu privedlo bodisi do zavrnitve pomoči za reševanje na podlagi površinske preučitve prejšnjih pomoči, za katere bi se lahko nazadnje izkazalo, da so zakonite ali da ne pomenijo pomoči, bodisi do nepotrebne odloga sprejetja sklepa o pomoči za reševanje. Tako je Splošno sodišče ugotovilo, da Komisija ni zavezana upoštevati kumulativnega učinka domnevnih prejšnjih pomoči in pomoči za reševanje, razen v primerih, določenih v točki 23 Smernic.

ZAGOTOVITEV VRAČILA POMOČI

Splošno sodišče se je v sodbah z dne 22. aprila 2016, *Irska in Aughinish Alumina/Komisija* (T-50/06 RENV II in T-69/06 RENV II, pod pritožbo⁶⁴, [EU:T:2016:227](#)), in z dne 22. aprila 2016, *Francija/Komisija* (T-56/06 RENV II, [EU:T:2016:228](#))⁶⁵, izreklo o uporabi pravil v zvezi z zagotovitvijo vračila državnih pomoči z vidika načel spoštovanja razumnega roka, varstva legitimnih pričakovanj in pravne varnosti. Podlaga za ti sodbi je bila Odločba 2006/323/ES⁶⁶, s katero je Komisija ukrepe oprostitev plačila trošarine za mineralna olja, ki se uporabljajo kot gorivo pri proizvodnji aluminijevega oksida, ki so jih sprejele tri države članice, opredelila kot državno pomoč in odredila njeno vračilo. Splošno sodišče je že tretjič odločalo o teh zadevah, potem ko je sodbi, ki ju je predhodno izdalo v tej zadevi⁶⁷, Sodišče v pritožbenem postopku razveljavilo⁶⁸.

Splošno sodišče je v prvi sodbi navedlo, da je načelo „estoppel“ institut anglosaškega prava, ki ga pravo Evropske unije sicer ne pozna, kar pa ne preprečuje tega, da bi se za nekatera načela, kot sta načeli pravne varnosti ali varstva legitimnih pričakovanj, in nekatera pravila, kot je pravilo *nemo potest venire contra factum proprium*, ki so v tem pravu poznana, štelo, da so povezana ali sorodna omenjenemu načelu. Zato velja, da čeprav je treba očitke, utemeljen na kršitvi tega načela, zavrniti kot pravno neutemeljen, to ne preprečuje možnosti, da se preučijo argumenti tožeče stranke, če se zanje lahko šteje, da podpirajo tožbeni razlog, ki se v bistvu nanaša na načeli pravne varnosti ali varstva legitimnih pričakovanj.

Splošno sodišče je poleg tega navedlo, da je Sodišče v sodbi *Komisija/Irska in drugi*⁶⁹, razsodilo, da odločba Sveta, s katero se državi članici v skladu s členom 8(4) Direktive 92/81/EGS⁷⁰ dopusti uvedba oprostitev plačila trošarine, Komisiji ne preprečuje, da izvaja pristojnosti, ki jih ima v skladu s Pogodbo in zato začne postopek iz člena 108 PDEU, da ugotovi, ali je ta oprostitev državna pomoč, in da ob koncu tega postopka po potrebi sprejme odločbo, kot je izpodbijana odločba. Iz tega izhaja, da je Komisija z začetkom postopka iz člena 108 PDEU, da bi ugotovila, ali je sporna oprostitev državna pomoč, in s tem, ko je na koncu tega postopka sprejela odločbo o odreditvi vračila dela te pomoči, zgolj izvajala pristojnosti, ki so ji bile na področju državnih

64| Zadevi C-373/16 P, *Aughinish Alumina/Komisija*, in C-369/16 P, *Irska/Komisija*.

65| Glej tudi sodbo z dne 22. aprila 2016, *Italija in Eurallumina/Komisija*, T-60/06 RENV II, [EU:T:2016:233](#).

66| Odločba Komisije z dne 7. decembra 2005 o oprostitvi plačila trošarine za mineralna olja, ki se uporabljajo kot gorivo pri proizvodnji aluminijevega oksida v regiji Gardanne, v regiji Shannon in na Sardiniji, ki se izvaja v Franciji, na Irskem in v Italiji (2006/323/ES) (UL 2006, L 119, str. 12).

67| Sodbi z dne 12. decembra 2007, *Irska in drugi/Komisija*, T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 in T-69/06, neobjavljena, [EU:T:2007:383](#), in z dne 21. marca 2012, *Irska/Komisija*, T-50/06 RENV, T-56/06 RENV, T-60/06 RENV, T-62/06 RENV in T-69/06 RENV, [EU:T:2012:134](#).

68| Sodbi z dne 2. decembra 2009, *Komisija/Irska in drugi*, C-89/08 P, [EU:C:2009:742](#), in z dne 10. decembra 2013, *Komisija/Irska in drugi*, C-272/12 P, [EU:C:2013:812](#).

69| Sodba z dne 10. decembra 2013, C-272/12 P, [EU:C:2013:812](#).

70| Direktiva Sveta 92/81/EGS z dne 19. oktobra 1992 o usklajevanju struktur trošarin za mineralna olja (UL 1992, L 316, str. 12).

pomoči dodeljene s Pogodbo. S tem ni mogla posegati v pristojnosti, ki so bile Svetu podeljene s Pogodbo na področju harmonizacije zakonodaj o trošarinah, ali v akte, ki jih je Svet sprejel v okviru izvajanja teh pristojnosti. Splošno sodišče je pojasnilo, da so namreč odločbe Sveta o odobritvi, sprejete na predlog Komisije, lahko učinkovale le na področju pravil o harmonizaciji zakonodaj o trošarinah in niso prejudicirale učinkov morebitne odločbe, kakršna je izpodbijana odločba, ki bi jo Komisija lahko sprejela pri izvajanju svojih pristojnosti na področju državnih pomoči. Zato je zavrnilo očitke, ki so se nanašali na kršitev načel pravne varnosti in polnega učinka aktov institucij, kršitev člena 8(5) Direktive 92/81 ali prekoračitev pristojnosti.

Splošno sodišče je poleg tega navedlo, da pojem državne pomoči ustreza objektivnemu položaju in ni odvisen od ravnanja ali izjav institucij. Zato to, da je Komisija ob sprejetju odločb Sveta v skladu s členom 8(4) Direktive 92/81/EGS menila, da oprostitev trošarine za mineralna olja, ki se kot goriva uporabljajo za proizvodnjo aluminijevega oksida, ne povzročajo izkrivljanja konkurence in ne ovirajo pravnega delovanja notranjega trga, ne more prepričati, da se navedene oprostitve opredelijo kot državne pomoči, če so izpolnjeni pogoji iz člena 107 PDEU. Iz tega *a fortiori* izhaja, da Komisija pri opredelitvi oprostitev plačila trošarin kot državnih pomoči ni vezana na presojo Sveta v njegovih odločbah na področju harmonizacije zakonodaj v zvezi s trošarinami, v skladu s katero navedene oprostitve ne povzročajo izkrivljanja konkurence in ne ovirajo pravnega delovanja notranjega trga.

Splošno sodišče je v drugi sodbi na prvem mestu, potem ko je opozorilo na sodno prakso v zvezi z načeloma pravne varnosti in varstva legitimnih pričakovanj zlasti na področju državnih pomoči, ugotovilo, da v obravnavani zadevi obdobje nekaj več kot 49 mesecev, ki je preteklo med sprejetjem odločitve o začetku formalnega postopka preiskave in sprejetjem končne odločbe, ni razumen rok, saj ga ni bilo mogoče upravičiti z okoliščinami, ki se nanašajo na število in zahtevnost spisov, ki jih je bilo treba obravnavati, razvoj ureditve, ki se uporabi, ter praktične in jezikovne težave.

Splošno sodišče je na drugem mestu preizkusilo, ali je prejemnik pomoči zaradi zamude Komisije lahko razumno verjel, da Komisija nima več dvomov in da sporni oprostitvi ne bo nasprotovala, in ali je bila ta prekoračitev taka, da je Komisiji preprečevala, da zahteva odreditev vračila dodeljene pomoči. Glede tega je treba zagotovo paziti na spoštovanje zahtev pravne varnosti, ki varujejo zasebne interese. Vendar je treba te zahteve uravnotežiti tudi z zahtevami varstva javnih interesov, med katerimi je na področju državnih pomoči zahteva, da se prepreči izkrivljanje delovanja trga z državnimi pomočmi, ki so škodljive za konkurenco, zaradi česar se zahteva, da se nezakonite pomoči z namenom ponovne vzpostavitve prejšnjega stanja vrnejo. Zato se lahko nespoštovanje razumnega roka za sprejetje končne odločbe na področju državnih pomoči za namene ugotovitve, ali je pri prejemniku pomoči nastalo legitimno pričakovanje, ki instituciji preprečuje, da od nacionalnih organov zahteva, naj naložijo vračilo pomoči, upošteva samo, če so podane izjemne okoliščine, kot je to bilo v zadevi, v kateri je bila izdana sodba **RSV/Komisija**⁷¹. Vse te izjemne okoliščine iz navedene zadeve pa v obravnavani zadevi niso obstajale. Zlasti je bila v obravnavani zadevi sporna pomoč dodeljena po tem, ko je Komisija v zvezi s sporno oprostitvijo začela formalni postopek preiskave.

Glede tega je Sodišče razsodilo tudi, da na področju državnih pomoči na podlagi nedelovanja Komisije ne more nastati nikakršno legitimno pričakovanje, če ji zadevna shema pomoči ni bila priglašena.⁷² Zato v obravnavani zadevi to očitno nedelovanje Komisije, ne glede na to, koliko je v nasprotju z načelom spoštovanja razumnih rokov, ne zadostuje za ugotovitev obstoja izjemnih okoliščin, na podlagi katerih bi se lahko pri prejemniku pomoči ponovno vzbudilo legitimno pričakovanje, da je ta pomoč zakonita z vidika pravil o

71 | Sodba z dne 24. novembra 1987, 223/85, [EU:C:1987:502](#).

72 | Sodba z dne 11. novembra 2004, *Demesa in Territorio Histórico de Álava/Komisija*, C-183/02 P in C-187/02 P, [EU:C:2004:701](#), točka 52.

državnih pomočeh. Zato zgolj kršitev načela spoštovanja razumnega roka za sprejetje končne odločbe v okoliščinah obravnavane zadeve ni pomenila ovire za to, da Komisija odredi vračilo sporne pomoči.

V. INTELEKTUALNA LASTNINA – ZNAMKA EVROPSKE UNIJE

AVTONOMIJA SISTEMA ZNAMKE EVROPSKE UNIJE

Splošno sodišče je v sodbi z dne 18. marca 2016, *Karl-May-Verlag/UUNT – Constantin Film Produktion (WINNETOU)* (T-501/13, [EU:T:2016:161](#)), opozorilo na načeli avtonomije in neodvisnosti sistema znamk Evropske unije. Tožeča stranka je v utemeljitev tožbe prvemu odboru Urada Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO) za pritožbe zlasti očitala, da je kršil ti načeli, ker je svojo odločbo utemeljil izključno z odločbami nemških sodišč, ne da bi opravil samostojno presojo glede na merila, ki so za to določena v pravu znamk Evropske unije.

Splošno sodišče je glede tega razsodilo, da razen v primeru iz člena 8(4) Uredbe (ES) št. 207/2009⁷³, v okviru katerega mora EUIPO uporabiti nacionalno pravo, vključno z nacionalno sodno prakso, EUIPO ali tudi samo Splošno sodišče nista zavezana z odločbami nacionalnih organov ali sodišč. Sistem znamk Evropske unije je namreč avtonomen sistem, ki je sestavljen iz celote pravil in sledi ciljem, ki so zanj značilni, pri čemer njegova uporaba ni odvisna od nobenega nacionalnega sistema. Nobena določba Uredbe št. 207/2009 ne zavezuje EUIPO oziroma, kar zadeva tožbo, Splošnega sodišča, da pride do enakega rezultata kot nacionalni upravni ali sodni organi v podobnem položaju. Čeprav EUIPO ne zavezujejo odločbe, ki so jih izdali nacionalni organi, pa jih EUIPO lahko, ne da bi bile zavezujoče ali odločilne, upošteva kot indice v okviru presoje zadevnih dejstev.

V obravnavani zadevi pa je Splošno sodišče ugotovilo, da je odbor za pritožbe, kar zadeva možnost registracije znaka, na katerega se je nanašala obravnavana zadeva, dojemanje tega znaka in opisnost izpodbijane znamke v zvezi z zadevnimi proizvodi in storitvami, povzel ugotovitve iz nemške sodne prakse, ne da bi opravil samostojno presojo na podlagi trditev in podatkov, ki sta jih predložili stranki. Na podlagi tega je ugotovilo, da je odbor za pritožbe s tem, da odločbam nemških sodišč ni dal okvirne vrednosti kot indicem v okviru presoje zadevnih dejstev, ampak zavezujočo vrednost glede možnosti registracije izpodbijane znamke, napačno uporabil pravo.

ABSOLUTNI RAZLOGI ZA ZAVRNITEV

V tem letu je treba v zvezi z absolutnimi razlogi za zavrnitev registracije, ki so določeni v členu 7(1) Uredbe št. 207/2009, omeniti pet sodb.

1. PREIZKUS, KI GA ODBOR ZA PRITOŽBE OPRAVI PO URADNI DOLŽNOSTI

73 | Uredba Sveta (ES) št. 207/2009 z dne 26. februarja 2009 o blagovni znamki Evropske unije (UL 2009, L 78, str. 1).

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 28. septembra 2016, *European Food/EUIPO – Société des produits Nestlé (FITNESS)* (T-476/15, pod pritožbo⁷⁴, [EU:T:2016:568](#)),⁷⁵ izreklo o obstoju obveznosti EUIPO, da v postopkih za ugotovitev ničnosti, ki se začnejo na podlagi absolutnih razlogov, po uradni dolžnosti preuči upoštevana dejstva, in o možnosti odborov za pritožbe, da v tem okviru ne upoštevajo prepozno predloženih dokazov.

Splošno sodišče je, potem ko je opozorilo na razlike med postopkom preizkusa absolutnih razlogov za zavrnitev zahteve za registracijo in postopkom z ugovorom zaradi relativnih razlogov za zavrnitev, poudarilo, da morajo v skladu s členom 76(1) Uredbe št. 207/2009 odbori EUIPO za pritožbe pri preizkusu absolutnih razlogov za zavrnitev po uradni dolžnosti preučiti dejstva, da bi ugotovili, ali je pri znamki, katere registracija se zahteva, podan kateri od razlogov za zavrnitev registracije, naštetih v členu 7 te uredbe. Vendar je pojasnilo, da EUIPO v okviru postopka za ugotovitev ničnosti, ki se sproži na zahtevo stranke, ni mogoče naložiti, naj ponovno po uradni dolžnosti preuči upoštevana dejstva, ki bi ga lahko privedla do uporabe absolutnih razlogov za zavrnitev, kar je že storil preizkuševalec. Kot namreč izhaja iz določb členov 52 in 55 te uredbe, za znamko Evropske unije, dokler je EUIPO ne razglasi za nično, velja domneva veljavnosti, ki omejuje obveznost EUIPO iz člena 76(1) Uredbe št. 207/2009 glede preučitve upoštevnih dejstev po uradni dolžnosti. Ker pa v okviru postopka za ugotovitev ničnosti velja domneva veljavnosti registrirane znamke Evropske unije, mora oseba, ki je vložila zahtevo za ugotovitev ničnosti, pred EUIPO navesti konkretne okoliščine, ki lahko omajajo njeno veljavnost.

2. OBVEZNOST OBRAZLOŽITVE

Splošno sodišče je v sodbi z dne 15. decembra 2016, *Intesa Sanpaolo/EUIPO (START UP INITIATIVE)* (T-529/15, [EU:T:2016:747](#)), pojasnilo obseg obveznosti EUIPO glede obrazložitve odločbe o zavrnitvi registracije znamke Evropske unije.

Splošno sodišče je glede tega navedlo, da se mora preizkus razlogov za zavrnitev, iz katerih se nasprotuje prijavljeni znamki, nanašati na vsakega od proizvodov ali storitev, za katerega se zahteva registracija znamke. Kadar se za katero od kategorij ali skupin proizvodov ali storitev uveljavlja isti razlog za zavrnitev, se lahko poda splošna obrazložitev za vse zadevne proizvode ali storitve. Vendar se ta možnost nanaša le na proizvode in storitve, ki so medsebojno zadosti neposredno in konkretno povezani, in sicer toliko, da tvorijo dovolj homogeno kategorijo ali skupino proizvodov ali storitev. Samo dejstvo, da so zadevni proizvodi ali storitve iz istega razreda v smislu Nicejskega aranžmaja⁷⁶, ne zadostuje za sklepanje o taki homogenosti, saj ti razredi pogosto vsebujejo veliko raznovrstnih proizvodov in storitev, ki niso nujno povezani dovolj neposredno in konkretno.

Splošno sodišče je pojasnilo, da se homogenost proizvodov ali storitev presoja glede na konkretni razlog za zavrnitev, iz katerega se nasprotuje zadevni prijavljeni znamki. Skupna obrazložitev je mogoča za proizvode in storitve, ki so medsebojno zadosti neposredno in konkretno povezani, in sicer toliko, da tvorijo dovolj homogeno kategorijo, da je mogoče, da se s celoto ugotovitev o dejstvih in pravnih ugotovitev, ki tvorijo obrazložitev zadevne odločbe, pravno zadostno oblikuje razlogovanje za vsakega od proizvodov in storitev, ki spadajo v to kategorijo, in da se lahko brez razlike uporablja za vsakega od teh proizvodov in storitev.

74 | Zadeva C-634/16 P, *EUIPO/European Food*.

75 | Glej v nadaljevanju tudi navedbe v zvezi s to sodbo v podrazdelku „6. Predložitev dokazov“.

76 | Nicejski aranžma o mednarodni klasifikaciji proizvodov in storitev zaradi registracije znamk z dne 15. junija 1957, kakor je bil revidiran in spremenjen.

3. SLABA VERA

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 7. julija 2016, **Copernicus-Trademarks/EUIPO – Maquet (LUCFO)** (T-82/14, [EU:T:2016:396](#)), odločalo o tožbi zoper odločbo četrtega odbora EUIPO za pritožbe, s katero je bila potrjena ugotovitev oddelka za izbris, da tožeča stranka pri prijavi sporne znamke ni ravnala v dobri veri. V skladu z navedbami odbora za pritožbe je imetnik zahteval to registracijo le zato, da bi lahko ugovarjal zahtevi tretje osebe za registracijo druge znamke Evropske unije in da bi od tega imel gospodarske koristi.

Splošno sodišče je opozorilo, da se pojem slabe vere iz člena 52(1)(b) Uredbe št. 207/2009 nanaša na subjektivne namene vložnika zahteve za registracijo znamke, in sicer na nepošten ali drug škodljiv namen. Zlasti gre za slabo vero, kadar je prvotni namen zahteve za registracijo znamke izkrivljen in je vložena špekulativno oziroma zgolj zaradi pridobitve finančnih nadomestil.

Splošno sodišče je poleg tega navedlo, da tožeča stranka ni podala trditev, s katerimi bi izpodbijala ugotovitev odbora za pritožbe, da pri presoji, ali je ravnala v slabi veri, ni bilo treba upoštevati le njenega ravnanja, temveč tudi ravnanje njenega zastopnika in ravnanje družb, ki so z njim povezane. V obravnavani zadevi je zastopnik tožeče stranke uporabljal strategijo, da je verižno in izmenično v dveh državah članicah vsakih šest mesecev vlagal zahteve za registracijo nacionalnih znamk, ne da bi plačal pristojbino, kar naj bi mu zagotovilo položaj, ki mu omogoča blokiranje. Če je tretja oseba zahtevala registracijo enake ali podobne znamke Evropske unije, je zastopnik tožeče stranke zahteval registracijo znamke Evropske unije in glede nje zahteval priznanje prednostne pravice, pri čemer se je oprl na zadnji člen verige zahtev za registracijo nacionalnih znamk. Splošno sodišče je ugotovilo, da tako ravnanje ni v skladu s cilji Uredbe št. 207/2009, saj je njegov namen obiti šestmesečni rok za razmislek iz člena 29 Uredbe št. 207/2009 in petletni rok za uporabo iz njenega člena 51(1) (a). V teh okoliščinah je odbor za pritožbe upravičeno menil, da je bil edini cilj te strategije vlaganja ugovarjati zahtevam za registracijo, ki so jih vložile tretje osebe, in pridobiti gospodarske koristi od tega ugovarjanja.

4. GEOGRAFSKA OZNAČBA

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 20. julija 2016, **Internet Consulting/EUIPO – Provincia Autonoma di Bolzano-Alto Adige (SUEDITIROL)** (T-11/15, [EU:T:2016:422](#)), izreklo o uporabi absolutnega razloga za zavrnitev, ki se nanaša na opisnost znamke, iz člena 7(1)(c) Uredbe št. 207/2009 za znamke, ki so sestavljene iz geografskih označb izvora. Splošno sodišče je moralo v zadevi, ki je bila podlaga za to sodbo, preizkusiti zakonitost odločbe, s katero je razširjeni odbor EUIPO za pritožbe ugodil pritožbi intervenientke, s tem da je razglasil ničnost sporne znamke.

Splošno sodišče je najprej zavrnilo tožbeni razlog, da naj intervenientka kot javni subjekt ne bi bila upravičena do vložitve zahteve za ugotovitev ničnosti sporne znamke. Glede tega je navedlo, da se na razloge za razveljavitev in ugotovitev ničnosti ter posebej na absolutne razloge za ničnost v smislu člena 52 Uredbe št. 207/2009 lahko sklicuje vsakdo, ne glede na njegov zasebnopravni ali javnopravni status, v členu 56(1)(a), konec točke, navedene uredbe se zahteva samo, da je navedena oseba „sposob[na] biti stranka v postopku“.

Dalje, Splošno sodišče je v odgovor na trditev tožeče stranke, da je odbor za pritožbe s tem, da je ugotovil, da je sporna znamka geografska označba izvora iz kraja, ki ga upoštevna javnost pozna, in da naj bi ta obveščala o geografskem izvoru zadevnih storitev, ne pa o njihovem trgovskem izvoru, kršil določbe Uredbe št. 207/2009, navedlo, da je namen člena 7(1)(c) navedene uredbe prepričati, da bi si gospodarski subjekt prilastil geografsko označbo izvora v škodo svojih konkurentov. Glede tega sicer drži, da mora odbor za pritožbe načeloma preučiti upoštevnost geografske označbe izvora za konkurenčna razmerja, pri čemer preuči vez med tem izvorom ter

proizvodi in storitvami, za katere je znamka prijavljena, in da lahko šele po tem zavrne njeno registracijo na podlagi člena 7(1)(c) Uredbe št. 207/2009, vendar je obseg te obveznosti odvisen od več dejavnikov, kot so razsežnost, ugled in narava zadevne geografske označbe izvora. V obravnavani zadevi ni bilo sporno, da je bilo treba šteti, da je verjetnost, da bi zadevna geografska označba izvora lahko vplivala na konkurenčna razmerja, glede na pozitivne občutke, ki jih lahko izzove sklicevanje na Južno Tirolsko (Italija) pri trženju zadevnih storitev, velika. Splošno sodišče je poleg tega poudarilo, da člen 7(1)(c) Uredbe št. 207/2009 ne nasprotuje registraciji geografskih imen, ki niso znana med zainteresiranimi osebami. V obravnavani zadevi pa storitve, na katere se je nanašala sporna znamka, niso imele nobene posebne lastnosti, ki bi upošteveno javnost lahko privedla do tega, da geografske označbe ne bi povezovala z geografskim izvorom navedenih storitev. Na podlagi tega je bilo ugotovljeno, da člen 7(1)(c) Uredbe št. 207/2009 nasprotuje registraciji zadevne geografske označbe, ki jo zainteresirane osebe poznajo kot poimenovanje geografske dežele.

Splošno sodišče je nazadnje opozorilo, da v skladu s členom 12(b) Uredbe št. 207/2009 znamka Evropske unije imetniku ne daje pravice, da tretji osebi v gospodarskem prometu prepove uporabo označb v zvezi z geografskim izvorom. Res je sicer, da je namen te določbe zlasti doseči, da za uporabo označbe v zvezi z geografskim izvorom, ki je med drugim element sestavljene znamke, ne obvelja prepoved iz člena 9 navedene uredbe. Vendar člen 12(b) Uredbe št. 207/2009 tretjim ne priznava uporabe geografskega imena kot znamke, temveč le zagotavlja, da jo lahko ti uporabljajo opisno, in sicer kot označbo v zvezi z geografskim izvorom, pod pogojem, da se uporablja v skladu z dobrimi poslovnimi običaji v industrijskih in trgovinskih zadevah.

5. ZVOČNE ZNAMKE

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 13. septembra 2016, **Globo Comunicação e Participações/EUIPO (zvočna znamka)** (T-408/15, [EU:T:2016:468](#)), odločalo o tožbi za razveljavitev odločbe, s katero je peti odbor EUIPO za pritožbe zavrnil zahtevo za registracijo zvočne znamke kot znamke Evropske unije za, med drugim, nosilce oddajanja informacij po elektronski poti, ustno ali po televiziji, ker ni imela razlikovalnega učinka.

Splošno sodišče je s sklicevanjem na sodbo **Shield Mark**⁷⁷ najprej opozorilo, da je treba člen 4 Uredbe št. 207/2009 razlagati tako, da zvoki lahko sestavljajo znamko, če jih je poleg tega mogoče grafično predstaviti, in da ni sporno, da je prikaz not na notnem črtovju skupaj s ključem, pavzami in predznaki, kakršen je ta v obravnavani zadevi, takšna grafična predstavitev.

Splošno sodišče je v zvezi z razlikovalnim učinkom prijavljene znamke navedlo, da javnost besedne ali figurativne znamke po navadi dojema kot znake, ki opredeljujejo trgovski izvor proizvodov ali storitev, kadar pa je znak sestavljen zgolj iz zvočnega elementa, pa ni nujno tako. Kljub temu pri nekaterih proizvodih in storitvah, zlasti na eni strani v sektorju televizijskega ali radijskega oddajanja in telefonije ter na drugi strani v sektorju informacijskih nosilcev, programske opreme ali medijev na splošno, ni neobičajno in je celo pogosto, da potrošnik prepozna nek proizvod ali storitev iz teh sektorjev na podlagi zvočnega elementa (napev, melodija), ki omogoča, da ga razlikuje kot element, ki izvira iz določenega podjetja. Vendar je v skladu z navedbami Splošnega sodišča potrebno, da je zvočni znak, katerega registracija se zahteva, vsebinsko poln, kar zadevnemu potrošniku omogoča, da ga opazi in šteje za znamko, ne pa za funkcionalni element ali označbo brez lastnih bistvenih značilnosti. Tako zvočni znak, ki ne bi pomenil več kot enostavno vsakdanjo kombinacijo not, ki ga sestavljajo, zadevnemu potrošniku ne bi omogočal, da ga dojame v njegovi funkciji prepoznave zadevnih proizvodov ali storitev, ker bi bil zreduciran na preprost „zrcalni učinek“ v tem smislu, da bi spominjal le sam nase in na nič drugega. Splošno sodišče je glede na te preudarke ugotovilo, da bo prijavljena znamka

77 | Sodba z dne 27. novembra 2003, C-283/01, [EU:C:2003:641](#).

v obravnavani zadevi, ker je zreducirana na zvonjenje alarma, ki nima drugih posebnih bistvenih značilnosti kot je ponavljanje note, iz katere je sestavljeno (dva tona gis), zaradi katerih bi ga bilo mogoče prepoznati kot kaj drugega kot zvonjenje alarma ali telefona, v splošnem ostala neopažena in si je potrošnik ne bo zapomnil. V teh okoliščinah je Splošno sodišče razsodilo, da EUIPO s tem, da je zavrnil registracijo prijavljene znamke, ni storil napake, saj ta ni imela razlikovalnega učinka.

6. PREDLOŽITEV DOKAZOV

Splošno sodišče je v sodbi z dne 28. septembra 2016, *FITNESS* (T-476/15, pod pritožbo⁷⁸, [EU:T:2016:568](#)),⁷⁹ ugotovilo, da na podlagi člena 76(2) Uredbe št. 207/2009 EUIPO lahko spregleda dejstva, na katera se stranke niso sklicevale, ali dokaze, ki jih zadevne stranke niso predložile v ustreznem času. Vendar iz pravila 37(b)(iv) Uredbe št. 2868/95⁸⁰ nikakor ne izhaja, da mora odbor za pritožbe dokaze, ki niso bili predloženi pred oddelkom za izbris, šteti za prepozne. Navedeno pravilo je namreč omejeno na pojasnilo, da mora zahteva za ugotovitev ničnosti zajemati dokaze, na katerih temelji. Splošno sodišče je poleg tega navedlo, da uredbi št. 207/2009 in št. 2868/95 za razliko od nekaterih določb, s katerimi so urejeni roki in posledice njihovega nespoštovanja, ki veljajo za postopek z ugovorom, za razveljavitev in za ničnost iz relativnih razlogov za zavrnitev, ne vsebujeta nobene določbe, s katero bi bil določen rok za predložitev dokazov v okviru zahteve za ugotovitev ničnosti iz absolutnega razloga za zavrnitev. Zato je Splošno sodišče menilo, da je treba na podlagi tega ugotoviti, da člen 76 Uredbe št. 207/2009 v povezavi s pravilom 37(b)(iv) Uredbe št. 2868/95 ne pomeni, da je odbor za pritožbe zavezan dokaze, ki so bili prvič predloženi pred njim, v postopku za ugotovitev ničnosti iz absolutnega razloga za zavrnitev šteti za prepozne.

Splošno sodišče je nazadnje navedlo, da čeprav se v skladu s členom 52(1) Uredbe št. 207/2009 postopek za ugotovitev ničnosti iz absolutnih razlogov za zavrnitev začne na zahtevo stranke, ta določba napotuje neposredno na absolutne razloge za zavrnitev, določene v členu 7 te uredbe, s katerimi se uresničujejo cilji v splošnem interesu. Poleg tega je namen postopka za ugotovitev ničnosti iz absolutnih razlogov za zavrnitev zlasti omogočiti EUIPO, da znova preuči veljavnost registracije znamke in da sprejme stališče, ki bi ga v okoliščinah primera moral sprejeti po uradni dolžnosti na podlagi člena 37 navedene uredbe. Splošno sodišče je posledično ugotovilo, da bi bilo to, da bi se pravilo 50(1), tretji pododstavek, Uredbe št. 2868/95 uporabilo po analogiji za postopek za ugotovitev ničnosti iz absolutnih razlogov, v nasprotju s splošnim interesom, ki se uresničuje z določbami člena 7 Uredbe št. 207/2009.

RELATIVNI RAZLOGI ZA ZAVRNITEV

Splošno sodišče je v sporih v zvezi z relativnimi razlogi za zavrnitev registracije izdalo več odločb, ki jih je treba posebej omeniti.

78| Zadeva C-634/16 P, *EUIPO/European Food*.

79| Glej tudi navedbe v zvezi s to sodbo zgoraj v podrazdelku „1. Preizkus, ki ga odbor za pritožbe opravi po uradni dolžnosti“.

80| Uredba Komisije (ES) št. 2868/95 z dne 13. decembra 1995 za izvedbo Uredbe Sveta (ES) št. 40/94 o znamki Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 189).

1. PREIZKUS, KI GA ODBOR ZA PRITOŽBE OPRAVI PO URADNI DOLŽNOSTI

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 13. decembra 2016, *Sovena Portugal – Consumer Goods/EUIPO – Mueloliva (FONTOLIVA)* (T-24/16, [EU:T:2016:726](#)), izreklo o obstoju obveznosti odborov za pritožbe, da po uradni dolžnosti obravnavajo vprašanje poteka veljavnosti registracije znamke. Splošno sodišče je odločalo o tožbi, ki je bila vložena zoper odločbo, s katero je drugi odbor EUIPO za pritožbe potrdil odločbo oddelka za ugovore o ugotovitvi obstoja verjetnosti zmede glede besedne znamke, katere registracijo je zahtevala tožeča stranka, in prejšnje nacionalne besedne znamke. Tožeča stranka je zlasti trdila, da takrat, ko je odbor za pritožbe potrdil utemeljenost ugovora, registracija prejšnje nacionalne znamke ni bila predmet podaljšanja in da je torej njena veljavnost potekla.

Splošno sodišče je ugotovilo, da iz člena 41(3) in člena 76 Uredbe št. 207/2009, iz pravila 19(1) in (2)(a)(ii) in pravila 50(1), prvi in tretji pododstavek, Uredbe št. 2868/95 ter iz drugih postopkovnih določb, ki se uporabijo, ne izhaja, da bi moral odbor za pritožbe, ki preizkuša zakonitost odločbe oddelka za ugovore, ki se odločil o relativnem razlogu za zavrnitev registracije, po uradni dolžnosti obravnavati vprašanje prenehanja veljavnosti registracije prejšnje znamke po izteku roka, ki ga je oddelek za ugovore določil vlagatelju ugovora za predložitev dokaza o tej veljavnosti. Poleg tega nobene od teh določb tudi ni mogoče razlagati tako, da vlagatelju ugovora nalaga, naj na svojo pobudo predloži dokaz, da je registracija prejšnje znamke veljavna, do odločitve odbora za pritožbe. Te ugotovitve pa ne vplivajo na možnost, da prijavitelj znamke, na katero se ugovor nanaša, pred odborom za pritožbe trdi, da vlagatelj ugovora ni predložil dokaza, da je registracija prejšnje znamke ostala veljavna za razumno obdobje glede na postopek pred odborom za pritožbe, da bi spodbudil tega vlagatelja, da glede tega odgovori, odbor za pritožbe pa, da upošteva ta položaj. Vendar v obravnavani zadevi prijavitelj znamke pred odborom za pritožbe ni postavil vprašanja glede ohranitve veljavnosti registracije prejšnje nacionalne znamke, medtem ko je bilo leto, v katerem bi se navedena registracija iztekla in bi jo bilo treba po potrebi podaljšati, blizu in se je celo že začelo. Tožeča stranka bi to takrat še lahko storila s sklicevanjem na določbe člena 76(2) Uredbe št. 207/2009, v skladu s katerimi „[EUIPO] lahko spregleda dejstva, na katere se stranke niso sklicevale, ali dokaze, ki jih zadevne stranke niso predložile v ustreznem času“. Splošno sodišče je zato ugotovilo, da odboru za pritožbe ni mogoče očitati, da ni upošteval možnosti, da ni bila podaljšana registracija prejšnje nacionalne znamke, na kateri je temeljil ugovor, ko je sprejel izpodbijano odločbo, ne glede na končni datum prenehanja veljavnosti te registracije po nacionalnem pravu.

2. DOKAZNA SREDSTVA

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 5. februarja 2016, *Kicktipp/UUNT – Società Italiana Calzature (kicktipp)* (T-135/14, [EU:T:2016:69](#)), izreklo o razlagi pravila 19(2) Uredbe št. 2868/95 z vidika dokazov, ki jih mora vlagatelj ugovora predložiti, da bi dokazal obstoj, veljavnost in obseg varstva svoje prejšnje znamke.

Splošno sodišče je glede tega opozorilo, da mora v skladu z besedilom prvega dela pravila 19(2)(a)(ii) Uredbe št. 2868/95 v francoski različici stranka, ki ugovarja, predložiti potrdilo o registraciji „in“, odvisno od primera, zadnje potrdilo o podaljšanju prejšnje registrirane znamke, ki ni znamka Evropske unije. Stranka, ki ugovarja, mora torej načeloma predložiti potrdilo o registraciji, tudi če predloži potrdilo o podaljšanju. V skladu s pravilom 19(2)(a)(ii), končni del, Uredbe št. 2868/95 lahko stranka, ki ugovarja, prav tako predloži „enakovredne dokumente, ki jih je izdal organ, pri katerem je bila znamka registrirana“. Splošno sodišče je odločilo, da je treba to določbo razlagati tako, da se možnost predložitve enakovrednega dokumenta ne nanaša le na potrdilo o podaljšanju, temveč tudi na potrdilo o registraciji. Prav tako je mogoče, da je potrdilo o podaljšanju hkrati „enakovreden dokument“ potrdilo o registraciji. Zato predložitev potrdila o podaljšanju

zadošča za dokaz o obstoju, veljavnosti in obsegu varstva znamke, na kateri temelji ugovor, če vsebuje vse za to potrebne informacije.

Splošno sodišče je poleg tega pojasnilo, da če je bilo za podaljšanje prejšnje znamke zaproseno pravočasno, vendar pristojni organ o tej prošnji še ni odločil, zadošča predložiti potrdilo o vložitvi prošnje, če je to potrdilo izdal navedeni organ in vsebuje vse potrebne informacije v zvezi z registracijo znamke, kot bi izhajale iz potrdila o registraciji. Nasprotno, če je znamka, na kateri temelji ugovor, registrirana, glede na pravilo 19(2)(a)(ii) Uredbe št. 2868/95 ne zadošča več predložitve potrdila o vložitvi. Tedaj je treba predložiti potrdilo o registraciji ali enakovreden dokument. Prav tako ne zadošča predložitve potrdila, ki dokazuje vložitev prošnje za podaljšanje, če je bilo podaljšanje opravljeno.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 9. septembra 2016, **Puma/EUIPO – Gemma Group (Prikaz mačke v skoku)** (T-159/15, pod pritožbo⁸¹, [EU:T:2016:457](#)), pojasnilo sodno prakso v zvezi z obveznostjo EUIPO glede na načeli enakega obravnavanja in dobrega upravljanja, da upošteva svojo prejšnjo prakso odločanja.

Tožeča stranka je v utemeljitev tožbe zatrjevala, da je peti odbor za pritožbe napačno uporabil pravo, zlasti ker je odstopil od prakse odločanja EUIPO v zvezi z ugledom prejšnjih znamk, ki je bil navajan v utemeljitev ugovora.

Splošno sodišče je, potem ko je poudarilo, da v skladu s členom 41(2) Listine o temeljnih pravicah pravica do dobrega upravljanja vsebuje predvsem obveznost uprave, da svoje odločitve obrazloži, opozorilo, da v skladu s sodbo **Agencja Wydawnicza Technopol/UUNT**⁸² iz načel enakega obravnavanja in dobrega upravljanja izhaja, da mora EUIPO v okviru preizkusa zahteve za registracijo znamke Evropske unije upoštevati odločitve, ki so bile že sprejete glede podobnih zahtev in se zelo pazljivo vprašati o tem, ali je treba odločiti v istem smislu ali ne. Vendar morata biti načeli enakega obravnavanja in dobrega upravljanja usklajeni s spoštovanjem zakonitosti. Poleg tega mora biti preizkus vsake zahteve za registracijo iz razlogov pravne varnosti in dobrega upravljanja strog in celosten ter ga je treba opraviti v vsakem posameznem primeru.

V obravnavani zadevi je Splošno sodišče na eni strani navedlo, da je EUIPO ugotovil ugled prejšnjih znamk v treh nedavnih odločbah, ki jih potrjuje več nacionalnih odločb, in da so se te odločbe nanašale na iste prejšnje znamke, enake ali podobne proizvode, kot so zadevni, in na nekatere države članice, na katere se nanaša ta zadeva. Splošno sodišče je na drugi strani poudarilo, da je ugotovitev ugleda prejšnjih znak ugotovitev dejanskega stanja, ki ni odvisna od prijavljene znamke. Poleg tega iz sodbe **Budziewska/UUNT – Puma (Mačka v skoku)**⁸³, na katero se je sklicevala tožeča stranka, izhaja, da ima prejšnji model ugled. V teh okoliščinah je Splošno sodišče ugotovilo, da odbor za pritožbe glede na sodbo **Agencja Wydawnicza Technopol/UUNT**⁸⁴ in obveznost obrazložitve, ki jo ima, ni mogel odstopiti od prakse odločanja urada EUIPO, ne da bi predložil kakršno koli pojasnilo glede razlogov, na podlagi katerih je štél, da ugotovitve glede dejanskega stanja ugleda prejšnjih znamk, ki so bile podane v teh odločbah, niso bile oziroma niso bile več upoštevne. Glede tega je Splošno sodišče zavrnilo trditev EUIPO, da odločb, na katere se je sklicevala tožeča stranka, ni bilo treba upoštevati, ker v nobeni niso bili navedeni dokazi o ugledu prejšnjih znamk, ki so bili predloženi v okviru teh postopkov. Odbor za pritožbe je namreč lahko po prostem preudarku odločil, ali je bilo treba upoštevati dodatna in dopolnilna dejstva ter dokaze, ki niso bili predloženi v roku, ki ga je določil ali navedel oddelek za ugovore. V teh okoliščinah bi moral odbor za pritožbe v skladu z načelom dobrega upravljanja bodisi zahtevati

81 | Zadeva C-564/16 P, *EUIPO/Puma*.

82 | Sodba z dne 10. marca 2011, C-51/10 P, [EU:C:2011:139](#), zlasti točke od 74 do 77.

83 | Sodba z dne 7. novembra 2013, T-666/11, neobjavljena, [EU:T:2013:584](#).

84 | Sodba z dne 10. marca 2011, C-51/10 P, [EU:C:2011:139](#).

od tožeče stranke, naj predloži dopolnilne dokaze o ugledu prejšnjih znamk, bodisi navesti razloge, iz katerih je ocenil, da je treba ugotovitve iz teh prejšnjih odločb glede navedenega ugleda v tem primeru zavrnil. Ker odbor za pritožbe ni spoštoval teh zahtev, je bilo treba ugotoviti kršitev načela dobrega upravljanja, zlasti obveznosti urada EUIPO, da svoje odločbe obrazloži.

3. PREKLuzIJA ZARADI DOPUSTITVE

Splošno sodišče je v sodbi z dne 20. aprila 2016, **Tronios Group International/EUIPO – Sky (SkyTec)** (T-77/15, [EU:T:2016:226](#)), podalo pojasnila v zvezi z določitvijo začetka roka za nastop prekluzije zaradi dopustitve v primeru uporabe poznejše znamke, ki je enaka ali podobna prejšnji znamki do te mere, da ustvarja zmedo, v smislu člena 54(2) Uredbe št. 207/2009.

Glede tega je Splošno sodišče najprej opozorilo, da morajo biti v skladu z ustaljeno sodno prakso izpolnjeni štiri pogoji, da začne v takšnem primeru teči rok za prekluzijo zaradi dopustitve. Prvič, poznejša znamka mora biti registrirana, drugič, imetnik mora vložiti prijavo za njeno registracijo v dobri veri, tretjič, uporabljati se mora v državi članici, v kateri je prejšnja znamka varovana, in nazadnje, četrtič, imetnik prejšnje znamke je moral biti seznanjen z uporabo te znamke po njeni registraciji. Splošno sodišče je v nadaljevanju navedlo, da je namen člena 54(2) Uredbe št. 207/2009 sankcionirati imetnike prejšnjih znamk, ki so pet zaporednih let bili seznanjeni z uporabo poznejše znamke Evropske unije in jo dopuščali, z izgubo možnosti vložitev zahtevkov za ugotovitev ničnosti in ugovorov zoper navedeno znamko. Namen te določbe je torej najti ravnotežje med interesi imetnika znamke za ohranitev njene bistvene funkcije in interesi drugih gospodarskih subjektov v zvezi z razpoložljivostjo znakov za označitev njihovega blaga in storitev. Ta cilj pomeni, da mora imeti imetnik prejšnje znamke za ohranitev te bistvene funkcije možnost, da nasprotuje uporabi poznejše znamke, ki je enaka ali podobna njegovi.

Tako iz teleološke razlage člena 54(2) Uredbe št. 207/2009 izhaja, da je upošteveni datum za izračun začetka teka prekluzivnega roka datum seznanitve z uporabo poznejše znamke. Ta razlaga zahteva, da imetnik poznejše znamke dokaže, da je imetnik prejšnje znamke dejansko vedel za uporabo poznejše znamke, saj drugače ne bi mogel ugovarjati uporabi te znamke. Splošno sodišče je navedlo, da je treba namreč v zvezi s tem upoštevati pravilo, ki je analogno prekluziji zaradi dopustitve, iz člena 9(1) Direktive 89/104/EGS⁸⁵, ki je bil nadomeščen s členom 9(1) Direktive 2008/95/ES⁸⁶.

POSTOPKOVNA VPRAŠANJA

Splošno sodišče je v sodbi z dne 4. februarja 2016, **Meica/UUNT – Salumificio Fratelli Beretta (STICK MiniMINI Beretta)** (T-247/14, pod pritožbo⁸⁷, [EU:T:2016:64](#)), pojasnilo pogoje glede dopustnosti predlogov, s katerimi je želela nasprotna stranka v postopku *inter partes* pred odborom za pritožbe doseči spremembo odločbe oddelka za ugovore, ki jo je izpodbijala intervenientka. V obravnavani zadevi je odbor za pritožbe te predloge razglasil za nedopustne, zlasti ker niso izpolnjevali pogojev glede roka za vložitev pritožbe in plačila pristojbine za pritožbo, ki sta določena v členu 60 Uredbe št. 207/2009, in so pomenili razširitev pritožbe, saj so se nanašali na točko izpodbijane odločbe, ki v pritožbi, ki jo je vložila intervenientka, ni bila izpostavljena.

85| Prva Direktiva Sveta z dne 21. decembra 1988 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z blagovnimi znamkami (89/104/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 92).

86| Direktiva 2008/95/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z blagovnimi znamkami (UL 2008, L 299, str. 25).

87| Zadeva C-182/16 P, *Meica/EUIPO*.

Glede tega je Splošno sodišče navedlo, da iz člena 8(3) Uredbe (ES) št. 216/96⁸⁸ izhaja, da nasprotna stranka v postopkih *inter partes* pred odborom za pritožbe lahko poda predloge za razveljavitev ali spremembo izpodbijane odločbe v točki, ki ni bila izpostavljena v pritožbi. Vendar ti predlogi, ki jih mora nasprotna stranka podati v odgovoru, postanejo brezpredmetni, če pritožnik prekine postopek pri odboru za pritožbe. Izpodbijanje odločbe oddelka za ugovore s samostojno pritožbo, ki je določena v členu 60 Uredbe št. 207/2009, je torej edino pravno sredstvo, ki stranki zagotavlja navajanje očitkov. Iz tega izhaja, da se predlogi za razveljavitev ali spremembo izpodbijane odločbe v točki, ki ni bila izpostavljena v pritožbi, v smislu člena 8(3) Uredbe št. 216/96 razlikujejo od pritožbe iz člena 60 Uredbe št. 207/2009. Tako se pogoji glede roka za vložitev pritožbe in pristojbine za pritožbo, ki so določeni v členu 60 Uredbe št. 207/2009, ne uporabijo za predloge, utemeljene na členu 8(3) Uredbe št. 216/96. V obravnavani zadevi je tožeča stranka v skladu z zadnjenavedeno določbo v okviru odgovora in v določenem roku podala predloge za spremembo odločbe oddelka za ugovore v točki, ki je intervenientka ni izpostavila. Tožeči stranki v zvezi s tem ravnanjem ni bilo treba spoštovati pogojev iz člena 60 Uredbe št. 207/2009. Odbor za pritožbe je torej navedene predloge napačno zavrgel kot nedopustne.

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 8. junija 2016, **Monster Energy/EUIPO (Upodobitev simbola miru)** (T-583/15, [EU:T:2016:338](#)), pojasnilo, da je za presojo vprašanja, ali je spoštovan rok za vložitev tožbe pri Splošnem sodišču, izključno pristojno sodišče Unije in da nespoštovanje tega roka ne more biti predmet zahteve za vrnitev v prejšnje stanje na podlagi člena 81 Uredbe št. 207/2009. Tožeča stranka je pri EUIPO vložila to zahtevo iz razloga, da pred Splošnim sodiščem ni mogla izpodbijati odločbe enega od njegovih odborov za pritožbe v roku, ki je začel teči od vročitve te odločbe po telefaksu, ker naj te odločbe ne bi prejela. Vendar je drugi odbor EUIPO za pritožbe, ki je potrdil stališče tajništva odborov za pritožbe, menil, da navedeni zahtevi ni mogoče ugoditi zlasti upoštevajoč dejstvo, da se člen 81 Uredbe št. 207/2009 nanaša zgolj na roke, ki se uporabljajo pred EUIPO, ne pa pred Splošnim sodiščem. Tožeča stranka je v okviru tožbe, ki jo je vložila pri zadnjenavedenem, nasprotno trdila, da je zakonodajalec s tem, ko je v tej določbi navedel „rok v razmerju do Urada“, nameraval zajeti roke, ki „se nanašajo na“ EUIPO ali „so v povezavi“ z njim. Menila je, da se rok za vložitev tožbe pri Splošnem sodišču na ta urad nanaša iz različnih naslovov in da je neupoštevanje tega roka zato lahko predmet zahteve za vrnitev v prejšnje stanje.

Splošno sodišče je v zvezi s tem opozorilo, da je v uvodni izjavi 12 Uredbe št. 207/2009 navedeno, da se z ustanovitvijo EUIPO ne smejo zmanjšati pristojnosti institucij Unije, in da bi priznanje možnosti kateremu od organov EUIPO, da ugotovi zahtevo za vrnitev v prejšnje stanje glede roka za vložitev tožbe pri Splošnem sodišču, pripeljalo do poseganja v pristojnosti slednjega, ki je s pridržkom nadzora s strani Sodišča edino sodišče, ki lahko presoja dopustnost tožbe, ki mu je predložena v skladu s členoma 256 in 263 PDEU. Dopustnost je namreč eden od elementov za presojo tožbe, ki spada pod pristojnost sodišča, zlasti ker jo mora preučiti po uradni dolžnosti. V okoliščinah, v katerih lahko sodišče tožbo, ki je bila pri Splošnem sodišču vložena zoper odločbo odbora EUIPO za pritožbe, šteje za prepozno, se torej ne uporablja člen 81 Uredbe št. 207/2009 o vrnitvi v prejšnje stanje, ampak določbe, ki se uporabljajo za sodišče, to je poleg člena 263 PDEU tudi člen 45, drugi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije, v skladu s katerim „[p]otek roka ne škoduje pravicam, če zadevna stranka dokaže obstoj nepredvidenih okoliščin ali višje sile“.

88 | Uredba Komisije (ES) št. 216/96 z dne 5. februarja 1996 o poslovniku odborov za pritožbe pri Uradu za usklajevanje na notranjem trgu (blagovne znamke in modeli) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 221).

VI. SKUPNA ZUNANJA IN VARNOSTNA POLITIKA – OMEJEVALNI UKREPI

Število sporov v zvezi z omejevalnimi ukrepi na področju skupne zunanje in varnostne politike (SZVP) se je leta 2016 tako kot v prejšnjih letih povečalo. Več odločb je treba posebej izpostaviti.

ISLAMSKA REPUBLIKA IRAN

Na prvem mestu je Splošno sodišče v sodbi z dne 28. aprila 2016, *Sharif University of Technology/Svet* (T-52/15, pod pritožbo⁸⁹, [EU:T:2016:254](#)), dodatno pojasnilo pravno merilo v zvezi z zagotavljanjem podpore iranski vladi v smislu člena 23(2)(d) Uredbe št. 267/2012 in člena 20(1)(c) Sklepa 2010/413.

Splošno sodišče je odločilo, da to merilo ne pomeni, da je treba dokazati obstoj vzročne zveze med ravnanjem, ki pomeni podporo iranski vladi, in izvajanjem dejavnosti širjenja jedrskega orožja. V skladu s sodno prakso se sicer sporno merilo ne nanaša na vse oblike podpore iranski vladi, ampak na tiste, ki prispevajo k širjenju iranskih jedrskih dejavnosti, tako da objektivno opredeljuje zaokroženo kategorijo oseb in subjektov, proti katerim je lahko sprejet ukrep zamrznitve sredstev. Vendar iz sodne prakse ne izhaja, da pojem „podpora iranski vladi“ pomeni, da je treba dokazati zvezo med to podporo in jedrskimi dejavnostmi Islamske republike Iran. V zvezi s tem je Splošno sodišče ugotovilo, da je Svet pravilno trdil, da tožeča stranka meša merilo, ki se nanaša na zagotavljanje podpore iranski vladi in je v tej zadevi edino upoštevno, in merilo v zvezi z zagotavljanjem podpore pri „dejavnostih Irana, ki so nevarne z vidika širjenja jedrskega orožja, ali pri razvoju izstrelitvenih sistemov jedrskega orožja Irana“. Za uporabo prvega merila pa se ne zahteva, da mora obstajati določena stopnja povezave, tudi vsaj posredna, z jedrskimi dejavnostmi Irana. Obstoj zveze med zagotavljanjem podpore iranski vladi in izvajanjem dejavnosti širjenja jedrskega orožja je namreč izrecno določen z zakonodajo, ki se uporabi. V tem kontekstu je treba sporno merilo razumeti tako, da se nanaša na vsako podporo, ki lahko, čeprav nima nobene neposredne ali posredne povezave s širjenjem jedrskega orožja, vseeno spodbuja to širjenje, tako da iranski vladi zagotavlja sredstva ali zmogljivosti, predvsem materialna, finančna ali logistična. Poleg tega navedenega merila ni mogoče razlagati tako, da se želi z njim le preprečiti iranski vladi dostop do virov sredstev in jo prisiliti, da ustavi dejavnosti širjenja jedrskega orožja.

Splošno sodišče je ugotovilo, da je treba zato preveriti, ali lahko v kontekstu ureditve, ki se uporabi, dejavnosti, ki ne spadajo v eno od treh vrst podpore – materialno, finančno ali logistično – in ki so primeroma navedene v tej ureditvi, lahko spadajo v okvir spornega merila. Splošno sodišče je v zvezi s tem navedlo, da iz navedene ureditve izhaja, da se lahko omejevalni ukrepi sprejmejo zoper osebe ali subjekte, ki sodelujejo pri nabavah prepovedanega blaga in tehnologij Islamske republike Iran ali zagotavljajo tehnično pomoč v zvezi s tem blagom ali tehnologijo. Člen 1(1)(c) Sklepa 2010/413 posebej prepoveduje dobavo, prodajo ali prenos orožja in sorodnega materiala v Islamsko republiko Iran. Poleg tega je na podlagi člena 5(1)(a) Uredbe št. 267/2012 prepovedano neposredno ali posredno zagotavljati tehnično pomoč, ki je povezana z blagom in tehnologijo s Skupnega seznama vojaškega blaga Unije⁹⁰, ali z zagotavljanjem, proizvodnjo, vzdrževanjem in uporabo blaga s tega seznama vsem iranskim osebam, subjektom ali organom ali za uporabo v Iranu. Zakonodajalec je tako s tem, ko je določil to prepoved, vzpostavil zvezo med nabavo tovrstne opreme s strani Islamske republike Iran in jedrskimi dejavnostmi, ki jih izvaja iranska vlada in pomenijo tveganje širjenja jedrskega orožja in razvoja sistemov za izstrelitev jedrskega orožja. To razlago potrujeta resoluciji Varnostnega sveta Združenih narodov

89| Zadeva C-385/16 P, *Sharif University of Technology/Svet*.

90| Skupni seznam vojaškega blaga Evropske unije, ki ga je sprejel Svet 17. marca 2014 (UL 2014, C 107, str. 1).

1737 (2006)⁹¹ in 1929 (2010)⁹². Zato zagotavljanje podpore iranski vladi v zvezi z raziskavami in tehnološkim razvojem na vojaškem področju in področjih, povezanih z vojsko, zadosti spornemu merilu, če se nanaša na opremo in tehnologije, naštete v Skupnem seznamu vojaškega blaga Unije, katerega pridobitev je Islamski republiki Iran prepovedana.

Na drugem mestu je Splošno sodišče v sodbi z dne 2. junija 2016, **Bank Mellat/Svet** (T-160/13, pod pritožbo⁹³, [EU:T:2016:331](#)), odločalo o tožbi za razglasitev ničnosti člena 1, točka 15, Uredbe (EU) št. 1263/2012⁹⁴, s katerim je bila v Uredbo št. 267/2012 dodana prepoved, ki se nanaša na prenose sredstev v finančne institucije s sedežem v Iranu in iz njih. Tožeča stranka je v okviru te tožbe navajala ugovor nezakonitosti v zvezi s členom 1, točka 6, Sklepa 2012/635/SZVP⁹⁵.

Glede tega je Splošno sodišče najprej preučilo vprašanje svoje pristojnosti za odločanje o ugovoru nezakonitosti, ki ga je navajala tožeča stranka. Navedlo je, da so ukrepi, določeni s členom 1, točka 6, Sklepa 2012/635, splošni ukrepi, saj je področje njihove uporabe določeno glede na objektivna merila in ne glede na določene fizične ali pravne osebe. Zato člen 1, točka 6, Sklepa 2012/635 kot tak ni sklep, ki predvideva omejevalne ukrepe proti fizičnim ali pravnim osebam, v smislu člena 275, drugi odstavek, PDEU. Ker člen 1, točka 15, izpodbijane uredbe prav tako ni izpolnjeval te zahteve, ugovor nezakonitosti, ki se je nanašal na člen 1, točka 6, Sklepa 2012/635, ni bil navajan v utemeljitev ničnostne tožbe zoper sklep, ki predvideva omejevalne ukrepe proti fizičnim ali pravnim osebam, v smislu člena 275, drugi odstavek, PDEU. Splošno sodišče torej na podlagi te določbe ni bilo pristojno za odločanje o tem ugovoru nezakonitosti. Kljub temu pa odstopanja od pristojnosti sodišča Unije, ki je določeno v členu 275 PDEU, ni mogoče razlagati tako, da je tudi nadzor nad zakonitostjo akta, sprejetega na podlagi člena 215 PDEU, kot je člen 1, točka 15, izpodbijane uredbe, ki ne spada na področje SZVP, izključen le zato, ker je treba za veljavno sprejetje navedenega akta najprej sprejeti sklep, ki spada na področje SZVP.

Splošno sodišče je glede dopustnosti predloga za razglasitev ničnosti, ki se je nanašal na člen 1, točka 15, izpodbijane uredbe, navedlo, da je ta določba splošna in ni zakonodajni akt, ampak predpis v smislu člena 263, četrti odstavek, PDEU. Splošno sodišče je, potem ko je poudarilo, da se ta določba na tožečo stranko neposredno nanaša in ne potrebuje izvedbenih ukrepov v delu, v katerem je spreminjala nekatere določbe Uredbe št. 267/2012, zlasti ob upoštevanju neobstoja diskrecijske pravice pristojnih nacionalnih organov v zvezi z uporabo teh določb, ter da torej tožeča stranka ima procesno upravičenje v zvezi s tem, glede pravnega interesa tožeče stranke navedlo, da sprejetje sporne ureditve zanjo ni imelo takojšnjega dejanskega učinka, ker so posamični omejevalni ukrepi, ki so zanj veljali prej, določali strožje omejitve. Vseeno pa je za tožečo stranko po razglasitvi ničnosti posamičnih omejevalnih ukrepov, odrejenih v zvezi z njo, dejansko veljala navedena ureditev. Če bi se v teh okoliščinah ugotovilo, da tožeča stranka nima pravnega interesa za izpodbijanje člena 1, točka 15, izpodbijane uredbe, bi to pomenilo kršitev njene pravice do učinkovitega sodnega varstva in je bilo treba zato priznati ta pravni interes.

Kar zadeva vsebino, je Splošno sodišče pojasnilo, da se pojem potrebnosti iz člena 215(1) PDEU ne nanaša na razmerje med aktom, sprejetim na podlagi člena 215 PDEU, in zastavljenim ciljem SZVP, temveč na razmerje

91 | Resolucija Varnostnega sveta 1737 (2006) z dne 23. decembra 2006.

92 | Resolucija Varnostnega sveta 1929 (2010) z dne 9. junija 2010.

93 | Zadeva C-430/16 P, **Bank Mellat/Svet**.

94 | Uredba Sveta (EU) št. 1263/2012 z dne 21. decembra 2012 o spremembi Uredbe (EU) št. 267/2012 o omejevalnih ukrepih proti Iranu (UL 2012, L 356, str. 34).

95 | Sklep Sveta 2012/635/SZVP z dne 15. oktobra 2012 o spremembi Sklepa 2010/413/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Iranu (UL 2012, L 282, str. 58).

med navedenim aktom in sklepom SZVP, na katerem temelji. Sklicevanje na „potrebne ukrepe“ je tako namenjeno zagotovitvi, da Svet na podlagi člena 215 PDEU ne sprejme omejevalnih ukrepov, ki bi prekoračili tiste, ki so bili sprejeti v ustreznem sklepu SZVP. V zvezi z obsegom sodnega nadzora, ki ga izvaja Splošno sodišče, je bilo treba upoštevati posebno naravo sporne ureditve, saj je na eni strani člen 1, točka 15, izpodbijane uredbe splošen in torej ni posamični akt, na drugi strani pa so se nekatere določbe Uredbe št. 267/2012, ki so bile spremenjene ali uvedene s členom 1, točka 15, izpodbijane uredbe, na tožečo stranko neposredno nanašale in niso potrebovale izvedbenih ukrepov. V teh okoliščinah je bilo treba Svetu priznati diskrecijsko pravico pri presoji, ali je sprejetje omejevalnih ukrepov primerno, in pri določitvi splošnih omejevalnih ukrepov, sprejetih za uresničitev zastavljenega cilja. Ker sporna ureditev ni imela narave posamičnega omejevalnega ukrepa, sodne prakse, ki se nanaša na te ukrepe, ni bilo treba prenesti na obravnavani primer, tako da zlasti ni bilo mogoče od Sveta zahtevati, naj dokaže, da so subjekti, na katere vpliva navedena ureditev, dejansko vpleteni v širjenje jedrskega orožja.

Splošno sodišče je v zvezi s sorazmernostjo sporne ureditve navedlo, da se cilj preprečevanja prenosov sredstev, ki bi lahko prispevali k širjenju jedrskega orožja, ki ga izvaja iranski režim, jasno uvršča v okvir legitimnega cilja preprečevanja navedenega širjenja kot takega in njegovega financiranja. Obveznost obveščanja in obveznost vložitve vloge za dovoljenje se sicer res uporabljata tako za prenose, ki lahko prispevajo k širjenju jedrskega orožja, kot za prenose, ki tega ne omogočajo, vendar je ta okoliščina neizogibna glede na cilj zadevnih obveznosti, in torej ne pomeni, da navedeni obveznosti nista nujni. Odločitev Sveta, da določi, da se mora sporna ureditev uporabljati za prenose, ki vključujejo iranske finančne institucije, medtem ko se za druge prenose uporablja omejevalna ureditev, ki se glede nekaterih vidikov razlikuje, spada v pristojnost, ki mu jo je treba v zvezi s tem priznati. Poleg tega sporna ureditev ni bila posplošeni, nerazlikovalni in neusmerjeni embargo.

Splošno sodišče je poleg tega v zvezi z obveznostjo obrazložitve, ki se uporabi ob sprejetju splošnega akta, kakršen je sporna ureditev, navedlo, da glede te kategorije aktov pravna jamstva, ki se zahtevajo s členom 215(3) PDEU, ne vključujejo niti obveznosti Sveta, da navede konkretne in specifične razloge za vsako zadevno osebo ali subjekt, niti obveznosti zagotovitve dostopa do spisa niti možnosti, da zadevne osebe ali subjekti predložijo stališča, in tudi ne obveznosti Sveta, da taka stališča upošteva. Bistveno postopkovnopravno jamstvo pomeni učinkovit sodni nadzor nad zakonitostjo zadevnega akta. Nazadnje je Splošno sodišče, ker je bilo treba očitke v zvezi s kršitvijo načel pravne varnosti in prepovedi samovoljnega ravnanja ter domnevno diskriminacijo na podlagi državljanstva prav tako zavrniti, tožbo v celoti zavrnilo.

Na tretjem in zadnjem mestu se je Splošno sodišče v sodbi z dne 24. maja 2016, ***Good Luck Shipping/Svet*** (T-423/13 in T-64/14, [EU:T:2016:308](#)), izreklo zlasti o posledicah razglasitve ničnosti omejevalnih ukrepov, ki so se nanašali na subjekt, v okviru preizkusa veljavnosti omejevalnih ukrepov, ki so se nanašali na subjekte, ki so bili v lasti tega subjekta ali jih je ta nadziral ali so delovali v njegovem imenu.

Splošno sodišče je poudarilo, da je veljavnost vpisa imena subjekta na seznam oseb ali subjektov, za katere veljajo omejevalni ukrepi, zaradi njegovih povezav z drugim subjektom, katerega ime je bilo vpisano na navedeni seznam, odvisna od tega, ali je bilo ob tem vpisu ime tega drugega subjekta veljavno vpisano na ta seznam. Tako vpis subjekta na seznam oseb ali subjektov, za katere veljajo omejevalni ukrepi, na podlagi merila, ki se nanaša na obstoj povezave z drugim subjektom, ki je prav tako vpisan na navedeni seznam, izgubi pravno podlago, če je vpis zadnjenedenega subjekta po izdani sodbi o razglasitvi ničnosti, ki se nanaša nanj, umaknjen iz pravnega reda. Glede tega je Splošno sodišče navedlo, da čeprav je mogoče učinke omejevalnih ukrepov, ki so s sodbo razglašeni za nične, ohraniti do poteka roka iz člena 60, drugi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije, to zadržanje razglasitve ničnosti akta ne omaje načela, da razglasitev ničnosti zadevnih aktov po izteku roka zadržanja povzroči retroaktivne učinke, zaradi katerih je mogoče šteti, da akti, na katere se nanaša razglasitev ničnosti, niso nikoli obstajali.

Splošno sodišče je poleg tega spomnilo na pravilo, da lahko presoja zakonitosti izpodbijanih aktov načeloma temelji le na dejanskih in pravnih elementih, na podlagi katerih so bili ti akti sprejeti, ne pa na dejanskih in pravnih elementih, ki so nastali po sprejetju navedenih aktov. Tako sicer Splošno sodišče, ko razglasi ničnost omejevalnih ukrepov, lahko določi rok, do katerega se učinki razglasitve ničnosti akta zadržijo, zato da bi Svet lahko odpravil ugotovljene kršitve, če je potrebno, s sprejetjem novih splošnih meril za vpis na seznam oseb ali subjektov, za katere veljajo omejevalni ukrepi, in novih omejevalnih ukrepov, vendar z navedenimi novimi splošnimi merili za vpis in navedenimi novimi omejevalnimi ukrepi ni mogoče doseči, da bi ukrepi, ki so bili s sodbo Splošnega sodišča razglašeni za nezakonite, postali veljavni. Glede tega sprememba splošnih meril za vpis, ki jo sprejme Svet z namenom, da bi utemeljil vpise, ki so bili izvedeni na podlagi prejšnjih splošnih meril in so bili nato s sodbo Splošnega sodišča razglašeni za nične, ne ovrže uporabe načela, da so vpisi, ki so razglašeni za nične, retroaktivno umaknjeni iz pravnega reda, kot da jih nikoli ne bi bilo. Z navedeno spremembo splošnih meril namreč ni mogoče odpraviti nezakonitosti, ki jih je ugotovilo Splošno sodišče v sodbi o razglasitvi ničnosti, niti doseči, da bi bili od sprejetja navedene spremembe vpisi, ki so bili izvedeni na podlagi prejšnjih meril za vpis, s katerimi ni bilo mogoče utemeljiti vpisov, ki so bili razglašeni za nične, veljavni.

REPUBLIKA TUNIZIJA

Splošno sodišče je v zadevah, v katerih so bile izdane sodbe z dne 30. junija 2016, **CW/Svet** (T-224/14, neobjavljena, [EU:T:2016:375](#)), z dne 30. junija 2016, **Al Matri/Svet** (T-545/13, neobjavljena, [EU:T:2016:376](#)), in z dne 30. junija 2016, **CW/Svet** (T-516/13, neobjavljena, [EU:T:2016:377](#)), odločalo o tožbah oseb, katerih sredstva so bila zamrznjena iz razloga, da so bile v Tuniziji v postopku sodne preiskave zaradi nezakonite prisvojitve državnih sredstev. Splošno sodišče je v teh sodbah zlasti pojasnilo pojem nezakonite prisvojitve državnih sredstev, ki je vsebovan v členu 1(1) Sklepa 2011/72/SZVP⁹⁶.

V zvezi s tem je Splošno sodišče najprej ugotovilo, da enotna uporaba prava Unije ob neobstoju izrecne napotitve na pravo zadevnih tretjih držav, mednarodno pravo ali pravo držav članic zahteva, da se pojem nezakonite prisvojitve državnih sredstev razlaga avtonomno in neodvisno od kakršnega koli nacionalnega sistema. Svet želi s sprejetjem ukrepov zavarovalne narave proti osebam, ki so odgovorne za nezakonito prisvojitve državnih sredstev v Tuniziji, in sicer gre za ukrepe, katerih edini cilj je ohranitev možnosti tunizijskih organov za zagotovitev vračila nezakonito prisvojenih državnih sredstev, ki so jih te osebe morda zadržale, olajšati ugotavljanje dejanj, ki so bila storjena v škodo tunizijskih organov, in vračilo sadov teh dejanj. Ob upoštevanju teh ciljev ter splošnega okvira, v katerem je bil sprejet Sklep 2011/72, in njegove pravne podlage je treba ugotoviti, da so s pojmom nezakonite prisvojitve državnih sredstev zajeta vsa dejanja, ki pomenijo protipravno uporabo sredstev, ki so v lasti javnih skupnosti v Tuniziji ali so pod njihovim nadzorom, v druge namene kot tiste, za katere so ta sredstva namenjena, zlasti v zasebne. Ta uporaba mora tako imeti za posledico poseganje v finančne interese teh skupnosti in torej povzročiti škodo, ki jo je mogoče finančno oceniti. Zato v skladu z navedbami Splošnega sodišča ni mogoče izključiti, da so ravnanja, ki jih tunizijski pravosodni organi kazensko niso opredelili kot nezakonito prisvojitve državnih sredstev, vseeno lahko povzročila, da so javne skupnosti v Tuniziji neupravičeno ostale brez sredstev, ki jim pripadajo, tako da je bilo potrebno zamrzniti premoženje oseb, ki so odgovorne za ta ravnanja, in oseb, ki so povezane z njimi, da bi tunizijski organi z vsemi razpoložljivimi sredstvi eventualno dosegli vračilo zgoraj omenjenih sredstev.

Splošno sodišče je poleg tega pojasnilo, da je treba ob upoštevanju ciljev Sklepa 2011/72 člen 1 tega sklepa razlagati tako, da se ne nanaša samo na osebe, ki so bile spoznane za odgovorne za dejanja „nezakonite

96 | Sklep Sveta 2011/72/SZVP z dne 31. januarja 2011 o omejevalnih ukrepih proti nekaterim osebam in subjektom ob upoštevanju razmer v Tuniziji (UL 2011, L 28, str. 62).

prisvojitve državnih sredstev Tunizije“, ampak tudi na osebe, proti katerim potekajo sodni postopki z namenom ugotovitve njihove odgovornosti pri izvrševanju posebnih dejanj, ki pomenijo takšne prisvojitve. Faza, v kateri je ta postopek, ne more pomeniti elementa, s katerim bi bilo mogoče upravičiti, da se jih izključi iz kategorije zadevnih oseb. Prav tako pojem „odgovorni za nezakonito prisvojitve državnih sredstev Tunizije“ in pojem oseb, ki so z njimi povezane, v smislu navedene določbe ne moreta biti omejena zgolj na tiste osebe, ki so se na koncu okoristile z izkupičkom teh dejanj, ker bi bil s tem ogrožen polni učinek tega sklepa. Poleg tega osebe, proti katerim poteka kazenski postopek zaradi sodelovanja pri teh dejanjih, spadajo vsaj v kategorijo oseb, ki so „povezane z odgovornimi osebami“. V skladu z navedbami Splošnega sodišča se ta izraz nanaša na posebej široko kategorijo, v katero lahko spadajo vse osebe, subjekti ali organi, ki so dovolj tesno povezani z osebo, ki je odgovorna za nezakonito prisvojitve državnih sredstev, tako da so zaradi navedene prisvojitve okoristili. S strožjo razlago bi bil ogrožen polni učinek zadevne določbe.

Nazadnje je Splošno sodišče navedlo, da Svet sicer res ne sme v vseh okoliščinah potrditi ugotovitev tunizijskih pravosodnih organov, vendar načeloma ni potrebno, da bi sam preizkušal in presojal pravilnost in upoštevnost elementov, na podlagi katerih ti organi v obravnavani zadevi vodijo zadevne kazenske postopke. Tako je moral v obravnavanih zadevah Svet glede na konkretne okoliščine presoditi, ali so potrebna dodatna preverjanja, zlasti ali je bilo treba zaprositi tunizijske organe, naj sporočijo dodatne dokaze, če se tisti, ki so že bili posredovani, niso izkazali za zadostne. Ker je Svet predložil dokaze o obstoju kazenskih postopkov, ki potekajo proti tožečim strankam, bi morale te navesti konkretne elemente, na katere so se nameravale sklicevati, da bi ovrgle utemeljenost navedenih postopkov.

UKRAJINA

Splošno sodišče je v treh sodbah z dne 15. septembra 2016, *Klyuyev/Svet* (T-340/14, [EU:T:2016:496](#)), z dne 15. septembra 2016, *Yanukovych/Svet* (T-346/14, pod pritožbo⁹⁷, [EU:T:2016:497](#)), in z dne 15. septembra 2016, *Yanukovych/Svet* (T-348/14, pod pritožbo⁹⁸, [EU:T:2016:508](#)), odločalo o omejevalnih ukrepih zaradi razmer v Ukrajini, ki so bili sprejeti proti osebam, opredeljenim kot odgovornim za nezakonito prisvojitve državnih sredstev. Zadeve so se nanašale na vpis imen tožečih strank na seznam oseb, za katere se uporabljajo omejevalni ukrepi zaradi razmer v Ukrajini. Ta vpis, ki je bil sprva utemeljen z dejstvom, da so ukrajinski organi proti tožečim strankam vodili preiskave glede kaznivih dejanj v zvezi z odtujitvijo ukrajinskih državnih sredstev in njihovim nezakonitim prenosom iz Ukrajine, je bil po spremembi ureditve, ki se uporabi, ohranjen, ker so ukrajinski organi zoper tožeči stranki vodili kazenske postopke zaradi odtujitve javnih sredstev ali drugega premoženja. Tožeče stranke so izpodbijale utemeljenost prvotnega vpisa njihovih imen na seznam in utemeljenost ohranitve njihovih imen na tem seznamu.

Splošno sodišče je na prvem mestu v zvezi s prvotnim vpisom imen tožečih strank na seznam opozorilo, da ima Svet sicer široko polje proste presoje glede splošnih meril, ki naj se upoštevajo za namene sprejetja omejevalnih ukrepov, vendar učinkovitost sodnega nadzora, ki se zagotavlja s členom 47 Listine o temeljnih pravicah, zahteva, da se sodišče Unije v okviru nadzora zakonitosti razlogov, na katerih temelji sklep o vpisu ali ohranitvi imena določene osebe na seznamu oseb, na katere se nanašajo omejevalni ukrepi, prepriča, da ta sklep, ki je za to osebo posamični akt, temelji na dovolj trdni dejanski podlagi. To pomeni, da je treba preveriti dejstva, ki so navedena v obrazložitenem memorandumu, na katerem temelji navedeni sklep, tako da sodni nadzor ni omejen na presojo abstraktne verjetnosti navajanih razlogov, temveč se nanaša na vprašanje, ali so ti razlogi utemeljeni dovolj jasno in konkretno.

97| Zadeva C-598/16 P, *Yanukovych/Svet*.

98| Zadeva C-599/16 P, *Yanukovych/svet*.

Splošno sodišče, ki se je osredotočilo na dopis, ki ga je urad ukrajinskega generalnega državnega tožilca poslal Visoki predstavnici Evropske Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko in s katerim je Svet utemeljeval vpis imen tožečih strank na sporni seznam, je navedlo, da je ta dopis, čeprav ga je poslal visoki pravosodni organ tretje države, vseboval zgolj splošne in generične navedbe, ki so imeni tožečih strank, poleg imen drugih nekdanjih visokih funkcionarjev, povezoval s preiskavami, v katerih naj bi bila ugotovljena dejanja odtujitve državnih sredstev. Dopis ni vseboval nobenih pojasnil o dejanjih, ki so se preverjala v preiskavi ukrajinskih organov, in še toliko manj o osebni odgovornosti, pa čeprav le domnevni, tožečih strank za ta dejanja. Splošno sodišče je zato ugotovilo, da zadevni dopis ni mogel pomeniti dovolj trdne dejanske podlage za vpis imen tožečih strank na sporni seznam iz razloga, da so bile opredeljene kot odgovorne za odtujitev državnih sredstev. Zato je Splošno sodišče izpodbijane akte razglasilo za nične v delu, v katerem so se nanašali na tožeče stranke.

Splošno sodišče je na drugem mestu v zvezi z ohranitvijo imen tožečih strank na seznamu, prvič, ugotovilo, da je treba splošno merilo za vpis, ki se nanaša na „osebe, ki so bile opredeljene kot odgovorne za odtujitev ukrajinskih državnih sredstev“, razlagati tako, da ne zajema abstraktno vseh dejanj odtujitve državnih sredstev, temveč dejanja odtujitve državnih sredstev ali drugega premoženja, pri katerih glede na znesek ali vrsto odtujenih sredstev ali drugega premoženja ali glede na okoliščine, v katerih so bila storjena, obstaja vsaj možnost ogrožanja institucionalnih in pravnih temeljev Ukrajine. Drugič, Splošno sodišče je ugotovilo, da ohranitev imen tožečih strank na spornem seznamu omogoča, če se sodni pregoni izkažejo za utemeljene, lažje kaznovanje zatrjevanih dejanj korupcije, ki so jih storili člani nekdanjega režima, po sodni poti, s čimer se v Ukrajini podpira pravna država. Splošno sodišče je torej tožbe v delih, v katerih se je z njimi skušalo doseči razglasitev ničnosti ohranitve imen tožečih strank na spornem seznamu, zavrnilo.

SIRSKA ARABSKA REPUBLIKA

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 26. oktobra 2016, ***Hamcho in Hamcho International/Svet*** (T-153/15, [EU:T:2016:630](#)), odločalo o tožbi poslovneža s sirskega državljanstvom in holdinške družbe, ki je bila v njegovi lasti, v zvezi z omejevalnimi ukrepi, ki so bili sprejeti proti njima na podlagi ureditve o uvedbi omejevalnih ukrepov proti nekaterim osebam in subjektom, odgovornim za nasilno zatiranje civilnega prebivalstva v Siriji⁹⁹. Tožeči stranki sta Svetu zlasti očitali, da so dokumenti, predvsem novinarski članki, ki so bili predloženi v utemeljitev ponovnega vpisa njunih imen v izpodbijana akta, nejasni, abstraktni in brez kakršne koli dokazne moči, pri čemer sta menili, da v teh dokumentih ni bil opredeljen prvotni vir v njih vsebovanih informacij. Poleg tega sta mu očitali napačno presojo glede utemeljenosti tega ponovnega vpisa.

Splošno sodišče je na prvem mestu v zvezi z neobstojem opredelitve prvotnih virov informacij iz člankov, ki jih je predložil Svet, opozorilo, da njegovo dejavnost, enako kot dejavnost Sodišča, ureja načelo proste presoje dokazov in da je edino merilo za presojo vrednosti predloženih dokazov njihova verodostojnost. Poleg tega je treba za presojo dokazne vrednosti posameznega dokumenta preveriti verjetnost podatkov, ki jih vsebuje, upoštevati zlasti izvor tega dokumenta, okoliščine njegove priprave in njegovega naslovnika ter se vprašati, ali se glede na njegovo vsebino zdi razumen in zanesljiv. Glede tega je Splošno sodišče navedlo, da je dokaze, ki izvirajo iz različnih digitalnih informacijskih virov in univerzitetnih študij, imajo različen geografski izvor ter so bili objavljeni na različne datume in zagotavljajo različne informacije, mogoče škodljive za zanesljivost, čeprav v njih ni izrecno naveden prvotni vir njihovih informacij. Zaradi vojnih razmer v Siriji je namreč v praksi

99 | Glej zlasti Uredbo Sveta (EU) št. 36/2012 z dne 18. januarja 2012 o omejevalnih ukrepih glede na razmere v Siriji in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 442/2011 (UL 2012, L 16, str. 1); Izvedbeno uredbo Sveta (EU) št. 2015/108 z dne 26. januarja 2015 o izvajanju Uredbe (EU) št. 36/2012 (UL 2015, L 20, str. 2); Sklep Sveta 2013/255/SZVP z dne 31. maja 2013 o omejevalnih ukrepih proti Siriji (UL 2013, L 147, str. 14); Izvedbeni sklep Sveta (SZVP) 2015/117 z dne 26. januarja 2015 o izvajanju Sklepa 2013/255 (UL 2015, L 20, str. 85).

težko ali celo nemogoče zbrati pričevanja oseb, ki bi se strinjale z razkritjem svoje identitete. S tem povezane težave pri preiskovanju in nevarnost, ki se ji izpostavijo osebe, ki predajo informacije, pomenijo oviro za to, da se predloži natančna opredelitev virov, ki obveščajo o osebnih ravnanjih v podporo režimu.

Splošno sodišče je na drugem mestu – s tem, da je opozorilo na sodno prakso Sodišča, v skladu s katero Svet, upoštevajoč razmere v Siriji, nosi dokazno breme, ki se zahteva od njega, če sodišču Unije predloži vrsto dovolj konkretnih, natančnih in skladnih indicev, ki omogočajo, da se dokaže obstoj zadostne povezave med osebo, za katero velja ukrep zamrznitve njenih sredstev, in režimom, ki se mu nasprotuje,¹⁰⁰ – ugotovilo, da so bili razlogi, ki so pomenili podlago za ponovni vpis imen tožečih strank v izpodbijane akte, dovolj podprti. Splošno sodišče je namreč ugotovilo, da je položaj tožeče stranke v ekonomskih svetih, kot je sirski dvostranski poslovni svet za Kitajsko, katerih cilj je spodbujanje sirskega gospodarstva in razvoj njegovih podjetij, poslovnih dejavnosti in vlaganj, mogoče pojasniti le z nekakšno tesno povezavo z vladajočim režimom in da gre za neizpodbijano dejstvo, ki kaže na nekakšno povezavo tožeče stranke z režimom Bašarja al Asada. Ta povezava je bila potrjena s tem, da jo je minister Sirske arabske republike za gospodarstvo decembra 2014 imenoval na položaj generalnega sekretarja gospodarske zbornice v Damasku (Sirija).

BOJ PROTI TERORIZMU

Splošno sodišče je v sodbi z dne 13. decembra 2016, *Al-Ghabra/Komisija* (T-248/13, [EU:T:2016:721](#)), uporabilo načela, ki jih je postavilo Sodišče v sodbi *Komisija in drugi/Kadi* (v nadaljevanju: sodba Kadi II)¹⁰¹, v zvezi z nadzorom zakonitosti sklepa o zamrznitvi sredstev osebe, ki je bila opredeljena kot povezana z mrežo Al Kaida. Splošno sodišče je odločalo o tožbi, s katero se je med drugim predlagala razglasitev ničnosti Uredbe (ES) št. 14/2007¹⁰² v delu, v katerem je bilo z njo ime tožeče stranke vpisano na seznam iz Priloge I k Uredbi (ES) št. 881/2002¹⁰³. Tožeča stranka je trdila, da izpodbijani sklep ni bil zakonit zlasti zaradi kršitve načela spoštovanja razumnega roka.

Glede tega je Splošno sodišče najprej opozorilo, da je treba „razumnost“ roka, ki ga je institucija potrebovala za sprejetje zadevnega akta, presojati na podlagi vseh okoliščin posamezne zadeve in zlasti glede na pomen, ki ga ima spor za zadevno osebo, zapletenost zadeve in ravnanje zadevnih strank. Navedlo je, da v obravnavanem primeru posebne okoliščine zadeve, ki jih je navajala Komisija, delno pojasnjujejo relativno dolgotrajnost postopkov v zvezi s ponovnim preizkusom odločitev o vpisu imen zadevnih oseb na sporni seznam, ki so potekali po razglasitvi sodbe *Kadi in Al Barakaat International Foundation/Svet in Komisija*¹⁰⁴. Vendar pa v tej zadevi obdobje več kot štirih let, ki so potekla med vložitvijo zahteve za ponovni preizkus, in sprejetjem izpodbijanega sklepa, bistveno presega trajanje, ki bi ga bilo mogoče šteti za „običajno“ za izvedbo takega postopka ponovnega preizkusa, tudi ob upoštevanju vseh zatrjevanih posebnih okoliščin. Čeprav je treba v teh okoliščinah ugotoviti kršitev načela spoštovanja razumnega roka, ta kršitev upravičuje razglasitev

100| Sodba z dne 21. aprila 2015, *Anboubu/Svet*, C-630/13 P, [EU:C:2015:247](#), točka 53.

101| Sodba z dne 18. julija 2013, C-584/10 P, C-593/10 P in C-595/10 P, [EU:C:2013:518](#).

102| Uredba Komisije (ES) št. 14/2007 z dne 10. januarja 2007 o štiriinsedemdeseti spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 881/2002 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte, povezane z Osamo bin Ladnom, mrežo Al-Kaida in talibani, in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 467/2001 (UL 2007, L 6, str. 6).

103| Uredba Sveta (ES) št. 881/2002 z dne 27. maja 2002 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte, povezane z Osamo bin Ladnom, mrežo Al-Kaida in talibani, in o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 467/2001 o prepovedi izvoza nekaterih blaga in storitev v Afganistan, o poostitvi prepovedi poletov in podaljšanju zamrznitve sredstev in drugih finančnih virov talibanov iz Afganistana (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 18, zvezek 1, str. 294).

104| Sodba z dne 3. septembra 2008, C-402/05 P in C-415/05 P, [EU:C:2008:461](#).

ničnosti sklepa, ki je bil sprejet po koncu upravnega postopka, le če je z njo kršena tudi pravica zadevne osebe do obrambe. V tem primeru pa ni bilo dokazano in tudi ne resno zatrjevano, da je bila zmožnost tožeče stranke, da se učinkovito brani, zaradi predolgega trajanja postopka ponovnega preizkusa dejansko zmanjšana. Zадjenavedena se torej ni mogla sklicevati na zadevno zamudo, da bi dosegla razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa.

Splošno sodišče je v nadaljevanju navedlo, da je Sodišče v točkah 114 in 115 sodbe Kadi II pojasnilo, da mora Komisija na podlagi svoje obveznosti skrbne in nepristranske preučitve utemeljenosti zatrjevanih razlogov, zlasti ob upoštevanju vsebine pripomb, ki jih je predložila zadevna oseba, presoditi, ali je treba z namenom pridobitve dodatnih informacij ali dokazov k sodelovanju pozvati odbor za sankcije. Vendar Komisiji ni mogoče zgolj na tej podlagi očitati, da v upravnem postopku, v katerem je bil sprejet izpodbijani sklep, od odbora za sankcije ali države imenovanja ni pridobila informacij ali dokazov v podporo trditvam, ki bremenijo tožečo stranko, in da je zato nadzor utemeljenosti navajanih razlogov izvedla „povsem formalno in umetno“, glede na pripombe, ki jih je zadevna oseba navedla v zvezi z obrazložitvenim memorandumom, ki ga je predložil navedeni odbor.

Splošno sodišče je poleg tega navedlo, da se „pravni test“, ki ga je treba uporabiti v upravni fazi ponovnega preizkusa odločitev o vpisu na sporni seznam, razlikuje od testa, ki se uporabi v fazi sodnega nadzora. Čeprav tako ni sporno, da dokazno breme nosi Komisija, slednji temu dokaznemu bremenu ni treba zadostiti v fazi postopka ponovnega preizkusa, temveč šele kasneje, v postopku sodnega nadzora njenega sklepa o ohranitvi na spornem seznamu po opravljenem ponovnem preizkusu. Vprašanje zahtevanega dokaznega standarda se tako zastavlja šele v tej zadnji fazi. V zvezi s tem ima le Splošno sodišče nalogo, da se prepriča, ali izpodbijani sklep „temelji na dovolj trdni dejanski podlagi“, tako da preveri, ali so dejstva, navedena v obrazložitvenem memorandumu, „utemeljena“ in zato vsebinsko „dokazana“. Zato zgolj s tem, da je Komisija pri opredelitvi zahtevanega dokaznega standarda ali pri njegovi uporabi morebiti napačno uporabila pravo, ni mogoče upravičiti razglasitve ničnosti izpodbijanega sklepa, če ta sicer izpolnjuje te dokazne zahteve. Komisija s tem, da je menila, da mora vpis imena osebe na sporni seznam in, posledično, zamrznitev sredstev temeljiti na „utemeljenih razlogih za sum ali verjetnosti, da bi bila lahko ta sredstva ali drugo premoženje namenjena financiranju terorističnih dejavnosti“, nikakor ni storila napake. Splošno sodišče je nazadnje navedlo, da je sicer res, da na dan sprejetja izpodbijanega sklepa nista bila predstavljena nobena informacija ali dokaz, s katerima bi bilo mogoče utemeljiti razloge, ki so v tem sklepu navedeni zoper tožečo stranko, vendar je v skladu z načeli, ki jih je vzpostavilo Sodišče v sodbi Kadi II, da se za namene nadzora zakonitosti, ki ga mora opraviti, upoštevajo nove informacije in dokazi, ki so priloženi odgovoru na tožbo. Treba je namreč razlikovati med, prvič, procesno zahtevo, da obstaja dovolj specifičen obrazložitveni memorandum in da se v upravnem postopku z njim seznanijo zainteresirana oseba, in drugič, preizkusom sodišča Unije, ali obrazložitveni memorandum temelji na trdni dejanski podlagi, potem ko je po potrebi od pristojnega organa zahtevalo predložitev informacij ali dokazov, ki so upoštevni pri tem preizkusu. Novi elementi, priloženi odgovoru na tožbo, služijo ravno temu namenu.

VII. REGISTRACIJA KEMIKALIJ

Splošno sodišče se je v sodni praksi iz leta 2016 v dveh sodbah, ki ju je izdalo isti dan, zlasti izreklo o pristojbini za registracijo snovi pri Evropski agenciji za kemikalije (ECHA) in predvsem o pristojnosti ECHA za odobritev zmanjšanja navedene pristojbine mikro, malim in srednje velikim podjetjem.

Na prvem mestu, v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 15. septembra 2016, *La Ferla/Komisija in ECHA* (T-392/13, [EU:T:2016:478](#)), je tožeča stranka zlasti trdila, da ECHA nima potrebne pristojnosti za oceno velikosti podjetij prijaviteljev v okviru določitve pristojbine, ki se uporabi. Splošno sodišče je glede tega poudarilo,

da je eden od ciljev Uredbe (ES) št. 1907/2006¹⁰⁵ to, da bo ECHA zagotovila učinkovito upravljanje tehničnih, znanstvenih in upravnih vidikov navedene uredbe in da bo imela odločilno vlogo pri njenem izvajanju, zlasti z dodelitvijo velikih regulativnih zmogljivosti. Poleg tega je v Uredbi (ES) št. 340/2008¹⁰⁶ zlasti določeno, da lahko ECHA kadarkoli zahteva dokaz, da so izpolnjeni pogoji za znižanje pristojbin ali taks ali za opustitev plačila pristojbine. Splošno sodišče je na podlagi tega ugotovilo, da ECHA ima potrebno pristojnost za preverjanje, ali so izpolnjeni pogoji, ki so potrebni za to, da je lahko podjetje prijavitelj upravičeno do znižanja pristojbin ali taks ali do opustitve pristojbine.

Poleg tega se je tožeča stranka sklicevala na prekoračitev ali zlorabo pooblastil ECHA, ker naj bi ta v bistvu morala zgolj uporabiti opredelitev kategorij podjetij, ki je povzeta v členu 2 Priloge k Priporočilu 2003/361/ES¹⁰⁷. Splošno sodišče je v zvezi s tem navedlo, da Uredba št. 1907/2006 in Uredba št. 340/2008 vsebujeta izrecno napotitev na Priporočilo 2003/361 za namene opredelitve malih in srednje velikih podjetij (MSP), pri čemer je cilj tega priporočila zagotoviti spoštovanje enake opredelitve MSP na ravni Unije v okviru politik Unije. Ni pa mogoče že vnaprej izključiti, da se določbe nekega priporočila lahko uporabijo z izrecnim napotilom neke uredbe na določbe tega priporočila, če so spoštovana splošna pravna načela in zlasti načelo pravne varnosti. Poleg tega je Splošno sodišče razsodilo, da, ker to ni izrecno navedeno, ni podlage za sklepanje, da se navedeno napotilo nanaša le na del opredelitve MSP, ki je povzeta v Priporočilu 2003/361, ob izključitvi nekaterih meril, ki so navedena v Prilogi k navedenemu priporočilu. Posledično je ugotovilo, da na podlagi nobenega elementa ni mogoče šteti, da je ECHA s tem, da se je odločila, da uporabi vsa merila, povzeta v Prilogi k Priporočilu 2003/361, prekoračila ali celo zlorabila pooblastila.

Na drugem mestu se je Splošno sodišče v sodbi z dne 15. septembra 2016, *K Chimica/ECHA* (T-675/13, [EU:T:2016:480](#)), izreklo o merilih, ki jih ECHA uporabi za izračun velikosti podjetja za namene določitve pristojbine, ki jo je treba plačati.

Glede tega je Splošno sodišče, potem ko je opozorilo, da uredbi št. 1907/2006 in št. 340/2008 za namene opredelitve MSP napotujeta na Priporočilo 2003/361, najprej navedlo, da se v primeru samostojnega podjetja, torej podjetja, ki ni opredeljeno kot „partnersko podjetje“ ali „povezano podjetje“ v smislu člena 3(2) in (3) Priloge k Priporočilu 2003/361, podatki, vključno s številom zaposlenih, v skladu s členom 6(1) navedene priloge določijo izključno na podlagi računovodskih izkazov tega podjetja.

V nadaljevanju je navedlo, da se v primeru podjetja, ki ima partnerska ali povezana podjetja, podatki, vključno s številom zaposlenih, v skladu s členom 6(2), prvi pododstavek, Priloge k Priporočilu 2003/361 določijo na podlagi računovodskih izkazov in drugih podatkov podjetja ali, če obstajajo, konsolidiranih računovodskih izkazov podjetja ali konsolidiranih računovodskih izkazov, v katere je bilo podjetje vključeno s konsolidacijo. V skladu s členom 6(2), drugi in tretji pododstavek, Priloge k Priporočilu 2003/361 je k tem podatkom treba dodati, prvič, podatke partnerskega podjetja (ki je neposredno nad ali pod zadevnim podjetjem), in sicer sorazmerno z odstotnim deležem kapitala ali glasovalnih pravic – kar koli je višje – in drugič, 100 % podatkov podjetja, ki je neposredno ali posredno povezano z zadevnim podjetjem, kjer podatki niso bili vključeni v računovodske izkaze že s konsolidacijo.

105| Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH), o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije ter spremembi Direktive 1999/45/ES ter razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL 2006, L 396, str. 1).

106| Uredba Komisije (ES) št. 340/2008 z dne 16. aprila 2008 o pristojbinah in taksah, plačljivih ECHA na podlagi Uredbe št. 1907/2006 (UL 2008, L 107, str. 6).

107| Priporočilo Komisije 2003/361/ES z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednje velikih podjetij (UL L 2003, L 124, str. 36).

Splošno sodišče je nazadnje pojasnilo, da se za uporabo člena 6(2) Priloge k Priporočilu 2003/361 na podlagi člena 6(3), prvi pododstavek, Priloge k Priporočilu 2003/361 podatki partnerskih podjetij zadevnega podjetja pridobijo iz računovodskih izkazov in drugih podatkov, konsolidiranih, če obstajajo; k tem se doda 100 % podatkov podjetij, ki so povezana s temi partnerskimi podjetji, razen če so bili njihovi podatki že vključeni s konsolidacijo. Podatki podjetij, ki so povezana z zadevnim podjetjem, pa se pridobijo iz njihovih računovodskih izkazov in drugih podatkov, konsolidiranih, če obstajajo. K tem se v skladu s členom 6(3), drugi pododstavek, Priloge k Priporočilu 2003/361 sorazmerno dodajo podatki morebitnih partnerskih podjetij teh povezanih podjetij, ki so neposredno nad ali pod njimi, razen če niso bila že vključena v konsolidirane računovodske izkaze, in sicer z odstotkom, ki je najmanj enak odstotku kapitala ali glasovalnih pravic – kar koli je višje.

VIII. DAMPING

Splošno sodišče je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 9. junija 2016, **Growth Energy in Renewable Fuels Association/Svet** (T-276/13, pod pritožbo¹⁰⁸, [EU:T:2016:340](#)), odločalo o predlogu za razglasitev ničnosti Izvedbene uredbe (EU) št. 157/2013¹⁰⁹ v delu, v katerem se je ta akt nanašal na tožeči stranki in njune člane. Splošno sodišče se je zlasti izreklo o vprašanju, ali sta tožeči stranki kot združenji, ki zastopata interese ameriške industrije bioetanola, lahko uveljavljali procesno upravičenje v obravnavani zadevi.

Splošno sodišče je glede tega opozorilo, da kadar neka uredba o uvedbi protidampinške dajatve določa različne dajatve za več družb, ima določena družba procesno upravičenje le za izpodbijanje tistih določb, ki zanjo določajo posebno protidampinško dajatev in njeno višino, ne pa tudi tistih določb, ki določajo protidampinške dajatve za druge družbe, tako da je tožba te družbe dopustna le v tistem delu, v katerem se predlaga razglasitev ničnosti tistih določb uredbe, ki se nanašajo izključno nanjo. Poleg tega ničnost učinkuje le na tiste člane združenja, katerih tožbe bi bile dopustne. Če bi bilo drugače, bi namreč poklicno združenje lahko uveljavljalo procesno upravičenje nekaterih svojih članov z namenom doseči ničnost uredbe v korist vseh članov, vključno s tistimi, ki posamično ne izpolnjujejo pogojev iz člena 263, četrti odstavek, PDEU. Zato sta lahko v obravnavani zadevi tožeči stranki predlagali razglasitev ničnosti izpodbijane uredbe v korist svojih članov le v delu, v katerem je imela učinke za tiste člane, ki imajo tudi sami upravičenje do vložitve ničnostne tožbe zoper izpodbijano uredbo na podlagi člena 263, četrti odstavek, PDEU.

Splošno sodišče, ki je poleg tega preizkusilo posamično procesno upravičenje tožečih strank, je razsodilo, da čeprav okoliščina, da sta bili tožeči stranki tudi stranki v protidampinškem postopku, ne vpliva na ugotovitev, da z določitvijo protidampinških dajatev za proizvode njunih članov zanju ne nastane nobena pravica in ne obveznost, jima je treba kot zainteresiranima strankama v postopku priznati procesno upravičenje, ker sta neposredno in posamično prizadeti. Vendar lahko dopustno navajata le tožbeni razlog, ki je namenjen varstvu njunih procesnih pravic.

Splošno sodišče je tudi pojasnilo, da če tožeči stranki v imenu štirih vzorčenih proizvajalcev izpodbijata utemeljenost odločitve glede uvedbe protidampinške dajatve, morata dokazati, da imajo ti poseben status v smislu sodbe z dne 15. julija 1963, **Plaumann/Komisija** (C-25/62). Ugotovilo je, da tudi ob predpostavki, da gre za proizvajalce proizvoda, za katerega velja protidampinška dajatev, ki pa niso nikakor vpleteni v njegov izvoz, bi bilo gotovo tako v primeru, prvič, če bi lahko dokazali, da so bili opredeljeni v aktih Komisije ali Sveta ali so se nanje nanašale pripravljalne poizvedbe, in, drugič, če bi na njihov položaj na trgu bistveno vplivala

108| Zadeva C-465/16 P, *Svet/Growth Energy in Renewable Fuels Association*.

109| Izvedbena uredba Sveta (EU) št. 157/2013 z dne 18. februarja 2013 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve na uvoz bioetanola s poreklom iz Združenih držav Amerike (UL 2013, L 49, str. 10).

protidampinška dajatev, ki je predmet izpodbijane uredbe. Ker pa so se na te štiri vzorčene proizvajalce nanašale pripravljalne poizvedbe, saj so pri njih intenzivno sodelovali, in ker je nanje močno vplivala protidampinška dajatev, ki je predmet izpodbijane uredbe, je Splošno sodišče odločilo, da se ta nanje posamično nanaša.

Splošno sodišče je poleg tega navedlo, da iz samega sprejetja Uredbe (EU) št. 765/2012¹¹⁰, ki spreminja osnovno uredbo na področju zaščite proti dampinškemu uvozu iz tretjih držav¹¹¹, izhaja, da zakonodajalec Unije meni, da je bil namen Unije s členom 9(5) navedene osnovne uredbe izpolniti posebno obveznost, ki jo je prevzela v okviru Svetovne trgovinske organizacije (STO) in je v tem primeru vsebovana v členih 6.10 in 9.2 Protidampinškega sporazuma STO¹¹². Iz tega izhaja, da je treba člen 9(5) osnovne uredbe v izvorni različici razlagati v skladu s tema določbama navedenega protidampinškega sporazuma STO. Tako vsak izvoznik ali proizvajalec, ki je bil vključen v vzorec dobaviteljev proizvoda, ki je predmet dampinga, in je torej sodeloval z institucijami v celotni preiskavi, izpolnjuje pogoje, da se ga šteje za „dobavitelja“ v smislu člena 9(5) navedene uredbe. Splošno sodišče je v tem okviru navedlo, da je namen vzorčenja proizvajalcev-izvoznikov, da se v omejeni preiskavi kolikor mogoče natančno ugotovi cenovni pritisk na industrijo Unije. Zato ima Komisija pooblastilo, da glede na potrebe preiskave kadarkoli spremeni sestavo vzorca. Nazadnje je Splošno sodišče navedlo, da če so institucije uporabile vzorčenje, kot v tej zadevi, je načeloma izjema od določitve individualne stopnje dampinga in od določitve individualne protidampinške dajatve mogoča le za podjetja, ki niso del vzorca in ki sicer nimajo pravice do individualne protidampinške dajatve. Predvsem člen 9(5) osnovne uredbe ne dovoljuje nobene izjeme od obveznosti določitve individualne protidampinške dajatve za vzorčenega proizvajalca, ki je sodeloval v preiskavi, če institucije menijo, da zanj ne morejo ugotoviti individualne izvozne cene.

IX. NADZOR FINANČNEGA SEKTORJA

Splošno sodišče je v sklepu z dne 24. junija 2016, *Onix Asigurări/EIOPA* (T-590/15, [EU:T:2016:374](#)), pojasnilo mehanizem, določen v členu 17 Uredbe (EU) št. 1094/2010¹¹³, na podlagi katerega lahko Evropski organ za zavarovanja in poklicne pokojnine (EIOPA) obravnava primere kršitev prava Unije, ki jih storijo nacionalni organi pri izvajanju nadzornih praks. Tožeča stranka je predlagala zlasti razglasitev ničnosti sklepa EIOPA o zavrnitvi njene zahteve za začetek preiskave, vložene na podlagi člena 17 navedene uredbe.

Prvič, Splošno sodišče je poudarilo, da iz člena 17 Uredbe št. 1094/2010 izhaja, da ima EIOPA diskrecijsko pravico na področju preiskav, in sicer kadar zahtevo vloži eden od subjektov, izrecno navedenih v členu 17(2) Uredbe št. 1094/2010, in kadar ravna na lastno pobudo. Zato EIOPA nikakor ni dolžna ukrepati na podlagi člena 17 Uredbe št. 1094/2010. Ta razlaga je poleg tega skladna s cilji nalog EIOPA in s sistematično mehanizma, ki je uveden s členom 17 Uredbe št. 1094/2010. V skladu s členom 1(6) te uredbe je namreč cilj EIOPA varovati javne interese s prispevanjem h kratko-, srednje- in dolgoročni stabilnosti in učinkovitosti finančnega sistema v korist gospodarstva Unije, njenih državljanov in podjetij. Poleg tega iz uvodne izjave 26 navedene uredbe

110| Uredba (EU) št. 765/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2012 o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 1225/2009 o zaščiti proti dampinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske skupnosti (UL 2012, L 237, str. 1).

111| Uredba Sveta (ES) št. 1225/2009 z dne 30. novembra 2009 o zaščiti proti dampinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske skupnosti (UL, 2009, L 343, str. 51).

112| Sporazum o izvajanju člena VI Splošnega sporazuma o tarifah in trgovini iz leta 1994 (GATT) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 21, str. 91).

113| Uredba (EU) št. 1094/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa (Evropski organ za zavarovanja in poklicne pokojnine) in o spremembi Sklepa št. 716/2009/ES ter razveljavitvi Sklepa Komisije 2009/79/ES (UL 2010, L 331, str. 48).

izhaja, da cilj mehanizma, ki je uveden s členom 17 te uredbe, ni zagotoviti individualno varstvo ali odškodnino v sporih med fizično ali pravno osebo in pristojnim organom na nacionalni ravni.

Drugič, Splošno sodišče je navedlo, da vložitev zahteve, kot jo je v obravnavani zadevi podala tožeča stranka, ne ustvarja nobenega posebnega pravnega razmerja med to stranko in EIOPA ter zato tega organa ne more zavezovati, da opravi preiskavo na podlagi člena 17(2) Uredbe št. 1094/2010. V teh okoliščinah sklep o zavrnitvi v obravnavani zadevi ni imel zavezujočih pravnih učinkov. Zlasti ker tožeča stranka ne more od EIOPA zahtevati, da začne preiskavo na podlagi člena 17(2) Uredbe št. 1094/2010, zavrnitev tega organa, da po uradni dolžnosti začne tak postopek, ne more vplivati na njene interese tako, da bi bistveno spremenila njen pravni položaj. Posledično navedenega sklepa ni bilo mogoče opredeliti kot izpodbojni akt.

X. JAVNA NAROČILA INSTITUCIJ UNIJE

Na prvem mestu je Splošno sodišče v sodbi z dne 27. aprila 2016, *Österreichische Post/Komisija* (T-463/14, [EU:T:2016:243](#)), odločalo o tožbi za razglasitev ničnosti, ki jo je vložil izvajalec univerzalne poštne storitve v Avstriji zoper sklep Komisije¹¹⁴ o uporabi člena 30 Direktive 2004/17/ES¹¹⁵, s katerim so s področja uporabe evropskih pravil o postopkih za oddajo javnih naročil v vodnem, energetskem in transportnem sektorju ter sektorju poštne storitve izključene dejavnosti, ki so „neposredno izpostavljene konkurenci“.

Splošno sodišče je glede tega razsodilo, da Komisija ni storila napake s tem, da je menila, da merila in metodologija, ki se uporabljajo za oceno neposredne izpostavljenosti konkurenci v skladu s členom 30 Direktive 2004/17/ES, niso nujno enaka tistim, ki se uporabljajo za oceno v skladu s členoma 101 in 102 PDEU ali Uredbo (ES) št. 139/2004¹¹⁶. Člen 30(2) Direktive 2004/17 sicer res določa, da se odločitev, ali je dejavnost neposredno izpostavljena konkurenci, sprejme na podlagi meril, ki so v skladu z določbami o konkurenci iz Pogodbe DEU. Vendar besedilo te določbe ne zahteva, da so ta merila natančno tista iz določb o konkurenci v Uniji. Prav tako iz uvodnih izjav 2 in 40 Direktive 2004/17 izhaja, da Komisiji v okviru obravnave prošnje, vložene na podlagi člena 30 te direktive, ni treba uporabiti meril in metod, ki jih na področju konkurence določa Pogodba DEU. Splošno sodišče je nazadnje v zvezi z Obvestilom o opredelitvi trga¹¹⁷ in dokumentom Komisije z naslovom „Najboljše prakse za predložitev gospodarskih dokazov in za zbiranje podatkov v primerih, ki so povezani z uporabo členov 101 in 102 PDEU, in v primeru združitve“, na katera se je sklicevala tožeča stranka, ugotovilo, da se nanašata izključno na konkurenčno pravo Unije. Iz teh dokumentov nikakor ne izhaja, da mora Komisija v okviru postopka v zvezi s pravom javnega naročanja uporabiti v njima navedena merila in metodologijo.

114| Izvedbeni sklep Komisije 2014/184/EU z dne 2. aprila 2014 o izvzetju nekaterih storitev v poštnem sektorju v Avstriji iz uporabe Direktive 2004/17/ES Evropskega parlamenta in Sveta o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil naročnikov v vodnem, energetskem in transportnem sektorju ter sektorju poštne storitve (UL 2014, L 101, str. 4).

115| Direktiva 2004/17/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil naročnikov v vodnem, energetskem in transportnem sektorju ter sektorju poštne storitve (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 7, str. 19).

116| Uredba Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (Uredba ES o združitvah) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 3, str. 40).

117| Obvestilo Komisije o opredelitvi upoštevne trga za namene konkurenčnega prava Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 155).

Na drugem mestu se je Splošno sodišče v sodbi z dne 27. aprila 2016, *European Dynamics Luxembourg in drugi/EUIPO* (T-556/11, pod pritožbo¹¹⁸, [EU:T:2016:248](#)), izreklo o pojmu navzkrižja interesov.¹¹⁹ Opozorilo je, da obstoj strukturnih vezi med družbama, od katerih je ena sodelovala pri pripravi razpisne dokumentacije, druga pa sodeluje pri postopku javnega razpisa za zadevno javno naročilo, načeloma lahko ustvari takšno navzkrižje interesov. Nevarnost pa se zdi manjša, kadar, kot je to v obravnavani zadevi, družba ali družbe, zadolžene za pripravo razpisne dokumentacije, niso del konzorcija, ki je ponudnik, ampak samo članice iste skupine podjetij, h kateri spada tudi družba, ki je članica navedenega konzorcija. V zvezi s tem naročnik zgolj zaradi ugotovitve, da so matična družba in njene različne hčerinske družbe v razmerju odvisnosti, ne more samodejno izključiti ene od teh družb iz postopka javnega razpisa, ne da bi preveril, ali je to razmerje dejansko vplivalo na njeno ravnanje v okviru tega postopka. Vendar mora naročnik zaradi obstoja navzkrižja interesov izključiti zadevnega ponudnika, kadar je izključitev edini mogoči ukrep za izognitev kršitvi načel enakega obravnavanja in preglednosti, ki veljata za vsak postopek oddaje javnega naročila, to je, kadar ni manj omejevalnega ukrepa za zagotovitev spoštovanja teh načel.

XI. DOSTOP DO DOKUMENTOV INSTITUCIJ

Splošno sodišče je v letu 2016 izdalo več pomembnih sodb na področju dostopa do dokumentov. V tej sodni praksi je zlasti podalo nova pojasnila v zvezi s prošnjami za dostop do predhodno razkritih dokumentov in izjemami, ki se nanašajo na varstvo postopka odločanja, pravnih nasvetov in sodnih postopkov.

PROŠNJA ZA DOSTOP DO PREDHODNO RAZKRITIH DOKUMENTOV

Splošno sodišče se je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 26. aprila 2016, *Strack/Komisija* (T-221/08, [EU:T:2016:242](#)), izreklo o zakonitosti ravnanja Komisije, s katerim je tožeči stranki zavrnila dostop do serije dokumentov v zvezi s preiskavo Evropskega urada za boj proti goljufijam (OLAF).¹²⁰ Tožeča stranka je zlasti izpodbijala zavrnitev, ki je bila odrejena v zvezi z njeno prošnjo za dostop do nekaterih dokumentov, ki so ji bili pred tem že v celoti razkriti na drugi podlagi kot je Uredba (ES) št. 1049/2001¹²¹, z oznako „PR“ (predhodno razkriti). Navedena zavrnitev je bila obrazložena z dejstvom, da zadevna oseba s temi dokumenti že razpolaga.

Splošno sodišče je glede tega navedlo, da dokumenti, ki so razkriti na podlagi Uredbe št. 1049/2001, postanejo dostopni javnosti. Tako to, da je bil tožeči stranki dostop do dokumentov z oznako „PR“ zavrnjen na podlagi te uredbe, glede na okoliščine primera preprečuje, da bi se te dokumente štelo za javne, kar je natanko cilj, ki ga želi doseči tožeča stranka, in ustreza cilju Uredbe št. 1049/2001. Zato okoliščina, da je prosilec že razpolagal z dokumenti, na katere se je nanašala njegova prošnja za dostop, in da cilj te prošnje torej ni bil, da bi se sam seznanil z njihovo vsebino, temveč da bi jih razkril tretjim osebam, ni upoštevna. Splošno sodišče je na podlagi tega ugotovilo, da se institucija ne more opreti zgolj na okoliščino, da prosilec

118| Zadeva C-376/16 P, *EUIPO/European Dynamics Luxembourg in drugi*, in sklep z dne 24. novembra 2016, *European Dynamics Luxembourg in drugi/EUIPO*, C-379/16 P, neobjavljen, [EU:C:2016:905](#).

119| Glej v nadaljevanju tudi navedbe v razdelku „XII. Odškodninski spori – Izguba možnosti“.

120| Glej v nadaljevanju tudi navedbe v zvezi s to sodbo v podrazdelku „Izjema v zvezi z varstvom postopka odločanja“.

121| Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 3, str. 331).

za dostop že razpolaga ali naj bi razpolagal z dokumenti, za katere je zaprosil, temveč na drug pravni naslov, da zavrne preizkus prošnje za dostop do teh istih dokumentov na podlagi Uredbe št. 1049/2001.

IZJEMA V ZVEZI Z VARSTVOM POSTOPKA ODLOČANJA

Splošno sodišče je v sodbi z dne 26. aprila 2016, **Strack/Komisija** (T-221/08, [EU:T:2016:242](#)), pojasnilo tudi obseg izjeme v zvezi z varstvom postopka odločanja, ki je določena v členu 4(3), drugi pododstavek, Uredbe št. 1049/2001, kar zadeva dostop do dokumentov, ki se nanašajo na preiskavo OLAF.¹²²

Splošno sodišče je navedlo, da bi bil dostop javnosti do dokumentov, ki so povezani s preiskavo OLAF, posebej škodljiv za sposobnost Komisije, in zlasti OLAF, da v javnem interesu opravi svojo nalogo boja proti goljufijam. Razkritje zadevnih dokumentov bi občutno oslabilo postopek odločanja Komisije in OLAF, saj bi močno oviralo popolno neodvisnost prihodnjih preiskav OLAF in njihove cilje, s tem ko bi razkrilo strategijo in način dela OLAF in zmanjšalo možnost zadnjenavedenega, da od sodelavcev pridobi neodvisna stališča in da se s službami Komisije posvetuje o zelo občutljivih temah. Obstajalo bi tudi tveganje, da bi posameznike odvrnilo od posredovanja informacij o morebitnih goljufijah in zato OLAF in Komisijo prikrajšalo za informacije, ki bi lahko koristile pri začetku preiskav, katerih namen je varstvo finančnih interesov Unije. Ta ugotovitev velja še toliko bolj, ker se izjeme od pravice do dostopa do dokumentov, ki so določene zlasti v členu 4 Uredbe št. 1049/2001, v primerih, kot je obravnavani, ko zadevni dokumenti spadajo na posebno področje prava Unije, ne smejo razlagati brez upoštevanja posebnih pravil, ki urejajo dostop do teh dokumentov, in sicer pravil, ki so določena v Sklepu 1999/352/ES¹²³ in Uredbi (ES) št. 1073/1999¹²⁴.

Splošno sodišče je navedlo, da je posebna zaupnost navedenih dokumentov, povezanih s preiskavo, upravičena ne le zaradi tega, ker OLAF v okviru takih preiskav zbira občutljive poslovne skrivnosti podjetij in zelo občutljive podatke o osebah, katerih razkritje bi lahko občutno škodovalo njihovem ugledu, temveč tudi zato, ker dostop do dokumentov v zvezi z notranjo preiskavo OLAF, tudi po končanju zadevnega postopka, lahko resno ovira delo tega organa, razkrije metodologijo in strategijo preiskav pri OLAF, zmanjšuje pripravljenost oseb, ki so vključene v postopek, za prihodnje sodelovanje, in tako ovira pravilen potek zadevnih postopkov in doseganje zelenih ciljev. V teh okoliščinah je Komisija za namene uporabe izjem iz člena 4(2) in (3) Uredbe št. 1049/2001 pravilno domnevala, ne da bi opravila konkreten in individualen preizkus vsakega izmed zadevnih dokumentov, da bi dostop javnosti do teh dokumentov na podlagi Uredbe št. 1049/2001 načeloma škodil interesom, na katere se ti dokumenti nanašajo.

IZJEMA V ZVEZI Z VARSTVOM PRAVNIH NASVETOV

Splošno sodišče se je v sodbah z dne 5. septembra 2016, **Herbert Smith Freehills/Svet** (T-710/14, [EU:T:2016:494](#)), in z dne 15. septembra 2016, **Philip Morris/Komisija** (T-796/14, [EU:T:2016:483](#))¹²⁵, ki sta se nanašali na prošnjo

122 | Glej tudi navedbe v zvezi s to sodbo zgoraj v podrazdelku „Prošnja za dostop do predhodno razkritih dokumentov“.

123 | Sklep Komisije z dne 28. aprila 1999 o ustanovitvi *Evropskega urada za boj proti goljufijam* (OLAF) (1999/352/ES, ESPJ, Euratom) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 3, str. 110).

124 | Uredba (ES) št. 1073/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 1999 o preiskavah, ki jih izvaja *Evropski urad za boj proti goljufijam* (OLAF) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 3, str. 91).

125 | Glej v nadaljevanju tudi navedbe v zvezi z zadnjenavedeno sodbo v podrazdelku „Izjema v zvezi z varstvom sodnih postopkov“.

za razkritje dokumentov v zvezi z razpravami pred sprejetjem Direktive 2014/40/EU¹²⁶, izreklo o izjemi od pravice do dostopa do dokumentov, ki se nanaša na varstvo pravnih nasvetov in ki je določena v členu 4(2), druga alineja, Uredbe št. 1049/2001.

V prvi zadevi se je Splošno sodišče izreklo zlasti o razlagi pojma pravnega nasveta. Splošno sodišče je glede tega na prvem mestu navedlo, da pojem „pravni nasvet“ v Uredbi št. 1049/2001 ni opredeljen. Ta pojem se navezuje na vsebino dokumenta, in ne na njegovega avtorja ali naslovnike. Kot je torej razvidno iz jezikovne razlage pojma „pravni nasvet“, gre za nasvet v zvezi s pravnim vprašanjem, ne glede na to, na kakšen način je bil tak nasvet podan. Povedano drugače, za to, da se uporabi izjema v zvezi z varstvom pravnih nasvetov, ni pomembno, ali je bil dokument, ki vsebuje tak nasvet, izdan v začetni, poznejši ali končni fazi postopka odločanja. Prav tako na razlago teh izrazov ne vpliva to, ali je bil nasvet dan v formalnem ali neformalnem kontekstu.

Splošno sodišče je na drugem mestu pojasnilo, da na podlagi besedila člena 4(2), druga alineja, Uredbe št. 1049/2001 ni mogoče sklepati, da se nanaša zgolj na nasvet, ki je dan ali prejet znotraj institucije. Izjemo v zvezi s pravnimi nasveti je treba razlagati tako, da je njen namen varovati interes institucije, da zahteva pravne nasvete in prejme odkrite, objektivne in popolne nasvete. Čeprav se institucija načeloma obrača na lastno pravno službo, nič ne nasprotuje temu, da bi navedena institucija po potrebi tak nasvet poiskala zunaj nje. Za tak primer gre na primer, če zadevna institucija za nasvet zaprosi odvetniško pisarno. Zato vprašanje, ali pravni nasvet izhaja od notranjega ali zunanega avtorja, za institucijo, ki se sklicuje na izjemo v zvezi z varstvom nasvetov, ni pomembno. Nazadnje, nič tudi ne nasprotuje temu, da bi institucija, ki se je sklicevala na izjemo v zvezi z varstvom pravnih nasvetov, ta nasvet delila s „tretjo osebo“. Vendar dejstvo, da je bil dokument, ki vsebuje pravni nasvet, ki ga je izdala institucija, poslan pravnim službam drugih institucij ali neki državi članici, kot tako ne spremeni narave tega dokumenta. Zato iz člena 4(2), druga alineja, Uredbe št. 1049/2001 ne izhaja, da mora institucija pravni nasvet izdati zgolj za interno uporabo. Splošno sodišče je v obravnavani zadevi ugotovilo, da je izmenjavo pravnih stališč med pravnimi službami treh institucij, da bi v okviru dialoga v rednem zakonodajnem postopku, kot je določen v členu 294 PDEU, našle kompromis o zakonodajnem besedilu, odvisno od okoliščin primera mogoče opredeliti kot pravne nasvete in zato lahko spada pod s tem povezano izjemo. Pravne službe namreč delujejo na podlagi pooblastila in za dosego soglasja. Delujejo torej hkrati kot pogajalci in svetovalci glede pravnih vprašanj.

V drugi zadevi je Splošno sodišče pojasnilo pogoje, pod katerimi lahko institucija zavrne razkritje pravnega nasveta. Splošno sodišče je glede tega najprej opozorilo, da čeprav iz sodbe **Švedska in Turco/Svet**¹²⁷ izhaja, da je treba pravni nasvet načeloma razkriti, pa z navedeno sodbo ni izključeno, da se v posebnih primerih pravni nasvet ne razkrije. Splošno sodišče je poleg tega poudarilo, da je sicer Sodišče res trditev, da je z razkritjem pravnega nasveta mogoče poseči v možnost institucije, da pozneje pri sodišču zagovarja veljavnost zakonskega akta, ovrгло kot trditev, ki je tako splošna, da z njo ni mogoče utemeljiti izjeme od preglednosti, določene v Uredbi št. 1049/2001. Vendar je drugače, kadar, kot je to v obravnavani zadevi, je bila ob sprejetju posamične odločbe o zavrnitvi razkritja pravnega nasveta, danega v okviru zakonodajnega postopka, na eni strani pred sodišči katere od držav članic vložena tožba, s katero se izpodbija veljavnost zadevnega pravnega akta, in je zelo verjetno, da bo vložena predlog za sprejetje predhodne odločbe, na drugi strani pa je država članica pri sodišču Unije vložila tožbo, s katero se izpodbija veljavnost določenega števila določb navedenega akta zaradi kršitve člena 114 PDEU, načela sorazmernosti in načela subsidiarnosti.

126|Direktiva 2014/40/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic o proizvodnji, predstavitvi in prodaji tobačnih in povezanih izdelkov in razveljavitvi Direktive 2001/37/ES (UL 2014, L 127, str. 1).

127|Sodba z dne 1. julija 2008, C-39/05 P in C52/05 P, [EU:C:2008:374](#).

Zato je Splošno sodišče ugotovilo, da je trditev Komisije, ki se nanaša na poseg v njeno možnost obrambe svojega stališča v sodnih postopkih in poseg v načelo enakosti orožij, utemeljena. Iz razkritih delov zadevnega dokumenta je bilo namreč razvidno, da je pravna služba menila, da Unija pri nekaterih političnih odločitvah iz osnutka ocene učinka, pri čemer so bile nekatere, ki so povezane s tobačnimi izdelki, zakrite, nima pristojnosti za sprejemanje zakonodaje ali da te politične odločitve niso sorazmerne glede na člen 114 PDEU. Razkritje zakritih delov iz tega dokumenta pa bi lahko škodilo varstvu pravnih nasvetov, se pravi varstvu interesa institucije, da zahteva pravne nasvete in prejme odkrita, objektivna in celovita mnenja, ter stališču pravne službe Komisije pri enakopravnem zagovarjanju veljavnosti Direktive 2014/40 pred Sodiščem Evropske unije glede na druge stranke, saj bi institucija, še preden bi imela možnost v sodnem postopku predstaviti stališče svoje pravne službe o občutljivih in spornih vprašanjih, tega že razkrila, medtem ko drugi stranki ni naložena nikakršna podobna obveznost. Splošno sodišče je nazadnje ugotovilo, da je iz izpodbijane odločbe razvidno, da je Komisija podala obrazložitev, ki se nanaša na njeno pravico do obrambe in s katero je utemeljeno, da je javni interes, povezan s preglednostjo, podrejen razlogom, ki so podlaga izjeme, na katero se sklicuje, in dokazala, da interes tožeče stranke, da bi pridobila čim širši dostop do dokumentov, ni javen temveč očitno zaseben. Zato ni bilo mogoče šteti, da Komisija ni opravila konkretne presoje ali da ni podala obrazložitve, ki je utemeljevala njeno odločitev.

IZJEMA V ZVEZI Z VARSTVOM SODNIH POSTOPKOV

Splošno sodišče je poleg tega v sodbi z dne 15. septembra 2016, *Philip Morris/Komisija* (T-796/14, [EU:T:2016:483](#)), ponovno obravnavalo obseg izjeme od pravice do dostopa do dokumentov, ki se nanaša na sodne postopke in je prav tako določena v členu 4(2), druga alineja, Uredbe št. 1049/2001.¹²⁸

Splošno sodišče je najprej ugotovilo, da iz sodbe *Švedska in drugi/API in Komisija*¹²⁹ ni razvidno, da so dokumenti, ki niso vloge, če je potrebno, izključeni s področja uporabe izjeme, ki se nanaša na varstvo sodnih postopkov. Iz te sodne prakse je namreč razvidno, da sta v središču te izjeme načeli enakosti orožij in učinkovitega izvajanja sodne oblasti. Potreba po zagotovitvi enakosti orožij pred sodiščem pa ne utemeljuje le varstva dokumentov, ki so pripravljani zgolj za posamezni spor, kot so vloge, temveč tudi dokumentov, katerih razkritje bi lahko v okviru posameznega spora ogrozilo zadevno enakost, ki izhaja iz pojma pravičnega sojenja. Vendar je za uporabo te izjeme potrebno, da se z zaprošenimi dokumenti razkriva stališče zadevne institucije o spornih vprašanjih, ki se zastavljajo v sodnem postopku, na katerega se sklicuje. Splošno sodišče je navedlo, da je mogoče te preudarke uporabiti tudi glede postopkov pri nacionalnih sodiščih, ki ob sprejetju odločbe, s katero je zavrnen dostop do zaprošenih dokumentov, še potekajo, če se v njih zastavlja vprašanje razlage ali veljavnosti akta prava Unije v smislu, da je glede na kontekst zadeve zelo verjeten postopek s predlogom za sprejetje predhodne odločbe. V teh dveh primerih bi lahko bili integriteta sodnega postopka in enakost orožij med strankami, čeprav navedeni dokumenti ne bi bili pripravljani v okviru posameznega sodnega postopka, resno ogroženi, če bi stranke imele poseben dostop do internih informacij druge stranke, ki so tesno povezane s pravnimi vidiki nekončanega oziroma morebitnega, vendar skorajšnjega spora. Splošno sodišče je ob upoštevanju teh elementov odločilo, da je v obravnavani zadevi Komisija lahko pravilno ugotovila, da v bližnji prihodnosti glede na pretekli potek zakonodajnega procesa v zvezi s sprejetjem Direktive 2014/40 obstaja velika verjetnost postopka s predlogom za sprejetje predhodne odločbe in da bi se zato z razkritjem zadevnih dokumentov lahko poseglo v načelo enakosti orožij v pričakovanem postopku predhodnega odločanja.

¹²⁸ Glej tudi navedbe v zvezi s to sodbo zgoraj v podrazdelku „Izjema v zvezi z varstvom pravnih nasvetov“.

¹²⁹ Sodba z dne 21. septembra 2010, C-514/07 P, C-528/07 P in C-532/07 P, [EU:C:2010:541](#).

Splošno sodišče je poleg tega navedlo, da načelo enakosti orožij zahteva, da lahko institucija, ki je sporni akt izdala, pred sodiščem učinkovito zagovarja zakonitost svojega delovanja. Ta možnost pa bi bila resno ogrožena, če se zadevni instituciji ne bi bilo treba braniti le glede razlogov in trditev, ki jih navaja tožeča stranka, ali kot v tem primeru, ki bodo navedene v okviru prihodnjega postopka predhodnega odločanja, temveč tudi glede sprejetih notranjih stališč o zakonitosti različnih odločitev, predvidenih v okviru priprave zadevnega akta. Natančneje, z razkritjem dokumentov, ki zajemajo tovrstna stališča, bi se zadevna institucija morda dejansko morala braniti zoper presoje svojega osebja, ki nazadnje niso bile sprejete. Taka okoliščina bi lahko oslabilo uravnoteženost med strankami v sodnem postopku, če tožeče stranke ne bi bilo mogoče zavezati za razkritje tovrstnih notranjih presoj. Zato bi razkritje takih dokumentov javnosti, ko poteka sodni postopek o razlagi in zakonitosti zadevnega akta, lahko škodilo obrambi Komisije ter načelu enakosti orožij, saj bi Komisija že sporočila pravna interna stališča svojih služb o spornih vprašanjih, medtem ko drugi stranki ne bi bila naložena nobena podobna obveznost.

XII. ODŠKODNINSKI SPORI

PRISTOP REPUBLIKE HRVAŠKE K EVROPSKI UNIJI

Splošno sodišče je v sodbi z dne 26. februarja 2016, *Šumelj in drugi/Komisija* (T-546/13, T-108/14 in T-109/14, pod pritožbo¹³⁰, [EU:T:2016:107](#)), odločalo o odškodninski tožbi za povrnitev škode, ki naj bi nastala tožečim strankam zaradi domnevno krivdnega ravnanja Komisije pri spremljanju spoštovanja pristopnih zavez Republike Hrvaške. Splošno sodišče je v teh zadevah prvič pojasnilo obveznosti, ki jih ima Komisija pri spremljanju spoštovanja zavez, ki jih prevzame država kandidatka za pristop k Uniji, in, na kar so se nanašale obravnavane zadeve, obveznosti, ki bi jih morali prevzeti hrvaški organi iz naslova zavez, ki izhajajo iz člena 36 Akta o pristopu Republike Hrvaške k Uniji³¹ in zlasti iz Priloge VII k temu aktu ter ki se nanašajo na zaveze, ki jih je Republika Hrvaška prevzela na področju pravosodja in temeljnih pravic.

Splošno sodišče je ob tem, da je pojasnilo, da se domnevno nezakonito dejanje, ki se očita Komisiji, nanaša le na eno krivdno opustitev, in sicer to, da ni sprejela ukrepov, ki bi omogočili preprečitev razveljavitve zakona o javnih izvršiteljih, najprej v zvezi z zavezo št. 1 iz Priloge VII k zgoraj navedenemu aktu o pristopu poudarilo, da je iz njenega besedila razvidno, da se ne nanaša na točno določeno strategijo in akcijski načrt za reformo pravosodja. Ta zaveza namreč na splošno omenja „strategijo reforme pravosodja“ in „akcijski načrt“ hrvaških organov brez drugih pojasnil, čeprav bi bilo mogoče zadevno strategijo in akcijski načrt opredeliti z navedbo tistih, ki so veljali ob podpisu Pogodbe o pristopu. Te splošne navedbe je mogoče pojasniti s tem, da so za obdobje med datumom podpisa Akta o pristopu in datumom dejanskega pristopa značilni redni stiki med organi Unije in organi države pristopnice, ki se nujno kažejo v prilagajanjih obeh strani. Iz tega izhaja, da se strategija reforme in akcijski načrt, ki sta navedena v Prilogi VII k Aktu o pristopu, nista nanašala zgolj na strategijo reforme pravosodja in na akcijski načrt, ki sta veljala ob sprejetju Akta o pristopu, tako da iz zaveze št. 1 ne izhaja nikakršna dolžnost hrvaških organov, da uvedejo funkcijo javnih izvršiteljev. Vendar iz tega ni

130| Zadeva C-239/16 P, *Šumelj in drugi/Komisija*.

131| Akt o pogojih pristopa Republike Hrvaške in prilagoditvah Pogodbe o Evropski uniji, Pogodbe o delovanju Evropske unije in Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo (UL 2012, L 112, str. 21), priložen Pogodbi med Kraljevino Belgijo, Republiko Bolgarijo, Češko republiko, Kraljevino Dansko, Zvezno republiko Nemčijo, Republiko Estonijo, Irsko, Helensko republiko, Kraljevino Španijo, Francosko republiko, Italijansko republiko, Republiko Ciper, Republiko Latvijo, Republiko Litvo, Velikim vojvodstvom Luksemburg, Republiko Madžarsko, Republiko Malto, Kraljevino Nizozemsko, Republiko Avstrijo, Republiko Poljsko, Portugalsko republiko, Romunijo, Republiko Slovenijo, Slovaško republiko, Republiko Finsko, Kraljevino Švedsko, Združenim kraljestvom Velika Britanija in Severna Irsko (državami članicami Evropske unije) ter Republiko Hrvaško o pristopu Republike Hrvaške k Evropski uniji (UL 2012, L 112, str. 10).

mogoče sklepati, da so imeli hrvaški organi popolno svobodo pri odločitvi za spremembo strategije reforme pravosodja in akcijskega načrta, ki sta veljala ob pristopu. Ob upoštevanju določb Akta o pristopu, zlasti njegovega člena 36 in Priloge VII k temu aktu, so bili ti organi dolžni spoštovati ne le zavezo št. 1, temveč vse ostale zaveze, določene v navedeni prilogi.

Splošno sodišče je v nadaljevanju v zvezi z zavezo št. 3 iz Priloge VII k Aktu o pristopu, ki se nanaša na izboljšanje učinkovitosti sodstva, ugotovilo, da se nanaša zgolj na učinkovitost sodstva in nikakor ne nalaga dodelitve pristojnosti izvrševanja sodnih odločb določenemu organu v skladu s predhodno določenimi postopki. Tako na podlagi te zaveze ni bilo mogoče sklepati o dolžnosti zaupanja postopkov izvršbe javnim izvršiteljem.

Splošno sodišče je nazadnje v zvezi s tem, da naj bi Komisija kršila načelo varstva legitimnih pričakovanj, navedlo, da tožeče stranke niso navedle nobenega elementa, ki bi dokazoval ali omogočal sklepanje, da so jim institucije Unije, zlasti Komisija, vzbudile utemeljena pričakovanja, da bodo zagotavljale ohranitev poklica javnega izvršitelja. Sama okoliščina, ki ni dokazana, in sicer da naj bi Komisija sodelovala pri sestavi zakona o javnih izvršiteljih, ga financirala ali celo predlagala, ne more pomeniti natančnega zagotovila Komisije, da šteje, da je uvedba javnih izvršiteljev edini način za spoštovanje pristopnih zavez. Da bi bila taka zagotovila dokazana, bi morali biti ti akti o začetni podpori zakonu o javnih izvršiteljih, glede na to, da Republika Hrvaška ni bila dolžna uvesti poklica javnega izvršitelja, dopolnjeni s poznejšimi, skladnimi in v tem smislu izrecnimi akti.

OBDELAVA OSEBNIH PODATKOV

Podlaga zadeve, v kateri je bila izdana sodba z dne 20. julija 2016, ***Oikonomopoulos/Komisija*** (T-483/13, [EU:T:2016:421](#)), so bile pogodbe, ki sta jih sklenili neka družba in Komisija v okviru Šestega okvirnega programa Skupnosti na področju raziskav, tehnološkega razvoja in predstavitvenih dejavnosti, ki prispeva k oblikovanju Evropskega raziskovalnega prostora in inovacijam (2002–2006). Ker so bile v revizijskem poročilu ugotovljene nepravilnosti, je OLAF začel preiskavo, da bi ugotovil, ali so bila storjena kazniva dejanja, ki vplivajo na finančne interese Unije. Direktor preiskovane družbe je pri Splošnem sodišču vložil tožbo, ki je na eni strani vsebovala zahtevek za vračilo škode, ki naj bi jo povzročila Komisija in OLAF, na drugi strani pa zahtevek za razglasitev aktov OLAF za pravno neobstoječe in nedopustne za namene dokazovanja pred nacionalnimi organi.¹³² Splošno sodišče se je tako izreklo zlasti o vprašanju, ali prepozno uradno obvestilo uradni osebi za varstvo podatkov o obdelavi osebnih podatkov med preiskavo, ki se je nanašala na tožečo stranko, pomeni dovolj resno kršitev pravnega pravila, s katerim se posamezniku podeljujejo pravice, da bi bila podana nepogodbena odgovornost Unije.

Splošno sodišče je glede tega ugotovilo, da kadar je na področju nepogodbene odgovornosti Unije kršen člen 25(1) Uredbe (ES) št. 45/2001¹³³, ker je bilo obvestilo uradni osebi za varstvo podatkov o podatkih podano šele po tem, ko so bili ti obdelani, zadevna institucija krši pravno pravilo, katerega namen je zagotavljanje pravic osebam, na katere se nanašajo osebni podatki, s katerimi razpolagajo institucije in organi Unije. V zvezi z vprašanjem, ali je to kršitev mogoče šteti za dovolj resno, je Splošno sodišče po eni strani poudarilo, da mora v skladu z Uredbo št. 45/2001 uradna oseba za varstvo podatkov skrbeti za to, da postopki obdelave osebnih podatkov ne škodujejo pravicam in svoboščinam posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki. V zvezi s tem je njena naloga zlasti, da Evropskega nadzornika za varstvo podatkov opozori na obdelavo podatkov, ki bi lahko pomenila tveganje v smislu člena 27 Uredbe št. 45/2001. Iz tega izhaja, da če o obdelavi

¹³² Glej v nadaljevanju tudi navedbe v zvezi s to sodbo v razdelku „XII. Odškodninski spori – Pooblastila OLAF“.

¹³³ Uredba (ES) št. 45/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2000 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah in organih Skupnosti in o prostem pretoku takih podatkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 26, str. 102).

podatkov ni obveščena, sama ne more o tem obvestiti Evropskega nadzornika za varstvo podatkov in torej ne more učinkovito opraviti bistvene naloge nadzora, ki ji jo podeljuje evropski zakonodajalec. Po drugi strani je Splošno sodišče opozorilo, da se, kot je navedeno v uvodni izjavi 14 Uredbe št. 45/2001, določbe te uredbe uporabljajo za vsako obdelavo osebnih podatkov, ki jo izvajajo vse institucije. Institucije in organi Unije torej nimajo diskrecijske pravice glede uporabe Uredbe št. 45/2001. Splošno sodišče je upoštevalo ta elementa – to, da je naloga spremljanja, ki jo opravlja uradna oseba za varstvo podatkov, bistvena, in to, da institucije in organi Unije nimajo diskrecijske pravice – ugotovilo, da že kršitev člena 25(1) Uredbe št. 45/2001 zadostuje, da se ugotovi obstoj dovolj resne kršitve pravnega pravila, s katerim so posameznikom podeljene pravice. V obravnavani zadevi je Komisija uradno osebo za varstvo podatkov prepozno obvestila o obdelavi osebnih podatkov. Čeprav je Komisija poskušala to zamudo upravičiti z dejstvom, da je bilo mogoče dela, ki jih zahteva člen 25(1) Uredbe št. 45/2001, opraviti le postopno in da je Evropski nadzornik za varstvo podatkov v odločbi o prepoznem obvestilu ugotovil, da ni bilo nobenega razloga za ugotovitev kršitve zgoraj navedene uredbe, ker je bila kršitev odpravljena, je Splošno sodišče odločilo, da ni mogoče dopustiti, da bi bilo zaradi odprave kršitve ugotovljeno, da kršitve ni bilo. Člen 25(1) Uredbe št. 45/2001 je bil torej kršen, ker je bilo obvestilo o podatkih podano šele po tem, ko so bili ti obdelani.

POOBLASTILA, KI JIH IMA OLAF

Splošno sodišče se je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 20. julija 2016, ***Oikonomopoulos/Komisija*** (T-483/13, [EU:T:2016:421](#)), zlasti izreklo o pristojnosti OLAF za vodenje preiskave v zvezi z izvrševanjem pogodbe, ki je bila sklenjena za izvajanje okvirnega programa.¹³⁴

Splošno sodišče je na prvem mestu navedlo, da je za učinkovitost zaščite finančnih interesov Unije, na katero se nanaša člen 325 PDEU, nujno, da se odvratanje ter boj proti goljufijam in drugim nepravilnostim izvajata na vseh ravneh in glede vseh dejavnosti, v okviru katerih bi taki pojavi lahko škodovali navedenim interesom. Komisija je z namenom čim boljšega doseganja tega cilja določila, da OLAF izvaja njene pristojnosti na področju zunanjih upravnih preiskav. Tako obstoj pogodbenega razmerja med Unijo in pravnimi ali fizičnimi osebami, ki so osumljene nezakonitih dejanj, ne vpliva na pristojnost urada OLAF za preiskavo. Slednji lahko vodi preiskave v zvezi s temi osebami, če obstaja sum goljufije ali nezakonitega ravnanja, tudi če med zgoraj navedenimi strankami obstajajo pogodbe. Splošno sodišče je poleg tega pojasnilo, da tega, da Uredba št. 1073/1999 ne vsebuje posebne določbe v zvezi s tem, ni mogoče razlagati tako, da je prepovedano, da urad OLAF organizira razgovore v okviru zunanjih preiskav. Pristojnost izvajanja inšpekcij in pregledov na kraju samem namreč tudi nedvomno zahteva pristojnost organizacije razgovorov z osebami, na katere se te inšpekcije in ti pregledi nanašajo. Poleg tega nobena določba Uredbe (Euratom, ES) št. 2185/96¹³⁵ niti določba kakšne druge uredbe Komisiji, niti v tem primeru uradu OLAF, ne preprečuje, da opravi pregled ali inšpekcijo na kraju samem pri podizvajalcu, ne da bi bila prej opravljena pregled ali inšpekcija na kraju samem pri gospodarskem subjektu, ki je osumljen goljufije.

Splošno sodišče se je na drugem mestu izreklo o obsegu pravice do obrambe v okviru zunanje preiskave in ugotovilo, da je spoštovanje te pravice dovolj zagotovljeno, če je zainteresirana stran takoj obveščena o mogoči vpletenosti v goljufijo, korupcijo in drugo nezakonito ravnanje, ki škoduje interesom Unije, kadar to ne ogroža preiskave. Vendar OLAF osebi, na katero se nanaša zunanja preiskava, ni dolžan zagotoviti dostopa do dokumentov, ki so predmet te preiskave ali ki jih je ob tej priložnosti pripravil, saj se s tem lahko ovira

¹³⁴ Glej tudi navedbe v zvezi s to sodbo zgoraj v razdelku „Obdelava osebnih podatkov“.

¹³⁵ Uredba Sveta (Euratom, ES) št. 2185/96 z dne 11. novembra 1996 o pregledih in inšpekcijah na kraju samem, ki jih opravlja Komisija za zaščito finančnih interesov Evropskih skupnosti pred goljufijami in drugimi nepravilnostmi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 1, str. 303).

učinkovitost in zaupnost naloge, ki je zaupana OLAF, ter njegova neodvisnost. Kar natančneje zadeva dostop do končnega poročila zunanje preiskave, nobena določba ne določa, da ima OLAF to obveznost.

Na tretjem in zadnjem mestu je Splošno sodišče, ki se je izreklo o obstoju vzročne zveze med kršitvijo člena 25(1) Uredbe št. 45/2001 zaradi prepozne obvestitve uradne osebe za varstvo podatkov o obdelavi osebnih podatkov tožeče stranke, in škodo, katere obstoj je ta zatrjevala, ugotovilo, da tožeča stranka ni mogla dokazati te vzročne zveze. Podala ni namreč nobene trditve, na podlagi katere bi bilo mogoče razumeti, kako bi v tem primeru prepozno obvestilo škodilo njenemu ugledu in povzročilo, da bi prenehala s svojimi poklicnimi dejavnostmi ter prekinila svoje univerzitetne dejavnosti, prav tako pa ni pojasnila, zakaj ji je zaradi navedenega prepoznega obvestila nastala kakršna koli nepremoženjska škoda.

IZGUBA MOŽNOSTI

Splošno sodišče je v sodbi z dne 27. aprila 2016, **European Dynamics Luxembourg in drugi/EUIPO** (T-556/11, pod pritožbo¹³⁶, [EU:T:2016:248](#)), pojasnilo pojem izgube možnosti v okviru sporov v zvezi z javnimi naročili institucij Unije.¹³⁷ Splošno sodišče je v obravnavani zadevi odločalo o tožbi, ki je vsebovala, prvič, predlog za razglasitev ničnosti odločbe, s katero je EUIPO v okviru postopka javnega razpisa zavrnil ponudbo tožeče stranke, in drugih povezanih odločb, ki jih je sprejel EUIPO v okviru tega postopka, vključno s tistimi, s katerimi je bilo zadevno naročilo oddano drugim ponudnikom, in drugič, odškodninski zahtevek za povračilo škode, ki naj bi nastala zaradi izgube možnosti za pridobitev tega naročila.

Splošno sodišče je v okviru preizkusa odškodninskega zahtevka opozorilo, da je nepogodbena odgovornost Unije v smislu člena 340, drugi odstavek, PDEU za nezakonito ravnanje njenih organov podana, če so izpolnjeni trije pogoji, in sicer nezakonitost očitane ravnanja, resničnost škode ter vzročna zveza med očitanim ravnanjem in zatrjevano škodo. Ta načela se smiselno uporabljajo za nepogodbena odgovornost Unije v smislu iste določbe zaradi nezakonitega ravnanja in škode, ki jo povzročijo njeni organi, kot je EUIPO, ki jo mora slednji povrniti na podlagi člena 118(3) Uredbe št. 207/2009. Splošno sodišče je glede tega poudarilo, da v obravnavani zadevi odškodninski zahtevek temelji na enakih nezakonitostih, kot so tiste, ki so navajane v utemeljitem predlogu za razglasitev ničnosti odločbe o zavrnitvi ponudbe, in da je pri slednji podanih več materialnih nezakonitosti, med katerimi so kršitev načela enakega obravnavanja ponudnikov, in očitnih napak pri presoji ter več nezadostnosti obrazložitve. Vendar je v zvezi z obstojem vzročne zveze med navedenimi zakonitostmi in zatrjevano škodo pojasnilo, da nezadostnost obrazložitve ne dokazuje, da bi bilo naročilo – če ne bi bila podana – mogoče ali celo treba oddati tožeči stranki. Nasprotno pa se glede vzročne zveze med drugimi nezakonitostmi, ki jih vsebujejo izpodbijane odločbe, in izgubo možnosti EUIPO ni mogel zgolj sklicevati le na to, da mu glede na svojo široko diskrecijsko pravico, ki jo ima kot naročnik, ni bilo treba skleniti okvirne pogodbo s tožečo stranko. Te napake so namreč nujno vplivale na njeno možnost za boljšo uvrstitev v zadevnem postopku. Iz tega tudi sledi, da kljub upoštevanju široke diskrecijske pravice naročnika glede oddaje zadevnega naročila izguba možnosti, ki jo je v obravnavanem primeru utrpela tožeča stranka, pomeni dejansko in gotovo škodo.

Poleg tega bi bilo v položaju, ko, kot je to v obravnavani zadevi, obstaja velika verjetnost, da bo po končanem spornem postopku pri Splošnem sodišču zadevno naročilo že v celoti izvršeno, dejstvo, da sodišče Unije ne prizna niti izgube te možnosti niti potrebe po dodelitvi nadomestila v zvezi s tem, v nasprotju z načelom učinkovitega sodnega varstva, ki ga določa člen 47 Listine o temeljnih pravicah. Splošno sodišče je poleg

¹³⁶ | Zadeva C-376/16 P, *EUIPO/European Dynamics Luxembourg in drugi*, in sklep z dne 24. novembra 2016, *European Dynamics Luxembourg in drugi/EUIPO*, C-379/16 P, neobjavljen, [EU:C:2016:905](#).

¹³⁷ | Glej tudi navedbe v zvezi s to sodbo zgoraj v razdelku „X. Javna naročila institucij Unije“.

tega opozorilo, da je treba upoštevati, da zaradi pogojev, ki urejajo postopke o izdaji začasne odredbe pred predsednikom Splošnega sodišča, ponudnik, katerega ponudba je bila nezakonito ocenjena in zavrtnjena, v praksi le redko doseže odlog izvršitve take odločbe. Zato je bilo treba tožeči stranki povrniti škodo iz naslova izgube možnosti, ker je bila z odločbo o zavrnitvi ponudbe, tudi če bi bila ta razglašena za nično z retroaktivnim učinkom, v praksi dokončno izničena njena možnost, da se ji odda zadevno naročilo.

XIII. PRITOŽBE

Med 39 odločbami, ki jih je v letu 2016 izdal pritožbeni senat Splošnega sodišča, je treba posebej omeniti sodbo z dne 27. oktobra 2016, **ECB/Cerafogli** (T-787/14 P, [EU:T:2016:633](#)), ker izraža razvoj ureditve dopustnosti ugovora nezakonitosti na področju javnih uslužbencev.

Splošno sodišče je v tej sodbi, ki jo je izdalo v razširjenem senatu, namreč ugotovilo, da zaradi sistematike pravne ureditve ugovora nezakonitosti in zlasti preudarkov v zvezi z dejstvom, da lahko samo sodišče ugotovi neuporabo splošnega akta, ni mogoča takšna uporaba pravila o skladnosti med tožbo in predhodno pritožbo, da bi bilo za dopustnost ugovora nezakonitosti v sodni fazi potrebno, da je bil predhodno podan v fazi s pritožbo v upravnem postopku. Splošno sodišče je tako razsodilo, da posrednost ugovora nezakonitosti ne pomeni, da tega ugovora ni mogoče podati v fazi s predhodno pritožbo v upravnem postopku, zato ta ugovor ni nedopusten, če je prvič podan pred sodiščem Unije.

XIV. PREDLOGI ZA IZDAJO ZAČASNE ODREDBE

Splošno sodišče je v letu 2016 dokončno odločilo o 23 zadevah¹³⁸, sprejelo je devet sklepov o odlogu izvršitve na podlagi člena 157(2) Poslovnika ter s sklepoma z dne 20. julija 2016, **PTC Therapeutics International/EMA** (T-718/15 R, neobjavljen, pod pritožbo¹³⁹, [EU:T:2016:425](#)), in z dne 20. julija 2016, **MSD Animal Health Innovation in Intervet international/EMA** (T-729/15 R, neobjavljen, pod pritožbo¹⁴⁰, [EU:T:2016:435](#)), ugodilo dvema predlogoma za odlog izvršitve.

V teh dveh sklepih, ki se nanašata na problematiko v zvezi z nameravanim razkritjem domnevno zaupnih informacij s strani Evropske agencije za zdravila (EMA) na podlagi Uredbe št. 1049/2001, je predsednik Splošnega sodišča uporabil enak pristop kot v istovrstnih sklepih, podpisanih v letih 2014 in 2015¹⁴¹.

138| Dve odločbi sta bili sprejeti v skladu z določbami člena 157(4) v povezavi z določbami člena 12 Poslovnika Splošnega sodišča, in sicer sklepa z dne 16. decembra 2016, **Casnovas Bernad/Komisija** (T-826/16 R, neobjavljen, [EU:T:2016:752](#)), in z dne 11. novembra 2016, **Solelec in drugi/Parlament** (T-281/16 R, neobjavljen, [EU:T:2016:659](#)).

139| Zadeva C-513/16 P(R), **EMA/PTC Therapeutics International**.

140| Zadeva C-512/16 P(R), **EMA / MSD Animal Health Innovation in Intervet International**.

141| Gre za sklepa z dne 13. februarja 2014, **Luxembourg Pamol (Cyprus) in Luxembourg Industries/Komisija** (T-578/13 R, neobjavljen, [EU:T:2014:103](#)), in z dne 25. julija 2014, **Deza/ECHA** (T-189/14 R, neobjavljen, [EU:T:2014:686](#)), zoper katera pritožba ni bila vložena (glej Letno poročilo za leto 2014, str. 147 in 148), in za sklep z dne 1. septembra 2015, **Pari Pharma/EMA** (T-235/15 R, [EU:T:2015:587](#)). Zoper zadnji navedeni sklep je bila vložena pritožba, v zvezi s katero je Sodišče postopek ustavilo (sklep z dne 17. marca 2016, **EMA/Pari Pharma**, C-550/15 P(R), neobjavljen, [EU:C:2016:196](#)). Predsednik Splošnega sodišča, pri katerem je EMA začela postopek po sprejetju tega sklepa o ustavitvi postopka, je zavrnil predlog za razveljavitev svojega sklepa o odlogu izvršitve z dne 1. septembra 2015 (sklep z dne 23. maja 2016, **Pari Pharma/EMA**, T-235/15 R, neobjavljen, [EU:T:2016:309](#)). Po vloženi pritožbi je podpredsednik Sodišča razglasil ničnost sklepa z dne 23. maja 2016 in razveljavil sklep z dne 1. septembra 2016 (sklep z dne 18. oktobra 2016, **EMA/Pari Pharma**, C-406/16 P(R), neobjavljen, [EU:C:2016:775](#)).

Predsednik Splošnega sodišča je najprej potrdil obstoj *fumus boni juris*, pri čemer je opozoril, da lahko sodnik začasne odredbe, kar zadeva spor v zvezi z začasnim varstvom domnevno zaupnih informacij – če naj upošteva postranskost in začasnost, ki ju v svojem bistvu vključuje postopek za izdajo začasnih odredb – načeloma sklepa o neobstoju *fumus boni juris*, samo če je očitno, da zadevne informacije niso zaupne. V obravnavani zadevi pa je ugotovil, da je treba preizkusiti zaupnost poročil, v katerih je navedena poslovna strategija na področju inovacij, ki sta jo določili tožeči stranki bodisi za izvajanje kliničnih poizkusov, ki so potrebni za pridobitev dovoljenja za dajanje zdravila v promet, bodisi za izvajanje potrebnih toksikoloških poizkusov v okviru testiranja varnosti zdravila. Predsednik Splošnega sodišča je v zvezi s tem navedel, da ker ni sodne prakse s področja farmacije, na podlagi katere bi bilo mogoče zlahka odgovoriti na vprašanja glede zaupnosti, o katerih bo treba v obravnavani zadevi odločiti v poznejši sodbi o glavni stvari, gre za še neobravnavana načelna vprašanja, o katerih prvič ne more odločiti sodnik, pristojen za izdajo začasnih odredb, temveč je potrebna poglobljena preučitev v okviru postopka o glavni stvari.

Predsednik Splošnega sodišča je v nadaljevanju presodil, da se je tehtanje interesov nagnilo v korist tožečih strank. V zadevah, v katerih sta bila izdana ta sklepa, bo namreč sodišče, ki bo meritorno odločalo, moralo odločiti o zakonitosti odločitve EMA za razkritje spornih poročil tretji osebi. Zaradi ohranitve polnega učinka sodbe, s katero bi bila razglašena ničnost te odločitve, morata imeti tožeči stranki možnost preprečiti to razkritje, preden se konča postopek o glavni stvari. Če bi bil predlog za izdajo začasnih odredb zavrnjen, pa ta sodba ne bi imela polnega učinka, saj bi EMA lahko razkrila navedeni poročili, kar bi prejudiciralo prihodnjo meritorno odločbo. Predsednik Splošnega sodišča je poleg tega v odgovor na ugovor, ki ga je navedla EMA, da se s tem pristopom dovoljuje zavlačevanje, ugotovil, da ta nevarnost ne obstaja, ker, prvič, je ugotovil obstoj *fumus boni juris*, in drugič, če EMA meni, da mora hitreje prevladati načelo preglednosti, lahko vedno vložijo predlog za uporabo hitrega postopka.

Predsednik Splošnega sodišča je v zvezi z nujnostjo na prvem mestu potrdil resnost zatrjevane škode, tako da je opozoril, da je treba glede na upošteveno sodno prakso za potrebe postopka za izdajo začasnih odredb domnevati, da so informacije, ki jih vsebujeta sporni poročili, zaupne. Ti poročili se namreč nanašata na proizvodno in poslovno dejavnost tožečih strank, zato pomenita neopredmetena sredstva, ki bi se jih lahko uporabilo v konkurenčne namene in katerih vrednost bi bila znatno zmanjšana, če bi prenehala biti skrivnost. Predsednik Splošnega sodišča je na drugem mestu ugotovil nepopravljivost škode, ki bi lahko nastala z razkritjem spornih poročil tretjim osebam, ki so vložile prošnje za dostop na podlagi Uredbe št. 1049/2001. Kot je bilo poudarjeno že v sklepih, sprejetih v letih 2014 in 2015, namreč iz mehanizma dostopa do dokumentov, ki je bil vzpostavljen s to uredbo, izhaja, da bi se lahko te tretje osebe nemudoma seznanile z občutljivimi informacijami in jih takoj izkoristile v konkurenčne namene ter tako oslabile konkurenčni položaj tožečih strank. Ker razkritje dokumenta na tej pravni podlagi učinkuje *erga omnes*, zatrjevane škode ni mogoče ovrednotiti, saj bi lahko nedoločeno število aktualnih in potencialnih konkurentov povsod po svetu pridobilo te informacije, zato da bi jih kratkoročno, srednjeročno in dolgoročno velikokrat uporabili.

Predsednik Splošnega sodišča je poleg tega pojasnil, da mora, tudi če škode, ki jo zatrjujeta tožeči stranki, ne bi bilo mogoče opredeliti kot nepopravljive, vsekakor sporni poročili v celoti obvarovati pred nameranim razkritjem s strani agencije EMA. Opozoril je namreč, da ne more preizkusiti zaupnosti vsakega posameznega podatka v spornih poročilih, da bi dovolil delno razkritje zadevnih poročil, ker v fazi preizkusa predloga za izdajo začasnih odredb ni mogoče izključiti, da bo sodišče, ki bo o zadevi meritorno odločalo, uporabilo načelo splošne domneve glede zaupnosti spornih poročil. Če pa bi bila sprejeta ta rešitev, ne bi bilo dovoljeno nobeno razkritje, niti zgolj delno, navedenih poročil. V teh okoliščinah mora sodnik začasne odredbe upoštevati, da so njegove pristojnosti postranske, in zavrniti delni dostop, da odločbi sodišča, ki bo meritorno odločalo, ne bi bil odvzet polni učinek. V nasprotnem primeru bi razkritje podatkov, ki bi jih sodišče, ki bo meritorno odločalo, pozneje opredelilo kot zaupne, pomenilo, da bi si sodnik, pristojen za izdajo začasnih odredb, dejansko prilastil pristojnosti tega sodišča, ki je edino pristojno, da se v odločbi, s katero se konča

postopek o glavni stvari, izreče o zaupnosti navedenih podatkov in posledično o dokončnem dovoljenju za njihovo razkritje. Takšno namerno vmešavanje v pristojnosti sodišča, ki bo meritorno odločalo o zadevi, ob zavedanju posledic tega ravnanja bi lahko pomenilo kršitev načela zakonitega sodnika, ki izhaja iz člena 6(1) Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Med zadevami, v katerih je bil izdan sklep o zavrnitvi predloga za odlog izvršitve, je predsednik Splošnega sodišča v sklepu z dne 19. julija 2016, **Belgija/Komisija** (T-131/16 R, neobjavljen, [EU:T:2016:427](#)), zlasti preizkusil, ali je v okviru zagotovitve vračila državne pomoči, ki je bila razglašena za nezdružljivo z notranjim trgov, upoštevna omilitev pogoja glede nujnosti, če je ugotovljeni *fumus boni juris* posebno resen. Sodnik, pristojen za izdajo začasne odredbe, je glede tega opozoril, da je bila ta omilitev dopuščena le za tri spore (v zvezi z omejevalnimi ukrepi, oddajo javnih naročil in dostopom do dokumentov), v katerih je iz sistemskih razlogov pretežno ali celo nemogoče izpolniti ta pogoj, kot je določen v Poslovniku in tradicionalno razložen v sodni praksi. Ker pa obravnavane zadeve ni bilo mogoče povezati z nobenim od razlogov, ki upravičujejo omilitve v okviru teh sporov, je bilo treba uporabiti pogoja glede *fumus boni juris* in nujnosti, kot sta tradicionalno pojasnjena v sodni praksi, tako da bi morala Kraljevina Belgija dokazati neizogibnost resne in nepopravljive škode, saj *fumus boni juris*, naj bo še tako resen, ne more nadomestiti neobstoja nujnosti.

C | DEJAVNOST SODNEGA TAJNIŠTVA SPLOŠNEGA SODIŠČA LETA 2016

Emmanuel COULON, sodni tajnik Splošnega sodišča

Ta sestavek je poseben. Je namreč prvi prispevek sodnega tajnika Splošnega sodišča v poročilu o sodni dejavnosti institucije.

Ob tej priložnosti želim izpostaviti tri značilnosti sodnega tajništva Splošnega sodišča.

Prvič, sodno tajništvo Splošnega sodišča je samostojna služba te institucije. Tako je znotraj Sodišča Evropske unije ločena od služb, ki so skupne Sodišču in Splošnemu sodišču (in ki jih je do 1. septembra 2016 uporabljalo tudi Sodišče za uslužbence). To izhaja iz upoštevni določb, ki urejajo zahteve v zvezi z njegovim delovanjem.

Drugič, sodno tajništvo je v osredju izvajanja sodne oblasti. Sodno tajništvo, ki se zaveda, da dobra uprava prispeva k dobremu sojenju, si s svojim delovanjem prizadeva, da bi Splošno sodišče lahko sprejemalo kakovostne odločbe v predvidljivih in optimalnih rokih. Vsakodnevni cilj sodnega tajništva je torej prispevati k dobremu delovanju sodišča ter, gledano splošno, h kakovosti sodnih odločitev. Ta prispevek k dobremu delovanju sodišča se dosega ob spoštovanju postopkovnih pravil in z uporabo virov institucije. V zvezi s tem se je treba zavedati, da sodno tajništvo nikakor ne more vplivati na število vloženi zadev, niti na število končanih zadev, niti na število procesni aktov, vloženi v okviru še nerešeni zadev, ter da mora zato obravnavati vse procesne akte, ne da bi bilo mogoče to nalogo pomoči pri izvajanju sodne oblasti zaupati zunanjim sodelavcem. Prav tako je treba opozoriti, da sodno tajništvo obravnava procesne akte, vložene v katerem koli od 24 jezikov, določenih s Poslovníkom Splošnega sodišča, ter da z zastopniki strank komunicira v jeziku postopka zadeve.

Tretjič, dejavnosti sodnega tajništva so usmerjene tako navzven, saj stranke s sodnim tajništvom komunicirajo ves čas sodnega postopka z izjemo obravnave, kot navznoter, saj sodno tajništvo neposredno skrbi za potrebe članov sodišča in jim pomaga pri vseh dejavnostih njihovega mandata.

Leto 2016, ki ga je zaznamovala izvedba prve¹ in druge² faze reforme sodne strukture institucije, katere namen je podvojiti število sodnikov Splošnega sodišča do leta 2019, je naznanilo začetek novega obdobja. Nastop funkcije dodatni sodnikov, prenos pristojnosti za odločanje na prvi stopnji o sporih med uradniki in uslužbenci na eni ter institucijami Evropske unije na drugi strani, odhod in prihod sodnikov v okviru delne zamenjave članov sodnega zbora, so dogodki, ki so zahtevali predhodno pripravo in naknadno izvršitev raznovrstni ukrepov. Organizacija in delovanje sodišča, o katerih se je temeljito razmislilo, sta bila prilagojena, da bi se dosegel cilj reforme sodne strukture Sodišča Evropske unije, ki je predvsem znižanje števila še nerešeni zadev in skrajšanje trajanja postopkov pred Splošnim sodiščem. V skladu s tem so bila sodišču in njegovemu sodnemu tajništvu dodeljena sredstva. Število proračunskih postavk Splošnega sodišča se je tako s 55 povečalo na 72, in sicer z učinkom od 1. januarja 2016.

Sodno tajništvo je bilo ključni akter pri izvedbi reforme. Da je sodno tajništvo v obdobju konkretizacije te reforme lahko zagotavljalo svoje optimalno delovanje in nadaljevalo s skrbnim delom, se je moralo prilagoditi, organizirati, ustrezno odzivati, predvidevati dogodke, znati opazovati in prisluhniti, predlagati ustrezne

1| Predlog Sodišča, vloženi marca 2011 je bil konkretiziran s sprejetjem Uredbe (EU, Euratom) 2015/2422 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2015 o spremembi Protokola št. 3 o Statutu Sodišča Evropske unije (UL 2015, L 341, str. 14).

2| Uredba (EU, Euratom) 2016/1192 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2016 o prenosu pristojnosti za odločanje o sporih med Evropsko unijo in njenimi uslužbenci na prvi stopnji na Splošno sodišče (UL 2016, L 200, str. 137).

rešitve in še marsikaj drugega. Sodišče se je tako lahko ponovno zaneslo na sodelovanje usposobljenega in motiviranega osebja sodnega tajništva ter je v celoti izkoristilo nove postopkovne določbe (Poslovnik in Praktične določbe za izvajanje Poslovnika), ki so začele veljati 1. julija 2015 in so prilagojene naravi sodnih sporov, predloženih sodišču.

Ob koncu leta 2016 je mogoče z zadovoljstvom ugotoviti, da je sodno tajništvo naloge, ki so mu zaupane s predpisi in s strani sodišča, izpolnilo ob spoštovanju zahtev pravičnega sojenja, in to kljub temu, da so medtem potekale velike in temeljite spremembe.

Sodno tajništvo je sodno in upravno pomoč Splošnemu sodišču zagotavljalo s tem, da je:

- skrbelo za dober potek postopkov in ustrezno vodenje spisov,
- skrbelo za komunikacijo med zastopniki strank in sodniki,
- dejavno pomagalo sodnikom in njihovim sodelavcem,
- upravljalo Splošno sodišče pod vodstvom predsednika Splošnega sodišča in s sodelovanjem služb Sodišča Evropske unije.

Izvedba reforme pa je imela zelo veliko učinkov.

I. ORGANIZACIJSKI UČINKI, POVEZANI Z NASTOPOM FUNKCIJE NOVIH SODNIKOV

V letu 2016 je v več zaporednih korakih prišlo do imenovanja in nastopa funkcij 22 novih sodnikov Splošnega sodišča.

V okviru prve faze reforme sodne strukture institucije, ki je zadevala imenovanje dvanajstih dodatnih sodnikov Splošnega sodišča, je sedem sodnikov – ki so bili imenovani 23. marca 2016 – pred Sodiščem zapriseгло 13. aprila 2016, trije sodniki – ki so bili imenovani 24. maja 2016 – so zaprisegli 8. junija 2016, en sodnik – ki je bil imenovan 7. septembra 2016 – pa je zaprisegel 19. septembra 2016.

V okviru druge faze reforme, ki je zadevala imenovanje sedmih dodatnih sodnikov Splošnega sodišča, je bilo pet sodnikov imenovanih 7. septembra 2016, zaprisegli pa so 19. septembra 2016.³

Pred Sodiščem je 19. septembra 2016 prav tako zapriseгло pet novih sodnikov, ki so bili imenovani, da bi nasledili sodnike Splošnega sodišča, ki se jim mandat ni podaljšal, in en sodnik, ki je bil imenovan kot zamenjava za sodnika Splošnega sodišča, ki je odstopil.

Splošno sodišče je 20. septembra 2016 izvolilo svojega predsednika in podpredsednika, 21. septembra 2016 pa so sodniki izvolili devet novih predsednikov senatov petih sodnikov.

3] Na dan 31. decembra 2016, manjka še imenovanje enega sodnika izmed dvanajstih dodatnih sodnikov, katerih imenovanje je bilo določeno v okviru prve faze reforme, in dveh sodnikov izmed sedmih dodatnih sodnikov, katerih imenovanje je bilo določeno v okviru druge faze reforme.

Potem ko so vsi ti sodniki nastopili funkcijo, jih je Splošno sodišče razporedilo v senate, vzpostavljen je bil nov sistem dodeljevanja zadev senatom in prišlo je do prerazporeditve zadev med sodniki. Sodno tajništvo je v skladu s Poslovnikom obvestilo stranke v zadevnih postopkih ter v Uradnem listu Evropske unije objavilo vse odločbe tega sodišča.⁴ Sodno tajništvo je ob vsaki prerazporeditvi posodobilo vse interne baze podatkov.

Pri nastopu funkcije sodnikov ter namestitvi sodnikov in osebja njihovih kabinetov v za to urejene prostore je bila potrebna zelo intenzivna upravna pomoč sodnega tajništva, ki je vključevala izdatno pripravljalo delo v sodelovanju s skupnimi službami institucije, sprejem, podporo in ustrezno spremljanje zaposlovanja osebja.

Ob prenehanju funkcije šestih sodnikov se je Splošno sodišče njihovemu prispevku pri sojenju poklonilo na slavnostnem dogodku 19. septembra 2016, ki je bil prvi tak dogodek, organiziran ob odhodu sodnikov.

Sodni zbor je 31. decembra 2016 štel 44 sodnikov, pri čemer jih je polovica nastopila funkcijo v letu 2016. Takšnega primera v zgodovini naše institucije še ni bilo in se je z vidika administrativnih učinkov na sodno tajništvo Splošnega sodišča izkazal za neprimerljiv s prihodom desetih sodnikov iz držav članic, ki so k Uniji pristopile leta 2004.

II. POSTOPKOVNI UČINKI REFORME

Prenos prvostopenjskih zadev s področja javnih uslužbencev

Uredba 2015/2422 je določala, da se hkrati s povečanjem števila sodnikov Splošnega sodišča 1. septembra 2016 za sedem opravi prenos pristojnosti za odločanje na prvi stopnji o sporih s področja javnih uslužbencev.

Ta prenos pristojnosti za odločanje na prvi stopnji o sporih med Unijo in njenimi uslužbenci je bil konkretiziran z Uredbo 2016/1192, v skladu s katero Splošno sodišče na prvi stopnji izvršuje pristojnost za odločanje v sporih med Unijo in njenimi uslužbenci na podlagi člena 270 PDEU, vključno s spori med vsemi institucijami, organi, uradi ali agencijami na eni strani ter njihovim osebjem na drugi, za katere je pristojnost podeljena Sodišču Evropske unije.

Uredba 2016/1192 je bila sprejeta 6. julija 2016. Sprejetje tega besedila je bilo nujno, da je Svet Evropske unije odobril spremembe Poslovnika, katerih namen je bil Splošnemu sodišču dati ustrezen in trajen postopkovni okvir za obravnavo zadev s področja javnih uslužbencev po 1. septembru 2016.

Tako je Splošno sodišče na podlagi predvidevanja dogodkov, po tem ko je Sodišče podalo mnenje, Svetu že marca 2016 predlagalo spremembe svojega poslovnika.

Spremembe Poslovnika, ki jih je Svet odobril 6. julija 2016, Splošno sodišče pa sprejelo 13. julija 2016, so bile 12. avgusta 2016⁵ objavljene v Uradnem listu Evropske unije, veljati pa so začele 1. septembra 2016.

Splošno sodišče je prav tako upoštevalo posebnosti sporov s področja javnih uslužbencev in učinek sprememb pravil in je 13. julija 2016 spremenilo Praktične določbe za izvajanje Poslovnika.⁶

4| Med drugim odločbe Splošnega sodišča o načinu določitve sodnika, ki bo nadomeščal zadržanega sodnika (UL 2016, C 296, str. 2), o sestavi velikega senata (UL 2016, C 296, str. 2), o merilih za dodelitev zadev senatom (UL 2016, C 296, str. 2) in o sestavi senatov in razporeditvi sodnikov v senate (UL 2016, C 392, str. 2).

5| UL 2016, L 217, str. 73.

6| UL 2016, L 217, str. 78.

Neposredna posledica sprejetja Uredbe 2016/1192 je bila razpustitev Sodišča za uslužbence Evropske unije 31. avgusta 2016 in prenos zadev s področja javnih uslužbencev, ki na ta dan pred tem sodiščem še niso bile rešene, na Splošno sodišče. Sodno tajništvo Sodišča za uslužbence in sodno tajništvo Splošnega sodišča sta morali zelo dobro sodelovati, da je bil ta prenos ustrezno pripravljen.

Fizični in računalniški prenos spisov je bil opravljen brezhibno, računalniški sistemi so bili posodobljeni z vidika posebnosti določb, ki urejajo spore s področja javnih uslužbencev, baze podatkov so bile takoj posodobljene in sodno tajništvo Splošnega sodišča je hitro zagotovilo obravnavo novih spisov. Strankam in zainteresirani javnosti so bile na voljo ustrezne informacije, in sicer s tem, da je sodno tajništvo Sodišča za uslužbence pred prenosom izmenjalo informacije, z obveščanjem v dopisih, ki jih je sodno tajništvo Splošnega sodišča naslovilo zastopnikom strank v 139 prenesenih zadevah, in z objavo korelacijske tabele med opravnimi številkami zadev pred Sodiščem za uslužbence (F-...) in tistimi, ki jih je Splošno sodišče dodelilo po prenosu (T-...), v Uradnem listu Evropske unije.⁷

Druge spremembe postopkovnih pravil

Čeprav je že sama izvedba reforme sodne strukture institucije zahtevala veliko prizadevanj v letu 2016, so bile predlagane tudi prilagoditve postopkovnih predpisov, kadar je bilo to upravičeno oziroma potrebno.

Prvič, Splošno sodišče je zaradi obveznosti spoštovanja zakonodajne zahteve, ki je bila posledica začetka veljavnosti Uredbe (EU) 2015/2424⁸, moralo spremeniti svoj poslovnik, da je upoštevalo spremembo v poimenovanju Urada za usklajevanje na notranjem trgu (znamke in modeli) (UUNT), ki je 23. marca 2016 postal Urad Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO). Spremembo Poslovnika, ki jo je Svet odobril 6. julija 2016, je Splošno sodišče sprejelo 13. julija 2016.⁹

Čeprav je tovrstna terminološka sprememba majhna, pa prilagoditev, ki iz nje izhajajo za Splošno sodišče in institucijo, ni mogoče prezreti. Vse računalniške sisteme institucije je bilo namreč treba posodobiti, da se je upoštevala ta sprememba, kar je zahtevalo udeležbo sodnega tajništva in več drugih služb.

Drugič, spremenjen je bil člen 105 Poslovnika, ki zadeva obravnavanje podatkov ali dokazil, ki se nanašajo na varnost Unije ali varnost ene ali več njenih držav članic ali na vodenje njihovih mednarodnih odnosov. Čeprav predpisi, s katerimi je pogojena uporaba člena 105 – ki je edini člen Poslovnika, katerega določbe se niso začele uporabljati 1. julija 2015 – še niso bili dokončani, je bil 13. julija 2016 spremenjen člen 105(10)¹⁰, hkrati pa je bil vstavljen nov člen v Poslovnik Sodišča. Njegov namen je bil določiti postopkovni okvir, ki bi zagotavljal, da se podatki ali dokazila, ki se nanašajo na varnost Unije ali varnost ene ali več njenih držav članic ali na vodenje njihovih mednarodnih odnosov, osebi, ki jih je predložila, vrnejo šele po koncu sodnega postopka, torej po preteku roka za pritožbo zoper odločbo Splošnega sodišča, ali – v primeru pritožbe – po koncu postopka pred Sodiščem.

Ta postopkovna ureditev ne bi bila popolna, če je ne bi spremljal ustrezen varnostni okvir, katerega namen je v različnih fazah obravnave zadeve pred Splošnim sodiščem zagotoviti varstvo podatkov ali dokazil, ki se

7| UL 2016, C 364, str. 2.

8| Uredba (EU) 2015/2424 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2015 o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 207/2009 o blagovni znamki Skupnosti ter Uredbe Komisije (ES) št. 2868/95 za izvedbo Uredbe Sveta (ES) št. 40/94 o znamki Skupnosti in razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 2869/95 o pristojbinah, ki se plačujejo UUNT (UL 2015, L 341, str. 21).

9| UL 2016, L 217, str. 71.

10| UL 2016, L 217, str. 72.

nanašajo na varnost Unije ali varnost ene ali več njenih držav članic ali na vodenje njihovih mednarodnih odnosov. Člen 105(11) Poslovnika tako vsebuje določbo, ki Splošno sodišče pooblašča, da sprejme pravila, ki omogočajo vzpostavitev globalnega varnostnega sistema z namenom varstva takšnih informacij. Splošno sodišče je takšna pravila izdalo v Odločbi (EU) 2016/2387¹¹, ki je bila sestavljena v tesnem sodelovanju s Sodiščem in službo, ki skrbi za varnost znotraj institucije. S tem ko je bila navedena odločba 24. decembra 2016 – na isti dan, ko je Sodišče objavilo svojo Odločbo (EU) 2016/2386¹² – objavljena v Uradnem listu Evropske unije, se je člen 105 Poslovnika lahko začel uporabljati 25. decembra 2016.

Kot služba, ki upravlja zadeve, v katerih bodo vloženi občutljivi dokumenti, je bilo sodno tajništvo Splošnega sodišča zelo vključeno v pripravo okvira, namenjenega zagotavljanju, da se takšne dokumente obravnava v skladu s standardi, ki veljajo za dokumente z oznako „EU tajno“, in ki med drugim vključuje vzpostavitev postopkov za podelitev pooblastil uradnikom in uslužbencem institucije.

III. POMOČ PRI IZVAJANJU SODNE OBLASTI

Ne glede na zgoraj predstavljene velike spremembe je sodno tajništvo izpolnilo svojo nalogo, da pomaga pri izvajanju sodne oblasti, in sicer je obdelalo 835 začetnih vlog, 139 zadev s področja javnih uslužbencev, ki so bile s Sodišča za uslužbenca prenesene 1. septembra 2016, in 3879 drugih vlog, predloženih v okviru še nerešenih zadev, v vpisnik je vpisalo 49.773 procesnih aktov, izvršilo je odločbe sodnih senatov, in sicer v obliki ukrepov procesnega vodstva ali pripravljanih ukrepov, ter je pripravilo 1412 obvestil, objavljenih v Uradnem listu Evropske unije.

Sodno tajništvo je poleg tega sodnike in njihove kabinete spremljalo pri njihovem vsakodnevem delu pri 321 zasedanjih senata in v okviru 244 obravnav.

Z logistično podporo, ki jo je sodno tajništvo zagotovilo v najrazličnejših oblikah (pomoč pri koordiniranju, urejanje dokumentacije, upravljanje računalniških sistemov, priprava statistike), si prizadeva, da bi sodišču omogočilo, da deluje v kar najboljših razmerah, zlasti s tem, da prispeva h kakovosti odločb, ki jih sprejmejo predsednik in devet sodnih senatov, ter da daje oporo podpredsedniku pri izpolnjevanju njegove naloge – ki mu jo je sodišče zaupalo septembra 2016 – pomagati pri zagotavljanju skladnosti sodne prakse.

Sodnemu tajništvu je izpolnjevanje njegove naloge pri izvajanju sodne oblasti olajšala digitalizacija skoraj vseh faz sodnega postopka, vključno z notranjo izmenjavo med kabineti sodnikov in z zunanjo izmenjavo z zastopniki strank.

Ta digitalizacija postopkov je zagotovo omogočila – v korist vseh udeleženih – razbremenitev sodnega tajništva v zvezi s ponavljajočimi se nalogami, s čimer mu je omogočeno, da odgovor, ki se od te službe pričakuje, še bolj prilagodi dani situaciji ter se osredotoči na tisto problematiko, ki jo je dejansko treba obravnavati.

Kar zadeva notranjo izmenjavo med sodnim tajništvom in kabineti sodnikov Splošnega sodišča, je treba izpostaviti uspeh digitaliziranih sporočil¹³, ki se uporabljajo že dve polni leti. Notranji postopki so bili

11 | Odločba Splošnega sodišča (EU) 2016/2387 z dne 14. septembra 2016 o pravilih o varnosti za podatke ali dokazila, predložena v skladu s členom 105(1) oziroma (2) Poslovnika (UL 2016, L 355, str. 18).

12 | Odločba Sodišča (EU) 2016/2386 z dne 20. septembra 2016 o pravilih o varnosti za podatke ali dokazila, predložena Splošnemu sodišču v skladu s členom 105 Poslovnika Splošnega sodišča (UL 2016, L 355, str. 5).

13 | Izmenjave med sodnim tajništvom in kabineti sodnikov Splošnega sodišča potekajo v obliki obvestil, katerih namen je informirati ali prejeti odločbo organa, pristojnega za določeno procesno vprašanje. Ta obvestila se od novembra 2014 ne pošiljajo več v fizični obliki.

poenostavljeni, delovne metode racionalizirane, ustvarjeni so bili prihranki virov ter časa, in sicer zaradi takojšnje izmenjave med sodnim tajništvom in kabineti sodnikov, kar prispeva k optimizaciji časa, ki ga porabi sodišče. Z digitalizacijo je med drugim mogoče zagotoviti popolno sledljivost izmenjav in kvantificirati dejavnost. V letu 2016 je sodno tajništvo kabinetom v okviru tekočih zadev naslovalo 10.822 obvestil.

Zunanje izmenjave z zastopniki strank odslej potekajo večinoma prek aplikacije e-Curia¹⁴, ki jo uporabljajo vsa sodišča institucije. Ta aplikacija je zelo uspešna, kar se kaže v naraščanju njene uporabe. Odstotek vlog, vloženih prek te aplikacije, od zagona v novembru 2011 nenehno raste, kakor tudi število odvetnikov in agentov, ki imajo uporabniški račun.¹⁵ V letu 2016 je bilo 76 % vložitev pred Splošnim sodiščem opravljenih elektronsko (72 % v letu 2015), kar pomeni 396.072 strani (466.875 strani v letu 2015), pri čemer imajo zdaj vse države članice in 3014 odvetnikov uporabniški račun e-Curia. Nadaljevala se bodo konkretna prizadevanja za doseganje cilja, da bo 100 % procesnih aktov pred Splošnim sodiščem vloženih prek aplikacije e-Curia, in za to, da se tako izkoristi vse praktične prednosti te aplikacije, zlasti z izognitvijo vzporednemu upravljanju v papirnati in elektronski obliki.

Leto 2016 je bilo prvo, ko se je vse leto izvajalo postopkovna pravila, ki so začela veljati 1. julija 2015. Medtem ko še ni mogoče izpostaviti vseh prednosti teh novih predpisov, pa je vendarle treba z zadovoljstvom ugotoviti, da je cilja poenostavitve in racionalizacije objektivno že mogoče šteti za izpolnjena, na kar kaže to, da se je občutno znižalo število sklepov, ki jih je pripravilo sodno tajništvo (241 v primerjavi s 521 leta 2015)¹⁶, da so bile s sodbami brez obravnave rešene prve direktne tožbe¹⁷, da se je izrazilo zmanjšalo število stališč glede jezika postopka, podanih v zadevah s področja intelektualne lastnine (33 v primerjavi z 279 v letu 2015), ter da ni bilo druge izmenjave vlog v tovrstnih zadevah. Stopnja dopolnitve tožb, ki ne izpolnjujejo formalnih zahtev, se je prav tako znižala (in padla pod prag 39 %), kljub temu pa ostaja previsoka, zlasti za tožbe v zadevah s področja intelektualne lastnine.

Ukrepi, potrebni za to, da Splošno sodišče lahko izpolnjuje svoje naloge, so bili torej sprejeti, pri čemer so vidni rezultati prizadevanj v letu 2016.

Prav tako so bili sprejeti prvi ukrepi, da se bo sodno tajništvo Splošnega sodišča lahko, prvič, spoprijelo z izzivi v letu 2017, v katerem bodo trije dodatni sodniki okrepili sodni zbor Splošnega sodišča, in drugič, pripravilo na leto 2019, ko bo v zadnji fazi reforme sodne strukture institucije nastopilo funkcijo devet novih dodatnih sodnikov.

14| Odločba Splošnega Sodišča z dne 14. septembra 2011 o vlaganju in vročanju procesnih aktov prek aplikacije e-Curia (UL 2011, C 289, str. 9).

15| Od 1. julija 2015 procesnih aktov ni več mogoče vložiti po elektronski pošti.

16| Od 1. julija 2015 se nekatere odločitve, ki so bile prej sprejete v obliki sklepov (prekinitev in nadaljevanje, združitve zadev, intervencija brez zahteve po zaupni obravnavi s strani države članice ali institucije), sprejmejo le v obliki odločbe, vložene v spis zadeve.

17| Pred 1. julijem 2015 je bila možnost odločanja s sodbo brez obravnave določena za zadeve s področja intelektualne lastnine in za pritožbe zoper odločbe Sodišča za uslužbence.

D | SODNA STATISTIKA SPLOŠNEGA SODIŠČA

I. SPLOŠNA DEJAVNOST SPLOŠNEGA SODIŠČA

1. Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2012–2016)

II. VLOŽENE ZADEVE

2. Vrste postopkov (2012–2016)
3. Vrsta pravnega sredstva
4. Predmet pravnega sredstva (2012–2016)

III. KONČANE ZADEVE

5. Vrste postopkov (2012–2016)
6. Predmet pravnega sredstva (2016)
7. Predmet pravnega sredstva (2012–2016)
8. Sestava (2012–2016)
9. Trajanje postopkov v mesecih (2012–2016)

IV. NEREŠENE ZADEVE 31. DECEMBRA

10. Vrste postopkov (2012–2016)
11. Predmet pravnega sredstva (2012–2016)
12. Sestava (2012–2016)

V. RAZNO

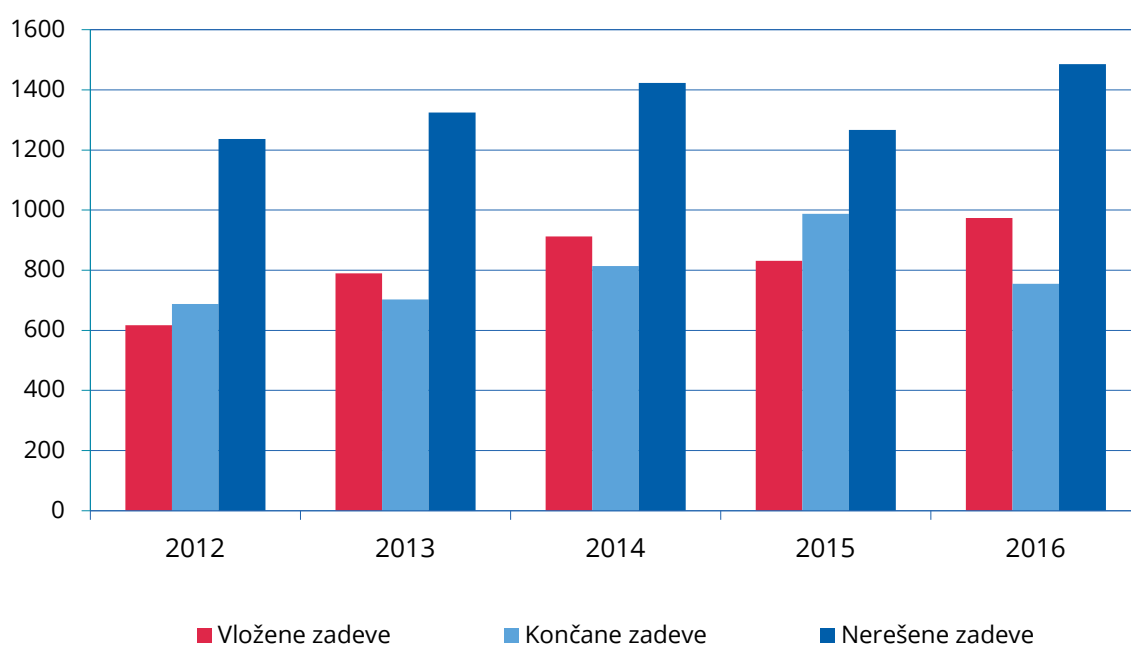
13. Začasne odredbe (2012–2016)
14. Hitri postopek (2012–2016)
15. Odločbe Splošnega sodišča, zoper katere je bila pri Sodišču vložena pritožba (1990–2016)
16. Porazdelitev pritožb, predloženih Sodišču, glede na vrsto postopka (2012–2016)
17. Izidi pritožbenih postopkov pred Sodiščem (2016)
18. Izidi pritožbenih postopkov pred Sodiščem (2012–2016)
19. Splošni razvoj (1989–2016)

VI. DEJAVNOST SODNEGA TAJNIŠTVA SPLOŠNEGA SODIŠČA

20. Dejavnost sodnega tajništva Splošnega sodišča (2015–2016)
21. Načini vložitve procesnih aktov na Splošnem sodišču
22. Število strani, vloženi z e-Curia (2012–2016)
23. Obvestila v Uradnem listu Evropske unije (2012–2016)
24. Število zadev, v katerih je bila opravljena obravnava (2012–2016)

I. SPLOŠNA DEJAVNOST SPLOŠNEGA SODIŠČA

1. VLOŽENE ZADEVE, KONČANE ZADEVE, NEREŠENE ZADEVE (2012–2016)^{1 2}

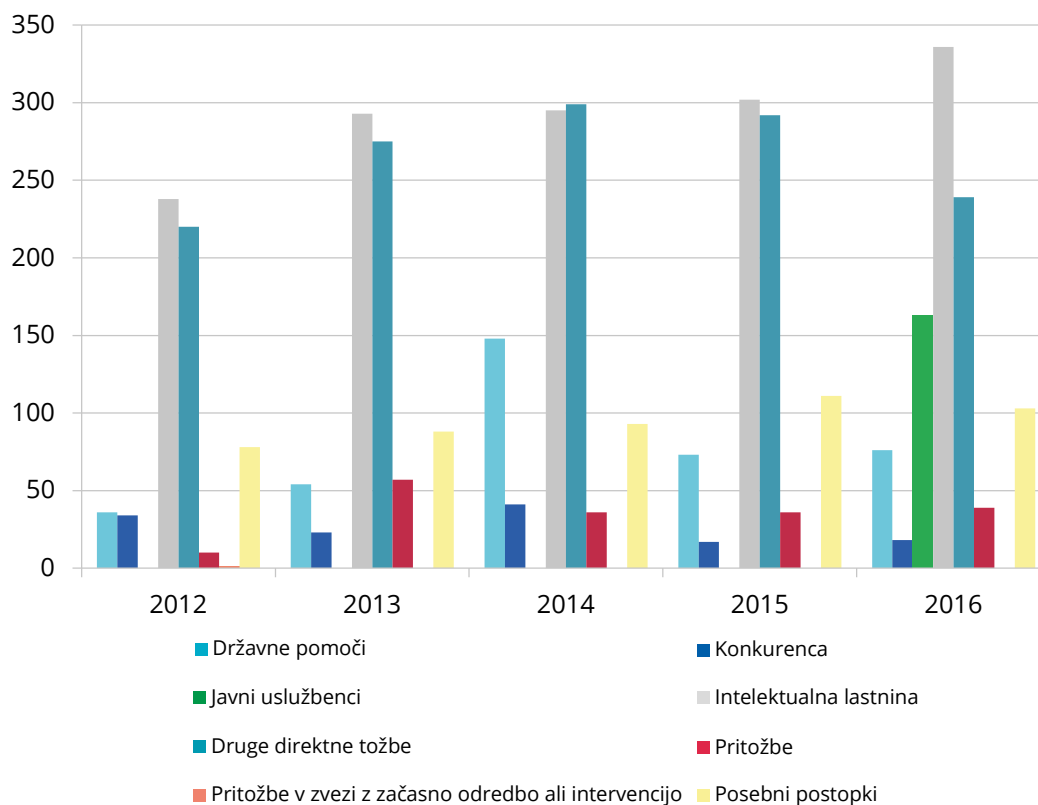
	2012	2013	2014	2015	2016
Vložene zadeve	617	790	912	831	974
Končane zadeve	688	702	814	987	755
Nerešene zadeve	1237	1325	1423	1267	1486

1] Če ni drugače označeno, so v tej in naslednjih tabelah upoštevani posebni postopki. Za „posebne postopke“ se štejejo: ugovor zoper zamudno sodbo (člen 41 Statuta Sodišča; člen 166 Poslovnika Splošnega sodišča); ugovor tretjega (člen 42 Statuta Sodišča; člen 167 Poslovnika Splošnega sodišča); razlaga (člen 43 Statuta Sodišča; člen 168 Poslovnika Splošnega sodišča); obnova postopka (člen 44 Statuta Sodišča; člen 169 Poslovnika Splošnega sodišča); brezplačna pravna pomoč (člen 148 Poslovnika Splošnega sodišča); poprava (člen 164 Poslovnika Splošnega sodišča) in spor glede stroškov, ki se lahko povrnejo (člen 170 Poslovnika Splošnega sodišča).

2] Če ni drugače označeno, se v tej in naslednjih tabelah ne upoštevajo postopki za izdajo začasne odredbe.

II. VLOŽENE ZADEVE

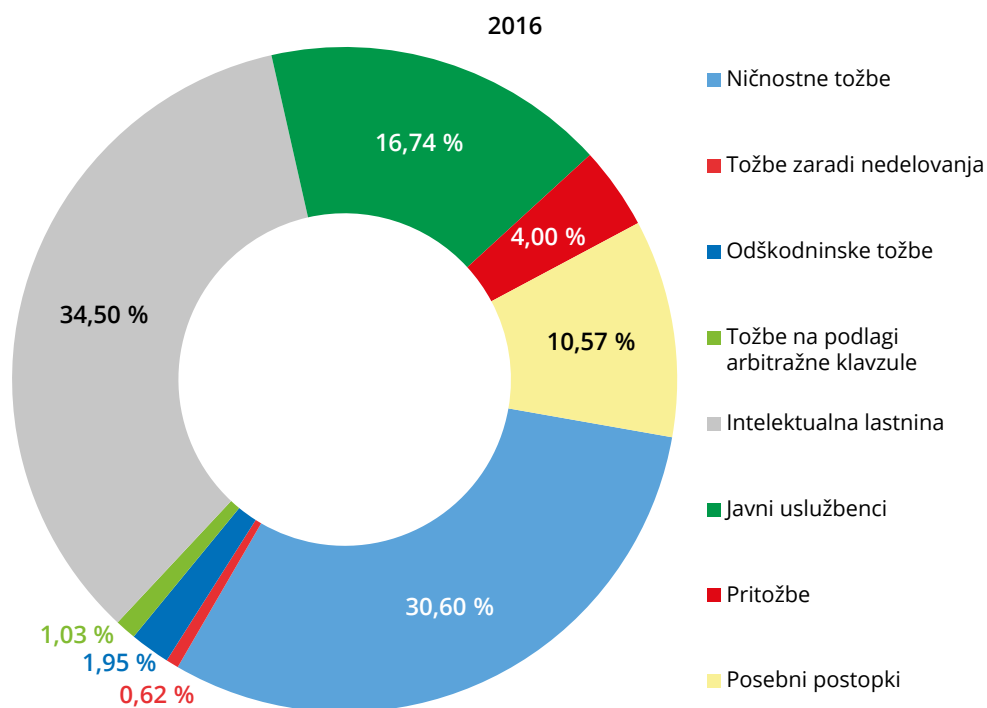
2. VRSTE POSTOPKOV (2012–2016)

	2012	2013	2014	2015	2016 ¹
Državne pomoči	36	54	148	73	76
Intelektualna lastnina	238	293	295	302	336
Javni uslužbenci					163
Konkurenca	34	23	41	17	18
Druge direktne tožbe	220	275	299	292	239
Posebni postopki	78	88	93	111	103
Pritožbe	10	57	36	36	39
Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	1				
Skupaj	617	790	912	831	974

1| 1. septembra 2016 je bilo 123 zadev s področja javnih uslužbencev in 16 posebnih postopkov s tega področja prenesenih na Splošno sodišče.

3. VRSTA PRAVNEGA SREDSTVA

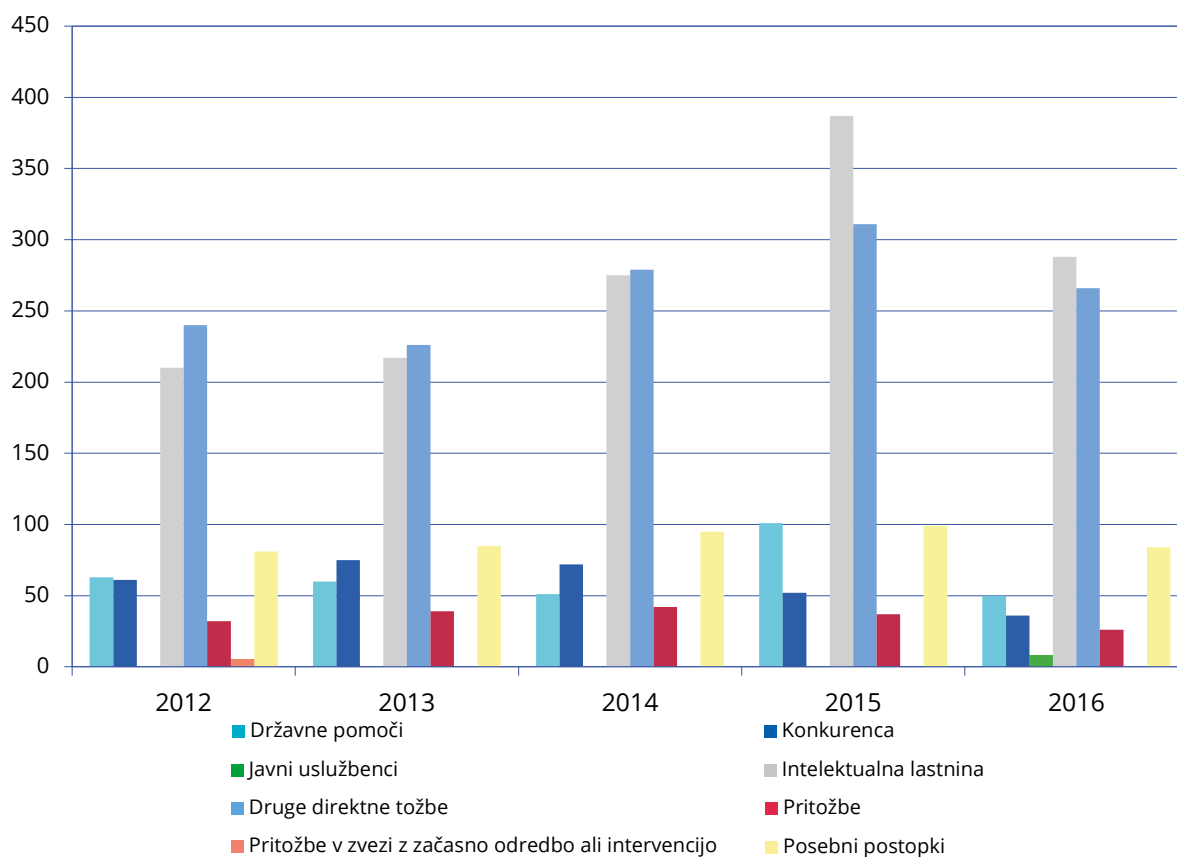
	2012	2013	2014	2015	2016
Ničnostne tožbe	257	319	423	332	298
Tožbe zaradi nedelovanja	8	12	12	5	6
Odškodninske tožbe	17	15	39	30	19
Tožbe na podlagi arbitražne klavzule	8	6	14	15	10
Intelektualna lastnina	238	293	295	302	336
Javni uslužbenci					163
Pritožbe	10	57	36	36	39
Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	1				
Posebni postopki	78	88	93	111	103
Skupaj	617	790	912	831	974

4. PREDMET PRAVNEGA SREDSTVA (2012–2016)

	2012	2013	2014	2015	2016
Arbitražna klavzula	8	6	14	15	10
Carinska unija in skupna carinska tarifa	6	1	8		3
Dostop do dokumentov	18	20	17	48	19
Državljanstvo Unije			1		
Državne pomoči	36	54	148	73	76
Ekonomska in monetarna politika	3	15	4	3	23
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	4	3	3	5	2
Energija		1	3	3	4
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)	1		4	7	4
Industrijska politika			2		
Intelektualna in industrijska lastnina	238	294	295	303	336
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport	1	2		3	1
Javna naročila	23	15	16	23	9
Javno zdravje	12	5	11	2	6
Kmetijstvo	11	27	15	37	20
Konkurenca	34	23	41	17	18
Kultura		1			1
Obdavčitev	1	1	1	1	2
Območje svobode, varnosti in pravice		6	1		7
Okolje	3	11	10	5	6
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	59	41	69	55	28
Podjetniško pravo			1	1	
Pravica do ustanavljanja			1		
Pravo institucij	41	44	67	53	52
Približevanje zakonodaje		13		1	1
Pridruževanje čezmorskih držav in ozemelj		1			
Pristop novih držav		1			
Promet		5	1		
Prosti pretok blaga		1		2	1
Prosti pretok kapitala				2	1
Prosto gibanje oseb				1	1
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje	3	5	2	10	8
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	2	12	3	5	6
Skupna ribiška politika		3	3		1
Skupna zunanja in varnostna politika		2			1
Socialna politika	1		1		1
Socialna varnost delavcev migrantov		1			
Svoboda opravljanja storitev	1		1		1
Trgovinska politika	20	23	31	6	17
Turizem		2			
Varstvo potrošnikov		1	1	2	1
Vseevropska omrežja		3			
Zaposlovanje		2			
Zunanje delovanje Evropske unije	1		2	1	2
Skupaj Pogodba ES/PDEU	527	645	777	684	669
Kadrovski predpisi za uradnike	12	57	42	36	202
Posebni postopki	78	88	93	111	103
SKUPAJ V CELOTI	617	790	912	831	974

III. KONČANE ZADEVE

5. VRSTE POSTOPKOV (2012–2016)

	2012	2013	2014	2015	2016
Državne pomoči	63	60	51	101	50
Intelktualna lastnina	210	217	275	387	288
Javni uslužbenci					5
Konkurencija	61	75	72	52	36
Druge direktne tožbe	240	226	279	311	266
Posebni postopki	81	85	95	99	84
Pritožbe	32	39	42	37	26
Pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo	1				
Skupaj	688	702	814	987	755

6. PREDMET PRAVNEGA SREDSTVA (2016)

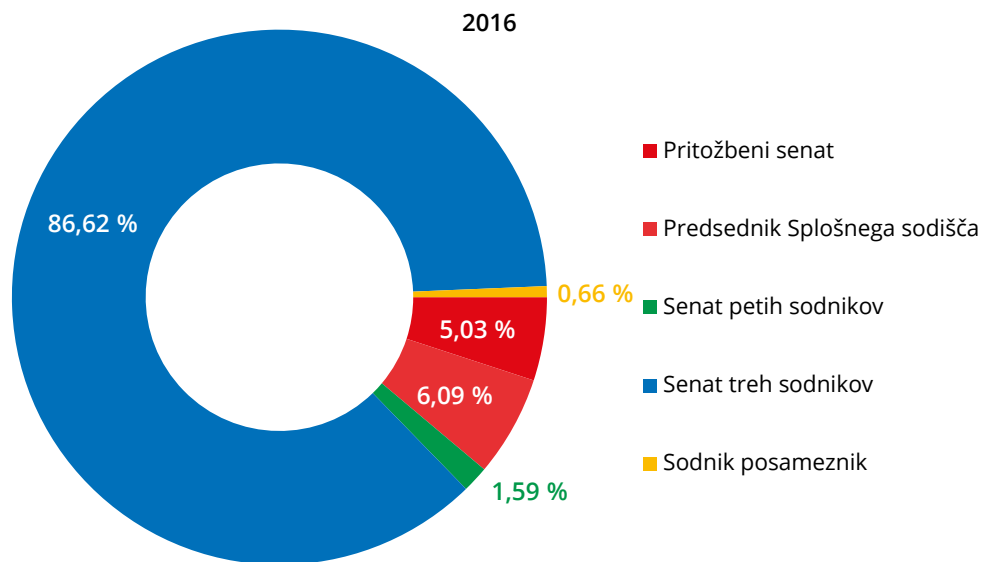
	Sodbe	Sklepi	Skupaj
Arbitražna klavzula	11	6	17
Carinska unija in skupna carinska tarifa	2	1	3
Dostop do dokumentov	9	4	13
Državne pomoči	27	23	50
Ekonomska in monetarna politika		2	2
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija		1	1
Energija		3	3
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)		1	1
Intelektualna in industrijska lastnina	224	64	288
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport		1	1
Javna naročila	10	10	20
Javno zdravje	1	2	3
Kmetijstvo	14	20	34
Konkurenca	35	1	36
Kultura	1		1
Okolje	2	2	4
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	39	31	70
Pravo institucij	17	29	46
Približevanje zakonodaje		1	1
Prosti pretok blaga		1	1
Prosti pretok kapitala		1	1
Raziskave, tehnološki razvoj in vesolje	3	3	6
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	4	4	8
Skupna ribiška politika	1	1	2
Socialna politika		1	1
Svoboda opravljanja storitev		1	1
Trgovinska politika	19	2	21
Varstvo potrošnikov	1		1
Vseevropska omrežja	1	1	2
Skupaj Pogodba ES/PDEU	421	217	638
Kadrovski predpisi za uradnike	27	6	33
Posebni postopki		84	84
SKUPAJ V CELOTI	448	307	755

7. PREDMET PRAVNEGA SREDSTVA (2012–2016)

(SODBE IN SKLEPI)

	2012	2013	2014	2015	2016
Arbitražna klavzula	11	8	10	2	17
Carinska unija in skupna carinska tarifa	6	9	6	4	3
Dostop do dokumentov	21	19	23	21	13
Državljanstvo Unije			1		
Državne pomoči	63	59	51	101	50
Ekonomska in monetarna politika	2	1	13	9	2
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	12	14	1	6	1
Energija		1	3	1	3
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)	2			5	1
Industrijska politika				2	
Intelektualna in industrijska lastnina	210	218	275	388	288
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport	1	1	2		1
Javna naročila	24	21	18	22	20
Javno zdravje	2	4	10	15	3
Kmetijstvo	32	16	15	32	34
Konkurenca	61	75	72	52	36
Kultura					1
Obdavčitev	2		2	1	
Območje svobode, varnosti in pravice	2	7	1		
Okolje	8	6	10	18	4
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	42	40	68	60	70
Podjetniško pravo				1	
Pravica do ustanavljanja				1	
Pravo institucij	41	35	33	58	46
Približevanje zakonodaje			13		1
Pridruževanje čezmorskih držav in ozemelj			1		
Pristop novih držav				1	
Promet	1		3	3	
Prosti pretok blaga		1		2	1
Prosti pretok kapitala				2	1
Prosto gibanje oseb	1			1	
Raziskave, tehnološki razvoj in veselje	3	4	1	2	6
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	1	6	3	9	8
Skupna ribiška politika	9	2	15	3	2
Skupna zunanja in varnostna politika			2	1	
Socialna politika	1	4			1
Socialna varnost delavcev migrantov		1			
Svoboda opravljanja storitev	2		1		1
Trgovinska politika	14	19	18	24	21
Turizem		1	1		
Varstvo potrošnikov				2	1
Vseevropska omrežja			1		2
Zaposlovanje		2			
Zunanje delovanje Evropske unije		2		2	
Skupaj Pogodba ES/PDEU	574	576	673	851	638
Skupaj Pogodba PJ		1			
Kadrovski predpisi za uradnike	33	40	46	37	33
Posebni postopki	81	85	95	99	84
SKUPAJ V CELOTI	688	702	814	987	755

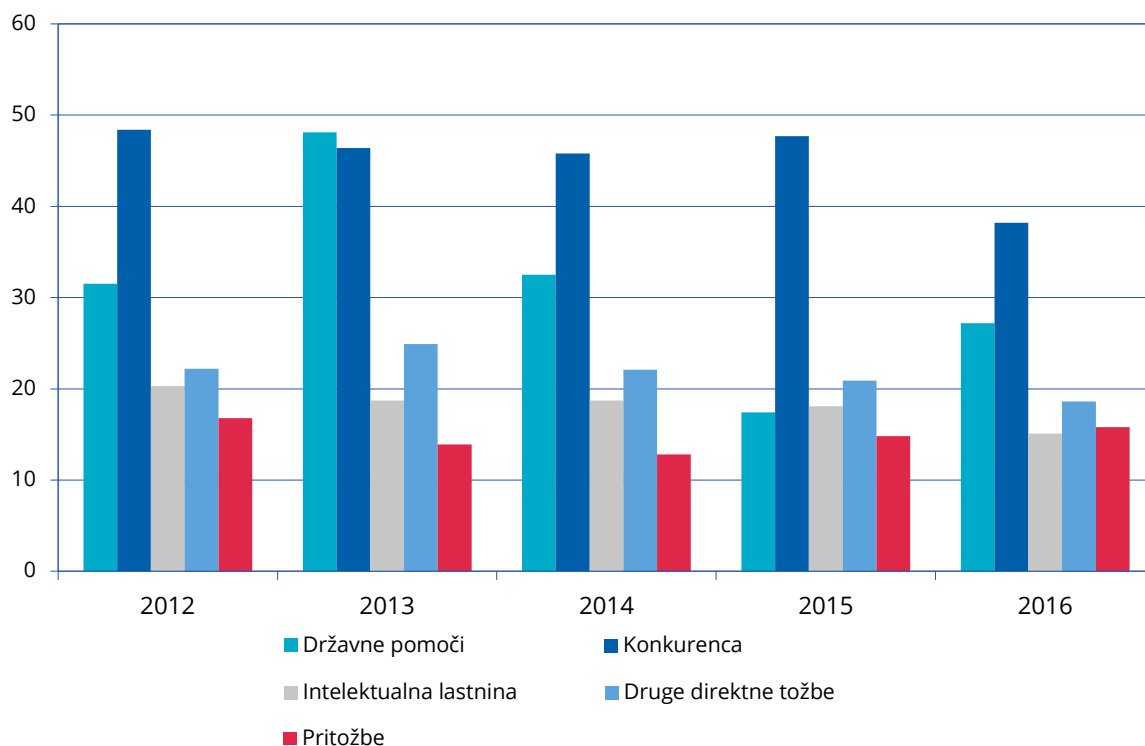
8. SESTAVA (2012–2016)

	2012			2013			2014			2015			2016		
	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj
Pritožbeni senat	17	23	40	13	47	60	21	32	53	23	14	37	25	13	38
Predsednik Splošnega sodišča		47	47		38	38		46	46		44	44		46	46
Senat petih sodnikov	9		9	7	1	8	9	7	16	8	3	11	10	2	12
Senat treh sodnikov	328	264	592	378	218	596	398	301	699	538	348	886	408	246	654
Sodnik posameznik										1	8	9	5		5
Skupaj	354	334	688	398	304	702	428	386	814	570	417	987	448	307	755

9. TRAJANJE POSTOPKOV V MESECIH (2012–2016)¹

(SODBE IN SKLEPI)

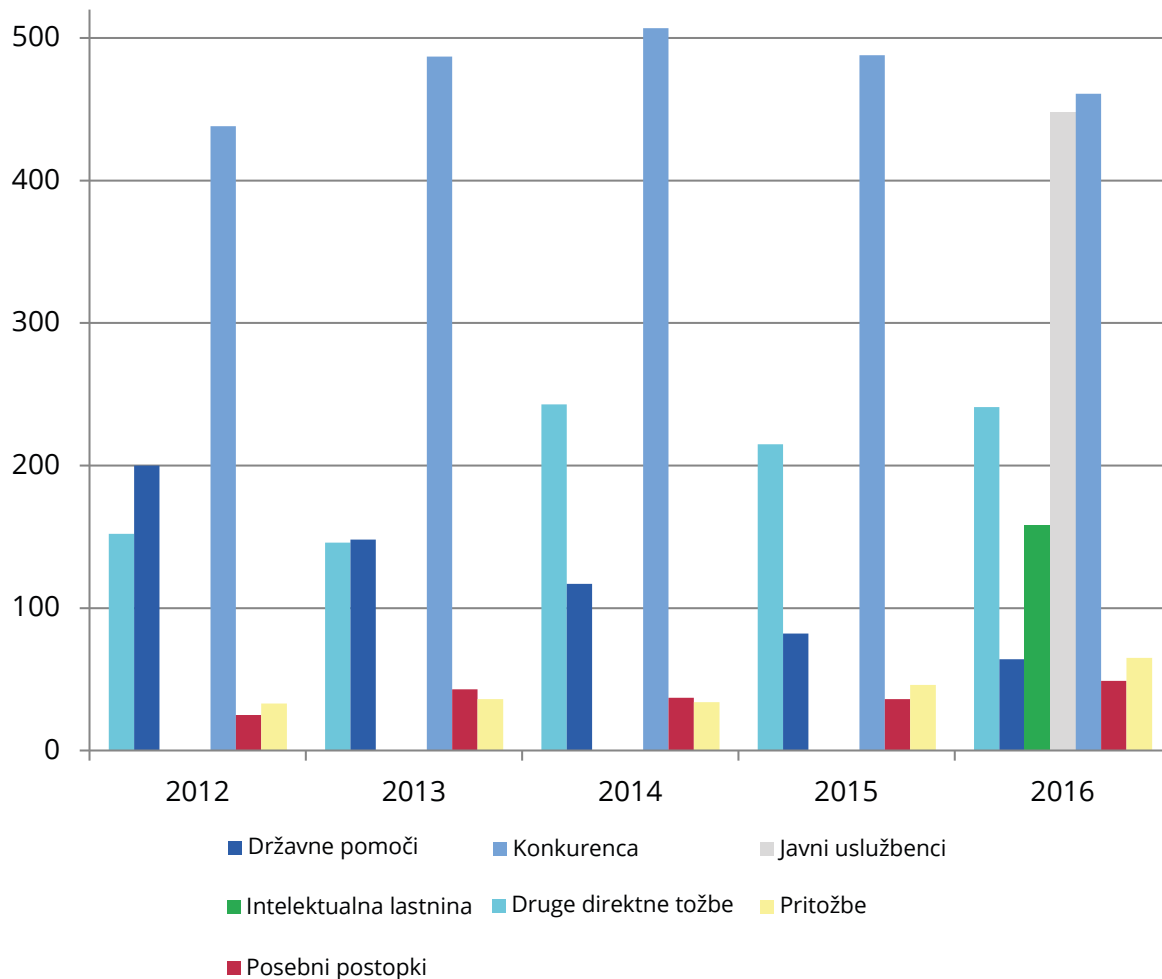

	2012	2013	2014	2015	2016
Državne pomoči	31,5	48,1	32,5	17,4	27,2
Konkurenca	48,4	46,4	45,8	47,7	38,2
Intelektualna lastnina	20,3	18,7	18,7	18,1	15,1
Druge direktne tožbe	22,2	24,9	22,1	20,9	18,6
Pritožbe	16,8	13,9	12,8	14,8	15,8
Vse zadeve	24,8	26,9	23,4	20,6	18,7

1) Pri izračunu povprečnega trajanja postopkov se ne upoštevajo: zadeve, v katerih je izdana vmesna sodba; posebni postopki; pritožbe v zvezi z začasno odredbo ali intervencijo.
Trajanje je izraženo v mesecih in desetinah mesecev.

IV. NEREŠENE ZADEVE 31. DECEMBRA

10. VRSTE POSTOPKOV (2012–2016)

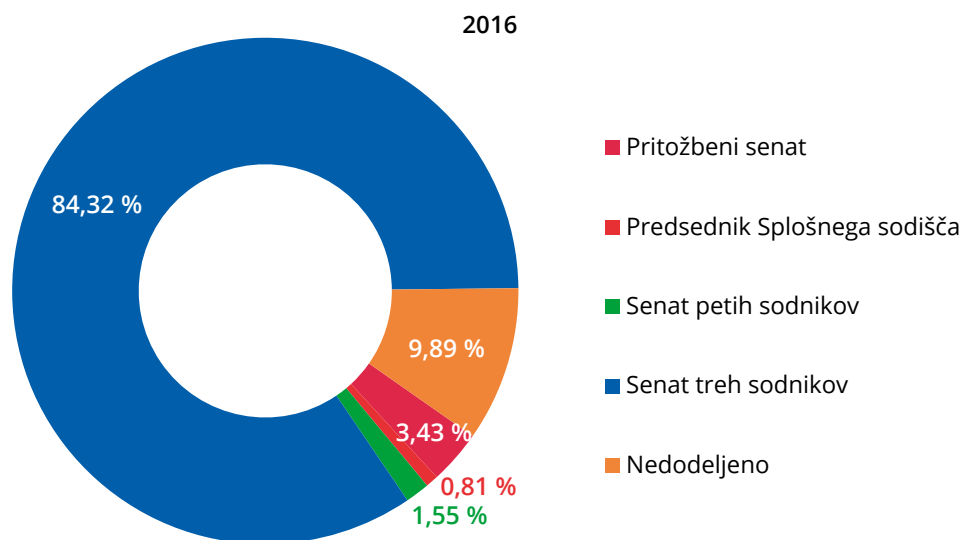

	2012	2013	2014	2015	2016
Državne pomoči	200	148	117	82	64
Intelektualna lastnina	0	0	0	0	158
Javni uslužbenci					448
Konkurenca	438	487	507	488	461
Druge direktne tožbe	152	146	243	215	241
Pritožbe	33	36	34	46	65
Posebni postopki	25	43	37	36	49
Skupaj	1237	1325	1423	1267	1486

11. PREDMET PRAVNEGA SREDSTVA (2012–2016)

	2012	2013	2014	2015	2016
Arbitražna klavzula	15	13	17	30	23
Carinska unija in skupna carinska tarifa	15	7	9	5	5
Dostop do dokumentov	37	38	32	59	65
Državne pomoči	151	146	243	215	241
Ekonomska in monetarna politika	4	18	9	3	24
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	24	13	15	14	15
Energija	1	1	1	3	4
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)	1	1	5	7	10
Industrijska politika			2		
Intelektualna in industrijska lastnina	389	465	485	400	448
Izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladina in šport	1	2		3	3
Javna naročila	42	36	34	35	24
Javno zdravje	15	16	17	4	7
Kmetijstvo	40	51	51	56	42
Konkurenca	200	148	117	82	64
Kultura		1	1	1	1
Obdavčitev		1			2
Območje svobode, varnosti in pravice	1				7
Okolje	13	18	18	5	7
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	106	107	108	103	61
Podjetniško pravo			1	1	1
Pravica do ustanavljanja			1		
Pravo institucij	41	50	84	79	85
Približevanje zakonodaje		13		1	1
Pridruževanje čezmorskih držav in ozemelj		1			
Pristop novih držav		1	1		
Promet		5	3		
Prosto gibanje oseb					1
Raziskave, tehnološki razvoj in vesolje	7	8	9	17	19
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	8	14	14	10	8
Skupna ribiška politika	16	17	5	2	1
Skupna zunanja in varnostna politika	1	3	1		1
Socialna politika	4		1	1	1
Trgovinska politika	41	45	58	40	36
Turizem		1			
Varstvo potrošnikov		1	2	2	2
Vseevropska omrežja		3	2	2	
Zunanje delovanje Evropske unije	3	1	3	2	4
Skupaj Pogodba ES/PDEU	1176	1245	1349	1182	1213
Skupaj Pogodba PJ	1				
Kadrovski predpisi za uradnike	27	44	40	39	208
Posebni postopki	33	36	34	46	65
SKUPAJ V CELOTI	1237	1325	1423	1267	1486

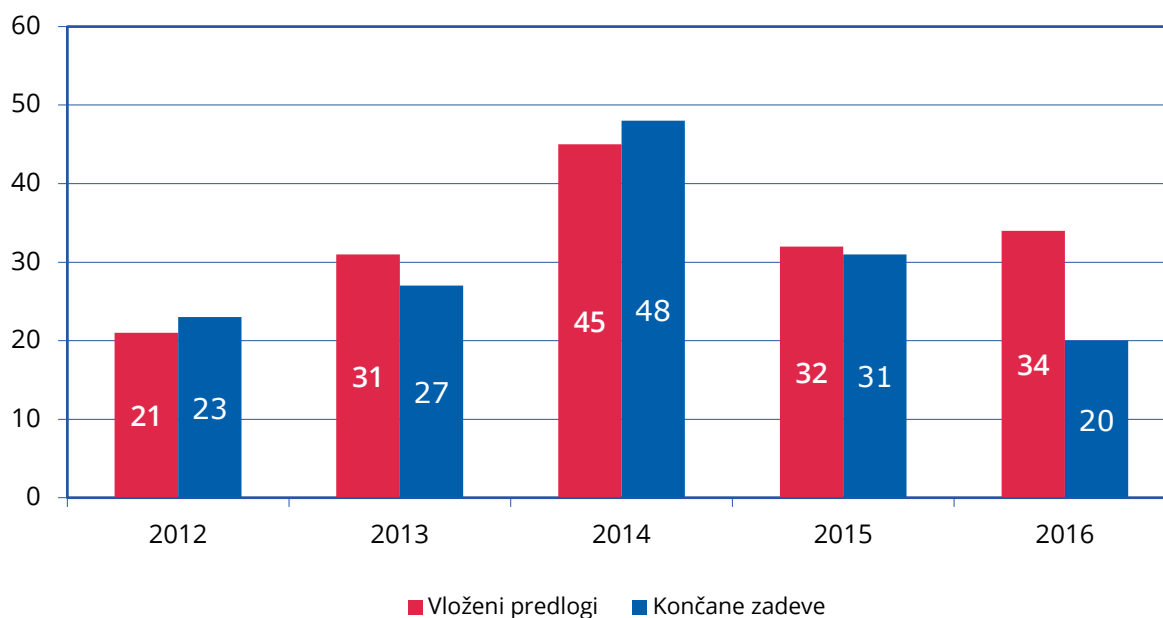
12. SESTAVA (2012–2016)

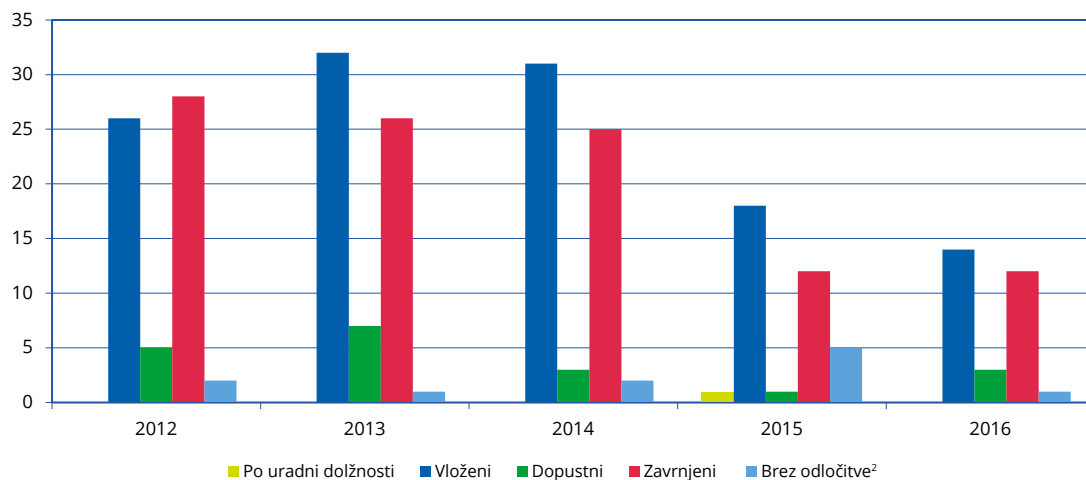
	2012	2013	2014	2015	2016
Pritožbeni senat	40	51	37	48	51
Predsednik Splošnega sodišča	1	1	1	12	12
Senat petih sodnikov	10	12	15	6	23
Senat treh sodnikov	1123	1146	1272	1099	1253
Sodnik posameznik				1	
Nedodeljeno	63	115	98	101	147
Skupaj	1237	1325	1423	1267	1486

V. RAZNO

13. ZAČASNE ODREDBE (2012–2016)

	2016		Vrsta odločitve		
	Vloženi predlogi za izdajo začasne odredbe	Končani postopki za izdajo začasne odredbe	Ugodeno	Izbris zadeve/ustavitev postopka	Zavrjneno
Arbitražna klavzula	3	1			1
Dostop do dokumentov	1	2	2		
Državne pomoči	3	1			1
Ekonomska in monetarna politika	1				
Energija	2				
Finančne določbe (proračun, finančni okvir, lastna sredstva, boj proti goljufijam)	1	1			1
Javna naročila	4	2		1	1
Javno zdravje	1				
Kadrovski predpisi za uradnike	2	1			1
Kmetijstvo	1	3			3
Konkurenca	1				
Okolje	1	2			2
Pravo institucij	7	4		1	3
Prosti pretok blaga	1	1		1	
Raziskave, tehnološki razvoj in vesolje	3	2			2
Registracija, evalvacija, avtorizacija in omejevanje kemikalij (Uredba REACH)	2				
Skupaj	34	20	2	3	15

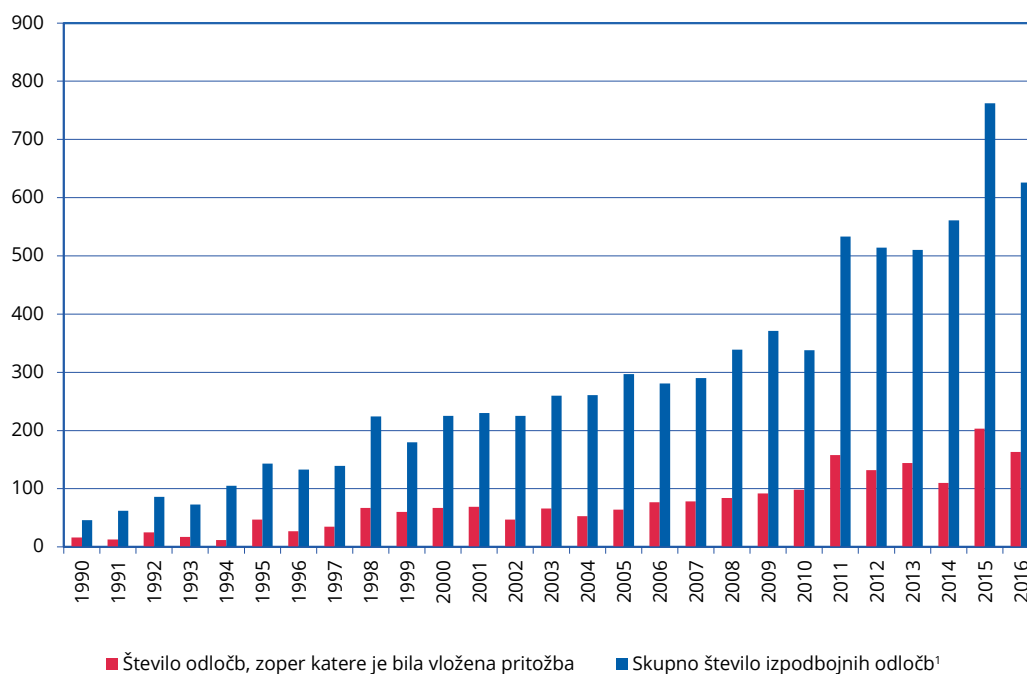
14. HITRI POSTOPEK (2012–2016)¹

	2012				2013				2014				2015				2016				
	Po uradni dolžnosti		Vloženi		Po uradni dolžnosti		Vloženi		Po uradni dolžnosti		Vloženi		Po uradni dolžnosti		Vloženi		Po uradni dolžnosti		Vloženi		
	Dopustni	Zavrjnjeni	Brez odločitve ²	Dopustni	Zavrjnjeni	Brez odločitve ²	Dopustni	Zavrjnjeni	Brez odločitve ²	Dopustni	Zavrjnjeni	Brez odločitve ²	Dopustni	Zavrjnjeni	Brez odločitve ²	Dopustni	Zavrjnjeni	Brez odločitve ²	Dopustni	Zavrjnjeni	Brez odločitve ²
Carinska unija in skupna carinska tarifa	1	1																			
Dostop do dokumentov	1	2		1	1		2	2		2	2		2	2		2	2		2	2	
Državne pomoči	2		2				13	2	10				3	2							2
Ekonomska in monetarna politika													1	1							
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	1	1																			
Energija				1	1																
Javna naročila				2	1		1	2		1	2		1	1		1	1		1	1	
Javno zdravje	5	1	3	1	2		3	1	1	1									1	1	
Kadrovski predpisi za uradnike													1	1		1	1		1	1	
Kmetijstvo				1	1								1	1							
Konkurenca	2	2		2	2		1	1											1	1	
Območje svobode, varnosti in pravice																			3	3	
Okolje				5	5		1						1								
Omejevalni ukrepi (zunanje delovanje)	10	4	16	4	4		9	9		4	4		4	4		1	1		1	1	
Pravo institucij	1	1					1		1	2		2		2		2	2		2	2	
Prosti pretok blaga																1					1
Prosti pretok kapitala													2		2						
Trgovinska politika	3	2		15	2	14	1									1	1		1	1	
Zunanje delovanje Evropske unije													1	1							
Skupaj	26	5	28	2	32	7	26	1	31	3	25	2	1	18	1	12	5	14	3	12	1

1) Hitro obravnavanje zadeve pred Splošnim sodiščem se lahko odobri na predlog glavne stranke ali od 1. julija 2015 po uradni dolžnosti Splošnega sodišča.

2) V kategorijo „brez odločitve“ spadajo ti primeri: umik predloga, odstop in primeri, v katerih je postopek končan s sklepom, preden je odločeno o zahtevi za hitri postopek.

15. ODLOČBE SPLOŠNEGA SODIŠČA, ZOPER KATERE JE BILA PRI SODIŠČU VLOŽENA PRITOŽBA (1990–2016)

	Število odločb, zoper katere je bila vložena pritožba	Skupno število izpodbojnih odločb ¹	Odstotek odločb, zoper katere je bila vložena pritožba
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	25	86	29 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	143	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	224	30 %
1999	60	180	33 %
2000	67	225	30 %
2001	69	230	30 %
2002	47	225	21 %
2003	66	260	25 %
2004	53	261	20 %
2005	64	297	22 %
2006	77	281	27 %
2007	78	290	27 %
2008	84	339	25 %
2009	92	371	25 %
2010	98	338	29 %
2011	158	533	30 %
2012	132	514	26 %
2013	144	510	28 %
2014	110	561	20 %
2015	203	762	27 %
2016	163	626	26 %

1| Skupno število izpodbojnih odločb – sodbe, začasne odredbe in sklepi o zavrnitvi intervencije ter vsi sklepi, s katerimi se postopek konča, razen sklepov o izbrisu zadeve in prenosu – za katere se je rok za vložitev pritožbe iztekel ali zoper katere je bila vložena pritožba.

16. PORAZDELITEV PRITOŽB, PREDLOŽENIH SODIŠČU, PO VRSTI POSTOPKA (2012–2016)

	2012			2013			2014			2015			2016		
	Odločbe, zoper katere je bila vložena pritožba	Izpodbojne odločbe	Pritožbe v odstotkih	Odločbe, zoper katere je bila vložena pritožba	Izpodbojne odločbe	Pritožbe v odstotkih	Odločbe, zoper katere je bila vložena pritožba	Izpodbojne odločbe	Pritožbe v odstotkih	Odločbe, zoper katere je bila vložena pritožba	Izpodbojne odločbe	Pritožbe v odstotkih	Odločbe, zoper katere je bila vložena pritožba	Izpodbojne odločbe	Pritožbe v odstotkih
Državne pomoči	18	52	35 %	16	52	31 %	15	77	19 %	22	75	29 %	23	56	41 %
Intelektualna lastnina	41	190	22 %	38	183	21 %	33	209	16 %	64	334	19 %	48	276	17 %
Konkurenca	24	60	40 %	28	73	38 %	15	44	34 %	32	61	52 %	17	41	41 %
Druge direktne tožbe	47	208	23 %	62	202	31 %	47	231	20 %	85	290	29 %	75	253	30 %
Pritožbe		2									2				
Posebni postopki	2	2	100 %												
Skupaj	132	514	26 %	144	510	28 %	110	561	20 %	203	762	27 %	163	626	26 %

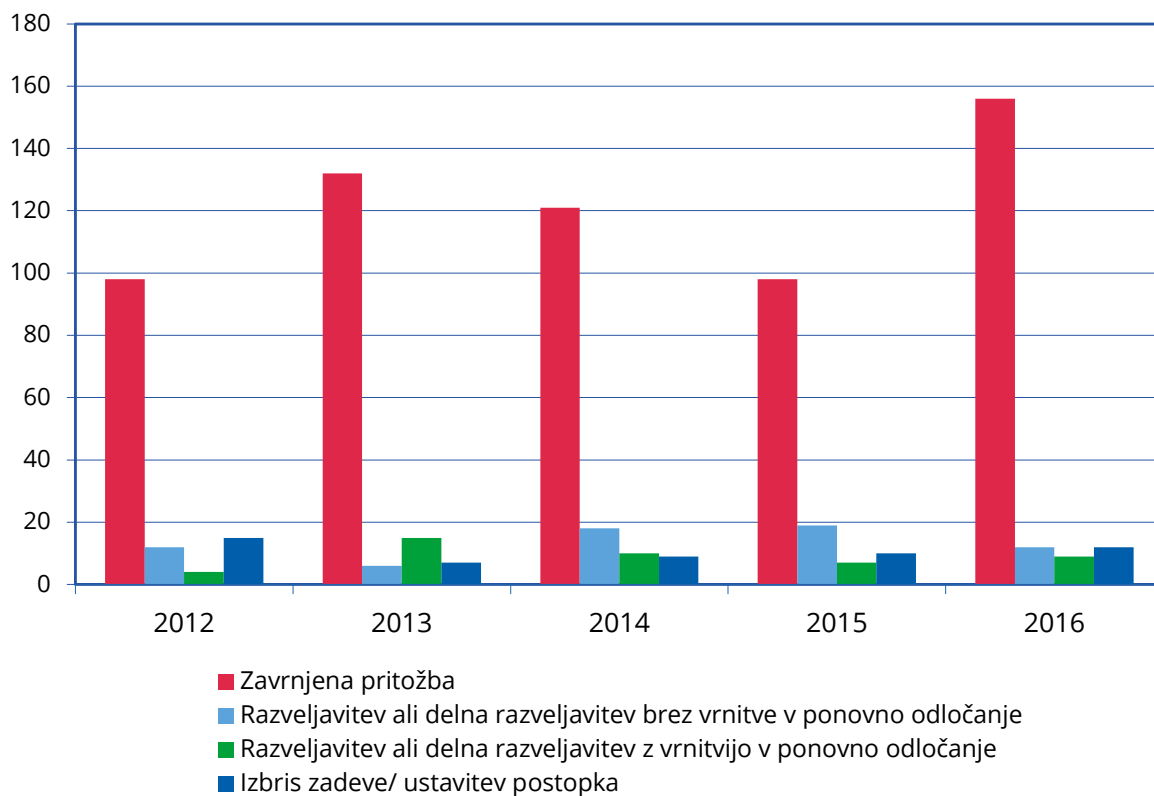
17. IZIDI PRITOŽBENIH POSTOPKOV PRED SODIŠČEM (2016)

(SODBE IN SKLEPI)

	Zavrjnena pritožba	Razveljavitev ali delna razveljavitev brez vrnitve v ponovno odločanje	Razveljavitev ali delna razveljavitev z vrnitvijo v ponovno odločanje	Izbris zadeve/ustavitev postopka	Skupaj
Carinska unija in skupna carinska tarifa	2				2
Dostop do dokumentov	3		1	1	5
Državne pomoči	16	2	3		21
Ekonomska in monetarna politika	6	3			9
Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija	2			1	3
Intelektualna in industrijska lastnina	58	2	2	6	68
Javna naročila	3				3
Javno zdravje	3				3
Kmetijstvo	4			1	5
Konkurenca	18	4	1		23
Okolje	8				8
Postopek	3				3
Pravo institucij	9			2	11
Promet	1				1
Raziskave, tehnološki razvoj in vesolje	2		1		3
Skupna ribiška politika	1				1
Skupna zunanja in varnostna politika	9		1	1	11
Trgovinska politika	7				7
Vseevropska omrežja	1				1
Zunanje delovanje Evropske unije		1			1
Skupaj	156	12	9	12	189

18. IZIDI PRITOŽBENIH POSTOPKOV PRED SODIŠČEM (2012–2016)

(SODBE IN SKLEPI)

	2012	2013	2014	2015	2016
Zavrjnena pritožba	98	132	121	98	156
Razveljavitev ali delna razveljavitev brez vrnitve v ponovno odločanje	12	6	18	19	12
Razveljavitev ali delna razveljavitev z vrnitvijo v ponovno odločanje	4	15	10	7	9
Izbris zadeve/ustavitve postopka	15	7	9	10	12
Skupaj	129	160	158	134	189

19. SPLOŠNI RAZVOJ (1989–2016)

VLOŽENE ZADEVE, KONČANE ZADEVE, NEREŠENE ZADEVE

	Vložene zadeve ¹	Končane zadeve ²	Nerešene zadeve 31. decembra
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1117
1998	238	348	1007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1174
2005	469	610	1033
2006	432	436	1029
2007	522	397	1154
2008	629	605	1178
2009	568	555	1191
2010	636	527	1300
2011	722	714	1308
2012	617	688	1237
2013	790	702	1325
2014	912	814	1423
2015	831	987	1267
2016	974	755	1486
Skupaj	13.457	11.971	

1| 1989: Sodišče je 153 zadev odstopilo v odločanje novoustanovljenemu Splošnemu sodišču.
1993: Sodišče je 451 zadev odstopilo zaradi prve širitve pristojnosti Splošnega sodišča.
1994: Sodišče je 14 zadev odstopilo zaradi druge širitve pristojnosti Splošnega sodišča.
2004–2005: Sodišče je 25 zadev odstopilo zaradi tretje širitve pristojnosti Splošnega sodišča.
2016: 1. septembra 2016 je bilo 139 zadev s področja javnih uslužbencev prenesenih na Splošno sodišče.

2| 2005–2006: Splošno sodišče je 118 zadev odstopilo v odločanje novoustanovljenemu Sodišču za uslužbence.

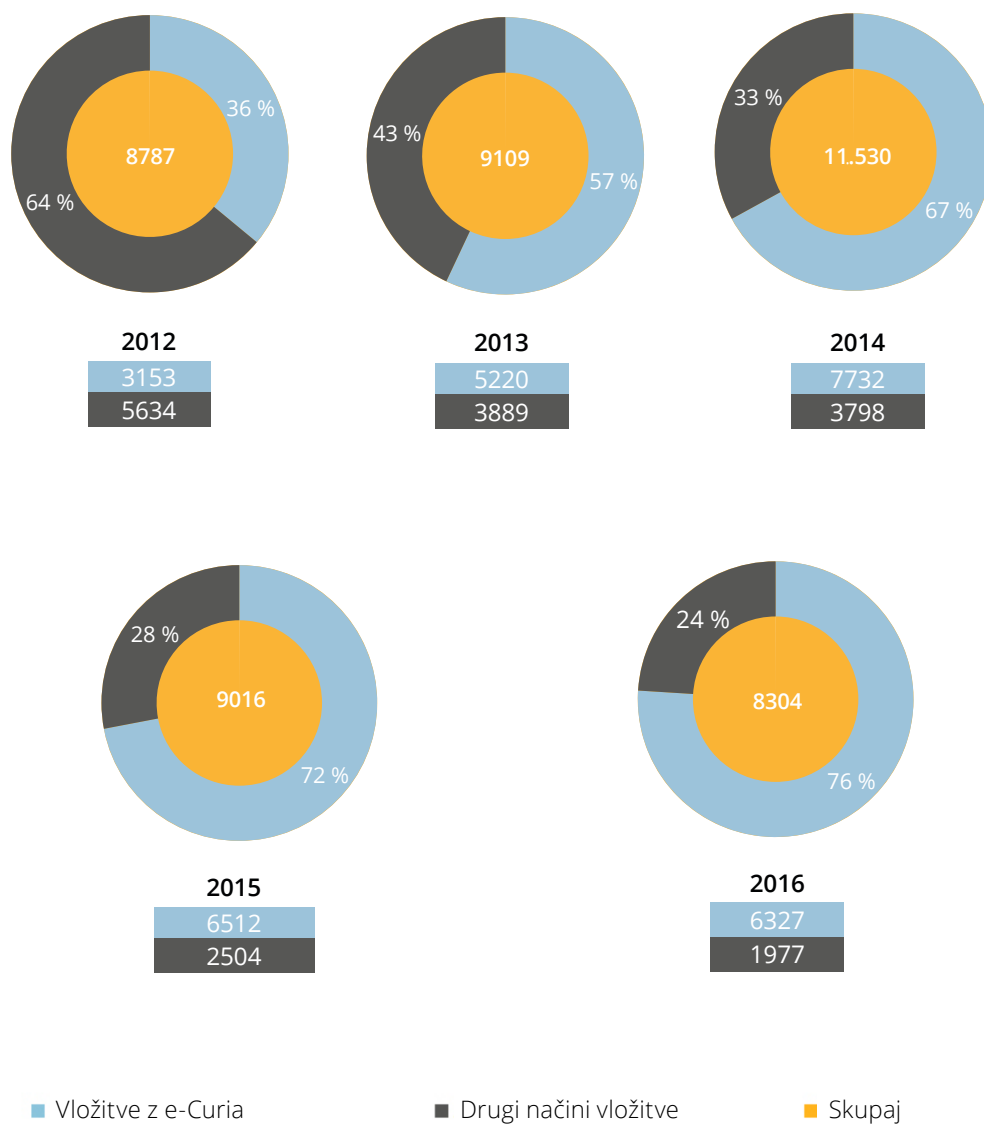
VI. DEJAVNOST SODNEGA TAJNIŠTVA SPLOŠNEGA SODIŠČA

20. DEJAVNOST SODNEGA TAJNIŠTVA SPLOŠNEGA SODIŠČA (2015–2016)

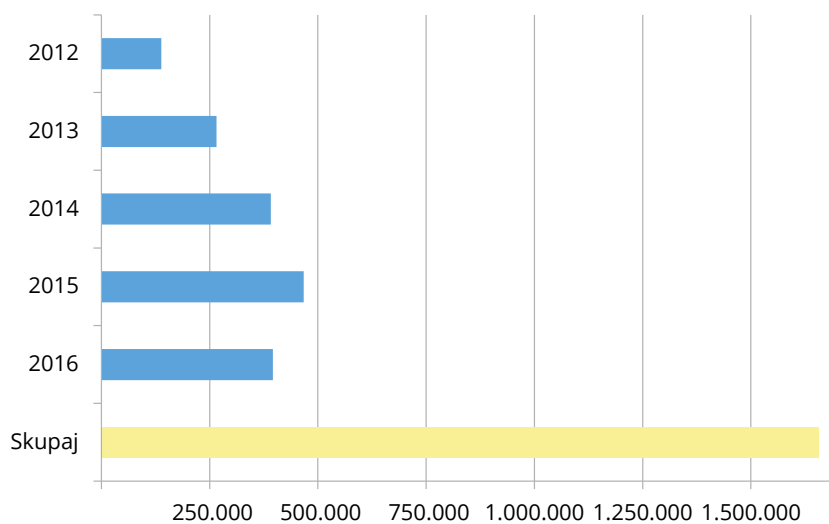
Način intervencije	2015	2016
Število listin, vpisanih v vpisnik sodnega tajništva ¹	46.432	49.773
Število začetnih vlog ²	831	835
Število zadev s področja javnih uslužbencev, prenesenih na Splošno sodišče ³	–	139
Odstotek dopolnitev začetnih vlog ⁴	42,50 %	38,20 %
Število vlog (razen tožb)	4484	3879
Število predlogov za intervencijo	194	160
Število predlogov za zaupno obravnavo (podatki, vsebovani v vlogah) ⁵	144	163
Predlogi sklepov, ki jih pripravi sodno tajništvo ⁶ (očitna nedopustnost pred vročitvijo, prekinitev/nadaljevanje, združitve zadev, pridržanje odločanja o ugovoru nedopustnosti za končno odločbo, intervencija, ki se ji ne oporeka, izbris, ustavitev postopka v zadevah intelektualne lastnine, ponovno odprtje ustnega postopka in dopolnitev)	521	241
Število sej senatov (s pomočjo sodnega tajništva)	303	321
Število zapisnikov obravnave in razglasitve sodb	873	637

- 1 | To število je pokazatelj obsega dela službe, saj je treba vsako prejeto ali poslano listino vpisati v vpisnik. Število v vpisnik vpisanih procesnih aktov je treba presojati ob upoštevanju vrste postopkov, ki jih vodi sodišče. Ker je v okviru direktnih tožb število strank v sporu omejeno (tožeča stranka, tožena stranka in, odvisno od primera, intervenientka(-e)), se vročitve opravijo le tem strankam.
- 2 | Vsaka vložena vloga (tudi tožba) mora biti vpisana v vpisnik, vložena v spis, po potrebi dopolnjena, posredovana kabinetom sodnikov s spremnim listom, ki je včasih podrobneje opredeljen, nato po potrebi prevedena in vročena strankam.
- 3 | 1. september 2016.
- 4 | Kadar začetna vloga (to velja tudi za vse druge vloge) ne izpolnjuje določenih zahtev, sodno tajništvo pozove, naj se dopolni, kot to določajo postopkovna pravila.
- 5 | Število prošenj za zaupno obravnavo ne vpliva na število podatkov, vsebovanih v eni ali več vlogah, za katere se prosi za zaupno obravnavo.
- 6 | Od 1. julija 2015, ko je začel veljati nov poslovnik Splošnega sodišča, se nekatere odločitve, ki so bile prej sprejete v obliki sklepa (prekinitev/nadaljevanje, združitve zadev, intervencija brez zaupnosti države članice ali institucije), sprejmejo v obliki odločbe, ki se jo vložijo v spis zadeve.

21. NAČINI VLOŽITVE PROCESNIH AKTOV NA SPLOŠNEM SODIŠČU

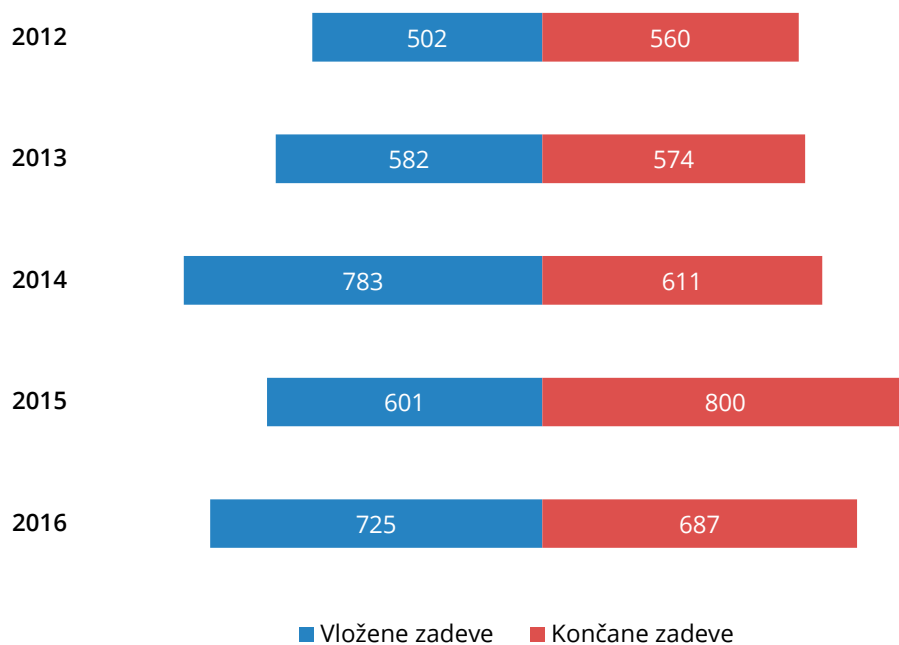

22. ŠTEVILO STRANI, VLOŽENIH Z E-CURIA (2012–2016)

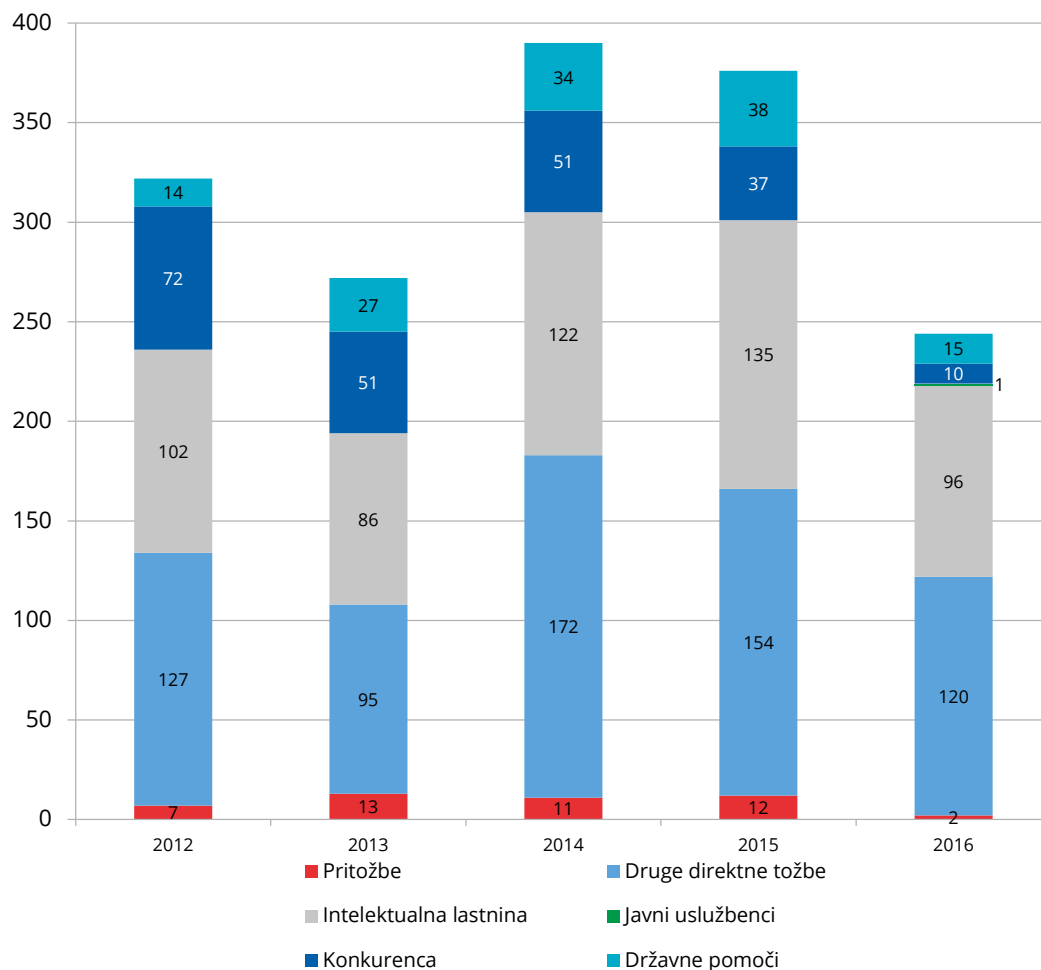

	2012	2013	2014	2015	2016	Skupaj
Število strani, vloženi z e-Curia	138.182	266.048	390.892	466.875	396.072	1.658.069

23. OBVESTILA V URADNEM LISTU EVROPSKE UNIJE (2012–2016)

24. ŠTEVILO ZADEV, V KATERIH JE BILA OPRAVLJENA OBRAVNAVA (2012–2016)

	2012	2013	2014	2015	2016
Skupaj	322	272	390	376	244

E | SESTAVA SPLOŠNEGA SODIŠČA

(Protokolarni vrstni red 31. decembra 2016)

Prva vrsta, od leve proti desni:

sodnik A. Dittrich, sodnica I. Labucka, predsednik senata A. M. Collins, predsednik senata G. Berardis, predsednik senata H. Kanninen, predsednik senata M. Prek, podpredsednik Splošnega sodišča M. Van der Woude, predsednik Splošnega sodišča M. Jaeger, predsednica senata I. Pelikánová, predsednik senata S. Frimodt Nielsen, predsednik senata D. Gratsias, predsednica senata V. Tomljenović, predsednik senata S. Gervasoni, sodnika S. Pappasavvas in J. Schwarcz

Druga vrsta, od leve proti desni:

sodnica A. Marcoulli, sodniki Z. Csehi, D. Spielmann, C. Iliopoulos, L. Madise, V. Kreuztitz in E. Buttigieg, sodnica M. Kancheva, sodniki E. Bieliūnas, I. Ulloa Rubio, I. S. Forrester, L. Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín in V. Valančius, sodnica N. Poltorak, sodnik P. G. Xuereb

Tretja vrsta, od leve proti desni:

sodnika A. Kornezov in J. Passer, sodnica O. Spineanu-Matei, sodniki J. Svenningsen, P. Nihoul in R. Barents, sodnica I. Reine, sodniki F. Schalin, E. Perillo, R. da Silva Passos, B. Berke, U. Öberg, sodnici M. J. Costeira in K. Kowalik-Bańczyk, sodni tajnik E. Coulon

1. SPREMEMBE V SESTAVI SPLOŠNEGA SODIŠČA LETA 2016

SLAVNOSTNA SEJA 13. APRILA 2016

V okviru izvedbe reforme sodne sestave institucije, ki določa zlasti povečanje števila sodnikov Splošnega sodišča,¹ so predstavniki vlad držav članic Evropske unije z odločbo z dne 23. marca 2016 za obdobje od 3. aprila 2016 do 31. avgusta 2016 za sodnike oz. sodnici Splošnega sodišča imenovali Z. Csehija, C. Iliopoulou, A. Marcoulli, N. Póltorak in D. Spielmann ter za obdobje od 3. aprila 2016 do 31. avgusta 2019 L. Calva-Sotela Ibáñeza-Martína in V. Valančiusa.

Na Sodišču je bila 13. aprila 2016 slavnostna seja ob prisegi in nastopu funkcije sedmih novih sodnikov oz. sodnic Splošnega sodišča.

SLAVNOSTNA SEJA 8. JUNIJA 2016

V okviru izvedbe reforme sodne sestave institucije so predstavniki vlad držav članic Evropske unije z odločbo z dne 24. maja 2016 za obdobje od 29. maja 2016 do 31. avgusta 2019 za sodnico oz. sodnika Splošnega sodišča imenovali I. Reine, F. Schalina in P. G. Xuereba.

Na Sodišču je bila 8. junija 2016 slavnostna seja ob prisegi in nastopu funkcije teh treh novih sodnikov oz. sodnice Splošnega sodišča.

SLAVNOSTNA SEJA 19. SEPTEMBRA 2016

Predstavniki vlad držav članic Evropske unije so z odločbo z dne 23. marca 2016 za obdobje od 1. septembra 2016 do 31. avgusta 2022 za sodnico oz. sodnika Splošnega sodišča imenovali K. Kowalik-Bańczyk in P. Nihoula za nadomestitev I. Wiszniewske-Białecka in F. Dehoussa.

Predstavniki vlad držav članic Evropske unije so z odločbo z dne 7. septembra 2016 v okviru delne zamenjave sodnikov Splošnega sodišča za obdobje od 16. septembra 2016 do 31. avgusta 2022 za sodnika oz. sodnico Splošnega sodišča imenovali B. Berkeja, R. da Silvo Passosa in O. Spineanu-Matei za nadomestitev O. Czúcza, M. E. Martins de Nazaré Ribeiro in A. Popescuja.

Poleg tega so v okviru izvedbe reforme sodne sestave institucije predstavniki vlad držav članic Evropske unije z odločbo z dne 7. septembra 2016 za sodnike oz. za sodnico Splošnega sodišča imenovali: za obdobje od 16. septembra 2016 do 31. avgusta 2019 J. M. Passerja, za obdobje od 16. septembra 2016 do 31. avgusta 2022 M. J. Costeiro, za obdobje od 16. septembra 2016 do 31. avgusta 2019 A. Kornezova in E. Perilla ter za obdobje od 1. septembra 2016 do 31. avgusta 2022 R. Barentsa in J. Svenningsena.

Predstavniki vlad držav članic Evropske unije so z odločbo z dne 7. septembra 2016 zaradi prenehanja funkcije C. Wetterja za sodnika Splošnega sodišča za obdobje od 19. septembra 2016 do 31. avgusta 2019 imenovali U. C. Öberga.

1| Uredba (EU, Euratom) 2015/2422 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2015 o spremembi Protokola št. 3 o Statutu Sodišča Evropske unije (UL 2015, L 341, str. 14).

Nazadnje, predstavniki vlad držav članic Evropske unije so z odločbami z dne 16. septembra 2015, 23. marca 2016, 24. maja 2016 in 7. septembra 2016 za obdobje od 1. septembra 2016 do 31. avgusta 2022 obnovili mandat teh sodnikov oz. sodnice Splošnega sodišča: M. Jaegerja, M. van der Woudeja, S. Frimodta Nielsena, H. Kanninena, D. Gratsiasa, S. Papasavvasa, J. Schwarcza, V. Kreuzschitza, L. Madisa, C. Iliopoulou, D. Spielmanna, Z. Csehija in A. Marcoulli.

Na Sodišču je bila 19. septembra 2016 slavnostna seja ob delni zamenjavi sodnikov Splošnega sodišča ter prisegi in nastopu funkcije dvanajstih novih sodnikov oz. sodnic Splošnega sodišča.

2. PROTOKOLARNI VRSTNI RED

OD 1. JANUARJA 2016 DO 13. APRILA 2016

M. JAEGER, predsednik Splošnega sodišča

H. KANNINEN, podpredsednik

E. MARTINS RIBEIRO, predsednica senata

S. PAPASAVVAS, predsednik senata

M. PREK, predsednik senata

A. DITTRICH, predsednik senata

S. FRIMODT NIELSEN, predsednik senata

M. van der WOUDE, predsednik senata

D. GRATSIAS, predsednik senata

G. BERARDIS, predsednik senata

F. DEHOUSSE, sodnik

O. CZÚCZ, sodnik

I. WISZNIEWSKA- BIAŁECKA, sodnica

I. PELIKÁNOVÁ, sodnica

I. LABUCKA, sodnica

J. SCHWARCZ, sodnik

A. POPESCU, sodnik

M. KANCHEVA, sodnica

E. BUTTIGIEG, sodnik

C. WETTER, sodnik

V. TOMLJENOVIĆ, sodnica

E. BIELIŪNAS, sodnik

V. KREUSCHITZ, sodnik

A. M. COLLINS, sodnik

I. ULLOA RUBIO, sodnik

S. GERVASONI, sodnik

L. MADISE, sodnik

I. S. FORRESTER, sodnik

E. COULON, sodni tajnik

OD 13. APRILA 2016 DO 8. JUNIJA 2016

M. JAEGER, predsednik
H. KANNINEN, podpredsednik
M. E. MARTINS RIBEIRO, predsednica senata
S. PAPASAVVAS, predsednik senata
M. PREK, predsednik senata
A. DITTRICH, predsednik senata
S. FRIMODT NIELSEN, predsednik senata
M. van der WOUDE, predsednik senata
D. GRATSIAS, predsednik senata
G. BERARDIS, predsednik senata
F. DEHOUSSE, sodnik
O. CZÚCZ, sodnik
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, sodnica
I. PELIKÁNOVÁ, sodnica
I. LABUCKA, sodnica
J. SCHWARCZ, sodnik
A. POPESCU, sodnik
M. KANCHEVA, sodnica
E. BUTTIGIEG, sodnik
C. WETTER, sodnik
V. TOMLJENOVIĆ, sodnica
E. BIELIŪNAS, sodnik
V. KREUSCHITZ, sodnik
A. M. COLLINS, sodnik
I. ULLOA RUBIO, sodnik
S. GERVASONI, sodnik
L. MADISE, sodnik
I. S. FORRESTER, sodnik
C. ILIOPOULOS, sodnik
L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN, sodnik
D. SPIELMANN, sodnik
V. VALANČIUS, sodnik
Z. CSEHI, sodnik
N. PÓŁTORAK, sodnica
A. MARCOULLI, sodnica

E. COULON, sodni tajnik

OD 8. JUNIJA 2016 DO 19. SEPTEMBRA 2016

M. JAEGER, predsednik
H. KANNINEN, podpredsednik
M. E. MARTINS RIBEIRO, predsednica senata
S. PAPASAVVAS, predsednik senata
M. PREK, predsednik senata
A. DITTRICH, predsednik senata
S. FRIMODT NIELSEN, predsednik senata
M. van der WOUDE, predsednik senata
D. GRATSIAS, predsednik senata
G. BERARDIS, predsednik senata
F. DEHOUSSE, sodnik
O. CZÚCZ, sodnik
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, sodnica
I. PELIKÁNOVÁ, sodnica
I. LABUCKA, sodnica
J. SCHWARCZ, sodnik
A. POPESCU, sodnik
M. KANCHEVA, sodnica
E. BUTTIGIEG, sodnik
C. WETTER, sodnik
V. TOMLJENOVIĆ, sodnica
E. BIELIŪNAS, sodnik
V. KREUSCHITZ, sodnik
A. M. COLLINS, sodnik
I. ULLOA RUBIO, sodnik
S. GERVASONI, sodnik
L. MADISE, sodnik
I. S. FORRESTER, sodnik
C. ILIOPOULOS, sodnik
L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN, sodnik
D. SPIELMANN, sodnik
V. VALANČIUS, sodnik
Z. CSEHI, sodnik
N. PÓŁTORAK, sodnica
A. MARCOULLI, sodnica
P. G. XUEREB, sodnik
F. SCHALIN, sodnik
I. REINE, sodnica

E. COULON, sodni tajnik

OD 21. SEPTEMBRA 2016 DO 31. DECEMBRA 2016

M. JAEGER, predsednik
M. van der WOUDE, podpredsednik
I. PELIKÁNOVÁ, predsednica senata
M. PREK, predsednik senata
S. FRIMODT NIELSEN, predsednik senata
H. KANNINEN, predsednik senata
D. GRATSIAS, predsednik senata
G. BERARDIS, predsednik senata
V. TOMLJENOVÍČ, predsednica senata
A. M. COLLINS, predsednik senata
S. GERVASONI, predsednik senata
I. LABUCKA, sodnica
S. PAPASAVVAS, sodnik
A. DITTRICH, sodnik
J. SCHWARCZ, sodnik
M. KANCHEVA, sodnica
E. BUTTIGIEG, sodnik
E. BIELIŪNAS, sodnik
V. KREUSCHITZ, sodnik
I. ULLOA RUBIO, sodnik
L. MADISE, sodnik
I. S. FORRESTER, sodnik
C. ILIOPOULOS, sodnik
L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN, sodnik
D. SPIELMANN, sodnik
V. VALANČIUS, sodnik
Z. CSEHI, sodnik
N. PÓŁTORAK, sodnica
A. MARCOULLI, sodnica
P. G. XUEREB, sodnik
F. SCHALIN, sodnik
I. REINE, sodnica
E. PERILLO, sodnik
R. BARENTS, sodnik
R. da SILVA PASSOS, sodnik
P. NIHOUL, sodnik
B. BERKE, sodnik
J. SVENNINGSEN, sodnik
U. ÖBERG, sodnik
O. SPINEANU-MATEI, sodnica
M. J. COSTEIRA, sodnica
J. PASSER, sodnik
K. KOWALIK-BAŃCZYK, sodnica
A. KORNEZOV, sodnik

E. COULON, sodni tajnik

3. NEKDANJI ČLANI SPLOŠNEGA SODIŠČA

(po nastopu funkcije)

SODNIKI

Donal Patrick Michael BARRINGTON (1989–1996)
Antonio SAGGIO (1989–1998), predsednik (1995–1998)
David Alexander Ogilvy EDWARD (1989–1992)
Heinrich KIRSCHNER (1989–1997)
Christos YERARIS (1989–1992)
Romain Alphonse SCHINTGEN (1989–1996)
Cornelis Paulus BRIËT (1989–1998)
José Luis da CRUZ VILAÇA (1989–1995), predsednik (1989–1995)
Bo VESTERDORF (1989–2007), predsednik (1998–2007)
Rafael GARCÍA-VALDECASAS Y FERNÁNDEZ (1989–2007)
Jacques BIANCARELLI (1989–1995)
Koen LENAERTS (1989–2003)
Christopher William BELLAMY (1992–1999)
Andreas KALOGEROPOULOS (1992–1998)
Virpi TIILI (1995–2009)
Pernilla LINDH (1995–2006)
Josef AZIZI (1995–2013)
André POTOCKI (1995–2001)
Rui Manuel GENS de MOURA RAMOS (1995–2003)
John D. COOKE (1996–2008)
Jörg PIRRUNG (1997–2007)
Paolo MENGOZZI (1998–2006)
Arjen W. H. MEIJ (1998–2010)
Mihail VILARAS (1998–2010)
Nicholas James FORWOOD (1999–2015)
Hubert LEGAL (2001–2007)
Maria Eugénia MARTINS de NAZARÉ RIBEIRO (2003–2016)
Franklin DEHOUSSE (2003–2016)
Ena CREMONA (2004–2012)
Ottó CZÚCZ (2004–2016)
Irena WISZNIEWSKA-BIAŁECKA (2004–2016)
Daniel ŠVÁBY (2004–2009)
Vilenas VADAPALAS (2004–2013)
Küllike JÜRIMÄE (2004–2013)
Verica TRSTENJAK (2004–2006)
Enzo MOAVERO MILANESI (2006–2011)
Nils WAHL (2006–2012)
Teodor TCHIPEV (2007–2010)
Valeriu M. CIUCĂ (2007–2010)
Santiago SOLDEVILA FRAGOSO (2007–2013)
Laurent TRUCHOT (2007–2013)
Kevin O'HIGGINS (2008–2013)
Andrei POPESCU (2010–2016)
Carl WETTER (2013–2016)

PRESEDNIKI

José Luís da CRUZ VILAÇA (1989–1995)

Antonio SAGGIO (1995–1998)

Bo VESTERDORF (1998–2007)

SODNI TAJNIK

Hans JUNG (1989–2005)

POGLAVJE III

SODIŠČE ZA USLUŽBENCE

A | DEJAVNOST SODIŠČA ZA USLUŽBENCE LETA 2016

Sean VAN RAEPENBUSCH, predsednik

Leto 2016 je zadnje leto obstoja Sodišča za uslužbence Evropske unije. To je prenehalo delovati 1. septembra tega leta ob vnovičnem prenosu pristojnosti za odločanje na prvi stopnji o sporih med Unijo in njenimi uradniki ali uslužbenci na Splošno sodišče Evropske unije¹ tega dne. Ob tem prenosu pristojnosti je bilo 1. septembra 2016 ustvarjenih sedem novih delovnih mest sodnikov na Splošnem sodišču, pri čemer ta prenos spada v okvir reforme pravosodnega sistema Unije, s katerim se namerava v prihodnosti podvojiti število sodnikov navedenega sodišča².

Leto 2016 sta aprila zaznamovala tudi odhod in nadomestitev dveh sodnikov, katerih mandata sta potekla oktobra 2014 in septembra 2015.

Iz sodnih statistik Sodišča za uslužbence za leto 2016, torej od 1. januarja do 31. avgusta 2016, je razvidno, da je bilo končanih 169 zadev v primerjavi s 152 zadevami v celotnem letu 2015 in tudi v letu 2014. Število tako končanih zadev v prvih osmih mesecih leta 2016 je drugi najboljši količinski rezultat sodišča za tistim, ki je bil dosežen v celotnem letu 2013 (184). Nanaša se predvsem na številne zadeve v zvezi s prenosom prej pridobljenih pokojninskih pravic v pokojninski sistem Evropske unije, katerih obravnavanje je bilo prekinjeno do izdaje odločb Splošnega sodišča na začetku tega leta.

Poleg tega je število nerešenih zadev 31. avgusta 2016 znašalo 139 v primerjavi z 231 31. decembra 2015 in 216 leta 2014. Teh 139 zadev je bilo 1. septembra 2016 prenesenih na Splošno sodišče. Obravnavanje 46 od teh zadev je ostalo prekinjeno do izdaje odločb v še nerešenih zadevah pred Splošnim sodiščem, pri čemer se jih večina nanaša na izvajanje reforme Kadrovskih predpisov za uradnike Evropske unije (v nadaljevanju: Kadrovski predpisi) in Pogojev za zaposlitev drugih uslužbencev Evropske unije (v nadaljevanju: PZDU) iz leta 2013³. Poudariti je treba, da je bilo leta 2005 ob ustanovitvi Sodišča za uslužbence 269 zadev v zvezi z javnimi uslužbenci pred Sodiščem prve stopnje nerešenih.

Povprečno trajanje postopka, kar ne vključuje morebitnih prekinitev, pa se je z 12,1 meseca leta 2015 skrajšalo na 10 mesecev leta 2016. Opozoriti je treba, da je leta 2013 to trajanje znašalo 14,7 meseca.

V obravnavanem obdobju je predsednik Sodišča za uslužbence sprejel dve začasni odredbi, tako kot leta 2015, kar kaže na potrditev dolgoročnega zmanjševanja števila predlogov za izdajo začasnih ukrepov v sporih s področja javnih uslužbencev.

Nazadnje, osem zadev se je končalo z mirno rešitvijo spora na podlagi Poslovnika v primerjavi s štirinajstimi zadevami v prejšnjem letu. Gre sicer za očitno zmanjšanje števila, toda število poskusov mirnega reševanja sporov se je povzpelo na 18, kar je največ do zdaj.

V nadaljevanju bodo opisane najpomembnejše odločbe Sodišča za uslužbence.

1| Uredba (EU, Euratom) 2016/1192 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2016 o prenosu pristojnosti za odločanje o sporih med Evropsko unijo in njenimi uslužbenci na prvi stopnji na Splošno sodišče (UL 2016, L 200, str. 137).

2| Uredba (EU, Euratom) 2015/2422 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2015 o spremembi Protokola št. 3 o Statutu Sodišča Evropske unije (UL 2015, L 341, str. 14).

3| Uredba (EU, EURATOM) št. 1023/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 o spremembi Kadrovskih predpisov za uradnike Evropske unije in Pogojev za zaposlitev drugih uslužbencev Evropske unije (UL 2013, L 287, str. 15).

B | SODNA PRAKSA SODIŠČA ZA USLUŽBENCE LETA 2016

I. POSTOPKOVNA VPRAŠANJA

1. PREDHODNI POSTOPEK

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 25. maja 2016, **GW/Komisija** (F-111/15, [EU:F:2016:122](#)), opozorilo, da je ob upoštevanju samega cilja predhodnega postopka, ki je upravi omogočiti, da znova preuči svojo odločitev, ta postopek prilagodljiv, tako da je lahko uprava v sistemu pravnih sredstev iz členov 90 in 91 Kadrovskih predpisov za uradnike Evropske unije (v nadaljevanju: Kadrovski predpisi) ob zavrnitvi pritožbe prisiljena spremeniti obrazložitev, na podlagi katere je sprejela izpodbijani akt. Kljub temu se dejansko preučuje zakonitost prvotnega akta, ki posega v položaj, in to glede na razloge, ki jih vsebuje odločba o zavrnitvi pritožbe. Natančneje, Sodišče za uslužbence je razsodilo, da ko urad za obračun skupnega sistema zdravstvenega zavarovanja (v nadaljevanju: SSZZ) na podlagi negativnega in prekratkega mnenja uradnega zdravnika zavrne povračilo nekaterih stroškov zdravljenja ter ko zadevna oseba vloži pritožbo, lahko uprava, zato da odgovori na to pritožbo, v predhodnem postopku navede natančnejše razloge. Ti posebni razlogi v zvezi s posamičnim primerom, ki se sporočijo pred vložitvijo pravnega sredstva, naj bi sovpadali z odločitvijo o zavrnitvi, zato jih je treba šteti za informacije, ki se upoštevajo pri presoji zakonitosti te odločitve.

2. AKT, KI POSEGA V POLOŽAJ

V zadevi **Zink/Komisija** (sodba z dne 11. aprila 2016, F-77/15, [EU:F:2016:74](#), zoper katero je bila vložena pritožba) je imelo Sodišče za uslužbence priložnost opozoriti na sodno prakso, v skladu s katero začnejo s posredovanjem plačilnega lista uradniku teči roki za vložitev pritožbe in tožbe zoper upravno odločbo le, kadar sta na tem listu jasno razvidna obstoj in obseg te odločbe. Sodišče za uslužbence je v tej zadevi kljub temu štelo, da zadevni uradnik ni bil prikrajšan za dodatek zaradi upravne odločbe, temveč zaradi vsebinske napake, ki je bila v obravnavanem primeru računalniška. V teh okoliščinah je bilo razsojeno, da plačilni listi, na katerih ni bilo spornega dodatka, ne odražajo nobene odločbe uprave, ne spreminjajo pravnega položaja zadevnega uradnika in ne določajo dokončno stališča Evropske komisije. Zato na podlagi teh listov ne more začeti teči rok iz Kadrovskih predpisov za vložitev pritožbe.

3. NEPRISTOJNOST AVTORJA AKTA, KI POSEGA V POLOŽAJ

V zadevi **Opreana/Komisija** (sodba z dne 19. julija 2016, F-67/15, [EU:F:2016:153](#)) je tožeča stranka predlagala, naj se njena pogodba podaljša, in edini upošteveni akt, vložen v spis, je bil nikalni odgovor vodje skupine v kadrovski službi generalnega direktorata Komisije za zdravje in potrošnike. Ker ta vodja skupine ni imel pooblastil za to, da deluje kot organ za sklepanje pogodb (v nadaljevanju: OSPZ), in ker ni nič konkretnega kazalo na to, da je ta organ dejansko sprejel odločbo o nepodaljšanju pogodbe, je Sodišče za uslužbence ugotovilo, da ta vodja skupine ni bil pristojen za sprejetje sporne odločbe. V teh okoliščinah je bilo razsojeno, da odločbe o nepodaljšanju, ki pomeni akt, ki posega v položaj in ki je ločen od zadevne pogodbe ter zoper katerega je mogoče vložiti tožbo, ni sprejel pristojni organ.

4. ROKI ZA TOŽBO

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 25. januarja 2016, **Darchy/Komisija** (F-47/15, [EU:F:2016:3](#)), opozorilo, da sta roka za vložitev pritožbe in tožbe namenjena zagotavljanju pravne varnosti v institucijah Unije, ki je nujna za njihovo dobro delovanje, tako da se prepreči časovno neomejeno izpodbijanje aktov Unije, ki imajo pravne učinke. Zato Sodišče za uslužbence, kot odgovor na zahtevo za ponovni preizkus, ki jo po izteku teh rokov vloži zadevni uradnik, ni priznalo, da lahko zadnjenavedeni pridobi retroaktivno izplačilo dodatkov, ki so bili pred tem zavrženi, ker bi to lahko povzročilo hudo pravno negotovost, pri čemer bi obstajalo tveganje za kopičenje dolga institucij do njihovih uradnikov.

5. STROŠKI

Sodišče za uslužbence je v sklepu z dne 17. marca 2016 (**Grazyte/Komisija**, F-76/11 DEP, [EU:F:2016:67](#)) ob upoštevanju člena 6(1), prvi pododstavek, PEU razsodilo, da je treba predpise, ki so manj zavezujoči kot Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, razlagati, kolikor je mogoče, tako da se lahko uporabljajo v skladu z Listino, pa tudi, da je treba Poslovnik razlagati v skladu s členom 47 Listine, ki zagotavlja pravico do učinkovitega pravnega sredstva. Natančneje, ob upoštevanju člena 52(3) Listine je Sodišče za uslužbence opozorilo, da lahko v skladu s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice naložitev znatnega finančnega bremena, celo po koncu postopka, pomeni omejitev pravice dostopa do sodišča. Tako je v skladu s sodno prakso zadnjenavedenega razsodilo, da je treba višino stroškov presojeti z vidika posebnih okoliščin obravnavane zadeve, vključno s plačilno sposobnostjo tožeče stranke. Poleg tega je Sodišče za uslužbence, prav tako ob upoštevanju sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice, poudarilo, da pravica do poštenega sojenja zadeva najprej sodišča prve stopnje in da je treba zato upoštevati tudi to, da je imela tožeča stranka v postopku v glavni stvari dostop do prvostopenjskega sodišča.

Poleg tega je Sodišče za uslužbence v tem sklepu z dne 17. marca 2016 (**Grazyte/Komisija**, F-76/11 DEP, [EU:F:2016:67](#)) ugotovilo, da iz člena 80 Uredbe (EU, EURATOM) št. 966/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 1605/2002 (UL 2012, L 298, str. 1) in iz člena 91 Delegirane uredbe Komisije (EU) št. 1268/2012 z dne 29. oktobra 2012 o pravilih uporabe Uredbe [št. 966/2012] (UL 2012, L 362, str. 1) izhaja, da je obročno odplačevanje dolga ali odpis dolga zgolj možnost, ki je dana instituciji upnici. V tem okviru je štelo, da pravica dostopa do sodišča ne more biti ustrezno ohranjena, če je možnost, da mora stranka ob koncu postopka plačati znatne stroške oziroma da ji tega ni treba storiti, prepuščena prosti presoji nasprotni stranke, in da mora, nasprotno, sodišče v primeru težav določiti stroške glede na okoliščine, kot je plačilna sposobnost zadevne osebe.

6. PRAVNOMOČNOST

Sodišče za uslužbence je s sklepom z dne 7. junija 2016, sprejetim v zadevi **Verile/Komisija** (F-108/12, [EU:F:2016:125](#)), opozorilo, da ima načelo spoštovanja pravnomočnosti v pravnem redu Unije bistven pomen. Za zagotovitev stabilnosti prava in pravnih razmerij ter učinkovitega izvajanja sodne oblasti je namreč pomembno, da sodnih odločb, ki so postale pravnomočne po tem, ko so bila izčrpana vsa razpoložljiva pravna sredstva, ali po tem, ko so se iztekli roki zanje, ni več mogoče izpodbijati. V tej zadevi je Splošno sodišče Evropske unije kot pritožbeno sodišče s sodbo z dne 13. oktobra 2015, **Komisija/Verile in Gjergji** (T-104/14 P, [EU:T:2015:776](#)), vsebinsko prekvalificiralo predmet tožbe, in sicer tako, da ne gre za izpodbijani akt na prvi stopnji, temveč za drugo odločbo. Ta druga odločba pa je bila prav tista, ki je bila predmet tožbe, vpisane pod opravilno številko F-108/12. Ker je sodba T-104/14 P postala pravnomočna in ker so bili po zgoraj navedeni

prekvalifikaciji predmet in stranke v sodbi Splošnega sodišča Evropske unije in v tožbi v zadevi F-108/12 isti, je Sodišče za uslužbence štelo, da je zadnjenavedena tožba postala brezpredmetna in da je treba postopek s to tožbo ustaviti.

II. VSEBINSKA VPRAŠANJA

SPLOŠNI POGOJI VELJAVNOSTI AKTOV IN TEMELJNE PRAVICE

1. OBSEG PREAMBULE

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 2. marca 2016, *Frieberger in Vallin/Komisija* (F-3/15, [EU:F:2016:26](#), zoper katero je bila vložena pritožba), opozorilo, da je namen preambule splošnega akta njegova obrazložitev, tako da se praviloma navedejo, prvič, celotni položaj, ki je privedel do njegovega sprejetja, in drugič, splošni cilji, ki jih želi doseči. Preambula takega akta zato nima pravno zavezujoče veljave in se nanjo ni mogoče sklicevati ne za odstopanje od samih določb zadevnega akta ne *a fortiori* za utemeljitev njihove nezakonitosti.

2. FORMALNA OBRAZLOŽITEV

Sodišče za uslužbence je v zadevi *Frieberger in Vallin/Komisija* (sodba z dne 2. marca 2016, F-3/15, [EU:F:2016:26](#), zoper katero je bila vložena pritožba) štelo, da če organ za imenovanja (v nadaljevanju: OI) meni, da so razlogi iz prvotnega akta hkrati dobro utemeljeni in zadostni za odgovor na očitke v pritožbi, nima razloga, da odstopi od te obrazložitve in jo nadomesti z novo, temveč lahko v tem primeru zavrne pritožbo in v odločbi o zavrnitvi povzame razloge iz prvotnega akta. Poleg tega je Sodišče za uslužbence razsodilo, da v posebnem položaju, v katerem je besedilo pritožb enako, OI ni mogoče čitati, da je njegov odgovor na te pritožbe standard en. Nasprotno, ta pristop je v skladu z načelom dobrega upravljanja in zagotavlja enako obravnavanje pritožnikov.

3. ČASOVNA UPORABA DOLOČB NOVIH KADROVSKIH PREDPISOV

Sodišče za uslužbence je v zadevi *Stips/Komisija* (sodba z dne 19. julija 2016, F-131/15, [EU:F:2016:154](#)) obravnavalo sistem prerazvrstitve, ki ga je Komisija uvedla za začasne uslužbence, ki so zaposleni na podlagi člena 2(d) Pogojev za zaposlitev drugih uslužbencev Evropske unije (v nadaljevanju: PZDU) in ki imajo sklenjeno pogodbo za nedoločen čas. Sodišče za uslužbence je razsodilo, da mora Komisija, če sprejme sklep o prerazvrstitvi začasnega uslužbenca po začetku veljavnosti novih kadrovskih predpisov, to je 1. januarja 2014, tudi če se ta sklep nanaša na prerazvrstitveno obdobje 2013, po analogiji uporabiti določbe teh novih kadrovskih predpisov, zlasti člen 45 in oddelek A, točka 1, Priloge I k tem predpisom, na podlagi katerih je napredovanje uradnikov iz skupine upravnih uslužbencev omejeno na razred AD12, če ti uradniki niso bili predhodno razvrščeni v katero od vrst delovnih mest, ki omogočajo napredovanje v višji razred od tega. V tej zadevi je Sodišče za uslužbence ugotovilo, da je imela tožeča stranka ob začetku veljavnosti novih kadrovskih predpisov, to je 1. januarja 2014, zgolj pričakovano pravico do prerazvrstitve, pri čemer ni imela pridobljene

pravice do te prerazvrstitve, tako da Komisija nikakor ni omajala pravic, ki jih je tožeča stranka pridobila pred tem datumom.

4. PONOVNI PREIZKUS UPRAVNIH AKTOV

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 25. januarja 2016, *Darchy/Komisija* (F-47/15, [EU:F:2016:3](#)), menilo, da mora uprava opraviti ponovni preizkus položaja uradnika in ponovno razmisliti, vsaj za prihodnost, o zavrnitvi, da mu prizna stalno dajatev, kakršen je otroški dodatek, če se ugotovi, da je bila zadevna oseba upravičena zahtevati plačilo navedene dajatve in da je bila torej prejšnja zavrnitev nezakonita, in sicer tudi če je ta zavrnitev postala dokončna z iztekom rokov za pritožbo in tožbo. Načelo pravne varnosti v teh okoliščinah namreč ne bi moglo upravičiti tega, da lahko uprava ohranja nezakonitost. Nasprotno pa uprave ne z dolžnostjo skrbnega ravnanja ne z načelom dobrega upravljanja ni mogoče prisiliti, da odstopi od rokov za vložitev pritožbe in tožbe – ki ju ne more spreminjati, ker sta kogentna – in je ni mogoče prisiliti, da za nazaj ponovno preuči odločbo, ki je postala dokončna. Enako velja za načelo pravne varnosti, ki je podlaga ravno te nemožnosti.

5. SKLICEVANJE NA NAČELA IZ LISTINE EVROPSKE UNIJE O TEMELJNIH PRAVICAH

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 2. marca 2016, *Frieberger in Vallin/Komisija* (F-3/15, [EU:F:2016:26](#)), zoper katero je bila vložena pritožba), poudarilo, da člen 27 Listine o temeljnih pravicah določa, da je treba delavcem na različnih ravneh zagotoviti informacije in možnost posvetovanja v primerih in pod pogoji, določenimi s pravom Unije ter z nacionalnimi zakonodajami in običaji, tako da se za polno učinkovanje tega člena zahteva konkretizacija. Sodišče za uslužbence je zato štelo, da s postopkovnega vidika očitka ni mogoče opreti zgolj na člen 27 Listine.

6. DOLŽNOST LOJALNEGA SODELOVANJA Z NACIONALNIMI SODIŠČI

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 19. julija 2016, *Earlie/Parlament* (F-130/14, [EU:F:2016:156](#)), opozorilo, da se mora vsaka institucija v skladu z dolžnostjo lojalnega sodelovanja z nacionalnimi sodnimi organi odzvati na zahteve za izvršitev sodne odločbe, ki jo je sprejelo nacionalno sodišče, kot je sklep o obveznosti nekdanjega uradnika, da plačuje preživnino svoji bivši ženi. Če je bila zadevna institucija obveščena o tem sklepu, ta dolžnost lojalnega sodelovanja pomeni, da mora institucija, tudi če ta sodna odločba ni naslovljena neposredno nanjo, kot delodajalka uradnika, ki je preživninski zavezanec, spoštovati določbe navedene odločbe, tako da ne ugotovi zahtevi uradnika-zavezanca, ki je v očitnem nasprotju z obveznostmi, ki so mu neposredno naložene z zadevno sodno odločbo. Če torej sklep nacionalnega sodišča nekdanjemu uradniku nalaga, da od svojega delodajalca, to je institucije Unije, zahteva, da od njegove pokojnine zadrži znesek preživnine, ki jo dolguje svoji bivši ženi, in da zadnjenavedeni izplača ta znesek, lahko institucija zavrne zahtevo nekdanjega uradnika, ki nasprotuje določbam tega sklepa in katere namen je ustavitev teh izplačil.

7. PRAVICA DO IZJAVE

Sodišče za uslužbence je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 5. februarja 2016, *GV/ESZD*, (F-137/14, [EU:F:2016:14](#)), najprej opozorilo na sodno prakso, v skladu s katero nespoštovanje pravice do obrambe

s področja Kadrovskih predpisov in še posebej pravice pogodbenega uslužbenca, da poda izjavo glede elementov, ki bi lahko bili uporabljeni v njegovo breme za utemeljitev odločbe, ki posega v njegov položaj, pomeni bistveno kršitev postopka, o kateri lahko sodišče odloča po uradni dolžnosti. V tej zadevi je Sodišče za uslužbence navedlo, da je ESZD odpovedala delovno razmerje uslužbencu, ne da bi mu dala možnost izjave, čeprav bi lahko razmeroma brez težav izpolnila obveznosti, ki izhajajo iz načela dobrega upravljanja, tako da zadevno osebo pisno obvesti o razlogih, iz katerih jo namerava odpustiti, in ji da možnost, da v zvezi s tem v razumnem roku pisno in/ali ustno zavzame stališče. V tem okviru je bilo razsojeno, da se ESZD ne more sklicevati na notranje položaje, povezane z njeno upravo – kot so težave pri odločanju, vključno z odporom nekaterih njihovih služb – za utemeljitev neizpolnjevanja obveznosti iz predpisov primarnega prava Unije.

V drugi zadevi, v kateri pogodba začasnega uslužbenca za določen čas ni bila podaljšana, čeprav zadevni osebi ni bilo omogočeno, da pred sprejetjem te odločbe učinkovito izrazi svoje stališče (sodba z dne 19. julija 2016, F-67/15, *Opreana/Komisija*, [EU:F:2016:153](#)), je Sodišče za uslužbence štelo, da edina trditev, ki jo je tožena stranka podala v zvezi s tem, in sicer, da odgovor tožeči stranki dokazuje, da je bila zadnjenavedena „predhodno“ obveščena o tej odločbi, glede na to, da je bila uporabljena besedna zveza „kot sem vam že povedal“, ni prepričljiva. Tožena stranka, ki je bila o tem vprašana na obravnavi, namreč ni natančno navedla trenutka, kraja in podrobnosti te domnevno predhodne informacije.

8. PRAVICA DO DOBREGA UPRAVLJANJA

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 19. julija 2016, *Stips/Komisija* (F-131/15, [EU:F:2016:154](#)), ki se je nanašala na sistem prerazvrstitve, ki ga je Komisija uvedla za začasne uslužbence, ki so zaposleni na podlagi člena 2(d) PZDU in ki imajo sklenjeno pogodbo za nedoločen čas, razsodilo, da je Komisija s tem, da je odločbo o tem, da tožeče stranke ne prerazvrsti v razred AD13 v okviru prerazvrstitvenega obdobja 2013, sprejela šele 21. januarja 2015, to je več kot eno leto po koncu obdobja, ne da bi sprejela ukrepe za to, da se to obdobje, če je mogoče, konča pred 31. decembrom 2013, kršila pravico do dobrega upravljanja in zlasti pravico svojih uslužbencev do enakega obravnavanja. Sodišče za uslužbence je navedlo, da če Komisija ne bi odlašala z organizacijo prerazvrstitvenega obdobja 2013 in če bi storila vse za to, da se z zahtevano skrbnostjo opravi primerjava uspešnosti nekaterih začasnih uslužbencev, zaposlenih za nedoločen čas, ki so bili upravičeni do prerazvrstitve v tem letu 2013, bi lahko sprejela seznam začasnih uslužbencev, prerazvrščenih v okviru prerazvrstitvenega obdobja 2013, pred 1. januarjem 2014, začetkom veljavnosti novega člena 45 Kadrovskih predpisov in oddelka A, točka 1, Priloge k tem predpisom, na podlagi katerih je napredovanje uradnikov od tedaj omejeno na razred AD12, če ti uradniki niso bili predhodno razvrščeni v katero od vrst delovnih mest, ki omogočajo napredovanje v višji razred od tega, med katerimi je tožeča stranka. V tej zadevi je Sodišče za uslužbence tudi razsodilo, da se Komisija ne more sklicevati na pravilo, v skladu s katerim mora biti varstvo pravic in interesov uradnikov vedno omejeno s spoštovanjem veljavnih predpisov, ker bi bila posledica priznanja te trditve v obravnavani zadevi ta, da bi uprava lahko samovoljno odlašala z organizacijo in končanjem prerazvrstitvenega obdobja ter imela korist od preteka časa za to, da bi uporabila nove določbe na področju prerazvrstitve, ki so za zadevne osebe manj ugodne.

V zadevi *Bulté in Krempa/Komisija* (sodba z dne 5. februarja 2016, F-96/14, [EU:F:2016:10](#)), ki se je nanašala na odločbo Komisije o spremembi – z retroaktivnim učinkom – pokojnin, ki sta jih tožeči stranki prejemale kot preživela vzdrževana družinska člana umrlega nekdanjega uradnika, in o zagotovitvi vračila neupravičeno izplačanih zneskov, je Sodišče za uslužbence ugotovilo, da pogoj v zvezi z očitno nepravilnostjo spornih izplačil, ki se v skladu s členom 85 Kadrovskih predpisov zahteva za povrnitev neupravičeno izplačanih zneskov, ni izpolnjen. Sodišče za uslužbence je med drugim štelo, da so bile napake, ki jih je storila Komisija, tako obsežne, da je bil njihov izvor lahko le v kršitvi njene obveznosti, da pazljivo preuči spis tožečih strank, kot se zahteva z načelom dobrega upravljanja.

9. DOLŽNOST SKRBNEGA RAVNANJA

Sodišče za uslužbence je v zvezi s tožbo (sodba z dne 19. julija 2016, F-67/15, *Opreana/Komisija*, [EU:F:2016:153](#)), ki se je nanašala na nepodaljšanje pogodbe začasne uslužbenke za določen čas, potem ko je ta vložila prošnjo za podaljšanje svoje pogodbe, pri čemer je tožena stranka vedela za njeno nosečnost, ugotovilo, da je tožena stranka očitno kršila dolžnost skrbnega ravnanja, ker interesi tožeče stranke sploh niso bili upoštevani. Iz spisa ni bilo razvidno, da bi tožena stranka dala tožeči stranki možnost izjave ali da bi jo pozvala k predložitvi stališč v zvezi z njenim interesom, da obdrži zaposlitev. Poleg tega je tožena stranka ni obvestila o skorajšnji objavi razpisa za njeno delovno mesto, in je njeno prošnjo za podaljšanje pogodbe obravnavalo hitro ali celo prenegljuje. Upoštevala ni niti interesa tožeče stranke in njenega negotovega položaja glede na njeno nosečnost in bližajoči se porod, zaradi česar ji je bilo za nekaj časa onemogočeno, da aktivno išče novo zaposlitev in se ponovno vključi na trg dela.

10. PRAVICA URADNIKA ALI USLUŽBENCA DO DOSTOPA DO SPISA, KI SE NANJ NANAŠA

V zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 12. maja 2016, *FS/EESO* (F-102/15, [EU:F:2016:117](#)), je predsednik EESO nekdanjemu predsedniku odbora zaupal nalogo mediacije, na podlagi česar je zadnjenavedeni zasljal več oseb in pripravil zaupno poročilo za svojega pooblastitelja. Tožeča stranka je zahtevala dostop do tega poročila, medtem ko je tožena stranka svojo zavrnitev utemeljevala z varstvom tajnosti dopisovanja med člani institucije in poklicne tajnosti. Sodišče za uslužbence pa je štelo, da vsebina navedenega poročila potrjuje, da ni šlo za poklicno ali zasebno dopisovanje dveh članov zadevnega organa, ki bi se nanašalo na njegove dejavnosti, temveč, nasprotno, za dokument, ki se na tožečo stranko neposredno nanaša v smislu člena 41(2)(b) Listine in s katerim je bil seznanjen predsednik organa, da bi, po potrebi, izvajal pooblastila OSPZ v disciplinskem postopku zoper zadevno osebo.

PREJEMKI IN SOCIALNE UGODNOSTI URADNIKOV

1. SOCIALNA VARNOST

Po navedbah Sodišča za uslužbence ni sporno, da če lahko zavarovanec SSZZ utemeljeno meni, da bodo njegovi stroški zdravljenja načeloma povrnjeni v okviru zgornjih meja, določenih v členu 72(1) Kadrovskih predpisov, lahko zadevni urad za poravnave vseeno zakonito zavrne povračilo nekaterih stroškov, če navedeni urad meni, da se ti stroški nanašajo na zdravljenje ali storitve, katerih znanstvena veljavnost ni dokazana. V skladu s tem je Sodišče za uslužbence poudarilo, da napredek medicine in sodobne tehnike zdaj omogoča, da se zdravstvene storitve, ki so nekoč zahtevale hospitalizacijo, predlagajo v obliki zunajbolnišničnega zdravljenja in da mora biti torej zavarovanec sam pozoren na ta razvoj in utemeljiti nujnost hospitalizacije, kadar se ta izpodbija (sodba z dne 25. maja 2016, *GW/Komisija*, F-111/15, [EU:F:2016:122](#)).

Sodišče za uslužbence je poleg tega, prav tako v zvezi s stroški hospitalizacije, ob upoštevanju točke 1.1, poglavje 2, naslov II, splošnih izvedbenih določb za povračilo zdravstvenih stroškov, razsodilo, da so stroški hospitalizacije, ki so povračljivi, tisti, ki so povezani s samim obstojem zdravljenja (sodba z dne 25. maja 2016, *GW/Komisija*, F-111/15, [EU:F:2016:122](#)).

V isti sodbi je Sodišče za uslužbence opozorilo, da morajo uradni zdravniki, zdravniški svet in upravni organ opraviti konkreten in podroben preizkus stanja, ki jim je bilo predloženo, in da mora upravni organ

dokazati, da je bil tak preizkus opravljen. Poleg tega je pojasnilo, da se morajo uradni zdravniki, zdravniški svet in upravni organ v okviru tega preizkusa sicer izreči na podlagi znanstvene literature, vendar ne morejo prezreti dejanskega in celovitega zdravstvenega stanja zadevne osebe, ker je funkcionalnost zdravljenja ali hospitalizacije medicinsko vprašanje. To obveznost upoštevanja osebnih razmer zavarovanca SSZZ nalaga tudi dolžnost skrbnega ravnanja (sodba z dne 25. maja 2016, **GW/Komisija**, F-111/15, [EU:F:2016:122](#)).

Poleg tega je Sodišče za uslužbence razsodilo, da ima zdravniški svet samo posvetovalno pristojnost, kakor izhaja iz člena 41 Skupnih pravil o zdravstvenem zavarovanju uradnikov Evropske unije, in na podlagi tega ugotovilo, da njegova priporočila niso predpisi, ki bi jih bilo mogoče uveljavljati proti uradnikom, temveč domneve, ki jih je mogoče ovreči glede na okoliščine vsakega posameznega primera (sodba z dne 25. maja 2016, **GW/Komisija**, F-111/15, [EU:F:2016:122](#)).

Nazadnje, potem ko je Sodišče za uslužbence navedlo, da enostranska mnenja uradnih zdravnikov v okviru člena 72 Kadrovskih predpisov ne zagotavljajo enakega jamstva na področju enakosti strank kot mnenja, ki jih na podlagi člena 73 tega akta izdelajo zdravniške ali invalidske komisije, je menilo, da če bi presodili, kot je predlagala Komisija, da zdravniški izvidi, ki jih naknadno pripravijo zdravniki zavarovancev SSZZ, nimajo dokazne vrednosti, bi tem zavarovancem s tem odvzeli osnovno sredstvo obrambe, ki lahko upravni organ prisili, da še enkrat preuči svojo prvotno zavrnitev povračila zdravstvenih stroškov (sodba z dne 25. maja 2016, **GW/Komisija**, F-111/15, [EU:F:2016:122](#)).

2. POKOJNINE

Sodišče za uslužbence je pri odločanju o tožbi po reformi Kadrovskih predpisov leta 2013 razsodilo, da je treba člen 83(2) in člen 83a(1), (3) in (4) Kadrovskih predpisov razlagati tako, da je pokojninski sistem v aktuarskem smislu Priloge XII h Kadrovskim predpisom uravnotežen, če raven prispevkov, ki jih morajo vsako leto plačati zaposleni uradniki, omogoča financiranje tretjine prihodnjega zneska pravic, ki so jih ti uradniki pridobili v tem letu. Iz tega izhaja, da je treba obveznost uradnikov glede prispevkov, ki znašajo eno tretjino zneska, potrebnega za financiranje pokojninskega sistema, razumeti z navedenega aktuarskega vidika in dolgoročno, tako da ni mogoče izključiti izkrivljanja v izračunih (sodba z dne 2. marca 2016, **Frieberger in Vallin/Komisija**, F-3/15, [EU:F:2016:26](#), zoper katero je bila vložena pritožba, zadeva T-232/16 P).

Poleg tega je Sodišče za uslužbence v isti sodbi razsodilo, da je zakonsko določena upokojitvena starost iz člena 22 Priloge XIII h Kadrovskim predpisom, ki je bila z reformo iz leta 2013 zvišana, zgolj element, ki v povezavi z ocenami prihodnje vrednosti številnih drugih parametrov, določenih v navedeni prilogi (obrestna mera, umrljivost, rast plač itd.), zagotavlja aktuarsko ravnotežje pokojninskega sistema Unije. Zato je pokojninski sistem Unije organiziran na podlagi načela solidarnosti in ni zasnovan tako, da bi prispevki vsakega uradnika ustvarjali individualno pravico do pokojnine, ki bi bila njihova natančna protivrednost, zato ti uradniki ne morejo zahtevati povračila morebitnega presežka, ki izhaja iz zvišanja pokojninske starosti in daljšega obdobja plačevanja prispevkov od prejšnjega (sodba z dne 2. marca 2016, **Frieberger in Vallin/Komisija**, F-3/15, [EU:F:2016:26](#), zoper katero je bila vložena pritožba, zadeva T-232/16 P).

Nazadnje je bilo v isti sodbi še ugotovljeno, da v besedilu člena 26(5) Priloge XIII h Kadrovskim predpisom nič ne nasprotuje temu, da se uradniku po prvem ponovnem izračunu bonusa za njegove pokojninske pravice na podlagi prvega zvišanja zakonsko določene upokojitvene starosti z reformo iz leta 2004 odobri drugi ponovni izračun ob upoštevanju zvišanja te starosti na podlagi člena 22 Priloge XIII h Kadrovskim predpisom, kakor so bili spremenjeni v okviru reforme iz leta 2013.

3. ODPRAVNINA

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 2. marca 2016, **FX/Komisija**, (F-59/15, [EU:F:2016:27](#)), pojasnilo, da odpravnina iz člena 39 PZDU ni nadomestilo ob koncu zaposlitve, do katerega bi bil zadevni uslužbenec samodejno upravičen ob odpovedi ali izteku pogodbe, temveč je denarni ukrep, ki spada v okvir določb Kadrovskih predpisov o socialni varnosti. Zato z odpovedjo ali iztekom pogodbe začasnega uslužbenca ne more samodejno nastati pravica do odpravnine. Iz upoštevni določb pokojninskega sistema in zlasti iz členov 39 in 12(2) Priloge VIII h Kadrovskim predpisom izhaja, da ima začasni uslužbenec pravico do odpravnine, če – ker nima več pogodbe o zaposlitvi po njeni odpovedi ali izteku in ker ne namerava opravljati drugega dela v Evropski uniji – v tem trenutku vseeno ne izpolnjuje pogojev, potrebnih za upravičenost do takojšnje ali odložene starostne pokojnine, niti pogojev, omenjenih v členu 12(1)(b), od (i) do (iv), Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.

V isti zadevi je bilo še navedeno, da je pojem prenehanja delovnega razmerja iz člena 12(2) Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ki se po analogiji uporablja za začasnega uslužbenca, mogoče razlagati le v vsakem primeru posebej glede na okoliščine zadeve, prav zato, da se čim bolj prepreči izplačilo odpravnine uslužbencu Evropske unije, ki ob oddaji zahteve za izplačilo odpravnine dobro ve, da bi se lahko ponovno zaposlil v službah Unije. S tega vidika bi bilo samodejno izplačilo odpravnine zgolj zaradi odpovedi ali izteka pogodbe o zaposlitvi uslužbenca v nasprotju ne le s ciljem te določbe, temveč tudi s splošnim načelom dobrega upravljanja financ Evropske unije.

4. POVIŠANJE V STOPNJI

Sodišče za uslužbence je ob opozarjanju na to, da morajo institucije določbe, ki so podlaga za pravico do finančnih prejemkov, razlagati in uporabljati ozko, v sodbi z dne 12. maja 2016, **FS/EESO** (F-50/15, [EU:F:2016:119](#)), štelo, da je povišanje v stopnji iz člena 44, drugi odstavek, Kadrovskih predpisov mogoče odobriti le v primerih, v katerih je uradnik imenovan za vodjo enote, direktorja ali generalnega direktorja „v istem razredu“ kot pri prejšnji zaposlitvi in da poleg tega Kadrovski predpisi pred 1. januarjem 2014 niso določali uporabe te določbe po analogiji v korist začasnih uslužbencev.

KARIERA URADNIKOV IN USLUŽBENCEV

1. NAPREDOVANJE ZAPOSLENIH, KI SO NA RAZPOLAGO SINDIKALNIM ALI POKLICNIM ORGANIZACIJAM

Sodišče za uslužbence je pri odločanju o zakonitosti nenapredovanja sindikalnega zastopnika v sodbi z dne 2. marca 2016, **Loescher/Svet** (F-84/15, [EU:F:2016:29](#)), štelo, da uradnik od institucije ne more zahtevati, da sprejme pravila, ki bi posebej urejala postopke in metode primerjave uspešnosti uradnikov glede na njihov zadevni upravni položaj, in da zato posledica odločitve, da se ne uvede *ad hoc* ocenjevalnega postopka za uradnike, ki opravljajo naloge v okviru njihove dodelitve na razpolago sindikalni ali poklicni organizaciji, ni nikakršna diskriminacija. Poleg tega, čeprav je na podlagi opravljanja določenih nalog pri zastopanju zaposlenih, na primer nalog predsednika odbora uslužbencev ali predsednika sindikalne ali poklicne organizacije, mogoče domnevati, da te naloge zastopanja kot take pomenijo visoko raven odgovornosti, mora uradnik, ki je dan na razpolago sindikalni ali poklicni organizaciji, za morebitno napredovanje dokazati resničnost, raven in trajanje odgovornosti, ki so mu bile dejansko in izrecno zaupane.

2. DISCIPLINSKA UREDITEV

Sodišče za uslužbence je pri odločanju o zakonitosti odločbe, s katero je uprava zaradi lažnih izjav zadevnega uslužbenca odločila, da se ta uslužbenec po izteku njegove pogodbe za šest let izključi iz zaposlovanja te institucije, v sodbi z dne 20. julija 2016, **HC/Komisija** (F-132/15, [EU:F:2016:158](#)), razsodilo, da tak ukrep ob upoštevanju njegovega očitno prisilnega cilja pomeni zgolj sankcijo, ki jo naloži uprava v zvezi z očitanim ravnanjem. Sporna odločba je bila tako razglašena za nično, prvič, ker ni bila sprejeta na podlagi določb disciplinske ureditve Kadrovskih predpisov in, drugič, ker sploh ni bila predvidena med sankcijami, ki jih je mogoče naložiti v okviru navedenih določb Kadrovskih predpisov.

Poleg tega je Sodišče za uslužbence v sodbi z dne 17. februarja 2016, **Kerstens/Komisija** (F-23/15, [EU:F:2016:65](#), zoper katero je bila vložena pritožba), menilo, da v okviru postopka, ki se uporablja za Komisijo na disciplinskem področju, splošne izvedbene določbe o vodenju upravnih preiskav in disciplinskih postopkov, ki jih je ta sprejela, uvajajo zahtevo po izvedbi upravne preiskave pred začetkom disciplinskega postopka. Kadar Komisija začne disciplinski postopek, ne da bi izvedla upravno preiskavo, torej krši obveznosti na podlagi navedenih določb.

3. PRERAZPOREDITEV ZAČASNIH IN POGODBENIH USLUŽBENCEV OB PREMESTITVI SEDEŽA AGENCIJE IZ ENE DRŽAVE ČLANICE V DRUGO

Direktor Evropske policijske akademije (CEPOL) v Budimpešti (Madžarska) je ob izvajanju odločbe Sveta Evropske unije o premestitvi sedeža navedene agencije po zavrnitvi Združenega kraljestva, da bi imela ta agencija še naprej sedež na njegovem ozemlju, zaposlene prosil, naj prevzamejo svoje naloge v kraju novega sedeža, in navedel, da se bo vsakršna zavrnitev štela za odpoved pogodbe o zaposlitvi. Sodišče za uslužbence, ki je odločalo o tožbah več skupin uslužbencev, nekaterih, ki so ostali v Združenem kraljestvu, in drugih, ki so bili prerazporejeni na novi sedež, je v sodbi z dne 11. aprila 2016, **FN in drugi/CEPOL** (F-41/15 DISS II, [EU:F:2016:70](#)),

razsodilo, da se lahko, če uslužbenec ne pride v kraj opravljanja svojega dela, šteje, da izkazuje ravnanje osebe, ki je odpovedala pogodbo o zaposlitvi, kar je posledično enako odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani delavca v smislu člena 47 PZDU. Sodišče za uslužbence je zlasti ob opozarjanju na to, da lahko zakonodajalec Unije ali voditelji držav članic ali njihovih vlad kadar koli premestijo sedeže različnih institucij in agencij Unije ter da morajo uradniki in uslužbenci Unije v skladu s členom 20 Kadrovskih predpisov, ki se uporablja po analogiji za začasne in pogodbene uslužbence na podlagi členov 11 in 81 PZDU, prebivati v kraju zaposlitve ali v taki oddaljenosti od njega, ki še omogoča neovirano opravljanje dela, poleg tega potrdilo, da lahko OSPZ odloči o razporeditvi in prerazporeditvi začasnih in pogodbenih uslužbencev v kraj zaposlitve v drugi državi članici, ker imajo samo lokalni uslužbenci, ki so zaposleni s pogodbo v natančno določenem kraju, pravico nasprotovati spremembi kraja svoje zaposlitve, saj je v njihovem primeru stalnost kraja opravljanja dela del zaposlitvenih pogojev.

4. PREKINITEV KARIERE USLUŽBENCA

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 17. februarja 2016, **DE/EMA** (F-58/14, [EU:F:2016:16](#)), uporabilo sodbo z dne 16. septembra 2015, ki jo je Splošno sodišče Evropske unije izdalo v zadevi **EMA/Drakeford** (T-231/14 P, [EU:T:2015:639](#)). V zadnjenavedeni sodbi je bilo odločeno, da kadar gre za ugotavljanje, ali je treba ob drugem podaljšanju pogodbe začasnega uslužbenca v smislu člena 2(a) PZDU to pogodbo preoblikovati

v pogodbo za nedoločen čas, je treba izraz „vsaka naslednja obnovitev“ v členu 8, prvi odstavek, tretji stavek, PZDU razlagati tako, da se nanaša na vsak postopek, v okviru katerega mora pogodbeni uslužbenec v smislu člena 2(a) navedenih pogojev ob izteku zaposlitve za določen čas svoje delovno razmerje z delodajalcem nadaljevati s takim statusom, tudi če ob tem podaljšanju napreduje v razred ali se spremenijo naloge, ki jih opravlja. V skladu s to sodbo Splošnega sodišča Evropske unije tudi velja, da drugače ne more biti, razen če bi se zaradi nove pogodbe prekinila kariera, kar bi se na primer izkazovalo z bistveno spremembo narave nalog, ki jih opravlja zadevni uslužbenec. V tej zadevi je Evropska agencija za zdravlila po prvem podaljšanju pogodbe začasnega uslužbenca tožeči stranki ponudila novo pogodbo. Sodišče za uslužbence je po primerjavi nalog, ki jih je tožeča stranka opravljala v okviru svoje prve pogodbe, in nalog, ki jih je opravljala v okviru druge, ugotovilo, da se je narava nalog zadevne osebe glede opravil in odgovornosti, glede nalog vodenja in nadzora ter glede njenega položaja v agenciji, kakor je izhajal iz organograma te agencije, bistveno spremenila. Sodišče za uslužbence je štelo, da ti elementi pomenijo prekinitev kariere v smislu razlage, ki jo je podalo Splošno sodišče Unije v zgoraj navedeni sodbi.

PRIJAVITELJ NEPRAVILNOSTI

Sodišče za uslužbence je pri odločanju na podlagi vrnitve zadeve po razveljavitvi v zadevi, ki se je nanašala na prijavo v skladu s členoma 12a in 22a Kadrovskih predpisov o nadlegovanju ali drugih dejstvih, na podlagi katerih je mogoča domneva o obstoju možne nezakonite dejavnosti, ki škodi interesom Unije, s strani uradnika, v sodbi z dne 2. junija 2016, **Bermejo Garde/EESO** (F 41/10 RENV, [EU:F:2016:123](#)), razsodilo, da morajo biti tako v primeru uradnika, ki meni, da je žrtev nadlegovanja v smislu člena 12a Kadrovskih predpisov, kot v primeru uradnika, ki v skladu s členom 22a Kadrovskih predpisov obvesti nadrejene v svoji instituciji ali neposredno Evropski urad za boj proti goljufijam (v nadaljevanju: OLAF), razkrita dejstva posredovana zadevni instituciji ob upoštevanju splošnih obveznosti iz členov 11 in 12 Kadrovskih predpisov.

V isti sodbi je Sodišče za uslužbence najprej ugotovilo, da pritožba zaradi psihičnega ali spolnega nadlegovanja proti nadrejenemu v večini primerov povzroči izgubo zaupanja med zadevnima uradnikoma. V tem kontekstu je Sodišče za uslužbence kljub temu štelo, da člen 12a Kadrovskih predpisov uradniku, ki je žrtev nadlegovanja, za namene učinkovitega boja proti tem pojavom podeljuje „posebno varstvo“ s tem, da določa, da kadar ta uradnik v skladu s tem členom in ob izpolnjevanju splošnih obveznosti iz členov 11 in 12 Kadrovskih predpisov vloži pritožbo, načeloma s strani institucije ne utрпи nobenih škodljivih posledic, zlasti kadar razmerja zaupanja ni več in predvsem če je domnevni nadlegovalec neposredno nadrejen žrtvi.

V zvezi s presojo dobre vere uradnika, ki je prijavitelj nepravilnosti, ob upoštevanju treh meril presoje, ki jih je navedlo Splošno sodišče Unije v sodbi, s katero je bila zadeva vrnjena v razsojanje Sodišču za uslužbence (sodba z dne 8. oktobra 2014, **Bermejo Garde/EESO**, T-530/12 P, [EU:T:2014:860](#)), in sicer resnost prijavljenih dejanj, pristnost oziroma verjetnost posredovanih informacij in način sporočanja, je Splošno sodišče menilo, da člen 22a Kadrovskih predpisov ne zahteva, da zadevna oseba dokaže „domnevo hude nezakonitosti ali hude kršitve“, ker naj bi šlo za pravno precej zapleteno operacijo, ki zato ne bi bila dostopna vsakemu uradniku ali uslužbencu Unije. Člen 22a Kadrovskih predpisov namreč zgolj določa, da vsak uradnik, ki je seznanjen z dejstvi, „na podlagi katerih je mogoča domneva“ o obstoju ravnanja, „ki lahko pomeni hudo kršenje obveznosti“ Kadrovskih predpisov, o tem „nemudoma“ obvesti svoje nadrejene. Tako člen 22a(2) Kadrovskih predpisov nadrejenim prijavitelja nepravilnosti nalaga obveznost, da OLAF „nemudoma“ posredujejo „vse dokaze“, za katere menijo, da jih imajo, v zvezi z obstojem nepravilnosti, za katere so izvedeli.

C | SODNA STATISTIKA SODIŠČA ZA USLUŽBENCE

I. SPLOŠNA DEJAVNOST SODIŠČA ZA USLUŽBENCE

1. Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (januar 2012–avgust 2016)

II. VLOŽENE ZADEVE

2. Odstotna porazdelitev zadev glede na toženo institucijo
3. Jezik postopka

III. KONČANE ZADEVE

4. Sodbe in sklepi – Sestava
5. Izid postopka
6. Začasne odredbe (2012–2016)
7. Trajanje postopkov v mesecih (2016)

IV. NEREŠENE ZADEVE 31. DECEMBRA

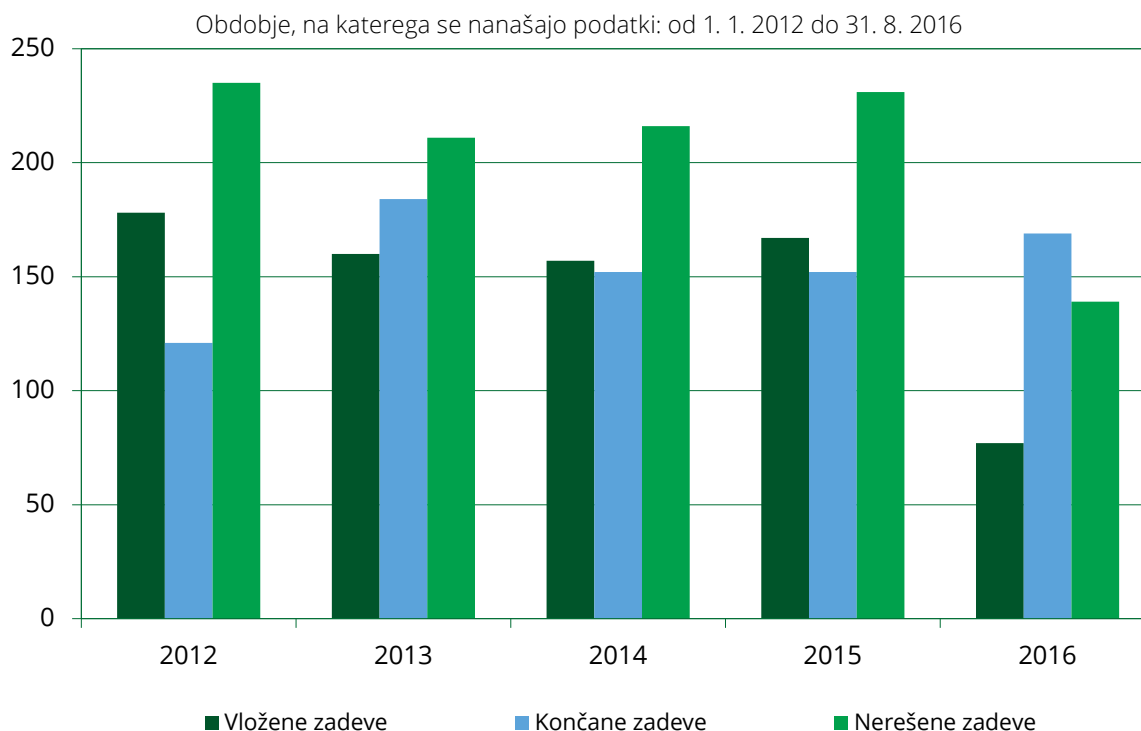
8. Sestava (2012–2016)
9. Število tožečih strank

V. RAZNO

10. Odločbe Sodišča za uslužbence, zoper katere je bila vložena pritožba pri Splošnem sodišču EU
11. Izidi pritožbenih postopkov pred Splošnim sodiščem (2012–2016)

I. SPLOŠNA DEJAVNOST SODIŠČA ZA USLUŽBENCE

1. VLOŽENE ZADEVE, KONČANE ZADEVE, NEREŠENE ZADEVE (JANUAR 2012–AVGUST 2016)

	2012	2013	2014	2015	2016
Vložene zadeve	178	160	157	167	77
Končane zadeve	121	184	152	152	169 ¹
Nerešene zadeve	235	211	216	231	139 ²

Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti (ena številka zadeve = ena zadeva)

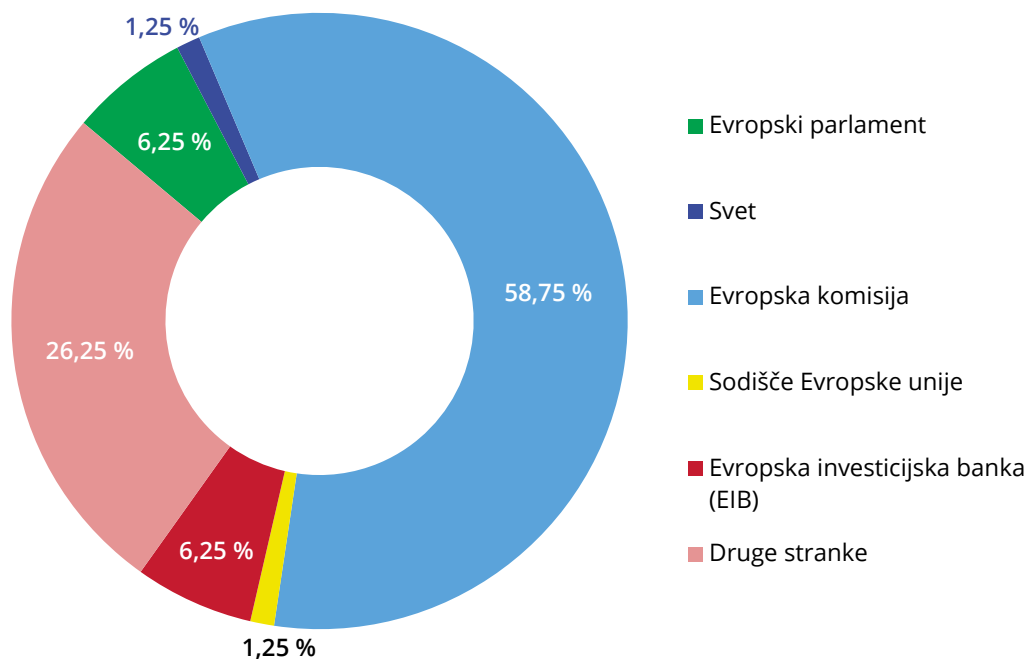
1) Od katerih sta bili dve zadevi združeni.

2) Od katerih je 46 zadev prekinjenih in štiri zadeve združene.

II. VLOŽENE ZADEVE

2. ODSOTNA PORAZDELITEV ZADEV GLEDE NA TOŽENO INSTITUCIJO

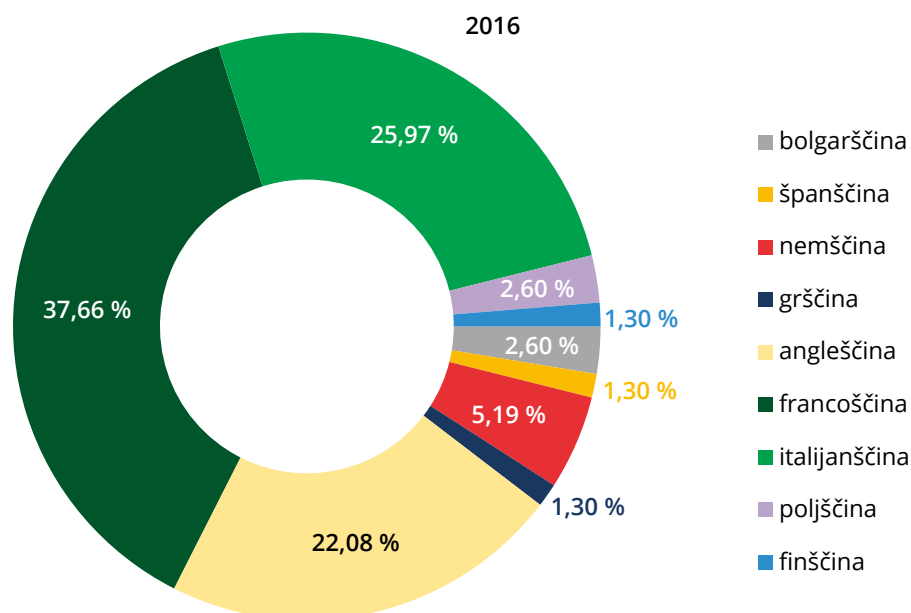
Odstotek števila zadev, vloženih leta 2016
Obdobje, na katerega se nanašajo podatki: od 1. 1. 2012 do 31. 8. 2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Evropski parlament	6,11 %	5,66 %	11,80 %	8,38 %	6,25 %
Svet	3,89 %	3,77 %	8,70 %	5,99 %	1,25 %
Evropska komisija	58,33 %	49,69 %	45,96 %	52,69 %	58,75 %
Sodišče Evropske unije		0,63 %		1,80 %	1,25 %
Evropska centralna banka	1,11 %	1,89 %	1,24 %	2,40 %	
Računsko sodišče	2,22 %	0,63 %	1,24 %	0,60 %	
Evropska investicijska banka (EIB)	4,44 %	5,03 %	1,24 %	3,59 %	6,25 %
Druge stranke	23,89 %	32,70 %	29,81 %	24,55 %	26,25 %
Skupaj	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

3. JEZIK POSTOPKA

Obdobje, na katerega se nanašajo podatki: od 1. 1. 2012 do 31. 8. 2016

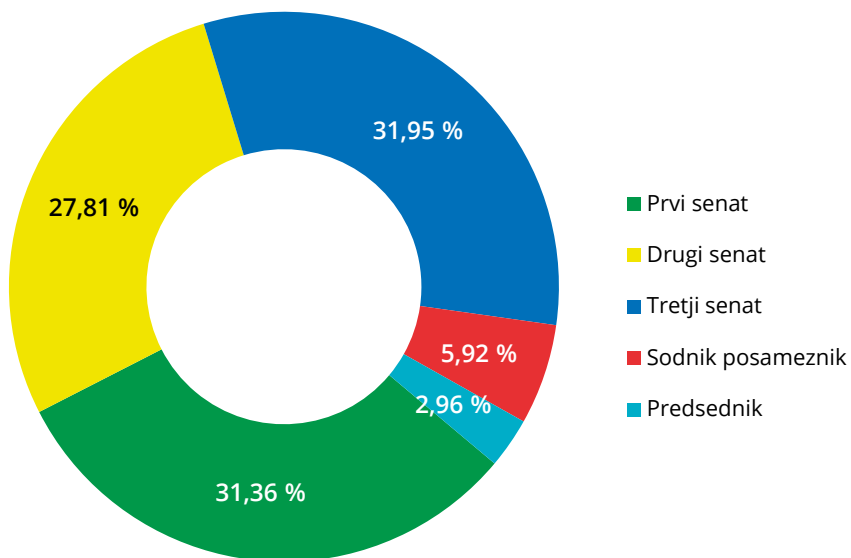
Jezik postopka	2012	2013	2014	2015	2016
bolgarščina	2				2
španščina	3		2	5	1
nemščina	5	2	9	7	4
grščina	1	4	2	1	1
angleščina	14	26	23	20	17
francoščina	108	95	113	122	29
italijanščina	35	21	8	8	20
nizozemščina	6	12		2	
poljščina	2				2
romunščina	2				
finščina					1
švedščina				2	
Skupaj	178	160	157	167	77

Jezik postopka je jezik, v katerem je bila zadeva vložena, in ne materni jezik ali jezik državljanstva tožeče stranke.

III. KONČANE ZADEVE

4. SODBE IN SKLEPI – SESTAVA

Obdobje, na katerega se nanašajo podatki: od 1. 1. 2016 do 31. 8. 2016

	Sodbe	Sklepi o izbrisu na podlagi mirne rešitve spora ¹	Drugi sklepi, s katerimi se postopek konča	Skupaj
Občna seja				
Prvi senat	6		47	53
Drugi senat	18	1	28	47
Tretji senat	21	4	29	54
Sodnik posameznik	7	3		10
Predsednik			5	5
Skupaj	52	8	109	169

1| Leta 2016 je bilo 10 drugih poskusov mirne rešitve spora na pobudo Sodišča za uslužbence, ki pa niso bili uspešni.

5. IZID POSTOPKA

Obdobje, na katerega se nanašajo podatki: od 1. 1. 2016 do 31. 8. 2016

	Sodbe		Sklepi				Skupaj
	Tožbe, ki jim je bilo v celoti ali delno ugodeno	V celoti zavržene tožbe, ustavitve postopka	[Očitno] nedopustne ali neutemeljene tožbe/predlogi	Mirne rešitve sporov po posredovanju sodišča	Izbris iz drugega razloga, ustavitve postopka ali vrnitev v ponovno odločanje	V celoti ali delno sprejeti predlogi (posebni postopki)	
Delovni pogoji/dopusti		1					1
Disciplinski postopki	1	4					5
Natečaji	1		2	1			4
Ocenjevanje/napredovanje		9	2		1		12
Odpoved ali nepodaljšanje pogodbe uslužbenca	3	4	2	2	1		12
Plača in dodatki	2	4		1	2		9
Pokojnine in invalidnine	5	5	34		44		88
Razporeditev/prerazporeditev	2	1					3
Socialna varnost/ poklicna bolezen/ nesreče	4		2	2			8
Zaposlovanje/imenovanje/ razvrstitev v naziv	2	1	2	1			6
Drugo	3		4	1	1	12	21
Skupaj	23	29	48	8	49	12	169

6. ZAČASNE ODREDBE (2012–2016)

Končani postopki za izdajo začasne odredbe		Izid postopka		
		Popolno ali delno sprejetje	Zavrnitev	Izbris
2012	11		10	1
2013	3		3	
2014	5	1	4	
2015	2		2	
2016	2		2	
Skupaj	23	1	21	1

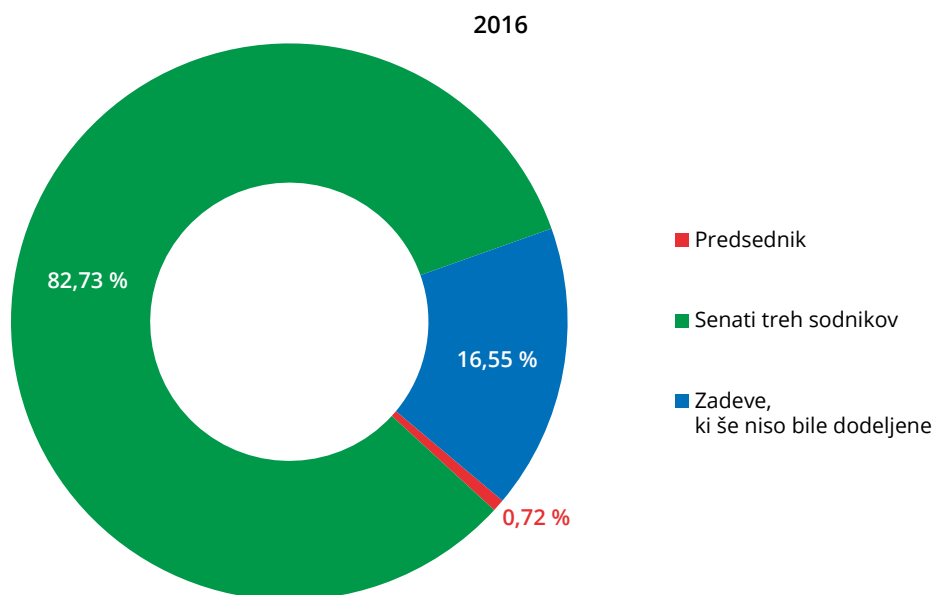
7. TRAJANJE POSTOPKOV V MESECIH (2016)

Končane zadeve		Povprečno trajanje	
		Trajanje celotnega postopka	Trajanje postopka brez trajanja morebitne prekinitve postopka
Sodbe	52	11,3	11,2
Sklepi	117	24,3	9,4
Skupaj	169	20,3	10,0

Trajanje je izraženo v mesecih in v desetinah meseca.

IV. NEREŠENE ZADEVE 31. DECEMBRA

8. SESTAVA (2012–2016)

	2012	2013	2014	2015	2016
Občna seja	1	1			
Predsednik		2	1	2	1
Senati treh sodnikov	205	172	201	219	115
Sodnik posameznik	8	3	2	1	
Zadeve, ki še niso bile dodeljene	21	33	12	9	23
Skupaj	235	211	216	231	139

9. ŠTEVILO TOŽEČIH STRANK

Nerešene zadeve z največjim številom tožečih strank leta 2016

Število tožečih strank	Področja
486	Kadrovski predpisi – EIB – Osebni prejemki – Letno usklajevanje plač Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2005 – Dodatni nazivi, določeni v novih kadrovskih predpisih
484	Kadrovski predpisi – Osebni prejemki – Reforma plačnega sistema in sistema prilagoditve plač pri EIB Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2005 – Dodatni nazivi, določeni v novih kadrovskih predpisih
451	Kadrovski predpisi – EIB – Osebni prejemki – Nov sistem nagrajevanja uspešnosti – Dodeljevanje nagrad Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2005 – Dodatni nazivi, določeni v novih kadrovskih predpisih
394 (3 zadeve)	Kadrovski predpisi – EIB – Osebni prejemki – Letno usklajevanje plač Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2005 – Dodatni nazivi, določeni v novih kadrovskih predpisih
34	Kadrovski predpisi – Vrnitev v ponovno odločanje po preveritvi sodbe Splošnega sodišča – EIB – Pokojnine – Reforma iz leta 2008 Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2005 – Dodatni nazivi, določeni v novih kadrovskih predpisih
32	Kadrovski predpisi – EIB – Pokojnine – Reforma pokojninskega sistema Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2005 – Dodatni nazivi, določeni v novih kadrovskih predpisih
32 (8 zadev)	Kadrovski predpisi – Kadrovski predpisi – Sprememba Kadrovskih predpisov z dne 1. januarja 2014 – Nova pravila za izračun stroškov prevoza iz kraja zaposlitve v matični kraj – Povezava med dodelitvijo te ugodnosti in pogojem izselitve ali prebivanja v tujini Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2005 – Dodatni nazivi, določeni v novih kadrovskih predpisih
30	Kadrovski predpisi – Evropski investicijski sklad (EIS) – Osebni prejemki – Letno usklajevanje plač Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2005 – Dodatni nazivi, določeni v novih kadrovskih predpisih
29	Kadrovski predpisi – Evropski investicijski sklad (EIS) – Osebni prejemki – Reforma plačnega sistema in sistema prilagoditve plač pri EIS Kadrovski predpisi – Pogodbeni uslužbenec – Začasni uslužbenec – Pogoji za zaposlitev – Trajanje pogodbe
26 (4 zadeve)	Kadrovski predpisi – Kadrovski predpisi – Sprememba Kadrovskih predpisov z dne 1. januarja 2014 – Nova pravila za izračun stroškov prevoza iz kraja zaposlitve v matični kraj – Povezava med dodelitvijo te ugodnosti in pogojem izselitve ali prebivanja v tujini – Odprava potovalnega časa

V nadaljevanju izraz „Kadrovski predpisi“ pomeni Kadrovske predpise za uradnike Evropske unije in pogoje za zaposlitev drugih uslužbencev Unije.

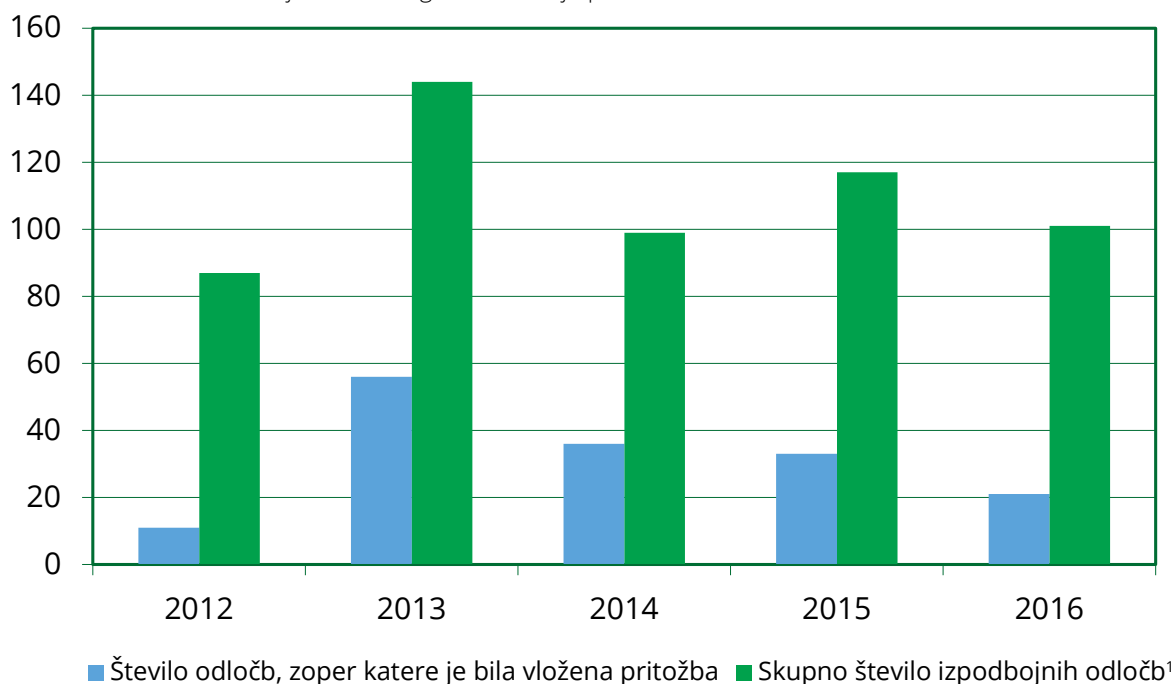
Skupno število tožečih strank v vseh nerešenih zadevah (2012–2016)

	Skupno število tožečih strank	Skupno število nerešenih zadev
2012	1086	235
2013	1867	211
2014	1902	216
2015	2333	231
2016	2211	139

V. RAZNO

10. ODLOČBE SODIŠČA ZA USLUŽBENCE, ZOPER KATERE JE BILA VLOŽENA PRITOŽBA PRI SPLOŠNEM SODIŠČU

Obdobje, na katerega se nanašajo podatki: od 1. 1. 2012 do 31. 8. 2016

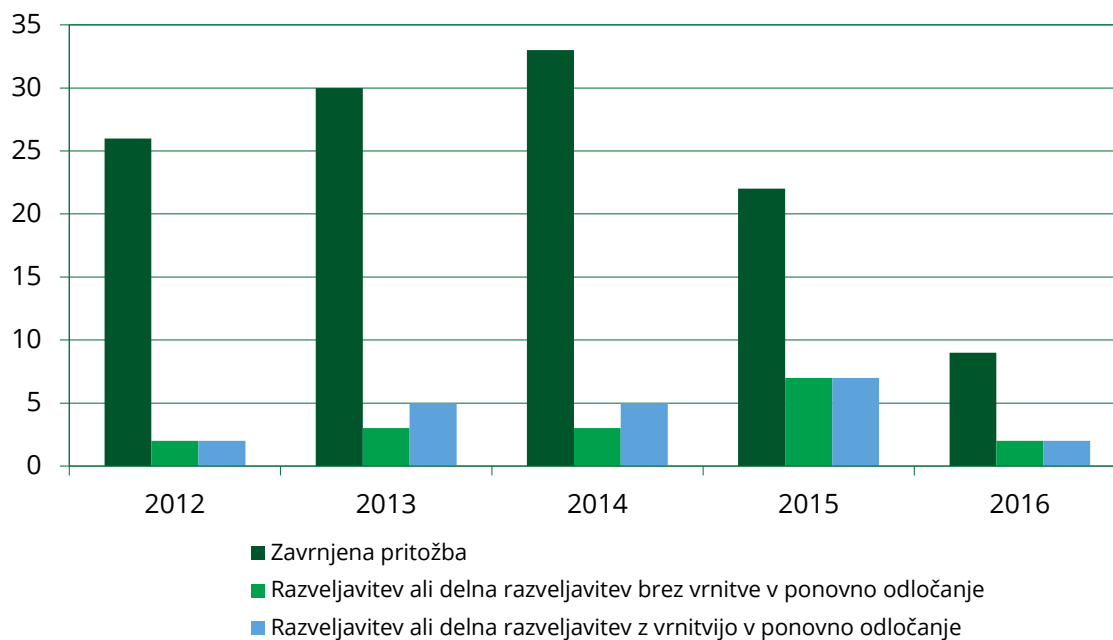

	Število odločb, zoper katere je bila vložena pritožba	Skupno število izpodbojnih odločb¹	Odstotek odločb, zoper katere je bila vložena pritožba²
2012	11	87	12,64 %
2013	56	144	38,89 %
2014	36	99	36,36 %
2015	33	117	28,21 %
2016	21	101	20,79 %

1] Sodbe, sklepi, s katerimi je bila tožba razglašena za nedopustno, očitno nedopustno ali očitno neutemeljeno, sklepi o izdajičasne odredbe, o ustavitvi postopka in o zavrnitvi intervencije, razglašeni ali sprejeti med referenčnim letom.

2] Ta odstotek za dano leto morda ne odraža števila odločb, zoper katere je mogoča pritožba, ki so bile izdane v referenčnem letu, ker lahko rok za pritožbo sega v drugo koledarsko leto.

11. IZIDI PRITOŽBENIH POSTOPKOV PRED SPLOŠNIM SODIŠČEM (2012–2016)

	2012	2013	2014	2015	2016
Zavrjnena pritožba	26	30	33	22	9
Razveljavitev ali delna razveljavitev brez vrnitve v ponovno odločanje	2	3	3	7	2
Razveljavitev ali delna razveljavitev z vrnitvijo v ponovno odločanje	2	5	5	7	2
Izbris/ustavitev postopka	3		1	1	
Skupaj	33	38	42	37	13

D | SESTAVA SODIŠČA ZA USLUŽBENCE

(Protokolarni vrstni red 31. avgusta 2016)

Od leve proti desni:

sodnika J. Sant'Anna in E. Perillo, predsednik senata R. Barents, predsednik S. Van Raepenbusch, predsednik senata K. Bradley, sodnika J. Svenningsen in A. Kornezov, sodna tajnica W. Hakenberg

1. SPREMEMBA V SESTAVI SODIŠČA ZA USLUŽBENCE 2016

Svet Evropske unije je z odločbo z dne 22. marca 2016 za sodnika Sodišča za uslužbence Evropske unije za obdobje od 13. aprila 2016 do dneva prenosa pristojnosti tega sodišča na Splošno sodišče Evropske unije imenoval Joãa Sant'Anno in Alexandra Kornezova.

2. PROTOKOLARNI VRSTNI RED

OD 1. JANUARJA 2016 DO 13. APRILA 2016

S. VAN RAEPENBUSCH, predsednik Sodišča za uslužbence

R. BARENTS, predsednik senata

K. BRADLEY, predsednik senata

H. KREPPEL, sodnik

M. I. ROFES i PUJOL, sodnica

E. PERILLO, sodnik

J. SVENNINGSSEN, sodnik

W. HAKENBERG, sodna tajnica

OD 14. APRILA 2016 DO 31. AVGUSTA 2016

S. Van RAEPENBUSCH, predsednik Sodišča za uslužbence

R. BARENTS, predsednik senata

K. BRADLEY, predsednik senata

E. PERILLO, sodnik

J. SVENNINGSSEN, sodnik

J. SANT'ANNA, sodnik

A. KORNEZOV, sodnik

W. HAKENBERG, sodna tajnica

3. NEKDANJI ČLANI SODIŠČA ZA USLUŽBENCE

(po nastopu funkcije)

SODNIKI

Horstpeter KREPPEL (2005–2016)

Paul J. MAHONEY (2005–2011)

Irena BORUTA (2005–2013)

Heikki KANNINEN (2005–2009)

Haris TAGARAS (2005–2011)

Sean Van RAEPENBUSCH (2005–2016), predsednik od 2011 do 2016

Stéphane GERVASONI (2005–2011)

Maria Isabel ROFES i PUJOL (2009–2016)

Ezio PERILLO (2011–2016)

René BARENTS (2011–2016)

Kieran BRADLEY (2011–2016)

Jesper SVENNINGSEN (2013–2016)

João SANT'ANNA (2016)

Alexander KORNEZOV (2016)

PREDSEDNIKA

Paul J. MAHONEY (2005–2011)

Sean Van RAEPENBUSCH (2011–2016)

SODNA TAJNICA

Waltraud HAKENBERG (2005–2016)

KAKO DO PUBLIKACIJ EVROPSKE UNIJE

Brezplačne publikacije:

- en izvod:

na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);

- več kot en izvod ter plakati in zemljevidi:

pri predstavništvih Evropske unije (http://ec.europa.eu/represent_sl.htm),

pri delegacijah v državah, ki niso članice EU (http://eeas.europa.eu/delegations/index_sl.htm),

pri službi Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_sl.htm)

s klicem na telefonsko številko 00 800 6 7 8 9 10 11 (brezplačna številka za celotno EU) (*).

(*). Informacije so brezplačne, kakor tudi večina klicev (nekateri operaterji, telefonske govornice ali hoteli lahko klic zaračunajo).

Publikacije, ki so naprodaj:

- na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

SODIŠČE
EVROPSKE UNIJE